M.D.K.

Rettig János, keramikos

Városlődön, mint fazekas halt meg 76 éves korában 1887-ben tüdővészben. Névrokona a városlődi porcellán gyárban dolgozó Retting Jánosnak. 207.o.47.jegyz

Mihalik Sándor: A városlődi régi kerámia.193.o.

Folia Archaeologica.VII.1955.Bp."Művelt Nép"tudományos és ismeretterjesztő Kiadó.Bp.1955

M.D.K.

Rettig János, keramikus

Az 1847-es adatok szerint még a Zichy féle városlődi porcellán gyárban is, mint kasetta készitő müködött. 1852 után a Magyar ~~fáin~~ által átvett gyárban is találkozunk nevével. 76 ~~éves korában 1887-ben halt meg, mint fazekas~~. 207.o.47.jegyz.

Mihalik Sándor: A városlődi régi kerámia. 193.o.

Folia Archaeologica. VII. 1955. Bp. "Müvelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1955

M.D.K.

Rettich János, keramikus

1847-ben a városlődi porcellán gyárban, mint "kasettá készitő havi 25 frt. fizetést kapott. 203.o. 28.jegyz

Mihalik Sándor: A városlődi régi kerámia. 193.o.

Folia Archaeologica. VII. 1955. Bp. "Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1955

Rettich József építész

Papp László FAIA építész, New Canaan, CT, USA: Egyetemes építészet.

Városháza Reginában (Saskatchewan, Kanada.)
1976. Építész: Rettich József. | -repr.-

Magyar Építőművészet, 1987. 4-5-szám, 24-old.

RETTER, Mathias Römer

17. sz.

WAB 100. 195.

Juridica et Politica. XLIX/7. (=
önyv). Szeged 1996. 101--109. old.
atok az Alföld középkori
: Acta Universitatis Szegediensis
tae. Acta Juridica et Politica.
Emlékkönyv). Szeged 1998. 45--56.

örténelmi földrajza a Hunyadiak
-1913.
ji archontológiája 1301--1457. I.
lógiák, adattárak. 5. Bp. 1996.
polgárok, nemesek. Tanulmányok a
1981.
n. Főszerk. Kristó Gyula. Szerk.
Bp. 1994.

Retter Stephan

ötvös

beall. 1758. dec. 31.

irod + 1761. V. 4.

Gy. Brassó Erd. Muz.

386.

..... *műhely.*

főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

ım.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

Retter Illés
nyomdász

nyomása a négyszínnyomatú
kézimunka reklám. (Szeptemberi szám)

÷ Mellékletek

Grafikai Szemle 1913 évf 10 sz. 237 l

Retter Ödön festőművész

a mai napon elhunyt.

Szocialista Művészet, 1941. okt. (?)

MDK

Rettig H. festő

„Szomjas társaság" c képét Weisz Berthold

vette meg. 1891.

MDK-A-I - 1/3009.

RETTIG JÁNOS, keramikus, edénykészitő

A városlődi kőedénygyárban minden bizonnyal, mint szak munkás, keramikus dolgozóinak jegyzéke 1851-1950 kozt
Rettig János, edénykészitő 1851-+1883
297.old Függelék.

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár /1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

legagilisabb és leghasznosabb tagja; a főváros fürdőügyi politikájának buzgó, lelkes harcosa és mint ilyen a közgyülésen, ugy szintén a bizottságokban számos üdvös inditványt tett, a mit honoráltak is. A fürdőügyet ugy nálunk, valamint külföldi tekintélyes lapokban, folyóiratokban és önálló irodalmi munkákban is lelkesen mozditotta elő, számos jótékony intézmény tagja; bankigazgató; a közkedvelt, kitünő hatásu budai Mária-forrás fölfedezője és a forrást értékesitő vállalat ügyvezető igazgatója stb. Budapest fürdőváros cimen irt nagyjelentőségü könyve osztatlan tetszésben és elismerésben részesült. L.: VI., Andrássy-ut 57.

Reisz Mór dr., orvos, született Turdossin 1857-ben. 1897 óta bizottsági tag, a temetőügyi, kórházi és közegészségi albizottságokban működik. L.: III., Polgár-utca 12.

Retter Gyula, műépitész, okleveles mérnök, szül. Budapesten 1852-ben. Iskoláinak elvégzése után Párisban Zs. Eiffel hirneves mérnök irodájában 3 évet töltött. Párist elhagyván, hosszabb külföldi tanulmányutra indult. Hazatérvén, mint műépitész Budapesten telepedett meg. A IX. és VI. kerületben 9 évig volt választmányi tag. L.: IX., Ráday-u. 5.

Rényi József dr., egyetemi tanár, szül. Esztergomban 1871 febr. 15.; törvényhatósági virilista bizottsági tag 1912 óta (VI. kerület). A jogügyi bizottság tagja; az V. kerületi iskolaszék tagja; a központi demokrata-kör és az V. kerületi Egyesült Polgári Kör igazgatósági tagja. Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, hol 1891—92. az Egyetemi Körnek és annak a szerk. bizottságnak elnöke, amely a bukaresti egyetem akkor egész Európában szétküldött magyarellenes memorandumára magyar részről „Válaszirat"-ot (Bp. 1901 jul.) kiadta és a külföldi főiskolákon három nyelven terjesztette. Ugyanezen időben az „Egyetemi Lapok" szerkesztője. Jogi tanulmányait Lipcsében és Párisban fejezte be. Azok végeztével 1894. a belügyminiszteriumba nevezték ki; később innen a vall. és közoktatásügyi miniszteriumba lépett át, hol az elnöki osztályt vezette. 1900-ban a magyar közigazgatási jogból a tud. egyetemen magántanárrá avatták. 1905 óta pedig e szaknak a műegyetemen is professzora. A budapesti községi közigazgatási tanfolyamon szintén előadóként működött, a közigazgatási kérdésekkel gyakorlatilag és tudományosan egyaránt foglalkozott. Művei jelentek meg a magyar törvényhatósági önkormányzatról, az angol és francia közigazgatásról, a gyülekezési jogról, legutóbb a külügyi közigazgatásról. A politikában csak annyiban szerepelt, hogy 1910-ben Justh Gyula ellenjelöltje volt Makón. A hirlapirodalom terén állandóan működik, a fővárosi ügyekkel foglalkozó lapok közül a „Fővárosi Hirlap" munkatársa. L.: V., Nagykorona-utca 32.

Réthy Mór dr., szül. Nagykőrösön 1846-ban, nős, műegyetemi tanár az V.-ik dijosztályban, az István-téglagyár igazg. tagja és több előkelő társulat igazg. és választm. tagja. Többször tett külföldi hosszabb tanulmányutat, két izben (1872—73. és 1873—74.) államköltségen. Három év óta VIII. ker. vir. biz. tag. A városi vill. telepitő és végreh. bizotts.-ban és a gázvilágitási váll. könyvelését felülvizsgáló biz.-ban működik. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává 1878-ban és rendes tagjává 1900-ban választották meg. Az EMKE. alapitó, az Imit. igazg., több társulat tagja, a szabadelvü irány egyik leglelkesebb harcosa. L.: VII., Baross-tér 17.

Révész Sámuel. Az V. ker. Glücksthal-párt tagja. L.: V. ker., Zrinyi-utca 17. szám.

Ribári Mór. A fővárosi bizottsági tagok sorába a közelmult napokban behivott Ribári Mór, 1859-ben, Alsó-Lócon, Po-

Gothi J. Főv. almanach 1913-15.

zsony megyében született. A budapesti kereskedelmi iskola végeztével, még alig 14 éves korában, a Pesti, most Fonciére, Pesti biztositó-intézet kötelékébe lépett. Rövid idő mutával az intézet kárbecslője és miután a mérnöki szakképzettséget magánuton elsajátitja és a magyar szakkörök figyelmét magára irányitja, 1890-ben a budapesti vezérügynökség titkára és cégjegyzője lett. A tüz- és népbiztositás eszméjének propagálásában, a Fonciére vezetőség felismerte Ribáriban a nagyszabásu üzletembert és az intézet egyik vezető igazgatójává nevezte ki. A biztositási intézményen kivül érdeklődése az azzal relatióban levő pénzintézeti vállalatokra irányult és választmányi tagja lett az „Országos Központi Takarékpénztárnak" és beválasztották a „Magyar hajózási egyesület" igazgatóságába. Munkatársainak megbecsülése a Fonciére nyugdijegyletét hivta életre, melynek egyik lelkes megalapitója és ambiciózus istápolója lett. A hivatalnoki kar erkölcsi és anyagi érdekeit mindenkor szivén viselte és 25 évi szolgálati jubilema alkalmából, amely a legdemokratikusabb keretekben mozgott a hála és elismerés szavaival sereglettek köréje hivatalnokai és vonzó egyéniségénél fogva Budapest társadalmának számos tényezője. A Fonciére alkalmazottai iránt táplált igaz szeretete — és megbecsülésének a közelmult napokban is jelét adta, mivel az alkalmazottak számottevő drágasági pótlékának megszavaztatásában Ribárinak oroszlánrész jutott. Jószivüsége a köz szolgálatába is szegődtette, melynek eredménye számos fővárosi humanitárius intézmény, különösen a „Gyermekbarát egyesület" istápolása és fejlesztése, melynek analesei, fényes tanubizonyságot fognak szolgáltatni nemesen érző szivéről. A fővárosi bizottság Ribári Mórban egy széles látókörü, a köz iránt nagy érzékkel biró munkás egyéniséget nyert. L.: Andrássy-ut 25.

Ripka Ferenc dr., szül. Isaszegen, 1871-ben, nős, Budapest székesfőváros gázmüveinek központi igazgatója és vezérigazgató helyettese. A főreáliskola és gymnázium, müegyetem részben és a tud. egyetem jogi szakát végezte. Ismételten tanulmányozta a nagyobb európai városok közüzemeit; a városi világitási üzemek különös tanulmány tárgyát képezik; erről számos előadást tartott s munkát is irt; mint a Ganz-gyár cégvezetője 24 városi világito telep központi igazgatását látta el, s ezeknek alapitását is nagyrészt előkészitette. 1906. óta I. ker. bizotts. tag. A középitési, a gázmüvek megváltásának előkészitésére és a városi elektr. müépitésének előkészitésére alakitott bizottságokban müködik. Számos közérdekü intézkedés történt kezdeményezésére. Az I. ker. községi, társadalmi és politikai életében vezérszerepe van A Ferencz József rend lovagkeresztjének és több külföldi kitüntetésnek tulajdonosa. Az osztr. és magyar elektr. müvek szövetségének alelnöke; a magyar városok kongresszusának üzemi előadója; a Krisztinavárosi Kaszinó ügyvezető elnöke, a Szabad polgári Kör és I. ker. közjótékonysági egyesület alelnöke stb. L.: I., Gellérthegy-utca 13.

Róna Márk, szül. Felső Szt.-Iványon, (Bács m.) 1849-ben, nős, aligazgató az Elso m. ált. bizt. társaságnál. Kereskedelmi akadémiát végzett, több cikluson át póttag volt és 5 év óta szab. vál. rendes tag a VI. kerületben. A közélelmezési bizottságban működik. A közgyülés, amelynek szorgalmas tagja, két interpellációját honorálta. A VI. ker. ált. közjóték. egyesület választm. tagja és felügy. biz. elnöke; a Terézvárosi Kaszinó igazgatóságának elnöke. Népoktatási körben és az Orsz. gyermekvédő egyesületben választmányi tag. L.: IV., Mária Valéria-utca 1.

Rónay Károly dr., közjegyző, sz. Cegléden 1850-ben, iskoláit Budapesten végezte. 1896 óta bizottsági tag, a jogi és gazdasági bizottságokban müködött. L.: I., Döbrentey-utca 6.

nosa. A szalámigyártás terén ismert neve van. L.: VI., Andrássy-ut 14.

Rácz Dezső dr., nős, ügyvéd; született 1872-ben Miskolcon. Közéleti tevékenységét már az egyetemen kezdte; alelnöke volt az egyetemi körnek és egyik vezére az ifjúsági mozgalmaknak. Két ízben nyert egyetemi pályadíjat. A jog- és államtudomány tudora. Külföldi egyetemeket is látogatott, hosszabb tanulmányutat tett Német-, Francia- és Angolországban és e három nyelv tökéletes elsajátítása után nemcsak a jogi, hanem irodalmi pályán is megkezdte működését. Agilis munkása volt úgy a jogi szaksajtónak, valamint a politikai napilapoknak is. Ügyvédi pályáján főképen az esküdtbíróságok előtt tartott bűnügyi védbeszédeivel keltett feltünést. A központi demokrata pártnak, úgyszintén a körnek is évek hosszú sora óta egyik kiváló tagja, a ki a demokrata eszmék terjesztésénél nem csupán mint rutinirozott szónok, hanem mint geniális szervező erő is szép eredményeket ért el, nem csupán a fővárosban, hanem a párt országgyűlési választásánál is. Legutóbb a munkácsi kerületben maga is képviselőjelölt volt. Rendkivül melegen érdeklődik elsősorban a fővárosi ügyek iránt és a Polgár cimű napilapnál hosszabb időn át volt a fővárosi ügyek rovatának szerkesztője. L.: VI., Amerikai-út.

Ráth Péter, nős, udvari tanácsos, a kassa-oderbergi vasút társ. vezérigazgatója. L.: VI., Teréz-körút 28.

Reichfeld Izor dr., sz. 1868-ban Nagy-Bossányban, nős; ügyvéd. 1900 óta bizottsági tag; a közrendészeti bizottság tagja; a „Háztulajdonos" szerkesztő-tulajdonosa stb. L.: VIII., József-körút 37.

Reiner Ede dr., született 1861-ben, orvos; a központi demokrata kör és a demokrata párt kiváló tagja. 1897 óta bizottsági tag, mint ilyen a közegészségügyi bizottság tagja; a főváros fürdőügyi politikájának buzgó, lelkes harcosa, számos jótékony intézmény tagja; bankigazgató, a közkedvelt, kitünő hatású budai Máriaforrás fölfedezője és a forrást értékesítő vállalat ügyvezető igazgatója stb. Budapest fürdőváros cimen irt nagyjelentőségű könyve osztatlan tetszésben és elismerésben részesült. L.: VI., Andrássy-út 57.

Reisz Mór dr., orvos, született Turdossin 1857-ben. 1897 óta bizottsági tag, a temetőügyi, kórházi és közegészségi albizottságokban működik. L.: III., Polgár-utca 12.

Retter Gyula, műépitész, okleveles mérnök, szül. Budapesten 1852-ben. Iskoláinak elvégzése után Párisban Zs. Eiffel hírneves mérnök irodájában 3 évet töltött. Párist elhagyván, hosszabb külföldi tanulmányútra indult. Hazatérvén, mint műépitész Budapesten telepedett meg. A IX. és VI. kerületben 9 évig volt választmányi tag. L.: IX., Ráday-u. 5.

Réthy Mór dr. L.: VII., Baross-tér 17.

Rigócz Kálmán dr., született 1858-ban B.-Gyarmaton. A középiskolákat és az egyetemet Budapesten végezte; 1886 óta ügyvéd. A Terézvárosi Kaszinó egyik régi, előkelő tagja; választási alelnök; több kulturális és jótékony egyesület tagja stb. L.: V., Váci-út 37.

Ripka Ferenc dr., szül. 1871 szept. 1. Isaszeg (Pest m.) I. ker. szabad polgári párti, 1906-ban vál. biz. tag. — A Ganz-féle vill. r.-t. cégvezető főtitkára s mint ilyen főnöke a cég városi világító telepeket tervező osztályának s központi vezetője a Ganz-cég által létesitett és általa kezelt összes városi világító telepeknek; a Ferenc József és több külföldi rendjel tulajdonosa. Több éven át foglalkozott ujságirással is. L.: I., Krisztina-körút 73.

Róna Márk. A Magyar Általános Biztositó Társaság cégvezetője. A hivatalnoki gárda egyik legképzettebb és legtalentumosabb tagja. Köztiszteletben él s mint a VI. ker. közp. demokrata-párt tagját választották be most a törvényhatósági bizottságba. L.: VI., Teréz-körut 36.

Rónay Károly dr., közjegyző, sz. Cegléden 1850-ben, iskoláit Budapesten végezte. 1896 óta bizottsági tag, a jogi és gazdasági bizottságokban működött. L.: I., Döbrentey-utca 6.

Rose Henrik dr. régi budai, előkelő ügyvéd, a II. ker. társadalmi életében szép szerepe van. L.: II., Albrecht-út 5/7.

Rosemberszky Ödön dr., a belvárosi Saskör egyik régi, előkelő tagja, hosszabb idő óta fővárosi bizottsági tag. L.: IV., Irányi-utca 18.

Rosenberg Sándor dr., gyógyszerész, a józsefvárosi szabadelvű párt oszlopos tagja, szül. 1846-ban Szombathelyen és középiskoláit is ott végezte. 1870-ben vegyészi tudori oklevelet nyert a bécsi egyetemen; 12 év óta a budapesti „Csillag" gyógyszertár tulajdonosa, 9 év óta rendes bizottsági tag, a budapesti gyógyszerészeti egylet választmányi tagja. L.: VIII., József-körút 7.

Rosmayer Ferenc fakereskedő; a ferencvárosi Springer-párt agilis tagja. L.: IV., Veres Pálné-utca 34.

Rózsa Félix dr., orvos, a terézvárosi Kaszinó egyik oszlopos tagja, az izr. kórház volt érdemdús orvosa. Agilis, kiváló szónok, alapos képzettségü; a főváros társadalmi életében tevékeny részt vesz; nagyobb külföldi tanulmányutakat tett. L.: VI., Teréz-körút 52.

Rózsavölgyi Gyula, a Józsefváros választotta meg. Életrajzát lásd a két alpolgármester cim alatt.

Rózsavölgyi Manó dr., nős, ügyvéd; a terézvárosi kaszinó egyik vezérembere; több fővárosi bizottság tagja stb. L.: VI., Podmaniczky-utca 6.

Röser János iskolaigazgató és egyik legelőkelőbb, legrégibb magánintézet tulajdonosa. A Terézváros társadalmi életében előkelő szerepe van. Több kulturális, tanügyi és jótékony intézet ügybuzgó tagja. Eddig póttag volt. L.: Thököly-út 69.

Ruh Géza hajógyári tüzoltó parancsnok, az ó-budai függetlenségi párt régi agilis tagja. L : III., Kiskorona-utca 43.

Rupp Zsigmond, kir. közjegyző, szül. Budán 1838-ban, tevékeny részt vett a közjegyzőkről szóló törvény megalkotásában s a törvény életbelépése után a legelsők között közjegyzővé neveztetett ki. A főváros egyesítése óta bizottsági tag, a kijelölő választmány és a közlekedési bizottságban működik. A főváros érdekében, de különösen a II-ik kerület érdekeinek előmozdításában kiválóan tevékeny szerepet játszik. L.: V., József-tér 14.

Rust József, nagykereskedő; a népszinházi bizottság tagja; a lipótvárosi kaszinó igazgatója; számos jótékony és közmüvelődési intézmény alapító tagja. A közmüvelődés terén szerzett érdemeinek elismeréséül udvari tanácsossággal tüntették ki stb. L.: V., Nagykorona-utca 16.

Sagmüller József, plébános, szül. Illnucon 1857-ben. Iskoláit Győr-, Pozsony- és Esztergomban végezte; 1903 óta bizottsági tag, a közoktatási bizottságban működik; a III. kerületi róm. kath. iskolák igazgatója; a Szent Vince-egylet elnöke stb. L.: III., Lajos-u. 168.

Sajó János lakatosmester, tekintélyes kőbányai iparos és egy keresett lakatos cég tulajdonosa. L.: X., Kelemen-utca.

Salamon Jakab szénnagykereskedő, a Józsefvárosi kör régi, kipróbált tagja. L.: VI., Városligeti-fasor 34.

Salgó József dr., ügyvéd, szül. Túrkevén 1858-ban, iskoláit Budapesten végezte, 21 éve ügyvéd, 18 év óta bizottsági tag, közlekedési és sétányügyi bizottságokban működött, a vásárpénztárak létesítése körül nagy tevékenységet fejtett ki. A kereskedők és iparosok banktársaságának igazgatósági tagja, a Rudolf koronaörökös jótékonysági egyletnek elnöke. L.: VIII., József-körút 3.

Sámuel Lázár, a Terézvárosi Kaszinó egyik régi, előkelő tagja. Hosszabb idő óta fővárosi bizottsági tag. L.: VI., Andrássy-út 2.

Sándor Ármin, sz. 1856-ban Liptó-Szt-Miklóson, érettségit Budapesten tett. Ta-

Retter Gyula

Retter Gyula, műépítész, okleveles mérnök, szül. Budapesten, 1852-ben. Iskoláinak elvégzése után Párisban Zs. Eiffel hírneves mérnök irodájában 3 évet töltött. Párist elhagyván, hosszabb külföldi tanulmányútra indult. Hazatérvén, mint műépítész Budapesten telepedett meg. A IX. és VI. kerületben 9 évig volt választmányi tag. L.: IX., Soroksári-u. 5.

Gyulai I. Fővárosi almanach

1904. 41. l.

tartozik. Minden vizgálatról a tanácsnak jelentést tesz és észrevételeit illetve javaslatait beterjeszti.

Tűzjelzés. A székesfőváros területén szóbelileg a tüzőrségeken, a rendőr-őrszobákon és a rendőr-őrszemeknél lehet a tüzet jelenteni. Az igy beérkező jelzések valamennyie a *központi tüzőrségre* továbbittatik, ahová a nyilvános tüzjelző állomásokról is lehet tüzet jelezni. A nagyobb gyártelepek és nyilvános középületek pedig külön tüzjelző állomásaik utján adhatnak értesitést. A tüzjelző állomások száma a székesfőváros területén 415 (70 a székesfőváros által létesitett nyilvános és 345 a magántulajdonban lévő tüzjelző állomás); a tüzjelzési célokra igénybe vett kábelvezeték vonalhossza 243,330 — a légvezeték vonalhossza pedig 192.400 kilométer.

A távbeszélő utján eszközölt tüzjelzéseknél a tüzoltóságot nem szükséges a telefonszám bemondásával hivni; a távbeszélő központ ugyanis a tüzoltóságot a telefonszám megjelölése nélkül köteles adni

kézifecskendő, 6 vizhordó, 17 szerkocsi, 4 szeneskocsi, 28 tömlőkocsi, 6 nagy tolólétra, 13 kihuzós létra, 33 horgas létra, 33 háromrétü összedugható létra, 8 mentőtömlő, 8 ugróponyva, 11 füstálarc, 12 villamoslámpa, 6 szerkocsira szerelt akkumulátor és 27,500 méter tömlő; ezek között 4 darab villanyerőre berendezett motorszer.

Hogy a székesfőváros tüzvédelmi berendezésének teljes és hü képét adjuk, meg kell itt emlékeznünk a budapesti önkéntes tüzoltó testületről és az egyes gyári vállalatok által fentartott gyári tüzoltóságokról is.

A budapesti önkéntes tüzoltótestület tagjainak létszáma 80; a testület éjjelenkint 10—14 főnyi őrséget tart fenn a székesfővárosi hivatásos tüzoltóság VIII. ker., Kun-utca 2. sz. alatti központi őrségén.

A budapesti önkéntes tüzoltó testület felszerelése: 2 mozdony fecskendő, 2 szerkocsi, 1 benzin autofecskendő, 1 ugró

A. Retter

ep.

Der Architect Herr A. Retter, dessen hervorragende Thätigkeit beim National-theater-Zinshaus, sowie beim Bau des neuen öster.-ung. Staatsbahnhofes (nyugati pályaudvar) noch im besten Andenken steht, ist vor Kurzem von Bukarest, wo er mehrere Jahre selbstständig mit Erfolg wirkte, in unsere Hauptstadt zurückgekehrt und hat sich in der Eötvösgasse einen Baugrund angekauft, auf welchem er noch l. Jahres ein elegantes Wohnhaus aufführen wird.

Bauzeitung für Ungarn,
1884. 42. l.

ÚJVÉSZEK LEXIKONA

ARTALMAZZA AZ ÖSSZES MAGYAR ÉPITÉSZEK,
. ÉLETRAJZAIT A XII-IK SZÁZADTÓL NAPJAINKIG.

ZÁGI MŰVÉSZ ÉLETRAJZA.

ZOKT. M. KIR. MINISZTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL.

S AKADÉMIA TAGJA, (LAKIK: BUDAPEST, I, ATTILA-UTCA 23. SZÁM ALATT)
~~SZEGED, TISZA LAJOS-KÖRUT 23. SZÁM ALATT.~~)

Báróno"!

nő"!

ŰVÉSZ ~~ÚR~~!

l a könyvpiaçra kerül a

IKONÁNAK ~~első~~ második kötete

Retter Gyula

ép.

terverte a Svadló

felé házat a VII. k.

Istvánt tér-

wird

Bauzeitung für Ungarn.

1884. 252. l.

Retter Gyula

mnepítész

fővárosi bírott. tag

† 1916 ápr.

14.

Güthi 4

~~Szemtér~~

~~telep, I. 168, III.~~

~~bodrogszerdahelyi~~

1906. XI. 13.

A muz. egyesület elnökségének Békéscsaba. Harmadszori sürgetés a tenn. tud. társ. kiadványainak ügyében.

III. (1014/1906.)

Retter Gyula

műépítész

Guthi T. Főv. Almanach

1907–9.

404 l

404 l

Retter Gyula, műépítész, okleveles mérnök, szül. Budapesten, 1852-ben. Iskoláinak elvégzése után Párisban Zs. Eiffel hírneves mérnök irodájában 3 évet töltött. Párist elhagyván, hosszabb külföldi tanulmányútra indult. Hazatérvén, mint műépítész Budapesten telepedett meg. A IX. és VI. kerületben 9 évig volt választmányi tag. L.: IX., Soroksári-u. 5.

eszmék terjesztésénél nem csup
rutinirozott szónok, hanem mint
szervező-erő is szép eredményeke
nem csupán a fővárosban, hanen
országgyülési választásainál is.
i munkácsi kerületben maga is képviselő-
jelölt volt. Rendkivül melegen érdeklő-
lik első sorban a fővárosi ügyek iránt és
i Polgár cimü napilapnál hosszabb időn
it volt a fővárosi ügyek rovatának szer-

Retter Gyula
épitész

Retter Gyula müépitész, megh. 1916. ápr. 14.

Gerthi T. Föv. Almanach
1916–18. 4. l.

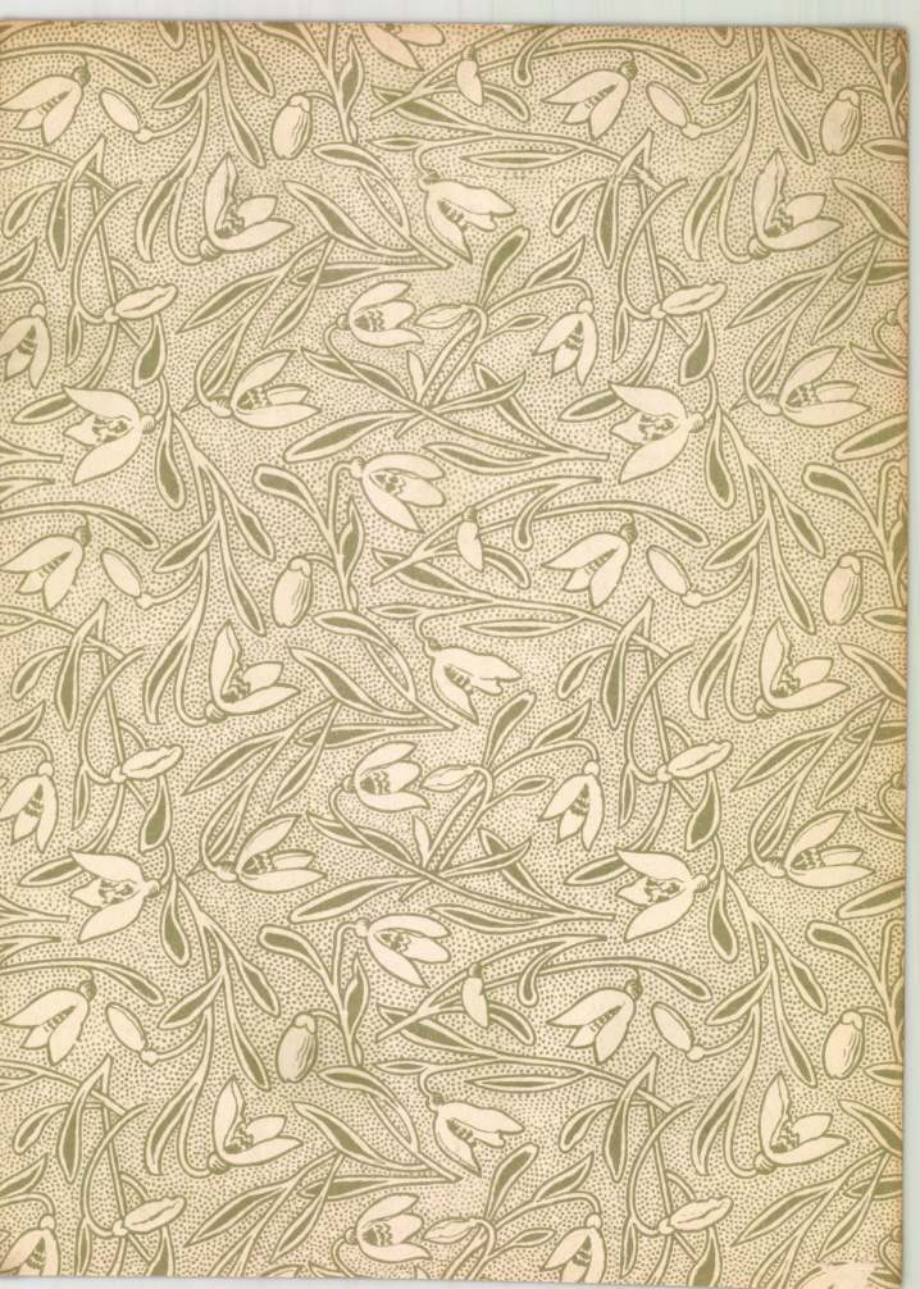

M.D.K.

Retsch Johannes (Hans), brassói ötvösmester

XVII. századi HR névbetűs ötvösműve a mezőkövesdi ref. egyház tulajdonában van.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 390 old.

RETSCH Johannes /Hans/ brassói ötvösmester.
H.R. névbetüs ötvösmüve a maklári ref.egyház tulajdonában van /Voit.1956./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Rettani David

várépítő

l.

Banfi Erdély

306. l.

K. D. V.

RETTEGi Béla

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya 33c. e

Rettegi Lázár György, harangöntő

Rettegi lakos volt, de vándor mester. Az ér sem-
lyéni harangot 1791-ben helyben készítette el
a felirat alapján. 345 fontos volt. 312 old

Patay Pál: Az Érmelléki Traktus harangjai 1825
körül. 05.o.

Déri Múz. Évkönyve. IX. 1968. Debrecen. 1968
Alföldi Nyomda, Debrecen

Rettegi Lázár Áron

hgöntő

Kilágysomlyó ref tpl.
hgja 1806.

Jul

Baróti: Budavári régiségek

MDK

Rettegy Andrásás

kassai céhmester 1715-ben.

Wick B: A kassai szt.Rozális-kápolna története.
Kosice, 1935. 89. l.

Budapest, 1909. julius 7-én.

kisebb tanulmánya és könyv
mes Philologiai Közlönyben,
Vasárnapban, a Corvinában,
a Napkeletben (1933—1934).

Dr. Haek Alfréd (1911
mányi doktor, Pécsről (B
ösztöndíjas. Franciaországi
nyait H. Tronchon professzo
kezdte meg. Az ő előadásain
ner, E. Vermeil professzorc
Études Françaises Moderne
legnagyobb részét a magya
között való kapcsolatok tisz
temi könyvtár kéziratos any
kes levelet talált (Sambucu
Bellényesi), úgyhogy Berze
Telegdi Miklós humanista
nyozhatta. Hozzákezdett Ja
nak feltárásához is, e végl

Vállalkozók Közlönye

ágot az Egyete-
longroisesban, a
e Romaneban és

, bölcsészettudo-
Elsőízben volt
örténeti tanulmá-
ourgi egyetemen
Gillot, E. Hoepf-
s az Institut des
ett. Kutatásainak
ajnai humanisták
trassbourgi egye-
olatban több érté-
Torda, Grégoire
András, továbbá
esebben tanulmá-
szági kapcsolatai-
t Bernben, ahol

Rettegi Lázár György

harangöntő

lázd

Lázár György

aldott

1. – 4. u.

Rettegi Lázár György

harangöntő (?)

*

1790-ben öntötte a

perecseni ref. tem-

plom egyik harang-

ját (Igy*!)

Petri Szilágyom

IV. K. 243. l.

c) a kubéres („Lehnsmann").

Elhatáridő más törvényben van megszabva

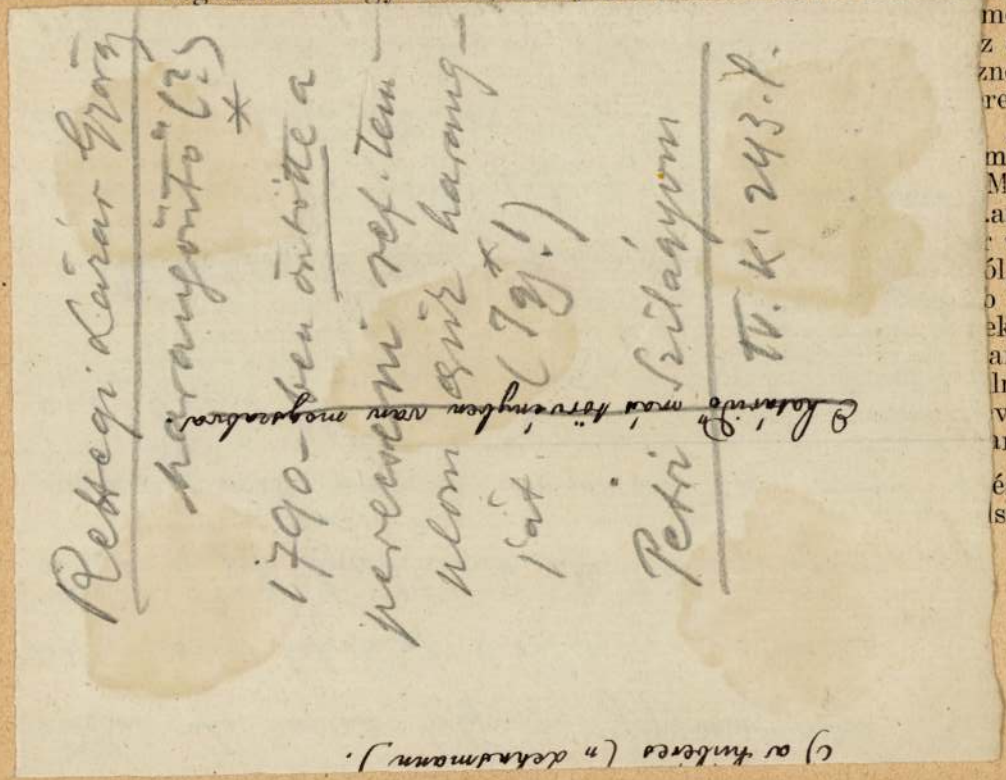

kisebb tanulmánya és könyvismertetése látott napvilágot az Egyetemes Philologiai Közlönyben, a Revue des Etudes Hongroisesban, a Vasárnapban, a Corvinában, a Revue de Linguistique Romaneban és a Napkeletben (1933—1934).

Dr. Hack Alfréd (1911, Temesvár, róm. kath.), bölcsészettudományi doktor, Pécsről (Birkás Géza professzor). Elsőízben volt ösztöndíjas. Franciaországi összehasonlító irodalomtörténeti tanulmányait H. Tronchon professzor vezetése alatt a strassbourgi egyetemen kezdte meg. Az ő előadásain kívül E. Schneegans, H. Gillot, E. Hoepfner, E. Vermeil professzorok előadásait hallgatta és az Institut des Études Françaises Modernes gyakorlatain is résztvett. Kutatásainak legnagyobb részét a magyar és francia, illetve rajnai humanisták között való kapcsolatok tisztázásának szentelte. A strassbourgi egyetemi könyvtár kéziratos anyagában e kérdéssel kapcsolatban több értékes levelet talált (Sambucus, Sigismond Gelous de Torda, Grégoire Bellényesi), úgyhogy Berzeviczi Márton és Báthori András, továbbá Telegdi Miklós humanista kapcsolatait is részletesebben tanulmányozhatta. Hozzákezdett Jacques Bongars magyarországi kapcsolatainak feltárásához is, e végből rövidebb időt töltött Bernben, ahol

Rettenbacher Ferenc

Szül. Budapest 1874 Rk.
6 elem., 3 polg.
1891/92 vendégl.
1892/93 I. " "
helyzete miatt vizsantasit-
talott

Tripolisz h. n. V. 17.

Rettenbacher Ferenc

1892/93

Ferkápzomfoiskávk

126. l.

Retkes István, tanuló

Csabonyi Hedvig rajztanár a hatodikos Retkes Pistát igen tehetségesnek ítéli, valamint Kompa Gabit is és biztos abban, hogy valamelyikük még érmet is hoz Indiából Hőgyészre.

Czakó Sándor: Hőgyész-Új-Delhi.
Népújság (Tolna), 1978. júl. 9.

Rétnyi Renáta, gyermek rajzos

„Képek a békéről" ezzel a címmel gyermek rajz- és festménypályázatot hirdetett a Fogyaszt. Szövetkezetek Orsz. Tanácsa, az Országos Béketanács támogatásával.

A 12-15 évesek kategóriájában első Rétnyi Renáta munkája lett.

Veszeli: Lajos: Képek a békéről.
Napló (Veszprém), 1984. febr. 9.

Rétsági rk. templom

A váci káptalan épit-
tette 1729-ben, Szent András
tiszteletére szentelték.
1787-tól önálló plébánia
templom.
A régi templom a XVII. szá-
zadban elpusztult.

Chobotvác 148. l.

M.D.K.

Retter Gyula, építész

tervei szerint épül
fel Müller Jakab hára (háromemelet magasságban) a Koronahercag [Petőfi S.]-utca és Nagy Korona [Türr Istv.-] utca sarkán.

x) Az okl. 31-i sz.ban jelzett rajzmelléklet hiányzik.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1886. XV.évf.
márc. 28. 74.
+ okl. 31. szl 251 old.

Retsch János

brassói ötvös

1632 Eöml

cród

Philippi, Friedrich.

Aus Kronstadt's Vergangenheit und Gegenwart. Kronstadt, 1874. 24. l.

133 fl. Ne

„Mária halálának" mestere (tevékenyseg
tai is mere

Jézus és a bűnbánó Magdo

Jézus Simon
ül
, hol mind
Simonnal beszélg mi k
(a
bait, csókokkal halm
dik és a szem közt ülő maga
térben, a szolgáló köreledik
A szoba koczkás kövekkel
arany serleg és ennek fedele
Fa, mére
Bourgeoistol 2000 Markán (119
~~Festette: Meister der~~
moltatott 1895: V. 24-én (135/
Ará 1190 ft.

246

Ltpa. 13

Bir. pa 160.

246/94

Retsch János
ötvös
Brassó
1639

l.

Korrespblatt
33. l.

Pest

Trattner-Károlyi, 1836

Retsch János ifj

ötv.

Kőmagyötvj. 192. 27.

Retsch Janos id

Otv.

Kőmagyötvi 192. r.

Retsch János

Ötvös Brassó

Kőmagyatoj. 33. l

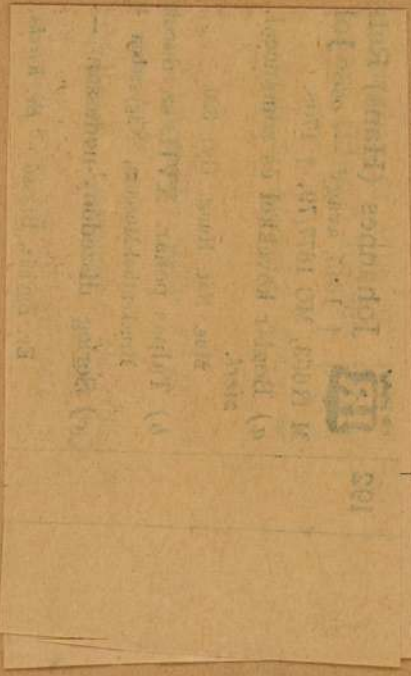

Budapest székesfőváros ..... ker. elöljaroja

364.

Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

Hivatalból
Portómentes

Budapesti u. 10

Retsch Janos ifj.

ötvös

irod belép. 1680. szept. 23

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a mühelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Mühelyi minta. –

Retsch János

ötvös

belép. 1618. febr. 21.

irod + 1645. nov. 27.

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Retsch Hans junior

ötvös 1705.

lakik

Gyárfás Brassó 129

Retsch Hans

ötvös 1641.

Lásd

Gyárfás Brassó 162

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Retsch Hans iunior

ötvös 1671.

Lásd

Gyárfás Brassó 121.

Retsch Hans iunior

ötvös 1646

laíd

Gyárfás Brassó 113

Retsch Hans

ötvös 1618

laid

Gyárfás Brassó 103

Retsch Janis ifj.

ötvös

belép. 1717. okt. 5.

jrod

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Retsch Hans ifjabb

ötvös 1657-1708

Lásd

Gyárfás Brassó 320.

..... *mühely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Retsch Hans senior

ötvös 1618-45

Lárd

Gyárfás Brassó 320

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztai

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Retsch Hannes

ötvös

irod

G. Brassó: Szárádok

236

1639 ciehm

1640 "

1641 "

.....mühely.

lyfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Retsch Johann

ötvös

1718 mestere lett.
1719 meghalt

BRASSO
RE. 77 l.

Retsch Johann

otvös

1652. mesterré lett
1708. meghalt

BRASSO
RE. 21:l

Retsch Johann

ötvös

1680. mesterré lett
1719 meghalt.

BRASSO 771
RE.

Retsch Tamás

ötvös.

1639. jul. 12. Ifjabb cehmesterré választják a brassai ötvösök.

A brassói ötvöscéh vagyonjegyz. 1639.

Ballagi Aladár: Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve 1854. 17 l.

Kovács M

híres Kómikus

a budapesti Nép

saját kezű

Retsch Johann

ötvös

1645. meghalt.

BRASSO
RE. 20.l

Retsch Johann

Ötwös

1639. in Kronstadt.

Sächs. Hausfreund. 1876. 44. l.

WS

Hannes Retsch

ötvös

ipód

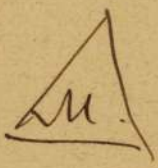

20 l.

Johann Retsch

~~ist~~ vor

1632-ben a brassai iréh elöt-
járója.

ired

Philippi. Aus Kronstadt's
Vergangenheit und Gegen-
wart. 24 l.

és

M 17. l.

Retsch

Retts Tanis ifj

ötvös 1652. dec.

15. lepett be.

irod

+. 1708. dec. 10.

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

_____ *műhely.*

őnökség!

_____ hó___n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

i _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Pesther Tageblatt 1842

Aemtliche Anzeigen.

Wechselgerichtliche Vorladung. (1)

9636. Da über die Zustellung der Vorladung ddo. 7. November l. J. Nr. 8260 in Sachen des Joseph Pohl gegen den Heinrich Ezstein aus Wien und andere bis zum 14. Dezember l. J. als hiezu festgesetzten Tage kein Bericht eingegangen ist, so wird dem erwähnten Geklagten im Sinne des § 213 II. Th. des W. G. B. hiemit angezeigt, daß die Tagsatzung für obige Klage auf den 30 Dezember l. J. 9½ Uhr Früh anberaumt worden ist.

Gegeben zu Pesth den 15. Dezember 1842 aus der bei dem k. Wechselgerichte erster Instanz abgehaltenen Rathssitzung.

Lizitation

Auf wechselgerichtliche Anordnung werden kommenden Dienstag am 27 d. M. in der Alstergasse am Eck der Göttergasse Nr. 216 im 1. Stock verschiedene Meubeln, Wäsche, Kleidungsstücke u. a m. gegen gleich baare Bezahlung dem Meistbietenden lizitando veräußert.

Pesth, am 20 Dezember 1842.

Lizitation.

Auf Anordnung des löbl. k. Pesther Wechselgerichtes wird hiemit bekannt gemacht, daß am 21. Dezember l. J. in der Lazarusgasse im Altersberger'schen Hause Nr. 1214 verschiedene Meubel des Joseph Wolf lizitando veräußert werden.

Lizitations-Ankündigung.

Da für die Gassenpflasterung im künftigen Jahre in der k. Freistadt Pesth ein größerer Bedarf von Steinen erforderlich ist, welcher in 150 Cub. Klafter Granit und 450 Cub. Klafter Visegrader Fahrsteinen oder sonstigen, welche in der Härte und Brauchbarkeit benannten Steinen gleichkommen besteht; so wird wegen Lieferung dieser 600 Cub. Klafter Fahrsteine, eine devalvatorische Lizitation den 17 Jänner 1843 Früh 10 Uhr im Magistratualsaale abgehalten, wozu alle Steinlieferanten und alle die daran Theil zu nehmen gedenken, hiemit ämtlich vorgeladen werden. — Pesth, den 15 Dezember 1842.

Heute ist große Vorstellung im Circus Gymnasticus.

Eröffnung der Cassa 3 Uhr. — Anfang der Vorstellung 4 Uhr. — Ende 6 Uhr.

Mohn-Kipfel und Kolatschen für die Weihnachtsfeiertage

sind zu haben in der Weißbäckerei zum goldenen Hirschen am Rathhausplatz. Größere Bestellungen bittet Unterfertigter einen Tag früher zu machen.

J. Müller jun.

Die größte Auswahl zu Weihnachts- und Neujahrs-Geschenken

von feinsten Fantasie-Briefpapieren, gedruckt und gemalt, Brief-Couverts und Oblatten mit Buchstaben und Devisen;
von schönen Casettes, elegant sortirt mit verschiedenen Briefpapieren, Couverts ꝛc.;
von feinsten englischen und französischen Siegellack in allen Farben und Größen;
von verschiedenen englischen und französischen feinsten Farben in einzelnen Stücken und Kästchen
empfehlen zu äußerst billigen Preisen

Karatsa et Seehak,

Papierhändler in der Wienergasse in Pesth.

Carl Rettig,

Silber- und Pakfongmetalldruckwaarenerzeuger,

empfiehlt sich einem hohen Adel und verehrungswürdigen Publicum mit seinen Erzeugnissen von Pakfong, und verspricht sowohl durch Geschmack in seinen fertigen Arbeiten, als billiger Bedienung seine hochgeschätzten Gönner zu befriedigen. Besonders macht er auf seine gepreßten, ganz dem Silber ähnlichen Bestecks aufmerksam. Hat sein Gewölbe in der Stadt, alte Postgasse, im Boraro'schen Hause Nr. 20.

Neu angekommen und zu billigen Preisen sind zu haben: schöne große böhmische Fasanen, Repphühner, Haselhühner, Steinhühner und Trüffeln, besonders

Hasen zu 30 und 36 kr. pr. Stück,

dann Hirschen, Reh, Gemse und Schwarzwild, bei

Franz Reichard,

Wildprethändler an der untern Donauzeile Nr. 24.

Zahnärztliche Anzeige.

Ergebenst Gefertigter erlaubt sich das pl. t. Publicum in Kenntniß zu setzen, daß er sich als Zahnarzt in Pesth etablirte.

Eine sechsjährige, in Ungarn erworbene, auf Reisen im Banate, Siebenbürgen, Wallachei und Türkei erprobte Praxis geben ihm den Muth in Ungarns blühendster Stadt trotz beträchtlicher Anzahl von Kunstgenossen seine Dienste dem pl. t. Publikum gehorsamst anzubieten, und zugleich aufmerksam zu machen, daß alle in die Mundheilkunde schlagende mechanische Vorrichtungen durch ihn selbst, da er zugleich Maschinist ist, verfertiget werden. Da er also der Beihilfe eines Maschinisten nicht bedarf, so ist er auch im Stande, künstliche, der Natur getreue Zähne, so wie ganze Gebisse um einen billigeren Preis zu liefern.

Manchem der pl. t. Herren Patienten ist es daran gelegen, daß nur der ordinirende Arzt von dem Zahnübel wisse; in dieser Hinsicht kann daher der ergebenst Gefertigte dem pl. t Publicum diesen Vortheil und Wunsch auf das entsprechendste versprechen, indem nur er allein mit dem Patienten beschäftigt ist.

Ohne sich auf Paris oder London zu berufen, schmeichelt sich der ergebenst Gefertigte dem Wunsche und Bedarfe eines pl. t. Publicums durch seine gründliche Kenntniß und Fertigkeit in der Zahnheilkunde bestens empfehlen zu dürfen.

Peter Pfeffermann,

Der Mund- und Zahnheilkunde Magister, Chirurg und Geburtshelfer.

Wohnt in Pesth, Leopoldstadt, M. Dorotheagasse, Marcsics'sches Haus, 2. Stock, gegenüber dem Casino.

Champagner-Verkaufs-Anzeige.

Le Marquis de MASSIAC et de LOISSON

à PIERRY près ÉPERNAY (Marne).

Proprietaires de Vignes dans les meilleurs crus de la Champagne.

L'Etablissement est dirigé par Mr. JOLY, Chef de l'ancienne maison JOLY et Comp. d'Epernay.

Pierry grand mousseux 1re qualité 2 fl 20 kr.

Syllery grand mousseux qualité superieur 2 fl. 30 kr.

Für Echtheit wird gebürgt, zu haben in der blechernen Hutgasse Nr. 208 beim Hauseigenthümer.

Gustav Heckenast

in Pesth empfiehlt zu

Weihnachts- und Neujahrs-Geschenken

in großer Auswahl bei ihm vorräthige

Kinder- und Jugendschriften, Taschenbücher und Kalender, die klassischen Schriftsteller

der Ungarn, Deutschen, Franzosen, Engländer und Italiener in schönen Einbänden, so wie auch eine große Anzahl der neuesten

Pracht- und Kupferwerke

und ladet alle Bücherfreunde zur deren Besichtigung in seiner Buchhandlung ein.

Zu Weihnachts- und Neujahrsgeschenken

geeignete

Porzellan-Gegenstände

empfiehlt in großer Auswahl

Daniel Wanko,

M. Dorotheagasse N. 13.

Das neue Caffeehaus „zur Stadt Paris,"

Windgasse, im Döring'schen Hause ist seit 18. d. M. eröffnet.

Der Unterzeichnete ladet das verehrte Publicum zum gefälligen Besuche höflichst ein.

Ed. Duchange,

Director.

Feine

Nürnberger Lebkuchen

sind so eben angekommen und zu haben bei

Ignaz Zograf,

zu den drei Pesther Mädchen, Waiznergasse in Pesth.

Unterfertigter hat die Ehre einem hohen Adel und verehrungswürdigsten Publicum ergebenst anzuzeigen, daß in seiner Conditorei, Sebastianiplatz, im gräfl Festetits'schen Hause für den heiligen Christabend eine große Auswahl von

zierlichen Zuckerwerk, Christbäumen, Christkindeln,

und Weihnachtsgeschenken aller Art sich befindet, das sich durch innere Güte, als auch durch überraschend glänzendes Aeußere und der Billigkeit halber besonders auszeichnet.

Carl Waldhauser,

Conditor.

In großer Auswahl und zu sehr billigen Preisen empfiehlt zu

Weihnachts- und Neujahrsgeschenken

geeignete

Galanterie-Gegenstände

C. D. Walko,

zur Stadt Nürnberg, Waiznergasse, im Hause zum großen Christoph in Pesth.

Kundmachung.

Der Temesvárer Schnellfahrts-Verein

hat hiemit die Ehre zur Nachricht zu bringen, daß jeden Sonntag Früh 4 Uhr sowohl von Temesvár über Szegedin nach Pesth, als auch von Pesth zugleich dieselbe Route ein bequem und gut eingerichteter Reisewagen nach Temesvár abfährt. Der Platzpreis für eine Person nebst 30 Pfd. Reisegepäck ist 12 fl. C. M

Aufnahme in Pesth ist in der Schreibstube des

Anton Koszgleba,

Theaterplatz, im Baron Sina'schen Hause Nr. 152,

für Temesvár bei

Anton Szüts:

Den 14. Jänner 1843

erfolgt bestimmt und unabänderlich die Ziehung

der

großen Güter- und Geld-Lotterie.

Die Lotterie enthält

24,570 Treffer.

Die Gewinnste betragen

Gulden **642,480** W. W.

Beachtungswerth:

Die Besitzer von Actien dieser Lotterie spielen mit 20 Lose vom k. k. Anlehen 1839 und 72 Stück von der Fürst Eszterházy-Lotterie auf alle die großen Gewinnste dieser Ausspielungen mit.

Bei Abnahme von 5 gewöhnlichen Actien wird eine von den so besonders vortheilhaften Gratis-Gewinnst-Actien, so lange deren noch vorhanden sind, unentgeldlich aufgegeben.

David Pollak,

Comptoir: Stadt, alten Fleischmarkt Nr. 707.

Lose sind billigst zu haben bei **Hermann Breisach**, Großhändler in Pesth.

Neuigkeiten

geeignet zu

Weihnachts- und Neujahrs-Geschenken

bei **V. Grimm,** Dorotheagasse Nr. 16.

Großes Theater für Kinder, mit Portal, Courtine, Decorationen und Figuren, in polirtem Kasten 12 fl. C. M.

Optische Zimmerreise, mit 6 schön colorirten Ansichten, in elegantem Kasten 13 fl., dieselbe kleiner 6 fl.

Optische Lampe dazu 1 fl. 30 kr.

Eine große Auswahl von Spielen zur Unterhaltung und Belehrung für Kinder. Bausteine, Zerlegbilder, Gesellschaftsspiele, Bilderbücher, Kinderschriften, Albums, Stammbücher, Taschenbücher, Kalender.

Eine große Auswahl von Stahlstichen pr. Stück 4 kr.

48 Stahlstiche aus dem Leben Napoleons, in 4 eleganten Couverts 3 fl. 30 kr.

Souvenir de la Suisse. Schweizer Ansichten in Stahl gestochen. Das Dutzend im eleganten Couvert 1 fl., complett 6 Duzend 5 fl.

Fourniture de Tapisserie. 12 kleine Tupfmuster im eleganten Umschlag 10 kr

Feine Briefpapiere mit den verschiedensten Verzierungen, gedruckt und gemalt, der Brief zu 2 kr. bis 1 fl. Desgleichen Couverts-Oblatten mit Buchstaben und Devisen.

Elegante Cassettes mit Briefen, Couverts und Oblaten zu 1 fl. 30 kr., 2 fl. 30 kr., 3 fl. und 4 fl

Stahlfedern, viele Gattungen, das Duzend zu 6 kr. bis 30 kr.

Messingene Petschaften mit Buchstaben das Stück 30 kr.

Neue Musikalien für Piano-Forte allein:

Travnyik J., Egyesüljünk, Körtánez 30 kr.

Strauss J., Musik-Vereis-Tänze op. 140. 45 kr.

dto, dto. im leichten Sty! 30 kr.

Heller St., Caprice brillant op. 27. 1 fl.

Hänten Fr., Les bords du Rhin. Grande Valse brill. op 120. 1 fl.

dto. Variations brillantes (Roberto Devereux) op. 122. 1 fl. 8 kr.

Lickl C. G., Le petit Savoyard. Impromptu (Savoyarden Lied aus Linda) op. 67. 45 kr. C. M.

Zu Weihnachts- und Neujahrsgeschenken geeignete Galanterie-Gegenstände

empfehlen in großer Auswahl

August Thiel et Comp.,

Anfangs der Waiznergasse im v. Mocsony'schen Hause das dritte Gewölb in Pesth.

Pacht- und Lizitations-Ankündigung.

Zufolge Beschlußes der Carl Seiler'schen Masseverwaltung werden am 29. d. M. Vormittag in den gewöhnlichen Lizitationsstunden in der Rauhwaarenhandlung des Gefertigten, Waiznergasse Nr. 17 zu ebener Erde im Hofe rechts, das

Carl Seiler'sche Fleischausschrottungsrecht verpachtet,

und Nachmittag desselben Tages in der Ullöerstraße im Heidenreich'schen Hause, zur Unmöglichkeit genannt, 3 Leiterwägen, 1 Kalesche und mehrere Zimmer-, Küchen- und Speiseeinrichtungen, gegen sogleich baare Bezahlung lizitando verkauft werden.

N. F. Ebner,
Masse-Curator.

Nanette Ullmann,

Marchande des Modes in Pesth,

kleine Brückgasse, im v. Nemesbegyi'schen Hause, gegenüber der Einfahrt ins Gasthaus zur Königin von England, macht hiemit einem hohen Adel und hochgeehrten Publicum die ergebenste Anzeige, daß sie eine große Auswahl nach den Wiener und Pariser Journalen modernst angefertigten Damen-Kopfputzes vorräthig hat, und auch wöchentlich neue Sendungen aus Wien erhält, die sie zu äußerst billigen Preisen verkauft.

Wer

ganz ausgezeichneten Pecco-Thee zu haben wünscht, der kaufe sich bei **Feldbacher et Comp.**, obere Donauzeile Nr. 2, eine Büchse um einen Dukaten.

Reisekalesche zu verkaufen.

Eine bequeme mit zwei Koffern und einigen sonstigen Behältnissen versehene Reisekalesche ist im k. k. Militär-Schiffamtsgebäude zu verkaufen.

Als Erzieher

oder Lehrer in der ungarischen, deutschen und lateinischen Sprache oder auch im Architectur-Zeichnen erbietet sich ein Doctorand der Medizin gegen äußerst billige Bedingnisse. — Hierauf pl. t. Reflectirende werden gebeten, ihre Adressen in der Expedition dieses Blattes gefälligst abgeben zu wollen.

Marie Lombardi,

Marchande des Modes,

in der kleinen Bruckgasse, gibt sich die Ehre einem hohen Adel und hochgeehrten Publicum ergebenst anzuzeigen, daß sie durch ihre in Wien wohnende Tochter M. Grasselli wöchentlich zwei Mal die neuesten und elegantesten, sowohl Pariser als Wiener Putzgegenstände erhält. Und daß sie für die gegenwärtige Winterfaison mit einer ganz besonderen Auswahl von Damenhüten nach dem letzten Journale, als auch Putz- und Negligée-Häubchen französischer Coiffüres, Chemisetten-Colliers und Manchetten sowohl von Brüßler als Blonden im reichhaltigen Vorrathe versehen ist. Mit dem Ersuchen sie mit dem mehrjährigen in sie gesetzte Vertrauen auch ferner zu beehren, verbürgt sie wie stets mit echter und möglichst billig gestellter Waare bedienen zu wollen

---

Zu **1** fl. **6** kr. C. M. kleine Bouteille,
zu **2** fl. **30** kr. C. M. große Bouteille vorzüglich guter

französischer Champagner,
echter Jamaica Rum,
feinster Perl- und Pecco-Blumenthee,
feinste Punsch-Essenz,
neue ausgesuchte Datteln
Malaga Trauben,
neu französ. Mandeln in weißen Schalen,
ausgelöste wälsche Haselnüsse

sind zu haben in der Spezereihandlung von

Liszka et Höffler,

in Pesth, Leopoldgasse im Hause zum blechernen Hut.

Aeußerst billiger Syrup

ist bei mir Gefertigten sammt Faß der Centner zu 3 fl. C. M. zu haben.

Lucas Martinovich,

Pesther incorp. Tuchhändler, Waiznergasse zur ungr. Krone.

Die lithographische Anstalt

des

A. Vietoris

liefert jetzt 100 Stück Visit-Karten und kleine Adressen je nach der Größe von

40—48 kr. CM.

Pesth, Grenadirgasse.

Herausgeber und Verleger Gustav Heckenast.

Rettig Károly

ötvös

Bp. IV. Dalmady Gy-
utca 7

Nemfém 1941

197. l

n der Lys (Lis).

† 1657-ben Rotterdamban.

en duda és clarinetszó mellett
. és páronként halad balra, a
ól összerótt asztalnál, a melyre
elyen innen barnafoltos kutya
:ezével támaszkodik, jobbjával
őrehajoltan adja ki magából
ötte a segítségére jött asszony
ndővel. A mulató férfiakból
czántollat tűzött és felemelt
ırat tart, egy veres ruhát visel
ával és rövid karddal, egy
egy a hordónál helyezkedett
sót hoz, míg kettő csak rész-
yike bő ujjú barna, másika
ék ruhát hord. A legutóbbi-
ı szegélyezi.

:m. — Lelt. sz. 3844. — Vétetett
gedély értelmében H. O. Miethké-
Elszámoltatott 1908 deczember

olást jóváhagyta az 1911 már-
atározat (911-911).
ıdatok a Szépművészeti Múzeum-
n Lis, dit le Pan: Amusement

III

532 (3844)
629 (308).

:532

Pesther Tageblatt 1841

Meubel-Stoffe Fuss- Vorhänge u. Teppiche.

Die k. k. landesbefugte Fabriks-Niederlage von

Meubel-Stoffen aus Wien,

am Hohenmarkt Nr. 524, besucht den Pesther Leopoldi-Markt mit einem ungewöhnlich großartig sortirten Lager aller Arten von ganz schweren, minder schweren, so wie leichten Ganz- und Halbseide,

Meubel-Stoffen,

jede Gattung von 5/6 und 7/4 breiten

Schafwoll- und Garn-Damasten, gedruckten Wollenzeugen,

geglätteten

Zitzen, Marcilla-Bast (satin d' amerique), Vorhänge-Stoffen jeder Sorte, Tisch-Decken

so wie in

Fuß-Teppichen

jeder Größe und Qualität, ferner mit einem reichen Sortiment der neuesten

seidenen Wagenstoffe.

Die Verkaufs-Niederlage befindet sich wie bisher am Josephsplatz im Musch'schen Hause bei Herrn

J. N. Soukup aus Wien.

Villányer-Wein

aus dem erzherzoglich Villányer-Keller befindet sich in größeren oder kleineren Parthien in Bouteillen abgezogen, und für jeglichen Transport geeignet, mit dem herrschaftlichen Siegel versehen in Commission bei Johann Klopfinger eigenes Haus Nr. 2 zum Verkauf.

Auch ist Steinbrucher zu 12 bis 40 kr., Csömörer 20 bis 30 kr., Neßmélyer 30 bis 40 kr., Somlauer 40 kr., Ofner rothe 20 bis 36 kr. und Erlauer 50 kr. in W.W., die Halbe ohne Bouteille in demselben Klopfinger'schen Keller, der Früh von 8 bis 12 und Nachmittag von 4 bis 7 Uhr offen steht, so wie alle jetzt erwähnten Weingattungen auch im Gebinde täglich zu bekommen.

Sonntag, den 7. November 1841

großer Festball

(maskirt,)

in den königl. städtischen Redouten-Sälen, wobei Herr Kapellmeister

J. Strauß

aus Wien mit seinem eigenen Orchester die Musik auszuführen die Ehre haben wird.

Vor dem Beginne des Balles (von halb 9 bis 10 Uhr):

Musikalisches Ständchen.

Ungarische Introduktion
1. Ouverture der Oper: Die Genueserin von Lindpantner.
2. Chor und Finale aus den Ghibelinen von Mayerbeer.
3. Wiener Carnevals Quadrille von Strauß.
4. Erinnerung an Ernst. Fantasie für das Orchester nach Ernst's Carneval in Venedig von Strauß.
5. Musikalisches Tageblatt, großes Potpourri von Strauß

Hierauf beginnt der Ball.

Reihenfolge der Tänze:

1. Walzer: Adelaid.
2. Walzer: Donaulieder.
3. Française: Jubel-Quadrille.
4. Walzer: Apollo.
5. Walzer: Die Debutanten.
6. Française: Salon-Quadrille.
7. Walzer: Guirlande.

Ruhe.

8. Walzer: Stadt- und Landleben.
9. Walzer: Wettrennen.
10. Française: Carneval-Quadrille.
11. Walzer: Amors-Pfeile.
12. Walzer: Electrische Funken.

Herr J. Kollosánszky, Balletmeister des k. städt. Theaters hat das Arrangement der Tänze übernommen.

Eintrittskarten zu 1 fl. C. M. sind zu bekommen bis zum Balltage Mittag im Gasthofe zum Jägerhorn. Abends an der Casse ist Entré 1 fl. 20 kr C. M.

Carl Emmerling.

Anzeige.

Heute den 4. d. Monats findet im Circus gymnasticus zum Vortheile der Directrice Mad Guerra eine brillante Vorstellung mit der Pantomime „Mazeppa" zum erstenmale Statt; wozu sie ihre höflichste Einladung macht.

Warnung

Unterfertigter durch den Herrn Constantin v. Gyra ermächtiget, bringt hiemit zur allgemeinem Kenntniß: —

Nachdem die Schulden des unmündigen Emil v. Gyra, nach rechtlichem Befund, durch seinen Vater Hr. Constantin v. Gyra bezahlt wurden, und Emil v. Gyra kein eigenes Vermögen besitzet, auch keines zu erwarten hat, — wird Jedermann gewarnet demselben weder etwas zu borgen, noch etwa vorhandene Schuldscheine anzunehmen, da dessen Vater für ihn gar nichts mehr bezahlen wird.

E. Koszdu,
Gerichts- und Wechsel-Advocat.

Ein Zimmer mit Alkoven

auf die Gasse ist in der Wienerzasse Nr. 200 im 1. Stock zu verlassen. das Nähere ist im 1. Stock rechts von der Treppe zu erfahren.

Marie Lombardi,

Marchande des Modes,
in der kleinen Brückgasse,

gibt sich die Ehre einem pl. t. hohen Adel und hochgeehrten Publicum die ergebene Anzeige zu machen, daß sie von nun an durch ihre in Wien wohnende Tochter M. Grasselli, jede Woche die neuesten und geschmackvollsten Putzgegenstände erhält, wovon sie bereits ein wohl assortirtes Lager für die Herbstsaison besitzt, und überdies wie bisher, stets bemüht sein wird, das in sie gesetzte Vertrauen in jeder Hinsicht vollkommen zu rechtfertigen.

Brennholz-Ausverkauf.

Auf der Üllöer-Strasse, dem 1ten Holzplatze links beim Verschleißer

Paul Zöhls,

sind alle Gattungen Brennhölzer, gut trocken und bester Qualität Ausverkaufshalber zu herabgesetzten Preisen zu verkaufen.

Frisches Tiroler-Obst

ist zu haben nächst der Brücke am Schiff

Anzeige.

Aufgemuntert dnrch das Zutrauen, welches Endesgefertigtem durch die Herrn Gold- und Silberarbeiter seit mehreren Jahren zu Theil wurde, macht Gefertigter hiemit ergebenst die Anzeige, daß bei ihm wie früher alle großen und kleinen Gegenstände von Silber gedruckt, auf das Beste und schönste verfertigt werden. Fingerhüte, Packfongwaaren, Kelche u. s. w. von Bronze, sind theils vorräthig, oder gegen Bestellung zu haben. Sich immer nach den neuesten Formen richtend, und auf prompte Bedienung sehend empfiehlt sich

Carl Rettig,

Silber-Packfong- und Bronzmetallwaaren-Drucker in der Stadt, Rauchfangkehrergasse nächst dem Fischplatz in Pesth, Nro 134

Eine

Spezerei-Handlung

in Losontz, ist wegen Antrettung eines andern Geschäfts des Eigenthümers, zu billigen Bedingnissen, sogleich zu überlassen.

Näheres ertheilt auf frankirte Briefe Carl Titlbach daselbst.

Anzeige

Der Director Aler. Guerra zeigt hiemit ergebenst an, daß Sonntag den 7. Nov 1841, die schon angezeigte Wettren- und Wettfahren-Production nebst dem Ritter-Tournier bei günstiger Witterung stattfinden wird, bei ungünstiger Witterung aber findet eine brillante Vorstellung im Circus Statt

---

Anzeige.

Gefertigte gibt sich die Ehre einem verehrungswürdigen Publicum geziemend anzuzeigen, daß sie für den am 7. November stattfindenden maskirten Ball ihre Maskenverleihung in der Krongasse im von Takats'schen Hause jetzt, wie auch für die kommende Carneval-Saison haben wird, und vorbereitet ist, vom 4. November an allen geneigten Wünschen aufs Beste zu entsprechen

Hochachtungsvoll
Marie Klenowits.

Lizitations-Anzeige.

Am 19. November d J. und den darauffolgenden Tagen werden in den gewöhnlichen Licitations-Stuuden die von verstorbenen Herrn Statthalterei-Rathe und Protomedicus Mich. v. Lenhossek, hinterlassenen Bücher, meist medicinischen Inhalts, gegen gleich bare Bezahlung lizitando verknuft. Das Lizitations-Locale ist in Pesth, Göttergasse im v. Szuhány'schen Hause Nr. 218 im 1 Stock.

Preis-Courant

der

Flachs- und Apathiner-Hanf-Niederlage

von

C. Enderes & Comp.

obere Donauzeile Nro 7 neben dem National-Casino in Pest

Jedes Pfund per 32 Loth. Wien. Gewicht.

Preise in W. W.

Flachs gehechelt rothe Etiquette	Nr. 3,	20 Gr	
— — gelbe	do.	— 4, 25	—
— — blaue	do.	— 5, 30	—
— — blaue	do.	— 5½, 35	—
— — schwarze	do	— 6, 40	—
— — silber	do.	— 7, 50	—
— — gold	do	— 8, 60	—
— — rosa „Brüssler"		— 9, 70	—

Hanf gehechelt von 8 bis 25 Gr

Ferner verkaufen die Obengenannten im Großen und Kleinen zu billigst festgesetzten Preisen; alle Sorten rohen und gebürsteten Flachs, rohen und getriebenen Hanf und alle Gattungen Werg

---

Frisch angekommen sind;

Maroni, Tonina,
Caviar, Briken,
Häringe, Sardellen,
Aalfische, Oliven
bei
B. Weisz et Comp.,
im Hause zum Stock im Eisen.

Die Leinwäsche-Niederlage

des löbl. Pesther Frauen-Vereins besteht fortwährend wohl assortirt bei F. B. Liedemann zur schönen Ungarin, und wird der Aufmerksamkeit der geschätzten Abnehmer bestens empfohlen.

Fremden-Anzeige.

Königin v. Engl. HH. Graf Zichy, Baron Carlshausen, Baron Bregol u Baron Schmidt, Gutsbesitzer. — Baron Witzleben, Domaromy u. Lucáts, Hrundherren. — Tergy, Krivatier. — Antoch, Controllor. — pansner, Kaufmann.

Tiger. HH. Kirschner u. Hoheneder, Krivatiere. — Horsfall u. Novokny, Grosshändler — Widt, Hofrichter. — Neumann, Architect

Redacteur Dr. S. Saphir. — Verleger: G. Heckenast.

Ankündigung.

Das gefertigte k. k. priv. Großhandlungshaus bringt zur allgemeinen Kenntniß, daß es die Leitung und Garantie der nachstehenden von **Sr. Majestät** allerhöchst bewilligten Ausspielung übernommen hat, und zwar:

a) einer sehr schönen und einträglichen **Landwirthschafts-Realität,** nebst großem **Mühlwerk bei St. Pölten** in Nieder-Oesterreich, nur **4** Posten von **Wien** entfernt; dann einer großartigen und prachtvollen Sammlung von **40** Stück ausgezeichneten **Original-Oelgemälden der größten klassischen Künstler Italiens und Niederländischen Meister,** wofür eine Ablösungs-Summe in baarem Gelde von **200,000 fl. W. W.,** und

b) eines pracht- und geschmackvollen metereographischen Kunst-Cabinettes, wofür eine Ablösungs-Summe von **50,000 fl. W. W.** geboten wird.

Diese große Lotterie besteht aus der nahmhaften Anzahl von **21,200** Treffern, wovon **21,195** durchaus in baarem Gelde, und bietet dem spielenden Publicum außer den genannten Ablösungs-Summen noch viele andere große Gewinnste.

Zum ersten Male

ist es der Fall, daß den verkäuflichen schwarzen **Actien Einhundert Stück fürstl. Esterhazy'sche Obligations-Lose** seiner Anleihe von Gulden **Sieben Millionen Conventions-Münze,** deren Nummern im Spielplane verzeichnet erscheinen, als **Treffer** beigegeben worden sind, welche schon in der nächsten,

Mittwoch am 15. Dezember dieses Jahres,

erfolgenden **10ten fürstl. Esterhazy'schen** Ziehung zu Gunsten dieser **Lotterie** mitspielen.

Die Hauptziehung derselben aber erfolgt

am 7. nächstkommenden April

und enthält laut Spielplan Treffer von fl. W. W **200,000 — 100,000 — 50,000 — 30,000 — 24,000 — 20,000 — 11,500 — 5000 — 3000 — 2000** und viele zu fl. W W **500 — 400 — 300 — 200 — 150** und **100** ꝛc. ꝛc., die sich auf die Gesammt-Summe von **600,000 fl. W. W.** belaufen.

Die Actie kostet 5 fl. C. M. Der Käufer von 5 Actien erhält eine besonders werthvolle **Gratis-Gewinnst-Actie** unentgeltlich. Die weitern Vortheile, welche diese große Lotterie darbietet, beschreibt der Spielplan.

Wien, am 4. September 1841

Hammer et Karis,
k. k. priv Großhändler.

☞ Loose sind billigst zu haben bei **Hermann Breisach,** Großhändler in Pesth.

Ankunft Abfahrt der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends } täglich.
Abfahrt nach **Wien** Früh }
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 5., 12., 19., 21. November.
Abfahrt nach **Orsova** Früh 4½ Uhr den 7., 14., 21. Nov.

Außerdem fährt der Remorqueur „Erös" jede zweite Woche nach Semlin und Drenkowa.

Pränumeration auf ein Gebet- und Erbauungsbuch

unter dem Titel:

Gebet Gott was Gottes ist.

Verfaßt, und mit Bewilligung Sr. Gnaden des Fünfkirchner Bischofs Johann von Scitovszky in den Druck gegeben von

Josephine Zorn geb. Fiegenstein.

Obwohl an Gebetbuchern kein Mangel ist, so glaube ich doch als Erbauungsbuch jedwedem Christen dasselbe sowohl bei kirchlicher Andacht, als auch zur häuslichen Auferbauung empfehlen zu dürfen, um so mehr, da die Verfasserin im rein christlich herzerhebendem Sinne bei sechzig Gebeten als Einleitung jedem derselben in Versen eine Andacht voranschickte, außer den üblichen Meß- und Festtagsgebeten sind Andachten zum Frohnleichnams-Umgang, beim Gräberbesuch, in der Charwoche ꝛc. für kirchlichen Gebrauch; für häusliche Erbauung aber; Gebete zum Schluß des alten, und Beginn des neuen Jahres, am Geburtstage, für Kinder bei verschiedenen Zeiten, in Krankheit beim Tod unserer Lieben vorzugsweise zu erwähnen.

Dasselbe erscheint auf weißem Maschinenpapier in Kleinoctav, mit neuen Lettern gedruckt und mit einem schönen Titelkupfer von dem rühmlichst bekannten Kupferstecher Lehnhardt, geziert, längstens auf Weihnachten, und kostet das Exemplar ungebunden 48 kr C M — Pränumeration nimmt darauf an, und liefert im Auftrag dieselben auch beliebig gebunden

Friedrich Rupp,
bürgl. Buchbinder in der Herrengasse neben der Posth.

Circus gymnasticus des Alexander Guerra.

Donnerstag, den 4. November

Programm:

1) Bänderſprünge, von Leopoldine Lesensky
2) Kühne Sprünge, vom Joseph Tardini.
3) Die Gittana von Angelica Letard.
4) Griechisches Manöver, von Messetics und Guerra
5) Shawlstellungen, von Elise Guerra.
8) Voltigirkünste, von Bottari.
4) Außerordentliche Sprünge von Cocchi.
10) Die beiden römischen Gladiatoren, von A. Brand und Bottari.

Als Beschluß:
Mozrppa

Caffeehaus-Eröffnungs-Anzeige.

Indem ich für den zahlreichen Besuch, der mir in meinen frühern Geschäften zu Theil wurde, meinen innigensten Dank abstatte, mache ich zugleich einem hochgeehrten Publikum die ergebenste Anzeige, daß ich das großartige Caffeehaus-Locale im k. städtischen Redoutengebäude gepachtet, und bereits selbes eröffnet habe.

Glänzende Beleuchtung, neue Billards, und elegant decorirte Spielzimmer sollen nichts zu wünschen übrig lassen. Für echte Getränke, ausnehmende Reinlichkeit und reelle Bedienung bürge ich Zum gefälligen Besuche meine höflichste Einladung machend, zeichne ich mit Achtung

Sallmeyer,
Pächter des k. stdt. Redouten-Caffeehauses u Pe

Die neu etablirte Damenputzwaarenhandlung der Nannette Ullmann,

in Pesth, kleine Brückgasse im Gasthof zum Jägerhorn,

empfiehlt sich einem hohen Adel und geehrten Publicum mit ihrem von Wien neu angekommenen, und zur jetzigen Herbstsaison nach den jüngsten Pariser und Wiener Journalen wohl assortirten Waarenlager, bestehend in einer großen Auswahl des neuesten und modernsten angefertigten Damenkopfputzes, und mehreren anderen in dieses Fach einschlagenden Artikeln; wovon wöchentlich neue Sendungen aus Wien anlangen werden,

zu äußerst billigen Preisen.

Zur Marktzeit sowohl im Gewölbe, als auch am neuen Marktplatz, Herrengasse, erste Abtheilung, links in eigener Hütte.

RETTICH/Rettig/PÉTER, keramikus

A városlődo kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozóknak névsora 1851-1950 között
RETTICH/Rettig/PÉTER, gyári munkás 1882-1913+
Függelék, 297.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

RETTIG/Rettich/PÉTER, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozóknak névjegyzéke. 1851-1950 közt RETTIG/Rettich/PÉTER, gyári munkás 1882-+ 1913
Függelék, 297.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Rettinger Józef

Otw

Kőmagyötvj. 2128 sz.

Rettinger József
otvös Trencsén
Kimapjatoj. 357 l.

2128

Nr. 2119

Josephus Rettinger, M ca 1830. (Utódjának közlése.
— *Mitteilung seines Nachfolgers.)*
Tóramutató. — *Thorazeiger.*
Izr. hitközség, Hunfalva — *Isr. Gemeinde, Hunsdorf.*

Nagyságos

L ó s y S c h

M

M.D.K.

Rettig János, keramikus

1839.I.30-án 30 éves korában Városlődön házasodik. A család sok tagja Városlődön, Bakonybélen, Tatán, herenden müködött.

Mihalik Sándor: Stingl Vince herendi Kerámia Mühelye 227.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém 1963

Rettkesné drže Stettina

Róza

Dokáni Árpád terveir nyomán félegyházi varrottasokat állított ki.

Éber László dr: A karácsonyi kiállítás. Magyar Iparmüvészet. 1905.

3. l.

Retůcin Gregor
festō

l. Hendviselet
1911. l.

Retwin, Gregor

Mária Terézia

Térdig, állva, ~~csak~~ csaknem szemközt. Jobb kezével az asztalra könyökölt s balját leeresztve tartja. Haja göndör, fejéket s fülbevalót hord s oldalán kard lóg. Palástja hermelines s drágakövekkel díszített ruhája kivágott. Az asztalon a szent István koronája mellett jogar fekszik, a függönyön Magyarország czimere van s jobbra a háttér hegyes vidék, hol a tábori sátrak előtt őrszem áll. Felirata a talapzaton két sorban:

„Maria Theresia

D. G. Regina Hungariae et reliqua"

alól balra: „Gregor Retwin pinx"

s jobbra: „Gabriel Bodenehr sc.

et exc. Aug. Vind."

Fekete-modor, meretei 42 r: 28.7 Cm.

Metszette: G. Bodenehr.

Lspa 3245.

I. Ferencz (Lotharingiai)

Derékon alól, szem közt, állva. Parókája göndör s arcza s bajusza leberetvált. Jobb kezével a háttérben folyó lovas ütközet felé mutat s kinyujtott baljában parancsnoki pálczát tart. Körülcsavart nyakkendője fehér, vértje felett szalagon az aranygyapjas rendet látjuk, derekát rojtos kendő szorítja s oldalán kard lóg. A háttérben balra félrevont függöny s az asztalon a sisak előtt herczegi korona tünik szemünkbe. Feliratai a kép alatt két sorban:

„Franciscus Stephanvs Dux Lotharingiae,
Magnus Dux Hetruriae, et reliqu:"

s legalól balra: „Gregor: Retwin pinx"
s jobbra: „Gabriel Bodenehr Sc. et. exc: Aug. Vind"

Fekete modor, méretei 42: 28.3 c/m.

Ltha 7596

55/93 N° 866.

Vas. Ujs. 1857.

balfelöl, egymás mellett megforditott irányban oldalvást futó két zsilipe, mellyek egyikén, — a baloldalin — a sürü rostán áthulló fümag, vagy ezzel egyenlő tökéletlen gabonaszemek, a másik oldalon pedig az ocsu hull ki.

Szerkezete ollyan egyszerü ezen hirtelen felkapott, — mondhatni legujabb divatu — rostának, hogy minden valamire való falusi kovács megigazithatja. Ára 50 pft. Kisebb birtoku földmivesek többen szerezzék meg együtt, mert naponkint lejár 100—150 mérő gabonát pelyvás garmadából, magtárit pedig 2—300 mérőt is át lehet rajta rostálni. Jár vele 8 különböző rosta; tehát a ki megszerzi, rostálhat rajta buzát, rozsot, árpát, zabot, kukoriczát, kölest, repczét.

Dienes Lajos.

A nagy Napoleon három arczképe.

Párisban, a franczia királyok hajdani palotájában, a Louvre-épületben, melly most nemzeti muzeumul is szolgál, számos nevezetesség van, mellyek I. Napoleonra, a mostani császár nagybátyjára, emlékeztetnek. A hová csak pillantunk, mindenütt az ő reá emlékeztető tárgyakra, az ő kifejezésteljes arczának másolataira találunk itt : e nevezetességek közül háromrajzot közöl mai számunk. Mindegyik kép Napoleont ábrázolja. Az első kép a 16 éves Bonapartét mutatja, mellyet egy akkori barátja emlékül fekete krétával rajzolt neki e felirattal : „Mio caro amico Buonaparte, Ajaccio 1785.“ A fiatal vonásokon már meglátszik a genius, de az egészen bizonyos lágy ábrándozás fuvallata ömlik el, melly később az ágyuk tüze s a világgali küzdések között kemény aczéllá tömörödött. A második mint császárt tünteti föl, világtörténeti nevezetességü kalapjával fején s classicus nyugalom kifejezésével az arczon; festette Gérard, kiről a császár maga mondá, hogy legjobban eltalálta. A harmadikat végre a császár orvosa rajzolá vörös krétával, Longwoodban, Szt. Ilona szigetén 1821-ben, természetesen lopva, midőn a császár végrendeletét irá, nehány hónappal halála előtt, ezen felirással : „Automarchi 1821. St. Helena.“ Minő különbség a reményteljes 16 éves ifju s a számüzött, fogva tartott császár között, kit elárultak barátai s bebörtönöztek egy puszta szigetre, hol Prometheusként sziklához lánczolva, az emlékezet ragadozó madaraitól marczangolva mult ki!

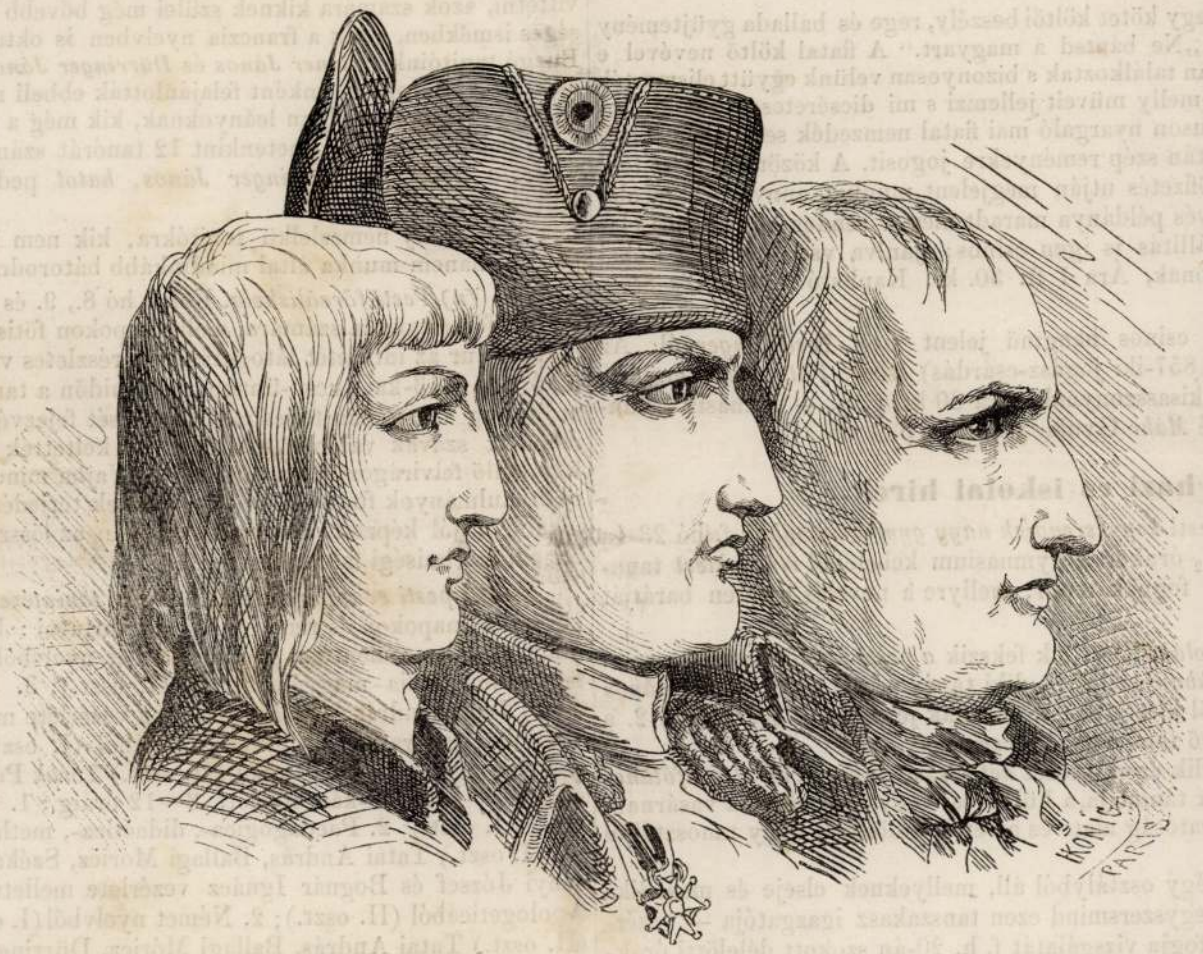

Napoleon három arczképe.

Egy régi templom.

Réty (Erdély, Háromszék). A rétyi helvét-hitü eklézsiára nézve nevezetes időszak derült fel a tavasz napjaiban, mert sok századon fennállott agg templomának romjaiból egy csaknem ujat és a réginél nagyobbat teremtett elő. Fájdalommal válánk meg az ősi szent háztól, de mégis kénytelenek valánk e lépésre, mert az összeroskadáshoz már közel állott. Mielőtt emléke elhalna, sietünk számára egy lapot kérni e becses folyóiratban.

Épitészeti tekintetben erősségén kivül kevés megjegyezni valót lehete falain találni, semmi csin, legnagyobb idomtalanság tünt fel mindenütt benne. Erős kőből, tégla nélkül voltak a falak rakva, csak ott hol ablakokon, ajtókon bolthajtás volt, lehetett kevés, de igen erős téglát találni. Födele az épület szélességéhez képest igen magas volt és kupás cserépből állott. — Nevezetesebbek az évszámok mellyeket itt-ott felfedezhettünk. A déli oldalon a karzat fölött ezen irás találtatott nagyon gyönge betükkel : Az Erheszthei ekla corussa 1188 (a hármas szám megforditva). Eresztevény Rétynek szomszédságában fekszik és régebben Rétynek filiája volt, s templomi székét az alsó karzatban tartotta; de ebből az, hogy a templom 1138-ban épült volna, nem jön ki, innen csak annyi következnék, hogy az eresztevényiek számára a karzat akkor épült; a templomnak tehát ennél jóval régebbnek kellett lenni. Az emlitett évszám után egészen 1626-ig nem találtatik semmi adat; akkor készittetett a kéken festett menyezet, melly 1807-ben javittatott ki, az 1626-ban készült mennyezetet megelőzte egy más, mellyen, valamint a szomszéd komollói templom akkori mennyezetén különbféle festvények valának, például kigyók, sárkányok, oroszlánok stb. — A templom két részből állott, mostani név szerint nagy és kis templomból. Régen a reformatio előtt a kis templom valami szentély lehetett, mellynek bemenetét egy idomtalanul épitett félkörben álló boltiv ábrázolja. Ennek födelén 1779 történt valami javitás. — A templom-tornácz 1758-ban épült. A kathedra fölötti koronát 1794-ben készittette Gazda András és neje Gáspár Anna.

A templomtól délfelé 4 ölre diszesen emelkedik a torony, melly a templommal egy koru; de 1846-ban régi födele lebontatván; 1847-ben kőfala egy öllel magasabbra emeltetett s diszesen bádoggal födetett meg, mellynek egészbeni bevégeztetése 1851-ben történt meg. Szép tornyunknak még nagyobb diszt ad a pompás 2 nagy harang, mellyeket rétyi Székely Mózes ur öntetett, a rajtok levő felirás ez : „*A Rétyi refor. eklézsia számára öntette rétyi T. Székely Mózes ur 1773.*“ A hálás kor a harang adományozó urnak porait még ugyan azon évben a templom alatti sirboltba tétette.

A templom épitése az előbbiek szerint vagy a keresztyén vallásnak eldődeink közti elterjedése előtt történt; vagy a keresztyén vallás elterjedésével egybe esik. De mindenesetre fontos kérdés itt az : hogy miféle felekezetü lehetett helységünk addig, mig a reformatio ide is elterjedt? Nézetünk szerént : görög óhitünek kellett lenni, mit e következő okokkal támogatunk : 1) Rétyen régebben számos óhitü volt, jelenleg nincs egy is; számosan vannak ma is a szomszéd Komolló községben, kik székely viseletben járnak, magokat pedig oláhoknak tartják. 2) Erre mutat a keleti részen ma is meglevő szentély. 3) A templom falain itt-ott homályoson feltünő festéseket is lehete kivenni. 4) Ezt bizonyitja a kathedra épitési modora, melly a templomnál jóval ifjabbnak látszott, hogy pedig ez, nem puszta állitás, kitetszik azon körülményből is, mikép a kathedra régen meszelt falhoz volt rakva.

A hagyományra keveset lehet épiteni, mindazáltal öregeinknek apai s nagyapai hallomása után egy hagyományunk van, melly szerint Réty a reformatio első korában reformálódott s a három szomszéd falvakbeli : bitai, komollói s eresztevényi reformatusok Rétyre rendeltettek templomba, mig azon falvakban is a reformatusok önálló eklézsiákat képezhettek, melly esemény Bitára és Komolóra nézve hamar teljesülést nyert; Eresztevény pedig azután is filiája maradt Rétynek s csak a mult század utolsó felében szakadt el, önálló eklézsiát képezvén. — A régi templom belső világa 32 □ öl volt, s mégis mind azon eklézsiákat befogadhatta, mi nem igen nagy népességről tanusit, Rétyen csak ezelőtt egy századdal a kereszteltek száma évenként 7—8 volt, most pedig 30—35. E szerint a javitáson kivül nagyitásra is van szükségünk, mert jelenleg eklézsiánk népessége közel 800. Leszen tehát a templom nagysága, az északi falat és szentélyt meg hagyva s kellőleg megnagyitva, 42 □ öl.

Réty, Háromszék alsó részének csaknem közepében a fekete ügy vize jobb oldalán fekszik; lakosai a régi felosztás szerint képezik a nemesség, székely katonaság és urbéresek osztályát. A nemesség a háromszéki főbb nemes családok sorába tartozik; kiknek buzgósága és áldozatkészsége villanyozta fel a más két osztályt is egy, a réginél nagyobb, diszesebb templom épitésére. — És itt alkalmat veszek szólani átalában a háromszéki székely nép reformált részének buzgóságáról és értelmi állásáról. Ha széttekintünk csak Sepsi egyházvidékünkön, az 1848. és 1849-beli szerencsétlen események óta négy uj templom emelkedett *), hét régi templom **) javittatott, s más egyházak vagy uj épités vagy javitás küszöbén állanak ***), sok kiadása van a

*) Málnáson, Szemerján, N.-Borosnyón, Eresztevényen.

**) Hidvégen, Arapatakán, Sz.-Királyban, Komollón, F.-Dobolyban, Rétyen, Egerpatakon.

***) Besenyőn, Bodolán.

Rétyi Templom

népnek, gazdagsággal nem dicsekedhetünk, mégis vallása és temploma iránt olly nagy a buzgalom, hogy e czélra utolsó fillérét is jó szivvel feláldozza. Értelmiségre is bizonyára a székely nép, valláskülönbség nélkül, Erdély népei között kitünő helyet foglal el, mit bizonyit javitott földmivelési rendszere, a tagositás, melly már némelly helyen életbe is kezdett lépni.

A fentebbi buzgóságnak és értelmi előhaladásnak kitünő bizonysága azon sok áldozat is, melylyel egy Háromszékben felállitandó algymnasium létre jövéséhez járult. — A hol templomok épülnek, iskolára áldozatok folynak be, ott élet van és üdv derül fel! *K. S.*

Fölfedezés.

— *Csokonai egy ujonnan fölfedezett müve.* Kedves költőnknek nemcsak „csikóbőrös kulacsa," nemcsak „tajtékpipája" volt, mikről annyiszor emlékeznek a lapok, s mikre nézve mai napig sem tudjuk, mennyi igaz a szállongó hirekből s mennyi a koholmány. E napokban egy, a költő minden tisztelőire nézve felette érdekes hagyománya érkezett kezünkhez: Görögország egy térképe, (mappája) mellyet Csokonai Mihály 1788 martius havában (tehát 15 éves korában) önmaga irt, rajzolt és festett, még pedig az akkori időkhez és a költő e részbeni működvelőségéhez mérve, meglepő szabatossággal és ügyességgel. A térkép keretének (rámájának) két sarkában olvasható Csokonai sajátkezű névirása s a fent kitett kelet ideje. A csaknem 70 éves becses ereklyét t. *Koczmann Pál* ur, gömörmegyei süvettei ev. lelkész, ki a müvet számos év óta birta s hiven megőrzé, most a Vasárnapi Ujság szerkesztőjének küldé meg olly felszólitással, hogy azon czélra forditsa, mellyet legalkalmasabbnak itélend. Mi legillőbb helyét találtuk annak a Magyar Tudós Társaság kézirattárában s a nagybecsü hagyományt azonnal átadtuk Hunfalvy Pál akademiai könyvtárnok urnak, ki örömmel fogadván azt, megigéré, hogy az Akademia legközelebbi köz ülésében be fogja mutatni. Addig is fogadja Koczmann Pál ur hazafiui ajándékáért legőszintébb köszönetünket.

TÁRHÁZ.

Irodalom és müvészet.

+ E hó 5-én állitták fel Erdélyben Aranyos mellett a gerendi temetőben néhai gróf *Kemény József*, fáradhatlan történetbuvárunk, öntött vasból készült emlékszobrát. Gr. Mikó Imre és nagyszámu válogatott közönség volt jelen az ünnepélyen s Vass József, kolozsvári tanár tartotta az ünnepélyes emlék-beszédet.

— *Thali Kálmán*tól egy kötet költői beszély, rege és ballada gyüjtemény jelent meg e czim alatt: „Ne bántsd a magyart." A fiatal költő nevével e lapok olvasói is gyakrabban találkoztak s bizonyosan velünk együtt elismerték azon komoly igyekezetet, melly müveit jellemzi s mi dicséretesen megkülönböztető tulajdona a Pegazuson nyargaló mai fiatal nemzedék seregében. Thali Kálmán ez első müve méltán szép reményekre jogosit. A közönség is sejteni látszék ezt, midőn az előfizetés utján megjelent munkát annyira felkarolá, hogy a szerzőnek csak kevés példánya maradt meg a rendes könyvárusi eladás számára. A külső kiállitás is igen csinos; ajánlva van a munka Jókai Mórnak és Kővári Lászlónak, Ára 1 ft. 30. kr. Kapható *Lauffer és Stolp* könyvárusoknál.

— Legközelebb két csinos hangmü jelent meg *Treichlinger*nél. Az egyik „Vilma-csárdás" (1857-iki jogász-csárdás) szerzé *Patikárus* Ferencz; ajánlva Pázmándy Vilma kisasszonynak. Ára 30 kr. p. p. — A másik „Tündérke" mazúrpolka, szerzé *Máhr* Gyula. 20 kr. p. p.

Egyházi és iskolai hirek.

— *Ének vizsga.* A pesti *kegyesrendiek nagy gymnasiumában* f. hó 23-án (csütörtökön) délelőtt 9 ½ órakor a gymnasium kebeléből *müéneklést* tanulók nyilvános vizsgálatot fognak tenni, mellyre a nevelés minden barátját ezennel figyelmeztetjük.

+ *A pesti evang. iskolák.* Előttünk fekszik *a pesti* ág. hitv. evang. esper. gyülekezeti *összes tanodákban* az $185^{6}/_{7}$-diki tanév végén tartandó *nyilvános vizsgálatok* rende, mellyből kitetszik: 1. azoknak jelen *külső szerkezete*, 2. a vizsgálatok *rende*, 3. a jövő tanévre szóló *remények*.

Lássuk az elsőt. Oszlik ezen intézet *két főszakaszra*, u. m. *elemi főtanodára* — mellyhez a leányok tanodája, a külvárosi vegyes nemü és a vasárnapi iskola tartozik külön igazgatóság alatt és az ettől különvált négy tanosztályu *gymnasiumra*.

Az elemi *főtanoda* négy osztályból áll, mellyeknek elseje és második *Balassovits Lajos* — a ki egyszersmind ezen tanszakasz igazgatója — vezérletére van bizva s tartani fogja vizsgálatát f. h. 20-án szokott délelőtti órákban 9—12; harmadik osztály, eddig *Stuhlmüller Sámuel* vezérlete alatt, f. h. 21-én; negyedik pedig *Dürringer János* vezérlete alatt f. h. 22-én.

A *leányok tanodája* két osztályból áll, mellyeknek elseje az *elemi*, *Wágner István* vezérlete alatt f. h. 23-án; második „a *felsőbb leánytanoda*" *Pfitzner János* vezérlete alatt 24-én; a *külvárosi vegyesnemü elemi tanoda Záboj Alajos* vezérlete alatt f. h. 25-én, és a *vasárnapi* három osztályu iskola *Záboj Alajos*, *Balassovits Lajos* és *Pfitzner János* vezérlete alatt f. h. 26-án délutáni órákban lesz vizsgálandó.

A mi pedig a gymnasiumot illeti — mellynek növendékei a mult évben is *külön* négy tanteremben *Argay János*, *Fejér Bertalan*, *Melczer Lajos*, *Stuhlmüller Sámuel* és *Kanya Pál* összeműködése mellett hetenkint kilenczvenegy órai tanitást nyertek, julius 27.—30-ig szokott délelőtti órákban fognak vizsgáltatni.

A jövő tanév kezdetével, melly october elsőjére van kitüzve, a gymnasiumban következő változások s illetőleg gyarapodások fognak életbe lépni: Az elemi főtanoda *harmadik* osztályát jövő tanévben átveszi *Argay János*, s helyébe a gymnasiumba lép *Stuhlmüller Sámuel* — Schiller „Glocke"-jének ismeretes értelmezője — mint a *német* nyelv és irodalom s szépirás tanitója. Továbbá a gymnasiumban a három rendes tanáron kivül két *segédtanár* is fog működni, kiknek egyike, az irodalom terén is dicséretesen ismeretes *Greguss Gyula*, az elemi szám és mértanban, a gymnasium összes osztályaiban, másika pedig *Kováts* a III. és IV. osztályban a latin és görög nyelvben fogja oktatni az ifjuságot, melly tehát hetenkint 102 tanórát fog nyerni a nemes gyülekezet által alkalmazott tanitóktól. *)

Ezekből látható, hogy ezen középponti gyülekezet, az eddigi zavarokból kibontakozván, dicső alapitói után indult, miután már a mult évben a tanitói fizetéseket tetemesen emelte s a tanerőt egy rendes és egy segédtanitóval most pedig kettővel szaporitotta, — s biztos reményünk van, hogy legközelebb még inkább tágitani fogja tanintézeteit. Melly nemes törekvésében az ég áldása el nem maradhat.

A leányok tanodája is jövő tanévben egy *uj felsőbb* osztálylyal fog bővittetni, azok számára kiknek szülei még bővebb oktatást kivánnak a szükséges ismékben, s kik a franczia nyelvben is oktattatni kivánják leányaikat. Buzgó tanitóink *Pfitzner János* és *Dürringer János*, a nemes gyülekezet példája által lelkesülve, önként felajánlották ebbeli működésöket, miszerint ezen felsőbb *osztályban* ollyan leányoknak, kik még a szükséges ismeretekben tovább haladni akarnak, hetenkint 12 tanórát szándékoznak adni, *hatot* t. i. a *franczia* nyelvben *Dürringer János*, *hatot* pedig egyéb tanulmányokban *Pfitzner János*.

Áldás illy nemeslelkü tanitókra, kik nem fáradnak el a tanitói rögös pályán, hanem munka által mindinkább bátorodnak s erösbülnek! *X.*

— *(n) Pesti főreáliskola.* Folyó hó 8., 9. és 11-én nagy ünnepek voltak a pesti főreáltanoda számára, melly napokon főtiszt. *Koller* Marián miniszteri tanácsos ur az intézetet látogatására s részletes vizsgálatára méltatta. Szivreható vala a 13-kai bucsu-ünnepély, a midőn a tanácsos ur a tanári testület s az ifjuság irányában teljes megelégedését fejezvén ki, elbucsuzott. Az ekkor mondott szavak valóban sok reményt keltettek az olly igen fontos reáltanügy kellő felvirágoztatása tárgyában. Vajha minél átalánosabban belátnók a reáltanulmányok fontosságát, mellyeknek terjedése- s rendezésétől függ leginkább a jól képzett középrend alapján az összes hon nem csupán anyagi, hanem értelmiségi felvirulása is.

— *A pesti evang. reform. theologiai tanintézetben a nyilvános vizsgálatok* következő napokon és renddel fognak tartatni: Jul. 27-kén d. előtti 8—11 óráig. 1. Ujtestamentomi görög és héber nyelvből (I. oszt.); 2. Ó- és ujtestamentomi biblia-magyarázatból (II. oszt.); 3. Bibliai tanrendszerből (II. oszt.) *Tatai* András és *Ballagi* Móricz vezérlete mellett. Délután 4—6 óráig: 1. Bibliai geographia- és ethnographiából (I. oszt.); 2. Ó szövetségi és keresztyén egyháztörténelemből (II. oszt.) *Török* Pál és *Tatai* András vezérlete mellett. — Jul. 28-kán délelőtt 8—12 óráig: 1. Bölcsészeti tudományokból (II. és I. oszt.); 2. Paedagogica-, didactica-, methodica-, szépirás- s éneklésből (I. oszt.) Tatai András, Ballagi Móricz, Székács József, Gönczi Pál, Lövényi József és Bognár Ignácz vezérlete mellett. Délután 4—6 óráig: 1. Apologeticából (II. oszt.); 2. Német nyelvből (I. oszt.); 3. Franczia nyelvből (II. oszt.) Tatai András, Ballagi Móricz, Dürringer János vezérlete mellett. — Julius 29-kén d. e. 8—12 óráig: Physico-theologiából, jelesen állati physiologia-, botanica-, geologiából (I. oszt.) Dr. *Pólya* József, *Csengery* Antal, *Gönczy* Pál vezérlete mellett. Melly közvizsgálatokra a dunamelléki egyházkerület s az egyházmegyék hivatalnokait az intézetre felügyelő bizottmány tagjait, ezen tanintézet pártfogóit, a növendékek atyjait vagy gondnokait, átalában a tudományok barátait megjelenni teljes tisztelettel kéri — Pesten jul. 6-kán 1857. — *Török Pál* Pest-egyházmegye esperese, mint a fennevezett tanintézetnek ez idő szerinti igazgatója.

— *Mező-Telegd* (Bihar), jul. 7. *(Az iskola ügye.)* A Vas. Ujság egyik száma közölte, miszerint a mező-telegdi róm. kath. iskola pang, nem levén oktató; a gyermekek pásztor nélkül lézengnek, s ennek lényege *czélzatosan* az illető szülők gyermekeik iránti kötelességeik nem teljesitésének volt tulajdonitva. — Azonban egy egyszerü egyházhatósági szó adott tanitót, ki a lézengő, s már-már elszilajodott sőt némileg elvadult árva nyájat összeterelte: De fáradsága jutalmául a tanitó, mivelhogy orgonán játszani nem tud, az őt illető egyházintézeti javadalmakból kizáratott, és csak is egy nehány tehetősebb szülő pártolása folytán képes magát az uj tanitó ideiglenesen is fenntartani, kik szivesek voltak őt a legszükségesebbekkel: u. m. délebéd, reggeli, ágy, asztal, szék, tenta, papiros stb. ellátni. — S miután az ügy tisztán igy áll, szükségesnek láttuk e néhány felvilágositó szót. — Több szülé nevében: *K. Gy.*

---

*) Miután a taneró annyira megszaporodott, méltán várja a közönség, hogy jövő *tanév*-közben ezen gymnazium érdemes tanárai az iskolák *belszerkezetéről* s életéről — más gymnasiumok példájára, kimeritő tudósitást rendes *évi értesitvény* alakjában szintén fognak adni. *Szerk.*

Rétyi ref.
templom
árpádkori
kegyi repr.
Kerpeczi
4. l. 6. l.

MDK

Retwin, Gregor

Tört. Képes. 1922. 25.1.

Retwin festő

Bodenehr G.

tovább Retwin

Maria Terezia, Magyar-
orszag királynéja
térdkép magyar viselet-
ben. G. Retwin p.
Fenti metszete.

Esterházy M. gróf
metszet gyűjt. aukció
ja. Wawra. Wien
1901.

Menzel Jains Daniel
magyar huszártabornok
arcképe. Metszet fentstöt
u. 10.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

BUDAPEST, IX., HŐGYES ENDRE-U. 10.

742/1949 szám

Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium
számvevőség IX. ügyosztálya

Budapest

V. Szabadság-tér 15. II.

264

OSZTRÁK FESTŐ, 1820 körül

A reichstadti herceg

Vászon, olaj, 60×46 cm.

Maszlaghy II., 439. szám.

OSZTRÁK FESTŐ 1833-ból

Szent Család

Vászon, olaj, 62·5×48 cm.

Jelezve lent jobbra: F. Scha.... sky, 1833.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század eleje

Női arckép

Vászon, olaj, 82×65 cm.

A San Marco-gyüjteményből.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. sz. eleje

Madonna

Réz, ovális, 17×14 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1840 körül

Női mellkép

Vászon, olaj, 56×45 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1840 körül

Coriolan búcsúja

Fa, olaj, 33×22 cm.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 115. l. (Rubens.) — Maszlaghy II., 313. szám.

PETTENKOFEN, AUGUST VON (osztrák festő, 1822—1889.)

Istálló

Fa, olaj, 13×18 cm

Gróf Keglevich István gyüjteményének bécsi árverésén Simor prímás vásárolta.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850 .l. — Maszlaghy II., 290. szám. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei: Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. — Lepold—Homor 97 l. — Gerevich: PA, 250. l. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l.

POLLAK, JAN (német festő, meghalt 1519)

Szent Julietta vértanúsága (156. kép)

Fa, tempera, 120×107 cm.

—ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 674. l. (Wolgemut.) — Maszlaghy II., 42. szám (Wolgemut.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. (Meister des Hausbuchs) — Lepold—Lippay 56. (Wolgemut.)

RAFFALT, IGNAZ (osztrák festő, 1806—1857.)

A *Vág völgye.*

Fa, olaj, 47×68 cm.

Jelezve lent balra: Raffalt 1853.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám.

Tájkép.

Fa, olaj, 36×45 cm.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 112—113. l. — Maszlaghy II., 279. szám. — Gerevich: Az Újság 1916. júl. 20., 4. lap. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. — Gerevich PA, 250. l.

RAHL, CARL (osztrák festő, 1812—1865)

Krisztus a keresztfán

Vászon, olaj, 250×171 cm.

Jelezve lent jobbra: Rahl.

Maszlaghy II., 457. szám. — Gerevich: Az Újság 1916. júl. 20., 4. lap. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l.

RANFTL, JOHANN MATHIAS (osztrák festő, 1805—1854)

Kislány kutyával

Fa, olaj, 35×31 cm.

Jelezve lent jobbra: Ranftl 1850.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 112. l. — Maszlaghy II., 271. szám. — Gerevich PA, 250. l.

REULING, CARL LUDWIG (német festő, működött 1757—1775. között)

A szentgotthárdi csata (157. kép)

Vászon, olaj, 72×116 cm.

Jelezve lent balra: Carl Ludwig Reuling, 1775.

A szilézíai csata

Vászon, olaj, 72×116 cm.

Jelezve lent középen: Carl Ludwig Reuling 1775.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 111. l. — —ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 267—268. szám. — Gerevich: Az Újság 1916. júl. 20., 4. lap. — Gerevich PA, 248. l.

RIESER, MICHAEL (osztrák festő, 1828—1905.)

Madonna

Vászon, olaj, 102×66 cm.

Csúcsos felső záródással.

Jelezve lent jobbra: MR egybefonva.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom II., 1875., 45. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Fővárváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Rényi 24. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 769. l. — Maszlaghy II., 249. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Esztergomi topogr.

157. kép. *Reuling, Karl: A szentgotthardi csata.*

ROOS, PHILIPP PETER (frankfurti festő, 1651—1705.)
Olasz táj
Vászon, olaj, 71·5×97 cm.
Gerevich PA, 247. l.

ROOS, PHILIPP PETER (frankfurti festő, 1651—1705) KÖVETŐJE
Pásztorjelenet
Vászon, fára húzva, olaj, 33×45 cm.

ROOS, PHILIPP PETER (frankfurti festő, 1651—1705) KÖVETŐJE
Tájkép
Vászon, olaj, 29×39 cm.

ROTTENHAMMER, JOHANN (német festő, 1564—1625)
Lázár feltámasztása
Réz, olaj, 29×39 cm.
Gerevich PA, 247. l.

Ecce homo
Vászon, fára húzva, olaj, 27×27 cm.

ROTTMAYR, JOHANN MICHAEL (német festő, 1654—1730)
Szent család
Fém, olaj, 20×16 cm.

RUSS, FRANZ (osztrák festő 1844—1906)
I. Ferenc József
Vászon, olaj, 70×58 cm.

Nő virággal
Vászon, olaj, 100×76 cm.
Jelezve lent balra: F. Russ 1874.
Maszlaghy II., 232. szám.

SATTLER, HUBERT (osztrák festő, 1817—1904)
Louvain
Vászon, olaj, 105×133 cm.
Jelezve lent jobbra: H. Sattler 1837.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Rényi 23. l. — Maszlaghy II. 494. szám. — Esztergom vármegye ... Bp. é. n. 176. l. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Bruxelles
Vászon, olaj, 105×133 cm.
Jelezve lent jobbra: Hubert Sattler 1837.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Rényi 23. l. — Maszlaghy II., 495. szám. — Esztergom vármegye ... Bp. é. n. 176. l. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

A Szent Péter-templom és a Vatikán
Vászon, olaj, 95×128 cm.
Jelezve jobbra lent: H. Sattler.
Simor prímás rendelte a művésznél.

Reuling, Carl L.

test

Rex Kiss Béla, iparművész

1976. jan. 14. szerda d. u. 5 órakor

Ifjissági Tagozat Rendezvénye

(a dec. 10-en elmaradt rendezvény)

Szücs Zsuzsa és Rex Kiss Béla

angliai Tapasztalatai.

(vetítettképes előadás)

MÉSZ Program,

1976. január.

Rex Kiss Béla, iparnüvész

Belsőépítészet a kaponári Csiky Gergely Színházban, Belsőépítész

Tervező: Szűts Zsuzsa.

Iparnüvészeti munkák:
sárgaréz lámpatestek és nézőtéri csillár: Kapitány József
és Rex-Kiss Béla.

Magyar Építőmüvészet, 1988., 4-5., 40-old.

REUHOFER, Johann Paul, ~~[illegible]~~ pozsonyi szobrász

J. P. R. bürgerl. Bildhauermeister, saját házában lakik, 6 éves fia meghalt. (1776, 100. szám, 8 l)

Preusburger Zeitung
(Genthon)

Reuillon

festö

Gentmüeml

205. l.

Reuillon Emilie

festő

Jekelfalusy Vince
püspök arcképe a
püspöki palotában
1870

Marschall Kéresf.

48 l.

20f
MAGYAR KIR. POSTA

Rösling, Carl Ludwig

osztrák festő XVIII. sz.

A szentgotthárdi csata

c. képe az esztergomi

Keresztény Múzeumban.

L.

Magyarország művészeti

topográfiája.

I. 132. l.

86.

Méltóságos

dr. G E R E V I C H T I

a Müemlékek Orsz. Bizottsá

egyetemi ny. r. tanár

Reumann

(vars)

Broos: Kirjoet folio - sága alapjoan.

Tebr. Nach der Natur gez. v. Reumann 1858.

Lith u. Druck A. F. Walzel in Pest 1858.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. II/237

Név: Reinold Johann Jacob

Foglalkozás: rézműves (Kupferschmid)

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1758. X. 27

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

REUSCHAUER, Johann, pozsonyi kőmüves-segéd

J. R. Maurergesell, 21 éves fia meghalt. (1834, 1311 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

REUSCHAUER, Franz, pozsonyi kőműves-segéd

F.R., Maurergesell, 9 hónapos fia meghalt. (1841, 201l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Reusher András ötvös czéhmester

Mihalik J.: Lőcsei ötvösökről a XVIII. században. Arch. Ért. 1906. 60-61.l.

Gr. Reusmann Antal (1728-1791)

Garzobrány

A magyar pálos rend asztalos-szobrász iparostagja, a máriaosztrai Legyoltár és a pesti pálos konvent gyönyörű könyvtárberendezésének alkotója.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975

401.old.

Reuter

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Muzeumban studiuma szere-pelt

MH.929. X. 20.

Reusz Piroka.
elsősorban a grafika és az illusztráció
területén mutat jó készséget a Jozsef-
városi Művelődési Ház képzőművészeti
körének jubileumi kiállításán

Péter Imre: Művelődési házak jubileumi kiállításai

Népművelés 1970/5

45 old.

Reuss János

pozsonyi aranyműves

1451.

lád

z

Házi Jenő dr. vitéz

Sopron sz. kir. város

története. I. r. 3. k.

Sopron 1924. 335. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Reuss Piroska

hontársokkal

szerepel a Jószefvárosi Képző-
művészkör 1971 évi tárlatán

K. É.: Képzőmův. kiáll. a
művelődési központban

Ganz hávag Dolgozók tagja 1971
V. 14

Reuss Zoltán

A bpesti m. kir. pénzügyi palota a Szalay utcabán.

irod

Biermodéptöreko. 541. l.

Reuss

MOK

Miután Rejtő Sándor professzor 1896-ban majd 1899-ban felhivta a figyelmet az anyag.-vizsgálat fontosságára, Hamarosan k váló képzet gárda foglalkozott e kérdésekkel: Bartel, Misgyáni, Reuss, Vér, Victorisz.

55.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX; és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Reumann

Szászváros. T. 5326.

A hegyes vidék előterében látjuk Szászváros épületeit, melyek közül a templomok tornyai válnak ki. Az előtért és utczákat katonák, járókelők, lovasok , kocsik, vásárosok és állatok élénkitik. Felirata:

BROOS.

alól balra: Nach der Natur gez. v. Reumann 1858.
jobbra: Lith. u. Druck. A.F. Walzel in Pest. 1858.

Kny., alányomással, melynek mér. 39.6: 57 cm.

Szn. 514-98.
112-98-1155.

Vasárnapi Krónika

Irja Márai Sándor

A béketerv

A köznapok történelmi hiradásai között is megvillant egy pillanatra a szerény és különös hir, mely értesitette a világot, hogy lord Halifax és Ribbentrop külügyminiszterek kihallgatáson fogadták Plesz-Schmidt dán állampolgárt, aki béketervet nyujtott át az Angol és Német Birodalom vezető diplomatáinak. A hir nem volt kacsa, hivatalosan megerősitették. Igaz, hogy aztán mélységes csend és hallgatás borult Plesz-Schmidt úr béketervére; a szerzőről sem tudunk semmit, csak éppen, hogy „dán állampolgár". Ez a névtelenség és rejtőzés végtelenül rokonszenves, s a „béketerv", melynek részleteiről egyetlen szó sem szivárgott ki a nyilvánosság számára, misztikus ismeretlenségében most már örök titok marad. Mindenesetre feltünő, hogy az angol és a német külügyminiszter, bokros elfoglaltságaik közepette, fogadnak egy „dán állampolgárt", aki szerényen, de határozottan önálló béketerveket nyujt át a nagyhatalmaknak a háboru olyan időpontjában, mikor hivatalos személyek, koronás fők már reménytelennek bélyegeztek minden békekisérletet.

A magánember kezdeményezése tehát megbukott, de a bukás nem ok arra, hogy elkedvetlenedjünk. Csakugyan, mi lenne? ... Plesz-Schmidt úr vállalkozása uj fejezetet nyithat meg a történelemben. Egyelőre nem sikerült a kisérlet, de az ötlet végtelenül rokonszenves: legfőbb ideje, hogy végre a magánember is közbeszóljon s elmondja véleményét arról, ami végül is nemcsak ügyirat különféle minisztériumokban, hanem élet és halál, mindenki, igy különösen az érdekelt és névtelen magánemberek számára. Ezért forradalmi ujitás a „dán állampolgár" lépése; s ahogy ez a magányos dán úr elsétál Londonba és Berlinbe, becsönget a külügyminisztériumokban, s nyájasan azt mondja a külügyminiszteréknek: „Kérem, nem akarok beleszólni, de lenne egy ötletem ..." — s ahogy fogadják és meghallgatják, s aztán udvarias vállvonogatással elküldik, s ahogy visszamegy Dániába, valószinüleg különösebb sértődöttség nélkül, mint aki ezt mondja: „Kérem, nem akarok tolakodni, én mindenesetre figyelmeztettem az urakat és megtettem a magamét!": mindez uj stilus. Nagyon értelmes stilus. Mert a szakértők végül is odajuttatták a világot, ahová csakugyan eljutott. Mi lenne most, ha végre az egész vonalon megszólalna és közbeszólna a magánember?

Megszólalna és azt mondaná: „Kérem, rólam is szó van." Esetleg igy kezdené, mint mindazok, akik rendkivül büszkék magánvéleményükre: „Igénytelen nézetem szerint." S aztán elmondaná igénytelen nézetét, azon a jogon, hogy az igényes nézetek, a szakszerü és hozzáértő, hivatalból hiteles nézetek összessége olyan állapotokat teremtett Európában, melyek — különösebb hozzáértés nélkül is megitélhetjük, — nem nevezhetők eszményieknek. A magánember fogta hát kis kézitáskáját s körutra indult, béketervével, Európában; béketervével, mely nem nagy, — nem olyanok az idők! — éppen csak akkora, amilyen e nyugtalan időkben magánembertől kitelik. Mi lenne, ha végre közbeszólna a magánember, Péter és János? A szakember ezt feleli: „Óriási zavar lenne belőle." De ez egyáltalán nem biztos. Mert Európa pillanatnyi helyzetképe megint csak azt bizonyitja, hogy óriási zavar keletkezett világszerte a magánember közbeszólása nélkül is. A magánembernek természetesen, Európa és a világ legtöbb birodalmában, megvan a módja, hogy beleszóljon a közügyek intézésébe: időnként elmegy egy tornaterembe, ahol a szavazatokat gyüjtik, kereszttel megjelöl és lead az urnába egy cédulát, s igy nyilvánitja ki akaratát és véleményét a világ dolgairól. Ez a módszer elég jó, mindenesetre biztos, hogy jobbat ma nem tudunk még. De válságos időkben nem lehet szavazatokkal megállitani a történelem rohanó szekerét. Ezért kelt utra Plesz-Schmidt ur: s nem hangoztatva nagy jelszavakat, nem állitva, hogy tervéért „vállalja a történelem előtt a felelősséget", egyszerüen csak leadta a maga kis tervét, mint egy mintát, érték nélkül. S eltünt Dániában, az időben és az ismeretlenségben.

Mielőtt eltünik, nem árt megragadni a kabátujját s visszarángatni egy pillanatra a világ szinpadára; ha más okból nem, csak azért, hogy melegen szorongassuk kezét. Mert nincs vonzóbb — s igaz, nincs reménytelenebb — jelenség, mint a névtelen kortárs, aki egy pillanatra feltéved a szinpadra, előlép a szinfalak mögül, s a közönség legnagyobb csodálkozására közbeszól, zavarja a sztárok szereplését. Nem gondolják, hogy sikere lenne, ha egyszer ugy istenigazában elmondaná véleményét, békéről és háboruról, rendről és rendetlenségről, Európáról és a kapcsolt földrészekről? Mit akar mondani a magánember, mikor dadogva szólani kezd a világ szinpadán. Egyszerüen csak ennyit: „Békét." Sokkal többet Plesz-Schmidt sem mondhatott Halifaxnek és Ribbentropnak. De programbeszédnek ez éppen elég: az egész emberiség reménykedése és meggyőződése elfér benne.

S mintha ez a különös, ez a haragmentes, ez az indulatmentes háboru, amely eddig csaknem matematikai képletek szerint zajlott le, jogcimet adna a magánembernek a közbeszólásra. A történelem mögött emberi anyag van, veszekedés, dölyf, indulatok, érdekek, sértődöttségek; a magánember olvassa a hadijelentéseket, a Fehér, Sárga és Szürke Könyveket, az ügyiratokat és diplomáciai aktákat, s közben tudja, hogy mindez, ami a kirakatban érvelés és okfejtés, pergament és pecsétes irat, a valóságban magánemberi anyag is, valami végzetesen személyes ... Miért csak éppen ő hallgasson, mikor minden ellene és érette történik, az ő zsebéből, az ő vérével, idegeivel és életével történik? Mindenki közbeszólt már és mindenki elmondta véleményét, csak a magánember ad reménytelen tátogással jeleket, s dadogja időnként bátortalanul, hogy kérem szépen, szabad egy szóra! Beszél helyette a politikus és a diplomata, a köziró és a költő, a történész és az oknyomozó, mindenki reá hivatkozik, nevében szól és helyette nyilatkozik; mi lenne, ha egyszer megkérdenék őt magát, személyesen? ... Valami hasonlót érezhetett Plesz-Schmidt úr, a dán állampolgár, mikor elindult a kis motyójával és béketervével, hogy közbeszóljon.

Igaz, hasztalan szólt ... holott bizonyos, hogy béketerve semmivel sem volt rosszabb, sem esztelenebb, vagy reménytelenebb, mint mind a béketervek, melyek az elmult öt hónapban hivatalosan is napvilágot láttak. Hasztalan szólt, s mégis példát mutatott: példát arra, hogy a magánembernek nincs joga belenyugodni az általánosba, nincs joga feltartani két kezét és megadni magát s ezt kiáltani: „Nem vagyok felelős érette, engem nem kérdeztek meg!" Szólj akkor is, ha nem kérdeztek meg! Szólj, amig torkod hangot tud kiadni! Szólj, mert te is felelős vagy! Igy érezhette Plesz-Schmidt úr. Igy érzi mindenki, aki tudja, hogy van egy itélőszék, ahol egyszer felelni kell mindenért mindenkinek, aki kortárs volt és hallgatott.

Előreláto ember

nem várja be, mig a baj utóléri, hanem megelőzően védekezik a veszély ellen.

A megbizhatatlan, folyton változó időjárás egészségünk alattomos ellensége. Ne járjon olyan helyekre, ahol nagy tömeg ember tartózkodik és forditson gondot különösen légzőszerveinek edzésére, mert a szájüregen és a torkon át behatoló fertőző csirák az egész szervezetet megtámadhatják.

Ha napjában többször öblögeti száját és torkát valódi

DIANA
sósborszesszel

hatásos gátat emel a fertőzés veszélye ellen.

Érezhető könnyebbséget okoz és csillapitja a köhögési ingert a Diana-sósborszesz egyszerü belélegzése és szagolgatása is.

Az orr nyákhártyáinak edzésére régi tapasztalat szerint igen alkalmas néhány csepp sósborszesznek tenyérből való felszippantása, vagy sósborszesszel itatott vattának az orrüregbe való behelyezése.

Fájdalmak ellen Diana-sósborszesszes bedörzsöléssel, kenegetéssel vagy borogatással védekezhetünk eredményesen.

A Diana-sósborszesz felfrissiti, edzi és erősiti az embert s igy célszerü használata komoly fegyver az egészség védelmében.

Mindenütt kapható!

Arany a sárban

Egy polgári iskolai rajztanár bámulatos eredményei az igazi szépre való nevelés terén

Nyolc óra már elmult, amikor besurrantam az Ipar-utcai polgári fiuiskolába. A folyosók álmos csendjét csak a tantermekből kihallatszó beszéd foszlányai zavarták meg.

Az első emeleten egy pillanatra megállok. Az iskola levegője meglegyinti szivemet, ugy érzem, mintha elkéstem volna, mint husz évvel ezelőtt, kisdiák koromban, amikor tulédes volt az álom és messze az iskola, a tanár ur pedig előre bejelentette, hogy felelni fogok.

Most én jöttem kérdezni és a tanár ur, a rajztanár ur fog felelni, aki, mint hirül adták, aranyat talált a sárban egy egyszerü gondolattal. Voltaképpen Kolumbus tojása az egész. Arról van szó a tanár ur elgondolásában, hogy a gyermekek gyüjtenek tücsköt-bogarat, gyufaskatulyát és nadrággombot, miért ne lehetne kihasználni ezt a szenvedélyüket műkincsekről, művészi képekről, szobrokról, reliefekről készült utánnyomások, fényképek gyüjtésével?

A gyermek és a művészet

A rajzteremből az elmélyedéssel járó munka halk zaja, tevése-vevése szivárog ki a folyosóra. Bekopogok. A tanár ur, *Reuter Ágoston* festőművész, a tábla mellől jön felém mosolyogva. Tul van már a negyvenen, az arca derüs, szeme mosolygó.

A nebulók fellesnek rám rajztábláik mögül, aztán nagy igyekezettel tovább rajzolják a kacsákat, baglyokat, vadlibákat az elébük tett kitömött „eredetiről". Mi ketten pedig, bölcs felnőttek, félrehuzódva, halkan beszélgetni kezdünk.

— Hogyan eszmélt tanár ur arra a gondolatra, hogy tanitványaival művészi reprodukciókat gyüjtessen?

— A gondolat nem uj, hiszen itt-ott látunk gyerekeket, akik ilyesmit gyüjtögetnek, ezek azonban csak szórványos, rendezetlen esetek. Az én tervem és elgondolásom az, hogy a gyüjtést intézményesen kell megszervezni, az ország valamennyi iskolájának mindegyik növendéke gyüjtsön, érdeklődése, lehetősége, kedve szerint. *Minálunk szembeszökő a művészi nevelés hiánya.* Nemcsak a kispolgár, hanem az u. n. jómódu középosztály lakásai is tele vannak értéktelen „giccsekkel". Ennek oka mélyen a gyökerekben keresendő. Az emberek nagy százaléka, ha megkérdezik, szerette-e a rajzot az iskolában, *nemmel* válaszol.

Hogyan indul meg a gyüjtőmunka?

— Apránként kell belecsepegtetni a gyerek lelkébe a vágyat a művészetek iránt. Meg kell értetni velük, hogy a *művészet érték*, hogy különbség van iparszerü munka és alkotó, valóságos művészet között. Szellemi mértéket kell a kezükbe adni, *tudatossá kell tenni a gyermekekben a művészi látást.* Ennek pedig a legjobb utja maga a gyermek által megtalált művészi eredmény, ez maradandóbb, mint a készen kapott adatok. A folytonosságot a tanár adja hozzá.

— Hogyan indul meg a gyüjtőmunka?

— Beszélgetéssel, majd muzeumi látogatással, az ösztönös gyermeki hiuság, vetélkedés felébresztésével. Akinek kicsi a gyüjteménye, az csak „vidéki muzeum"-számba megy, akinél már megnő a gyüjtemény, „városi muzeummá" lép elő, az egészen nagy gyüjtemények neveket kapnak. Az egyik fiué lesz az *Uffizi*, a másiké a *British Museum*, a harmadiké a *Louvre*.

— Tanár úr polgári iskolában tanit, — mondom — egyszerü szülők gyermekei járnak ide. Kissé különösnek találom, hogy fiatal gyerekek ilyenekről tudatosan beszéljenek ...

— Kérem, — vág szavamba a tanár úr, — majd meggyőződhetik róla személyesen, hiszen itt vannak a tanuk, előttünk. Én, mint tanár, csodálkoztam a legjobban, amikor az egyik kis tanitványom tizpercben odajött hozzám, mindössze tizenkét éves és egy nagy almát majszolva igy szólt:

— En azt hiszem, tanár úr, „készen vagyok" a kora reneszánsszal, most már áttérek a virágzás kora mestereinek gyüjtésére ...

— Egy másik fiu például — folytatja a tanár úr — ókori müveket gyüjtött. Egyik napon odajön hozzám s egy régi egyiptomi szoborról készült reprodukciót mutatva, azt mondja nekem: *„En azt hiszem, tanár úr, ez a XX. dinasztia idejéből való"*. Higyje el, majdnem leültem a földre magam is ...

— De hogyan jutnak reprodukciókhoz a gyerekek? — kisérlem meg az ellenkezést. — Igen sok veszélyt hord magával egy ilyen gyüjtőszenvedély, hogy csak egyet emlitsek meg, például értékes könyveknek, lexikonoknak a megcsonkitását.

— Csakhogy könyvet csonkitani szigoruan tilos. Ez alapszabály. Az anyagot *képeslapok, folyóiratok, napilapok képes mellékletei szolgáltatják*, — *igen hasznos szolgálatot tettek nekem például a Pesti Hirlap Képes Vasárnapjai.* Szinte ingyen szedik össze a gyerekek a kulturát. De, talán helyettem most már a diákjaim beszéljenek . . . Tessék, itt ülnek, én elmegyek, egy kis dolgom van az igazgatómnál. Addig beszélgessen velük, kérem ...

Este 2-3 szem
Artin
reggelre kellemes
ütülést biztosit.

Amikor egyedül [illegible]ok, elindulok vándorútra, körbe a rajzteremben. Leülök az egyik gyerek mellé. Beszélgetni kezdünk. Megtudom, *Pista* a neve, apja altiszt, ő maga pedig műszerész szeretne lenni. Egészen ügyesen rajzol egy két araszos baglyot.

— Hát Pista fiam, hallom, hogy gyüjtögettek mindenféle képeket, reked is van gyüjteményed? — kérdezem gyanakodva.

Pista belenyul a fiókjába és büszkén elém tesz egy csomagolópapirosból készült albumot. Jó vastag kötet, zsinórral összekötve. Kissé meghökkenek ekkora buzgalom láttán, aztán lapozni kezdek benne. Az első lap belső oldalán pár soros életrajzok híres művészekről. Valamelyik lapból vághatta ki Pista barátom. A gyüjteményt nézegetve, szemembe ötlik a rendszer, az ízléses külső. Mindegyik kép gondosan van kivágva. Egy-egy lapon csak egy fajtáju, egy korszakból, vagy csak egy művésztől származó képek vannak felragasztva.

— Mondd csak Pista, te készakarva ragasztottad így fel ezeket a képeket?

— Igen, mivel mi egy-egy teleragasztott lapot „teremnek" nevezünk. Ahány lap, annyi teremből áll a „muzeum'. Itt elől vannak a festmények, utána következnek a szobrok, aztán az épületek . . . Van reneszánsz, Csók-, Greco-, Munkácsy-termem. Pergetem a lapokat. Tintoretto egyik képénél gyorsan lefedem az irást tenyeremmel.

— Ki festette ezt a képet, Pista?

A fiu ránéz, elmosolyodik, megértette a játékot.

— Tintoretto — feleli —, de „őtet" tulajdonképpen Robustinak hivták. Reneszánsz festő volt, igen híres ember.

— Hát ez micsoda itt? — kérdem tőle, egy Robbia-reliefre mutatva. Miféle „szobor" ez?

— Az nem szobor — feleli Pista — az dombormü, az „egyik" Robbia készitette.

— Miért mondod azt, Pista, hogy az egyik Robbia, hiszen csak egy volt . .

— Nem, nem csak egy volt, többen voltak testvérek . . .

Pistát most már átölelem és elbeszélgetek vele, — néha bizony zavarba hoz — *Leonardo*-ról, *Corot*-ról, *Van der Neer*-ről, *Greco*-ról.

Zsiga megmagyarázza, milyen az igazi „szép"

Pistától elbucsuzva, tovább megyek. Találomra leülök megint az egyik asztalhoz. *Zsigához.* Gépkocsivezető szeretne lenni, de amire most a legbüszkébb, 1028 képet számláló gyüjteménye. Tényleg, valóságos „British Museum" . . . *Csók-, Benczur-, Lotz-, Borsos-, Szinyei Merse-, László Fülöp*-képek . . .

— Te, Zsiga — kérdem tőle —, szépek ezek a képek?

— Szépek — feleli meggyőződéssel. — Csak szépet gyüjtök.

— De hát tudod te, hogy mi az a szép?

— *Ami élethü és lelki érzést mutat,* ami kihozza a formákat, szineket, a háttért, a távlatot és azt, *amit a művész gondolt* . . .

Nem vitatkozom *Zsigával*, néki van igaza. Tovább megyek. Az egyik asztalon egy ócska dobozt látok. Kinyitom. Linoleum-vágó kések vannak benne, festékes bödön, kenőhenger . . . és egy ócska kesztyü.

— Mire használod ezeket az eszközöket, kis cimborám? — kérdem.

— Linometszeteket készitek velük. Az egész osztály tud *linóba* metszeni.

Mingyárt mutat néhány metszetet. A gyerekek körülvesznek, mindegyik megmutatja a linoleum-metszetéről készült másolatot. Egyik kedvesebb a másiknál, eredeti üdeségével, egyszerüségével. Egyben azonban megegyeznek: valóban linoleum-metszet mind. Hogy gyanakvó természetemet megnyugtassam, találomra megbizom az egyik gyereket, messe nekem linoleumba azt a vadkacsát, amelyet éppen rajzol. A fiu félreteszi rajzdeszkáját és munkába kezd. Közben tovább beszélgetek a gyerekekkel.

Husz perc alatt kész egy linoleum-metszet

Most már egymásután hozzák asztalomhoz az albumokat. Az egyik gyerek, 13 éves, csak *Segantinit* gyüjt, a másik *Tiziant, Millet*-t, *Dürert*, rézkarcokat és a zöld passiót, a harmadik *Watteau*-t, *Munkácsy*t. Vitatkozunk festőkről, szinekről, Vajk megkereszteléséről, a reprodukción ugyanis kis barátom szerint „nem jöttek ki jól" a palást szinei; megtárgyaljuk az uj magyar festőket, szobrászokat, kitérünk arra is, miért hiányzik a *milói Vénusz* karja. (Letörött valamikor, mondja bölcsen Sanyi. Igaza van, eddig nem is gondoltam erre az egyszerü megoldásra . . .) Beszélgetünk rézkarcról, rézmetszetről, fametszetről, különös tekintettel a mai olasz fametszőkre, mivel Lali azokat gyüjti. Mindegyik nebuló egyetért abban, hogy amit csinál, az szép és hasznos munka, folytatni fogja az életben is, nem hagyja abba a muzeumlátogatásokat . . .

Eltelik vagy husz perc és kis cimborám mosolyogva elibém tesz egy linoleum-metszetet. Kivágta bravurosan a vadkacsát. Kicsit szédelgek, mindattól, amit itt láttam, de már nem kételkedem. A tanár ur közben visszajött, mosolyogva néz rám és a gyerekekre, akik tovább rajzolnak.

Arra gondolok, ime, itt ül velem szemben egy ember, alkimista, aki aranyat tud varázsolni a sárból, értéket abból, amit az emberek általában elhajigálnak, nemzeti kincset, műveltséget abból, amit anynyian eltüzelnek.

Tombor Tibor.

XII. Pius megáldotta elődje sirját

Róma, febr 10. (MTI.) Szombaton délelőtt a Szent Péter bazilikában ünnepélyes gyászistentisztelet volt XI. Pius pápa elhunytának első évfordulója alkalmából. XII. Pius hordszéken a pápai menet kiséretében vonult be a Szent Péter bazilikába és helyet foglalt a trónszéken. A misét a bolognai biboros-érsek mondotta. A szentmise végeztével a pápa megáldotta elődje sirját, majd ismét helyet foglalt hordszékén és elhagyta a bazilikát.

A NAGYOBB ÉRTÉK

— Zsebtolvajlás a fővárosban —

(Gáspár Antal rajza.)

— Majd meglesz, ne csináljon olyan kravált azért a vacak ósdi krumpliért.

— Már mért ne! Igazi rózsakrumpli volt az, amit a feleségem születésnapjára vettem.

BELPOLITIKAI ÉLET

Az uj sajtótörvénytervezetről szombaton ujabb tanácskozás volt az igazságügyminisztériumban. A megbeszélésen *Antal István* államtitkár elnöklésével a minisztérium szakreferensei: *Isaák Gyula* kuriai biró, *Zöldi Miklós* és *Gády Béla* itélőtáblai birák, továbbá az Országos Sajtótanács részéről. *Baranyay Lajos elnök* és *Tóth László* előadó vett részt. A Sajtótanács állásfoglalását *Tóth László* részletesen ismertette és kifejtette a Sajtótanács által egyhanguan elfogadott javaslatokat. Ezekről beható eszmecsere folyt az igazságügyminisztérium szakértői és a Sajtótanács képviselői között. *Baranyay Lajos* megköszönte, hogy az igazságügyminiszter módott adott a Sajtótanácsnak a véleménynyilvánitásra és kérte, hogy a kormányzat az egyhanguan elfogadott emlékirat észrevételeit és javaslatait tegye komoly megfontolás tárgyává.

Antal István államtitkár köszönetet mondott a sajtótanács alapos munkájáért, majd az értekezlet alapján jelentést tett *Radocsay László* igazságügyminiszternek, aki a jövő héten tanácskozást tart az Országos Sajtókamara és Sajtótanács bevonásával.

Kelemen Kornél most válaszolt a kunszentmiklósi választóközönség köréből megnyilvánult arra a kivánságra, hogy vegyen részt a választási küzdelemben. A „Magyar Tudósító" jelentése szerint Kelemen Kornél közölte, hogy miután az alkotmányos választási küzdelem törvényes előfeltételeit biztositva nem látja, a jelöltséget nem vállalhatja.

Fáy István államtitkár, aki a jászapáti kerület hivatalos jelöltje, Jászárokszálláson szombaton programbeszédet mondott. Programját igy jelölte meg: keresztény, nemzeti, szociális tartalmu politika. A keresztény alatt az embereknek krisztusi szellemben való megbecsülését érti. Minden magyar ember, ha becsületes munkát végez, egyformán hasznos tagja a nemzetnek. Hangsulyozta az államtitkár, hogy a nagy nemzeti célok megvalósitásához fegyelemre van szükség.

— **Migrénes főfájások, idegesség, hypochondriás állapotok** gyakran a legrövidebb idő alatt megszünnek, ha bélmüködésünket reggelenként éhgyomorra egy kis pohár természetes **„Ferenc József"** keserüvizzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát!

Ismét téliesre fordult az idő . . .

Az ujabb oroszországi hidegbetörés előretörését csak a balti államokon és Dánián keresztül tudtuk követni. Adatok hiányában további utjáról nem volt tudomásunk. Valószinüleg komoly hideget okozott Németországban is. Szombaton hajnalban már megjelent a Kárpátok nyugati szélénél és megkezdte lassu beszivárgását a Kárpátok medencéjébe. A hideg levegővel együtt a Földközi tenger felől enyhébb levegőhullámok is érkeztek. E két fajta levegő találkozása a déli határszélen esőt, az ország többi részén havazást okozott. A hőmérséklet lassu visszaesése is megkezdődött és ezzel ujra téliesre fordult az időjárás. Valószinüleg ez az utolsó erőfeszitése a télnek. A hideg levegő az esti órákban már teljes erővel tört ránk, viharos északi széllel és az ország déli részén havazással. Az uj havazás különösen az északi megyékben volt jelentős, ahol a friss hó mennyisége a 10 cm-t is elérte. A viharos szél sok helyen ujabb hófuvást okozott. Jelenleg az ország déli részeit 5—10, a középső részeket 20—30, az északi részeket 40—60 cm. hó boritja. Ezt a hómennyiséget az ujabb havazás még növeli. A hegyeken a havazás kedvező fordulatot jelent, mert a régi jeges hórétegeken mindenütt sportolásra igen alkalmas friss porhóréteg fekszik.

Időjárásunk a további lehülés felé vezet, kisebb havazásokkal és hófuvásokkal. A szél azonban rövidesen elgyengül és derültebb idő következik.

Budapesten február 10-én reggel a legalacsonyabb hőmérséklet —2 (normális —4), délben a legerősebb felmelegedés 2 (normális 3) fok volt. (Előző nap —1 és 5 fok volt.)

Z. A.

♦

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten szombaton este 9 órakor a hőmérséklet —8 Celius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 756 milliméter, erősen emelkedő irányzatu. A Svábhegyen a hőmérséklet —11 fok.

Várható időjárás a következő 24 órára: Elénk, a keleti megyékben még viharos északi szél. Havazás és hófuvás már inkább csak a keleti- és délkeleti határmegyékben. A hőmérséklet tovább süllyed.

♦

Budapesten a nap kel 6.58-kor, nyugszik 16.59-kor, a hold kel 7.58-kor, nyugszik 20.24-kor.

♦

Vizállás. Duna: Hofkirchennél és Pozsony—Oroszvár között apad, máshol árad, Passau—Stein között alacsony, másutt közepes vizállásu. Bécs 608, Pozsony 277, Komárom 399, Budapest 352, Baja 318, Mohács 360. A magyar Dunán a jég végig áll, 16—28 cm. vastag. Tisza: Tiszaujlakig apad, lejebb árad, alacsony vizállásu. A Tisza jege végig áll, 26—33 cm-es. Balaton: Siófok 91, Velencei tó: Agárd 93.

NAPI HIREK

Az ember, aki örökké él . . .

Valamelyik amerikai képes ujságban láttam nemrég egy fényképet. Óriási teremben, mely olyan mint valami középkori várkastély lovagterme, tehát kétségtelen, hogy harminc-negyven évvel ezelőtt épittethette egy milliomos . . . óriási gótikus teremben, mondom, ül a padlót fedő nem kevésbé óriási szőnyegen egy kisgyerek. A terem fölött tábla lóg, ezzel a felirással: *Béke*, a kép aláirása igazolja azt a gyanunkat, hogy a középkori lovagterem egy mai vagy tegnapi millomosé, helyesebben csak ezé *volt*, mert most már egy furcsa amerikai szektáé, amely megvásárolta a milliomos kastélyát, hogy falai közt egyrészt megteremtse a Béke Mennyországát, másrészt kitenyéssze a Halhatatlan Embert. Az a kisgyerek ugyanis, aki a tizezer dollárt érő perzsaszőnyegen ül (ezt a fontos adatot sem hallgatja el a képes ujság), nem más, mint a világ első Halhatatlan Embere, egyelőre tizhónapos korában.

Érzem a felelősséget, hogy a gyanutlan európai olvasónak, aki törzskávéházában ezt az amerikai képeslapot netán nem látta volna, megmagyarázzam e fölöttébb rejtélyes dolgot. Hát az úgy van kérem, hogy a szóbanforgó szekta megvásárolta valahol New York külvárosában egy szegény család ujszülött fiacskáját, akit most már a Béke Mennyországának nevezett palotában nevelnek fel az eljövendő évszázadok, sőt évezredek számára, mert ez a gyermek soha sem fog meghalni. Egészen különleges testi-lelki módszerekkel és rendszerekkel nevelik a kisgyereket. Mérgező anyagok — hús, zsir, szesz, kávé, tea, cukor — sohasem jutnak szervezetébe, amint lelkét sem fertőzi meg soha olyan káros fogalmak ismerete, amilyenek például: halál, betegség, mulandóság, nyomor, szerencsétlenség. A szekta hivei és tagjai ilyenformán biztosra veszik, hogy ez a testileglelkileg fertőtlenitett élet legyőzi a halált . . . — hogy is ne élhetne valaki örökké, ha azt sem tudja, hogy *halál* van a világon?!

Ne vitatkozzunk a Béke Mennyországának hiveivel, — szektásokkal általában nem tanácsos vitába szállni. De azt még ők sem tilthatják meg nekünk, hogy a Halhatatlan Embert, aki jelenleg még csak a higiéné legmaibb tökéletességével csirátlanitott tejecskét szopogatja a higiéné legmaibb tökéletességével fertőtlenitett dudlin keresztül a higiéné legmaibb tökéletességével kifőzött üvegből, hogy ezt az örök életre itélt csecsemőt ne sajnáljuk. És nem is tudja az ember, mikor sajnálja jobban, ha sikerül, vagy ha nem sikerül a kisérlet. Micsoda meglepetés lesz szegénynek, aki azt sem tudja, mi a halál, ha a Nagy Kaszás, mindenesetre fertőtlenitett kaszával, mégis csak lesujt rá, tekintet nélkül a szektások jogos felháborodására. És micsoda gyötrelem lesz szegénynek, ha mondjuk mégis eltengődik vagy száz-kétszáz évig ezen a bánatos világon, amelynek igazi szépségeit, örömeit sohasem fogja megismerni rákényszeritett halhatatlanságának üvegbörtönében . . .

(—thy)

— **Kitüntetések.** A kormányzó dr. Széchenyi István szegedi közjegyzőnek a kormányfőtanácsosi cimet adományozta; egyuttal megengedte, hogy dr. Sztankovánszky Manó min. tanácsos, székesfővárosi pénzügyigazgatóhelyettesnek nyugalombahelyezése alkalmából, Pongrácz Lajos gyógyszerész, bátaszéki és dr. Herczeg Elemér gyógyszerész, tolnai lakosoknak elismerését tudtul adják.

— **Segélyt kap a fővárostól a Finn Vöröskereszt és a török Vörös Félhold.** Szendy Károly polgármester javaslatot terjeszt a főváros legközelebbi közgyülése elé, hogy a finn Vöröskereszt és a török Vörös Félhold Egylet részére szavazzon meg 50—50.000 pengő támogatást. A közgyülési jóváhagyás után a belügyminiszter elé kerül a javaslat.

— **Október végéig lezárják a Ferdinánd-hidat.** A főkapitányság közli, hogy az államvasutak igazgatósága a Ferdinánd-hid átépitését hétfőn megkezdi és *ezzel kapcsolatban a hidat a járómű- és a gyalogosközlekedés elől elzárja.* A hidon a közlekedés az *átépités befejezéséig, előreláthatólag október végéig szünetel.*

— **Gróf Zichy Gyula** kalocsai érsek nagyböjti szózatában az Anyaszentegyház iránti szeretetre int. „Manapság — mondja a főpásztori szózat — fokozott mértékben sürgetjük a világiak apostolkodását, ami nem azt jelenti, hogy az egyház léte forog veszélyben, bár a romlás, amely az ellenség utját jelzi, már igen nagy. E romboló munka először elválasztotta az egyházat az államtól, azután elválasztotta a tudományt, az irodalmat, a művészetet a vallástól és végül elválasztotta a jogot a keresztény erkölcstől. Ez az elválasztás azonban a legutóbbi időkben elmérgesedett, üldözéssé fajult és a hitetlen államok hitellenesekké lettek szerte a világon."

— **A tabáni gyógyszálló végleges terve.** A tabáni gyógyszálló épitő bizottságában bemutatták a gyógyszálló módositott tervét. A Szent Imre herceg-fürdő mellett föléphülő szálló egyik része öt, másik szárnya pedig hatemeletes lesz. A szállónak 160 szobája lesz és öt millió helyett, az árak emelkedése miatt hat millióba fog kerülni. A szálló végleges terveit, költségvetését és a modellt a bizottság Szendy Károly polgármester elé terjeszti, hogy a törvényhatósági közgyülés hozzájárulását megszerezhesse.

— **Február 14-én lesz az Országos Csendőrnap.** Reggel 9 órakor a helyőrségi Kapisztrán-templomban lesz ünnepi szentmise, ugyanabban az időpontban a Böszörményi-ut 28. szám alatt lévő református imházban istentiszteletet tartanak. D. e. 11 órakor a csendőrlaktanyában díszkivonulás keretében megkoszoruzzák a csendőrvértanuk emlékszobrát, majd kiosztják a kitüntetéseket és a dicsérreteket.

12.	Személyzet fizetési "	
13.	Házbér "	
14.	Költség "	
15.	Pénztár "	1
		3

	Napló forgalma	2
	Pénztár "	1

REUTER *Agost*, festő, * Alsópéterfa (Sopron vm.) 1893 szept. 1. A bpesti képzőművészeti főiskolán és Nagybányán tanult. Olaszországi tanulmányútját befejezve, a fővárosnál nyert rajztanári állást. Főleg figurális képeket fest; a nagybányai iskola követője. 1923. és 1926. kollektiv kiállítása volt Budapesten. Jelentékenyebb művei: Messinai tengerpart. Lámpafénynél, Rajzóra, Tabáni köd, Édes apám. stb.

Lg. II. 362 l

„AZ ÉN MÚZEUMOM“

KIÁLLÍTÁSA

A NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET
HELYISÉGEIBEN

1941 január 31 — február 9

63921. — Révai

A KIÁLLÍTÁS CÉLJA, hogy a társadalom helyes művészetszemléletének nevelését előmozdítsa. Irodalom és zene terén a társadalom műveltségi foka összehasonlíthatatlanul fejlettebb, mint a képzőművészetek világában. A házalóművészet és a dilettantizmus termékei, a vitrinek vásári dömpingdarabjai teljesen kielégítik a társadalom nagy részének képzőművészeti igényeit. Az építkezés is a helyes művészetszemlélet hiányának jegyében folyik.

Művészettel ne csak a művészek és műesztétikusok foglalkozzanak, hanem az legyen kultúrkövetelmény. Esztétikai érzékünk akkor tökéletes, ha a művészet minden ágában felfedezzük a szépet. Az otthon, az iskola, a hangversenyterem, a múzeum, a barát, a társaság, a könyv legyen hirdetője a szépnek. Ne csak az értelemnek legyünk ápolói, hanem az érzelemnek is. A kultúrát nemcsak az értelem teremtette, hanem legnagyobbrészt lelki mélységből fakadt. A tudomány mellé kerüljön mint egyenrangú fél Munkácsi Mihály, Stróbl Alajos és Schulek Frigyes. Minden emberben él a lelki vágy, hogy megismerje a művészet szépségeit, találja fel azt akár Erkel Ferenc operájában, akár Lotz Károly freskóján. Csak fel kell ébreszteni ezt a vágyat! Ebben rejlik a művészi nevelés célkitűzése. A művészetek megismerése legyen nevelési elv. Ennek alapján a művészet jelentősége a kultúrember lelkében méltó helyre emelkedhet.

A művészetek helyes szemléletének érdekében mindent el kell követnünk, hogy minél műveltebb és tökéletesebb társadalmat neveljünk. Az ifjúság fogékony lelkét kell átalakítanunk helyes művészetszemléletre. A magasabbrendű művészetek megismertetésével érhetjük el az alacsonyrendűség kiküszöbölését.

Ezen kiállítás keretén belül 13—14—15 éves polgári iskolai tanulók mint műgyüjtők mutatkoznak be. A gyüjtemények anyaga a festészet, szobrászat, építészet és iparművészet köréből vett reprodukciók. A gyermek lelkében szunnyadó gyüjtőszenvedély teremti elő minden anyagi megterhelés nélkül gyüjteményének anyagát. Napilapok mellékletei, képeslapok, árjegyzékek, katalógusok, levelezőlapok, stb. adják a gyüjtemények darabjait. *Könyvcsonkítás lehetetlen! A könyvcsonkító nem vehet részt a közösség munkájában.* A közös munkát kultúrbörzének nevezhetnénk. *„Adok egyiptomi szobrot, görög vázáért." Cserélek Munkácsit Paál Lászlóval." „Adok egy jáki templomot egy reimsi székesegyházért"* stb. *A csere jelentősége a mű értékelésében rejlik.* Nagy mester alkotását csak másik nagy mester művéért cserélhetünk. A játékosnak látszó munka a legkomolyabb és mély értékű eredményeket biztosítja. A gyermek betekintést nyer a művészet szépségeibe és mélységeibe. A játék átalakul szenvedéllyé, a nemes szenvedély pedig gazdag lelki tartalmat biztosít. Ezek a gyermekek szorgalmas látogatói a múzeumnak és lelkes hívei a képzőművészeti irodalomnak. *Mutassuk meg a gyermeknek a képzőművészet világába vezető utat és hogyan kell ezen az úton eltévelyedés veszélye nélkül járnia!* Így biztosíthatunk tökéletesebb, műveltebb társadalmat.

A kiállítás anyagát kiegészíti a IX., Mester-utcai polgári iskola „Szépművészeti múzeumának" bemutatása. A mai tökéletes nyomdatechnika mellett könnyen lehetünk birtokosai az idegen múzeumok féltett kincseinek. Tegye a társadalom lehetővé, hogy minden magyar iskola megalapozhassa saját múzeumát. Minden áldozat kevés a legtökéletesebbért: a művészetért. Ne csak a fővárosi gyermek élvezzen előnyöket; minden magyar gyermek előtt nyissuk meg a műveltség kapuit. E kiállítást a művészetek iránti nagy lelkesedés hozta létre. A magyar ifjú mindig tudott a szépért lelkesedni, így biztos a remény, hogy ezen kis műgyüjtők példáját az ország minden részében követik, hogy a magyar kultúra épületét hatalmasabbá emelhessük.

Budapesten, 1941 január hó.

Reuter Ágoston
festőművész-tanár

SPORT, VERSENYEK

Hat magyar és négy olasz vivó mérkőzik az egyéni kardverseny lausannei döntőjében

Lausanne, június 28.

Pénteken délelőtt kezdődtek meg a vívó európabajnoki versenyek során az egyéni kard-elömérkőzések, melyeket nyolc hetes csoportban vívtak le. Az elömérkőzésekből mind a 6 magyar (Maszlay, Kabos, Rajcsányi, Gerevich, Rajczi és Berczelly) tovább ment 6 olasszal és több más versenyzővel együtt.

Minden csoport első három helyezettje került a selejtezőbe, melyet négy hatos csoportban vívtak le. Eredmények:

I. csoport: Maszlay és Rajczi 4—4 győzelem, Pinton és Stein 2—2 győzelem;

II. csoport: Kabos 4, Berczelly és Masciotta 3—3 és Gaudini 2 győzelem;

III. csoport: Gaudini 4, Gerevich 3, Montano és Heim 2—2 győzelem;

IV. csoport: Rajcsányi, Marzi és Salafia 2—2, Manulesco 1 győzelem.

A selejtezőkből kikerült 16 vívóból két nyolcas csoportot alakítottak, úgyhogy az elődöntő eredménye a következő:

I. csoport: zsürielnök: Anselmi: Rajcsányi, Maszlay, Berczelly, Gaudini és Pinton 4—4 győzelem: kiesett Salafia, Heim és Manolesco 2—2 győzelemmel;

II. csoport: zsürielnök: Jekelfalussy: Kabos, Gerevich 5—5, Rajczi, Marzi és Montano 4—4 győzelem; kiesett Masiotta 2, Stein és Gaudini 0—0 győzelemmel.

A tizes döntő, melyben 6 magyar és 4 olasz vív, szombaton délelőtt kerül lebonyolításra.

A magyar vívók kitünő formában vannak és minden remény megvan arra, hogy a győzelmet és a jobb helyezéseket megszerzik.

Németh (BSE) vezet a Tour de Hongrie harmadik napján

A Tour de Hongrie, a Magyarország körüli kerékpárverseny résztvevői pénteken a Békéscsaba—Budapest közötti távot tették meg. A verseny hőse *Németh* Károly volt, aki ezen a távon is győzedelmeskedett. Eredmények: 1. Németh Károly BSE 9 óra 00 p 15 mp, 2. Éles MKSz 9 óra 00 p 16 mp, 3. Bognár UTE 9 óra 00 p 17 mp.

A 3 nap összesített eredménye alapján: 1. Németh BSE 24 óra 26 p, 2. Éles MKSz 24 óra 26 p 07 mp, 3. Krbec cseh 24 óra 26 p 09 mp, 4. Karaki Beszkárt 24 óra 26 p 14 mp, 5. Notás Postás 24 óra 26 p 16 mp.

Csapatversenyben: 1. *BSE* (Németh, Varga, Erőss) 73 óra 19 p 39 mp, 2. *Postás* 73 óra 22 p 42 mp, 3. *UTE*, 4. *Beszkárt*.

A Békéscsabáról rekkenő hőségben mintegy 1½ órás késéssel délután ¾3 órakor Pesterzsébetre érkezett versenyzőket Chikán polgármesterrel élén nagy tömeg várta. A versenyzőket az egész útvonalon nagy közönség buzdította és frissitőkkel ellátta. Chikán polgármester adta át Némethnek, mint győztesnek a szép serleget, melyet kiváló versenyzésével teljesen megérdemelt. A versenyzők szombaton reggel teszik meg a Tour de Hongrie negyedik útszakaszát Budapestről Kaposvárra.

Sporthirek

() **A budapesti vegyesdandár párbajtőrversenyei.** A budapesti vegyesdandár sportversenyei során pénteken a HTVK helyiségében a párbajtőrversenyt bonyolították le, melynek eredményei a következők: 1. *Gyalókay* Sándor hadnagy honvédtörvényszék, 6 6 győzelem, holtverseny után, 2. *Temesváry* Ferec hadnagy 2. gyalogezred, 6 gy, 3. *Platthy* Arpád légügyi felügyelő, 6 gy, 4. Kepp Károly légügyi főfelügyelő, 5 gy, 5. Sükösd György főhadnagy Sportoktatási Intézet 4½ gy, 6. Moravetz Imre főhadnagy Sportoktatási Intézet 4 gy, 7. Bucskó Jenő százados 2. gyalogezred 3½ gy, 8. Kiss Ernő hadnagy Sportoktatási Intézet 1 gy, 9. Boronkay Lajos Sportoktatási Intézet 0 győz. A versenyeket szombaton folytatják.

Végetértek a reáliskolai nevelőintézetek pécsi versenyei

Pécs, június 28.

A kőszegi Hunyadi Mátyás, a soproni Rákóczi Ferenc és a pécsi Zrinyi Miklós reáliskolák növendékeinek egyhetes sportversenye pénteken a teniszversennyel véget ért. A teniszverseny eredménye: 1. Nadányi (Rákóczi), 2. Győri (Zrinyi), 3. Hegedüs (Rákóczi).

A növendékek a sport minden ágában figyelemreméltó eredményeket értek el, s a versenyeknek és az esti tábortüzeknek állandóan nagy közönsége volt. *Az idei növendékolimpiának az eredményei a következők:*

a honvédelmi miniszter vándordijáért folytatott küzdelemben: 1. Zrinyi Miklós intézet 64 ponttal, 2. Rákóczi Ferenc intézet 52 pont, 3. Hunyadi Mátyás intézet 35 pont.

Az olasz serlegért folytatott küzdelemben: 1. Zrinyi Miklós int. 221 ponttal, 2. Hunyadi Mátyás int. 112 pont, 3. Rákóczi Ferenc int. 108 ponttal.

A lefolyt növendékolimpia összeredményei alapján: 1. Zrinyi Miklós intézet 285 ponttal, 2. Rákóczi Ferenc intézet 160 ponttal, 3. Hunyadi Mátyás intézet 147 ponttal.

Az összetett pontversenyt ezúttal negyedízben nyerte a pécsi Zrinyi Miklós intézet.

Pénteken volt a verseny záróünnepélye. Péchujfalussi Péchy Kálmán nyug. ezredes, a Zrinyi Miklós intézet igazgatója szép beszéddel zárta be a jól sikerült növendékversenyt. Beszédében dícsérő hangon emlékezett meg a kőszegi és soproni intézetek növendékeiről, akik derekasan küzdve mindent megtettek a végső győzelemért. Ezután volt a díjkiosztás. A szebbnél-szebb díjakat vitéz Siposs Árpád altábornagy, a honvédség főparancsnokának helyettese osztotta ki.

A kettős ünnep sportja

Budapest sportközönsége a kettős ünnepen nagyszabású sporteseményeken vehet részt. Igy *szombat* délután négy órakor kezdődnek a margitszigeti Dunaágban a *budapesti regattaversenyek*, melyeknek egyik érdekessége, hogy a közönség soraiban megjelennek az *Uj Magyarság* vendégeiként Budapesten tartózkodó német evezősvezérek is, akik a magyar evezősök berlini útját készitik elő. A regatta egyben a Budapest—Bécs—Berlin városok közötti evezősmérkőzések főpróbája, amelyen a Pannónia és a Hungária vívnak öldöklő küzdelmet egymással. A verseny érdekességét emeli, hogy az első találkozást a Hungária, a másodikat a Pannónia nyerte és tulajdonképpen a szombati regattaversenyen dől el, melyik egyesület képviseli a magyar színeket a nemzetközi küzdelmeken. Ugyancsak szombaton kezdődnek a III. ker. TVE *úszóbajnokságai*, melyek során vizipólómérkőzéseket is bemutatnak az egyesületek. A multesztendei bajnok, az UTE a III. kerületiekkel mérkőzik, s a mérkőzés eredménye döntő befolyással lesz a bajnoki tabella kialakulására. Ugyancsak ekkor bonyolítják le a négyszer kétszázméteres gyorsúszóstafétát is, melyet a MAC—MESE-mérkőzés követ. Az ünnepi úszóversenyek legérdekesebb számának a vegyes stafétabajnokság igérkezik a legjobb egyetemista úszók részvételével.

A *vasárnap* legkiemelkedőbb sporteseményei a *középeurópai kupabajnokságok* mérkőzései lesznek, melyeknek budapesti fordulóján a Hungária mérkőzik az olasz bajnokcsapattal, a Juventussal. A kék-fehérek multheti nagy győzelme az egész magyar sporttársadalom érdeklődését felkeltette és igy az izgalmas küzdelem valószinüleg hatalmas közönség előtt fog lefolyni. A Hungária a mult héten jól szerepelt együttesével veszi fel a küzdelmet az olaszok ellen, bár lehetséges, hogy az örökifjú *Mándi* helyett *Birót* állitják a csapatba. Az olasz vendégek legerősebb játékosaikkal érkeztek Budapestre és már itt ki akarják csikarni azt a győzelmet, amely biztositja számukra a döntőbejutást. A kettős ünnep részletes sportprogramja különben a következő:

Szombat. Evezés: Nagyregatta a Margitsziget pesti Dunaágában délután 4 órakor. **Atlétika:** Budapest kerületi bajnokságai a Beszkárt-pályán délután fél 4 órakor. **Uszás:** III. ker. TVE versenye délután fél 7 órakor a Császárfürdőben.

Vasárnap. Labdarugás: Hungária—Juventus középeurópai kupamérkőzés délután 6 órai kezdettel a Hungária-körúti MTK-pályán. **Atlétika:** Budapest kerület atlétikai bajnokságai fél 4 órakor a Beszkárt-pályán. **Evezés:** Regattaversenyek a Margitsziget pesti Dunaágában fél 4 órakor. **Uszás:** III. ker. TVE nemzetközi úszóversenye a Császárfürdőben délután fél 7 órakor.

TERMÉSZETJÁRÁS

A MAGYAR TURISTA EGYESÜLET NAGYARANYÚ BALATONI MUNKATERVEI

A Balatoni Intézőbizottság felismerve a Magyar Turista Egyesület balatonkörüli munkaprogramjának értékét, a közösen végzendő feladatok megoldására közös bizottságot szervezett az MTE-vel, amelyben résztvesznek mind a Balatoni Intézőbizottság előadói, mind a MTE vezetői. A legutóbbi tervek során a *Balaton környékének útjelzései kerültek elsősorban megvitatás alá.* Ezek, a Badacsony környékén, ahol a MTE tapolcai osztálya és a tihanyi félszigeten, ahol a MTE balatonfüredi osztálya végezte a jelzéseket, *részben már meg is valósultak.* (A tihanyi útjelzéseket, amelyek a nagyközönség általános érdeklődésére tarthatnak számot, külön ismertetjük.) A Badacsony körül az útépitések már készen vannak, Balatonfüred körül még folynak. A szigligetivár környékén már elkészültek az útjelzések, nemkülönben a Gulácshegyen is. *Az összekötőjelzések a veszprémi Bakony-osztály munkaterületével szintén készen vannak.* Fontos ujitás, hogy *minden hajó- és vasútállomáson a Balaton déli partján is — útbaigazitótáblákat és fontosabb helyeken vázlatos térképeket helyeznek el, amelyek a messziről jövő idegen figyelmét is ráterelik a Balatonvidék turistanevezetességeire.* A balatonfüredi parkban erdélyi stilusban épült, esőtől védett tábla hirdeti rövidesen, hogy mik a környék legérdekesebb pontjai, kilátóhelyek, stb., s hogy mennyi idő alatt közelithetők meg. A somogyi parton, *Siófokon, Balatonföldváron, Balatonbogláron* és *Fonyódon* (később Szemesen, Lellén és Szárszón is), majd tovább Keszthelyen, Nemestördemicen, Badacsonyban, Badacsonytomajon, Tihanyban *irányitó táblákat helyeznek el, amelyek a zalai part érdekes vulkáni hegyeire nézve adnak tájékoztatást.*

A Balatoni Intézőbizottság a kereskedelemügyi minisztériummal karöltve, *most fejezte be a fürdőtitkári tanfolyamot,* amelynek célja a Balatonkörnyék és a balatoni fürdők idegenforgalmi kultúrájának fellendítése. A természetjárás iránti megértést mutatja, *hogy e kéthetes tanfolyamon,* amelynek előadásait a Kereskedelmi Akadémián tartották, *Tormay* Géza államtitkár bevezetőelőadása után, *turistaelőadások is szerepeltek. A földrajzi és geológiai tudnivalókról Cholnoky Jenő dr. egyetemi tanár, a turistáskodás terveiről és szükségleteiről s a mozgalom idegenforgalmi* a barlangkutatáshoz szükséges egyéb felszerelési tárgyakat tartanak készen a barlangkutatók számára. Szándékkal használjuk ezt a szót, mert a lejárat egyelőre még nincs a laikus nagyközönség számára berendezve s igy a mai állapotban a barlang bejárására csak gyakorlott turisták vállalkozhatnak. *Őszre azonban már kényelmes vaslépcsőt készittet az egyesület a tizennégy méter mély bejárati kupolaterembe és lehetővé teszi, hogy a barlang könnyen járható szakaszát,* ahol érdekes *cseppkő- és borsókő-képződmények láthatók, mintegy húszperces körúttal a nagyközönség is megtekinthesse.* A barlangnak természetesen csak kis része tehető városi ruhában is látogathatóvá. Az aránylag könnyü egyórás körjárathoz már barlangruha kell s a vállalkozókedven kivül bizonyos sziklamászó gyakorlat is, mert az igen komplikált termekben, rókalyukakban, kürtökben, hasadékokban és kéményekben néhol hason, néhol hátoncsúszva, máshol csak terpesztve, vagy függeszkedve, húzódásokkal, stb. lehet előrejutni.

A sajtó képviselőit vezető *Jellinek János, a BTE Alpin-osztályának* (ez kezeli a barlangot) *elnöke és Dánn* György szakszerü és ügyes útmutatásukkal nagymértékben megkönnyitették ugyan a sajtó megjelent képviselőinek ezt a nem mindennapi tornagyakorlatot, de még igy is másfél órába került, amig a föld alatt, a keleti bejárattól légvonalban, ötvenlépésnyire lévő északi kijáraton kijutottak a napvilágra. Közben felhivták a figyelmet a *barlangban található cseppkő-, „karfiolkő"- és aragonit-képződményekre, nemkülönben a barlang állandó lakóira, a denevérekre.* Utközben volt alkalom meggyőződni arról, hogy a *barlang* [illegible] *érdekes kiágazása csak*

LŐSPORT

A tátrai hendikep és a Batthyány Elemér-emlékverseny

A szombat-vasárnapi budapesti lóversenyek kimagasló száma a mérföldes hendikep és az idősebb telivérek részére fenntartott derbitávolságú verseny. Az 1600 méteres hendikep vigaszdija lehet a volt derbivárományos *Carthago*-nak, bár a Szigeti-érdekeltség, megehet, más megoldást lát a 6000 pengős dijra. Szoros lehetőségek: *Poczkos, Subcontra, Toupie* és *Orpington*. A vasárnapi különleges feltételü emlékverseny hihetetlen előnyt biztosit a derbinyerő *Canada*-nak. Győzelme mégsem bizonyosság, mert lovasa már elveszett ugyanilyen feltételü versenyt tavasszal, az akkor is kimagasló esélyü, óriási favorit *Canada*-val. Mindkét nap nagy mezönyökben érdekes végküzdelmek várhatók. Jelöltjeink a szombati napra:

I. Balsors—Thank you— Kalahari
II. Hozomány II.—Why not—Csaplár lov.
III. Szomjas—Vigasz—Gemma
IV. Szigeti id.—Poczkos—Nordland
V. Tünde—Timoleon—Fiola
VI. Sempre—Lurkó—Gavallér
VII. Nyári nap—Példás—Zuzmara

Jelöltjeink vasárnapra:

I. Pillanat—Bácska—Nadouine
II. Figaro—Cadrina—Csaplár lov.
III. Divisor—Mignonne—Addio
IV. Canada—Mulass—Essex
V. Kopó—Mandarin—Pénz
VI. Gandhi—Kékes II.—Pitypang
VII. Nyári nap—Dalesz—Sylva.

Ma szombaton és vasárnap d. u. 3 órakor
Magyar Lovaregylet versenyei

Színház Zene Film Művészet

Huszezer pengős évi fizetést és nagyösszégü rendkivüli segélyt kapott Rózsahegyi Kálmán a Nemzeti Szinháztól

Rózsahegyi Kálmánnak egyes lapokban megjelent nyilatkozatával kapcsolatban, amely szerint ő nem kapott szerződésre ajánlatot, a Nemzeti Színháztól illetékes helyen közölték a Magyar Távirati Irodával, hogy Rózsahegyi Kálmánnal szemben a vallás- és közoktatásügyi kormány mindenkor különleges méltányossággal és elismeréssel járt el. *Húszezer pengős évi fizetése 30 százalékkal haladta meg a legmagasabb fizetéseket, amelyeket a férfitagok a Nemzeti Színháznál élveztek.* Ezenkívül örökös taggá neveztetett ki, a jelenlegi vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki s végül régebbi kormányigéret teljesítéseként *nagyobbösszegü állami rendkivüli segélyben részesült.* Az új igazgató kinevezése után a napilapokban félhivatalos közlés jelent meg, amely jelezte, hogy Rózsahegyi Kálmánt, bár nyugdíjba megy, ötven estére a jövő évadban is szerződtetik a Nemzeti Színházba, miként ez Gál Gyulával is történt. Rózsahegyi Kálmán e közlés ellenére, nem várva be az irásbeli ajánlatot, sietve elszerződött más színházhoz. Minden más beállitás szemben ez a tényállás.

Kiss Ferenc, mint Jedermann

Az állatkerti szabadtéri előadások egyik érdekessége lesz kétségtelenül a július 6-i este, amikor előadásra kerül Hoffmansthal világhirű műve, a Jedermann. A szabadtéri előadás rendezője, Pünkösti Andor a következőket mondja erről a művészi eseményről:

— Ez az előadás egyben kisérlet is, mert a Jedermann nem a salzburgi beállításban, hanem magyaros miliőben kerül színre. Magyarosak lesznek a kosztümök, sőt a zenepavillon díszlete is nemzeti motivumokkal lesz diszitve. A férfi főszerepeket Kiss Ferenc, Lehotay Árpád és Sugár Károly játsszák. A legnagyobb érdeklődés természetesen Kiss Ferenc Jedermannját előzheti meg, aki minden tekintetben helyeselte felfogásomat a rendezésben és a beállításban. Kiss Ferenc, ellentétben Moissival, egy sajátosan erős, robosztus, kemény és vad Jedermannt fog alakitani.

A szerelem hiénái

— City —

Egy embercsempészek után nyomozó ujságiró hol izgalmas, hol szentimentális, hol naiv története. Helyzetei legnagyobbrészt erőszakoltak és ponyvaizűek. Ami mégis elviselhetővé, sőt élvezhetővé teszi ezt a nyári filmet, az *a színészek nagyszerű játéka.* A női főszerepben *Claudette Colbert,* kivételes szekszepiljén túl is kitűnő, nemkülönben *Ernest Torrence,* ez a zseniális karakterszínész, akinek ez talán utolsó filmje nálunk, mert nemrégiben meghalt. *Ben Lion*-tól többet vártunk volna. A kisérőműsor rajzfilmjei City-minőségűek. *(Kábel.)*

suergoenystilusban

Toscanini megállapodást kötött a londoni rádióval, hogy a jövő esztendőben — épügy, mint ez évben —, négy hangversenyt fog vezényelni. Elmult évben a négy hangversenyért 2000 fontot kapott a világhirű karmester, — a legnagyobb honoráriumot, amit az angol rádió eddig művésznek fizetett.

*

Grace Moore, a newyorki Metropolitan tagja, aki filmjeivel is világszerte nagy sikert aratott, megérkezett Londonba, ahol fellépett a „Bohémek" Mimi szerepében. Az előadáson megjelent az angol királyi pár is, akik ebben a szezonban ezúttal először látogattak el az operaházba.

* **Képkiállítás Hajmáskéren.** Péterfalvi Reuter Ágost festőművész-tanár képkiállítása Péter Pál-napján nyilik meg a hajmáskéri tiszti kaszinó nagytermében. A fővárosi tárlatokon már kiállított festmények közül különös figyelmet érdemelnek a lebontott Tabánról készült hangulatos, kedves képek. Veszprém vármegye közönsége igen nagy érdeklődést tanusit a július 7-ig nyitva levő kiállítás iránt.

* **Palló Imre külföldi szereplései.** Hilversum, Helsingfors, Varsó, Tallinn rádióigazgatósága meghívta Palló Imrét, az Operaház baritonistáját egy-egy rádiószereplésre. Palló Imre ez alkalommal szemelvényeket mutat be magyar operákból a történelmi fejlődés sorrendjében. Szabados: Fanny, Erkel: Bánk bán, Poldini: Farsangi lakodalom, Kodály: Székelyfonó és Háry János, Dohnányi: Vajda tornya szerepel a műsoron. Első rádiószereplése július 15-én lesz a hilversumi rádióban.

FÖLD, PÉNZ, GAZDASÁG

Mecsér András: Termelésben és kereskedelemben uj rendszerekre van szükség

Az Országos Mezőgazdasági Kamara közgyülése

Az Országos Mezőgazdasági Kamara pénteken délelőtt tartotta közgyűlését az *OMGE* székházának nagytermében. Vitéz *Mecsér* Endre elnöki megnyitójában utalt arra, hogy nyugodt időkben megállapithatók a haladás irányai, ma azonban olyan időket élünk, amelyekben *felmondták a szolgálatot a haladás ismert törvényei.* Keresztúthoz érkeztünk, ahol nem mutatják táblák a cél felé vezető utat. A korlátlanul szabad termelés és korlátlan szabad kereskedelem mintha nem volnának azok az utak, melyeken haladni lehet és kérdéses, hogy a kényszerűségből vágott új utak megfelelnek-e a gazdasági törvényeknek, vagy csak ideiglenesek és kérdéses, hogy egyáltalában új helyzetbe vezetnek-e bennünket. Mellőzve a megbolygatott politikai és társadalmi rend széles rétegét és csak a mezőgazdaság kérdésével foglalkozva, állapította meg az elnök, hogy *a mezőgazdasági termelés nem vezetődik rendes medrében.* Túlprodukció mutatkozik, torlódások keletkeznek és értékveszteségek vannak minden vonalon. A rajtunk kívül eső tényezők úgy a termelésben, mint a kereskedelemben új rendszerek felállítását teszik szükségessé, de sokan vannak, akiknek ezek az új rendszerek nem rokonszenvesek. Egy bizonyos, hogy nem lehet oda visszamenni, ahol zátonyra jutottunk. *Nem juthatunk vissza a liberalizmushoz.* A mezőgazdaságnak és az ország összességének egyaránt érdeke olyan kereskedelmi rendszert megteremteni, amely maradéktalanul értékekre váltatja a magyar munka és a magyar föld minden produktumát. Szindikátusok alakultak az értékesítés rendszeresítésére, amelyek megakadályozzák, hogy az árak aláaknázásával szerezzen vevőt a kereskedelem. Nemcsak kifelé, hanem befelé is meg kell oldani a magyar termékek értékesítésének kérdését, meg kell szervezni a belső értékesítést és biztosítani kell befelé is a megfelelő árakat.

A római paktum alapján biztositva van a buzafelesleg elhelyezése

Ha a megszervezett kereskedelem a szükséges irány, akkor számolni kell azzal, a nemzeti termelés védelmében ez a szervezet megfelelő jogszabályokkal biztositassék. Az egészséges fejlődésnek további útja *a szövetkezetek felé vezet,* a szövetkezet a kisemberek védőbástyája és az apró falusi szövetkezetek képezik a sövetkeetí gondolat bázisát. Az értékesítés kiépítésére vonatozólag a nyár folyamán minden körzeti elnök megfelelő instrukciót kap.

A római paktum alapján *biztositottnak látszik ez évre is megfelelő búzamennyiségnek az eladása* és pedig 4.2 és 4.5 millió mázsa között. Ha több lenne az idei termés, akkor a fennmaradó feleslegnek sem lehet kevesebb az ára, mint amilyen a római paktumban megállapíttatik, mert ha nekünk a világpiaci áron kell értékesíteni, akkor befellegzett. *Mi a rotterdami versenyt ab ovo elejtjük és nem veszünk benne részt.* Mi magas kulturájú állam vagyunk és csak Európán belül tudunk versenyképeset produkálni. Ezután a búza és az állattenyésztés kérdéséről szólott Mecsér András, hangoztatva, hogy ez Keletmagyarország és a Dunántúl kérdése és nem szabad a magyar búzát lecsúszni hagyni, mert az fontos értékmérő eszköz.

Több hazai nyersanyagot dolgozzon fel az ipar

Kifogásolta, hogy *az ipar nem fektet elegendő súlyt a hazai nyersnyagok feldolgozására* és feszólította az ipart, hogy foglalkozzék ezzel a kérdéssel és vonja be erősebben a kendert, a lent és a gyapjút az ipari termelésbe. A magyar gyárak felvásárolják a magyar gyapjútermést és a gazdák hajandók a még hiányzó mennyiséget is előteremteni, ha tisztességes és méltányos áron vásárolják meg a gyárak a gyapjút. A gazdaadósság kérdésével nem kíván foglalkozni, de bejelentette, hogy a pénzügyminiszternél van már az *hngójelzáloghitel bevezetésére vonatkozó javaslata.* Az adóreformnak az a hivatása, hogy a mezőgazdaság vállaira nehezedő terheket csökkentse és a kamarának az az álláspontja, hogy nem a vagyont, hanem a jövedelmet kell fokozottabban megadóztatni. Ha az agrárolló javulása csak látszólagos, a számok nem fedik az életet. Örömmel üdvözölte az agilis és tehetséges kereskedelmi minisztert, akinek *sikerült áttörni a benzinkartelt frontját* és leszállítani a benzin árát. Azt kéri, hogy ebben a tempóban folytassa munkáját. Ha a gazdaegységet sikerül kiépíteni, akkor egy emberként állhatunk fel és sikerülni fog minden érdekeinket megvédeni, úgyhogy azért más foglalkozási ág sem szenved kárt.

A lelkes tapssal fogadott beszéd után napirend előtt *Purgly* Emil szólalt fel, hangsúlyozva, hogy akármilyen új rendszer épül ki a gazdasági élet terén, a gazdáknak minden pozicióiban helyet kell foglalniok, hogy értékeiket érvényesithessék. *A devizagazdálkodás terén nem helyesli, hogy a terheket teljes mértékben a mezőgazdaság fizeti.* Utal arra, hogy a mezőgazdaság fejlődése vaamennyi termelési tényezőnek érdeke. *A búzaár tekintetében helyes utat választott a kormány, amikor a római paktum útjára tért.* A felére lecsökkent juhállományt csak úgy lehet újbó felemelni, ha a gyapjúnak megfelelő ára lesz. Kifogásolta, hogy túlalacsonyan történt tavaly a dohánybeváltása, a tej árának a biztosítása jelenti magasnivójú állatállományunk megmentését. Bízik a földmívelésügyi miniszter döntésében, amely rövidesen napvilágra kerül. Végezetül az érdekképviseleti kérdésről szólva, óva intette a gazdatársadalmat, hogy csak egy törvényes érdekképviseletbe tömörüljön, mert a mezőgazdaságnak érdeke, hogy szabad társuláson alapuló érdekképviseleti szerve is legyen. A kettőnek kezetfogó munkája építheti ki a teljes gazdaegységet.

Vitéz Mecsér András elnök utalt arra, hogy *az érdekképviseleti rendszer kiépitése még teljesen kezdetleges stádiumban van és az arról elterjedt hirek csak kósza mendemondák.*

Koós Mihály a kamara működéséről szóló jelentést ismertette, amelyet egyhangúlag *tudomásul vettek.* A kamara elnökségéből ezután *az országgyülés felsőházába ifj. Mészáros Istvánt választották be.* A Kamara 934. évi zárszámadásának bemutatása és huszonkilenc küldtag megválasztása után végezetül a különböző indítványokat olvasták fel, melyeket a kamara szakosztályaihoz utaltak.

— **(Uj magyar-angol-amerikai hitelrögzítő egyezmény.)** Az ez év július 4-én lejáró magyar-angol-amerikai hitelrögzítő egyezmény meghosszabbítására irányuló tárgyalások eredményeként egyrészről a magyar adósok képviseletében a külföldi hitelek országos bizottsága, ugyszintén a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzintézeti Központ, másrészről pedig az angol és amerikai bankhitelezőket képviselő bizottságok között új hitelrögzítő egyezmény lépett életbe az 1936 július 15-éig terjedő időre. Az egyezmény értelmében a hitelezőbizottságok hozzájárultak az eddigi legmagasabb kamatnak fél százalékkal való leszállításához, aminek következtében a magyar bankok tartozásai, valamint a magyar kereskedelmi és iparvállalatoknak magyar bankok kezessége mellett fennálló tartozásai után négy százalék, a magyar kereskedelmi és iparvállalatok közvetlen tartozásai után pedig öt százalék lesz az évi legmagasabb kamat. Ezzel szemben a magyar szerződő felek is hozzájárultak a tárgyalások során angol és amerikai részről javasolt egyes intézkedéseknek az egyezménybe való felvételéhez.

— **(Olasz lóvásárlási bizottság Magyarországon.)** A napokban olasz hivatalos szakemberekből álló bizottság érkezett Magyarországra, hogy lótenyésztésünket behatóan tanulmányozza és az olasz kormány számára arab telivér, angol félvér és lipicai tenyészméneket vásároljon. A bizottság vezetője, *Maymone* professzor, a római állategészségügyi intézet igazgatója, tagjai pedig az olasz hadsereg lótenyésztési csoportjának képviselőiből és a földmívelésügyi minisztérium megbizottaiból áll. A bizottság több, mint egy hétig fog Magyarországon tartózkodni.

Reuter Ágost

1913/14 – 1917/18

Ferképzőmfoiskővk

126.0.

Reuter Ágost

fersö

Elektr. arch.

Szefeltlex 953. l.

Reuter Ágost
festő

Műcs. kiáll. 1930-tól
Pipics 119. l.

KEHIDA

Deák-sírbolt

Rómer Flóris: Az árpád-korszaki jánosi-i templom. VI 1875, 198 l.

Reuter Agoston

a bpesti I ker. fehér-
sasteri polg. iskola
rajztanára, festő-
kollektív kiáll.
1926. karácsonján a
fenti iskola rajztermé-
ben

Rajzoktatás
1926. 7-10 nt
79. l

~~Anonymus~~ Nobra Ligeti Miklóstól

VII. 148.

Reuter Ágoston

1920. szept.

kiáll. Nemzeti szalonban

Határfa, olaj.

Nagyapa szobája, olaj.

Élszrapát
behúlette

1947 X 18.

Zombori múzeum 1911. é. regéje

Reuter Ágost

1922. máj. MROE

kiáll. Nemzeti szalonban

Magyarra szobája, olyf. 6500.–

Falusi templom, vszf. 1500.–

Női akt, ceruzarajz, 1600.–

1923. szept. kollektív (Kisebb)

Vita Művésztársaság

kiáll. Nemzeti szalonban

életrajz nélkül

Charlottenburgi népkönyvtárak II. 150-152.

— — torgalma II. 152.

Gong másodszor

A színházi előadás a nyájas néző szilárd meggyőződése szerint akkor kezdődik, amikor a színfalak mögött másodszor szólal meg a gong. Ettől a perctől kezdve előadás van.

A fizető nézők, mint afféle jelentéktelen kisebbség, utolsót roppantanak a perecen és várakozó álláspontra helyezkednek. Szóval a színház tele van, a vélemények elhangzottak s a közönség vár. A közönség abban a szent tévhitben él, hogy a függöny mögött olyan »menetkész« állapotban van a művészi és műszaki személyzet, mint egy békebeli ujonc század az első inspicirung előtt. Az ügyelő haptákban áll a direktor előtt és jelent, a függönyhúzó már ismételten és szakszerűen a markába szorította, szóval minden a legteljesebb rendben van. Ez a néző véleménye... Holott...

Holott mindaz, ami a függöny mögött van e percekben, nagyfokú és heveny ziláltságot mutat, katonanyelven a csillagos egekből lerobbant éjféli riadó ehhez képest múzeumi állapot az antik lények osztályán. Ugyanis való tény, hogy az első gong elhangzott, de világért sem azért, mintha az előadás már startkész állapotban lenne. A gongot az ügyelő ütötte meg, ez lévén az egyetlen valami a kezeügyében, amit büntetőjogi következmények nélkül meg lehet ütni. A gong tehát megszólalt, először a nézőtéren várakozástelli lárma támad, ami viszont a pesti közönség lélektanának ekklatáns megnyilatkozása. Ugyanabban a pillanatban a főhős megjelenik az öltöző ajtajában és elbömbüli magát.

— Globucsnik, mi van a fringiddmal?

Globucsnikot, mint szakot tartja nyilván a színház, holott Globucsniknak halvány fogalma sincs arról, hogy hány szára van egy rakla szabászatot tekintve a naga gnak ellenben inasi minőségben szolgál a főművész mellett. Ime Globucsnik a ruhatárból orrait vissza:

— A kard megvan, de nem jön ki!

— Őrült — mondja a főművész sértő hangnemben — hozzá má ikat!

Globucsnik erre hoz egy huszárkardot és másfél pár sarkantyút engesztelésül az előírt középkori spádé helyett. A pillanatok pedig múlnak. A főművésznő behivatja a rendezőt és közli vele, hogy az első gong felületes tényked s volt, mert a balszempillája elkallódott valahol s mit gondona róla az ő kedves közönsége, ha Eleonórát nyomoréknak játszaná, fél szempilláva'? A rendező nem válaszolhat, mert valaki kirántja az öltözőből és suttogva közli vele, hogy a másodikszámú főművésznő nem veszi fel a palástot, mert egérszaga van. Az egérszagú palástot gyorsan kicserélik egy patkányszagú tógára, aminek óklasszikus szabása van, de nem baj.

Aztán kiderül az is, hogy a kikészített méregpohárban a fődíszítő kadarfröccsöt hozatott és újabb billikomot kell előkeríteni, mig a segédügyelő pillanatnyi elnézést kér. Közben a kórus három párókáját valaki leszórta puderrel és három főnemes úgy volna kénytelen belépni a szicíliai várkastélyba, mintha kivül havazna. Amíg a párókákat kikefélik, az is kiderül, hogy a második számú főművésznek csak közönséges lakkcipője van és emiatt úgy fest, mint aki maszkabálból érkezett és bokától lefelé már civilben van.

A rendező porokat szed ideghántalmak ellen. Sajnos, azonnal kisül, hogy a kellékként kikészített kaucsuk labdacsokat nyelte el és emiatt olyan közérzete támadt, mint akinek ping-pong termet nyitottak a gyomrában. Most már alig történik más, mint hogy elrétik a hátteret és a lovagterem hátsó falához a londoni telefonközpont kerül. Az egyik páncélos lovag nyikorogva a színre lép, mert galád csatlósai elfelejtették a legutóbbi csata után megolajozni, valaki az ősök kenei közé (anno 1456) betette József bácsi önkénteskori kenét, (anno 1893) amint éppen a Prater örömét élvezi, háttérben az óriáskerékkel. A rendező elájul és magával rántja az ügyelőt is, aki fejjel belezuhan a gongba.

— Gong más dszor — mondja a függönyhúzó és belerántaz istrángba, mint egy becsvágyó négyesfogat, az előadás pedig — mit tehetne mást — kezdetét veszi.

Baróti Géza

A tengely hadműveleteinek a „belső vonal" felbecsülhetetlen előnyöket biztosít

Irta: Nyiry László ny. ők. ezredes

A hadviselő felek geosztratégiai helyzete ma nagyjában az elmúlt világháborúéhoz hasonlít. Nagybritannia és szövetségesei akkor éppen úgy a »külső vonalon« állottak, mint ma az amerikai segítséggel erősbödő Anglia. Ezzel szemben a központi hatalmak 1914-ben *a belső vonalon* védekeztek, hasonlóan a mai háborúban résztvevő Német- és Olaszországhoz.

A hadászati *belső vonalon* álló hadviselőfeleket a *külső vonallal* rendelkező ellenfelek e különleges katonai helyzetükből kifolyólag elvileg *központiasan* támadhatják meg. Ez a belső vonal hátránya, de csak abban az esetben, ha az ellenfél, a jelen esetben *Anglia*, elég erős lenne ahhoz, hogy a belső vonalon harcoló tengely haderőit *összefogott erőkkel koncentrikusan megtámadhassa. Ez, mint tudjuk, nem áll fenn.*

Vizsgáljuk meg röviden, *milyen sztratégiai előnyöket jelentett eddig is már a belső vonal a tengelyhatalmaknak?*

Amikor Németország ebben a háborúban a lengyel haderőket napok alatt szétverte keleten, seregeit zavartalanul dobhatta át nyugatra, a francia ellenség és szövetségesei megsemmisítésére. Ennek az átcsoportosításnak lehetőségét a *belső vonal* adta meg, karöltve a *Westwall* erejével, amely utóbbi *fedezte a Lengyelország ellen működő német seregek hátát francia támadás ellen.* Lényegében az történt, ami az 1914—18-as háborúban, amikor a német seregeket, lévén a központi hatalmak *»bent a körben«*, a keleti arcvonalról a nyugatira és megfordítva dobálták át.

Nem ilyen könnyű a helyzete például ma *Anglia*nak, amely nagy kockázattal és nagy kerülővel, a *külső*, veszélyeztetett körön tudja csak utánpótlásait a szigetországból a Közel-Keletre, vagy fordítva áttolni. És mi történik most? Amíg a német haderő, vezérkarának jelentése szerint, befejezte felvonulását *Anglia* ellen, addig *olasz szövetségese a Balkánon és Afrikában jelentős angol erőket tart lekötve* és tart távol a döntő beavatkozástól másutt. A két tengelyhatalom e szoros katonai együttműködésének egyik fökövetelménye, hogy *egymást a szükség mérvéhez képest csapatokkal kisegíthessék.* Míg tehát német erőket a *»körön belül«* biztonságosan mozgatnak Délkelet-Európába és a Földközi tenger felé, addig Anglia a görög szövetségesnek csak az afrikai seregeiből juttathat értheto okokból csekély mértékben némi segítséget, mert a szigetországból, a *külső vonalon* ezt nem kockáztathatná meg.

A belső vonal előnyeinek jelentősége akkor jut majd teljes egészében érvényre, amikor a döntő roham megindul Anglia ellen. Ezt így jellemezhetnénk: *»Támadás relatív túlerőkkel hol itt, hol ott!«* Ilyen hadműveleteket azonban csak akkor lehet végrehajtani, ha a tengely katonai erői a tekintetbe jövő minden felvonulási terület felett uralkodik, vagyis egymást kölcsönösen bármikor tamogathatja, tehát *katonai erőket minden időben bármely területbe vagy térbe eltolhatnak.* Ezeket a csapatmozdulatokat a tengelyhatalmak — látjuk ezt már ma is — *kockázatmentesen bonyolíthatják le, mert éppen geosztratégiai helyzetükből adódóan a »belső vonalon« harcolnak.*

Ezt az előnyt a jövőben is gyümölcsöztethetik, mert óriási felvonulási területük *közlekedési hálózata* a célnak megfelelő, katonai vezetésük rugalmas és mert a mindinkább erősödő német *tengeralattjáró-flotta* minden valószínűség szerint kemény diót jelent majd az amerikai segítségnek.

„Az én múzeumom" — a Nemzeti Szalonban

Érdekes nevelőcélzatú kiállítás nyílik meg ma este ezzel a címmel a *Nemzeti Szalon* termeiben, olyan művészi *reprodukciós anyagból*, amelyet a főváros polgári iskoláinak tanulói gyüjtöttek össze, *Reu er* Ágoston festőművész-tanár ösztönzésére.

Az újszerű kiállítás keretében 13—15 éves diákok, mint *műgyüjtők* mutatkoznak be. Gyüjteményük anyagát festmények, szobrok, épületek és iparművészeti tárgyak reprodukciói teszik ki. A gyermekek — minden anyagi megterhelés nélkül — napilapok mellékleteiből, árjegyzékekből, katalógusokból, levelezőlapokból állítják össze művészi ízlésüket fejlesztő és művészettörténeti ismereteiket gyarapító, saját külön kis »múzeumukat«. Könyvcsonkító azonban nem vehet részt ebben a munkában, amelynek legérdekesebb megnyilatkozása: a *csere*. Valóságos »kultúrbörze« támad így a tanulók között, a nemes verseny és a helyes irányba terelt gyüjtőszenvedély felhasználásával. A csere művészi nevelő-értéke pedig a mű *értékelésében* rejlik. Nagy mester képe vagy szobra csak nagy mester alkotásával cserélhető el. Ez a játékos munka tehát komoly célt szolgál: a gyüjtés révén a gyermek betekintést nyer a művészet szépségeibe. Korán megismeri a képzőművészet legnevezetesebb alkotásait, a régi műemlékeket és a modern művészi remekeket, miközben a játék átalakul olyan gyüjtőszenvedélyé, amely lassankint igazi *műértéssé* válik. Ezek a tanulók lelkes látogatói lesznek a múzeumoknak és kiállításoknak. Érdeklődnek a képzőművészeti irodalom iránt s megszeretik a műalkotásokat, amelyek előtt felnőtt korukban nem állnak majd értetlenül, mert jókor megtanultak járni és eligazodni a művészet világába vezető úton.

A kis gyüjtők kollekciói rendkívül biztatók és jellemzők. Némelyik diák csak szobor-reprodukciókat gyüjt, a másik csak klasszikus, vagy csak modern mestereket. Van, aki specializálja magát pl. Munkácsyra, de legtöbbjük érdeklődése — igen helyesen — szélesebb körben mozog. Akadnak ex-libris-gyüjtők is szép számmal. Az *egyes* gyüjtemények mellől az iskolák *közös* gyüjtése sem hiányzik. E tekintetben mintául szolgál a mesterutcai polgári iskola »Szépművészeti Múzeuma«, amely csupa klasszikus remekmű tökéletes, színes, hű reprodukciójából kerekedett ki. Kívánatos lenne, hogy minden magyar iskola rendelkezzék ehhez hasonló művészeti gyüjteménnyel s hogy a fővárosi kis műgyüjtők példája utánzásra találjon országszerte a vidéki tanulóifjúság körében is.

»Az én múzeumom« mozgalom — amelynek élén vitéz *Frakno* József tankerületi főigazgató és *Horony-Pálfi* Aurél tanügyi tanácsnok áll — művészet-pedagógiai szempontból igen jelentős kezdeményezés s mint ilyen, megkülönböztetett figyelemre tart számot.

—rp—

Lőrinczy György visszatért — a Pósa-asztalhoz ..

Alig egy hónapja, hogy a *Pest* hosszabb riportban számolt be arról a látogatásról, amelyet a nyolcvanadik évének előestéjét ünneplő *Lőrinczy* György budai otthonában tettünk. Az agg. napok fáradságába süppedt *írót és költőt*, egész kis

könyvtárnyi kötet

neves, de a »pincon« évek óta alig szereplő szerzőjét *akkor* felvillanyozta kissé a *Pest* látogatása; kedvesen mondogatta hozzátartozóinak és barátainak:

— Már-már azt gondoltam, elfelejtettek. De hát, úgy látszik, mégsem.

Örömmel, a *lelki szolgálat* jóleső érzésével írjuk le, hogy a mi cikkünk volt

az utolsó, felcsillanó derű

az idős költő kialvó életében. *Karácsony második ünnepén* elkövetkezett *Lőrinczy* György életének *nyolcvanadik* születésnapi évfordulója. Ezt a napot *még megvárta* a magyar irás öreg művésze, de azóta már nem akart tovább várni.

— Időm letelt, nincs mire várnom, — mondta a vigasztalóknak.

Lőrinczy György

úgy halt meg, ahogyan a régi, erős magyarok szoktak, — szinte tudatosan.

Kedden este egyet sóhajtott és átszenderült az örök álom birodalmába. Talán azért is eligyekezett most már öreg Lőrinczy György uram, mert hiszen sokan várják odaát:

együtt lesz ismét csaknem az egész Pósa-asztal.

Pósa bácsi ül — mesélő kedvvel — az *asztalfőn;* s ott ülnek a többiek is, a legjobb barátai, *Jókai* Mór, *Feszty* Árpád, *Blaha* Lujza, *Lovik* Károly, *Barna* Dóri, *Kemechey* Jenő, *Bródy* Sándor, *Bársony* István, a magyar irodalom híres csillagai, akik annyi *kedves, szép, értékes, vitatkozó, tréfás estét* töltöttek együtt a mult század végén a *kerepesiúti Orient* szálló éttermének híres asztalánál. Ott ül, mélytüzű szemmel, a *Pósa*-asztal zseniális »cigány«-a: *Dankó* Pista is, aki bizonyára nagy csodálkozással hallja majd, hogy közben film lett belőle.

Gyuri bácsi eltávozott, elment megint: a Pósa-asztalhoz. S ha örökre eltűnt is, törékeny, idős alakja, itt maradtak *ízes-szép, kitünő, magyar könyvei:* »A verdiáli nász«, a »Fekete rózsák«, a »Falusi potentátok« s a többiek, számszerint majdnem száz kötet. És itt maradt az a *Dan'ó-nóta* is, amit a »Nótafa« éppen Gyuri bácsinak írt s amely a szépséges-bús hangjaival most sír majd *legszomorúbban*, a Kerepesi-temető friss sírhalmánál: »Most van a nap lemenőbe', kimegyek a temetőbe...«

Kenessey Péter

RÁDIÓ

Péntek, január 31.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó. Hírek. Időjárásjelentés. — 12.10 Weidinger szalonzenekar. — 13.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — 13.30 Cigányzene. — 14.30 Hírek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20 Postászenekar. — 15.40 Mit főzzünk? — 15.15 Helyszíni közvetítés. — 16.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. — 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Szórakoztató hanglemezek. — 18.05 Sportközlemények. — 18.15 Előadás. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.28 Előadóest. — 20.15 Zenegörassámok. — 20.35 Külügyi negyedóra. — 20.50 A rádió szalonzenekara. — 21.40 Hírek, időjárásjelentés. — 22.00 Cigányzene. — 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. — 23.20 Táncdalok. — 24.00 Hírek.

BUDAPEST II.: 18.15 Katonazene. — 18.20 Gyorsírótanfolyam. — 19.45 Fuvolaszámok. — 20.00 Hírek. — 20.10 Előadás. — 20.40 Hanglemezek. — 21.20 Felolvasás. — 21.40 Időjárásjelentés.

KASSA: 12.00 Budapest I. — 17.15 Szlovák hallgatóinknak. — 17.40 Budapest I. — 20.25 Gordonkaszámok. — 21.15 Budapest I.

— **Sopron megye főjegyzőjének halála.** Párnapos betegeskedés után elhúnyt Sopronban *Pottyondy* Géza vármegyei főjegyző, *Hőgyészy* Pál főispán unokatestvére. Az elhúnytat Sopronban szentelték be, ahol dr. *Czillinger* József alispán búcsúzott a vármegye szorgalmas tisztviselőjétől, majd elszállították Szilsárkányba, ahol nagy részvét mellett temették el a családi sírboltba.

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 9 óráig fogadunk el hirdetést
A legkisebb hirdetés ára 4 pengő.

Svábhegyi Majestic
Lomnic, Kis Majestic, 5-emeletes, luxuspenzió, a Fogasmegállónál
Az üdülők paradicsoma
Legn. komfort. Fürdőszoba, erkélyes lakosztályok Hid.-mel. folyó víz. Tündéri kilátás. Diétás konyha.
Árak P 9-től. Tel. 165-416 v. 165-286

Használt ruhákért csodálatos árakat fizet Fischbein, Dob-utca 25. Tel. 423-562

Király-garázs modern bérautói. T. 226-252

Metropol a patinás hírű szálló **éttermei éjjel 2-ig** nyitva. Pompás hangulat Gödöllői Vidák Józsi muzsikál.

Használt férfi és női ruhákért, EGYENRUHÁKÉRT, cipőkért legtöbbet fizetek. Freund, Doboti-utca 27. Telefon: 142-673. Hívásra jövök. Szövetcsere.

BERAUTÓK 422-701 temető, órára, túra

Használt férfi, női ruháért egyenruháért szenzációs árat fizetek Gerstl, István-út 28 Telefon 426-547

1000-öl telek vasút (HÉV) közelében **eladó.** Ajánlatokat »KÉSZPÉNZ« jeligére a főkiadóhivatalba kérek

Figyelem! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződjön meg és hívjon. Schulz, Népszínház-u 21 Tel. 142-367

AUTÓK másodkézből nagy választékban. Sárkány — Dér.es Klebelsberg-u. 21. Tel. 123-656

OPEL OLIMPIA új típusu, prima, magánkézből **eladó.** Guttman, Lázár-u. 10, I. 6. Tel 111-552

Kitűnő állapotban levő **Eifel-Ford** kényszerből, alku nélkül 1950 pengőért **eladó.** Hétköznap 8—12-ig és 3—6-ig Bálvány-utca 2. házfelügyelőnél

BALILLA olcsón eladó. Érdeklődni délután 4—6 óráig Tábori könyvkereskedés, VIII., József-körút 9.

Aprított és hasáb-dorong TÜZIFÁT szállít Bánta, tel. 183-801, 183-802

Teherautó 4-tonnás, amerikai, gyári új gumizva, **eladó.** Szentkirály-u. 6. házmesternél

A.B.C. bérautó TELEFON 223-086

Állandó alkalmazást Mabi tagsággal tendes megélhetést nyujt Napilapok Szervezése VII. Erzsébet-körút 6t

Öröklakásos társasház épül II., Lövő áz-utca és Káplár-utca sarok melletti telken **Káplár-utca 8. sz. alatt.** Kifejezetten délkeleti fekvésű, elsőrendű kivitelű, közp. fűtés és melegvízszolgáltatással ellátott 1—2 és 3 szoba hallos, valamint garzon öröklakásokkal és örökgarázsokkal. — Leköthetők hétköznap: Mikle Károly tervező-építészmérnöknél V. Veres Pálné-utca 31 Tel. 188-260

VISELT RUHÁIT és egyenruháit legmagasabb áron megveszem **Wertheimer** Teréz-körút 29 T. 426-727

Használt és új **irodabútor** óriási választékban legolcsóbban Klauzál-utca 26. sz.

Matróz-csárda a Metropolban (Bejárat a Miksa-utcából) A zongoránál Szentiványi énekel Nyitva éjjel 2-ig

Keresztény **italszakmabeli utazók** tokaji hordós és palackos borok vidéken való eladására **felvétetnek.** Ajánlatokat »Szakmabeli 725 B« jeligére kiadóhivatalba

Briliáns nagyköveket vesz priváttól. Karátonként 2000 P-től 4000 P-ig fizetek. Jeligére »Minden ékszert veszek« Bloeknerhez, Vilmos császár-út 88

VENDÉGLŐI BERENDEZÉSEK használtak és újak olcsón **Rosenfeld,** Népszínház-u. 31

Száraz raktár- vagy pincehelyiséget azonnalra keresünk. »Bármely kerületben 13«

Sürgősen mutassa meg eladó briliánsait mielőtt eladja. **Kristóf-tér 2, I. 3.** Ékszerműterem, 12—2 között. Telefon: 182-647.

Modern kombinált szekrény amely egyben íróasztal és könyvszekrény, 20 fiókkal, teljesen új, **eladó.** Megtekinthető délelőtt 11 óráig Szent István park 23, félemelet 2.

Kémia-fizikaszakos németül és angolul pertektü, beszélő és tanító bölcsészt tanári állatónó **nyelvtanítást és korrepetálást vállal.** Múzeum-krt 27, IV. 3. Tel 389-096

Egy kitűnő karban lévő **Opel Super** gépkocsi **eladó** Érdeklődni lehet Polgár László, Nagykanizsán

Kis **bérházteleh** érdekel sürgősen 10—20.000 P. Közvetlen vevő 120-228

Házfelügyelői állást vállalna fiatal házaspár jó referenciával vagy esetleg óvadékkal. Szíves értesítést: »Bádogos és szerelő« jeligére a kiadóhivatalba kérek.

Mátyásföldön jó helyen, 252 □-ölen **TELEK ELADÓ!** Cím a kiadóhivatalban

NARANCS 1 kiló **78** fillér Párisi Nagyáruházban IV. emelet, élelmiszerosztály

Nádor penzió Báthory-utca 5 Központi fűtéses, folyóvizes utcai szobák, elsőrendű ellátással

Címírást és minden egyéb **irásmunkát vállalok.** Gyarmati, VII., Rottenbiller-u. 37/F I. em. 12 (Odeon mozi-ház)

Metropol kávéházban elsőrendű cigányzenére **Sebő Miklós énekel** Menü-különlegességek 2.40 P

Hosszú frakk Magyaros ruha 2-soros **szmóking** kölcsönzés **Goldner** Rákóczi-út 59

VILLA Siófokon 3-szobás komfortos, 25 éves adómentes és szoba-konyha 27.000, **21.000-rel átvehető.** Tulajdonos: Tel. 119-489.

OROSZ fűzőszalón Tökéletes fűzők, haskötők, melltartók. VII., Erzsébet-körút 18, I. 5. Tel. 422-777

Elveszett szerdán este Aréna-úton barna **szőrmegallér,** kérem a becsületes megtalálót **magas jutalom ellenében** adja le Simenszky Valéria, Aréna-út 19, IV 4. Tel. 426-816

Perzsaszőnyeget nagyon magas áron **VESZEK** T. 189-148. Faragó, Váci-utca 21

Veszek használt **férfibundát** középtermetre. Telefonértesítés 121-283.

Cukrászkisasszony csak hosszabb gyakorlattal **felvételik!** Jelentkezés **Király-utca 14. King** cukrászda

Különbejáratú **komfortos szobát** fürdőszobával **keresek** febtuár 1-ére vagy 15-ére az Új-Lipótvárosban. Ajánlatokat »Operaénekesnő« jeligére a kiadóhivatalba kérek.

Fényképésznő fiatal, reprodukcióban jártas, **azonnalra felvételetik.** »Állandóra« jeligére **Tenzerhez,** Szervita-tér 8.

Könyvtárat vagy könyvsorozatot vennék Ajánlatot »Könyvtár 650« jeligére a kiadóba

Házfelügyelőséget keres gyermektelen szerelő-környéken úri bérházban. Leveleket »Garanciaképes B« jeligére kiadóba kérek

Német kereskedelmi levelezést tanít gyakorlati szakember, egyéni módszer szerint **Nagyatádi Szabó-u. 20, III. 17. Telefon: 222-660**

Töreky Géza elnöklésével a kúria megkezdte a Wirth-ügy tárgyalását

Mint ismeretes, a büntetőtörvényszék gyorsított ötös tanácsa, mint különbíróság december végén négy és félévi fegyházra ítélte *Wirth* Károly nyilaskeresztes párti országgyűlési képviselőt abban a nagy felségsértési és államfelforgatási bűnperben, amelynek vádlottjai el akarták fogni a kormányzót, kényszeríteni akarták, hogy *Szálasi* Ferencnek kegyelmet adjon és őt miniszterelnökké nevezze ki, ezzel egyidejűleg forradalmat akartak kirobbantani és erőszakkal kezükbe akarták venni az ország sorsának irányítását. Az ötös tanács *Wirth* Károlyon kívül még tizenhárom vádlottat sujtott különböző időtartamú fegyház-, börtön- és fogházbüntetéssel.

Fellebbezések folytán az ügy a kúriához került, amely *mára tűzte ki a monstre per tárgyalását. A tárgyaláson maga a kúria elnöke, dr. Töreky Géza elnököl.*

A tárgyalás délelőtt 10 órakor történt megnyitása után *Töreky* elnök átadta a szót dr. *Tóth* István kúriai bírónak, mint előadónak, aki megkezdte a bünper anyagának részletes ismertetését.

Lapzártakor az iratok ismertetése még folyik.

Gyengül a hideg

— A Meteorológiai Intézet előzetes jelentése —

BUDAPESTEN MA DÉLBEN —7 C. FOK VOLT A HŐMÉRSÉKLET.

Várható időjárás a következő 24 órára: Élénkebb szél, több helyen havazás, kivált az ország nyugati felében. A hideg ma változatlanul tovább tart, holnap gyengül.

Havazás és enyhülés

- A Pest meteorológiai tudósítójától -

Az időjárási helyzetben szinte szabályos egymásutánban következnek az átalakulások. Az egyhetes enyheséget szintén egyhetes hideg követi. Úgy látszik, hogy *a hét végére végetér a hideg és ismét enyhülés jön.* Európa délnyugati részei felől ugyanis hatalmas erővel indult meg a melegebb, szubtrópusi levegő előnyomulása.

Hazánkban még nincs lényeges változás: a hideg általános. Mivel azonban a nyugati megyékben már borulás jelentkezett, ezúttal is keleten-északkeleten volt erősebb éjjeli fagy, amely megközelítette a 30 fokot. Az ország középső részein 15 fok körül volt a hideg, a dunántúli megyékben pedig csak 10 fok körül. Havazás, egy-két szálingózó hópihétől eltekintve, még a borult nyugati megyékben sem volt. Csupán a legdélnyugatibb határszélen, Szentgotthárdon esett 1—2 centiméteres friss hó.

Mindenesetre már ezek a kisebb havazások is *a helyzet átalakulására mutatnak.* A légáramlás egyre jobban déli irányba fordul és a borulás is továbbterjeszkedik a keleti országrészek felé. Az éjjeli lehülés így fokozatosan veszít erejéből. A nappali fölmelegedés azonban szombaton még nem lesz erős, mert a napsütés érvényesülését borultság akadályozza, a légáramlás pedig még nem hoz erősebben fölmelegedett levegőt. Mindenesetre *fokozatosan megindul az enyhülés és lehet, hogy már vasárnapra, de a jövő hét elejére mindenesetre teljes mértékben uralomra jut.* Havazás ma még csak a nyugati határmegyékben lehet komolyabb mennyiségben, holnapra már az ország nagyrészében várhatunk számottevő hóesést és nem lehetetlen, hogy *a hőmérséklet az olvadásnontig való emelkedése folytán vasárnapra már eső, ónoseső is jelentkezik.*

Ma déli hőmérséklet

Az időjárási elemek várható értékei Budapesten: Legalacsonyabb éjjeli hőmérséklet —5, —7 fok, déli hőmérséklet holnap —3, —5 C fok.

T. G.

A kasszafúrók 38.000 pengőt zsákmányoltak egy olajgyárban

Nagyarányú kasszafúró betörés történt az éjszaka a főváros egyik nagy vegyigyárában, a Lardoline Olaj, Zsiradék és Vegyiipari Rt. Kerepesi-út 152. sz. alatti üzemében. Reggel a pénztártermek tisztviselői vették észre a kasszafúró betörést és az első riadalomban azt jelentették a főkapitányságnak, hogy a *betörők 100.000 pengő készpénzt vittek el,* amelyet bankjegykötegekben a hétvégi munkásfizetésekre és az elsejei tisztviselőjárandóságokra készítettek elő. A főkapitányságról dr. *Csizmadia* Béla rendőrtanácsos, a lopási csoport ismertnevű vezetője ment ki detektívjeivel a betörés színhelyére.

Amint a rendőri bizottság is megállapította, *a betörők álkulccsal hatoltak be a részvénytársaság irodahelyiségeibe.* Ott egymás mellett több olyan hivatali terem van, amelyekben páncélszekrények állanak. A nyomok szerint a betörők valamennyi ilyen szobát végiglátogatták és — úgylátszik — próbára választották ki az egyik úgynevezett könnyű, régi tipusú páncélszekrényt, miután hosszabb »nyugodt« munkára alig lehetett idejük. Ezt a páncélszekrényt *oldalvágással nyitották meg* és az ebben talált 100 rengős bankjegyekben elhelyezett *38.000 pengőt vittek magukkal.*

A felfedezés első riadalmában gondolták a pénztár tisztviselői, hogy ebben a kasszában volt a vállalat fizetésekre előkészített 100.000 pengője. Szerencsére azonban ezt a tekintélyes összeget *a szomszédos terem új tipusú, úgynevezett nehéz páncélszekrényében őrizték.* Ehhez, mint a rendőri bizottság is megállapította, a betörők nem is nyultak.

A tettesek kézrekerítésére a főkapitányság bűnügyi osztálya széleskörű nyomozást indított. A detektívek sorra járják azokat az ismert kasszafúrókat, akiket minden ilyen eset után felkeresnek és akiknek sorában eddigi tapasztalat szerint csaknem kivétel nélkül minden esetben megkerülnek a tettesek.

PEST
POLITIKAI NAPILAP
Megjelenik minden hétköznap délben
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54.
TELEFON: 222-630 222-220, 222-688 222-636
Felelős szerkesztő: BAKOS AKOS
Felelős kiadó: DIETZGEN GÁBOR
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

Rendes Ábel

1941.
ápr. 13

MEGJELENT A

DAS SCHAFFENDE UNGARN

című folyóirat húsvéti száma bő tartalommal, rendkívül érdekes cikkekkel, pompás mélynyomású illusztrációkkal.

TARTALOM:

Gróf Teleki Pál †
Dr. Marjay Frigyes: És mégis: háború a Balkánon!
Vajta Ferenc: Szellemi együttműködés Németország és Magyarország között
N. A.: Katonai események a propaganda tükrében
Geopoliticus: A Duna, Magyarország földrajzpolitikai tengelye
Dr. techn. Vietórisz József: A Mávag, mint hídépítő
Dr. Kovrig János: A mezőgazdasági kiállítás hatvan éve
Mierka Alfréd: A Földközi-tenger medencéje egykor és ma
vitéz Náray Antal: Honvédek a magyar hétköznapok küzdelmeiben
vitéz Mérey László: Hűséges bajtársiasság ...küzdeni a túlerőben levő ellenséget
Dr. Marjay Frigyes: Magyarország az újabb német népkönyvek tükrében
Németh Antal: Állami színház és népszínház
S. A.: A küszöbönálló Budapesti Nemzetközi Vásár
Dr. Bakay B. Margit: „Az én múzeumom"

Kapható: a STADIUM sajtóvállalat rt.-nál, V. Klebelsberg-u. 29 és minden Ibusz-pavillonban

ÁRA: 80 FILLÉR

Eladó: Halgas Kálmán
Rozsnyón
Andrássy Dénes u. 124. sz.

Műemlékek Országos Bizottsága
(: mint a Kultuszminisztérium tanácsadó testülete :)

Budapest
~~VI. Aréna út 41. sz.~~

Reuter Ágoston

„AZ ÉN MÚZEUMOM"

A műalkotásnak a szemlélőben keltett hatása, illetve a szemlélő által való befogadása milyenségét ennek kialakult vagy kialakított szemlélete, befogadó tudatának milyenségei határozzák meg. Minthogy a befogadó lelkiség érzelmi és kulturális képezet együttese a látáson keresztül fogadja a belépő érzékletet, ez csak ritka esetben lesz teljes valóságértékű, mert befolyástalanul látni alig lehetséges. A látás rendkívül befolyásolható lelki működés és többé-kevésbbé mindenki hajlamos arra, hogy már látott képeken keresztül és mások kifejezése nyomán lássa a valóságot. Rossz képek látása ezért mint egy rossz szemüveg, tönkre teszi a jól látó szemet is; mennyivel fokozottabban szorulnak ebben a tekintetben megóvásra a még eléggé nem is látó szemek. A művészeti oktatás igen fontos feladata ez, jól látni tanítani, de úgy és azért, hogy a tanítvány a saját látóképességét tiszta eredetiségében megtartsa és idegen befolyásoktól tudatosan védje. Nem megtanításról van szó, hanem bizonyos belső segítés útján való irányításról, rávezetésről, mellyel a tanítvány szemét és kedélyét fokozatosan érzékennyé lehet tenni a látvány hatásaira. Természetes azonban az, hogy az érzéki indítékokon alapuló esztétikai élvezést, a műélvezést az intellektuális jellemű diszpozíciók mélyebbé tehetik; tehát a megtanítható résznek is jelentős szerepe van. Hiszen művészetet élvezni művészi iskolázottság, hozzávaló kulturáltság mellett mélyebben, jobban, behatóbban lehet. Felismerni, hogy mi az, amit látok, vagyis a *felismerés* a legkezdetlegesebb, de leglényegesebb eleme a képzőművészeti élvezésnek. Ezt mélyíti el az általános műveltségű megalapozottság és teljessé teszi a múzeumi kultúra s a művészet szerves egészének történelmi szemlélete. A középiskolai rajzoktatás keretében történő műalkotás-ismertetés eddigi eszközei mellett mást alig adhatott, mint a művészettörténelem összefogóbb részeibe ágyazottan tárgyi emlékek töredékes ismeretét, és legtöbb esetben az iskolákban nincs mód a tanításhoz szükséges műalkotások (reprodukcióknak) szemléltetéséhez s így nincs lehetőség (idő sem) azok szemléletét a tanítással elmélyíteni, beidegzeni és tudatossá tenni. A műalkotások szemléltetésének iskolai nehézségeivel küzdő rajz-szakos tanárok szükségképen keresik a megadott kereteken belül a legkielégítőbb megoldást. E törekvések közül értékes és jelentőségteljes az, mely a tanuló-ifjúság érdeklődését a műalkotások iránt közbeeső indítékkal, a tanulók gyüjtőkedve révén hagyja ébredezni, a tanítás adja azután a módszeres irányítást a műalkotások megértéséhez, tudatos élvezéséhez. A Nemzeti Szalon termeiben „Az én múzeumom" címen kiállított reprodukciós képanyag ennek a törekvésnek jegyében és elgondolásnak eredményeképen gyűlt egybe. A műgyüjtők a IX. ker. Mester-utcai polgári iskola 13—15 éves tanulói voltak, akiket a tanáruk — e művészet szemléltetési módszer kifejlesztője, — Reuter Ágoston irányított ebben. A gyüjtemények anyaga a festészet, szobrászat, építészet és iparművészet tárgyi emlékeiről készült reprodukciókból áll, melyekhez a gyüjtők napilapok mellékletei, képeslapok, árjegyzékek, prospektusok, katalógusok stb. révén jutottak. Ezt az úgyszólván ingyen szerzett mű-anyagot korszakok, a művészettörténelem egyes fázisai, irányzatok szerint, vagy tárgyi szempontok alapján elrendezve albumokba, mappákba ragasztva nevezik „Az én múzeumom"-nak. Hogy az általános művészeti ismertetés mellett az ilyen kézi „múzeum" milyen hatással lehet a tanuló szemléletének kialakítására, nem szorul bizonyításra. Egy ilyen „múzeum" anyagának megszerzése, összeállítása értékelő munka eredménye; a tanulónak tehát azt az anyagot szükségképen meg kell ismernie, amit gyüjt. S így a műalkotások ismeretén keresztül eljuthat a művészet

Szépművészet

1941.

történelmi szemléletéhez, a tanításnak csak segíteni kell neki. Az oktatás tennivalója itt inkább csak az, hogy irányítást adjon és azután, hogy a növendéket a műalkotások megértésére, tudatos élvezésére rávezesse. „Az én múzeumom" jelentősége nem abban domborodik ki, hogy az oktatás kitűnő segédeszközt nyer általa, hanem abban, hogy a tanulóifjúság kedvtelésből, tehát érzelmi indítékok alapján érdeklődik a művészet iránt és nem iskolai diszciplina következtében. Az oktatás így jól formálható, meleg anyaghoz jut, s csak éppen kézbe kell venni. Szeretnők, ha „Az én múzeumom" nem maradna csak egy iskola tanulóifjúságának külön szenvedélye, minden diák hajlandó csere-berélni, gyüjteni, széppel foglalkozni és igen kevés kell ahhoz, hogy megszülessék a jövő társadalmának helyes művészetszemléletét kialakítani alkalmas „Az én múzeumom" mozgalma. *Dénes Jenő*

A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya kiállítási termében (Aréna-út 41.) *„Kéziratok és miniatúrák"* címmel pompás gyüjteményt mutat be, amely méltán hívja magára mind a szakemberek és műgyüjtők, mind pedig a nagyközönség érdeklődését.

A kiállítás rövid áttekintésben a X—XX. század miniatúrájának fejlődését mutatja be. A kiállítás legkorábbi darabja a Négy Evangéliumot tartalmazó IX—X. századból származó bizánci kézirat, amit a Szépművészeti Múzeum régi anyagának, valamint a Széchényi-Könyvtár által a Szépművészeti Múzeumnak örök letétként átengedett kódextöredékeknek pompás darabjai követnek. A különálló lapok sorozatát a Széchényi-Könyvtár által kiállított tizenöt különféle korú és természetű kódexe egészíti ki, miáltal a különálló kódexlapok és önálló miniatúrák eredete is világosabbá válik.

Ennek a kiállításnak jelentőségét az is fokozza, hogy olyan anyagot tár a nagyközönség elé, melynek ezer szépségét rendszerint csak a szakemberek, s a műgyüjtők kis csoportja élvezheti. A Szépművészeti Múzeum pompás miniatúra gyüjteményeit a közel jövőben külön cikk formájában szándékozunk ismertetni.

Borsos Miklósnak, a Tamás Galériában legutóbb rendezett kiállításán feltűnt erdélyi származású, de évek óta Győrben, a fővárosi művészeti élettől elvonultan élő fiatal szobrásznak a művészetét ugyancsak az áprilisi számunkban mutatjuk be olvasóközönségünknek.

Nemzetközi Idegenforgalmi Plakátművészeti és Fényképkiállítás. Az Orsz. M. Iparművészeti Társulat Mária Valéria-utcai kiállítási csarnokaiban 1941. évi január hó 31-én nyílott meg ünnepélyes keretek között a Nemzetközi Idegenforgalmi Plakátművészeti és Fényképkiállítás. E sorokban nem térhetünk ki bővebben a kiállítás fényképanyagára; meg kell

MŰVÉSZ

AZ ORSZÁGOS EGYHÁZMŰVÉSZETI TANÁCS által rendezett Magyar Egyházművészeti Kiállítás alkalmából jelen számunkat csaknem teljes egészében a modern magyar egyházművészet fejlődésének és mai helyzetének bemutatására fordítjuk, minek következtében több időszerű eseményről és kiállításról csak áprilisi számunkban számolhatunk be.

A Corvin-lánc és Corvin-koszorú adományozása. A Kormányzó Úr Ő Főméltósága *Rudnay Gyula* festőművész-

MEGHÍVÓ

„AZ ÉN MÚZEUMOM“

KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1941 JANUÁR HÓNAP 30-ÁN, CSÜTÖRTÖK DÉL-
UTÁN 6 ÓRÁRA

A NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

V, ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE

A MOZGALOM NEVÉBEN:

dr. vitéz Fraknóy József
Budapesti tankerületi királyi főigazgató

dr. Horony-Pálfi Aurél
Budapest székesfőváros tanácsnoka

A NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET NEVÉBEN:

gróf Zichy János v. b. t. t.

Hubay Cebrian Andor

Ez a meghivó a megnyitás napján 2 személy részére belépőjegyül szolgál

A kiállítás megtekinthető:

1941 január 31-től február 9-ig, mindennap 10-től 4-ig

Reuter Agost

63921. — Révai

Reuter Ágost

rajzos és festői tárgyiasság

~~Műcs. kiáll, tól~~
Pipics 44. l.

Theater Agent

Adresse des Theaters, Intendanz

Reuter Ágoston
Jezsó
IX. Kinizsy u. 22

MKSz 1947

Reuter Ágost

festő Kinizsy u. 10.
Mucsarnok

1930. tav. kiáll. 2.

1930/31 jub. kiáll 265

1934. téli kiáll. 283, 371

Magyarország h. n. VIII. 148.

Reuter Ágost

Thieme Becker

XXVIII. 198. l.

Lyka

Reiter Ágost

M. Képzőm. Egyes. tagja

KMTÁRS művesoptok
1931 feb márc kiáll.,

III. 57, XI. 24, 28.
1931. tav. tárl. 304
1931. őszi tárl. XIII. 418, 425
1932. febr.-márc. kiáll. 203
1932. tav. tárl. 127
1933. nemz. Képzm. kiáll. 508.

Réuter Ágost

festő

l. Fővárosi Népnüvelési

Központ. Munkaterv.

1945. September –

29. l –

Reuter Ágoston

Jeslő

1940

ORSZÁGOS POLGÁRI ISKOLAI TANÁREGYESÜLETI KÖZLÖNY

8. SZ. Stéger Ferenc: Új Rendtartás a polgári iskola számára. *Réhelyi Oszkár:* Egy fiúiskolai kézimunka-kiállításról. *Reuter Ágoston:* A művészetek helyes szemlélete kultúrkövetelmény. *Hilbert Károly:* Hogyan valósíthatjuk meg az „iskolarádió"-t? *Kelemenné Péterffy Ida:* Tanittassuk-e gyermekeinket zenére a rádió korában? *Dr. Batka István:* A polgári fiúiskolai tanulók egészségügyi neveléséről.

IPARMŰVÉSZEK
GOBELIN ÉS SZŐNYEGJAVITÓ MŰTERME
(IV., CUKOR UTCA 6.)
szivességből bocsátotta rendelkezésre.

Reuter Ágoston

Kopp 1939/40. rendem. II.

REUTER ÁGOSTON :

193. Határfa. - Olajf., v., 47.5 x 54 cm.
Jelz.l.j. "Reuter".

92. Pieta. - Dombormü, br. 31.5 x 43 cm. Jelz. f.j. "Hiesz G. 1938".

CZ. HIKÁDY ERZSÉBET :

93. Feltámadott. - Temp., fa, 80.5 x 100 cm. Jelz.l.j. "Cz.Hikády E.1939".

HINCZ GYULA :

94. Badacsonyi táj. - Temp. fa l., 145 x 105 cm. Jelzés l.j."Hincz".

HOLLÓ BARNABÁS / 1866 - 1917 / :

95. Centaur. - Szobor, br.,mag.: 42, h.: 30 cm. Jelz nélkül

Reuter Ágost

„AZ ÉN MÚZEUMOM“

KIÁLLÍTÁSA

A NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET
HELYISÉGEIBEN

1941 január 31 — február 9

63021. — Révai

A KIÁLLÍTÁS CÉLJA, hogy a társadalom helyes művészetszemléletének nevelését előmozdítsa. Irodalom és zene terén a társadalom műveltségi foka összehasonlíthatatlanul fejlettebb, mint a képzőművészetek világában. A házalóművészet és a dilettantizmus termékei, a vitrinek vásári dömpingdarabjai teljesen kielégítik a társadalom nagy részének képzőművészeti igényeit. Az építkezés is a helyes művészetszemlélet hiányának jegyében folyik.

Művészettel ne csak a művészek és műesztétikusok foglalkozzanak, hanem az legyen kultúrkövetelmény. Esztétikai érzékünk akkor tökéletes, ha a művészet minden ágában felfedezzük a szépet. Az otthon, az iskola, a hangversenyterem, a múzeum, a barát, a társaság, a könyv legyen hirdetője a szépnek. Ne csak az értelemnek legyünk ápolói, hanem az érzelemnek is. A kultúrát nemcsak az értelem teremtette, hanem legnagyobbrészt lelki mélységből fakadt. A tudomány mellé kerüljön mint egyenrangú fél Munkácsi Mihály, Stróbl Alajos és Schulek Frigyes. Minden emberben él a lelki vágy, hogy megismerje a művészet szépségeit, találja fel azt akár Erkel Ferenc operájában, akár Lotz Károly freskóján. Csak fel kell ébreszteni ezt a vágyat! Ebben rejlik a művészi nevelés célkitűzése. A művészetek megismerése legyen nevelési elv. Ennek alapján a művészet jelentősége a kultúrember lelkében méltó helyre emelkedhet.

A művészetek helyes szemléletének érdekében mindent el kell követnünk, hogy minél műveltebb és tökéletesebb társadalmat neveljünk. Az ifjúság fogékony lelkét kell átalakítanunk helyes művészetszemléletre. A magasabbrendű művészetek megismertetésével érhetjük el az alacsonyrendűség kiküszöbölését.

Ezen kiállítás keretén belül 13—14—15 éves polgári iskolai tanulók mint műgyüjtők mutatkoznak be. A gyüjtemények anyaga a festészet, szobrászat, építészet és iparművészet köréből vett reprodukciók. A gyermek lelkében szunnyadó gyüjtőszenvedély teremti elő minden anyagi megterhelés nélkül gyüjteményének anyagát. Napilapok mellékletei, képeslapok, árjegyzékek, katalógusok, levelezőlapok, stb. adják a gyüjtemények darabjait. *Könyvcsonkítás lehetetlen! A könyvcsonkító nem vehet részt a közösség munkájában.* A közös munkát kultúrbörzének nevezhetnénk. *„Adok egyiptomi szobrot, görög vázáért." Cserélek Munkácsit Paál Lászlóval." „Adok egy jáki templomot egy reimsi székesegyházért"* stb. *A csere jelentősége a mű értékelésében rejlik.* Nagy mester alkotását csak másik nagy mester művéért cserélhetünk. A játékosnak látszó munka a legkomolyabb és mély értékű eredményeket biztosítja. A gyermek betekintést nyer a művészet szépségeibe és mélységeibe. A játék átalakul szenvedéllyé, a nemes szenvedély pedig gazdag lelki tartalmat biztosít. Ezek a gyermekek szorgalmas látogatói a múzeumnak és lelkes hívei a képzőművészeti irodalomnak. *Mutassuk meg a gyermeknek a képzőművészet világába vezető utat és hogyan kell ezen az úton eltévelyedés veszélye nélkül járnia!* Így biztosíthatunk tökéletesebb, műveltebb társadalmat.

A kiállítás anyagát kiegészíti a IX., Mester-utcai polgári iskola „Szépművészeti múzeumának" bemutatása. A mai tökéletes nyomdatechnika mellett könnyen lehetünk birtokosai az idegen múzeumok féltett kincseinek. Tegye a társadalom lehetővé, hogy minden magyar iskola megalapozhassa saját múzeumát. Minden áldozat kevés a legtökéletesebbért: a művészetért. Ne csak a fővárosi gyermek élvezzen előnyöket; minden magyar gyermek előtt nyissuk meg a műveltség kapuit. E kiállítást a művészetek iránti nagy lelkesedés hozta létre. A magyar ifjú mindíg tudott a szépért lelkesedni, így biztos a remény, hogy ezen kis műgyüjtők példáját az ország minden részében követik, hogy a magyar kultúra épületét hatalmasabbá emelhessük.

Budapesten, 1941 január hó.

Reuter Ágoston
festőművész-tanár

Reuter Ágoston
levele

63921. — Révai

„AZ ÉN MÚZEUMOM“

KIÁLLÍTÁSA

A NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET
HELYISÉGEIBEN

1941 január 31 — február 9

A KIÁLLÍTÁS CÉLJA, hogy a társadalom helyes művészetszemléletének nevelését előmozdítsa. Irodalom és zene terén a társadalom műveltségi foka összehasonlíthatatlanul fejlettebb, mint a képzőművészetek világában. A házalóművészet és a dilettantizmus termékei, a vitrinek vásári dömpingdarabjai teljesen kielégítik a társadalom nagy részének képzőművészeti igényeit. Az építkezés is a helyes művészetszemlélet hiányának jegyében folyik.

Művészettel ne csak a művészek és műesztétikusok foglalkozzanak, hanem az legyen kultúrkövetelmény. Esztétikai érzékünk akkor tökéletes, ha a művészet minden ágában felfedezzük a szépet. Az otthon, az iskola, a hangversenyterem, a múzeum, a barát, a társaság, a könyv legyen hirdetője a szépnek. Ne csak az értelemnek legyünk ápolói, hanem az érzelemnek is. A kultúrát nemcsak az értelem teremtette, hanem legnagyobbrészt lelki mélységből fakadt. A tudomány mellé kerüljön mint egyenrangú fél Munkácsi Mihály, Stróbl Alajos és Schulek Frigyes. Minden emberben él a lelki vágy, hogy megismerje a művészet szépségeit, találja fel azt akár Erkel Ferenc operájában, akár Lotz Károly freskóján. Csak fel kell ébreszteni ezt a vágyat! Ebben rejlik a művészi nevelés célkitűzése. A művészetek megismerése legyen nevelési elv. Ennek alapján a művészet jelentősége a kultúrember lelkében méltó helyre emelkedhet.

A művészetek helyes szemléletének érdekében mindent el kell követnünk, hogy minél műveltebb és tökéletesebb társadalmat neveljünk. Az ifjúság fogékony lelkét kell átalakítanunk helyes művészetszemléletre. A magasabbrendű művészetek megismertetésével érhetjük el az alacsonyrendűség kiküszöbölését.

Ezen kiállítás keretén belül 13—14—15 éves polgári iskolai tanulók mint műgyüjtők mutatkoznak be. A gyüjtemények anyaga a festészet, szobrászat, építészet és iparművészet köréből vett reprodukciók. A gyermek lelkében szunnyadó gyüjtőszenvedély teremti elő minden anyagi megterhelés nélkül gyüjteményének anyagát. Napilapok mellékletei, képeslapok, árjegyzékek, katalógusok, levelezőlapok, stb. adják a gyüjtemények darabjait. *Könyvcsonkítás lehetetlen! A könyvcsonkító nem vehet részt a közösség munkájában.* A közös munkát kultúrbörzének nevezhetnénk. *„Adok egyiptomi szobrot, görög vázáért.“ Cserélek Munkácsit Paál Lászlóval.“ „Adok egy jáki templomot egy reimsi székesegyházért“* stb. *A csere jelentősége a mű értékelésében rejlik.* Nagy mester alkotását csak másik nagy mester művéért cserélhetünk. A játékosnak látszó munka a legkomolyabb és mély értékű eredményeket biztosítja. A gyermek betekintést nyer a művészet szépségeibe és mélységeibe. A játék átalakul szenvedéllyé, a nemes szenvedély pedig gazdag lelki tartalmat biztosít. Ezek a gyermekek szorgalmas látogatói a múzeumnak és lelkes hívei a képzőművészeti irodalomnak. *Mutassuk meg a gyermeknek a képzőművészet világába vezető utat és hogyan kell ezen az úton eltévelyedés veszélye nélkül járnia!* Így biztosíthatunk tökéletesebb, műveltebb társadalmat.

A kiállítás anyagát kiegészíti a IX., Mester-utcai polgári iskola „Szépművészeti múzeumának“ bemutatása. A mai tökéletes nyomdatechnika mellett könnyen lehetünk birtokosai az idegen múzeumok féltett kincseinek. Tegye a társadalom lehetővé, hogy minden magyar iskola megalapozhassa saját múzeumát. Minden áldozat kevés a legtökéletesebbért: a művészetért. Ne csak a fővárosi gyermek élvezzen előnyöket; minden magyar gyermek előtt nyissuk meg a műveltség kapuit. E kiállítást a művészetek iránti nagy lelkesedés hozta létre. A magyar ifjú mindíg tudott a szépért lelkesedni, így biztos a remény, hogy ezen kis műgyüjtők példáját az ország minden részében követik, hogy a magyar kultúra épületét hatalmasabbá emelhessük.

Budapesten, 1941 január hó.

Reuter Ágoston
festőművész-tanár

Reuter Ágoston

63921. — Révai

„AZ ÉN MÚZEUMOM"

KIÁLLÍTÁSA

A NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET
HELYISÉGEIBEN

1941 január 31 — február 9

A KIÁLLÍTÁS CÉLJA, hogy a társadalom helyes művészetszemléletének nevelését előmozdítsa. Irodalom és zene terén a társadalom műveltségi foka összehasonlíthatatlanul fejlettebb, mint a képzőművészetek világában. A házalóművészet és a dilettantizmus termékei, a vitrinek vásári dömpingdarabjai teljesen kielégítik a társadalom nagy részének képzőművészeti igényeit. Az építkezés is a helyes művészetszemlélet hiányának jegyében folyik.

Művészettel ne csak a művészek és műesztétikusok foglalkozzanak, hanem az legyen kultúrkövetelmény. Esztétikai érzékünk akkor tökéletes, ha a művészet minden ágában felfedezzük a szépet. Az otthon, az iskola, a hangversenyterem, a múzeum, a barát, a társaság, a könyv legyen hirdetője a szépnek. Ne csak az értelemnek legyünk ápolói, hanem az érzelemnek is. A kultúrát nemcsak az értelem teremtette, hanem legnagyobbrészt lelki mélységből fakadt. A tudomány mellé kerüljön mint egyenrangú fél Munkácsi Mihály, Stróbl Alajos és Schulek Frigyes. Minden emberben él a lelki vágy, hogy megismerje a művészet szépségeit, találja fel azt akár Erkel Ferenc operájában, akár Lotz Károly freskóján. Csak fel kell ébreszteni ezt a vágyat! Ebben rejlik a művészi nevelés célkitűzése. A művészetek megismerése legyen nevelési elv. Ennek alapján a művészet jelentősége a kultúrember lelkében méltó helyre emelkedhet.

A művészetek helyes szemléletének érdekében mindent el kell követnünk, hogy minél műveltebb és tökéletesebb társadalmat neveljünk. Az ifjúság fogékony lelkét kell átalakítanunk helyes művészetszemléletre. A magasabbrendű művészetek megismertetésével érhetjük el az alacsonyrendűség kiküszöbölését.

Ezen kiállítás keretén belül 13—14—15 éves polgári iskolai tanulók mint műgyüjtők mutatkoznak be. A gyüjtemények anyaga a festészet, szobrászat, építészet és iparművészet köréből vett reprodukciók. A gyermek lelkében szunnyadó gyüjtőszenvedély teremti elő minden anyagi megterhelés nélkül gyüjteményének anyagát. Napilapok mellékletei, képeslapok, árjegyzékek, katalógusok, levelezőlapok, stb. adják a gyüjtemények darabjait. *Könyvcsonkítás lehetetlen! A könyvcsonkító nem vehet részt a közösség munkájában.* A közös munkát kultúrbörzének nevezhetnénk. *„Adok egyiptomi szobrot, görög vázáért.“ Cserélek Munkácsit Paál Lászlóval.“ „Adok egy jáki templomot egy reimsi székesegyházért“* stb. *A csere jelentősége a mű értékelésében rejlik.* Nagy mester alkotását csak másik nagy mester művéért cserélhetünk. A játékosnak látszó munka a legkomolyabb és mély értékű eredményeket biztosítja. A gyermek betekintést nyer a művészet szépségeibe és mélységeibe. A játék átalakul szenvedéllyé, a nemes szenvedély pedig gazdag lelki tartalmat biztosít. Ezek a gyermekek szorgalmas látogatói a múzeumnak és lelkes hívei a képzőművészeti irodalomnak. *Mutassuk meg a gyermeknek a képzőművészet világába vezető utat és hogyan kell ezen az úton eltévelyedés veszélye nélkül járnia!* Így biztosíthatunk tökéletesebb, műveltebb társadalmat.

A kiállítás anyagát kiegészíti a IX., Mester-utcai polgári iskola „Szépművészeti múzeumának“ bemutatása. A mai tökéletes nyomdatechnika mellett könnyen lehetünk birtokosai az idegen múzeumok féltett kincseinek. Tegye a társadalom lehetővé, hogy minden magyar iskola megalapozhassa saját múzeumát. Minden áldozat kevés a legtökéletesebbért: a művészetért. Ne csak a fővárosi gyermek élvezzen előnyöket; minden magyar gyermek előtt nyissuk meg a műveltség kapuit. E kiállítást a művészetek iránti nagy lelkesedés hozta létre. A magyar ifjú mindig tudott a szépért lelkesedni, így biztos a remény, hogy ezen kis műgyüjtők példáját az ország minden részében követik, hogy a magyar kultúra épületét hatalmasabbá emelhessük.

Budapesten, 1941 január hó.

Reuter Ágoston
festőművész-tanár

Reuter Ágoston

cród

Ujság. 1941. jan. 31.

(e.a.: Iskolásfink muzeumalapítása.)

Museo dell'Era Cristiana (Brescia)

III. 153.

Reuter Ágoston

vajztanár

l.

Szabad Művészet

1949. 427. l.

nister meghagyásából: dr. K.

Kifizettetett
909 VIII/6
1000 K
Kramer

Reutter Ágost

festő

kell. kiáll.

A Vita Művésztársaság első kiállítása. Nemzeti Szalon 1923. szept

Reuter Agoston

l

Szabad Művészet

1950. 11. 27. 424. l

Jel	Szám	Drb	Neme	Tartalom	Súly
I FESTMÉNY BUDÁRA.					

EISLER ALADÁR
Nemzetközi szállítmányozási
és raktárház vállalat

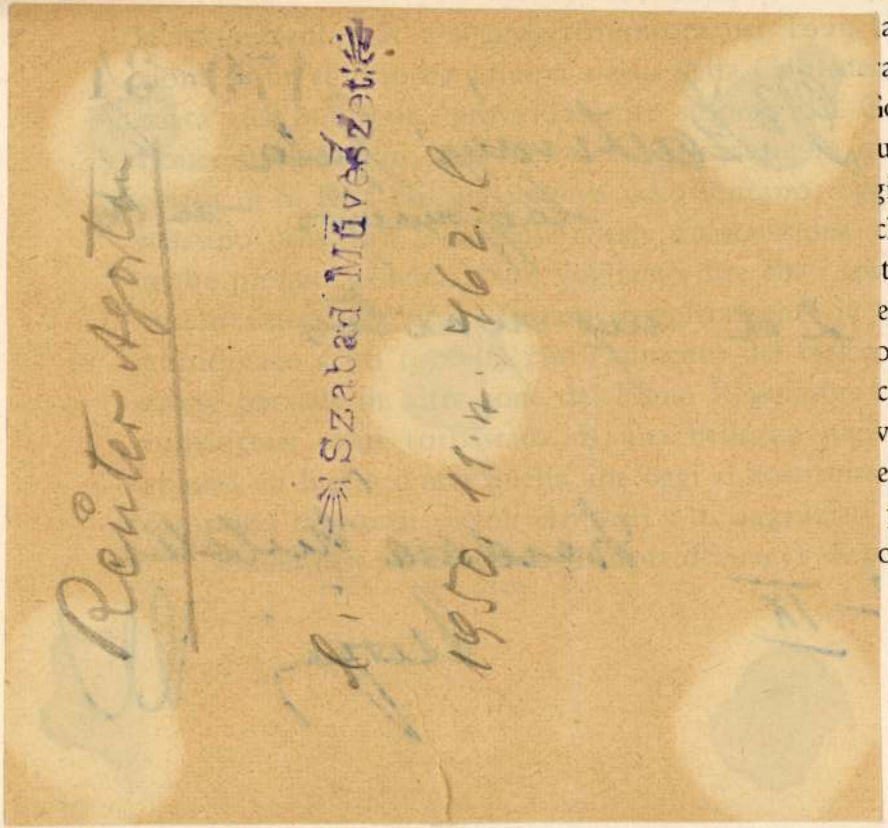

a ricostru-
azione Fa-
iovernatore
uell'area la
gi crediamo
che suscite-
tenitori dei
errore: essi
o e l'attua-
ci fa ormai
va fatta di
e all'antica,
particolari.
orre il nuo-

all'inattuabile ripiego di tracciare una nuova strada dietro quella fila di case, alla pendice del Colle Capitolino, andando a sboccare a ridosso della Rampa Michelangiolesca. Insomma la via del Ghettarello continuava ad avere agli occhi di questi inguaribili malati di agorafobia, la stessa importanza del Colosseo o del Teatro di Marcello.

Oggi il canone spaziale nelle sistemazioni di Roma è profondamente mutato; ci siamo abituati a dare ai monumenti, alle chiese, ai colli, un più ampio respiro, e certi ritorni a concetti restrittivi non sarebbero più possibili ora che l'occhio si è abituato a più larghi spazî. Così quando fu demolito il lato orientale di Piazza Aracoeli, molte furono le proteste, per la distruzione di quella piazzuola, modesta anticamera del Campidoglio, del quale con la sua angustia faceva meglio risaltare

Reuter Ágost

festő

1-

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 367-1-

kórházi ápolást tart szükségesnek, a betegnek siutalványt állít ki. Ezeket az okmányokat, i ápolásra és az előírt szállító eszköz igénybeáltatása céljából az Intézet segélyezési oszcsarnok) a háztartási alkalmazott nevének belül be kell mutatni, ahol a háztartási ttja a további tennivalókra is oktatást kap. dekelteket, hogy az Intézet terhére történő m értve az életveszély esetét — csak az d jogot.

kórházbaszállításáról a kórházi rendelvény ; az életveszélyt megállapító intézeti orvos

Országos
Társadalombiztosító Intézet

a II.. Budapest 105.310.

Reuter Agostini

l

Magy. Ipaim

1941. 14. l

129.904-1915.szám.

III.

A Müemlékek Országos Bizottságának, folyó évi október hó 29-én 438. szám alatt kelt fölterjesztésére, tudomása s megfelelő további eljárás végett másolatban kiadom.

Budapest, 1915. november hó 24.

A miniszter rendeletéből:

Dr Majovszky Pál

miniszteri tanácsos.

Reuter Ágoston

a rajzoktatás ügyi felügyelője
a Művészetoktatás
c. lap felelős szerkesztője és kiadója
Az első szám megjelent 1948. máj. 1-én

Ság-puszta VIII. 21'6.

Reuter Ágost

lásd okv.

Rajzoktatás

1937. 7-8. n

106. l.

107, 108. l.

nokában. Helydíj m²-kint 10 aranykorona.
tészeti csoportéval azonosak.

A Faluszövetség
Széchenyi kiállításának rendezősége.
Budapest, V. Zoltán-u. 8. (Tel.: Belv. 200—22.)

.....

kiállításának rendezősége

BUDAPEST.
V. Zoltán-utca 8.

gusztus 15-től szeptember 15-ig rendezendő
..... *csoportjában kiállítok*
, falon ..... m^2, *szabadban* ..... m^2
.....*-től* .....*-ig terjedő*
.....*koronát. A kiállítási feltételeket ismerem*

dését kívánja-e? .....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Reuter Ágoston

l.

Rajzoktatás
1941. II. évf. 2. f.
15. l.

sos.

r t min. tanácsos úrnak,
a miniszteri biztosának,
Budapest.

Reuter András

ötvös

Sopron

1744. febr. 7.

polgáresküt

Hári

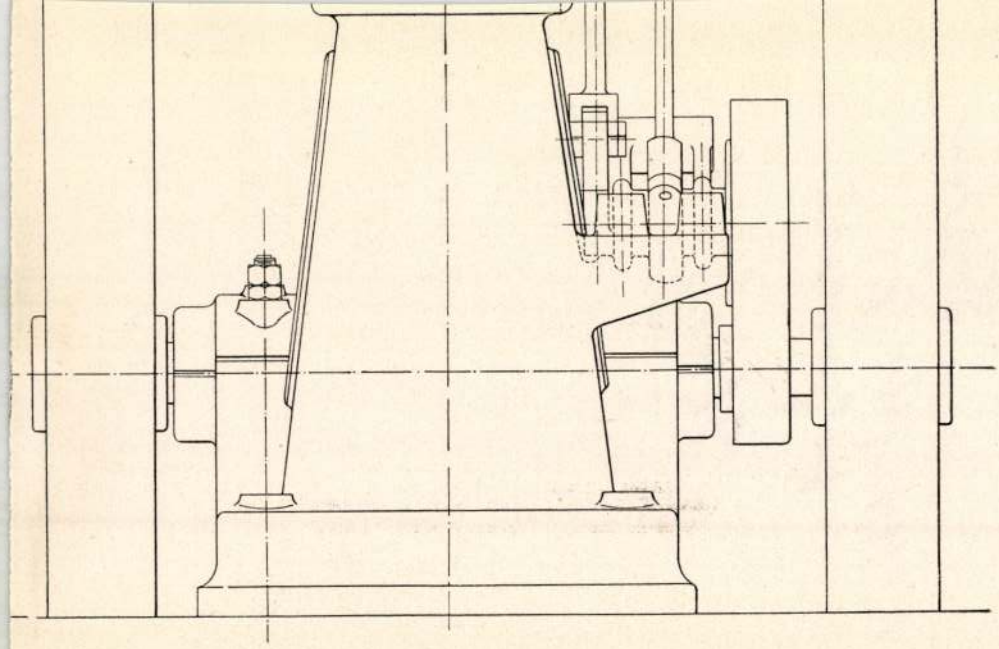

200 250 300 350 400 450 500 m/m

Reuter Ágoston

1947—49-ben a rajz-
oktatás országos felü-
gyelője. Felelős
szerkesztője a
Művészetszemlélet

c. lapnak

209. kép. *Dávid-sorozat: Dávid és egy nő. Német, XVI. század.*

Bauder Ágoston

a középiskolai rajz-
oktatás országos felügye-
lőjének az

Orsz. Magyar Rajztanár-
vizsgáló Bizottság
tagjának kinevezték

Közoktatás

1948. jun. 1. 104. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

1903–5

Katalogusai

a Nemzeti halon kiállításának

(valamely könyvtár ambon)

1. Őszi kiállítás 1903.
2. Második vörfestnéj rajz és metszet kiállítás Katalogusa 1904.
3. Őszi kiállítás 1904.
4. Téli kiállítás 1904
5. Tavaszi és III. M. grafikai kiállítás 1905.
6. Őszi és Henes Tulop archép kiállításának Katalogusa 1905

Reuter Ágoston

l.

Kisgrafika

1941. 1–2. n.

9–10. l.

Majovszky Pál

osztálytanácsos.

Bizottságának.

Budapest.

Reuter

Művével szerepel a jubiláló
Műcsarnok kiállításán.

uj U. 936 V. 3.

Reuter Ágoston

festő

MDK

A Képzőművészeti Főiskolan
Réti Szolván növendéke volt,
Szőnyi, Elekfy, Vanga Nándor
évfolyamtársa volt.

Paál Ákos: Reuter Ágoston
Művészet, 1967 március - 23 lap

Reuter Ágoston
festő

M.D.4

Eleinte mint rajztanár, később mint festő működött. Főleg figurális képeket festett. Legegyenebb művei ceruzával rajzolt portrei.

Paál Ákos: Reuter Ágoston
Művészet, 1967. március - 23 lap

Reuter Ágost

Csoportkiállításon szerepelt a budai Kapucinusoknál.

Ma 1933. IV. 13.

Reuter Ágost

— **Reuter Ágost és Vagács Géza festőművészek kiállítása.** A Budai Kapucinus Egyházközség (Fő-utca 30) termeiben gazdag anyagu kiállitást nyitottak meg vasárnap *Reuter Ágost és Vagács Géza* festőművészek. Mindketten hivatott művészei az olaj- és vizfestéknek, de a grafikának is. Vagács Géza különösen a régi Buda, a Dunamellék és Felsőmagyarország tájainak hangulatát idézi finom megérzéssel, napfényes, levegős szinekkel. Legszebb munkái a *Corvin-tér*, a *Selmeci kálvária*, valamint egy költői hangulatu téli táj, a friss pillanatnyi szinbenyomások egész sorozata mellett. — Vagács Géza is mestere a tájaknak, de legszebb munkái, saját találmányu szines ceruza eljárásával készült arcképei, amelyeken az emberi test finom szinhatásait és modelljeinek lelki tulajdonságait egyformán kiváló megfigyelő tehetséggel ábrázolja. A szép kiállitás megérdemli a művészetbarátok érdeklődését.

PH 1933. IV. 11.

Reuter Ágost

* **Budai festőkiállitás.** *Reuter* Ágost és *Vagács* Géza festőművész tanárok gyüjteményes kiállitást rendeztek II., Fő-utca 30. szám alatt. *Reuter* Ágost derüs, napsütötte tájképeivel, tabáni grafikájával és a müvész teljesen egyéni stilusban készült portraitjeivel tünik ki. *Vagács* Géza sokféle látásu, finom tájképeivel, interieur és akvarelljeivel szerepel. Komoly müvészt ismerünk meg benne.

de. 1933. IV. 13.

Reuter Ágoston
festő

M.D.K.

1923-ban és 1926-ban kollektív kiállítást rendezett Budapesten.
1941-ben a Vemzeti Szalonban az ifjúság repro. gyűjteséből kiállítást rendezett.

Paál Ákos: Reuter Ágoston
Művészet, 1967. március - 23 lap.

Reuter Ágoston
festő

M.D.L.

Felszabadulás idére egy idieg a Képzőművészete Főiskolan a rajztanítás módszertanának tanára. Néhány erig a budapesti Pedagógiai Főiskolan működett.

Paál Ákos: Reuter Ágoston.
Művészet, 1967. március – 23 lap

MDL

Reuter Ágoston
festő

1948-ban megalapította a
„Művészetszemlélet" című lapot.
A fővárosi rajztanítás szakfelügye-
lője és a rajzoktatás országos
felügyelője volt.

Pacál Ákos: Reuter Ágoston.
Művészet, 1967. március – 23 kép.

MDK

Reuter Ágost

Parkrészlet.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 18.1.
Mücs.

MDK

Reuter Ágost

Dunavidéki táj.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 19.1.

MDK

Reuter Ágost

Siracusai részlet, rajz

Messinai part, vf.

MAFE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. 13. 1.

MDK

Reuter Ágost

Hársfa, of.

Magy.Művészetért kiáll. r.Műcs. 194o.febr.

8. 1.

MDA

Reuter Ágost

Halastó, of.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec.

16. 1.

MDK

Reuter YÁgost

Hajnal Mocsán, of.

Horthy jub.kiáll. Mücs. 1939. dec.

18. 1.

Reuter Ágost MDK

Mme.Pedanon arcképe, vizf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Reuter Ágost MDK

A falu utcája, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

MDK

Reuter Agent

A Toin Ubeda, Olt.

Mioaurnok 1934 veit Mailiiea

Reuter Ágost MDK

Müteremablaknál

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.
Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Reuter Ágost

Dunarészlet

Milesarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Reuter Agent

Reuter Ágost

MDK

A Fehérsas-téri iskola folyósója, olf.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Reuter Ágost MDK

Dunavidéki táj

Műcsarnok 1941 Téli kiállítás

Reuter Ágoston

MDK

Részlet a Fácánból

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Reutter Ágoston

MDK

Budai udvarsarok

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Reuter Ágost.

festőművész.

* **Képkiállitás a Pátria Klubban.** *Reuter* Ágost festőmüvész a Pátria Magyar Irók, Hirlapirók és Müvészek klubjában (VIII., Szentkirályi-utca 10. I. emelet) kiállitást rendez müveiből. A kiállitás november 18-áig naponta délelőtt 10 órától délután 6 óráig tekinthető meg. A bemenet szabad.

Magyarság, 1924. Nov. 3.

Reuter Ágost.

festőművész.

— Reuter Ágost festőművész a „*Pátria Magyar Irók, Hirlapirók és Művészek Clubjában*“ (VIII., Szentkirályi-utca 10., I. emelet) kiállitást rendez müveiből. A kiállitás megnyitása november 4-én délelőtt 10 órakor lesz. A kiállitás november 18-áig bezárólag naponta délelőtt 10 órától délután 6 óráig tekinthető meg. A bemenet szabad.

Nemzeti Ujság, 1924. Nov. 3.

Reuter Ágost

szerepelt a Műcsarnok Tavani tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Reuter Ágoston

1946-ban megindította a Müvészetszemlélet c folyó-
iratot, de csak rövid ideig jelent me
Mester utcai polgári iskolában az "Én muzeumom
mozgalmat szervezte, a tanulók reprodukció
gyüjteményéből a Nemzeti Szalonban kiállitást
is rendeztek

Máté Gyula: In memoriam Reuter Ágoston
Rajztanitás 1967. I. 17.1.

Reuter Ágoston
1893-1966

Országod Mintarajziskolán Téri István növendéke
Nagybányai müvésztelepen is dolgozott
1917-23 helyettes tanár
1933 polgári iskolai kézimunkatanitó
1927 polgári iskolai tanár
1945. Magyar Képzőművészeti főiskola rajzmódszertani tanszékének ujjászervezője, majd vezetője
1952-55 Budapesti Továbbképző Intézet rajzmódszertani tanszékének vezetője

Máté Gyula: In memoriam Reuter Ágoston
Rajztanitás 1967. I. 17.l.

Reuter Ágost

szerepelt a Művésznők Tavaszi tárlatán.

BH 1930. III. 15.

Reuter Ágost MDK

Falu vége, toll

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK.

Reuter Ágoston

Paál Ákos irása

Müvészet 1967 márc.p.23.

Reuter Ágost MDK

Éva leányom, rajz

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Reuter Ágost

Faluvége, tolerajz, 35×45

Budapest Műcsarnok kiállítása, 1957. kat. nem. kisdéginé, 15 Kőrimi Irén.

Reuter Ágoston festőművész

nekrológja. - Paál Ákos, Művészet,1967.8.évf.3.sz.23.
- D.I. Vigilia,1967.32.évf.1.sz.58.l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért.197o.1.sz.68-1o7.l./

1o5. l.

Reuter Ágoston
festő.

1941-ben szerverte meg Reuter Ágoston az „Én múzeumom" mozgalmat. Ez a mozgalom nagy visszhangot váltott ki.

Dévényi Iván: Emlékezés Reuter Ágostonra.
Művészet, 1971. május - 21.oldal

Reuter Ágoston
festő.

„Rajzteremben" (repro)

Devényi Iván: Emlékezés Reuter Ágostonra
Műhiszet, 1971. majus – 21 oldal.

Reuter Ágoston
festő

A Nemzeti Szalonban a 40-es években
tárlat nyílt Reuter Ágoston által szervezett
„Én múzeum"-om reprodukcióiból. Ezeket
a képeket 13-15 éves kisdiákok gyűjtöttek össze.

Dévényi Iván: Emlékezés Reuter Ágostonra.
Müvészet,1971.május - 21.oldal

Reuter Ágoston
festő

1893-ban született Alsópéterfán.
A Képrőművészeti Főiskolán Réti
István volt a mestere. A két világ
háború között a Mester utcai polgári
iskolában tanított Reuter Ágoston.

Dévényi Iván: Emlékezés Reuter Ágostonra.

Művészet, 1971. május - 21.oldal

Reuter Ágoston
festő

Reuter Ágoston a felszabadulás után a Képzőművészeti Főiskola tanára lett. 1946-ban „Művészet - szemlélet" címmel folyóiratot indított.

Dévényi Iván: Emlékezés Reuter Ágostonra.
Művészet, 1971. május - 21.oldal

Reuter Ágoston
festő

1966 novemberében halt meg —
életének 73 ik esztendejében —
Reuter Ágoston festőművész, rajz-
tanár.

Dévényi Iván: Emlékezés Reuter Ágostonra.
Művészet, 1971. május - 21.oldal

Reuter Ágost MDK

Kőhalmy Elekné, szines rajz

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Reuter Ágost

MDK

Dr. Jármay Károly, szones rajz

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Reuter Ágost

MDK

Határfa, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

MEGHÍVÓ

REUTER ÁGOST ÉS VAGÁCS GÉZA
FESTŐMŰVÉSZ TANÁROK
A BUDAI KAPUCINUS EGYHÁZKÖZSÉG TERMEIBEN
(II. KERÜLET, FŐ-UTCA 30. SZÁM) RENDEZETT

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA
FOLYÓ ÉVI ÁPRILIS HÓ 9-ÉN, VASÁRNAP DÉLI 1/2 12 ÓRAKOR
A KIÁLLÍTÁS ÁPRILIS HÓ 17-IG, HÚSVÉT HÉTFŐIG BEZÁRÓLAG
DÉLELŐTT 11 ÓRÁTÓL DÉLUTÁN 5 ÓRÁIG VAN NYITVA

Hollóssy János Budapest

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

_____ úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

_____ ker., _____ u. _____ sz.

Reuter Ágost MDK

Messinai tengerpart, vizf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDK

Reuter Ágost

Kőhalmy Elekné, sz.r.

Képzm. Társ. 1931, őszi kiáll. kat. 42 l.

Reuter Ágost MDK

Felvidéki táj

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Rentes Ágost

Messinai Hengerpost c. műve szerepel az akvarell és pontell festők kiállítása a Nemzeti Galoubán (emlitve)

Magyarság 1927 v. 26.

Reuter Ágost MDK

Tabáni csendélet, olf.

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Reuter Ágost MDK

Akt a műteremben, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Reuter Ágost MDK

Parkrészlet

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Reuter Ágost

MDK

Kézimunka

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Reuter Ágost M DK

Alkotó munka

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Reuter Ágost MDK

dr. Darányi Ferenc

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

Reuter Ágost MDK

Tanya-részlet, olf.

Műcsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll

Reuter Ágost

MDK

Dunai malmok

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Reuter Ágost MDK

Kilátás a Művészek alkotó otthonából, ceruza

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Reuter Ágoston MDK

Szép lombos erdők, tus

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Reuter Ágost festőművész-tanár

Karácsonyi kiállitása.

M.932.XII.13.

Reutter Ágost

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Me Pedenon arcképe.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Reuter Ágoston

MDK

Nyári erdő, rajz

Mücsarnok 1950.I.Magy.Képzőm.Kiáll.

Reutar Ágost MDK

Akt, szines rajz

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Reuter Ágost MDK

Apám arcképe, szines rajz

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Reuter Ágost MDK

Ködös Tabán, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

MDK

Reuter Ágost

Reuter Á. és Vagács G. gyüjteményes kiáll.
Bpest.

Reuter Agpost

Reuter A. és Vargács G. gyűjteménye kiállí-
Dpest.

Reuter Ágost NDK

dr. Darányi Ferenc

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Reuter Ágost

MDK

Dunai malmok

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Reuter Ágost

Nagyapa szobája, of.

Falusi templom, vf.

Női akt, cer.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal.
1922. máj. 2o. l.

MDK

Reuter Agost
grafikai műve:

Éva leányom. Rajz. Magántulajdon.

Az Orsz. Magy. Képzőm. Társ. jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. máj-jun. 19.1.

MDK

Reuter Agost
műve:

A Fehérsas-téri iskola folyosója.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 31.1.

Reuter Ágost MDK

Alkotó munka

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Reuter Ágost MDK

Éva lányom, rajz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Reuter Ágost

MDK

A Fehérsas téri iskola folyósója

Miccarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Reuter Ágost MDK

Erdei napsütés

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Reuter Ágost

MDK

Felvidéki táj

Miccornok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

MDK

Reuter Ágost

Parkrészlet, tollr.

Várrészlet, "

Sárospatak környéke, cer.

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll.
Ernst Muz. 1953. szept. 1o 1.

MDK

Reutter Ágost, Bp.

Baranski E.L:.Főiskolánk a párisi 8. nemz.közi ... kongresszuson. Képzőmüv.Főisk.Évk. 1936/37.

1.

MDK

Reuter Ágost

Duna-részlet

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

4o 1.

Reuter Ágost
Határfa

Tavaszi Várlat. Műcsarnok, 1952. április,
lo 1.

JTI LEPEL,

ete bársonyból, rajta domború hímzés: Krisztus
ás kereszten, négy kínzóeszközös angyallal.
l. 182 cm.
gyar munka, 1500 körül.
7-ben javítva.
Régészeti Múzeumból, hova Némethy Lajos
jteményéből került.
Lepold Katalógus 145. sz.

THORY-MISERUHA, (291. kép)

ete kétréteges arany bársony. Firenze, 1490
il. — Domború keresztjén kiugró baldachinok
középütt a Madonna Jézussal, két angyal koro-
tart feje fölé, balról Szent Dorottya, jobbról
t Margit félalakja, lent Szent Katalin és
t Borbála álló alakja. Legalul két sárkány-
es címer, balról a Báthoryaké, jobbról fekete

. 130 cm.
yar munka, 1500 körül.
nerek szerint Sánta Báthory István nádor és
Masoviai Zsuzsanna lengyel hercegnő
kából. — Az 1623. évi leltár szerint az ipoly-
prépostságé volt. — 1853—1854-ben reno-
k.
Dankó 97—98. l. (Képe XXXVI. tábla.) —
Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880.,

MDK

Reuter Ágost

F.J.: Téli tárlat a Műcsarnokban. Pesti Hirlap 1939. jan. 31.

REUTER ÁGOST

Kilátás a Művészek alkotó otthonából. Ceruzar.
40x50.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

MDA

Reuter Agost

Műteremablaknál.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc.24.-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 16.1.

MDK

Reuter Ágost

Képzőművészet 1931. 41. sz. 143.l.

MDK

Reuter Ágost

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 68.l.

MDK

Reuter Agost

Művével résztvett a kiállításon.

KmTára.1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállító művészek névsora. 28.lap

REUTER ÁGOST

Erdei napsütés

Téli kiállitás képes tárgymutatója.Műcsarnok 1937.

MDK

Reuter Agost

Tanya-részlet, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15-Jan.12. 1941. 6.1.

MDK.

Reuter Agost grafikus

"Kilátás a Muvészek Alkotó otthonából"
/ceruzarajz/

III.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952.dec.-1953.márc. 14.1.

MDK

Reuter Ágost, festő

317. Tópart. Olf.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22.

Kat. 14.l.

Reuter Ágost, festö MDK

Duna-részlet.

Bp.Mücs.-OMKT Nemz.Képzömüv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 4o.l.

Reuter Ágost

kiállított grafikája:

Falu vége, tollrajz, 35x45 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

15. l.

MDK

Reuter Ágost, festö

Kézimunka.

MTárs. Téli tárlat.1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 28.1.

Reuter Ágost festö.

Népszava.1923.IX.14. 5.l.

Reuter Ágost grafikus

Szabad Művészet. 1950 IV. 11. 420-429

Rabinovszky Mániusz: A grafika és az
I. Magyar képzőművészeti
Riálktós

61

Reuter ágost grafikus

Pesti Hirlap. 1923. szept. 8. 7

A „Vita" művésztársaság első kiállítása

a Nemzeti Szalonban

MDK

Reuter Ágost, festö

Erdei patak. Olajf.

Műcsarnok. IV. Képcsarn. kiáll. "A magyar művészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 22.l.

MDK

Reuter Ágost, grafikus

Falu vége. Tollrajz.

Műcsarnok. -Tavaszi Tárlat. 1957. Kat. 15.l.

Reuter Ágost MDK

Tópart, olf.

Műcsarnok 1942 Tavaszi tárlat
A magyar művészetért c.kiáll.

Reuter Ágost

Halastó

Micsarnok 1939 dec-1940 január

Reuter Ágost

Hajnal Mocsán

Micsarnok 1939 dec-1940 január

Reuter Ágost MDK

Apatini részlet, rajz

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Rotter Ágost MDK

Dunai csónakjavitó, rajz

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

Reuter Agent

Reuter Ágoston MDK

Erdei patak, rajz

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Reuter Ágost

MDK

Erdei patak, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Reutter Ágost

Szerepelt a művészcsoport műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Reuter Ágost

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

Sórai lijság 1931. V. 22.

Reuter Ágoston:

festőműrész - sgztanár

A felérsartéri polgári fiúiskola csaport-kiállításán műrei szerepelnek.

Esti Kurir, 1927. dec. 11.

Reuter Agentur

[illegible]

A felírvertési polyási fiáskala csepert-
hiállításban emlei rezepelnek.

Erti Kaiser, Ipet. dec. 11.

Reutter Ágost

is szerepel a MAPÉ kiállításán.

(b. m.): Őszi párlat. – Pállya Celestin 50 éves Jub.-a.
E. K. 931. X. 18.

MDK

Reuter Agoston tanár

Reuter Agoston tanár vezetésével a Mester-utcai polgári fiúiskola "Az én múzeumom" cimmel kiállitast rendezett a Nemzeti Szalonban.

R.Szörédi Ilona: Az én muzeumom.

Uj Magyarság, 1941.febr.1. 6.1.

MDK

Reuter Ágoston

Erdei patak, r.

KMTárs. 1943. tav.kiáll. 21. o.

Reuter Ágoston MDK

360 K. állami ösztöndíjat kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1915–16. 8. l.

MDK

Reuter Ágoston

~~Rékexcházelóx~~

Nyári erdő. rajz

I. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 1950. aug.

10 l.

REUTER Ágoston

M.D.K.

1917-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Lásd: Nagybánya... Bp. 1954. 332.l.

Reuter Ágoston
Tópart, olaj
Dunapart, "
Napsütés, "
Halastó, "

Keresztény iparosok orsz. szöv. kiáll. 1942. márc.
5 l.

M D K

Reuter Ágoston

Akvarell, két darab

Vá. Szent-György-Czéh XL. Aukc. A Gyüjtő. VII. évf. 7. sz. 1918 máj. 212 l.

MDK

Reuter Agoston

Rajzóra.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentatív Kiáll.Bpest.1929.okt.hó
Kat. 17.1.

MDK

Reuter Ágoston, graf.

Szép lombos erdők. Tuss.

Mücs.-IV.M.Képzm.K.áll. 1954.jan.-febr. Kat. 16.1.

REVTER ÁGOSTON festőm, a rajztanárok orsz. főelőadójelölt.

NN: A magyar képzőművészet feladatairól

Művelt Nép, 1953. II. évf. 24. sz. június 12., 1. l.

MDK

Reuter Ágoston, festőm.

melegen és erőteljesen festi a magyar napsütést.

A magyar élet pártjának képzőművészeti kiállitása. - A Párt ferenckörúti helyiségében.
Ujm Magyarság. 1941.dec. 14. 21.l.

Formateremtés – rendszerszervezés

8

8 Reuter Ágoston: Rajzteremben, olaj, vászon, 1922, (fotó Magyarné) – a legújabbkori művészetoktatás a düreri attitűdből indítja a művészképzést, de a pillanatnyi látványban adott valóságvetületet, valamint – festészetről lévén szó – a négyszögkeretbe foglalt síklapot, mint a festői mondanivaló hordozó közegét már a művészi alkotás eleve adott, megmásíthatatlan alapfeltételének tekinti

supán egy-egy végletesen rövid időköz
tványélményét reprodukáló valóságidéző
ódszerhez képest újítanak, általában a
fejezésmód egyéni (mindenekelőtt az
lkotó egyéniségére jellemző) vonásainak
angsúlyozásával
ors István: Pietá V., 1960-as évek közepe
fotó Gyertyás) – ennek a műnek gondola-
-érzelmi ivelése önnön formaegyüttesétől
gfeljebb a Michelangelo-Pietáig követ-
ető vissza biztonsággal, a „visbeki meny-

Reuter Ágoston,

Miskolc, 1944. 3. 23. old.

REUTER ÁGOSTON

Nr. 90. Ceruzarajz. Apatin. 90 c 68 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota.
Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
LX. számu leltár. 1949. (Iparmüvészeti Muzeum, Adattár)

REUTER AUGUSTON

Nr. 90. Germaretis. Apatin. 90 a 68 cm

REUTTER MÁRTON, fazekasmester

1712-ben Kőszeg az elpusztult fazekas céh szabalyzatat újra kiadta a céhnek.Az előterjesztő fazekasok valamennyien kőszegi polgárok voltak.Nyolc polgar mint. volt.-Ezek egyike volt ő is. 334 .old

BARDOSI JANOS-B.DORNER MARIA: Adatok a sárvári/és kőszegi fazekas ág történetéhez 333.old

Savaria, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72.-Szombathely, 1975

Reuter Ágost festőművész

Pátria klubban karácsonyi kiállításon szerepel.

— **Karácsonyi kiállítások.** Az erdélyi magyar népművészet és kézműipar pártfogó asszonya: Bethlen Mária grófnő, akinek széleskörű érdeklődésre számot tartó és értékes vándorkiállítását az utóbbi években sokszor látta a magyar városok közönsége, ismét Budapestre érkezik. Az általa Erdélyben frissen összegyűjtött népművészeti tárgyak Budapesten az Erdélyi Férfiak Egyesületének (Vilmos császár-út 22) székházában kerülnek kiállításra és eladásra december 13-tól 18-ig, naponta délelőtt 10-től délután 7 óráig. A kiállítást ünnepélyes keretek között december 13-án délután 6 órakor Ugron Gábor nyitja meg. — Királyfalvi Kraft Károly festőművész a székesfővárosi Szent Gellért-gyógyfürdő télikertjében balatonkenese-akarattyai és budapesti műveiből gyüjtemenyes kiállitást rendezett, amelyet december 11-én, vasárnap délelőtt 11 órakor dr. Sipőcz Jenő polgármester nyit meg ünnepélyes keretek között. A kiállitás december 18-ig bezárólag minden nap délelőtt 10 órától délután 4 óráig, vasárnapokon pedig délután 2 óráig díjtalanul megtekinthető. — Reuter Ágost festőművész tanár karácsonyi kiállitást rendez a Pátria-klub VI., Hegedüs Sándor-utca 9. számu helyiségében. A kiállitást december 11-én, vasárnap déli 12 órakor nyitják meg és december 18-ig marad nyitva, naponta 11-től 5-ig.

PH. 932. XII. 11.

— **Előadások a Népegészségügyi Muzeumban.** A Népegészségügyi Muzeumban (Eötvös-utca 3) vasárnap délután 4 órakor dr. Gortvay György egyetemi magántanár az ipari mérgekről, dr. Grusz Frigyes kórházi főorvos a poloskákról vetitettképes előadást tart. A muzeum látogatása díjtalan.

— **Baj van az emésztésével?** Bizton segit a kellemes Raval hashajtó. Kisebb csomagja 50 fillér.

P.H. 932 XII. 11

50% engedmén
Árusitás nagyban és kicsinyl
SZABÓ alka

Reuter Ferenc

ötvös 1778-1779

Lásd

Mik. Pass. 137

44. REUTER FERENCZ. *(Frantz Reuter).*
1778—1779.

1778. ápr. 26-án *Frantz Reuter* königlicher

18

Mihalik
Háromszár év
M. Kor. Ért. 1911.
137. l

HIVÁS

Magyar Tud. Egyesületbe.

az egylet pénztárába egyszer s
o koronát fizet (ha ez összeget
zetni, a teljes befizetésig 5%-os
izetni); *rendes tag* az, aki kö-
át 10 kor. évi tagdijat fizetni.
tag a következő kedvezménye-

z egyesület összes kiadványait,
mű népszerű tudományos havi
lőfizetési díja nemtagok részére
ely immár 11-dik évfolyamába
őrangú munkásainak tollából és
eg közöl czikkeket s gazdagon

hat utalványhoz van joga, me-

Reuter Ferenc, porosnyi ötvös

Muz. és Kvt. Ert. V. 137, 138.

Reuter Ferenc

Reuter Camillo dr

a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága graf. szakvostályanak elnöke.

Török Gyula dr:

Pécsi utmutató.
Pécs 1943. 151. l.

Csemegi: Tabáni Krisztus

Reuter Erna

nyilv. női vajztanf

9 hónap. jeles

Tanár Csizik Gyula

Iparrajziskola 1905

30 nap **ÁPRILIS** 15. hét

2 árnap — Virágvas. *Áron*

3 létő — Rikárd *Keresztély*

4 edd — Izidor *Izidor*

5 erda — Fer. Vince *Vince*

6 ötörtök — Nagycsüt. *Cölesztin*

7 éntek — Nagypéntek *Nagypéntek*

8 ombat — Nap kelte 5 ó. 25 p. — Nap nyugta 28 ó. 40 p. Holdtölte 18 ó. 22 p. — Nagyszomb. *Lidia*

44.071. — K. M. E. Ny.

Reuter Erna

jeles

Iparrajziskola 1906

Reuter, Anton

Reuter, Anton f. Reiter, Anton.

Reusher András

ötvös.

1711. Löcsén az ötvös céh céh-mestere.

Miután abban az időben *Reusher András* a pestis pu
ötvösczéhből egyes egyedül maradt életben, Reushert a cz
tanács két deputátora iktatta be.

János

sen —

1717 és 1718 szintén ő a céhmester.

Mihalik József: Löcsei ötvösökről
a XVIII. században. Arch. Ért. 1906.
60. l.

Reuter Anton

ötvös 1771

lásd

Mih. Pors. 122

V 0/14

Legfinomabb
Allerfeinstes

VENUS

csillagpapir
Sternpapier

Reuther András

ötv.

Kőmagyötvj. 1185. 17.

Reuter András

ötvös

1715 Lőcse

Kapumagyarországtvösök 27 l.

Izmael pasa:

Mellig, kissé jobbra ~~néz~~ fordu
bedő" magas turbán van, b
kát~~fól való~~. A hátterben p
ban:

„ISMAEL PASCIA S
„ALL' ESERCITO
ANNO 16

fölül a jobb sarkon: „460"
s legalól balra: „T: Toorenv
jobbra: „G: Boutta

Rézmetszet, méretei
Metszette: G. Bouttats

G.

Reuter András

ötvös.

1715 ben Löcsén élt. 1720-ben Reuternek már özvegye emlitetik

Dr. Illéssy János: Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért 1904 évf. 394. l.

680
340

Dalyan György könyve

gi nyomda Budapest.

Reuther András

ötvös Lőcse

Kőmagyötvj. 205. l.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1185			**AR Andreas Reuther,** e. 1703—, MC 1719. (1711-ben egyedül van a céhben. 1720-ben özvegye vezeti a műhelyt. — *Ist 1711 allein in der Zunft. 1720 leitet seine Witwe die Werkstatt.)*
	—		Kehely, hatkaréjos talpán 3, kosarán 4 festőzománcos plakett: Olajfák hegye, ostoroztatás, keresztvitel és 4 evangélista. — *Kelch m. Plaketten in Maleremail, am Sechspaßfuß: Ölberg, Peinigung u. Kreuztragung, am Korb: 4 Evangelisten.* — „1700." M—*H* 25

Székesegyház, Szepeshely — *Kathedrale, Zipser Kapitel.* Expos. 1884: II, 12, 137, 45. Divald: op. cit. III, 79. Az 1884-i „lajstrom" az AR jelet ARGENTEA-nak vélte. Én mesterjegynek tartom, annál is inkább, mert a festőzománc nagy mestere, Szilassy János, Reuther András leányát vette el, tehát műhelyének örököse volt. A próbabélyeg 1700 körül elmarad más esetben is. (L. 1184/a.) Divald selmecbányai műnek vélte a kelyhet. — *Der Katalog der Ausstellung 1884 meint AR bedeute ARGENTEA. [illegible] bedeuten die Buchstaben Andreas Reuther, dessen Tochter der grosse Meister des Maleremails Szilassy (Nr. 1188) heiratete und so auch seine Werkstatt erbte. Das Beschauzeichen fehlt auch andersmal um 1700. (S. Nr. 1184/a.) Divald hielt das Werk für Schemnitzer Arbeit.*

7 ℓ

Meiner Meinung nach más betű.

legnagyobb főnyereményt, 300.000 pengőt a
t a 100.000 pengős főnyereményt 38118 sz.
nét szerencsés vevőink nyerték.
ggyel elérhető legnagyobb nyeremény

0.000 pengő.

véti tojást mellékelünk és kérjük, hogy azok közül
t kiválasztani és a számot a mellékelt levelező-
le **legkésőbb április hó 5-ig** *megrendelni*

uzás már április 10-én és 13-án lesz.

neg szerencséjét és tiszteljen meg nb. rendelésével.
nagy nyeremények egyikét Önnek fizethetjük ki
b szerencsekívánataink mellett

gyárak:
. 28.— P
. 14.— P
. 7.— P

teljes tisztelettel

TÖRÖK A. és TÁRSA
BANKHÁZ R. T.
BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 8.

Reuther András

ötvös

l.

Schürer-Wiese

109. l.

224. l.

Másod példány

tal

Egyszáz Koronáról
mátravezetéji st. kat
ellásanál előforduló
i költségekre föt.
jos plebános artál,
é teleztem — . —

Reuter Ferenc
építész =

l.

Uxa. 218. l.

Reuter Ágoston

László

Szabad Művész...
1955. 322. l.

Библиотека Института Славяноведения

Reuter Ágost

— **Karácsonyi kiállítás.** *Reuter Ágost* festőművész-tanár, a Pátria Clubban karácsonyi kiállítást rendezett. Nagyon derűs és változatos témájú képeit állította ki. Különösen figyelemre méltók barátságos hangulatú nyári képei; az érdekes Tabán-tájak, finomvonalú rajzok és a művész teljesen egyéni technikájával készült portrék.

M.H. 932 XII/14.

M.H.932.XII.14.

Reuber Ágost festőművész.

Karácsonyi kiállítása Pátria magyar írók és művészek klubjában.

U. 932. XII. 7.

Reuter Ágost

* **Képkiállitás a Pátria Klubban.** Vasárnap, december 11-én déli tizenkét órakor nyilik meg a Pátria Klubban (Hegedüs Sándor-utca 9. I. emelet) *Reuter* Ágost festőművész-tanár karácsonyi képkiállitása. Az értékes anyagot délelőtt tizenegy óráig nézheti meg a közönség. A kiállitás december 18-ig marad nyitva.

M. 932. XII. 10.

Reuter Ágost.

* (Reuter Ágost karácsonyi kiállítása.) Reuter Ágost festőművész-tanár karácsonyi kiállítást rendes a Pátria-club, VI., Hegedüs Sándor-utca 9. számú helyiségében. A kiállítást december 11-én, vasárnap déli 12 órakor nyitják meg és december 18-ig marad nyitva, naponta 11-től 5-ig.

B H 932
XII. 11.

B.H. 932. XII.11.

Reuter Ágost festőművész

Arckép
dr.Darányi Ferencné Ő méltósága arcképe

A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete
XVI. kiállitása, 193o. december N. Ágost

Esterházy Miklós hg. esküvője alkalmából ajándékozta Simor prímásnak, 1898. Kohl Medárd ajándéka, 1917.

Gerevich PA, 194. l. (Kelyhet említ.). — Lepold Katalógus 129. sz.

NÁSFA,

középen Mária ülő, zománcos alakjával, PATRONA HUNGARIAE felirattal, gyönggyel és zafírral. A Magyar Nemzeti Múzeum egyik násfájának utánzata.
Magyar munka, 1880 körül.
Simor prímás ajándéka.

Dankó 83—84. l. (Képe XX. táblán.) — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 362—363. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XV., 1881., 197. l. — Pulszky—Radisics: Az ötvösség remekei, I. kötet, Bp. 1885., 11. l. (Képe táblán.)

ÁRPÁDHÁZI SZENT MARGIT VASÖVÉNEK EREKLYETARTÓJA,

aranyozott ezüst, zománcos. Neoreneszánsz stílű. Felirata szerint Lippert terve alapján Anders bécsi ötvöstől.
Szél. 86 cm.
Simor prímás készíttette, 1881. Az ereklyét a pozsonyi Erzsébet-apácák ajándékozták Simor prímásnak, 1880.

Új Magyar Sion, XI., 1880., 633. l. — Új Magyar Sion, XII., 1881., 634—635. l. — Lepold—Homor 71. és 74. l. — Gerevich PA, 194. l. — Genthon István: Szent László feleségének keresztje. MM, XIII., 1937.,

MDK

Reuter Ágost, festőm.

a régi értemes tájkép specialisták mellett kiemelkedően szerepel.

Pipics Zoltán: Téli Tárlat. - Művészet.
Uj magyarság. 1939. jan. 29.

MDK

Reuter Ágost, festőm.

a IV.-VI. terem megannyi vlismert művész munkáit mutatja be.

Tárgyánál és megoldásánál fogva kedves R.Á. "Rajzterme".

A Műcsarnok reprezentativ kiállitása.
Képzőművészet. 1938. 48.sz. 64.l.

MDK

Reuter Ágoston

Határfa, of.

Nagyapa szobája, of.

N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 23. l.

MDK

Reuter Ágoston

Részlet a Fácánból

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 15. 1.

OL. Delineationes Aedilium, fasc
Pozsony. Görög gk. templom terv
MDK-A-I-21 Valkó A.

Év: 1779.

Laurentius Lander Caal Architect

22x33 cm

Grichische Normale Kirchen.

Homlokzati beépitett tor ny, gaz

MDK

Reuter Ágoston

Végvári: I.M.Képzőm.kiáll. Magy.Nemz. 195o.szept. 9.

Reuter Ágoston

Kiváló

Új M. 1942. III. 24.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
ozőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15. - Ft.

adványai közül kapható
< 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75. - Ft.

< 1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

MDK

Reuter Kamilló dr.

választmányi rendes tag

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. 1935. jun.

MDK

Reuter Kamilló dr.

a választmány rendes tagja

Pécsi Képzm és Műbar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Reuter Kamilló dr.

választmány: rendes tag

és

Pécsi Képzőműv. Műbar. Társ kiáll. 1938. jun.

MDK

Reuter Kamilló dr.

választmány: rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. ~~nov.~~ máj.

MDK

Reuter Kamilló dr.

választmány: rendes tag

Pécsi Képzőm. .s Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

Mathias Reutl,ötvöstanuló MDK
M.Riudl,Reutl/.

Öt évre szerződteti /1647-1652/ Bürtsch János.

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban.
Muz.és Kvt.Ért. 1918. 41-53.l.

MDK

Reuter Gusztáv, festőm.- tanár

Állandóan nagy tömeg szemléli a Heffmann Ferenc mükereskedő pavillonjában _ mely-et a cég keretlécekből állitett össze Boden Károly iparm.-tanár tervei alapján- kiállitott szebbnél szebb olajfestményeket.

R.G. irányitotta az olajfestményeknek a pavillonban való elhelyezését.

- A háborus Nemzetközi Vásáron.

Pesti Hirlap. 1942. aug. 2o.

REUTLER, Vitali; pozsonyi kőművesi-
géd

V. R., Maurergesell, 19 hónapos gyereke meghalt.
(1768, 12. vzám, 41)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Reuter, Theodor

l. Gereczerajztár

340 h. (Többször)

A FASISZTÁK ÁLTAL ELHURCOLTAKAT
SEGÍTŐ BIZOTTSÁG

ENG. SZ. 130.713/1945. B. M.

Segíts az el

Minden magyar, minden igaz
az ártatlanul deportáltak megs
Nézd, mennyire megnyomoríto
Nézd, mily éhesen, betegen, r
néhány, aki megmenekült a náci-nyi
Nincs se ruhája, se cipője.
Nem találja sem családját, sen
Kihez menjen, kitől kérjen?
Tőled vár segítséget, emb
Te adj neki pénzt, cipőt, ruha
Adj, amit csak tudsz, a legjob
Ezt várja tőled a magyar nép,
Nemzeti Segély közös szerve.

R e u t h e r
müegyetemi tanár

Uj Nemzedék.1924.okt.16. (Budapest a XIX. század épitési stilusának legjellegzetesebb városa.)

Rév Gustáv

festő

l.

Képművészet

1942. 182. l.

50

Pozsony. T. 6206.

E lapon a várkapuk hosszmetszetét és belső látképét nyerjük. Felirata

fölül balra: Schlossthor in Pressburg
Längenschnitt.

jobbra: Schlossthor in Pressburg
Innere Ansicht

e fölött: Section II. Blatt No 5.
Jahrg. II.

alól balra: Aufnamen der Architektur-Schüler der k.k.
Akademie der bil. Künste in Wien 1862.

jobbra: Unter der Leitung des Prof. Friedrich Schmidt
gezeich & Autograph. von Theodor Reuter.
(mit Verwahrung des Nachdruckes.)

legalól balra: Druck v. F. & M. Förster in Wien 1863.

Kny., mér. a papirosnak 65.5 : 93.7 cm.

140-95.

Kassa. T. 5824.

E lapon a Szent Mihály kápolna hosszmetszetét szemléljük, a melyhez a méretegység 5. W. K-ra van adva. Felirata fölül balra:

St. Michael Kapelle in Kaschau
Längen Schnitt.
Aufnamen der Architektur-Schüler der k. k.
Akademie der bil. Künste in Wien 1863.
Unter der Leitung des Prof. Friedrich Schmidt
gezeich. & autograph. von Theodor Reuter.

alól középütt: Druck v. Osc. Weigel, Wien 1864.
jobbra: Jede Vervielfältigung Vorbehalten.

Kny., mér. a papirosnak 94.3: 65.5 cm.

140-95

Kassa. T. 5823.

E lapon a szent Mihály-kápolna oldalnézlete van feltüntetve és hozzá alól a méretegységet nyerjük 5. W. Klftr-re. Felirata fölül balra:

St. Michaels Kapelle in Kaschau
Seiten Ansicht.
Aufnamen der Architektur-Schüler der k.k.
Akademie der bil. Künste in Wien 1863.

jobbra: J. 2. / S. 2. 26.
lalól balra: Unter der Leitung des Prof. Friedrich Schmidt
gezeich & autograph. von Theodor Reuter.
középütt: Druck v. Osc. Weigel.

Kny., mér. a papirosnak 94.3: 65.5 cm.

140-95

Kassa. T. 5825.

A Szent Mihály templom alaprajza az 5. W. Klf-re adott méretegységgel. Felirata fölül, középütt:

St. Michaels Kapelle in Kaschau
Grundrisse.

balra: Aufnamen der Architektur-Schület der k.k.
Akademie der bil. Künste in Wien 1863.
jobbra: Sect II.
JargII. No. 6.
alól balra: Unter der Leitung des Prof. Friedrich Schmidt
gezeich. & autograph von Theodor Reuter.
legalól balra: Mit Verwahrung gegen Nachdruck.
középütt: Druck v. F. u. M. Förster in Wien, 1863.

Kny., mér. a papirosnak 94.3: 65.5 cm.

140-95

Reuter, Theodor

Kassa. T. 5822.

A szent Mihály kápolna homlokzatához méretegység is van van adva 5. W. Klftr.-re. Felirata fölül balra:

St. Michaels Kapelle in Kaschau.
Stirn Ansicht
Aufnamen der Architektur-Schüler der k.k.
Akademie der bil. Künste in Wien 1863.
Unter der Leitung des Prof. Friedrich Schmidt
gezeich ✓ autograph. von Theodor Reuter.

jobbra: $\frac{\text{J. II}}{\text{S. II}}$ 40

alól balra: Vervielfältigung vorbehalten.
középütt: Druck v. Osc. Weigel, Wien 1864.

Kny, mér. a papirosnak 94.3: 65.5 cm.

140-95

EGY VILÁGMÉRETŰ CSAPÁS ANATÓMIÁJA

A nemzetközi terrorizmus jelenségével foglalkozott a svájci Die Weltwoche ez évi második számában az amerikai Brian M. Jenkins cikke, amelynek itt főbb gondolatait ismertetjük. Tükröződik bennük a reagani felhívás a „világméretű terrorizmusellenes kampányról" is.

Az elmúlt néhány év fejleményeinek egész sorozata arra utal, hogy a terrorizmus a szegénységhez és a bűnözéshez hasonlóan a társadalom krónikus betegségévé lett. Hogyan jutottunk el idáig?

Ennek különféle okai vannak: az egyik a terrorizmus túlélési képessége mindazon kormányzati törekvésekkel szemben, amelyek megsemmisítésére irányulnak; az a hatékonyság, amelyet a terrorista taktikának sikerült az egyes nemzeti kormányok ellenében elérnie; más államok készsége arra, hogy a terrorizmus állami segítőinek tevékenységét elnézzék, mi több, együttműködjenek velük; a szakadatlan viták a terrorizmus definíciójának kérdésében; az önbíráskodás olyan módszereihez való vonzódás, amelyek a terrorizmussal határosak vagy attól el sem választhatók; végül pedig a tán legveszélyesebb fejlemény, az egész jelenségcsoport megszokottá, hétköznapian banálissá válása.

A kormányok keményebbek és ügyesebbek lettek a terrorizmus elleni harcban. Terroristák ezreit tartóztatták le vagy szorították mély illegalitásba. Egyes csoportokat, mint például az olaszországi Vörös Brigádokat gyakorlatilag sikerült felszámolni. Másokat mostanában szoritanak sarokba a hatóságok. E sikerek ellenére sem csökkent a terrorista cselekmények száma a világon. A terrorizmus továbbra is létezik, sőt mértéke nő és ugyanakkor véresebbé is válik. A hetvenes évek vége óta minden évben több az olyan terrorista támadás, amely emberéleteket követel. Még aggasztóbb az olyan támadások számának emelkedése, amelyeket vaktában követnek el és igen sok áldozattal járnak. Ilyenek az autókban, a pályaudvarokon és repülőtereken, valamint a vonatokban elhelyezett bombákkal végrehajtott terrortámadások.

Korábban azzal lehetett számolni, hogy a terroristák az erőszak alkalmazásánál bizonyos önkéntes korlátozással élnek. A legtöbb terrorista megelégedett a céljainak eléréséhez szükséges erőszak minimumával. A puszta erőszak önmagáért való alkalmazását politikailag maguk sem tekintették hatékonynak, sőt. Ma azonban, az autóbombák mindennapossá válásának korában, ezek a korlátozások eltűnőfélben vannak.

A Német Szövetségi Köztársaságban 15 évig létezett a Vörös Hadsereg Frakció. A hatóságok többször is holttá nyilvánították, de mindig föltámadt halottaiból. A brit hatóságok 15 éve küszködnek az IRA-val, tavaly az ir terroristáknak majdnem sikerült magát a miniszterelnököt is meggyilkolniuk. Spanyolországban a baszk terroristák működésüknek harmadik évtizedét kezdték meg éppen. A palesztinok — Jordániából 15 éve és Libanonból 3 éve történt kiüzetésük óta — az egész Közel-Keleten szétszóródtak, Észak-Afrikától a Perzsa-öbölig, és tovább folytatják terrorakcióikat.

Mindez nem jelenti azt, hogy a terroristák mérlege mindent egybevetve pozitiv. Igaz, ügyüknek sikerült publicitást szerezniük. Világszerte aggodalmat keltettek. Nemzetközi válságokat váltottak ki. Kormányokat arra kényszeritettek, hogy a terrortámadásokkal szemben erőszakos eszközökkel védekezzenek. De nem sikerült ezeket a sikereiket politikai nyereségre átváltaniuk, és ha ebből a szemszögből nézzük, a terrorizmus kudarcot vallott.

Miért tartanak akkor ki a terroristák és miért haladnak tovább a megkezdett úton? Részben bizonyára azért, mert a normális társadalmi kapcsolatoktól elzárva és csak egymással érintkezve maguk is elhiszik saját propagandájukat, miszerint az állami szervek a halálukon vannak, a forradalom vagy a polgárháború küszöbön áll és a győzelem bizonyos.

dó értékek mentése mellett, sajátos történelmi viszonyaink között a nemzeti identitás kifejezésre juttatásának a törekvése, és a kibontakozó polgári radikalizmus részéről a remény, hogy a paraszti kultúrának a nemzeti kultúrába való integrálása a nép — immár elodázhatatlan — politikai felemelkedésének az előjátéka.

A szecesszió, a formai eltérések ellenére, abban mindenütt megegyezett, hogy szakítást jelentett a múlttal, leszámolást a historizmussal; a századforduló polgári nemzedékének ízlésbeli emancipációja a régi uralkodó osztályok akadémikussá merevült esztétikai értékrendje alól, és útkeresés a jövő felé. Ha a különböző helyeken érvényes elnevezésének etimológiáját vizsgáljuk, akkor is azt találjuk, hogy az mindenütt a régitől való elszakadásra utal, akár a monarchia területén használatos szecessziót, akár a francia nyelvterületen elterjedt art nouveau-t, akár a német Jugendstilt vesszük szemügyre.

A szecesszió *belső igényként* fogant, hasonlóan az egykori nagy korstílusokhoz, és abban is a nagy korstílusok rokona, hogy a művészet minden ágát átfogta; a sík ornamentikából kiindulva a lakberendezésen át kiterjedt az építészetre és a képzőművészetekre, hatása kisugárzott az irodalomra, a zenére, a táncra, a magatartásformákra; korának egész ízlés- és érzelemvilágát átszőtte.

A háború után minden megváltozott. Az első világháború korszakhatárt jelentő cezúra, és nem csupán a történelem folyamatában, hanem az élet érzékelésében, az értékrend átrendeződésében, a célok meghatározásában is. Megváltoztak az igazodási pontok, a dolgok más értelmet nyertek. A környezetkultúra terén az utak kétfelé váltak. Két pólus jött létre.

Az egyik, a háború kataklizmájának az élményében fogant, és a weimari Németországban született Bauhaus, a funkció primátusa mellett szállt síkra, a világ ésszerű újrarendezhetőségének a hite táplálta, és a társadalmi szükségletek kielégítésének feladata mellett kötelezte el magát. Kérlelhetetlenül purista álláspontra helyezkedett a formák és az anyagok kezelésében. Ez volt az egyik pólus, a maga korában kétségtelenül az egyetemesebb jelentőségű — ezen visszamenőleg nem változtat az sem, hogy napjaink ízlése az art deco befogadására fogékonyabb. Az építészet volt a fő területe, innét kiindulva fogta át a lakberendezés és a tárgykultúra egész tartományát. Hatása is egyetemes volt, az egész civilizált világra kiterjedt, nemzetközileg szerveződött és mozgalomjelleget is öltött.

A másik pólus, az art deco, a háború után újonnan meggazdagodott réteg státust hangsúlyozó igényei kielégítésére jött létre; a luxus háború utáni központjai — lokálok, nemzetközi hotelek halljai, párizsi divatszalonok és a hollywoodi film világa volt a terepe, és mindazok a helyek, amelyek a háború után kibontakozott, gigantikus méretű reklámtevékenység előterében állottak: üzletportálok, a csomagolástechnika, a reklámgrafika. Lakberendezési és iparművészeti irányzat volt, szemben a késői szecesszióval, amely a legjelentősebbet éppen az építészet terén produkálta.

Az art deco felhasználta az art nouveau késői korszakának stíluselemeit, merített a távolabbi múlt hagyományaiból is, csakúgy mint a kortársi képzőművészet formaelemeiből. Az empire kecses formái mellett helyt kapott benne a kubizmus szögletessége, a Fauves-ok palettáiról átvett erős színek és a néger plasztika hatása; összeválogatta mindazt, ami a mondén — és jobbára parvenü — réteg fogyasztási igényei számára kelendőnek bizonyult.

A formaelemeknek, ha sokban hasonlítottak is egymáshoz, más jelentésük volt a századfordulón, mint az art decóban. Itt nincs szó a századvégi polgár kiábrándultságának menekülő szépségkultuszáról, a századelő útkereséséről, a szecesszió népies irányzatának érzelemgazdagságáról, az avantgarde radikalizmusáról. Ez persze nem jelenti azt, mintha az art deco nem produkált volna esztétikai értéket, de azt igen, hogy mint művészeti jelenség nem azonosítható a századelőn, eltérő történelmi feltételek között született szecesszióval. A művészettörténet nem hagyhatja figyelmen kívül a történetiséget.

Hozzá kell még tenni azt is, hogy miközben a szecesszió Magyarországon sajátos couleur locale-t képviselt, az art deco nálunk csak halványan, mintegy nyomaiban létezett, a félhivatásos neobarokk és az idehaza eleinte ellenzékinek minősülő, és főképpen az értelmiségiek körében kedvelt Bauhaus mellett.

Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs jogosultsága egy olyan kiállításnak, amely 1910-től 1940-ig kíséri végig környezetkultúránkat; jogosan cselekszik, amikor rámutat a formák továbbélésére, de önkényesen jár el, ha az egész bemutatott időszakra az art deco címkéjét ragasztja. Nem minősíthetjük az art deco sorába tartozónak Toroczaki Wigand Edének — akit az építészetben és a környezetkultúrában a népi romantika képviselőjeként tartunk számon — 1903-ból származó bútorait, melyek sima felületeikkel a maguk idejében a historizmussal szembeni kihívást jelentettek, sem Lajta Béla alkotásait, aki — mindenekelőtt az építészet területén — a szecesszióból indulva a funkcionalizmus felé nyitott utat.

A művészettörténet nem ragadhat meg a jelenségek felszínén, a dolgok epidermiszénél, az egymáshoz bár hasonló, esetenként egymással akár össze is téveszthető vonások felszíne alatt, meg kell különböztetnie a *lényegüket tekintve* egymástól különböző dolgokat. Ez nem szakmai szőrszálhasogatás, mert a motívumok esetenkénti egyezése ellenére, más a szelleme — esztétikai, érzelmi, hangulathatása — az egyiknek, más a másiknak. A művészettörténet feladata, hogy ezt elemezze és feltárja, hogy a művészet iránt érdeklődők látókörét kiragadja az egysíkúságból.

Atya és a Fiú egylényegűségét, de nem foglalkozott a szentháromsági személyek közti különbségek mibenlétével. Ez utóbbi kérdés részletesebb vizsgálata tehát másokra maradt, mint ahogy maga a Szentlélek-tan is ezután bontakozhatott ki igazán.

Augustinusnak a Szentháromságról írott nagyszabású művét egyéb értékei, tartalmi gazdagsága, fogalmi mélysége, átütő szellemi ereje mellett éppen a Szentlélek-tan korabeli problémája, közelebbről a Szentlélek eredetének kérdése teszi különösen jelentőssé, ill. a későbbieket tekintve tanulságossá. Augustinus munkája ebben a vonatkozásban mindenekelőtt azáltal válik érdekessé, hogy maga is egyik elemét jelenti egy olyan kettősség rögzülésének, amely a Szentháromság tanának görög és latin szellemű kezelésében megmutatkozik.

A görög egyházatyák szentháromságtana általában az Atyaisten személyét szokta kiindulópontul venni. Amikor Istenről beszélnek, első megközelítésben az Atyára, az őt jellemző tulajdonságokra gondolnak. Belőle nyeri létét a Fiú, valamint a Fiún keresztül, mint ugyanabból az atyai forrásból a Szentlélek, Ágoston szentháromságtana ezzel szemben nem az Atya konkrét személyéből, hanem az egy, oszthatatlan isteni lényegből indul ki, így mindaz, amit az Isten lényegéről állít, egyes számban állítja. Isten létéről azonban itt olyan állításokat is kell tenni, amelyek viszonyt, a másik személyhez való viszonyulást fejeznek ki.[1] Ágoston munkájának ebben az összefüggésben egyik igen eredeti vonását adja az, hogy szemléleti kiindulópontjának, az egységes isteni lényegnek a hármasságát antropológiai analógiákkal is igyekszik megközelíteni. Mint a lélek nagy búvára, az egy Isten hármasságának nyomait az emberi lélekből, mindenekelőtt az emlékezet, értelem és akarat hármasságából is kiolvassa (De Trin. X.11. 17.–12.19. vö. még: X. 4.4.; XIV.10.13. stb.).

A Szentlélek értelmezéséről folyó viták egyrészt valóságos istenségének a makedoniánusokkal szembeni bizonyítása körül forogtak, de ennek rögzítése (I. konstantinápolyi zsinat, 381.) után is feladata maradt az egyházatyáknak a Szentlélek eredetének feltárása. A Szentháromság megközelítésében megmutatkozó — előbb jelzett — eltérések pedig azzal jártak együtt, hogy mindinkább elkülönült egy, a görög atyák által sűrűbben használt, rájuk jobban jellemző alárendelő formula, és egy, a latin atyáknál gyakrabban előforduló, egyre inkább nekik tulajdonított mellérendelő megfogalmazás a Szentlélek eredetére vonatkozóan. Az előbbi szerint a Szentlélek az „Atyától a Fiún keresztül", míg az utóbbi szerint az „Atyától és a Fiútól" (Filioque) ered. A görög megfogalmazás az eredés egymásutánját hangsúlyozza, és azt, hogy a Fiú nem elv nélküli elve a Szentléleknek, míg a latin formula az Atyának és a Fiúnak a lehelésben való egyenlő rangját juttatja kifejezésre.[2] Augustinus művében a „Filioque" tanítását fejti ki részletesen (De Trin. XV. 25.45—26.47.), hangsúlyozva azt is, hogy a Szentlélek az Atyától és a Fiútól mint egy elvtől származik, hiszen bennük az „atyaság" és a „fiúság" különbségét kivéve minden közös, így a Szentlélek lehelése is (De Trin. V.14.15.).

Bár a két magyarázat tárgyilag végső soron ugyanazt fejezi ki, szerkezetében, formájában, irányulásában mégis eltér egymástól. Mivel a latin egyházban Ágoston felfogása hódított tért, a következő századok során nyugaton a misében mind gyakrabban iktatták a hitvallás szövegébe a „Filioque" szót. Mivel azonban az epheszoszi (431.) és a khalkedoni (451.) zsinat megtiltotta a hitvallás szövegében tett újítást, e megoldatlan helyzet az addig is már jó ideje meglevő nézeteltérések mellé újabb összeütközésekre adott alkalmat a későbbiekben.

A IX. században (867.) került sor Photiosz konstantinápolyi pátriarka egyházpolitikai-dogmatikai skizmájára, amelynek hátterében a bizánci egyház feletti pápai joghatóság, egyes bizánci provinciák iránti római igény és más súlyos politikai kérdések húzódtak meg. Photiosz Rómától való elszakadásának, s I. Miklós pápa kiközösítésének helyességét azáltal is láttatni tudta híveivel, hogy meggyőződése szerint a pápa a Filioque tanának megengedésével eretnek nézetet vallott a helyes tanítással szemben, amelynek értelmében a Szentlélek csak az Atyától származik. Ismeretes, hogy ezek az — alapvető történelmi tendenciákban gyökerező — áldatlan harcok számos fordulat után az 1054-ben bekövetkezett skizmába torkolltak. Maga a Filioque-tan a későbbiekben is szerepet kapott az egyház életében (II. lyoni zsinat, 1274., firenzei zsinat, 1439.), s az egyik vitapontja maradt a görög és a latin egyház közötti nézeteltéréseknek.

Ezzel a kitekintéssel természetesen oly messzire rugaszkodtunk Augustinus munkájától, hogy e későbbi fejleményekkel egyértelműen elhagytuk azt a közeget, amelyből Augustinus szándékait meríthette, s amelyre munkájával, eszméinek tisztázásával annak idején hatni akart. Műve azonban olyan úton haladt tovább, ahol az eszméit hordozó erők az ő iránymutató tudatosságát saját belső logikája szerint is érvényesíteni tudták. Munkája a későbbi korok keresztény gondolkodásában megkerülhetetlenné vált, de szélesebb értelemben gyarapodással és tanulságokkal szolgálhat mindazoknak is, akik Szent Ágoston szellemi alkotásában a közös európai kultúra egyik jellegzetes hagyományát és nagyszerű teljesítményét látják.

FRENYÓ ZOLTÁN

[1] Vö.: Gál Ferenc, Istenről beszélünk. Bp., 1969. 121. o.; Nemeshegyi Péter: A Szentháromság (Róma, 1974.). In: Teológiai vázlatok, III. köt. Bp. 1983. 410. o.; Elődi István: Katolikus dogmatika. Bp. 1983. 267. o.; Szántó Konrád: A katolikus egyház története, I. köt. Bp. 1983. 161. o.

[2] Vö.: Schütz Antal: Dogmatika, I. köt. Bp. 1947. 411. o.

RÉV Kora művészettörténet
Világosság 1986.5.

MÉG EGYSZER AZ ART DECÓRÓL

Hozzászólás egy kiállítás koncepciójához

Az Iparművészeti Múzeum 1985 őszén reprezentatív kiállítást rendezett Magyar Art Deco címen. A kiállítás az 1910-től 1940-ig terjedő harminc esztendő iparművészetének — elsősorban lakberendezési és dísztárgyainak, ruházkodási darabjainak impozáns seregszemléje.

Az art deco, ez a korábban csak a bennfentesek által ismert kifejezés, de még számukra sem egyértelműen tisztázott fogalom — a hatvanas években kiadott magyar Művészeti Lexikonban még címszóként sem szerepel — az utóbbi időben közkeletűvé vált, egyre többször találkozunk vele. Az art deco iránti érdeklődés a szecesszió 60-as, 70-es években bekövetkezett újraértékelése folyamányaképpen valamiképpen már benne volt a levegőben, az Iparművészeti Múzeum munkatársaié az érdem, hogy felismerve a téma időszerűségét, ezt a nagy érdeklődést kiváltott kiállítást megrendezték.

Mivel még a művészettörténet művelői számára sem tisztázott és egyértelmű, hogy végül is mely korszak és tendencia értendő alatta, a katalógus igényesen megírt tanulmányai abban jelölték meg a kiállítás egyik célját, hogy az járuljon hozzá a fogalom tisztázásához — ezzel értelemszerűen fel is hívták a művészettörténet művelőit, hogy járuljanak hozzá a feladat elvégzéséhez. A nyitottság, mellyel a kiállítás rendezői — a katalógusban megjelent tanulmányok szerzői — a problémát kezelik, felbátorít, hogy magam is kifejtsem álláspontomat.

Az art decónak nevezett stílustendencia a Párizsban 1925-ben megrendezett Exposition Internationale des Arts Decoratifs et Industriels nyomán kapta a nevét. A kiállítás megrendezését eredetileg 1915-re tervezték, de akkor a háború miatt elmaradt, és tíz évvel később került rá a sor.

Bánszkyné Kiss Éva tanulmányában rámutat arra, hogy a szakirodalom egy része az art decót a húszas évek, illetőleg a két világháború közötti korszak egyik iparművészeti irányzatának tekinti. A kiállítás rendezői más álláspontra helyezkednek: „A húszas évek stílusával azonosított art deco-meghatározás nem fogadható el, mert jóval 1910 előtt kialakult néhány európai központban, így Magyarországon is, az a már art deco-nak nevezhető higgadt, konstruktív, népművészeti és keleti hatásokat is magába olvasztó tárgyformálási tendencia . . ." A magam részéről azokkal tartok, akik az art decót a két világháború közötti, különösképpen pedig a húszas évek egyik iparművészeti stílustendenciájának tekintik.

Kétségtelen, az 1925-ös párizsi kiállításon bemutatott anyag formaelemei nagyrészt a világháború előtt alakultak ki. De az 1925-ös párizsi kiállítás — a háború előtti formaelemek továbbélése ellenére — egy minden vonatkozásban gyökeresen megváltozott világ produktuma. A háború éles cezúrát vont a háború előtti és a háború utáni világ közé; ami a környezetkultúra és az iparművészet terén a háború után történt, lényegét — szellemét, törekvéseit — tekintve semmiképpen sem a háború előttinek a direkt folytatása. Az 1925-ös párizsi kiállítás már a háború utáni igényekhez igazodott, nem az volt, ami az 1915-re kitűzött, és a közbejött világháború miatt elmaradt kiállítás lett volna.

A századforduló korának építészete és iparművészete — amit mi szecessziónak nevezünk — Angliában fogant, a múlt század második felében, utópista-szocialista eszmékkel áthatott iparművészeti műhelyekben és művészközösségekben; a viktoriánus ízlés dagályossága, cikornyás külsőségei ellenében meghittebb, szerényebb és őszintébb szépségre, az anyagban és a szerkezetben rejlő esztétikai lehetőségek feltárására törekedett, és az volt a célja, hogy az átlagember környezetét az esztétikum szférájába emelje. Az Angliából eredő irányzat a századfordulón Franciaországban és Belgiumban, és velük csaknem egy időben szinte egész Európában virágba szökkent — nemcsak átvitt, hanem szó szerinti értelemben is. A szecesszió — francia nevén art nouveau — burjánzó floreális ornamentikája, szeszélyes aszimmetriája a XIX. századi historizmusnak szóló hadüzenet volt. Bécs, egy másik jelentős európai központ — miközben festészetében a fin de siècle feszültségeinek, neurózisának végső kiteljesedését képviselte — építészetében, lakberendezésében, iparművészetében a lehiggadt és geometrizáló formák felé törekedett — előkészítve a talajt a háború utáni funkcionalizmus számára. Magyarországon — mint másutt is Közép- és Kelet-Európában és Észak-Európában — a szecesszióban nagy szerepet játszott a népművészet — a népi díszítő művészet és a népi építészet — ihlete. Számos, egymásnak ellentmondó és egymással mégis összefonódott indíték játszott ebben szerepet: a kalló-

Rév István

Kábjáték tervező

l.

Magyar Iparm.

1944. 53–55. l.

Nagyapos

Dr. Szentiványi Gyula

urnak

Budapest

Lajosmányosi utca 16 f. em. 1

Rév István Árpád

l –

Magy. Iparm

1944. 51 l.

53 l.

54, 55.

60 l.

llas-nyomda, Budapest. 98077

Ezen fizetési meghagyás $\frac{\quad}{\text{kézbesítési}}$ költsége . . . .

Fizetési meghagyás

Az 1927:XXI. tc. 188. §-a, illetőleg az 1928:XL. tc. 158 t. Címet, hogy a fenti kimutatásban részletezett és az alul időszakra esedékessé vált társadalombiztosítási járulékokat és meghagyás kézbesítéséért járó költséget, összesen 16

azaz .....

kézbesítésétől számított 8 nap alatt az alul jelzett tör

A fizetés elmulasztása esetében a kimutatott tartozá 1928:XL. tc. 183. § utolsó bekezdése, illetőleg az 1932. évi 1 el felszámítandó havi 1% késedelmi pótlékokkal együtt közigazgat

A fizetési meghagyás, illetőleg kimutatás ellen az 192 161. §-a értelmében a kézbesítéstől számított 8 nap alatt az Int

Kelt .....

1933 febr. 4.

ORSZÁGOS TÁRSADAL FOLYÓSZ

123771 A munkaadó törzsszáma és címe:

Dr. Szentiványi Gyula

II.

Lenke tér 7.

1932. IX. 26 - 932.XII 31

Rev István

lásd

Várnossy Klára

A harai bábjáték

Bp. 194. 52 és

Kv. II. 56. l.

61. l.

Réz István Árpád

László

Független Kritika

1936. 4. 7.

Könyvtáramban

-iszti rendrokozattal összeegyez-
ivatásom körén kivül elő alkalmak-

.....
olvasható aláirás.

Rév István Árpád

169.	Andante, tussrajz	— — — — —	150.—
170.	Pianino „	— — — — —	100.—

Nemzeti Szalon
1915. szept.
őszi kiáll.

Rév István Árpád

Ejha, mies tusvajz
A korzón " "

Nemzeti Szalon
1917. máj
tav. tárl

ALELNÖK

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS
FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ

HUBAY CEBRIAN ANDOR

FŐTITKÁR

LEHEL BÉLA

TITKÁR

KANIZSAI NAGY ANTAL

Rév István Árpád

122 Profilaxis faszobor

Nemzeti Szalon

Ume 1937
ápr. maj

K. Róna Klára

133	Hölgy	olajf.	300.—	P
134	Virágvásár	„	300.—	„
135	Tavaszvárás	„	300.—	„
136	Csabdi	„	300.—	„
137	Akt	paszt.	100.—	„
138	Anna Mária	olajf.	mgt.	

Seemann András

141	Szerelem	„	200.—	P
142	Keresgélő	„	200.—	„

Szür Szabó József

143	Este	tempera	200.—	P
144	Aquarium	„	100.—	„
145	Reggel	olajf	150.—	„

Rév István bábszínháza Kolozsváron

Rév István bábszínháza, amely eddigi működésével komoly művészi sikereket könyvelhet el, már régebben készül kolozsvári vendégszereplésre s a terv megvalósitását azért kellett halogatni, mert nem talált alkalmas színházhelyiséget. Most a *kolozsvári egyetem rektora* arról értesitette a bábszínház igazgatóját, hogy a *Mátyás király-diákházban* megfelelő *helyiséget biztosit számára* s ennek alapján a Podmaniczky-utcai kis színház már csomagol s augusztus második felében két héten át Erdély fővárosában mutatja be művészi bábjátékait. A „Toldi", „Az ügyvéd és a férje", a „Panoptikum" és a „Magyar király rendet csinál" című darabjai kerülnek előadásra. Budapesten kedden játszanak utoljára s azután szeptemberben folytatják sorozatos előadásaikat.

Sajt

Uj Magyarság

1943. aug. 15.

Lázár buzdit, izgat, szervez, gyűjt, műkiállitásokat rendez, elhanyagolt, sőt elfelejtett magyar művészekre hivja fel a közfigyelmet.

PESTER LLOYD:

Dieses Buch aus der Feder des eifrigen und begeisterten Apostel ungarischer Kunst: Béla Lázárs behandelt die Zukunft dieser Kunst, wie sie sich nach dem Kriege gestalten soll . . .

PESTI HIRLAP:

A gyüjtő buzgalma, az esztéta megértése s az iró éleslátása jellemzi a gazdagon illusztrált kötetet.

NYUGAT:

L. B. a legambiciózusabb, legszorgalmasabb képzőművészeti iróink egyike.

UJ IDŐK:

L. teljes programmot ad arra, mit kellene tennünk, hogy a jövendő magyar művészet akadályoktól mentesen fejlődhessen.

MUZEUMI ÉS KÖNYVT. ÉRTESITŐ:

Az a nagyszabásu programm, melyet legujabb könyvében Lázár a magyar művészet jövőjére nézve részletesen kidolgoz, tartalmas, szines és érdekes. Egy magyar érzésü és a magyar művészetért lelkesedő ember áradó érzésével iródott ez a könyv.

MAGYARORSZÁG:

Érdekes gondolatok, tanulságos fejtegetések teszik értékessé Lázár Béla munkáját s teszik érdemessé az elolvasásra.

VILÁG:

Nem lehet tőle a ritka agitativ képességet, a lelkesedő és tevékeny ember nagyerejü jóindulatát és buzgalmát elvitatni . . .

NÉPSZAVA: Érdekes és értékes könyvet irt L. B. . . .

A HÉT:

Ezt a munkát sokan fogják olvasni és magukra is fognak ismerni belőle sokan.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET:

Az éppen a kedves a könyvben: egygyé forrott az előadójával minden szó, rapszódikus, vitatkozó, elragadtató, int, kioktat, szeret és gyűlöl, de mindenekfelett hisz a magyarságban . . . Ez a legszemélyesebb irása, ő maga tükröződik benne és a kora.

Rév István

Könyvdisz c.
tollrajza repr.
Gyöngyösy 124. l.

Caesarion, l. *Julius Caesarok* és *Kleopatra.*

Caesarizmus. Az az uralom, mely fegyveres erejére támaszkodva a maga önkényét demokratikus színezetű intézkedések által igyekszik az alsóbb társadalmi osztályok szemében népszerűvé tenni.

Caesar non supra grammaticos (lat.). A császár nem parancsol a nyelvtudósoknak. Zsigmond császár. és kir. egy alkalommal tévedésből a *schisma* szót nőnemünek vette s megparancsolta, hogy ezentúl nőnemű legyen Mindazáltal a szó nem változtatta meg nemét, mert *C.*

Caesura: az időmértékes verssorban az a nyugvópont, amely a sort az egyik taktus közepén osztja kétfelé.

Café-chantant (fr. kafé-sántán), azelőtt Café-concerts, zenés kávéház, ahol zenedarabokat adnak elő. Az első *C.*-ok a nagy forradalom alatt keletkeztek Párizsban.

Caffagiolo (kaffadzsóló). Toscanai város Bologna mellett, ahol a XVI. sz.-ban művészi értékű majolikaedényeket készítettek.

Caffieri (kafiéri), *Jaques* (1678—1755) és ennek fia, *Philippe* (1714—74), neves párizsi bronzöntők és díszítőszobrászok.

Cagliari (kályári). Szardinia fővárosa. 61.000 l.

Cagliostro (kalyosztró), *Alexandre gr.* (1743—95). Valódi neve Balsamo József, szemfényvesztő, nagy sikerrel szerepelt több európai udvarban. Párizsban a nyaklánchotrányban való részessége miatt, Rómában pedig mint szabadkőművest zárták el.

Caillaux (kajjó), *Joseph Marie Auguste*

Angliába Doverrel szemben. Századokig az angolok birtokában volt, 1558-ban szabadult fel. 73.000 l.

Calamus (C. rotang.) Kúszó pálmafaj Keletindiában; szárai spanyolnád néven kerülnek kereskedésbe.

Calasanzi (-zanci) *szent József* (1556—1648). Előkelő spanyol család sarja. A hazájában fényesnek ígérkező egyházi pályáról lemondva Rómába megy, hol az ifjúság vallásos nevelésének szenteli életét. A piaristarend alapítója. Ünnepe aug. 27.

Calcit, l. *Mészpát.*

Calcium, l. *Kalcium.*

Calderon de la Barca, *Pedro* (Madrid, 1600—1681). Lope de Vega és Tirso de Molina mellett a spanyol aranykor egyik legnagyobb drámaköltője. Jezsuita-kollégiumban nevelkedett s Salamancában végezte egyetemi tanulmányait. Első színművét tizenhároméves korában írta s tizenkilencesztendős fővel már a korabeli legkiválóbb költők közé számították. 1625 és 1635 között részben a megszállt olasz területen, részben Flandriában katonáskodott. Ebből az időből való gyönyörű szimbolikus drámája.

Calderon.

kori formája, melyben vi
ipamosai egyesültek. A C.-
társulatok voltak, később
get nyertek, törvényben
mányzati joggal bírtak.
a mesterekre, a segédekre
formán kötelező volt. A
mester s rajta kívül mé
legény alkotta az elüljá
főcélja volt saját üzleti
ipamok fejlesztése, mint az
hogy csak a céhtagoknak
nak gyakorlását, megszab
árát és minőségét, az ipar
jából a segédeket vándor
gilag támogatták. A C.-ek
lásával s a családi élet elő
lalkoztak és a tagok szelle
tek. A legrégibb magyaro
ben kelt. A C.-eket az 18
szüntette s helyettük a
majd az 1884: XVII. t
(l. o.) szervezte.

Céhbeliek. Bpesten 191
egyesület. Első elnöke K
dár volt.

Cejador y Franca, *Julio*
nyol irodalomtörténetíró
lomtörténete kitűnő tájé
nebb spanyol irodalomban

Cékla. A burgundi répa
Orsós, bordó színű répafo
melynek egyrésze a föld
elkészítve fogyasztják.

Céladók. Azok az adók.

A HÁBORÚ ÉS POLITIKA hete

Pétain tábornagy, francia államfő La Bourboule fürdőhelyről, párnapi távollét után tegnap ismét visszatért Vichybe.

Két angol hadihajó futott be kedden este a lisszaboni kikötőbe. Éjszaka kiegészítették készleteiket és tegnap, szerdán reggel már eltávoztak.

Svájc közvetítésével sebesült és beteg hadifoglyokat, valamint egészségügyi személyzetet cseréltek ki Szmirnában Nagybritannia és Olaszország között. Ez már a harmadik csere volt és összesen 3117 ember került haza.

Genfben munkáspárt alakult.

Svájcban emelkedett a tüdővész-esetek száma a háborús rossz táplálkozás következtében.

Uj német főkonzult neveztek ki Zürichbe.

Sok iráni nacionalistát letartóztattak egy merénylet miatt.

Ismét két hirhedt bolsevistát állítottak spanyol bíróság elé a polgárháború idején elkövetett bűncselekmények miatt.

Az olasz trónörökös megtekintette Livornóban az ellenséges bombatámadások által okozott károkat.

Hadbavonult olasz művészek kiállítása Budapesten

Ma délben nyílik meg a *Műcsarnok* falai között az a nagyszabású, szép és érdekes kiállítás, amelyen mintegy száz *hadbavonult olasz művész* munkája kerül bemutatásra. Az olasz-magyar kultúrkapcsolatoknak újabb baráti elmélyülését hatékonyan szolgálja ez a budapesti olasz bemutatkozás, amely a mai Itália fiatal képzőművésznemzedékével ismertet meg bennünket. Amit itt látunk: számunkra éppoly kellemes, mint emlékezetes meglepetés. A *Műcsarnok* termeiben ízlésesen felsorakoztatott négyszázhuszonnégy kép, rajz és szobor túlnyomó többsége azt bizonyítja, hogy Olaszország ma rendkívül gazdag olyan fiatal, kulturált művésztehetségekben, akik nemcsak avatott mesterei a kifejezési formának, hanem a hábo[illegible] témakört is valami emberséges, nemes, emelkedett keresztényi lelkület érzéstartalmával tudják megtölteni. A bemutatott anyag — bármennyire szépítő szándék nélkül tükrözi a közvetlen hadiélmények tárgyi valóságát — szuggesztíven sugároztatja felénk a lelki megrendülés, az áldozatos bajtársi szellem s a tiszta humánum művészetéltető melegét.

A kiállítás rendezői — nagyon helyesen — *minden* művészeti irány képviselőit felvonultatták. A konzervativokat éppúgy, mint a haladó törekvésűeket. Így módot adtak arra, hogy a háborúval kapcsolatban Olaszország művészei *szabadon* tárhassák ki lelkivilágukat, minden konvencionális megkötöttség nélkül. Nyilván innen van, hogy a kiállítók java művei szinte lehellik magukból »az egyéni átélés egész művészi valóságát«. Híven és méltóan a régi nagy olasz hagyományokhoz, még akkor is, amikor új, egyszerre lázasan nyugtalan és hűvösen józan formanyelvet szólaltatnak meg. A festészeti rész legértékesebb darabjait Antonio Giuseppe *Santagata* monumentális hatású, freskószerű szénrajzai, a kiváló tehetségű Aldo *Ugge*, Valter *Lazzaro*, Renzo *Mazzorin*, Giuseppe *Fontanelli*, Enrico *Brandani*, Manfredo *Acerbo*, Francesco *Fedeli* fejlett szín- és formakultúrára valló olajfestményei és temperái, továbbá Pietro *Sanchini*, Guido *Fumo*, Arnaldo *Pajella*, Fulvio *Bianconi*, *Spanio*, *Berlendis* és Vittorio *Caroli* remek grafikái jelzik. De nem marad el a festők népes serege mögött a kitűnő szobrászok élcsapata sem, amelyből főleg Vittorio di *Colbertaldo*, Giorgio *Carpanini*, Egidio *Giaroli*, Donato *Bitetto*, Aurelio *Quaglino* és két finom érem-művész: Giandomenico de *Marchis* és Francesco *Giannone* emelkedik ki.

A kiállítás ma délben nyílik meg, ünnepélyes keretek között.

— io.

PINCÉRNŐK A KÁVÉHÁZBAN

(A kávéházi személyzet hiánya miatt pincérnőket alkalmaznak.)

— *Tessék megkóstolni, kitűnő a feketénk.*
— *Gondolom, tiszta* **szemez**-*kávéból készült.*

(Pesthy István rajza)

Jövő szerdán, csütörtökön és pénteken lép életbe a 30 filléres beszélgetési díj a nyilvános telefonoknál

A kereskedelmi miniszter ez év február 21.-én kelt rendeletével megváltoztatta a távbeszélődíjszabást. A rendelet kimondta, hogy a budapesti nyilvános telefonállomásokról a beszélgetés díja 30 fillér, ezt a magasabb díjat azonban csak a pénzbedobó készülékek átalakítása után léptetik életbe. Most újabb rendelet közli, hogy *az átalakított pénzbedobó készülékek üzembehelyezése* és ezzel kapcsolatban a 30 filléres beszélgetési díj életbeléptetése az alábbi sorrendben megtörténik:

A *Krisztina* és *Lágymányos* távbeszélőközpont területén e hó 15-én, a *Lipót* és *Teréz* távbeszélőközpont területén 16-án, a *Belváros*, az *Erzsébet* és *József* távbeszélőközpont területén e hó 17-én lép életbe a 30 filléres helyi beszélgetési díj. Az utcákon és egyéb nem állandó felügyelet alatt álló helyeken, pénzbedobókészülékkel felszerelt állomásoknál a 30 filléres beszélgetési díj *a készülék átalakítása és az erre vonatkozó nyomtatvány kifüggesztése után lép életbe. A pénzbedobókészülékek egy 20 és utána 10 filléres érme bedobásával működnek.* A készülékek használatáról a közönséget a fülkékben elhelyezett használati utasítás fogja tájékoztatni.

A távbeszélő előfizetők attól a naptól kezdve amely napon központjuk területén a 30 filléres díj életbelép, *az állomásukat használó felektől a 30 filléres beszélgetési díjat abban az esetben is beszedhetik, ha pénzbedobó készülékük nincsen, vagy annak átalakítása nem történt meg.* A telefonpercselyeket a posta műszaki nehézségek miatt nem alakítja át. Ezeknek előfizetői az állomásukat használó felektől szintén beszedhetik a 30 filléres beszélgetési díjat. Ha az előfizető a telefonperselyt nem kívánja megtartani, jogában van azt felmondani.

A bolsevisták keresztrefeszítettek tíz orosz papot

Róma, június 10. *(NST)* A *Giornale d'Italia* ankarai jelentésében arról számol be, hogy *Rosztovban* a bolsevikiek visszatérésük után tíz orosz papot keresztrefeszítettek azért, mert *a német megszállás alatt istentiszteletet tartottak.* A szerencsétlen lelkészek nem menekültek el a városból és így a bolsevisták kezébe kerültek. Vorosilovszkban *négy papot* a kommunisták hasonló okokból agyonlőttek.

A szerelem és a bajtársiasság hőskölteménye
Bajtársak
Simor Erzsi, Szilassy, Timár
Pergőképforgalmi kft. Szarka produkció
UJBUDA

Bimbóbúcsú

Most mingyárt, ahogy ezt a kurta cikket megírtam, a két oltási bizonyítványoddal meg a kerszteveleddel elszaladok kisfiam a Vilma királynőútra és beíratlak: az első elemibe. Ha majd olvasni tudsz, ha kezedbe kerül majd akkor ez az írás, tudd meg kisfiam, hogy halk és szomorú most az édesapád. Kicsit úgy érzi, mintha eláruit volna téged, amíg odatenn hancurozol Öregapóéknál a szentesi határban. Úgy érzi, mintha kifosztott volna, mintha összetörte volna az itthon felejtett gipszkatonáidat. Kisfiam, beiktatom nevedet egy nagy könyvbe, biztosan feketébe és ősszel már visznek. Parányi válaidra két nehéz és örök malomkövet aggat ma apád. Egyik a Kötelesség, másik a Munka. Ne haragudj, kisfiam. Embernek születtél.

Ahogy figyel e sok, legfeljebb másfél éve tudod, hogy mi a különbség a játék és a munka között. Azóta öntudatos gyermekgőggel jársz. Egyre szenvedélyesebben. Ám egyre szorongóbban is, mert már meghallottad trónusok recsegését, a mesehervasztó Élet megfellebbezhetetlen ítéletét: Iskola.

Ne félj, kisfiam, apád nem nevet kiérte, hogy azóta megrémült hajrával játszol, szinte lihegve és verejtékezve, szinte végkimerülésig. Ég a kezed alatt a játék. Világosan megfelelsz, ha kérdik, hogy miért:

— Nagyon sok játszanivalóm van még őszig ...

Értem, kisfiam ... Holnap új játékokat kapsz és most már nem verlek meg, meg sem szidlak, ha szétszeded, ha összetöröd. Ha pénzem lesz, veszek megint újat, mert végtelenül igazad van: rengeteg tennivaló vár még rád a hervadásra ítélt mesevilágod megszámlált heteiben.

Amerre játszol, arrafelé lelopkodom augusztusban majd a fákról a sárguló leveleket, hogy ne lásd, ne tudd meg az utolsó napig, a csengetyű megszólalásáig az igazi szívárványok halának percét.

Amikor aztán mégis indulnod kell, valamit azért adok majd útravalónak. Vedd játéknak az egészet, kisfiam. Furcsa, nagyos új játéknak. Ha sikerül, akkor nem siratod meg a gipszkatonáidat.

(sima)

Ablakkilincsre és cseresznyefára akasztotta föl magát két öngyilkos

Ma reggel a *Róbert Károly*-körút 104. számú ház házmestere izgatottan rohant a rendőrhöz, hogy a ház egyik lakója öngyilkos lett. A rendőr telefonált a mentőkért. Kiderült, hogy az egyik főbérlő édesapja, *Gerster* Károly 88 éves öreg úr akasztotta fel magát nyakkendőjével az ablakkilincsre. Mire levágták, már halott volt. Tettét még az éjszaka követhette el, valószínűleg betegsége miatti elkeseredésében.

A csepeli WMFC futballpályán kora reggel egyik rendőr egy férfit pillantott meg a pálya cseresznyefáján. Azt hitte, hogy valaki ki akarja használni a szürkületet és dézsmálja az érett cseresznyét. Odasietett és akkor vette észre, hogy a cseresznyetolvajnak vélt férfi nadrágszíjával akasztotta fel magát az egyik ágra. Levágta, értesítette a mentőket, akik azonban már nem tudtak rajta segíteni, mert halott volt. Az irataiból kiderült, hogy *Sándor* András 46 éves gyárimunkás. A nyomozás megindult.

— **A márianosztrai fegyház igazgatónőjének kormányzói kitüntetése.** A kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy *Borsó* Viktoria Emma irgalmasnővér, márianosztrai királyi országos büntetőintézeti igazgató-főnöknőnek az intézet vezetése körül *közel két évtizeden át kifejtett értékes és buzgó tevékenységéért elismerését adják tudtul.*

Élet, szín, esemény, hangulat
a Magyar Erő
pünkösdi száma

SZINHÁZ ÉS FILM

Súlyos autóbaleset érte Hauer László főjegyző feleségét

Tegnap késő este a BI 083 taxi bekanyarodott a Mária Terézia-térre. A *Német*-utcából egy másik bérautó, a BI 01-es nagy sebességgel beleszaladt. Az összeütközés ereje a BI 083-as taxit felborította. A következő pillanatban a kocsi belsejéből jajveszékelés hallatszott. A járókelők nyomban a szerencsétlenül jártak segítségére siettek és a gépkocsi romjai közül kiemelték *Hauer* László főjegyző súlyosan megsebesült feleségét. A taxiban utazott még a főjegyző *László* fiacskája is, akinek csodálatosképpen semmi baja nem történt. Hauernét a mentők a Rókus-kórházba vitték. A rendőrség megindította a vizsgálatot a szerencsétlenség ügyében.

Kivégeztek Balassagyarmaton egy éjszakai tolvajt

Balassagyarmat, június 10. A törvényszék udvarán tegnap végrehajtották a halálos ítéletet *Cseszpák* András patvarci lakoson. Az elítélt elsötétítés ideje alatt sorozatosan lopott. Büntetett előéletű volt, kegyelmi kérvényét *elutasították.*

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné.

ADRIA-ADMIRAL (353—707): **A tigrisek ura.** (¼4 ⅛6 ⅛8: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Férjet keresek.** (¼4 ⅛6 ⅛8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ANDRÁSSY** (124—127): **Szép csillag.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2 órakor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **Rémület az alvilágban.** — **ATRIUM** (153—034, 154—024): **Szerencsés flótás.** (¼4 ⅛6 ⅛8: Sz V Ü ½2-kor is.) — **BARLANG-BROADWAY** (422—722): Második hétre prolongálva! **Legény a gáton.** (⅛2 ⅛4 ⅛6 ⅛8.) — **BAROSS-BODOGRAF** (142—510): **Nehéz apának lenni.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **BELVÁROSI FILMSZÍNHÁZ** (384—563): **Zoro és Huru, a két örömapa.** (⅛24 ⅛5 ⅛6 ⅛7 ⅛8: V Ü ½2 ½3-kor is.) — **BELVÁROSI HÍRADÓ** (181—244): **Stájer arany** (kultúrfilm). **Ufa-Magazin. Magyar. Ufa és Luce híradók.** (Folyt. egyórás előadások 10—21 óráig.) — **BETHLEN-HOLLYWOOD** (225—003): **Házassággal kezdődik.** (¼4 ⅛6 ⅛8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Tavaszi szonáta.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2 órakor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **India tigrise.** — **CAPITOL** (134—337): Második hétre prolongálva! **Csalódás.** (⅛2 ⅛4 ⅛6 ⅛8: V Ü 11 órakor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): **Csóktarádé.** (¾3 5 ⅛8.) — **CSABA-SAVOY** (146—040): **Házassággal kezdődik.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: Sz V Ü ½2 órakor is.) — **DEÁK-DÉCSI** (121—343, 125—952): **Szerencsés flótás.** (⅛2 ⅛4 ⅛6 ⅛8.) — **DUNA-LLOYD** (111—994): **Két asszony.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) — **ERZSÉBET-VESTA** (222—401): Hetedik hétre prolongálva! **Lányok egymásközt.** (11 ½2 ⅛4 ⅛6 ⅛8.) — **FORUM** (189—707): **Alfa Tau.** (¾4 ⅛6 ⅛8.) — **GLÓRIA** (427—521): **Egy szív megáll.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) — **HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ** (222—492): **Stájer arany** (kultúrfilm). **Ufa-Magazin. Magyar. Ufa és Luce híradók.** (Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.) — **HOMEROS** (496—178): **Mária nővér.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: vasár- és ünnepnap ½2 órakor is.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Viki.** (⅛4 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) — **KAMARA** (423—901): **Egy bolond százat csinál.** (11 ½2 ⅛4 ⅛6 ⅛8.) — **KORZÓ** (182—818): **Eltitkolt szerelem.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü 11-kor is.) — **MESEVÁR-ELIT** (114—302): **Házassággal kezdődik.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) — **NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ** (222—002): Második hétre prolongálva! **Heten mint a gonoszok.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **NYUGAT** (122—022): **Nápoly a csókok tüzében.** (¼4 ⅛6 ⅛8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OMNIA** (130—125): Ötödik hétre prolongálva! **Egy szoknya, egy nadrág.** (¼4 ⅛6 ⅛8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OTTHON** (146—447): **A tigrisek ura.** (¾4 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) — **PÁTRIA** (145—673): **Szudáni szerelem.** (10—1-ig folyt. ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8.) — **PETŐFI-ODEON** (428—478): **Barlettai párviadal.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Viki.** — **PEST-PALACE** (221—222): **Pista tekintetes úr.** (11 ½2 ⅛4 ⅛6 ⅛8.) — **RADIUS** (122—098, 120—564): Második hétre prolongálva! **Ragaszkodom a szerelemhez.** (⅛4 ⅛6 ⅛8, Sz ½2 ⅛4 ⅛6 ⅛8: V Ü 11 ¼4 ⅛6 ⅛8.) — **SZÉKELY-OLYMPIA** (226—425): Második hétre prolongálva! **Eltűnt egy asszony.** (11 ½2 ⅛4 ⅛6 ⅛8.) — **SZITTYA-CITY** (111—140): **Dr. Jörn, egy nőorvos naplója.** (⅛24 ⅛6 ⅛8.) — **TINÓDI-TIVOLI** (225—602): **Sok hühó Emmiért.** (⅛4 ⅛6 ⅛8: Sz ⅛2: V Ü 11 és ⅛2-kor is.) — **TOLDI-RIALTÓ** (224—443): **Hajsza a tengeren.** (10 ⅛12 ½2 ⅛4 ⅛6 ⅛8.) — **TURÁN** (120—003): **A tigrisek ura.** (11 ½2 ⅛4 ⅛6 ⅛8.) — **UJBUDA-SIMPLON** (263—999): **Bajtársak.** (⅛24 ⅛6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) — **URÁNIA** (146—046): **Erényecsősz.** (3 5 ⅛8: V Ü 1-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Korra Terri.**

A két örömapa ZORO-HURU
Kiséröműsor: *Stan és Pan* **Belvárosi**

Francia filmremek!
2 asszony
Raimu, Josette Day
DUNA

A legnagyobb siker! *5-ik hétre prolongálva:*
Malakkai nő
Főszerepben: *Edwige Feuillere*
Kizárólag: **BELEZNAY** *Filmszínház*

A kultuszminiszter jelenlétében tegnap este játszotta hatszázadszor a Nemzeti Bábszínjáték a Toldi-t

A *Nemzeti Bábszínjáték*, Budapest kiskorú s legszebb reményekre jogosító kis színháza szerdán este ünnepi díszelőadás keretében 600-adszor mutatta be a *Toldit*. Ilyen magas szériát kevés darab ér meg és ez már magában fényes bizonyíték, hogy a bábszínháznak elhivatottsága van és talajt talált a főváros színházi életében. A legtisztább művészi célkitűzésekkel induló Nemzeti Bábszínjáték 1941 március 15-én nyitotta meg kapuit a *Toldival* és működését mindezideig a legteljesebb erkölcsi siker koronázta.

A szerdai díszelőadáson megjelent *Szinyei Merse* Jenő kultuszminiszter feleségével és kíséretével, valamint Budapest székesfőváros kulturális vezetősége. A kultuszminisztert *Rév* István igazgató fogadta, szeretetébe és pártfogásába ajánlotta a kulturális és nemzeti célok érdekében küzdő kis színházat. *Szinyei Merse* Jenő kultuszminiszter válaszában *biztosította az igazgatót, hogy érdeklődéssel figyeli a bábszínház sorsát*, tudatában van nemes küldetésének és kilátásba helyezte pártfogását.

Az előadás előtt *Kárpáti* Aurél mondott magas irodalmi nívón mozgó bevezetőt. Ismertette a bábszínházak történetét, rámutatva a mindenkor betöltött szerepükre. Hangsúlyozta a magyar bábszínjáték felbecsülhetetlen oktató és nemzeti propagatív jellegét és a legszélesebb körökben való művelését mondotta kívánatosnak.

Ezután következett az előadás, amelyről most a 600. jubileum alkalmával is csak annyit mondhatunk, hogy látni kell a bábúk bűbájos meseországát, a pazar kis díszleteket, mert mindezt elmondani csak elkoptatott frázisokkal lehetne. Csak az lehet tisztában a bábszínház értékével, aki végignézett egy előadást. A dícséret mindenesetre a maradandó érdemeket szerzett *Rév* István igazgatót illeti, aki hivatásérzetből, szinte apostoli küldetéssel a semmiből teremtette meg a színházat, lemondott az anyagi előnyökről, sőt áldozatokat is hozott, hogy ezt a műfajt ebben a művészi tökéletességre emelt formájában meghonosítsa.

Meg kell említenünk azonban kitűnő segítőtársait, a bábuk mögött játszó kitűnő színészeket, *Lubinszky* Lilyt, *Vághy* Pannit, *Gera* Zoltánt, *Király* Ferencet és *Hárai* Ferencet. Ők adnak a bábuknak életet, a kulisszák mögé rejtőznek, lemondva a rivaldafény dicsőségéről és ezzel szintén művészi missziót töltenek be. **(M—ssy)**

ERÉNYCSŐSZ

Az Uránia filmszínház mai bemutatója

Ma mutatja be az Uránia filmszínház a Terra-film Erényecsősz című legújabb produkcióját, amely Vaszary János Rádbízom a feleségem című nagysikerű vígjátékának kitűnően sikerült filmváltozata. A mulatságos, ötletes és mindvégig kacagtató, remek filmhistória főszereplője a német film legismertebb komikusa: Heinz Rühmann, aki filmjének premierjére tegnap feleségének, Hertha Feilernek társaságában Budapestre érkezett. Tegnap délután Dietrich von Jagow német követnél voltak hivatalosak teán, ma délután 3 órakor autogramot adnak az Uránia filmszínház emeleti dohányzójában, majd ½5 órakor a budapesti sajtó képviselőit fogadják, azután résztvesznek az Erényecsősz díszbemutatóján. Heinz Rühmann pénteken fellép a Magyar Művelődés Házában rendezendő műsoros esten, szombaton pedig a Studióban ad rádióinterjút. Az Erényecsősz főszereplői között Heinz Rühmann mellett Lil Adina, Else von Möllendorf, Werner Fuetterer és Arthur Schröder.

HEBE STIGNANI, a kiváló olasz operaénekesnő budapesti operaházi vendégszereplései után áriaestet rendez június 16.-án este 7 órakor a Zeneakadémián. Műsorán Saint Saens, Donizetti, Gluck és Verdi áriák szerepelnek. Közreműködik Martzy Johanna hegedűművésznő.

CARMELA cimmel kerül nemsokára a közönség elé Jávor Pál legújabb olaszországi filmje, amelyben Doris Duranti, a rendkívül szép olasz filmcsillag a partnernője. A film Edmondo de Amicis novellája nyomán készült.

ERZSÉBETVÁROSI SZÍNHÁZ
Pénteken, június 11-én, s utánna mindennap este ½7 és ünnepnapokon ½4 órakor.
Erdélyi Mihály új nyári operettje
Barabás Sári, Berky Lili, Puskás Tibor
JÁVOR PÁL
Feleky Kamill fellép ével
Fejes Teri, Mednyánszky Ági, Sárossy Andor
A KÉT KAPITÁNY
Jegyek előre válthatók a szinház pénztáránál (tel.: 424-545) és az összes jegyirodákban.

A Pesti Színház pünkösdhétfőn kezdi nyári szünetét

A Pesti Színházban pünkösd hétfőjén kerül utoljára színre *Németh* Johanna *Északi fény* című nagysikerű színműve *Fényes* Alice, *Kőmives* Sándor, *Sennyei* Vera, *Károlyi* István és *Boray* Lajos felléptével. A Pesti Színház tehát *hétfő estével megkezdi nyári szünetét* a jól sikerült 1942—43. színházi szezon után, melynek folyamán mindössze három darabot mutatott be.

A Vígszínház kérése a közönséghez

Tekintettel arra, hogy a Vígszínházban most színrekerülő *Fekete Péter* című *Somogyi—Eisemann* operett egy-egy énekvagy táncszámát a közönség gyakran megismételteti és így a darab játékideje jelentősen meghosszabbodik, a színház igazgatósága arra kéri a közönséget, hogy helyét *pontosan ½7 órakor foglalja el.* Hatósági rendelkezés folytán ugyanis a színházi előadásoknak *9 órakor be kell fejeződniök* és ezt a rendelkezést csak akkor tudják megtartani, ha az előadást mindig pontosan ½7 órakor kezdik.

Házassággal kezdődik

Csaba, Mesevár, Bethlen

Mától kezdve három filmszínház tűzte műsorára a *Házassággal kezdődik* című mulatságos magyar filmvígjátékot, amely már annakidején premierjekor is rendkívüli sikert aratott a bemutató filmszínházakban. A rendkívül ötletes, mulatságos és fordulatos vígjáték főszereplői a magyar film legismertebb mulattatói, elsősorban *Muráti* Lili, *Hajmássy* Miklós, *Bilicsi* Tivadar és *Rajnay* Gábor. A filmet, amint már említettük, három mozi játssza mától kezdve: a *Csaba*, *Mesevár* és *Bethlen*.

MEGÁLMODTALAK

A Hunnia pasarétiúti műtermében ma kezdték meg az új *Muráti—Vaszary* vígjáték forgatását, amelynek címe: *Megálmodtalak*. *Muráti* Lili világhírű énekesnőt játszik a filmben, aki babonásan hisz az álomban és azt álmodja egy idegen városban az első éjszakán, hogy liliomesokrot tartó frakkos úrral találkozott, aki mindaddig üldözte őt, amíg feleségül nem ment hozzája. A film főszereplői *Muráti* Lili mellett *Bilicsi* Tivadar, *Kiss* Manyi, *Mihályi* Ernő, *Lamomerszky* Margit és *Serényi* Éva. A *Megálmodtalak* a *Palatinus Film* produkciójában készül.

LILLAFÜRED festői tájain készült el az Egér a palotában című magyar filmvígjáték, amelynek főszereplői Németh Romola, Csikós Rózsi, Makay Margit, Zádor Gyöngyi, Vaszary Piri, Peéry Piri, Raffay Blanka, vitéz Benkő Gyula, Rajnay Gábor, Solthy György, Pálóczy László és Puskás Tibor.

A színházak mai műsora

OPERA: *Lohengrin* (Népműv. O. 10., ½5). — NEMZETI: *Fekete macska* (V., ½7). — KAMARA: *Tacskó* (½7). — MŰVELŐDÉS HÁZA: Nincs előadás. — VIG: *Fekete Péter* (D., ½7). — PESTI: *Északi fény* (½7). — MADÁCH: *Rosmersholm* (½7). — ANDRÁSSY: *Egy nap a világ* (½7). — ÚJ MAGYAR: *Tábornokné* (½7). — FŐVÁROSI OPERETT: *Egy boldog pesti nyár* (6). — KAMARA VARIETÉ: *Naponta új műsor* (¼4, ½7). — KOMÉDIA: *Tyúkketrec* (½7). — BÁBSZINJÁTÉK: *Panoptikum* (½7). — FÉNYES CIRKUSZ: *A nevető porond* (½4, 7). — MŰSZINKÖR: *Patyolatkisasszony* (¾5, 7).

Hungária Park
Ma 7-kor
Orosz Julia, Makay, Turay, Olty M., Keresztessy M., Somlay, Pataky, Juhász, Bihary, Madarász L., Hegyi

A csatornák lovagja

Irta: Ignácz Rózsa

Itt lakik az utcánkban. Különös kis öregember. Arról nevezetes, hogy az aszfalt mellett szeret sétálni. Reggelenként a csatorna egyik vasrácsos nyílásától a másikig totyog, leguggol és szaglászik. Hozzánk közel van a Schwartzer Ferenc-utca. Sokáig azt gondoltam, hogy az öreg úr talán a szabadon járó, szelídebb ápoltak közül való. De nem. Nincs az ő elméjének semmi baja. Nem lakik a vasrácsos házban. Csak éppen szereti szaglászni a kanális vasrácsos nyílásait. Furcsa gusztus, — ám egy napon megtudtam végre, tőle magától, hogy ő Siriusszal versengve, szenvedélyesen foglalkozik: az időjóslással. Már pedig — szerinte — időt jósolni Pesten — éppen csak a kanálisból lehet.

»Mert kérem — mondta nekem, mikor melléje álltam és lestem, hogy mit csinál —, nem vagyunk mi vidéken! A vidéki ember még csak konyít valamit az időjósláshoz. De a pestiek! Akik betelefonoznak a Meteorológiai Intézetbe kirándulás előtt vagy saját, ostoba házibarométerüket lesik! Milyen szamárság! Hát mit tud a barométer? Élettelen, ostoba műszer. Jobbra megy, balra megy s azt mondja: »eső vagy szél«. Tetszik hallani? Eső vagy szél. Egyszerre kettőt mond a műszer. A barométernek mindegy kérem, akár eső, akár szél. Esetleg mind a kettő egyszerre. Esetleg csak az egyik. Mit bánja azt a barométer, ami csak a légnyomást tudja mérni? A barométernek nincs reumája, mint nekem s sokmillió sorstársamnak. Már pedig, kérem, az én reumám nem fáj, ha esős idő lesz. Ellenkezően, kitűnően érzi magát. Viszont, ha fúj a szél, majd leszakad a derekam. A feleségem viszont akkor szenved a szaggatástól, ha esik. A sógorom pedig csakis akkor érzi a köszvényét, ha rossz időből jóra váltunk. Tetszik érteni már? A barométer érzéketlen, lelketlen műszer. Szív kell, kérem, az időjósláshoz. És ösztön. Különösen finom szaglóérzék. Mióta sajátrendszerű időjóslásommal foglalkozom, én a dohányzást is abbahagytam, csakhogy a szaglásom minél hibátlanabb legyen. Mert azt minden csatornatisztító és minden pesti utcai gyermek tudja, *hogyha büzlik a csatorna, akkor száraz idő lesz.* Ha szagtalan, *akkor eső.* Ezt tudják, kérem, de ez így *éppen olyan durva megállapítás, mint a barométeré.* A csatornának külön törvényei vannak. Közvetlenül eső előtt még szagos, de mintha valami kellemes, rothadt akácillat áradna belőle. Ha szél lesz, akkor a csatorna szaga egyszerűen kellemes. Nem szagtalan, hanem kellemes. Vihar előtt mákvirágszagú, déli szél előtt, mint az üstben forgó szilvaíz, olyan fuvalmakat ereget. De ehhez, kérem, persze — orr kell. Orr? Nem, szív kell hozzá!! Más az eset északi szél előtt. Akkor a csatorna retekszagú. Tetszik szeretni a retekszagot? Nem. Kár... Kár... Kérem, a dohányos embereknek teljesen eltompul a szaglóérzékük. Most például milyen szagot tetszik érezni?

— Büdöset, — mondtam ártatlanul. Az időjós végigmért.

— Látszik, hogy dohányos! Nem kérem. Bár ma a csatorna csakugyan szagos, mégsem büdös. Barbárság ilyet mondani. Helyesen: égett pirított kenyér- és mosogatóvízillata van. Vagyis holnap reggel lassan tisztuló, egyre melegebb, szép, derűs napunk lesz. Szegény fejem, hogy fogok szenvedni a reumától. A feleségem ellenkezően, ilyenkor egészen jól érzi magát, ami meglehetősen sok félreértésre ad okot kettőnk között. Mert kérem, az együttélő embereket a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálaton, a késő jövőre való tekintettel, arra nézve is meg kellene vizsgáltatni, hogy a vérnyomásuk azonos-e, hidegre érzékenyek-e, vagy melegre és előreláthatóan milyen fajta reumájuk lesz? Esőre, vagy melegedésre érzékeny-e? Ez kérem, rettentő sok nézeteltérésnek elvehetné a csiráját. De kérem, az emberek minden jó ösztönüket levetkezték. Kérem, még hibátlan szaglásuk sincs, hogy *a csatornaproblémánál* maradjunk, mint a fővárosi időjóslás egyetlen helyes eszközénél«.

Nem maradtam a csatorna mellett. Sietve távoztam. De azóta, olykor rajtakapom magam, hogy — bármint is csavarja az orromat — kíváncsian szippantok egyet-egyet a csatornák nyílása fölött. Ám oly tompult érzékű vagyok, hogy nem érzem sem az akác édes, sem a pirítottkenyér étvágygerjesztő illatát... Így aztán a reuma mindig meglepetésszerűen ér utól.

Évvégi bizonyítvány:

KÁRPÁTI AURÉL: Nemzeti Színház
BENEDEK MARCELL: Vígszínház
SCHÖPFLIN ALADÁR: Madách Színház
ILLÉS ENDRE: Uj Magyar Színház
RÉDEY TIVADAR: Andrássy Színház

*

SZABÓ DEZSŐ: Az író és a politika

*

EGYED ZOLTÁN:
Színházi levél a Nemzeti Színház és a Vígszínház bemutatóiról

*

KÉPES RIPORT SZINYEI MERSE MARIANNE ÉS GRÓF ZICHY HUBERTUS ESKÜVŐJÉRŐL

*

VASZARY JÁNOS: Kártékony dicséret

*

GRÓF BANFFY MIKLÓS:
»Ma az egyetlen előadóművész a rádió sportszpikere«

*

FARAGÓ BABA:
Vőlégényinterjú Babay Jóskával

*

FENYES ALICE BULLA ELMÁRÓL — BULLA ELMA FENYES ALICÉRŐL

*

KISS FERENC első kolozsvári szerződéséről és a »Patkós ügyről«

*

SIMOR ERZSI: Az én vidám oldalam

*

MI VAN A PÉCSI NEMZETI SZINHÁZZAL?

*

LÁZÁR MÁRIA: Levél a szerkesztőhöz

*

TEMPEFŐI: Könyvnapon

*

PESTHY ISTVÁN: Heti karrikatúra híradó

*

PIPI, CSOMAGOT KAP

*

NÉGYOVAT: RUHÁK A »FEKETE PÉTER«-BŐL — RAJZOS TANÁCSADÓ

*

EGYED ZOLTÁN REGÉNYE:
»A FÉRFI FELLÁZAD«

a

FILM SZINHÁZ IRODALOM
SZERKESZTI EGYED ZOLTÁN

ma megjelenő számában.

ÁRA: 80 FILLÉR

Ezüstacél „DIPOL" antenna kibujik a rádiózavarból ....

bámulatos teljesítmény. Megtekinthető: Kenéry, aranyéremmel kitüntetett mester, VI., Szondy-u. 9. Telefon: 112-268.

DUNSZT RÓZSADOMB
ÉTTEREM—KÁVÉHÁZ
KERT és TERRASZ
MEGNYILT!
Zalaegerszegi **Horváth Rezső** és zenekara muzsikál
II., Keleti Károly-u. 9. Telefon: 154-570.

Pest megye közigazgatási bizottsága az alispáni jelentést tárgyalja

Ma délelőtt 10 órakor *Viczián* István főispán elnöklésével ülést tartott Pest megye közigazgatási bizottsága. *Blaskovich* főjegyző ismertette az alispáni jelentést. Vitéz *Endre* László alispán jelentésében rámutat arra, hogy a lakosság hangulata kielégítő. Az elsőrendű közellátási cikkekben — liszt, kenyér, cukor, zsír és petróleum — fennakadás nem mutatkozott. A közönség húsellátása körül voltak nehézségek, ami azzal magyarázható, hogy május hónapban az eddigi marhavásárlási kontingens 50 százaléka volt felhasználható. A megye területén a borjúvágás tilos, csak a kórházak és egyéb egészségügyi intézmények részesíthetők borjúvásárlási engedélyekben. A lábbelieliátás tekintetében a helyzet kedvezőtlen. A vármegye tűzifaszükséglete 2,123.000 űrköbméter, ebből 315.000 űrköbmétert már kiutaltak s a miniszter további kiutalásokat helyezett kilátásba.

Az alispáni jelentés megállapítja, hogy a vármegye területén az árdrágítási bűncselekmények és a közélelmezési kihágási ügyek száma rendkívüli módon emelkedett.

Megemlékezett az alispán a szociáldemokraták fokozódó agitációjáról és egy Soroksáron leleplezett kommunista szervezkedésről.

Az alispán végül jelenti, hogy a vármegye ebben az évben május végéig 2.174.858 pengő adót fizetett, ami 758.188 pengővel több az előző évinél.

Ezután a közigazgatási bizottság a tisztifőorvos jelentését és kisebb jelentéseket tárgyalt. Az ülés *Viczián* István főispán zárószavaival ért véget.

A jövő hónapban megindulnak a Székelyföldi Villamosművek 60.000 voltos vezetékének építkezései

A Székelyföldi Villamosművek Rt. végrehajtó bizottságának tagjai tisztelgő látogatást tettek *Bornemisza* Géza iparügyi miniszternél. Vitéz *Pétery* István miniszteri osztályfőnök és *Weil* Elemér ügyvezető-igazgató beszámoltak a miniszternek a részvénytársaság eddig végzett munkájáról. *A 60.000 voltos vezeték építkezési munkálatai a jövő hónapban megindulnak és ősszel megkezdődik a tervezett erőmű építkezése is.* *Bornemisza* Géza megígérte, hogy a székelység megsegítése céljából a Székelyföld iparosítására nagy állami hozzájárulással életrehívott vállalkozást a legmelegebben támogatja. Vitéz *Biró* István felsőházi tag megköszönte a miniszternek, hogy lehetővé tette a székelyudvarhelyi állami ipari szakiskolának villamossági szakkal való kibővítését. *(MTI)*

Szász miniszter Szatmárnémeti díszpolgára

Szatmárnémeti, június 10. *(MTI)* *Szász* Lajos közellátási miniszternek június 23-án ünnepélyes keretek között adják át Szatmárnémeti városa díszpolgári oklevelét. A miniszter kíséretében Szatmárnémetibe utazik több képviselő is.

A Nemzeti Bank heti jelentése

A *Magyar Nemzeti Bank* jegyforgalma a június 7-i kimutatás szerint a május 31-i forgalommal szemben *18.6 millióval csökkent.* A giró-követelések és azonnal lejáró más tartozások tétele 65.5 millió pengővel növekedett. A leszámított váltók, közraktári zálogjegyek és értékpapírok tétele 38.5 millióval emelkedett. A váltópénzkészlet 0.2 millió pengővel, *a külfölddel való fizetési forgalom céljára az alapszabályok alapján nyujtott hitelek tétele 13.5 millió pengővel növekedett.* Az »Egyéb követelések« 0.5 millió pengővel csökkentek, az »Egyéb tartozások« 0.7 millió pengővel emelkedtek.

A sokgyermekes családokért akciót indít a Katolikus Diákszövetség

A Katolikus Diákszövetség régóta buzgólkodik *a családi élet és a házasság* védelmében. Az elmult tanévben a központi egyetem kupolacsarnokában, hetenkénti előadásokkal, *világnézeti egyetemet* rendezett leányok részére. Fiúk részére a katolikus és a protestáns orvosszövetség munkájába kapcsolódva résztvett a szövetség a »*Nemi erkölcs és a magyar jövő*« című előadássorozat megrendezésében.

A szövetség ezirányú munkáját ősszel fokozni kívánja. Anyagi térre is kiterjesztik munkájukat. Könyvkereskedők között mozgalmat indítottak, hogy *adjanak sokgyermekes családokból származó tanulóknak 20—25%-os kedvezményt.* A szövetség szerdán délután ismertette törekvéseit a fővárosi lapok képviselői előtt. A diákszövetség ősszel hírverést indít a nagyközönség körében *a gyermekáldás elfogadása és a sokgyermekes család* érdekében.

Halálos ugrás ma délben a Párkány-utcában

Ma délben a Magyar Rézhengerművek párkánykutcai telepén öngyilkosság történt. *Kiss* Ernő 20 éves munkás az épület második emeletéről, mintegy 16 méter magasról levetette magát a gyár udvarára. Szerelmi bánatában követte el tettét. A mentők életveszélyes állapotban a Magdolna-kórházba vitték.

— **A PESTI TŐZSDE** új száma érdekes részleteket közöl a német-magyar árucsere- és pénzügyi forgalom lebonyolításáról, a legújabb ipari tranzakciókról, a gazdasági életben történt személyi változásokról.

Bizalmat érdemel,
amiben nem csalódunk. A Chlorodont minősége mindig ugyanaz.
Chlorodont fogpaszta

HIREK

— **MAGYARORSZÁG KORMÁNYZÓJA SZÜLETÉSÉNEK 75. ÉVFORDULÓJA** alkalmából, hódolatának nyilvánítása végett, Pest megye törvényhatósági bizottsága június 18-án délelőtt 11 órakor közgyűlést tart. Az ünnepi beszédet *Kolossváry* Mihály *nagyprépost, felsőházi tag mondja.*

— **ÚRNAPJÁN** a Várban országos körmenet lesz, a mult hagyományaihoz híven, a kormány és a hivatalos hatóságok részvételével. A körmenetet megelőzőleg a budavári Koronázó főtemplomban ünnepélyes szentmisét mutatnak be. *(MK)*

— **DEBRECENBEN LELEPLEZIK FRANCO VELLANI DIONISI** emléktábláját június 12-én a Nyári Egyetemen. A leleplezésen *Hankiss* János kultuszállamtitkár mond ünnepi beszédet. *(MTI)*

— **XII. PIUS PÁPA** pünkösd vasárnap a Vatikánban a Belvedere-udvarban az olasz munkásság 20.000 főnyi csoportját fogadja. *(MTI)*

— **KERESZTRE FESZITETTEK TIZ OROSZ PAPOT** Rosztovban visszatérésük után a bolsevisták, mert a lelkészek a német megszállás alatt istentiszteletet tartottak. Vorosilovszkban hasonló okok miatt négy papot lőttek agyon a kommunisták.

— **A HARCTÉREN KÜZDŐ BAJTÁRSAI** részére csomagokat akart vinni *Lengyel* Bálint szabadságos katona. *Béres* Lajos és *Jámbor* Imre budapesti napszámosok a csomagokat ellopták. A miskolci törvényszék Bérest 10 évi szigorított dologházra, Jámbort 5 évi fegyházra ítélte. *(MTI)*

— **DINAMITTÖLTÉNY ROBBANÁSA ÓRIÁSI ERDŐTŰZET** okozott az északsvédországi Vaesterbotter tartományban. A 150 méter magasra felcsapó lángoszlopokat 50 kilométer távolságból is látni lehetett. *(MTI)*

— **ÜNNEPÉLYES HÁLAADÓ ISTENTISZTELETET** tart a görögkeleti hittudományi főiskola kápolnájában június 18-án, a Kormányzó születésnapján. *Péterfalvy* János archimandrita.

— **NÉVVÁLTOZTATÁS.** Dr. *Kovács* Alajos államtitkár, a Központi Statisztikai Hivatal nyug. elnöke és fiai: *Kovács* Lóránt, a Magyar Nemzeti Bank ellenőre, *Kovács* Tibor, a Gamma-gyár mérnöke, dr. *Kovács* Elemér, az AEG Unió Villamossági Rt. tisztviselője és dr. *Kovács* Géza székesfővárosi statisztikai főtiszt. nevüket belügyminiszteri engedéllyel »Dolányi« névre változtatták.

— **BALASSAGYARMATON KIVÉGEZTÉK** *Csezsnák* András patvarci lakost, akit elsötétítés ideje alatt elkövetett lopás miatt a rögtönítélő bíróság halálra ítélt. *(MTI)*

— **VITÉZZÉ AVATÁS.** *Kertész* Elemér t. százados, a Magyar Tűzharcos Szövetség országos ügyvezető alelnöke, a Székesfőváros Vitézi Székkapitányságánál vitézi esküt tett. *(MTI)*

— **REPÜLŐGÉPSZERENCSÉTLENSÉG áldozata lett Grigore Zamfirescu-Set román mérnök, aki 11 különféle repülőgépfajtát tervezett, amelyeket kiképzési célokra használtak.**

— **AGYONVERTE** a házigazdáját. Kovács Józsefet, Pécsett Cseke János 52 éves napszámos. A gyilkos albérlőt a rendőrség letartóztatta.

— **KÉZDIVÁSÁRHELY SZOBROT EMEL** a 48-as szabadsághős nagy székely fiának, Gábor Áronnak. A felajánlott adományokat a szoborbizottság 36.558. sz. csekkszámlájára lehet befizetni.

— **A MAGYAR STATISZTIKAI TÁRSASÁG** június 15-én délután 6 órai kezdettel a Központi Statisztikai Hivatal tanácstermében (II., Keleti Károly-utca 5—7.) ünnepi ülést tart. Dr. *Balás* Károly elnöki megnyitója után vitéz dr. *Surányi-Unger* Tivadar »Iparstatisztikai tanulságok« címmel értekezik.

— **A BUDAPESTI EGYHÁZKÖZSÉGEK KÖZPONTI TANÁCSA** június 16-án este ½6 órai kezdettel a Szent István Társulat nagytermében ülést tart. *(MK)*

— **GYÁSZROVAT.** Dr. *Mikler* Károlyné *Dillnberger* Hermin, az eperjesi evangélikus jogakadémia egykori dékán tanárának felesége, Raffay Sándorné (püspökné) unokanővére, Balatonfüreden meghalt. Ugyanott temetik pénteken délután 3 órakor.

— **PILOTÁS LILI** vendégforgalmi lapja, a »Hungária Magazin« Magyarország legszebb fürdőhelyeit mutatja be legújabb számában. Különösen érdekes Bilkei Pap Lajos cikke: a »Budapesti kúra«.

SZINHÁZ ÉS FILM

A 600. Toldi-bábjáték

Szinyei Merse Jenő miniszter is megjelent a Nemzeti Bábszínház jubiláris előadásán

Thália istennője úgy akarta, hogy ebben az évadban utolsó őrjáratunkat *Rév* István *Nemzeti Bábszínházában* végezzük. Budapest legfiatalabb és a maga nemében egyedülálló műintézete tegnap este értékes és nagysikerű jubileumi ünnepséghez érkezett: *hatszázadszor mutatta be Toldi-bábjátékát.* A Podmaniczky-utcai Nemzeti Bábszínjáték ezzel a darabjával nyitotta meg kapuit 1941 március 15-én, s azóta a bűbájos műfaj fejlett művészi ízlésével és roppant pedagógiai erejével egész tábort hódított meg a magyar szívekből.

A ritka jubileumi előadáson *megjelent Szinyei-Merse Jenő kultuszminiszter a hitvesével együtt*, valamint az ifjúság országos vezetője és a kultuszminisztérium magasrangú tisztviselői. Meghívta a szép ünnepségre az igazgató a sajtót is, amely két évvel ezelőtt lelkesen támogatta a kis színház elindulását. Most már szárnyakat vár a Bábszínjáték, hogy magasabbra és messzi vidékekre is eljuthasson.

A játék előtt *Kárpáti* Aurél mondott finom ízléssel összeállított bevezetőt. Ismertette a bábjáték művelődéstörténeti jelentőségét és nagy szerepét a német, francia, angol és cseh kultúrában. *Arany* János Toldiját *Rév* István, a Nemzeti Bábszínjáték életrehívója dramatizálta és tette színpadképessé. *Toldi Miklós, Nagy Lajos hajdani vitéze, Budapest igazi hőse* — mondotta többek közt Kárpáti Aurél —, *aki századokkal ezelőtt a valóságban egyszer már meghódította ezt a várost, most a színpadon keresztül tért vissza ide, újra megszervezve legendás győzelmének minden koszorúját.* Két év alatt a Nemzeti Bábszínjáték a Toldin kívül még 12 más, különböző műfajú darabot, magyar mesejátékot és francia vígjátékot, operát és tréfás népi egyveleget mutatott be *1437 előadásban* felnőtteknek és gyermekeknek *127.177 néző* előtt.

— Ez az eredményes művészi teljesítmény ma már méltán tart számot a legigényesebb kritika teljes elismerésére — hangoztatta a nagynevű színikritikus. — Benes Trianon után 1200 vándorló cseh bábszínházzal hódította meg a Felvidéket. Az ilyen propagatív erőt nem szabad kihasználatlanul hagyni nekünk sem. Azt hiszem, itt az ideje, hogy *a bábjáték oktatását mi is beiktassuk az óvó- és tanítóképzők tantervébe.* Amit ez a kis színház játékban, figurákban, látható és láthatatlan szereplőkben, írott és mondott szóban, énekben, zenében és díszletben ad: *minden ízében színmagyar és művészi.* Éppen azért nevelő hatása rendkívül komoly és jelentős. Thália tiszta templomocskája ez, amelyre szükség van s amely sokáig hiányzott a főváros fejlett színházi életéből. *Igazi színház, sok nagy színháznál különb,* mert híven és hittel tölti be vállalt feladatát. Fontos kultúrmissziót teljesí. Megérdemli hát, hogy becsüljük és szeressük. Sőt, hogy immár kicsit dicsekedjünk is vele...

Ezután kezdődött a játék, a bűbájos bábjáték. Minden jelenet, változás díszletét és az egyes szereplők, Toldi Miklós (*Gera* Zoltán), Bence és a király (*Király* Ferenc), Toldi Lőrincné (*Lubinszky* Lilly), a költő (*Hevesy* Ferenc) szép, ízes magyar beszédjét, áldott humorát és kitűnő, ötletes játékát lelkesen megtapsolta a magasrangú közönség, amely a kultuszminiszterrel az élen *végignézte az egész három felvonást* s a legnagyobb megelégedését fejezte ki a látottak és hallottak felett.

Ide érdemes lesz eljönni ezután a premier-előadásokra is, nemcsak a — hatszázadik estére... Ennél jobbat és többet a szinikritikus sem mondhat.

V. L.

A SZERELEM JOGÁN

A Nemzeti Apolló holnapi bemutatója

Viktor Staal és Magda Schneider

Holnap mutatja be a Nemzeti Apolló filmszínház A szerelem jogán című új német filmet, amelyet a Hamza-film hozott forgalomba. Az érdekes történet tiroli környezetben játszódik az Alpok csodálatos világában. A film meséje művészi finomságú történet, amely egy egyszerű pásztorlány sorsának különös változását mondja el meglepően érdekes és változatos história keretében. Feledhetetlenül szépek a film külső felvételei. A történet női főszereplője a régen látott Magda Schneider, partnerei pedig Anneliese Uhlig, Viktor Staal és Paul Wegener, a kiváló német jellemszínész.

ERZSÉBETVÁROSI SZÍNHÁZ

Pénteken, június 11-én, s utána mindennap este ½7 és ünnepnapokon ½4 órakor.

Erdélyi Mihály új nyári operettje

Barabás Sári
Berky Lili
Puskás Tibor

JÁVOR PAL
Feleky Kamill fellép ével

Fejes Teri
Mednyánszky Ági
Sárossy Andor

A KÉT KAPITÁNY

Jegyek előre válthatók a színház pénztáránál (tel.: 424-545) és az összes jegyirodákban.

ERÉNYCSŐSZ

Ma premier az Urániában

Ma mutatja be díszelőadás keretében az Uránia filmszínház Heinz Rühmannak, a kiváló német komikusnak Erénycsősz című legújabb vígjátékát. Rühmann feleségének, Hertha Feller-nek társaságában tegnap érkezett Budapestre, majd délután vendége volt Dietrich von Jagow német követnek. Ma kora délután autogramot osztogatott az Uránia filmszínház emeleti dohányzójában, majd négy órakor a magyar sajtó képviselőivel találkozott. Este résztvesz filmjének díszbemutatóján, utána pedig fellép a Magyar Művelődés Házában rendezendő műsoros esten. Holnap kétízben szerepel a magyar rádió műsorán, azután még néhány napot Budapesten tölt felesége társaságában. Az Erénycsősz-nek főszereplői különben Heinz Rühmann mellett Lil Adina, Else von Möllendorf, Werner Fuetterer és Arthur Schröder.

Svanholm Set a Mesterdalnokokban

A romanticizmusnak igaza van, amikor a fényt a sötéttel, eszményi jót a gaztettel, tündöklő szépet a rúttal állítja szembe. Wagnerben nincsenek hamleti problémák, a hős itt nem sajátmagával, de a külső világ rosszával vívja harcát és mintha ebben az örvénylő muzsikában *Svanholm* Set testesítené meg a *tündöklő eszményt. Stolzingi Waltere* a művészet, a költészet eszménye, ahogy a fiatalság szépségével és nemes lendületével a csipkelődő Beckmesserek elé lép és megejtően szép versenydalát elénekli.

A lovag körül nyüzsgő derék iparosok megszemélyesítőiről mondhatnánk néhány szót, de ép itt, Wagner legkiválóbb művében ne legyünk túlságosan Beckmesserek. *Maleczky* régóta dícsért alakításától eltekintve az előadás nem nevezhető minden részében stílusosnak. *Osváth* Júliától kissé távol esik Wagner világa, *Losonczyból* nem árad *Hans Sachs* lemondó filozófiájának nyugalma, a különben nagyon stílusos, méltóságteljes *Székelynek* viszont hangja nem volt kifogástalan. *Sárdy* János teljesen alkalmatlan *Dávid* kényes szerepére. Wagner sziporkázó mondatait kitűnő érzékkel fűzte egymásba *Failoni*, pontosság dolgában azonban kifogásolhatjuk a zenekart és énekkart.

Dr. V. A.

Rosmersholm

50

A *Madách Színház* holnap, pénteken este játssza ötvenedszer *Ibsen Rosmersholm*-ját a bemutató eredeti szereposztásában, *Mezey* Mária, *Várkonyi* Zoltán, *Toronyi* Imre, *Tapolczai* Gyula, *Pápay* Klára és *Baló* Elemér felléptével.

Horvát lapok a zágrábi magyar kultúrfilmekről

Zágrábban, a horvát főváros legnagyobb, közel ezer nézőt befogadó mozijában a horvát diplomácia részvételével magyar kultúrfilmbemutatót tartottak. A bemutatón öt kitűnő magyar film került színre. A bemutató után megjelent horvát lapok dicsérettel emlékeznek meg a bemutatott magyar kultúrfilmek nemzeti és természeti értékeiről, különösen nagy elismerést keltett a *Budapest fürdőváros* című film.

Házassággal kezdődik

Csaba, Mesevár, Bethlen

Mától kezdve három mozi — *a Csaba, Mesevár és Bethlen* — játssza a *Házassággal kezdődik* című magyar filmvígjátékot, amelynek hősnője néhány órával házasságkötése után megszökik a férjétől és mulatságos kalandok sorozatában igyekszik meggyőzni ujdonsült urát arról, hogy a férfinak csak egy kötelessége van: kielégíteni felesége szeszélyeit. A mulatságos, szellemes és ötletes történet főszereplői *Murátí* Lili, *Szajmassy* Miklós, *Bilicsi* Tivadar és *Rajnai* Gábor.

Kiváló hegedűművésznőnk, Kálmán Mária pénteken délután 5 órakor a kassai rádióban Tartini, Hubay, de Falla műveket játszik.

*

A Kamara Varieté a jövő hét kedjéig hozza szinre Naponta új műsor című nagysikerű revüjét. Pünkösdtől augusztus közepéig nyári szünetet tart a kis színház.

— **Az új német belügyminiszter hivatalba lépett.** Berlinből jelentik: Himmler belügyminiszter csütörtökön átvette hivatalát. Stuckart államtitkár üdvözölte az új minisztert a minisztériumban és bemutatta neki az ott összegyült osztályvezetőket és előadókat. Himmler beszédében munkatársai felelősségéről és kötelességeiről beszélt. Előzőleg Frick miniszter, Cseh- és Morvaország újonnan kinevezett védnöke búcsúzott el a belügyminisztérium tisztviselőkarától. Megköszönte volt munkatársainak hű együttműködésüket és ama reményének adott kifejezést, hogy a tisztviselői kar a jövőben is változatlan hűséggel dolgozik a végső győzelemért, a Führerért és a birodalomért.

— **Kádár Levente államtitkár látogatása Fábiánsebestyénen.** Szentesről jelentik: Kádár Levente belügyi államtitkár meglátogatta a fábiánsebestyéni Oncsa-telepet, az épülő napközi otthont és az iskolát. Az államtitkárt Dobay Andor, Csongrád vármegye alispánja kalauzolta útján.

— **A tolnai református egyházmegye** augusztus 24-én Szekszárdon tartotta évi rendes közgyülését, melyen tisztújitás is volt és a régi tisztikart választották meg. Elnök Palcsó László dunaszentgyörgyi, alelnök Tóth Lajos szekszárdi, jegyző Záborszky János paksi, pénztárnok Joó András nagydorogi lelkipásztor. A közgyülésen egyházi vonatkozású előadások tárgyalása mellett a lelkipásztorok anyagi és szellemi kérdései is szóba kerültek.

Dóczy BUTORÜZLETE megnyilt
ÖSKERESZTÉNY. — VI. ANDRASSY-UT 33.

— **Szabadka új polgármestere.** A Magyar Távirati Iroda jelenti, hogy a belügyminiszter Szabadka városhoz Székely Jenő dr. polgármesterhelyettest polgármesterré, Mócsy István dr. főjegyzőt pedig polgármesterhelyettesé kinevezte.

— **Egy berlini operai karmester légitámadás áldozata lett.** Berlinből jelentik: Hans Udo Müller, a berlini népopera első karmestere az augusztus 24-re virradó éjszakán Berlin ellen végrehajtott angol légitámadás alkalmával életét vesztette. Mindössze 38 éves volt és állandó vendégkarmesterként működött a rigai operában is. Dalszerzeményei ismert nevet biztositottak neki.

— **Szlovákiában október 1-én nyilnak meg az iskolák.** Pozsonyból jelentik: A szlovák közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az összes szlovákiai iskolákban szeptember 1-ről október 1-re helyezzék át az oktatási idő megkezdését.

— **Rendelet a newyorki kicsapongások megakadályozására.** Newyorki jelentés szerint Newyork állam hatóságai rendeletet adtak ki, amelynek célja a főváros lezüllésének megfékezése. A rendőrség felhatalmazást kapott, hogy tartóztassa le az iszákosokat és a hivatásos játékosokat, akiket hadiszolgálatban fognak munkára kényszeriteni.

— **Folytatódik az olasz sajtó átalakulása.** Rómából jelentik: Az olasz sajtó belső átalakulása még nem zárult le. Igy, mint a Piccolo csütörtökön délután közölte, a Lavoro Italiano néhány napra megszünik, hogy azután új névvel és új programmal jelenjék meg újra. A lap felügyelő bizottságának elnökségét Buotti szakszervezeti vezető vette át. Enrico Rocca, a lap eddigi kiadója csütörtök délután az utolsó számban elbúcsúzott olvasóközönségétől. Uj lap is jelent meg Rómában, amely „Egységfrontnak" nevezi magát és bevezető cikkében rámutat arra, hogy folytatása a hasonlónevű lapnak, amelyet annakidején a fasiszta párt betiltott.

— **A német sakkbajnokság állása.** Bécsből jelentik: A német sakkbajnokságon, amelynek mérkőzéseit az idén Bécsben bonyolitják le, a nyolcadik forduló után Lokvenc bécsi mester vezet 8 ponttal. Utána Schmidt, az 1941. évi bajnok következik 5 ponttal. Rellstab, a bajnoki cim védője, rossz formában van és erősen elmaradt az éljátékosok mögött.

— **Hibaigazitás.** Az Uj Magyarság augusztus 27-iki számában közölt beszámolóba a dunáninneni evangélikus egyházkerület közgyülésével kapcsolatban sajnálatos hiba csúszott a tudósitás diktálása során. A közgyülésen Laszkáry Gyula felügyelő-elnök megemlékezett arról a halálesetről Radvánszky Albert báró családjában, amely Radvánszky Albert bárót és családját az evangélikus egyházzal együtt mély gyászba borította, s ezzel kapcsolatban részvétét fejezte ki Radvánszky Albert bárónak.

Házasság

Vicsár Klára és *Marót* István m. kir. honv. utászfőhadnagy augusztus 28-án 12 órakor tartják esküvőjüket a soroksári plébániatemplomban.

Bodócs Éva (Kecskemét) és *Szalay* Ferenc (Galánta) augusztus 25-én tartották esküvőjüket Győrben, a nádorvárosi plébániatemplomban.

Horváth Ferenc asztalosmester leánya (Isztimér) és *Gyökeri* József tsz. szakaszvezető (Hajmáskér) augusztus 25-én tartották esküvőjüket az isztiméri róm. kat. templomban.

Napi hirek

A bolgár király sulyos beteg

Szófia, augusztus 27.

A bolgár király három nap óta súlyos beteg. Kezelését a legkiválóbb szakorvosokra bizták.

Pénteken délelőtt féltiz órakor újabb hivatalos közleményt adtak ki az uralkodó egészségi állapotáról. A közlemény igy szólt: A király állapota változatlanul komoly. Az orvosok azon fáradoznak, hogy közérzetét megjavitsák.

A király betegsége: komoly szivbaj. A vezéri főhadiszállásról egy kiváló német orvost küldtek a beteghez.

A király megbetegedésének híre villámgyorsan terjedt el Szófiában és az egész országban. A lakosság óriási érdeklődéssel lesi az uralkodó állapotáról szóló híreket. A főváros utcáin, a köztereken, a villamosokon mindenütt a király betegségéről folyik a szó és mindenkinek az ajkán ott van az óhaj, vajha az uralkodó hamarosan meggyógyulna. A nép nagy tömegben tódul a templomokba, hogy a király egészségéért könyörögjön.

— **Vito Mussolinit nem gyilkolták meg.** A Neue Zürcher Zeitung jelenti Chiassoból: Több ujság közölte azt a hirt, hogy Vito Mussolinit, a Popolo d'Italia igazgatóját a tüntetők megölték vagy hogy haditörvényszék halálra ítélte és agyonlőtték, illetékes olasz helyen ezzel szemben hangoztatják, hogy Vito Mussolini életben van és jó egészségnek örvend. Milánó közelében egy helységben a hatóságok őrizete alatt él.

— **Tifuszoltás Bukarestben.** A bukaresti egészségügyi hatóságok a sajtón keresztül a lakosság tudomására hozzák, hogy a tifuszjárvány elkerülése érdekében mindenki haladéktalanul jelentkezzék a kerületi közegészségügyi hivataloknál, ahol ingyenoltásban és megfelelő oktatásban részesül.

— **Oklevelek honositása.** A kormány rendeletet adott ki, amely intézkedik, hogy a volt csehszlovák köztársaság, a román királyság és a volt jugoszláv királyság területén működött tanintézetekben (egyetemeken, főiskolákon és iskolákban) szerzett okleveleket és iskolai bizonyítványokat képesítés szempontjából a hasonló hazai tanintézetekben szerzett oklevelekkel, illetőleg iskolai bizonyítványokkal mely esetben kell külön honosító eljárás nélkül is egyenlő hatályúnak tekinteni. A rendelet a Budapesti Közlöny pénteki számában jelent meg.

— **Tájékoztató a vendéglátóipari számolólapok illetékéről.** Amint ismeretes, a legutóbbi időben kibocsátott két kormányrendelet a vendéglátóiparok egyik csoportját julius 15-től, a másikat pedig augusztus 1-től kezdődőleg számolólapok kiállítására és az előirt illeték lerovására kötelezte. Az egyöntetü eljárás biztositása céljából a budapesti kereskedelmi és iparkamara részletes tájékoztatót állitott össze, amelyet az érdekelt ipari és kereskedelmi testületek részére megküldött. A tájékoztatót az érdekelt szakmai iparüzők a kamarában közvetlenül is beszerezhetik.

— **A török sajtó az izmiri magyar kiállításról.** A török sajtó nagy érdeklődéssel és rokonszenvvel foglalkozik az izmiri magyar kiállitással. A République című lap szerint „mindenki egyetért abban, hogy a magyar kiállitás csodálatos. Az egész homlokzat a török-magyar barátság története." A magyar csarnokot a török miniszterelnök pénteki látogatásakor nyitották meg. Az izmiri kormányzó és főpolgármester fogadták Csiki kereskedelmi atasét és Veres külügyminiszteri küldöttet, akiknek a magyarság részvételének nagysága, értéke, de különösen a török-magyar kapcsolatok kidomborítása felett legmelegebb elismerésüket fejezték ki.

— **Szolnoknál női holttestet sodort partra a Tisza.** Szolnokon a dohánybeváltó hivatal környékén női holttestet vetett partra a viz. A holttest ruhájának zsebében özv. Kovács Ferencné nevére kiállitott vasúti igazolványt találtak.

A tartós hullámot

mindezideig a modern technika dicséretre méltó vivmányának könyvelte el a közvélemény. Most, mint a multban már annyi szépészeti szerszámról, a tartósított női fodrokról is kiderült, hogyha azok nem is egyidősek a női nemmel, de háromezer évvel ezelőtt már divatban voltak. Byron de Prorok, a híres régész legutóbbi sivatagi expediciója alkalmával, a délarábiai Jemen területén egy sziklasirban körülbelül 32 éves hercegnő kitünő állapotban maradt holttestére bukkant. A csinos kis mumia nyilvánvalóan Sába legendás királynőjének udvartartásé oz tartozott s eredetileg sötét haját kacéran vörösre festette s hosszú hajfonatait aprófrizuraszerü alakba bodoritva viselte, úgy, hogy nyaka körül apró fürtökből álló koszorút alkotott. Ez a háromezeréves frizura a szakértők szerint valósággal utólérhetetlen tökéletességgel készült tartós hullám s készitője művészetével lepipálja még a legfortélyosabb kezü modern fodrászokat is. A lelet mindenesetre többről beszél, mint a 3000 évvel ezelőtti női kozmetika kifinomultságáról s eloszlatja ama jámbor férfiaknak álmait, hogy voltak valaha idők a földön, amikor a gyengébb nem kacérsága és hiúsága nem zavarta meg a férfiúi szivek nyugalmát.

— **Bárczay János földmivelésügyi államtitkár látogatása Zentán.** Bárczay János földmivelésügyi államtitkár szombaton, augusztus 28-án Zentára utazik. A zentai gazdakör vasárnap zászlóavató ünnepséget rendez. Az ünnepség délelőtt tiz órakor tábori misével kezdődik, majd a zászló felszentelése után Bárczay János államtitkár mond ünnepi beszédet.

— **Japán és északamerikai állampolgárcsere.** Tokióból jelentik: A külügyminisztérium közleménye szerint október közepén Mugaoban másodizben kerül sor japán és északamerikai állampolgárok és chilei hivatalnokok kicserélésére. A közlemény rámutat arra, hogy ez az intézkedés körülbelül 1500 különböző állampolgárságú személyt érint majd. A Teia Maru japán cserehajó és Gripsholm svéd gőzös bonyolitják le a szállitást.

— **Két politikai gyilkosság Lüttichben.** Brüsszelből jelentik: Lüttich két külvárosában, Loncinban és Rheesben hétfőn két holttestre bukkantak, az egyikre egy szántóföldön, a másikra pedig egy temetőben. Kilétüket először nem sikerült megállapitani, mert nem voltak náluk igazolóiratok. A megállapitás szerint mindkettő halálát tarkólövés okozta. A rendőrség kutatásai során kiderült, hogy egyikük Horrent volt szabadelvű képviselő, a Journal de Liege cimű lüttichi lap főszerkesztője, a másik Henri Boinem lüttichi középiskolai tanár és a Le Bluet nevű szabadelvű segélyegylet elnöke. Mint most kiderült, mindkettőjüket gépkocsin hurcolták el vasárnap éjszaka ismeretlen tettesek, akik rendőrtisztviselőknek mondották magukat. A gyilkosoknak eddig semmi nyomuk sincs. A tett oka szintén tisztázatlan, a büntény elkövetéséből azonban bolsevistaizü terrorcselekményekre lehet következtetni. A belga rendőrség egyébiránt úgynevezett „fekete listát" talált, amelyen „félrállitandó" lüttichi emberek névsora szerepel. A névsorba fel van véve egy pap, sőt egy gyermek is.

— **Elitéltek két olasz állampolgárt a londoni rádió hallgatása miatt.** Rómából jelentik: A Popolo di Roma és a Messaggero római, illetőleg viareggioi hir alapján közli, hogy két olasz egyént letartóztattak és elitéltek, mert a londoni rádiót hallgatták.

— **Felrobbant a petróleumlámpa.** Nagyváradról jelentik: A szomszédos Nagyürögd községben szerdán éjszaka Kercsis Mária 38 éves asszony öt gyermekével házának egyik szobájában tartózkodott, amikor az asztalon levő petróleumlámpa felrobbant. A szétfröcscsenő égő petróleum belekapott a szobában tartózkodók ruhájába és az ágynemübe. Lángot fogott Kercsis Máriának és karján lévő csecsemőjének haja és ruhája is. A másik négy gyermek lángoló ruhával igyekezett anyjának segiteni, de a lángok csakhamar az egész szobát elborították. A nagy sikoltozásra a szomszédok berohantak a szobába és nagynehezen sikerült a tüzet eloltani, de addigra Kercsisék mind harmadfokú égési sebeket szenvedtek. Valamennyiüket bevitték a közkórházba, ahol megállapitották, hogy az egyik gyermek megmenthető, az anya és a többi gyermek állapota azonban reménytelen.

— **Hárommillió tudományos könyvet pusztitottak el Németországban a bombatámadások.** Berlinből jelentik: Kereken hárommillió kötet tudományos könyvet semmisitettek meg Németországban az angolszász repülők bombatámadásai, mint a birodalmi nevelésügyi minisztérium közölte. Hogy a szétrombolt könyvtárak lehető legnagyobb részét rövid idő alatt ismét felépithessék, a miniszter a birodalmi pénzügyminiszterrel egyetértésben a könyvtárügyek birodalmi altanácsát megfelelő megbizással és teljhatalommal ruházta fel

— **Halálos közlekedési baleset.** Mikola Ferenc törökszentmiklósi kovácsmester motorkerékpáron Szolnokról Kötelek felé haladt. Besenyeszög határában a kerékpár gumija kiszakadt, a kerékre csavarodott, ennek következtében a kovácsmester elvesztette egyensúlyát és az úttestre zuhant. A közvetlenül mögötte haladó gépkocsi vezetője, Tóth Lajos már nem tudott fékezni, ráfutott Mikolára, akit a kerekek halálra gázoltak.

Leendő anyák, akiknek különös gonddal kell arra ügyelniök, hogy bélműködésük rendben legyen, ezen célt úgy érhetik el, ha időközönként reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvizet isznak. Kérdezze meg orvosát!

— **Kecskemét házhelyeket és földet ad a háború hőseinek.** Kecskemét törvényhatósági bizottságának kisgyülése most foglalkozott a kormányzó úr Ofőméltóságának azzal az elhatározásával, amely a háború hőseinek méltó megjutalmazására vonatkozik. A kisgyülés Kiss Endre főispán felszólalása után Liszka Béla polgármester javaslatára úgy határozott, hogy egymillió pengő értékű házhelyet és földet oszt ki a kecskeméti honvédhősök, hadiözvegyek és hadiárvák között. A Szent László-városban 137, Kadafalván 25, Kapásfaluban 18, Lakiteleken 10, Kocháryszentlőrincen 12, Hetényegyházán 3, Ágasegyházán 10, Bugacmonostoron 10 házhelyet, Kisnyirben 80 hold földet osztanak ki.

— **Franciaország új bukaresti követe elindult állomáshelyére.** Bukarestből jelentik: A román hivatalos hirszolgálat Párisból közli, hogy Morand, Franciaország új bukaresti követe szerdán elutazott Párisból és szombaton érkezik új állomáshelyére.

— **Raskó Sándor csanádi apostoli kormányzó elfoglalta hivatalát.** Szegedről jelentik: Raskó Sándor, a csanádi egyházmegye apostoli kormányzója most foglalta el hivatalát. A káptalan nevében Csepregi Imre prelátus-kanonok, makói esperesplébános üdvözölte. Raskó Sándor közvetlen szavakkal válaszolt. Megígérte, hogy mint eddig is, a legnagyobb odaadással viseli gondját a rábizottaknak s mindenben egyháza, valamint hazája érdekeit tartja szem előtt.

Nyári értékesitő akció
AZ ALKOTAS-MUVESZHAZBAN,
Budapest, VII., Erzsébet-körut 19. szám alatt.
Magyar mesterek festményeinek kiállitása
Szeptember 5-ig. Olcsó árak. Előnyös feltételek. Szabad megtekintés naponta 10—6 óráig.

— **A Fekete-tengeren megtámadott török gőzbárka.** Isztanbulból jelentik: Egy török gőzbárkát, amely a Fekete-tengeren haladt, ismeretlen nemzetiségű tengeralattjáró ágyúlövésekkel megtámadott. A bárka menekülés közben a Kara-fok közelében levő sziklákon zátonyra futott. A legénységnek sikerült épségben megmenekülni és a hajó is csak csekélyebb károkat szenvedett.

— **Tévedésből marólugot ivott egy fiatal leány.** Nagykanizsán a 17 éves Dolmányos Róza mezei munkáról hazatérve, felhajtotta egy vizespohár tartalmát. A pohárban viz helyett marólug volt s a méreg oly súlyosan összeégette a leány torkát és nyelőcsövét, hogy bár azonnal kórházba vitték, segiteni már nem lehetett rajta, meghalt.

— **A zugkereskedelem elleni rendszabályok Horvátországban.** Zágrábból jelentik: A poglavnik kezdeményezésére az állam legfelsőbb gazdasági vezetősége elhatározta, hogy a zúgkereskedelem letörésére a tisztviselői kart maga fogja élelmiszerekkel és ruházati cikkekkel ellátni.

Porosz rendszám

volt azon a kis DKW-kocsin, amely tegnap délután végigrobogott a karcsú Erzsébet-hidon. IA volt a jelzése: mindenttudó autós ismerősöm szerint berlini kocsi. Hárman foglaltak helyet benne. A kormánynál ragyogó szépségü, fiatal szőke lány ült, a hátsó ülésen meg két fiatalember, az egyiknek hóna alatt hatalmas iratgyüjtő. Ahogy a gépkocsi elsuhant mellettem— ellenkező irányba tartó Beszkárt-kocsi perronján állottam —, valami végtelenül kedves igyekezet tükröződött az arcán. Szinte látni lehetett ezen a nagyon csinos, fiatal lányon, menynyire figyel arra, hogy semmi szabálytalanságot ne kövessen el a szövetséges Magyarország fővárosában, ahol olyan igen nagyon komplikált az a fránya közlekedés. Mondom, roppant igyekezettel hajtott a szőke kis német lány, száját is nyitva felejtette kissé a nagy jóakarattól. A szép szál magyar rendőr szabadot intett, de hátamögött felcsilingelt a villamos, úgyhogy a porosz rendszámtáblás kocsinak fékeznie kellett, sőt tolatni is egy kicsit, ha csak nem akarta, hogy a pesti sárga villamos elvigyen belőle egy darabot. Emlékbe. A német lány egy kicsit megijedt: Jaj, mi lesz most? Elpirult és okos, szürke szemével esdőn nézett a magyar rendőrre. Az elmosolyodott, hátranézett: nem alkalmatlankodik-e megint valamilyen villamos, aztán szabadot intett. Az ifjú hölgy alig észrevehető, bájos fejbólintással köszönte meg az egyszerü magyar rendőr tapintatát, figyelmességét, a két fiatalember pedig, a hátsó ülésen, köszöntésre lendítette karját. A porosz rendszámtáblás autó megugrott és vidám pöfögéssel száguldott végig az árnyas budai Dunaparton. Az az intelligens arcú parasztfiú pedig, — aki apró figyelmességével, baráti mosolyával mindennél ékesszólóbban bizonyitotta be ennek a három németnek, a nagyon csinos szőke kislánynak s a két barna fiatalembernek a magyarság „úri nép" voltát, — egykedvüen irányitotta tovább a forgalmat. (—ly)

K. f. t.
azaz
körmön font társaságok

Mint halljuk, csúnyán viselkedik
Sok fővárosi bútorüzlet,
Nem adják el az árut, még a
Szekrényeikre is... ráülnek.

Sőt egyesek, hogy a vevőknek
Vásárlási kedvét csökkentsék,
Bútoraikat — á la műrost —
„Műbútoroknak" keresztelték.

Bényi Kálmán

— **Megszünnek a bolgár keerskedelmi és iparkamarák.** Szófiából jelentik: Egész Bulgáriában megszünik a kereskedelmi és iparkamarák tevékenysége. Helyettük szófiai székhellyel felső közgazdasági kamara alakul, a különböző fő közigazgatási kerületekben pedig közgazdasági kamarák létesülnek. A közgazdasági kamarák elnökeinek és főtitkárainak értekezletén Bosseil elnök megvilágította az átalakítás okait és gyümölcsöző munkásságot kívánt.

— **Uj módszer a diftéria-szérum előállítására.** *Berlinből jelentik: A diftéria-szérumot, Behring német orvos korszakos találmányát, a mai napig is a ló vérszérumából állitják elő, mégpedig azzal az eljárással, amelyet Behring a század elején kidolgozott. Gyakran megtörtént azonban, hogy a ló vérszéruma, mint fajidegen anyag, az emberi testben nem tudja hatását teljes mértékben kifejteni és aránylag rövid időn belül elveszíti méregölő tulajdonságát. Bormann, Schall és Kirchhoefer német kutatók most a szérum előállítására új eljárást dolgoztak ki, amely a szakértők szerint a diftéria-kezelést teljesen forradalmasítja. A kutatók a ló vérszérumát emberi vérszérummal helyettesítik, amelyet az emberi szervezet sokkal jobban tűr és amely hosszabb ideig tartó és hathatósabb oltalmat biztosít a betegséggel szemben. Azokat az embereket, akiknek a vérszérumát felhasználják, előbb tökéletes immunizálásnak kell alávetni, ami nem jár semmiféle nehézséggel és teljesen veszélytelen. A gyakorlati próbák teljes mértékben igazolták a kutatók elgondolásának helyességét.*

— **Bolgár kereskedelmi bizottság Zágrábban.** Zágrábból jelentik: A horvát fővárosba megérkezett az a bolgár kereskedelmi bizottság, amely a bolgár-horvát árucsereforgalom jobb kiegyensúlyozásáról, a forgalom kereteinek kibővítéséről és a fizetési forgalomban fellépett nehézségekről tárgyal a horvát bizottsággal.

TERE-FERE

Forró nyár idején a háztartásokban nagy gondot okoz a másnapra vásárolt friss húsemlék megóvása. Pedig ez fontos dolog, mert a romlott hús súlyos gyomor- és bélmérgezéseket okozhat. Ezért a nyers hús eltartására nagyon kell vigyázni. Ha nincs kellő mennyiségű jég a jégszekrényben, vagy ha a háztartásban egyáltalán nincs jégszekrény, akkor legtanácsosabb a nyers húst faszénporba hempergetni s aztán ecetes ruhába csavarni. Használat előtt aztán kefével lehet a szénport lesurolni s aztán a húst jól kimosni. Sem a faszén, sem az ecet szaga nem érzik meg rajta.

*

A Jóreménység-foka közelében érdekes és a maga nemében páratlan jelenséget figyeltek meg. A Fokváros mellett fekvő öbölben egyik napon a kora reggeli órákban 15—20 bálnából álló raj tünt fel. A szemtanuk állítása szerint a hatalmas állatok teljes sebességgel s nyilván szándékosan nekirohantak egy éles sziklatömbnek s szétzúzott testtel elpusztultak. Azok a bálnák, amelyek életben maradtak, megismételték a rohamot s mindaddig folytatták, amig testüket a szirtek szét nem tépték. A természettudósok a bálnák különös viselkedését úgy magyarázzák, hogy a nagy viziállatokat valamely szokatlan tengeralatti jelenség, sugárzás vagy fénytünemény rémithette meg.

*

A Technik című német szaklap közlése szerint az aluminiumfüst vastagsága 1/10 mm. Vékonyra hengerelt fémfüstnek kikalapálása által 1/1000 mm vékonyságú lemezt sikerült előállitani. A kalapácsolt aranyfüst vastagsága 1/10.000 mm. Galvanikus úton olyan aranylemezt készitettek, amely 1/100.000 mm vékony és átlátszóbb az üvegnél. Legújabban elektromos eljárással 6 milliomod mm vékonyságú ezüstleülepedést készitettek. A drótoknál a vékonyság korlátozottabb. Legvékonyabbak a szövőszálak, amelyekből 18.000-et kellene összecsavarni, hogy a legvékonyabb varrófonál vastagságát elérjék. Az elektromos izzólámpáknál 1/100.000 mm vastagságú drótot használnak, amelyet úgy készitenek, hogy az 1 mm vastag drótot hetvenötször egymásután parányi kis gyémánt nyilásokon húzzák keresztül.

Szinház, Film, Müvészet

Eredeti ujdonságok és érdekes felujitások az Operaház uj évadjában

Jelentettük már, hogy az Operaház a jövő évadra *új bérleti rendszert dolgozott ki* s ezáltal mintegy kétezer új bérlő igényeit lesz képes kielégíteni. Állami daszínházunk igazgatósága most küldte meg régi bérlőinek a legújabb évkönyvét s ehhez csatolta az új bérletek részletes leírását s egyben tájékoztatta közönségét arról is, hogy a jövő évadban milyen új művek előadását tervezik.

Eszerint a következő évadban *százhúsz bérleti előadást rendeznek* éspedig *nyolc* sorozatban, egyenként 15 előadással. Az I—V. sorozat előadásai pénteki, szombati, keddi, szerdai, csütörtöki napokon, a VI—VIII. sorozat előadásai pedig változó hétköznapokon lesznek. Minden sorozat a színrekerülő ujdonságon és felújításon kívül a játékrenden szereplő legnépszerűbb dal- és táncművekből áll, lehetőleg arányos elosztásban, mégis azzal a megszorítással, hogy a Wagner-tetralógia és a Parsifal csak külön ciklusban kerül előadásra. A bérlők *a napi áraknál 25—30 százalékkal kapják olcsóbban helyeiket.* A bérleti árak héthavi részletben, szeptembertől márciusig fizetendők. A bérletek kiváltásának idejét a színlapokon teszik közhírré idejében.

A jövő évadra a következő *ujdonságok* előadását tervezik. A magyar művek sorában *Unger* Ernő „Petőfi" és *Ábrányi* Emil „Bizánc" című operája, továbbá *Laurisin* Miklós „Debreceni história", *Tóth* Dénes „Dorottya" és *Veress* Sándor „Térszili Katica" című balettjei szerepelnek. Idegen szerzők közül *Sztojanoff Vesselin* „Salambo" című operája kerül bemutatóra.

Felújítja az Operaház *Dohnányi* Ernő „A vajda tornya", *Poldini* „Csavargó és királylány", *Cornelius* „A bagdadi borbély" *Debussy* „Pelleas és Melisande", *Gluck* „Orfeus", *Mozart* „A varázsfuvola", Richard *Strauss* „Ariadne Naxosban", *Verdi* „Luise Miller", *Wagner* „Siegfried" és Wolff *Ferrari* „Susanne titka" című operáit, valamint Richard *Strauss* „Józseflegendája" című balettjét. Ezek a dalművek és balettek *minden bérletben* előadásra kerülnek.

Hangverseny a képtárkertben

Csilléry Béla vezényelte a *székesfővárosi zenekar* jólsikerült Mozart—Beethoven-estjét. A „Titus-nyitány" vezette be a műsort, majd *Lengyel* Gabriella Mozart G-dur hegedűversenyét szólaltatta meg. A fiatal hegedűművésznő komoly tehnikai tudással, ízléssel játszott, behízelgően kellemes tónussal. Meglepő, mennyire előretörtek hölgyeink, mint hangszerművészek, de még különösebb, mennyire hiányzik dologbelileg kifogástalan előadásukból a melegség, a szív éltető dobogása, az érzés természetessége. Vajjon miért? A hölgyelőadóknál az tetszett a legkedvesebbnek, hogy még ha játékuk nem volt is tehnikailag mindig a legtökéletesebb, hogy rajongással, odaadó gyöngédséggel, forró buzgalommal kezelték a vonót, mintha leányos nyiltsággal — a legbizalmasabb meghittjük előtt — a titkaikat csacsogták volna el. És ebben a naiv szerelmi vallomásban milyen őszinte, való szépségeket hoztak felszínre Mozartból, Beethovenből és más, nagy zeneköltőkből, akik sokszor ismeretlen oldalukról tárultak elénk, ahogyan férfielőadók előtt rejtve maradtak. Ezt a jellegzetes női vonást, a természetes érzékenységet, ösztönös felszívódást egy idegen akaratban és szellemben: nélkülözzük fájdalmasan kitünő női hegedűművészeinknél, hogy csak a szív legárulóbb hangszeréről beszéljünk. Valóban elérik a hölgyművészek a férfiak dologbeli tudását, előadási biztonságát, de feladták legértékesebb adottságukat, a nőiességüket, anélkül, hogy kárpótlásul a kimagasló férfimüvészek átütő egyéniségével, önálló felfogásukkal és képzeletet formáló elszántságukkal vigasztalhatnának. Előadásra került még *Kodály* Nyári esté-je, végül *Beethoven* hetedik szimfóniája.

Ma 7-kor Bécsi est

vez.: **Bor** Dezső, közr.: **Raffay Erzsébet. Schubert, Suppe, J. Strauss művek, régi bécsi dalok. Főv. Zenekar. Főv. Képtár. (Harmónia.)**

* **A Nemzeti Színház ünnepi előadása Balatonfüreden.** Jelentettük már, hogy Balatonfüreden szombaton este kegyeletes ünnepséget rendeznek abból az alkalomból, hogy a fürdőtelepen felállítják a száz évvel ezelőtt megnyilt kőszínház néhány megmaradt oszlopát. Az ünnepség fénypontja a Nemzeti Színház előadása lesz, s ezt megelőzően Ujlaky László szavalja Kisfaludy Sándornak azt a versét, amelyet száz évvel ezelőtt a kőszínház megnyitó ünnepségén mondtak el. Ezután Németh Antal igazgató tart ünnepi beszédet, majd a színház együttese Töpfer Károly „Magyar hölgy" című vigjátékát, a régi füredi színház megnyitódarabját adják elő. A vigjáték szereplői Füzes Anna, Mészáros Ági, Tóth Erzsi, Előry Kató, Cserényi Adél, Ujlaky László, Balázs Samu, Tassy András, Nagy István, Fábry Zoltán és Oltay Gyula. A szombati balatonfüredi előadást hétfőn este 7 óra 25 perckor a rádió is közvetíti viaszlemezről.

* **A Montmartre romantikája** elevenedik meg abban a szerelmi vonatkozásokkal is átszőtt, szellemes vigjátékban, amelyet a közeljövőben „Csavargók" címmel mutat be Kolczonnay Ervin dr. filmvállalata. Michel Simon, a budapesti moziközönség egyik kedvence játssza a film főszerepét, a két szerelmest pedig Lemonnier és Jean Pierre Aumont alakítják.

A Budapest-film jövő évi műsorából

A *Budapest-film* az 1943—44-es évadban *huszonkét nagy játékfilm* bemutatását tervezi, s ezeken kívül a kísérő müsorokba huszonhat rövid kultúrfilmet iktat be. A nagy játékfilmek között az alábbiak kerülnek a közönség elé:

Párisi románc. Főszereplői Marianne *Hoppe*, Ferdinand *Marian*, a „Jud Süss" címszereplője, továbbá Sigfried *Breuer*. Költői finomságú története egy asszonyt mutat be, aki elég egy nagy szerelem tüzében. (Tobis-film.)

Megtérés. Modern változatban egy tékozló fiú történetét meséli el, amely szerint egy mizsikus otthagy egy bajbajutott zenekart a nagyvilági élet reményében és csak hosszú évek viszontagságai után találja meg újra igazi hivatását és a tiszta szerelmet. A film zenei része külön meglepetés lesz, amennyiben a berlini filharmónikusok zenekara *Furtwängler, Knappertsbusch* és Richard *Strauss* vezényletével szólal meg. (Tobis-film.)

Kacagj, bajazzó! A szokásos operafeldolgozásoktól eltérve mutatja be a Bajazzó tragédiáját. A címszerepben Paul *Hörbiger* mutatja meg a mosolygó arc mögött a komoly és mélyérzésü művészt. A film egyik érdekessége, hogy Gigli is szerepel benne. (Tobis-film.)

Nagyváros. Wolfgang *Liebeneiner* rendezte, aki eddig minden filmjében valami újszerü meglepetést hozott. Ebben a filmjében egy fotoriporternő karrierjének történetét rajzolja meg a mozgalmasan pergő képek és látványosságok sorozatában. A fotoriporternőt Hilde *Krahl* játssza. (Berlin-film.)

Szülőföldem. Weit *Harlan* rendezése, két főszerepét Kristina *Söderbaum* és Karl *Raddatz* játssza. Teodorm *Storm* egyik világhírü novellájának a filmváltozata. Valósággal himnusza a fiatalok szerelmének, a reménységnek és a boldogságnak. (UFA-film.)

* **Szemere Vera lesz Ofélia.** Miután a Vígszínház nem engedélyezte a Madách Színházban Fényes Alice vendégszereplését, közel két héten át bizonytalan volt, hogy ki lesz hát a Madáchban a „Hamlet" Ofíliája. Pünkösti Andor igazgató felváltva három színésznővel próbáltatta a szerepet, s így csak annyi volt bizonyos, hogy ezek közül valamelyik szerepel majd a Shakespeare darab felujításán. Pünkösti igazgató most már véglegesen döntött, s eszerint Ofíliát Szemere Vera alakítja, aki egy évvel ezelőtt végezte el a színiakadémiát, s azóta máris több színpadi és filmszerepben mutatkozott be. A színház együttese egyébként szorgalmasan készülődik a Hamlet előadására, amely szeptember első felében kerül felujításra.

A vasárnap katolikus egyházi zenéje

Augusztus 29-én, vasárnap a főváros katolikus templomaiban a népénekes szentmisék kötelező énekrendje a következő: 230. Szeretettel jönnek, 119. Leborulva áldiak, (1) 195. Te vagy földi éltünk.

A belvárosi főplébániatemplom ének- és zenekara délelőtt 10 órakor Schubert: G-dur miséjét adja elő. Goller: Exaltabo te, Domine (offertorium). A déli 12 órai kismisén bemutatásra kerül Balogh: Kyrie, Sanctus; Sztára: Oh salutaris Hostia? Demény: Felvitetett.

A Szent István-bazilika ének- és zenekara délelőtt 10 órakor Rheinberger: F-moll miséjét adja elő. Goller: Exaltabo te Domine. Mise végén Harmath feldolgozásában: Oh dicsőséges Szent Jobbkéz. A többi változó rész gregorián korális.

A Szent Domonkos-rend plébániatemplomában délelőtt 10 órakor Filke: F-moll miséjét adják elő.

Rév István bábszinházának átütő sikere Kolozsváron

Jelentettük már, hogy Rév István iparmüvész-tanár nemzeti bábszinházával *kolozsvári vendégszereplésre indult.* Erdély fővárosának közönsége müvészi megértéssel és lelkesedéssel fogadta Rév István előadásait, s a kolozsvári lapok egytől-egyig a legnagyobb elismerés hangján több hasábos cikkekben számolnak be a sikerről, megállapítva, hogy *Magyarországon ez az első komoly művészi célokat megvalósító és új utakat járó vállalkozás.* A nemzeti bábszinház, irja az egyik ujság, ideális célokat követ és azokat művészi eszközökkel igyekszik elérni. Elsősorban is ez a legfontosabb, *minden tzében* magyar. Nemcsak külsejében, hanem szellemében is. A legszélesebb társadalmi rétegekhez szól és *a legmagasabbrendü szellemi élvezetet nyujtja,* olyan szerencsés feldolgozásban, hogy azt a gyermektől az aggastyánig, az iskolázatlanoktól a kultúremberig, mindenki megérti." A nemzeti bábszinház előreláthatóan augusztus végéig marad Kolozsváron s szeptember első napjaiban folytatja tovább budapesti előadásait.

UJ KÖNYVEK

Petőfi: Szabadság, szerelem... (A Nemzeti Könyvtár 100. ünnepi száma.) *A Nemzeti Könyvtár négyesztendős munkájának eredménye száz kötet s e jelentőségteljes út mérföldköve Petőfi Sándor „Szabadság, szerelem..." című könyve, prózai irásainak gyüjteménye. A Nemzeti Könyvtár nagy hivatást vállalt akkor, amikor irodalmi és ismeretterjesztő sorozatát útnakindította: hadat üzent a lelkiismeretlen kiadók révén a nép lelkét mételyező, üzleti spekuláción alapuló nemtelen silány és erkölcstelen ponyvatermékeknek s az igazi, tiszta magyar irodalom szépségeit feltárva, ráneveli a magyar olvasóközönséget táborát a szellemi értékek megbecsülésére. A századik ünnepi számban megszólaltatja a magyar szabadság halhatatlan apostolát. Petőfi nemcsak irásaival, hanem tettével is megmutatta a segesvári csatamezőn, hogy a magyar szabadság ügye a legszentebb dolog a földön számára. A nagy költő történelmi levegőtől átfütött irásai, bátor, szókimondó és fordulatos útijegyzetei, büvösen szemléltető tájleirásai az örök magyar érzésvilágot és népi gondolatot fejezik ki és hitvallást jelentenek a magyar szabadság nagy eszméjéhez való törhetetlen ragaszkodás mellett. A Nemzeti Könyvtárnak e századik, jubileumi számához szivből gratulálunk.*

Vitéz Surányi-Unger Tivadar: Magyar nemzetgazdaság és pénzügy. *Most jelent meg az Egyetemi-nyomda kiadásában vitéz Surányi-Unger Tivadar egyetemi tanár „Magyar nemzetgazdaság és pénzügy" című, az Akadémia jutalomdijával kitüntetett munkájának második, erősen átdolgozott és bővített kiadásának első kötete. Az értékes közgazdasági könyv a társadalmi gazdaság általános összefüggéseit két főfejezetben mutatja be: a szabad és a közületi gazdaságról szóló részben. E fejezetek a szokásos nemzetgazdasági fejtegetések nyomán haladnak, azonban míg a hét évvel ezelőtt megjelent első kiadás erősen a harmincas évek világgazdasági válságának benyomása alatt állt, az új kiadás tekintetbe veszi az azóta végbement nagyhorderejü változásokat és elősegíti a későbbi kibontakozás helyes megitélését. Az egyén és közösség gazdasági érdekeinek szembeállitását az első kiadás is vezérlő gondolatnak tekintette; a második kiadás az idevágó összefüggéseket részletesebben boncolgatja és benne a szerző világosan elválasztja egymástól a gazdálkodás egyszerű közösségi és közjogi parancsszóval alátámasztott közületi szempontjait. További újitása a könyvnek a természeti erő, az emberi munka, a tőke és a vállalkozói eszme mellett a közösségi támogatásnak, mint termelési tényezőnek a kiemelése. A könyv, amelynek színvonala vitathatatlan, méltán sorakozik a szerző eddigi munkáihoz.* (NJ)

Gárdonyi József: Szabolcska. *Máma igen vonzó műfaj az életrajzregény, főkép akkor, ha anyagának javarésze egy másik iró levelesládájából kerül ki. Gárdonyi József, a nagy Gárdonyi Géza fia, maga is több kötet, igy a „Mesélő toll", a „Dankó Pista" szerzője, két feladatra vállalkozott műve megirásánál. Egyrészt napfényre hozta mindazt, amit Gárdonyi Géza hagyatékában talált Szabolcska Mihályra vonatkozóan, másrészt saját tanulmányai alapján egészitette ki ezt az anyagot. Nem szokványos életrajzot irt, hanem regényszerüen kezelt, de hiteles adatokra támaszkodó, fordulatos képsorozatot ad Szabolcska életéről, pályájáról, küzdelmeiről, sikereiről, irodalmi harcairól. Felváltva látjuk Szabolcskát „papucsban és tógában" és az elhatározó fordulóknál felbukkan Gárdonyi Géza, az ember, az iró, a harcos, ő is hol pongyolában, hol teljes irodalmi fegyverzetében. Szabolcska és Gárdonyi körül ott zajlik komoly és humoros fordulataiban a békebeli Magyarország egész irodalmi és müvészi élete, az Orient-kávéházzal, Fesztyvel, Dankó Pistával, a fiatal Adyval. Az élet színei élénkitik ezt a harcos, tanulságos, komoly és vidám korképet, amelynek középpontjában Gárdonyi Géza barátjának, a temesvári papköltőnek mozgalmas pályája bontakozik ki.*

Leányfalu és Szentendre
között hajó, Hév, autóbusz, parthasználattal kapcsolatos magaslati
villatelkek
néhány napig kedvező fizetési feltételek mellett, 25—50 P ölenkénti áron.
GRAFLER-IRODA, Podmaniczky-utca 27, földsz. 6. Telefon: 117-274 és hívó: 120-603, csak hétköznap.

SZINHÁZ

A bagdadi borbély felujitása

„Habent sua fata libelli." *A bagdadi borbély* opera sorsának is közel egy évszázad óta sok fordulatát jegyezte fel a zenetörténelem. 1858-ban *Liszt* Ferenc mutatja be először Weimarban kedvenc tanitványának és hivének, a választékos irodalmi kulturáju zeneszerzőnek, *Cornelius* Péternek kétfelvonásos vigoperáját. De csupán egyszer kerül szinre, kétségtelenül azért is, mert az akkori weimari zenepolitika, Liszt és a nagyhercegi udvar ütközőpontjába került. Az eltemetett partiturát tiz évvel Cornelius halála után 1884-ben próbálta ismét életrekelteni Karlsruheban *Mottl* Félix, aki lényeges átdolgozásokat végzett a hangszerelésen. Majd *Levy* Hermann szintén felismerve a mü értékeit, ujra átalakitja, harmonizálja, mig végül 1905-ben a weimari Cornelius-ünnepen az eredeti formában előadott mü sikerével kapott késői elégtételt a költő és pártfogója. Azóta Németországban állandóan repertoáron is maradt. Budapesten több mint 50 éve, 1891-ben mutatták be *A bagdadi borbély*-t, de akkor alig néhányszor adták.

A mostani felujitás három szempontból is indokolt. Aláirhatjuk azt a megállapitást, amit Liszt Ferenc mondott, amikor szeretettel végezte a betanitását, hogy „egyéni, stilusos és nemes ez a zene". A nagy magyar muzsikus iránti kegyeletnek tartozunk a neki ajánlott darab uj bemutatásával. És végül, de nem utolsó sorban: *Székely* Mihálynak, ennek a csodálatos hangu és nagytehetségü művészünknek pompás alakitásra nyujt alkalmat. Az ő produkciója egyedül is biztositja a repriz sikerét.

Az Operaház lelkes munkával, kitünő szereposztásban, hatásos kiállitással hozta ki a vigoperát. *Lányi* Viktor remek forditásában szellemes magyar kifejezést kap a libretto minden árnyalata, amellett hogy prozódiája mintásan szolgálja az éneklehetőséget. *Rékai* András ötletes szinpadi rendezése, bár sajnálatos betegsége akadályozta, hogy résztvegyen az utolsó próbákon, a legkisebb részletre is figyelemmel van. *Berg* Ottó karnagy az eredeti vezérkönyv és a különböző feldolgozások között szerencsésen teremti meg az összhangot és gondos előkészitéssel, biztos kézzel dirigál. *Oláh* Gusztáv, mint mindig, most is látványos müvészi diszletekkel festi meg a hátteret és *Márk* Tivadar tarka jelmezei kelet élénk szingazdaságát tükrözik. Az énekesek közül a cimszerepben *Székely* Mihály maradéktalanul megfelel a hozzáfüzött, felfokozott várakozásoknak. Mint orgona, zeng-bug széles terjedelmü, hatalmas basszusa minden regiszterében és játéka izléses mértéket tart a buffonériában, amivel találóbban közvetiti Cornelius humorát, mintha vaskos bohóckodáshoz csábitotta volna a jelenetek helyzetkomikuma. A hallgatóság meleg ünnepléssel, kitörő nyiltszini tapsokkal kisérte bravurosan előadott áriáit. *Rösler* Endre előkelő, finom énekmüvészete, kiegyenlitett szép tenorhangja Nureddin szólamában érvényesül és a két bájos, ügyes női szereplő: *Orosz* Julia, *Gere* Lola, továbbá *Laurisin* Lajos dr. és *Maleczky* Oszkár igen jól rajzolják meg a kabinetfiguráikat.

Az *Operabarátok Egyesületének* vasárnapi diszelőadásán rendezett felujitást *Horthy* Miklós, Magyarország Kormányzója és fia is megtisztelte megjelenésével.

A bagdadi borbély után a *Debceni história* táncjáték egészitette ki az est müsorát.

(p. l.)

A „bábositott" Vaszary

Az „Angyalt vettem feleségül" bemutatója a Bábszinházban

Többezer nagysikerü hazai és külföldi szinpadi előadás után, miután a megfilmesités sorsát sem kerülhette el, Vaszary János vigjátéka nem állt meg a siker utján. Az élő figurák és filmalakok után, ugy látszik, a szórakoztató üzemek vezetői még mindig nagy fantáziát és közönségsikert látnak a valóban fulmináns humoru szindarabban. Legalább is arra enged következtetni, hogy *Rév* István, a sikerdus bábszinház müvészeti igazgatója *„megbábositotta"* az *Angyalt vettem feleségül*-t; átformálta, korszerüsitette az amugyis mai játékot ,sőt daibetéttel is megtoldotta.

A kisérlet kétségkivül nehéz volt, hiszen Vaszarynak ez a vigjátéka nemcsak a szöveg szellemességére épült, hanem fontos tényezője a szereplők mozgatása, a helyzetkomikum, egy-egy fintor, vagy mozdulat. Lehet-e mindezt átmenteni a bábszinpadra — ahol bár kitünő szinészek ágálhatnak a szinfalak mögött, csodálkozásra késztethet a csinos miniatür diszlet —, de a szereplő mégis csak lélektelen, fagyott mosolyu báb?

A kis szinház, mely Toldi átköltésével uj müvészi utat teremtett, ezuttal merész fordulattal vigjátéki viszekre evezett, a bemutató közönségének tapsaival bizonyitva, hogy ez a kirándulás jól sikerült. Igaz ugyan, hogy Vaszary eredeti szövegéből a témán és a vonalvezetésen kivül kevés maradt, de ebben a formában éppen ez eredményezte a sikert. A bábuk külsőleges karakterizálása hüen fedte a szájukba adott szöveget, amely néhol naiv volt, néhol tulságosan is borsos, de mindig mulattató és szórakoztató. A szöveg folyamatossága egy pillanatra sem akadt meg és ott, ahol a szó mégis átengedte a teret a játéknak (csóknak, pofonnak, vagy ölelésnek) oly groteszkül oldották meg, hogy még nyiltszini tapsot is kaptak érte.

Dicsérjük meg először *Rév* Istvánt, ezt a furó-faragó ezermestert, aki egymaga készitette el a diszletet, a *„szereplőket"* és rendezte a vigjátékot. Őszinte dicséretet érdemel a bábositott szöveg szerzője *István* Miklós is. Végül, de nem utolsó sorban, legteljesebb elismerés illeti az interpretáló müvészeket: *Vighy* Pannit, *Lubinszky* Lilit, *Háray* Ferencet, *Kárpáthi* Lászlót, *Tamás* Benőt és *Király* Ferencet, kik hősi lemondással csak a *„láthatatlan hang"* szerepét vállalták, sőt a felvonásvégi tapsra sem jöhettek ki a függöny elé meghajolni. Helyettük az általuk mozgatott figurák aratták le a tapsokat.

* **Hubay-zenedélután.** A rádió is helyszini közvetitést adott a *Hubay*-palotában rendezett idei negyedik magas müvészi szinvonalu vasárnapi zenedélutánról. A hangverseny müsorát *Brchms* d-moll szonátája vezette be. *Jancsin* Ferenc pompás hegedüjátéka mellett feltünést keltett, hogy *Oláh* Gusztáv, akit eddig mint kiváló operarendezőt és diszlettervezőt ismert a közönség, milyen elsőrendü zongoraművész is. *Závodszky* Zoltán, az Operaház örökös tagja *Hubay* Jenő Petőfi-szimfóniájából ércesen csengő tenorhangjával stilusosan énekelt két részletet *Máday* Sándorné müvészien alkalmazkodó zongorakiséretével. Végül *Schubert* gyönyörü Pisztráng-ötöse hangzott el *Oláh* Gusztáv, *Jancsin* Ferenc, *Szabó* Béla, *Horányi* Hugó és *Schwalm* Ferenc nagy tetszéssel fogadott előadásában.

* **„Szerep nélkül"** cimmel rendezte az „Uj hang" vasárnap matinéját a Zeneakadémia megtelt nagytermében. *Horváth* Árpád mondott igen tartalmas, érdekes bevezetőt, majd *Basilides* Mária, *Gobbi* Hilda, *Medgyaszay* Vilma, *Tolnay* Klári, *Major* Tamás, *Várkonyi* Zoltán, *Egri* István, *Pethes* Sándor és vitéz *Benkő* Gyula működött közre nagy tetszéssel fogadott müvészi számokkal.

Akadémisták Molière-előadása

Szombaton este a Zeneakadémia kistermében három egyfelvonásos szindarabot játszottak el a *Szinmüvészeti Akadémia* növendékei. Sajnos, a három darab közül kettő olyan gyenge volt, hogy érdemben nem is foglalkozhatunk velük s igy csupán *Molière Kénytelen házasság* cimü vigjátékát vizsgálhatjuk kritikai szemszögből. Molièret nehéz játszani s különösen tapasztalatlan és rutinhiányban szenvedő akadémistáknak nehéz, ez a mostani előadás azonban — eltekintve egy-két egészen lényegtelen hibától — meglepő hüséggel és hitelességgel tolmácsolta a nagy francia vigjátékiró intencióit, ami *Abonyi* Géza rendező-tanár érdeme. Kiegyensulyozott, gyors ütemben, minden zökkenő nélkül gördülő előadás volt, amely belső összhangjával a legkényesebb izlést is kielégitette. A fiatal szininövendékek közül első helyen *Zámori* Lászlót kell kiemelnünk, aki minden gátlás nélkül, sok Molière-i izzel komédiázott Sganarelle szerepében. Nagyon tetszett *Pongrácz* Imre bölcsésze és *Luttor* Mária Dorimene-je. De a többi is egytől-egyig tehetséges s megérdemli, hogy feljegyezzük a nevüket: *Kőszegi* Gyula, *Kárpáti* Lajos, *Viola* Mihály, *Horváth* Jenő és *Inke* László. Figyelemmel fogjuk kisérni, hogy mi lesz ezekkel a fiatalokkal. Szinte sajnálja az ember, hogy egy ilyen kitünően összejátszott és összeszokott, értékes együttes az akadémiai év végén a szélrózsa minden iránya felé hull szét.

(b. s.)

Csak röviden...

Az *Uj Magyar Szinházban* hétfőn este játszották százhuszonötödször *Kerecsendi Kiss* Márton *Az első* cimü szinművét, melynek főszerepeit változatlanul *Dajka* Margit, *Bulla* Elma, *Páger* Antal, *Juhász* József és *Halassy* Mariska játszotta. *„Az első"* továbbra is müsoron marad.

*

Érdekes szinészi jubileumot ünnepel a szabadkai Városi Szinház február 10-én, ekkor tartja ugyanis Kompóthy Gyula, a kitünő müvész huszonöt esztendős szinészi jubileumát. A diszelőadás fővédnökségét Reök András dr., Szabadka és Baja városok főispánja és Szimon István dr. rendőrfőkapitány vállalta. A diszelőadás keretében Jacobi Viktor hires operettje ,a Sybill kerül szinre, Kompóthy Gyulával Konstantin nagyherceg szerepében.

*

Nagy érdeklődés előzi meg a kassai *Nemzeti Szinház* csütörtöki bemutatóját, mikor is a szinház *Gőndör* József *Minden külön értesités helyett* cimü vigjátékát hozza szinre. A darabot egyébként már eddig négy nagy vidéki szinház kötötte le.

* **Az OMIKE Müvészakció müsora.** Kedden, 8-án Gordin világhirü szinjátéka, *Anyasziv* (fél 7). Szerdán, 9-én (O/3) *Faust* (3/46), minden hely foglalt. Csütörtökön, 10-én *Téli kabaré* (fél 7), minden hely foglalt. Szombaton, 12-én először és 13-án, vasárnap este *Molnár* Ferenc vigjátéka, *Delila* (fél 7), mindkét előadásra minden hely foglalt. Vasárnap, 13-án délelőtt *Édes mostoha* (gyermekelőadás) (fél 11); aznap délután *Békebeli béke* (fél 3). Hétfőn, 14-én *délután Ibsen* szinmüve: *A vadkacsa* (*Kelen* Dóra, *Simon* Zsuzsa, *Zágon* Vera, *Nagy* György, *Zátony* Kálmán, *Simai* Ede, *Sándor* József, *Gáti* József, *Márk* István, *Várnai* Jenő, *Darvas* Ernő, *Gellei* Ottó, *Keleti* Árpád, *Ádám* Pál, *Sas* Imre (fél 3).

HANGVERSENYEK

Varga Tibor hegedüest ma V. fél 7

Sztárok jazz-estje vasárnap

½7. V. Az év legnagyobb jazz eseménye. Magyar Revü Tánczenekar, Latabár K., Kiss Manyi, Szabó Kálmán-trió, Fellegi, Rátkay Márta, Tabányi-trió, Hollóczy-együttes, Fred Marion, Bródy Tamás, Szentgyörgyi, stb. 3 órás szenzációs müsor. Jegyek Koncertnél és összes jegyirodákban.

*

Ma: Beethoven-est—Komor. Z. ½7.

SZINHÁZAK MÜSORA

OPERA: Trubadur (6).
NEMZETI SZINHÁZ: Napfoltok (½7).
NEMZETI KAMARASZINHÁZ: Fatornyok (½7).
MÜVELŐDÉS HÁZA: Müvészest (½8).
MADÁCH SZINHÁZ: Első Anna és Harmadik Károly (½7).
VIGSZINHÁZ: A mi kis városunk (½7).
PESTI SZINHÁZ: Fecske és denevér (½7).
ANDRÁSSY SZINHÁZ: Kabaré (½7).
UJ MAGYAR SZINHÁZ: Az első (½7).
FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ: A királynő csókja (6).
VIDÁM SZINHÁZ: Ballépés jobbra (½7).
OMIKE (Goldmark-terem): Anyasziv (½7).
REVÜPALOTA: Akrobath oh! (½7).
KOMÉDIA ORFEUM: Hetye-petye (½7).

Száznyolcvan éve a „madéfalvai veszedelem"-nek

1764 január 7-én kegyetlen események szinhelye volt a csikmegyei Madéfalva székely község határa. Buckow, a királynő hadvezére, öldöklő ágyu- és puskatüzzel halomra lövetett kétszáz derék csiki és háromszéki székelyt, akik az osztrák elől már hetek óta bujdostak a hegyek között. Ennek az embertelen vérengzésnek emlékére 1899-ben hatalmas oszlopot állitottak fel Madéfalva községtől 2—300 lépésnyire, arra a helyre, ahol a szörnyü embertelenség végbement. A hatalmas oszlop csucsán óriási turulmadár áll, kiterjesztett szárnyakkal, mintha csak óvni és védelmezni akarná azokat, akik az oszlop alatt levő domb alatt aluszszák örök álmukat.

Hogy is folyt le az emlékezetes „madéfalvai veszedelem"?

Mária Terézia uralkodása alatt elrendelte a katonai hatóság, hogy a székely határőrök ezentul osztrák tisztek vezénylete alatt, osztrák vezénysző alatt tartoznak kötelességüket teljesiteni. Ezt a sérelmes intézkedést az egész Székelyföld nagy felháborodással fogadta. Királya iránti kötelességét élete árán is szivesen volt hajlandó teljesiteni, de saját tisztjei alatt és a saját édes anyanyelvén.

Az elégedetlenkedőket *Zöld* Péter csikszentléleki plébános megszervezte s arra bátoritotta a népet, hogy ragaszkodjék jogaihoz: ne vegye fel a fegyvert, ha idegen nyelvet akarnak reá kényszeriteni. A hatalom a legerélyesebb eszközökhöz nyult. *Buckow*, a „székelyek hóhéra", teljhatalmat kapott a parancs megtagadói elleni eljárásra s a kegyetlen télben összefogdosta az engedetlenkedő szélyelyeket, mire a többi ezrével menekült a hegyekbe, az őserdőkbe. Derékig érő hóban, rejtett erdei utakon tartották fenn egymással az összeköttetést a menekültek, a falvak, székek és vármegyék. Erre zsoldos katonák nyomultak be a székely falvakba, az elmenekült férfiak hozzátartozóit a csikorgó hidegben kiverték, kiüldözték házaikból. Tomboló szélviharban, dermesztő hidegben vánszorgott az üldözött székely asszonyok és gyermekek hada a hegyekbe, a hatalmas tüzek körül tanácskozó férfiak táborába.

A hegyekbe menekült székelyek január 6-án tanácskozó gyülést hirdettek Madéfalvára, ahova eligérkezett Buckow is, hogy elhozza nekik a királynő legutolsó elhatározásának hirét. A székelyek fegyvertelenül jöttek el, de az osztrák vezér véres fogadtatást rendezett számukra.

„Néhány ezer székely gyült össze itt — irja Páter Gáborffy plébános az eset után összeállitott jegyzeteiben — öregek, asszonyok, gyermekek, hogy jövő sorsukat megtudják. Nem nagy helységben rakáson voltak. Midőn a hosszu téli éjjel elmult, még nem szürkült rájuk a kétes nap, ágyuk és puskák kezdettek dörögni rájuk. A téli hideg ködben álmaikból felrettentek fejvesztve rohantak ki. Golyóbisok hullottak a rémülve szaladó sokaság közé, a rejtezőket azok zuzzák szét, puskalövések és ónzápor fogadja a falu széléhez érteket. Kétségbeesett csoportok az Oltnak még uj és még gyenge jegére rohantak, ahol annak darabjai között merültek hullámsirjukba."

Kétszáz székely holtteste borította a madéfalvi sikot s a halottak között sok volt az ártatlan gyermek és derék fehérnép, akik csak elbujdosott hozzátartozóik környezetében akartak lenni és eképpen áldozatául estek az önkénynek. A véres megtorlás után a székelyek ezrével menekültek át a Kárpátok bércein Moldovába, Bukovinába vagy a világ más tájaira. Ott alapitottak azután maguknak uj hazát és — sajnos — sok ezren végleg elmerültek a nagy idegen tengerben. De mások megőrizték magyarságukat és éppen napjainkban részben hazatértek a felszabaditott Erdélybe vagy Bácskába, ahol uj székely telepek keletkeztek és uj szint jelentenek ennek az érdekes vármegyének nagy tarkaságában.

Páter Gáborffy plébános nevezetes egykori feljegyzéseiben megjegyzi, hogy tulajdonképpen mi váltotta ki a székelyek ellenállását. A bécsi hatalom a székely szabad nemzetet örökös katonai szolgálatra akarta kényszeriteni. „A magyarok ezen legrégibb, hazánkban lakó törzsének a hazát, annak határait fegyverrel oltalmazni törvényes kötelessége; de az nem, hogy béke idején katonáskodjon, hogy osztrák tisztek alatt, ezredekre osztva, minden háborukon az országból idegen földre menjen, hol örökké a legveszélyesebb pontokra dobják be. Amikor tehát ezt a szabad nemzetet az ausztriai zsoldos sereg sorai közé iktatták és szolgai fenyités: bot, kaptán és idegen parancsnak vakon hódoló engedelmesség alá jármolták, abban a biztos tudatban, hogy tőlük helytelenséget és jogtalanságot kivánnak, amivel nem tartoznak, nem akarták a rájuk kényszeritett fegyvert felvenni."

A madéfalvai állomás közelében álló turulos emlékoszlop méltó módon hirdeti a Hargita alatti nagy szabadságszeretetet és a székelyek mélységes igazságérzetét. Az emlékmü felirása is érdekes és önérzetes:

> „Siculicidium! 1764 január 7. A határőrség erőszakos szervezésének Madéfalva határában 1764 január 7-én hajnalban a császári katonaság által védtelenül lekaszabolt csiki és háromszéki 200 székely vértanu emlékére, akik az ősi szabadságért véreztek el. Emelte az utókor hálás kegyelete 1899."

Alább pedig ez a felirás ékeskedik:

> „Székely nép! Itt hullott őseidnek vére, kiket zsarnok önkény bosszus karja ért, midőn alkotmányos szabadságod védték. Szörnyükép olták ki sok ártatlan életét. De bár elvesztek ők ádáz fegyver alatt, emlékük nem vész el, örökre fennmarad, mert hü kegyeletben megtartod őseid — igy él majd emlékük időtlen időkig."

Az emlékmü előtt az arrajáró székelyek tisztességtudással kalapot emelnek, ugyszintén a vasuton utazók is. Igy becsülik meg az egykori vértanuk soha el nem halványulható, dicső emlékét.

Az elmult huszonkét év idegen uralma alatt nem nyultak ugyan az emlékmühöz, ellenben kötelezővé tették, hogy piros-sárga-kék szinekkel diszitsék fel a szabadság emlékmüvét . . .

Péchy-Horváth Rezső

Ez a siker!

(Ezt irta az Utód)

VALAMIT VISZ A VIZ

Zilahy Lajos költőien szép regényének filmváltozata egyenértékü magával a nagy regénnyel. Főszereplői: Karády Katalin, Jávor, Pápai Klári.

2. hét Forum.

BOLDOG IDŐK

A két legvonzóbb sztár, Karády és Ajtay játssza a romantikusan emberi történet főszerepét

7—8. premierhét: Scala, Kaszinó

MAKACS KATA

... egyike a legmulatságosabb vigjátékoknak és nagy érdeme, hogy végre uj és igazán tehetséges sztárt mutat be Butykay Emmit (Hajmássy Mihályi)

9—10. premierhét: Omnia, Átrium

AGRÓLSZAKADT ÚRILANY

Tolnay Klári, a Ráthonyi-filmek sztárja bűbájos egyéniségén kivül szivből jövő humorát is a nézőnek ajándékozza.

6. hét: Deák

CSERESZNYEVIRÁG

Exotikus miliőben játszódó francia film, gésaszerelemmel és pompás szinészekkel. (Sessua Hayakawa, Tanaka Mitsuko és Richard Willm.)

3. hét Radius.

Ezt nézzük meg!

KÖZGAZDASÁGI UJSÁG

Felülvizsgálják a műtalpgyártást

A fontosabb bőranyagok zárolása után gombamódra nyiltak műtalpakat előállító üzemek. Kezdetben a hatóságok szivesen látták az ilyen kezdeményezéseket és a műtalpgyártást a közellátás érdekében elősegitették. Uj vállalkozók a konjunktura reményében olyan tömegben vetették magukat erre a szakmára, hogy ma már száznál több kisebb-nagyobb műtalpgyártó műhely van az országban. Eleinte, amig megfelelő nyersanyag állt rendelkezésre, kifogástalan minőségü műtalpakat állitottak elő gummiból vagy más nyersanyagból. Később ezeket az anyagokat egyre nagyobb mennyiségben vették igénybe más célra és ekkor a műtalpgyárak kétesértékü pótanyagokhoz folyamodtak.

Az utóbbi időben a közönség köréből tömegesen érkeztek panaszok egyes műtalpminőségek silánysága miatt és ezért a közellátási miniszter elrendelte az egész műtalpgyártás felülvizsgálását. Az összes engedélyes üzemek készleteit felülvizsgálják és revizló alá veszik a gyártási eljárásokat is, annak megállapitása céljából, hogy a műtalpgyártásnál milyen pót- és segédanyagokat milyen arányban használnak fel. A célnak meg nem felelő, silány minőségek gyártását betiltják és csak az elfogadható műtalpak további előállitását engedélyezik.

Február 15-ig meg kell kötni a mezőgazdasági munkaszerződéseket

Illetékes helyen felhivják mind a mezőgazdasági munkások, mind a munkaadók figyelmét arra, hogy a mezőgazdasági munkaszerződések megkötésére a minisztérium rendeletében megszabott határidő — néhány nap mulva — február 15-én lejár. A határidő elmulasztása a munkásokra is, meg a munkaadókra is komoly hátrányokat von maga után.

Az a munkás, aki a megszabott határidőig önként le nem szerződött, elesik attól, hogy maga válassza meg, hol kiván a jövő munkaidényben dolgozni.

A 100 katasztrális holdnál nagyobb mezőgazdasági földbirtokon gazdálkodó munkaadó, ha *február 15-ig* nem szerződtetett elegendő munkást, köteles február 20-ig a községi (városi) gazdasági munkaközvetitő hivataltól (községi elöljáróságtól, körjegyzőtől, városi tisztviselőtől) a hiányzó munkaerők közvetitését, vagy esetleg kirendelését kérni.

Kávé termett Magyarországon

Majoros Gyula sátoraljaujhelyi gazdálkodó régebbi idő óta kisérletezik kávécserje magyarországi meghonositásával. A gazdálkodó a mult év márciusában kávémagot ültetett el melegágyban, a cserje szépen fejlődött, s a napokban szedték le az első termést. Négy négyzetölnél valamivel nagyobb területen, *közel 30 kg szépszemü kávé termett.* A termesztési kisérleteket a szerencsés gazda folytatja.

Uj rendelkezés az ügynöki igazolókönyvekről

A hivatalos lap közli a kormány rendeletét az ügynöki igazolókönyv szabályozásának kiegészitéséről. A rendelet szerint külföldi iparos, vagy kereskedő magyarországi utazója (ügynöke) *maga köteles* a korábbi rendeletekben vázolt előirások szerint ügynöki arcképes igazolókönyvét bemutatni és bejegyeztetni, ha ezt a kötelességet a külföldi iparos, vagy itteni megbizottja elmulasztaná. A *belföldi honos* utazó (ügynök) tevékenysége megkezdését az arcképes igazolókönyvben történt bejegyzéskor az *ügynök lakóhelye szerint illetékes adókivető hatóságnál irásban köteles bejelenteni* s ennek megtörténtét az iparhatóságnál az arcképes igazolókönyv bemutatásakor *igazolni is köteles.* E feladatok elvégzése tulajdonképen a megbizottat terheli, de ha ez elmulasztaná, az ügynökök *a saját érdekükben*, maguk tegyenek eleget a bejelentési kötelezettségnek.

Tartson lépést
az irodalommal és iratkozzék be az
UJSÁG
könyvtárába!

Érdekes külföldi gazdasági hirek

A *Németországban* dolgozó francia és belga munkások megtakaritott bérének átutalásáról szóló rendeletet olymódon változtatták meg, hogy március 1-től a fel nem használt maximális átutalási lehetőségek meghosszabbitása legfeljebb három hónapra terjedhet ki. — *Szlovákiában* azonnali hatállyal megszüntették a könyvnyomdák és lapkiadók papirosszükségletének korlátozásáról szóló rendelkezéseket, mert a papirospiacon nagytömegü áru van. — A *török* vámjövedelmek 1943 utolsó hét hónapjában 20 millió török fonttal voltak magasabbak, mint az előző év megfelelő időszakában. — Az *amsterdami* értéktőzsdén az ugynevezett megbizási provizió, amely eddig csakis a részvények és a zálogjelevelek vételére adott megbizás után volt esedékes, kiterjesztették a kötvényekre is. — *Svájc* kereskedelmi hajóhada a legujabb kimutatás szerint 124.000 bruttó reg. tonnát képvisel, de ebből csak négy egység a szövetségi tanács tulajdona, a többi egységet bérlik. Érdekes, hogy a svájci hajóveszteségek a többi semleges állam veszteségeihez képest, csekélyeknek mondhatók. — Határozott formát öltöttek azok a tervek, amelyek szerint *Svájcban megépitik az ország második cukorgyárát.* Az épitési költségek 10—15 milliós svájci frankot emésztenek fel. — *Spanyolországban* nemcsak a magángépkocsik forgalmát állitották le, hanem jelentős mértékben korlátozták az orvosok és a diplomáciai szolgálatban lévő személyek benzinkiutalását is és egyidejüleg több hosszutávu autóvonalat megszüntettek. — A *Basler Handelsbank* 1943-ban 1.6 millió frank tiszta nyereséget mutatott ki és 20 millió frank részvénytőke után ujabb 3% osztalékot fizet. — *Spanyolországban* ebben az évben 200.000 tonna rizstermésre számitanak.

A FŐZELÉKTERMELŐ KERTÉSZEK ÜVEGELLÁTÁSA. A kamara az Ipari Anyaghivatallal egyetértésben rendezte a főzelékféléket termelő kertészek üvegellátását. A havonta kiutalásra került kertészüvegmennyiségen felül további 200.000 négyzetméter üveget biztositottak a palántázó kertészetek részére. Ezt az üvegmennyiséget hét fővárosi üvegnagykereskedő hozza forgalomba. A kertészeknek esetenként igazolniok kell, hogy a megrendelt mennyiségre mulhatatlanul szükségük van.

AZ ÁRUHITELIRODÁK ÁTSZERVEZÉSE. Az áruhitelirodák a KOE keretében külön szakosztályba tömörültek Szakmáry Károly elnöklésével. Megállapitották, hogy az áruhitelirodák, mint tipikusan békebeli vállalkozások, a mai viszonyok között fontos feladatuknak eleget tenni nem tudnak. Keresik a megoldást, hogy a kereskedők továbbra is megmaradjanak a hitelirodák szervezetében, mert ennek praktikus előnyeit ugy a kereskedők, mint a kisjövedelmü vásárló közönség a háboru után ujból érezni fogja. A KOE kérni fogja az árhivataltól az áruhitelirodák érvényben lévő kezelési költségeinek ujbóli rendezését.

A SZABÓIPAROSOK ÉS KONFEKCIÓSOK A CÉRNAELLÁTÁS RENDEZÉSÉT KÉRTÉK. A Magyar Tudósító jelenti: A budapesti férfiszabók ipartestülete és a konfekciós iparosok panaszolják a cérnaellátás körül tapasztalható anomáliákat. Eredetileg a szabók és konfekciósok segédenkint s havonkint 2500 yard cérnaellátásban részesültek, amit sohasem kaptak meg pontosan, sőt egy ideje a mennyiséget erősen csökkentették. A szállitások vontatottsága és elégtelensége miatt az iparosok folyamatos munkája lehetetlenné van téve. Panaszkodnak ezenkivül a cérnák minősége és szine miatt is. A varrófonal nagyon gyenge s egy ideje rikitószinü cérnákat hoznak forgalomba a gyárak, melyeket alig lehet felhasználni.

Milyen magyar árut keres a külföld?

A külállamok részéről a következő magyar iparcikkek iránt mutatkozik nagy kereslet: *Bulgária* acélárut, borotvapengét, bőrárut, pénztárcát, levéltárcát, játékárut, vulkánfiberlemezt, bakelitárut, fémpuderdobozokat, fogászati cikkeket, textil- és rövidárut, papirárut, fésült, kozmetikai cikkeket, villamos és telefonkészülékeket, textilgépeket, porcellán- és üvegárut, konyhaedényeket, konfekciós és kötszövött árut keres. *Dánia* magyar exportcikkeket és diőbelet, *Finnország* a szokásos kiviteli cikkeken kivül gyertyakanócot és cirokszalmát. *Hollandia* gyógyszereket, paraffint, szárított zöldséget, gyümölcslét, pulpokat és konzerveket, bort és gyógynövényt. A *cseh-morva* protektorátus *magyar bluzt,* nemes-fém ékszereket és iparmüvészeti cikkeket, *Svájc* fajátékárut, bentonitot, kőszénkátrányszurkot keres. *Svédország* tejsavat, *Szlovákia* cikkeket és fogkefét, *Törökország* szörme-, üveg-, textil-, müselyem-, fémárut, épitőanyagokat, villamossági és vegyi cikkeket, parfőmös üvegeket, ajakruzs készitéséhez poralaku festéket, nyakkendőselymet, nadrágtartót, harisnyakötőt, beretvaecsetet, zárakat, lakatokat, irónokat, napvédő szemüveget, hamis ékszert, háztartási cikkeket, szigetelő anyagokat, furnirt, izzólámpát, aluminium edényeket, gyógyszerészeti ampullákat és tubusokat keres.

Érdekes az *áruajánlat: Bulgária* hordódongát, *Dánia* munkagépeket és halbőrt, *Finnország* papirtörülközőket, nyirfa cigarettadobozokat, papirzsineget, papirzsákot, abroszt és szalvétát, a *Németbirodalom* talkumot, *Svájc* pamut- és müselyemhulladékot, *Törökország* szárított és déligyümölcsöt, nyers vadbőröket, olajmagvakat kinál.

FELÉPÜL AZ ORSZÁG LEGNAGYOBB VAJGYÁRA. A gyergyószentmiklósi tejszövetkezet korszerü, hatalmas vajgyár épitését kezdte meg. Az épitkezéshez az állam 40.000 pengővel járul hozzá, mig a létesitményhez szükséges többi pénzt tejtermelő gazdák jegyzik le üzletrész formájában. Az uj gyárban naponta 20.000 tehén tejhozamát akarják feldolgozni.

IPARI MUNKÁSOK MEGJUTALMAZÁSA. Az iparügyi miniszter minden évben megjutalmazza azokat az érdemes munkásokat, akik hosszabb idő óta megszakitás nélkül állnak egy-egy üzem alkalmazásában. A jutalmak elnyerésére irányuló pályázatokat március 15-ig kell a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamaránál előterjeszteni.

PÉNZ ÉS TŐKE

Külföldi tőzsdék

NEWYORK (szombati zárlat). Baltimore 7.125, Newyork Central 16⅜, Pennsylv. Railroad 27.625, Allied Chemical 144¼, Amer. Smelt. 36⅜, Amer. Teleph. 157, Am. Tobacco 63½, Anaconda Copper 25¼, Bethlehem Steel 58½, Chrysler Corp. 78¼, Gener. El. 35.125, Gen. Motors 52¼, Int. Teleph. 13.625, Radio Corp. 9⅛, Shell Union 24¼, Standard Oil 35, U. S. Rubber 40½, U. S. Steel 52, Westinghouse El. 92.125, Woolworth Comp. 39.125.

Valuták és devizák

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS ÁRFOLYAMAI:

VALUTÁK: Szlovák korona (csak 20 koronás és annál kisebb cimlet) 11.45—11.75, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 50 koronás és annál kisebb cimlet) 81.70—82.70, lei (érme kivét.) 2.60—2.70.

DEVIZÁK: Amsterdam 180.07½—181.40, Belgrád 6.78½—6.83½, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.82, Istanbul 268.68½—270.66½, Kopenhága 70.84—71.36, Madrid 32.00—32.24, Oslo 77.10—77.67, Páris (Vichy) 6.78½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82.00—82.80, Zürich 79.80—80.60, Helsinki 6.87—6.93, Zágráb 6.79—6.83.

Amsterdam, Belgrád, Brüsszel és Oslo átutalások a magyar-német devizakompenzáció keretében történnek, kivéve azokat a régi tartozásokat és követeléseket, amelyeknek elszámolásáról külön rendelkezések intézkednek.

Külföldi zárlatok

ZÜRICH. Páris 6.25, London 17.36, Newyork 430.—, Brüsszel 69.25, Madrid 39.75, Amsterdam 229.37½, Berlin 172.55, Lisszabon 17.63, Stockholm 102.66, Oslo 98.62½, Kopenhága 90.37½, Szófia —.—, Prága 17.25, Zágráb 8.75, Istanbul 3.50, Bukarest 2.37½, Helsinki 8.75, Buenos Aires 96.—, Pozsony 15.—.

ÉRTÉKPIAC

A hétfői értékpiacon a következő árfolyamokat jegyezték:

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Hitelbank	136.5	—	136.5
Magy. Bank	96.5	—	96.5
Leszámitoló	98.—	—	98.—
Nemzeti B.	432.—	—	432.—
Keresk. B.	239.5	—	239.5
MOKTÁR	75.75	—	75.75
Első M. B.	1966.—	—	1966.—
Első Bp. gm.	55.—	—	55.—
Hungária	108.—	—	108.—
Bauxit	772.5	—	772.5
Beocsini	55.—	—	55.—
Borsodi szén	44.—	—	44.—
Szentlőrinci	26.5	—	26.5
Cementia	303.—	—	303.—
Drasche	71.—	71	71.—
Magnezit	934.—	—	934.—
Aszfalt	19.—	—	19.—
Kőszén	1626.—	1626	1626.—
Nagybátonyi	85.—	—	85.—
Salgó	129.—	129	129.—
Urikányi	65.4	—	65.4
Fővárosi	14.8	—	14.8
Pallas	10.6	—	10.6
Fegyver	165.—	165	165.—
Ganz	73.—	72—72.5	72.25
Láng	—	—	300.—
Rima	347.3	—	347.3
Hofherr	46.5	47	47.—
Duna-Száva	12.5	—	12.5
Georgia	65.5	—	65.5
Goldberger	159.—	—	159.—
Magy. kend.	74.1	—	74.1
Pamutipar	126.25	—	126.25
Szeg. kend.	311.75	—	311.75
Chinoin	65.—	—	65.—
Pálfalvi	50.5	—	50.5

Államadóssági kötvények, záloglevelek:

Kényszerkölcsön (87.5) 87.5. 1941. évi nyereménykölcsön (96.—) 96.—96.—. 1941. évi 4.5%-os járadékkölcsön (74.—) 74.—. 1942. évi 3%-os törlesztéses kötvény (52.—) 52.—52.—. 1914. évi főv. kötvény 607.5. Buzakötvény métermázsánként (40.—) 40.— 40.—.

ÁRUPIAC

Gabonatőzsde

A hétfői gabonatőzsdén a magpiac forgalma rendkivül vontatott volt és csak kisebb tételek cseréltek gazdát.

TÉNYLEGES KÖTÉSEK. Baltacimmag: 25 q 140 pengő, dtuli. — Muharmag: 17 q 50 pengő, dtuli. — Édes cirokmag: 10 q 150 pengő, m. sz., 20 q 200 pengő, m. sz., tiszai.

MIRE MIT VÁSÁROLHATUNK MA?

VAJ

A közellátási szelvényiv III. számu szelvényének bevonása mellett *5 deka vaj* kerül kiszolgáltatásra február 1. és 10. között.

TOJÁS

Február 10-ig a közellátási szelvényiv 6. számu szelvényére szelvényenkint egy darab tojás vásárolható.

HUS

Február 6-tól érvényes szelvényei közül a B. 27. és B. 28. számu szelvényekre marha-, borju-, vagy lóhust, vagy bármely husféléből készült kolbászárut szolgáltatnak ki. Az A. 26., B 29. és B. 30. számu szelvények nem válthatók be.

BURGONYA

A burgonyavásárlási szelvényiv februári 23. és 24. sz. szelvényére február 8—15-ig egy-egy kiló, összesen tehát két kiló burgonya vásárolható. A 21., 22., 23. és 24 számu szelvényekkel heti egy kilogrammot számitva, az egész februári burgonyajárandóság kerül ezzel kiadásra. A burgonya pótlására februárra a közellátási szelvényiv B betüs szelvényére február 29-ig szelvényenkint fél kiló bab vásárolható.

TÜZIFA

A tüzelőanyag szükségutalványok uj 5. és 6. számu szelvényeit január 16-tól kezdve osztják a kerületi elöljáróságok. A tüzifautalvány egy-egy szelvényére 25 kg tüzifa, a szénutalvány egy-egy szelvényére 20 kg szén szolgáltatható ki. A szénutalványon lévő tüzifaszelvényre ezenkivül 40 kg. tüzifa vásárolható alágyujtási célra.

A szelvények február 29-ig válthatók be.

PETRÓLEUM

A világitásra használható petróleum mennyisége február hónapban másfél liter. A 3. számu szelvényre 15-ig háromnegyed liter, a 4. számu szelvényre 29-ig ugyancsak háromnegyed liter petróleumot szolgáltatnak ki.

LÓHUS

Szombattól kezdve leszállitották a lóhusadagot s a husjegy egyes szelvényeire további intézkedésig lóhusból a következő mennyiségeket kell kiszolgáltatni: az ugynevezett vastaghusokból (vesepecsenye, fartő, felsálok, lapocka, fehérpecsenye) 20 deka szinhust és 4 deka nyomtatékot: a csontos husból 30 dekát, a benne levő csonttal együtt és a kolbászfélékből 30 dekát.

SPORT

Vasárnapi sporteredmények

Igen mozgalmas volt a vasárnap sportja. Teljes üzemben volt már a labdarugás — válogatott mérkőzés is akadt — de a terem-sportok is „nagyüzemet" bonyolitottak le. Mind a labdarugás, mind a többi sportág nagy közönséget csábitott.

A

labdarugás

legnagyobb eseménye a budapesti és szegedi katona-válogatott találkozása volt, melyen Budapest katona-labdarugói folytatták sikersorozatukat és a szegedieket 5:1 (4:0) arányban győzték le. A budapestiek jól játszottak, góljaikat *Rudas* (3), *Patkoló* (2) szerezték, mig a szegediek gólját *Koppány* lőtte.

A labdarugó egyesületek tréningmérkőzésekkel készültek a mind jobban közeledő tavaszi idényre. A legnagyobb érdeklődést ujból a Vasas mérkőzését kisérte, ahol 3500 néző jelent meg. A Vasas kiváló játékkal hálálta meg a nagy érdeklődést s a vendég Cs. MOVE ellen 11:1 (6:1) arányban győzött. A gólokat Tóth II. (4), Zörgő (4), Sütő (3) szerezték. A többi eredmény: Ferencváros—FTC 2:2, Csepel—MÁVAG 3:0, Ujpest—URAK 7:2, Gamma—OTE 2:1 (2:1), BSzKRt—Wekerletelepi SC 2:2, Kispest FC—ETC 4:4, Szolnoki MÁV—Czeglédi MOVE 8:2, DiMÁVAG—Miskolci VSC 10:4, Kolozsvári AC—Marosvásárhely 8:3, Szegedi VSE—HASE 5:1, Szombathely válogatott—Katona válogatott 2:2, Kecskeméti TE—Szeged AK 2:1. A Nagyváradi AC—Szerencs és a Debreceni VSC—Ungvári AC mérkőzések a heves hófuvás miatt elmaradtak.

A

hivatásos ökölvivók

vasárnap első izben küzdöttek meg a Nemzeti Sportcsarnokban telt ház előtt a februári nagy dijért. A legszebb mérkőzést a *Bellini—Deli*-összecsapás hozta, ahol az olasz hatmenetes remek küzdelem után pontozással győzött *Deli* ellen. *Szigeti* ellen *Farkast* a vezető biró az ötödik menetben erőfölény cimén leléptette. Nagy meglepetést hozott a *Kubinyi—Kővári* mérkőzés, ahol Kővári teljesen megérdemelten győzte le ellenfelét. *Martinek* ellen az olasz *Lottot* szabálytalan ütés miatt leléptették.

A

birkózó csapatbajnokság

küzdelmei is meghozták a maguk meglepetéseit. A debreceni VSC legyőzte a tavalyi bajnok WMTK csapatát. A BVSC a kecskeméti TE ellen, a MÁV „Előre" a győri ETO ellen, a C. MOVE pedig a Kolozsvári MTE ellen győzött.

A

tőrvivó bajnokság

küzdelmei késő esti órákban dőltek el. Az idei bajnokságot *Hátszeghy* (HTVK) nyerte meg. 2. Gerevich (MAC), 3. Maszlay (HTVK).

A

kerékpár görgőversenyek

zökkenőmentesen bonyolódtak le vasárnap délután a Nemzeti Sportcsarnokban. A szép számban megjelent közönség jó küzdelmeket láthatott. A 3000 méteres főversenyben *Nótás* (Postás), 2 p 26.6 mp-re javitotta a pályarekordot. 2. *Varga* (BSzKRt). 3. *Tóbiás* (Sólyom). A párosversenyt a *Nótás—Varga*-pár nyerte, a 15 km-es csapatversenyben viszont *Nagy* Béla csapata ért először a célhoz.

LÓSPORT

Hádli nyerte a Februári-dijat

Fogadott kedvencek szélső esélyüekkel felváltva nyerték a vasárnapi ügetőversenynap futamait. A főversenyt, a Februári-dijat, *Hádli* nyerte, ismét bebizonyitva jó képességeit. Start után hamarosan az élre ment, előnyét a célig megtartva, könnyen győzött.

I. futam: 1. A z é r t i s B. (Nagy). 2. Pozsony II. (Katona). 3. Érces (Horváth). Fm.: Pamuki Hilda, Kálnok, Urhölgy, Emlék, Felvidék, Ösvény. Tot.: 10:200; 29, 13, 13. Befutó: 571 és 272.

II. futam: 1. M a n d u l a T. (Marschall R.). 2. Hypolit (Kotmanóczy). 3. Domoszlói bajnok (Marschall J.). Fm.: Dalos, Hű, Rézangyal, Jáspis, Aranyos U. Tot.: 10:18; 12, 15, 14. Befutó: 61 és 33.

III. futam: 1. D á r d a (Siró György dr.). 2. Diadal (Jakupcsek). 3. Nurmi (Kőszegi). Fm.: Keve L., Zsupán T., Harsona, Várvavárt, Váratlan, Zepperl. Tot.: 10:79; 28, 33, 52. Befutó: 514 és 1661.

IV. futam: 1. B o b (Marschall R.). 2. G. H. Robinson (Zwillinger). 3. Ébredő (Székely F.). Fm.: Cirill F., Előkelő, Ujvidék, Szabolcs, Fekete barát, Ripacs, Ulica. Tot.: 10:72; 25, 39, 76. Befutó: 283 és 358.

V. futam: 1. H á d l i (Marschall J.). 2. Harcos (Maszár I.). Fm.: Lila, Muki, Csatár, Cirkáló. Tot.: 10:16; 14, 22. Befutó: 95.

VI. futam: 1. D a l m a J. F. (Kovács I.). 2. Fergeteg W. (Jónás L.). 3. Ballada (Kovács II.). Fm.: Dömötör, Mesés, Pamela, Hunyad. Tot.: 10:27; 11, 12, 13. Befutó: 71.

VII. futam: 1. K é s m á r k (Fityó). 2. Urfi (Zwillinger). 3. Dolly (Kovács II.). Fm.: Rozsnyó, Tamara II., Igéret, Torpedó, Csalogány T., Cicoma MIR, Dana B., Ördög. Tot.: 10:40; 18, 27, 16. Befutó: 194 és 90.

VIII. futam: 1. G r i z e l d a (Rajmer). 2. Zoli (Hauser). 3. Sunyi (Földi). Fm.: Komár, Cyrill, Forgószél, Pornó, Baksis, Fogaras, Trencsén, Villám. Tot.: 10:65; 20, 15, 21. Befutó: 335 és 423.

IX. futam: 1 I l a (Jónás F.). 2. Tündérlány III. (Zwillinger). 3. Amulett (Katona). Fm.: Zsuzsanna, Csatár II., Bázis, Hamis Cs., Cipra, Gyöngyös.

VEZETNEK SZAKMÁIKBAN A FŐISKOLÁS IPAROSOK, CSAK A KÉT HENTES ADTA VISSZA ENGEDÉLYÉT

Nemrégiben statisztikai lexikon jelent meg a főváros életéről. Ennek a lexikonnak tükörképe szerint *Budapesten feltűnően sok a főiskolát végzett iparosmester.* Jóval több, mint azt a közönség általában gondolná, amikor a diplomás iparosok szóba kerülnek.

A könyv csak számokat mond. Neveket, címeket nem. Nehéz megtudni a közelebbi adatokat, mert az *ipartestületek javarésze nem tartja nyilván a mesterek iskolai végzettségét.* Tegnap ebédután azért már pontos adatokkal felszerelve vágtam neki a városnak, hogy megkeressem őket, a rendkívülieket, akik

az egyetem után a műhelyt választották.

Megy a villamos Buda felé és »róluk« gondolkodom. Bár sok szépet hallottunk már az utolsó években arról, hogy állásnélkül maradt diplomásaink legjobban teszik, ha ipari és kereskedelmi pályára mennek, mégis, 1940-ben még kicsit furcsán hangzik ez a gondolattársítás: *főiskolás iparos.* Olyan expedíciószerű íze van ennek a fogalomnak és ahogy eddig tapasztaltam, a közönség egy kicsit sajnálja is a főiskolás iparosokat. Elesett embereket sejt bennük, valami elavult, csökönyös előítélettel, olyan embereknek gondolja őket, akiknek nem sikerült az életük és végső elkeseredésükben, az idegenlégió helyett, valami ipart választottak foglalkozásul.

Igy van-e csakugyan? Ezzel a kérdéssel szállok le a *Margit-körúton,* ahol a vegyes-ipartestület adata szerint *Vagács Mihály rajztanár ernyőkészítő- és szűcsműhelye van.*

Az első magyar főiskolás iparos

Az üzlet szép, nagy és előkelő. Mikor elmondom, hogy mi járatban vagyok, *Vagács* Mihályné átküldi a segédet a műhelybe, ahol *a tanár úr most egy molyosodó mókusbunda megmentésén fáradozik.* Sürgős a munka, de azért átjön néhány percre és mosolyogva meséli:

— 1917-ben kaptam meg a tanári diplomámat és a segédlevelemet a szűcsszakmából. *Mint egyetemista voltam szücsinas.* Furcsán hangzik, de megvan a magyarázata: azelőtt az apámé volt ez az üzlet. Tanárnak készültem, de közben javában folyt a világháború és számoltam vele, hogy nehezen kapok állást. Kihasználtam hát a kézenfekvő lehetőséget és bebiztosítottam magamat. Később el tudtam volna helyezkedni mint tanár, de ekkor már ostobaság lett volna itthagynom ezt a szépen bevezetett üzletet.

— Szóval, nem bánta meg, tanár úr?

— Nem én! Higgye meg,

hasznát veszem, hogy több iskolám van, mint a kartársaimnak. És annak, hogy én voltam Magyarországon az első főiskolás iparos

Az üzleti szellem ma már megkívánja a magasabb intelligenciát. Ezért lettem elnöke a Magyar Szűcsiparosok Országos Egyesületének és a mestervizsgáztató bizottságnak. És talán a »sok iskolámnak« is része van benne, hogy ennyi bel- és külföldi elismerő oklevelem, kitüntetésem van, mint amennyit itt lát, a falakon.

Csakugyan, tizenhét bekeretezett oklevelet számolok össze.

— *Milyen társadalmi életet él egy főiskolás iparos?* — kérdem.

— Régebben — mondja a bundák és az esernyők tanára — szakadék volt az iparostársadalom és a szellemi középosztály között. Társadalmilag nem érintkeztek. Velem, mint az első »egyetemes« iparossal kivételt tett a középosztály és befogadott. Később

egyre többen és többen lettünk főiskolás iparosok

és a középosztállyal való társadalmi kapcsolatunk nem kivétel lett már többé, hanem híd a két osztály között. Azt hiszem, a szükséges kézfogást a kézművesség és a szellemi réteg között mi teremtettük meg. Legalábbis *Fabinyi* Tihamér, akivel együtt érettségiztem, ezt mondotta a 25 éves találkozónkon.

Dr. Sütőmester és a paragrafus-kifli

Az Örömvölgy-utcában *Kelle* Mihályt, a *mérnökből lett asztalosmestert* nem találom otthon. Hatalmas üzeme egész házat és terjedelmes udvart foglal el. Valóságos gyár ez az üzem. A munkások közlik, hogy *a mérnök úr vidéken van fát vásárolni és üzleteket kötni.* Nagyobb vidéki városokba is szállítja készítményeit. Azt mondják, szépen keres. Nem tudom meg, hogy miért lett asztalos, de *a jelek szerint ő sem bánta meg.*

Dr. *Stephanits* István cipészmester műhelye és üzlete a Rákóczi-úton van. Az üzlet a földszinten, a műhely az emeleten. A műhelyből szapora kalapálás hallatszik le, amikor a doktor úr után érdeklődöm. Az üzletvezetőnő közli, hogy igen, a doktor úr itt van, de nem lehet vele beszélni, mert a lehallatszó kalapálást ő csinálja odafönt.

a doktor úrnak egy nagyon sürgős fejelést kell elvégeznie,

mingyárt jönnek érte és az egyik segéd beteg, a másik pedig szabadságon van.

Próbálok alkudozni, hogy nem zavarnám én sürgős fejelésében a doktor urat, csak éppen *megnézném egy kicsit,* de a szigorú hölgy nem enged.

— A doktor urat idegesíti, ha valaki nézi, amikor dolgozik — mondja megfellebbezhetetlenül.

Annyit azért sikerül megtudnom, hogy *a doktor úr közgazdasági egyetemet végzett.* Az édesapja is cipész volt, így került bele a szakmába.

Az üzlet egyébként nagyon csinos és a szigorú hölggyel már csak azért sem beszélhetek tovább, mert szinte percenként jönnek a kuncsaftok.

A Tűzoltó-utcában szép földszintes ház, homlokzatán óriási betűkkel a felirat:

SÜTŐDE

Már ebből is sejteni lehet, hogy dr. *Pusztay* Ödön sütőmester egyúttal háztulajdonos is. Az ízléses kirakatra a jogtudor pékmester specialitása tereli rá a járókelők figyelmát. Mármint a *paragrafus-kifli.* Ínycsiklandó szakaszjel, tésztából készítve, sósan és kőménymagosan. *Kevésbé hűvös augusztusban nagyszerű lehet sör mellé.*

Itt is csak az üzletvezetővel tudok beszélni, mert a doktor úr katonai szolgálatot teljesít vidéken. A doktorné nagyságos asszony nyaralni van. A ház a szülőkről szállt dr. Pusztayra. Az üzletvezető bizalmasan közli az üzleti titkot, hogy *a sütőde jobban megy, mint egy közepes ügyvédi iroda.*

„Bátran követhetnek minket a diplomások!"

A diplomás mechanikusok között földimre és régi jó ismerősömre találok, *Szőke* Mihály mérnökre, aki, mikor ezelőtt tíz esztendővel hazament Szentesre a diplomájával, évekig szaladgált elhelyezkedési lehetőség után, majd visszajött Pestre. Itt sem sikerült, bejárta az egész országot, de hasztalanul. Végre nekikeseredett és iparos lett.

Most, amikor beszélgetünk, *csak egyet szégyel.* Azt, hogy *annakidején elkeseredetten vágott neki a mechanikus iparnak.*

— Ma már egyáltalán nem találom különösnek, — mondja — hogy gépészmérnöki diplomával iparos vagyok. Az üzlet hál' Istennek jól megy, semmi okom sincs panaszra. Meg is nősültem és boldogan élek.

Négy segédem van, de nem főnökösködöm, mint a diplomás iparosokról általában gondolják, hanem magam is dolgozom.

— Talán mondanom sem kell, hogy mérnöki diplomámnak *rengeteg hasznát veszem a szakmában.* Ennek köszönhetem, hogy *keresett mechanikus vagyok.* Aki mérnöki diplomával nem tud elhelyezkedni, annak nyugodt lelkiismerettel ajánlom, hogy *legyen mechanikus, vagy más rokonszakmabeli iparos.* Nem fogja megbánni. *Egy vegyészmérnök barátom szappankészítőiparos lett. Alig néhány éve. Máris hatalmas üzeme van a Dandár-utcában.*

— És akinek nem mérnöki diplomája van? Azoknak is ajánlod az ipart?

— Bátran követhetnek minket.

A diplomás ember minden iparágban hamarosan az élre kerül nagyobb intelligenciája révén és szépen boldogul.

Csak az a fontos, hogy kedve legyen hozzá és *szeressen dolgozni.* Egyébként: aki nem szeret dolgozni, az az irodákban sem boldogul.

Hentesnek lenni mégis csak nehéz...

A statisztika két diplomás hentesmesterről is tud. A hentesipartestület azonban már nem. Mindketten jogi doktorok voltak és *ebben az évben mindketten lemondtak iparukról. Tisztviselők lettek.* Pedig egyikük, dr. *Koch* Gyula 9 évig elnöke volt az ipartestületnek.

— Úgy látszik, — mondja dr. *Labádas* főtitkár — ez a szakma mégis csak túlnehéz és durva a diplomásoknak. Habár...

diplomás hentessegédek most is vannak néhányan.

Csaknem minden ipari pályán ott találjuk a diplomásokat. *Van köztük molnár, ő már malomigazgató lett. Van hangszerkészítő, bádogos, borbély, szabó.* Van egy, *Rév* Istvánnak hívják, aki *kalaposmester, elektrotechnikus, asztalos és szerszámkészítő is egyszemélyben.* Képzőművészeti Akadémiát végzett és kitűnő művelője mind a szobrászatnak, mind a festészetnek. *Ő nyitja meg ősszel Arany János Toldijával a felnőttek bábszínházát.*

Befejezem a körutat. Meglátogattam őket, beszéltem velük. Nem olyanok ők, mint a közönség gondolja. Nem elkeseredett, a társadalomból kiesett, szomorú emberek, hanem vidámak, boldogok és megelégedettek.

Ők az előőrsei a fejlődésképes magyar ipar eljövendő szebb korszakának.

És az ő munkájuk, tudásuk a biztosíték arra, hogy *ez a szebb korszak nem ábrándkép, hanem velük már rálépett a megvalósulás útjára.*

Munkástársai házat vettek egy tizenkétgyerekes vasúti munkásnak

Szolnok, augusztus 28
(A Pest tudósítójától)

Kevés magyar embert ért olyan öröm ebben az évben, mint *Pusztai* Ferenc 52 éves szolnoki MÁV műhelyi munkást és feleségét. *Tizenötödször kopogott be hozzájuk a gólya.* Az emberek felfigyeltek szegénységükre és *az emberi jóság most egy házacskával ajándékozta meg őket,* ahová *éppen a napokban költözött be a Pusztai-házaspár, a tizenötből ma is élő tizenkét gyermekével.*

Nyolcszáz szolnoki MÁV-műhelyi munkás, akikkel Pusztai együtt dolgozik, *fél év alatt összegyűjtött ötezer pengőt.* Vettek Pusztaiéknak a pénzen a *Béke*-utcában *egy kétszoba-konyhás házat,* amit a telekkönyvben is a nevére irattak.

A békeutcai házban felkeresték *Pusztai* Ferencéket. Büszkeséggel eltelve mutatják meg a házat kívül-belül.

— Őt ágy van nálunk, — mondja *Pusztai* Ferenc — én negyedmagammal alszom *a két ikergyerekkel,* meg az ötéves *Jóskával.* A feleségem *az egyik nagyobb lánynyal, meg az újszülöttel.* Egy ágyban *a legényfiú alszik másodmagával,* egy másikban a nagy lány, a 18 éves *Mária* a 11 éves *Jolánnal,* az ötödik ágyban pedig a 15 éves *Pista* és a 12 éves *Feri.* Az elmult télen nem volt elég pénzünk és nem tudtunk disznót ölni. Egész idő alatt krumplit ettünk és több mint 10 mázsát fogyasztottunk el. *Az idén talán jobb sorunk lesz* és lesz hízónk is abból a pénzből, amit a lakbéren megspórolunk. *Én már 15 évvel ezelőtt megálmodtam, hogy valamikor házam lesz.*

Az asszony veszi át a szót.

— Mindig szekiroztak bennünket a sok gyerek miatt az asszonyok, most azonban *irigyelnek értük,* mert sok cukorjegyet és sok petróleumjegyet kapunk. Hát azt mondtam nekik, hogy nagyon szívesen odaadom én a petróleumjegyemet is, meg a cukorjegyemet is annak, aki hajlandó lesz majd a hat lányomat férjhezadni és a hat fiamnak állást szerezni. Aki ezt meg tudná tenni, annak még ezt a házat is neki adnám. Hogy lesz-e több gyerek? Azt csak a jó Isten tudja, hogy lesz-e. *Ha lesz, akkor azt is fel fogjuk nevelni, mint az eddigieket.*

Potyautas vasúti egyenruhában

Szolnok augusztus 28
(A Pest szolnoki tudósítójának telefonjelentése)

Szép Dezső szolnoki MÁV-segédtiszt szolgálati ügyben Párkánynánán járt, ahol ismeretlen tettes ellopta egy rend vasuti egyenruháját. Szép bejelentette a lopást az ottani csendőrörsnek, majd hazautazott.

Néhány nap mulva levelet kapott ifj. *Kabai* Kálmán garamvezekényi lakostól, aki közölte, hogy *ő vitte magával Párkánynánán Szép egyenruháját, hogy abba felöltözve vonaton ingyen utazhassék haza falujába.* Azt is megírta, hogy hazaérkezése után *visszaküldi a poytautazás céljára kölcsönvett egyenruhát.*

JOGÁSZOKNAK
díjtalan útmutató FONETIKUS JOGI SZEMINÁRIUM, Budapest, Erzsébet-körút 19

Gramofon legolcsóbban
Sternberg hangszergyár, Rákóczi-út 60.
Árjegyzék ingyen!

SZINHÁZ ÉS FILM

„NYÁRI SZÜNET"

Beszélgetés egy szórakoztató kulcsdarabról, amelynek írója, hőse és főszereplője

Jávor Pál

A pasaréti villa kertjében már alkonyodik, amikor megérkezik a házigazda, *Jávor* Pál. A filmgyárból érkezett, másfélóra mulva egy pestkörnyéki városkába játssza *Sámson* Mihályt a »*Süt a nap*«-ban. Éppen csak leül velünk, kortyint a feketéből és máris előveszi azt a kéziratcsomót, amely miatt idejöttünk, hogy elsőnek ismerkedjünk meg *Jávor* Pál első háromfelvonásos színpadi művével. A röpke interjút maga *Jávor* Pál kezdi el.

JÁVOR PÁL LEGÚJABB ARCKÉPE

— Előre kell bocsátanom, hogy ezzel a darabbal semmi más célom nem volt, csak a szórakoztatás. Nem akarok író lenni, de annyi színpadi munka után, az élet annyi élményének felvétele után megérik a színészben a vágy, hogy maga mondja el egyszer a saját szavait. Így született meg néhány évi hányódás után a darabom, amelynek műfaja *kulcsdarab*, címe pedig »*Nyári szünet*«.

— Mi a darab története?

— Nehéz azt megmondani. Mind a tizenöt alakja élő ember, különböző vidéken élnek, különböző környezetben. Hőse *Elek* Tamás, a divatos pesti színész, aki nyaralni megy egy elszegényedő vidéki kastélyba, mint fizető vendég. A nyaralás, a nyári szünet története maga a darab, amely persze azzal végződik, hogy a színész feleségül veszi a vendég rokonlányt, aki józan életével és felfogásával kiválik a falusi hisztérikák, hamupipőkék és »komplexumos« lelkű pesti divathölgyek közül.

— Van valami mélyebb célja a darabnak?

— Van. Szeretném benne egy kissé mélyebben és őszintébben megmutatni a színész alakját, akiről kevés őszinte írott szó esik manapság. Most bocsánatot kérek, mennem kell.

Még jegyezzük az utolsó szavakat, amikor a villa előtt felmordul az autó motorja és a színész-író új feladat elé robog. Egyedül maradunk az érdekes művel, amelynek gépelt oldalain sűrű javítások jelzik, hogy *Jávor* Pál szigorú dramaturg önmagával szemben. A lapokról megelevenedik a *Koronghy*-kastély különös története, elevenen lebben el a szeszélyes Koronghy-lányok alakja és unokatestvérük, a józan, komoly *Anna*, a füllentő patikus, aki minden hazugságra csuklik egyet és a haspók jegyző, aki menükártyákról ismeri a világot.

Ezután letesszük a művet, amely rövidesen a *Nemzeti Színház* igazgatójának asztalára kerül, amelynek írója hű volt a műfajhoz, az íróasztal mellett is szórakoztatni akart. Letesszük a kéziratot és elgondolkozunk. *Jávor* Pál e pillanatban falusi legényt játszik, azzal a megszállott komolysággal, amellyel minden magyar figurát a színpadra visz, azután hazajön és ír tovább. Milyen lesz a végleges darab, amelyet az ország egyik legnépszerűbb színésze írt és milyen lesz az előadás, amelyen *Jávor* Pál eljátssza önmagát *Jávor* Pál szavai szerint? **(b. g.)**

Kiadták a vidéki színigazgatói engedélyeket

A kultuszminiszter a jövőévi színidényre az alábbi színigazgatói engedélyeket adta ki: *Kardoss* Géza *Szeged, Szolnok* és *Hódmezővásárhely*. — Vitéz *Bánky* Róbert, Felpéczi *Ihász* Aladár és vitéz *Tolnay* Andor a stagione-rendszer északi kerületébe: *Kassa, Miskolc, Debrecen, Kispest, Pestszenterzsébet* és *Ujpest* városokban. — Beleznay *Unger* István, vitéz *Jakabffy* Dezső és *Thuróczy* Gyula cseretársulati rendszer déli kerületére: *Győr, Kaposvár, Nagykanizsa, Pécs, Székesfehérvár, Szombathely, Cegléd, Eger, Gyula* és *Kecskemét* városokban. — *Inke* Rezső és *Szalay* Károly a cseretársulati rendszer általános körzetébe: *Békéscsaba, Losonc, Makó, Mohács, Munkács, Nyiregyháza, Sátoraljaújhely, Sopron, Ungvár* és *Veszprém* városokban. — *Balogh* László, *Galetta* Ferenc, *Hámory* Aladár, *Kőszegi* Géza, *Nádasi* József és *Vértes* Károly kisebb városokba kapott játszási engedélyt.

A RÁKÓCZI-INDULÓ PÁRISBAN

Párisból jelentik, hogy a megszállott francia főváros művészi élete aránylag gyorsan megindult. Augusztus 24-én megnyílott a párisi nagyopera Berlioz Faust elkárhozása című művével, amely a Berlioz által Budapesten is vezényelt Rákóczi-indulóvariációval végződik. A párisi nagyopera hetenkint háromszor tart előadást. Október 1-én megnyílik a világhírű párisi Sorbonne egyetem és az összes színnázak.

Irene Dunne és Douglas Fairbanks a Rádiusban

CSAK EGYSZER ÉLÜNK

IFJABB DOUGLAS FAIRBANKS ÉS IRENE DUNNE
a »Csak egyszer élünk« című film egyik jelenetében

Holnap mutatja be a Rádius és az Atrium a »Csak egyszer élünk« című vígjátékot, amelynek főszerepeit Irene Dunne és a fiatal Douglas Fairbanks játsszák. Hollywood »bálványa« — az amerikai értelemben utólérhetetlen és legelragadóbb filmprimadonna — csütörtöktől kezdve újból meg fogja hódítani a budapesti közönséget. Ez természetes. Ő a tipikus amerikai kedvesség megtestesítője az óperenciántúli mozipublikum szemében. Nincsenek »románcai«, botrányai, törvényszéki tárgyalásai, útálja a hangos és ízléstelen reklámot, egyszóval sok minden tekintetben különb, mint nevezetes pályatársnői... ezért van példátlan világsikere.

A »Csak egyszer élünk« című filmben olyan elbűvölő női figurával ajándékoz meg bennünket, amelynek megismeréséért egész további pályáján lelkes és hálás hívei maradunk. A mese szerint a művésznő a színház és a rádió ünnepelt csillaga, akit a rajongók ostromától a fiatal Douglas Fairbanks (egy gazdag bankár fia) véd meg. A színésznő azonban azt hiszi, hogy a fiatalember zaklatni akarja és átadja a rendőrnek... Így kezdődik ez a kedves vígjáték amely sok bonyodalom, bírósági tárgyalás, gyámság alá helyezés után a színésznő és a fiatalember szerelmével végződik.

Most zárjuk sorainkat, egyelőre azzal, hogy ez az a film, amelytől jókedvűen távozunk a moziból.

A német vezetés alatt működő párisi francia rádió a napokban másodszor állította mikrofon elé Keleti Lilit, az ismert magyar hegedűművésznőt, aki első előadásán Liszt-műveket, másodikon néhány Chopin-darabot szólaltatott meg a francia rádióban.

⊙

A Magyar és Andrássy színházak igazgatósága új dramaturgot szerződtetett Mátrai-Betegh Béla személyében. A kitűnő színházi hírlapíró rövidesen megkezdi dramaturgi működését az ikerszínházakban.

„A szív nem játékszer"

Panoráma-Film címmel új filmgyártó és filmkölcsönző vállalat alakult. A vállalat, amelynek igazgatója Bakó Imre, az idei évadban három magyar film elkészítését tervezi. Az első magyar filmet Tihanyi Barna írta, aki sokáig tartózkodott Rómában és Londonban mint filmszcenáriumíró. A film ideiglenes címe: A szív nem játékszer.

A színházak mai műsora

ERZSÉBETVÁROSI: *Sárgarigófészek* (8). — MÁRKUS-PARK: *Nincs előadás.* — FÉNYES-CIRKUSZ: *Togare tigriseivel* (4, 8). — KAMARA VARIETÉ: *Borúra derű* (9). — KOMÉDIA: *Lassan a testtel* (½9). — MAGYAR MŰSZINKÖR: *Tokaji aszú* (¾5). — UJPESTI SZINHÁZ: *Tisztességes Anna* (8).

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap s ünnepnap. M = Matiné.

ADMIRÁL (353-707): Mesebeli herceg (Lilian Harvey). (½4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) Vas. d. e. ½10 és ½12-kor: Uj bálványok (Clark Gable). — ALKOTÁS (235-374): Leányvágyak (Errol Flynn). (¾4 ¼6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor Doveri kaland. — ÁTRIUM (154-024, 153-034): Oz, a csodák csodája (Judy Garland). (½6 ⅛8 ½10: Sz V Ü ¼4-kor is.) — BELVÁROSI (334-563): Jöjjön elsején (Turay). (4 6 8 10: V Ü jobbterem: 4 6 8 10: balterem: 5 7 9.) — BROADWAY (144-212): Halálos tavasz (Karády). (¼4 ½6 ⅛8 ½10: Sz V Ü ½2-kor is.) — BUDAI APOLLÓ (351-500): Jöjjön elsején (Turay). (½5 ¾7 9: V Ü ¼4 ½6 ⅛8 ½10.) — CAPITOL (134-337): Te vagy a dal (Sárdy János). (½4 ½6 ⅛8 ½10. V Ü ½2-kor is.) — CASINO (383-102): Floridai kaland (Merle Oberon). (Előad.: ½6 ¾8 ¾10: Sz V Ü ¼4-kor is.) — CITY (111-140): Második hétre prolongálva! A láthatatlan ember visszatér (Vincent Price). (Előad.: ¾6 ¾8 ¾10; szomb., vas. ünn. ¾4-kor is.) — CORSO (182-818): Saroküzlet (Margaret Sullavan) (½6 ⅛8 ½10: Sz V Ü ½4-kor is.) — CORVIN (139-584, 138-988): Párbaj semmiért (Csortos). (½4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — DAMJANICH (134-803): Jöjjön elsején (Páger Antal). (Előadások: ½4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü 2 4 6 8 10.) — DECSI (121-343, 125-952): Királyi ékszer (Ida Lupino). (Előadások kezdete: 6 8 10; szomb., vas., ünn. 4-kor is.) — ELIT (114-502): Párbaj semmiért (Csortos). (Mindennap: 4 6 8 10.) — FORUM (189-707, 189-543, 188-528): Vágyakozás (Harry Baur). (½6 ⅛8 ½10: Sz V Ü ½4-kor is.) — GLÓRIA (144-800): Jöjjön elsején (Páger). (½5 ¾7 9: V Ü ¼4 ½6 ⅛8 ½10.) — HIRADÓ FILMSZINHÁZ (232-499): Magyar-, Luce-, Ufa- és Rajzos-híradók. A történelmi Erdély (kultúrfilm). Különkiadás: Légoltalmi szervezeteink. Ali Baba Kinában (rajzfilm). Folytatólagos előadások mindennap 9 órától 24 óráig.) — HOLLYWOOD (142-455): Párbaj semmiért (Csortos) (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is) Vas. d. e. ½11 órakor: Mazurka (Pola Negri). — IPOLY (292-626): A dzsungel banditái (Tim Tyler). (Előad. kezdete: ½4 ½6 ⅛8 ½10; vasár- és ünnepnap ½2-kor is.) — JÓZSEFVÁROSI (134-644): Jöjjön elsején (Páger). (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is) — KAMARA (144-027) Gül Baba (Szeleczky). (D. e. 11: d. u. 2 4 6 8 10.) — KULTUR (386-193): Várlak (Charles Boyer). (¼6 ¾8 ½10: V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — LLOYD (111-994): Halálos tavasz (Karády) (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — NYUGAT (127-162): Moszkvai éjszakák (Harry Baur). (½5 7 ½10: V Ü 2-kor is.) — ODEON (422-785): Moszkvai éjszakák (Előadások kezd.: ½5 ¾7 ½10; Sz ¼4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — OLYMPIA (421-588): Jöjjön elsején (Jávor). (Előad. kezd.: mindennap d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — OMNIA (130-125): A láthatatlan ember visszatér (5 ⅛8 ½10: Sz V Ü 4 6 8 10.) — ORIENT (114-926): Göre Gábor visszatér (Tompa Puli). (½5 ¾7 ½10: V Ü ½2 ¼4 ½6 ⅛8 ½10.) — PALACE (221-222): Második hétre prolongálva! Éjszaka kezdődött (Charles Boyer). (Előadások kezdete mindennap: d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — PÁTRIA (145-673): Urilány szobát keres (Zilahy). (Előad.: 4 6 8 10: V Ü 2-kor is.) — PHÖNIX (144-454): 5 millió keres egy örököst (Folytatólagos előadások: 11 1 3 5 ⅛8 ½10.) — RÁDIUS (122-098, 120-564): Beszél a börtön (Edmond Lowe). (½6 ⅛8 ¾10: Sz V Ü ¼4-kor is.) — RIALTÓ (139-497): Jöjjön elsején (Turay). (11 1 3 5 ⅛8 ½10: V Ü 10 12 2 4 6 8 10.) — ROYAL APOLLÓ (222-002): Nick Carter nem téved (Walter Pidgeon). (¼6 ⅛8 ¾10: Sz V Ü 4 6 8 10.) — SAVOY (146-040): Az erdélyi kastély (Páger). (½4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — SCALA (114-411): »Z« a fekete lovas (Noah Beery). (¼6 ⅛8 ¾10: Sz V Ü 3-kor is.) — SIMPLON (268-998, 268-999): Párbaj semmiért (Csortos). (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — STUDIÓ (140-840): Második hétre prolongálva! Egy esős délután (Ida Lupino). (D. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — TIVOLI (123-049): Császárvadász (Louis Trenker). (Folyt. előad.: ½5 7 ½10: Sz ¾4 ¾6 ⅞8 ¾10; V Ü ¾2-kor is.) — TURÁN (120-003): Jöjjön elsején (Páger) (4 6 8 10: V Ü 2-kor is.) Vas d. e. 11-kor: Uj bálványok (Clark Gable). — URÁNIA (146-040): Férfi a gáton (Hansi Knoteck). (5 ⅛8 ½10: Sz V Ü ¾8-kor is.) — VESTA (222-401): A préri kapitánya (Előad.: ¼4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10.)

KAROLYI-KERT
MA J. STRAUSS-EST
este 8-kor: vez.: Ferencsik

Szombaton, augusztus 31-én
évadnyitás a Vígszínházban
Színre kerül a szenzációs sikerű Nyári kabaré kibővített műsorral

Rév István Árpád

iparmüvész, Hul. 1894.

Budapest, war erst ein Schüler von Z. Johann Molnár und studierte dann in Düsseldorf weiter. Er illustrierte die Werke zahlreicher Verlagsunternehmungen und machte sich aber hauptsächlich als Plakat-Zeichner und Maler bekannt. Er nahm sowohl in Ungarn, als auch im Auslande an den graph. Ausstellungen teil und erwarb mehrere Preise.

Krück II. 427. l.

Ásatás, értaresai VIII. 155.

Rév István Árpád

1915. ápr. – máj. Kiáll. – N. Salon
8 plakát – terv.
1915. nov. Kiáll. u. o.
Andante, tusrajz 150.–
Pianino " 100.–
1915. dec. Kiáll. u. o.
Monoton, tusrajz, 100.–
1916. ápr. Kiáll. u. o.
Ex-libris-ek, rajz
Virágvária, " 2 2

Zimonyi népkrt. X. 163.

lehet egyszerre négyféléről beszélgetni . . . Hát azt mondja a Tasziló bácsi az Arisztid bácsinak, hogy még nem tökéletesek a repülőgépek, mert.

Kislányom : — De előbb azt mondtad, hogy az Arisztid bácsi mondta a Tasziló bácsinak.

Az uram (jóságos, de nem türelmes hangon) : — Az mindegy, szóval azt mondják. És mit gondoltok, miért mondta ezt? (Folytatni akarja, de a kisfiam szeret találós kérdéseket kitalálni és nagyon hamar elébevág.)

Kisfiam : — Mert biztos túlcsavarta és a rugó elpattant, az enyém sem repüli azóta körül a lámpát.

Az uram : — Nem, hanem azért . . .

Kislányom : — Mert az egyik szárnyát letörte, mikor a homokba lapát kellett neki.

Az uram (nem tudom megállapítani, hogy milyen a hangja, mert kicsit tompán szól) : — Nem! (És most hadarni kezd.) Azért mondja ezt, mert előttevaló nap repülőgépen jött Velencéből Bécsig és kitette a cipőjét, mikor este lefeküdt, az ajtó elé, és reggel, mikor be akarta venni, nem volt már ott a cipője.

Csend! A gyerekek szeme meg szája kicsit nagyobbra nyílik, most már mindkettő lemászott a székről és mint valami mágnestől vonzva, körülállják a viccet mesélő apuka székét.

Én máskor talán jónak találnám a viccet, de most nem tudok figyelni. Meg akarom menteni a válságos helyzetet és nagyon szuggesztíven megpróbálok elmosolyodni a kisdedeknek. Máskor hallatlanul hajlanak arra, hogy lekopírozzák minden mozdulatomat. Most el vannak merülve a mesevárás végébe. Az uram rám néz, aztán a gyerekekre. Nagy csend.

A fiam az, aki először megszólal. Édes kölyök, finom lelkületű, úgy látszik, nem bírja ezt a feszült csendet és érzi, hogy valami baj van. Kicsit elmosolyodik, hogy megmutassa :

mennyire tetszik neki a mese. Aztán azt mondja megnyugtatólag apja karjára téve kis kezét

— Persze, hogy nem találta ott, éjszakán át elvitték a madárkák.

Szólni kell a szobalánynak, hogy este másik szalvétával terítsen nekem, ez leesett a földre.

Az uram már alig hallhatóan mondja :

— Nem a madarak vitték el. De a repülőgépen nem lehet a cipőt az ajtó elé állítani, hiszen ott nincs parkett!!!

A kisfiú visszaül a helyére és kanalazgatni kezdi a kihűlt főzeléket. Nagyon el lehet merülve szegénykém a gondolataiba, ha már a kihűlt főzeléket is megeszi. A kislány egy kicsit bosszús. Ő szigorúbb természet és most meg is kérdezi:

— Hát akkor mégis miért tette ki?

Úgy látszik, most az egyszer . . . magának sem volt könnyű, fiam !

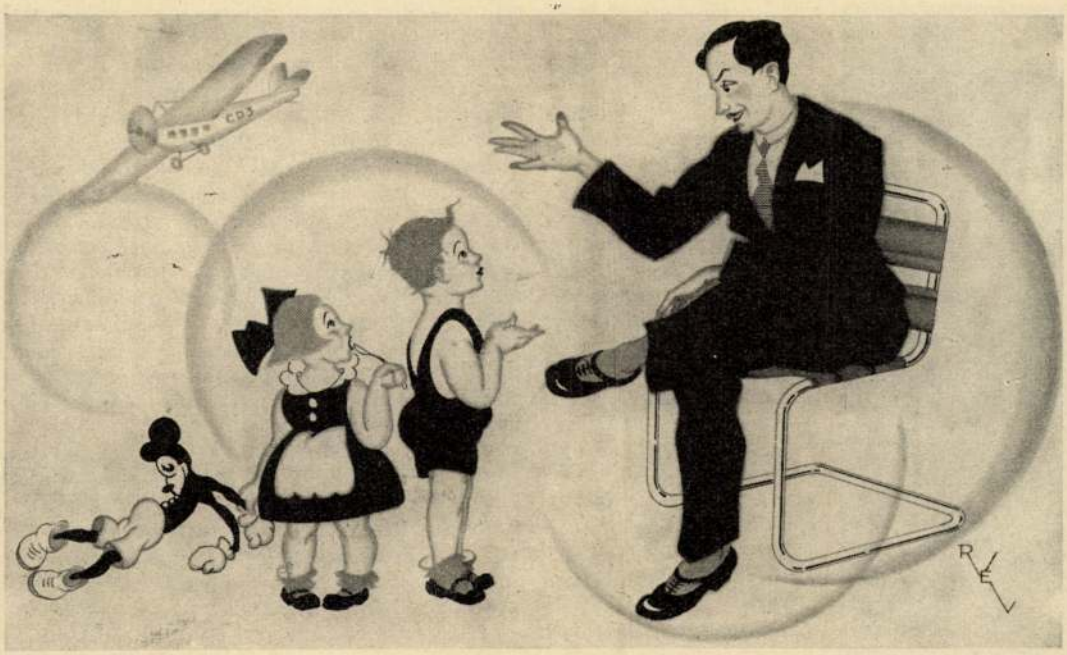

Párisi divatlevél

RUHA ÉS NYARALÁS

Június elején, amikor az első tüzes nyári sugár a virágos, üde Párist nyomasztó forróságú nagyvárossá változtatja, amikor a Concorde felett ragyogó kékségben világít az égbolt és lomhán, fáradtan siklanak az autók a Madeleine felé, lassankint kiürül a divat fővárosa: Vichyt, Aix les Bainst, La Bourboulet keresi fel a graciőz «parisienne», hogy ott, a megszokott, mindennapi élet keretein kívül újból érvényre juttassa elragadó egyéniségét, utólérhetetlen eleganciáját.

Az igazi divathölgy szigorúan alkalmazkodik a «mindent a kellő időben» örök igazságú elvéhez. Ösztönszerűen érzi, hogy az az ensemble, amely a városban disztinguáltan, finoman hat, valahogy nem illik bele Aix árnyas fáktól szegélyezett utcáiba, vagy Vichy parkjába. Elegendő egy rövid kirándulás Franciaország híres fürdővárosaiba, hogy lássuk, mit jelent lépten-nyomon igazán jól öltözött nőkkel találkozni. A francia és angol előkelő társaság «crême»-je már a délelőtti sétahangversenyen megjelenik. Magas, karcsú arisztokrata hölgyek versenyeznek Amerika és Európa világhírű sztárjaival a jólöltözöttség terén. Lady Pearsonnak, aki igen gyakran mutatkozik egy sikkes csukaszürke flannell Molyneux komplében, magasra csukott kék tussor bluzzal és sállal, nagyon sok bámulója akad. Feltűnően elegáns jelenség, hatalmas, díjnyertes orosz agarával, de la Guère grófné. Már kora reggel rövidkabátú Worth sportkosztümjében siet le az ivócsarnokba. Nagyon szép és célszerű az a komplé, melyet maga Molyneux mester tervezett és amely ideálisan felel meg a fürdőhelyen való öltözködésnek. Egyszerű fekete gyapjúetaminból készült deux pièces ez a modell. A sima-vonalú, szűk kis ruhához pompásan illik a világossárga tussor kimonokabát. Nagyon tiszta meleg időben könnyű fehér, feketével szélesen foglalt gyapjúköpeny borul a ruhára. Feltűnően sok puha, világos, derűs színekben tartott angora-kabát egészíti ki a mély, nyugodt árnyalatú toaletteket.

Egyszerű sport-ruha (Chanel-modell)

A délutáni órákban talán még jobban érvényesülnek ezek a lenge háromnegyedkabátok, mint délelőtt. A párisi haute couture nagy kollekcióiban mindenféle új anyagból, vastag Ottománból, simulékony imprimé-selyemből, taftból, failleből, síma és mintás gyapjúanyagokból, sőt még fényezett perkálból is mutatják be őket. Patou egyik modellje elragadóan szép: grège-kék csíkos, szigorúan angolos szabású imprimé-ruhához nagy szögletes, kék gombokkal véggigombolt egyenes grège vászonkabátot visel a mannequin. Lelongnál pedig négygombos, keskenykihajtós, élénkszínű kabátok egészítik ki a homokszínű, plisszírozott ruhákat. A feltűnően sok sötétkék komplét újabban világossárga bambuszgombok vagy klipszek díszítik, de ettől eltekintve is igen fontos a nyári divatképben a sárga-kék összeállítás. — Lucien Lelong világos grège vagy beige ruhákat hoz a fürdőévadra méregzöld vagy téglaszínű bőrövekkel és egyenes szabású zöld vagy terracotta kabátokkal. A gazdag, dekoratív stílust Madeleine Vionnet és Chanel délutáni ruhái képviselik, míg az üde, fiatalos irány nagymesterei Bruyère és Marcel Rochas. Schiaparelli modelljei mindig frissek, ötletei szellemesek, Lanvin pedig tartózkodó előkelőségével megmarad a nagyúri dáma divatdiktátorának.

Színes imprimé-ruha (Chanel-mo

Mint minden évben, úgy idén is újból feltámadtak a lágyesésű pompás, mintás anyagok. Meseszépek a most bemutatott, gazdag, ragyogó színekben virágzó lyoni selymek. Ducharne és Coudrier talán még sohasem szőttek tündéribb anyagokat, mint idén nyáron. Hosszú, bokáig érő síma marocain aljhoz mintás kelméből készült, magasan csukott bluz kimondott nőies bájt kölcsönöz viselőjének. Rövid, nyitva viselt kabátka, félhosszú, bő ujjakkal egészítheti ki az ilyen ruhát. Igen elegánsak a hosszú, puhán drapirozott tuniqueszerű felsőrészek is, amelyeket Molyneux tervezett délutáni kompléihez. Virág és szalag jelképezte már a század elején is a fiatalságot, szépséget, és 1934-ben megint visszatértek a divatkreálók e két örökifjú díszhez. Ezer apró viszályuk mellett is egyetértettek a nagy divatszalonok abban, hogy a ragyogó napsugaras évszaknak a legjobban a leheletkönnyű anyagok, világos színek, virágokkal és stilizált mintákkal telehintett selymek felelnek meg.

YVONNE D'ALBIGNY.

Magának könnyű.

írta: Szeben Klára.

Rév István rajzaival

Így kezdtem, vagy talán nem is így kezdtem, hanem így folytattam a monológot, amit alig hét esztendeje mondhattam először, mikor a kedves öreg háziorvosunk nagyon boldogan, nagyon mosolyogva biztosított arról, hogy egészen biztosan fiú lesz. Azt hiszem, akkor mondhattam először :

— Magának könnyű!

És aztán akkor mondtam megint, mikor a kéthetes fiam végigordította az egész éjszakát és az uram éjnek idején becsengette a leányt, összeszedette vele az ágyneműjét és kivitette a másik szobába a díványra. Aztán jól bezárta maga után az ajtót. Akkor is azt mondtam : ... Magának könnyű!

Sokszor mondtam még azóta. Aztán néha már nem is mondtam, csak egyszerűen feléje löveltem ezt a mondatot.

Most is ezt mondtam abban a meghitt percben, mikor a férjem hazajött délben és miközben kezet törölt a fürdőszobában, megkérdezte a házioltár szent jelszavaként :

— Mi újság? Kivel beszélt? Ki telefonált?

— Magának könnyű. Én már egészen beleszédültem. Egész délelőtt fáklyásmenetet játszottam a gyerekekkel.

— Mulatságos lehetett! Olyan jók a gyerekek, aranyosak, kedvesek.

Ezt én is tudom, de nem is felelek rá. Mindössze egy utolsó kísérletet teszek.

— Nem is tudja, milyen fárasztó egy egész délután ilyen pici gyerekek gondolkodásában élni, az ő nyelvükön beszélni. Maga látja őket reggel, mikor még álmosak és puha kis orrocskájukat búcsúképpen odadörgölik az arcához. Aztán látja délben egy percre és este, mikor tisztán, ragyogóan megfürdetve ülnek már kicsi angyalkákhoz hasonlóan fehér ágyacskájukban, összeteszik az apró — tintakővel megtisztított — kezecskéjüket és nagyon csendesen azt mondják :

— Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.

Az uram leteszi kezéből a törölközőt, odalép hozzám és nagyon komolyan mondja :

— Látja fiam, itt követik el maguk a hibát, azzal fárasztják ki magukat meg a gyerekeket is, mert azt hiszik, hogy velük csak olyan gőgicsélve, olyan után lehet diskurálni. Higyje el, a gyerek megkívánja, hogy úgy beszéljenek vele, mint felnőtt a felnőttel.

Megsimogatta a hajamat és így szólt :

— Csak figyelje fiam, hogy ebédnél milyen jól el fogunk diskurálni a gyerekekkel. Persze nem szabad azért mindjárt a fizikai alaptörvényekkel kezdeni.

— Persze — mondtam én is, és drukkoltam egy kicsit ; bevallom, nem azért, hogy az uram kísérlete sikerülni fog, hanem azért, hogy nem fog sikerülni és akkor még esetleg lebecsüli a gyerekek szellemi képességeit ...

Hát megkezdődik.

A levest könnyed társalgási hangon esszük meg, én kicsit feszülten várok.

— Gyerekek — mondja egyszerre, csak úgy beszéd közben, nem feltűnően. — Gyerekek, mesélek nektek egy viccet.

Fiú-lány (egyszerre) : — Igen.

S az uram kezdi :

— Azt mondja az Arisztid a ...

Kis fiam : — Ki az az Arisztid?

Én kicsit mélyebben lehajolok a tányér fölé, sajnálom az uramat ; tudom, rendkívül kellemetlen lehet egy előadónak, ha már a beszédje elején félbeszakítják.

Az uram (végtelenül türelmes, jóságos hangon) : — Arisztid, fiam, az egy bácsinak a neve. Ez az Arisztid bácsi azt mondja a Taszilónak ...

Kislányom : — Ki az a Tasziló? (Inkább elgondolkodva kérdi, szinte szomorúan.)

Én egy picit még jobban a tányér fölé hajolok. Az uram már nem jóságos, csak türelmes. De az viszont a végletekig.

Az uram : — Az, kislányom, egy másik bácsi. Szóval azt mondja az Arisztid bácsi a Tasziló bácsinak. Tudodkérlek ezek a repülőgépek még egyáltalán nem tökéletesek, mert ...

Kisfiam lecsúszik a székről és úgy hallgat.

Kislányom : — Én láttam az Endresz temetését.

Az uram : — Nézd kislányom, most nem erről van szó.

Kisfiam : — Hallgass, Daisykém, most a Tasziló meg az Arisztid bácsiról beszélgetünk.

Az uram : — Igazad van Tamáska, nem

Na és a férfiak?

Erre a rágalomra nem is felelek, miért is felelnék! Egy szegény elnyomott nőnek egy szava sem lehet; zsarnok, bezzeg a telefont kivicceli (mily szánalmas humor!), de arról nem beszél, mily elhagyatott vagyok, egyetlen barátom a telefon, igen, el vagyok hagyatva, és inkább süketnémához mentem volna feleségül, Ádám vagy alszik, vagy olvas, vagy dolgozik, vagy reggel nyolckor itthagy egyedül azzal, hogy ő hivatalba megy, jó, alva nem beszélhet, de olvasva? Nézzen meg engem, egyik kezemmel a háztartást irányítom, másikkal stoppolok, közben olvasom a lapot, reggelizem és egyúttal telefonálok is, ez csak nem kunszt, hivatalba más is jár s mégse hagyja egyedül a feleségét . . .

. . . és mit ért egy férfi az ilyesmihez, mind figyelmetlen fráter, a mérnökék drótszőrűje kis foxikat szült, csak meg kell kérdezni, hogy vannak az aranyosok; Kuki bálban volt, táncolt-e sokat? Buki holnap utazik, Lotti nénitől kért kölcsön bőröndöt, de nincs benne betét, ötször telefonált már ebben az ügyben, kölcsön kell kérnem Lajos bácsi bőröndjét, abból kivenni a betétet, elküldeni taxiban Bukihoz a sárga sállal, mért nem vesz Buki sárga sált! Minek, mikor nekem van és a sárga ruhám éppen tisztítóban van és nem használhatom?

Tuki moziba hív, Zukival cukrászdában találkozom ma este, de előbb Dukival felnézek a Kuki szabónőjéhez, ahol lenézünk egy kosztümöt, amit az én szabónőm sokkal olcsóbban fog megvarrni neki . . .

. . . és a Fertőtlenítőbe kell telefonálnom, mert tegnap este egy svábbogarat láttam az előszobában töprengve sétálni, hova menjen, az éléskamrába-e, vagy a konyhába, mit szólnál hozzá, ha sváb lenne a levesedben? És a Múzeumba kell telefonálnom, hogy van az, hogy ott nem eszik meg a molyok a régi bútorokat, mert molyos ez a lakás, mondtam, hogy a páratlan számú oldalon laknak a molyok, te nem akartál párosszámú házba költözni, miért? Úgy útálod a páros életet?

Na, és az anyám telefonált, hogy olcsó tojást vett számomra, a papa lehozza, a körút sarkán megvár, átadja, ezalatt a cseléd elhozza a tisztítóból a pongyolámat, a körút sarkán átveszi tőlem a tojást, hazahozza s mire te hazaérsz, megcsinálhatja a rántottát. Lehet ezt mind telefon nélkül elintézni?

És te nem akarsz nyaralni menni? Ki telefonál az utazási irodákba? Én! Azt hiszed, az a rongyos Sankt-Rupprecht a szánkba repül hideg-meleg folyóvízzel, mint egy sült túzok, amit másnapra halaszthatunk? És ezer ilyen dolog van!

S ha nem lenne? Én ne szórakozzam? Elviszel színházba, moziba, Szigetre, vacsorázni, tárlatra? Ez szórakozás? Színházban folyton leintesz, ne beszéljek Romeo nagy monológja közben, mintha én nem látnám, hogy mit beszél, közben azért beszélgethetünk, és a hangosmozi megölte a filmet, milyen remekül lehetett beszélgetni a svéd vízeséseket nézve, míg a mozizenekar Chopint játszott, a Szigeten hiába figyelmeztetlek az összes pocsék nőkre, azt mondod, szépet mutassak, vacsora közben nem hagyod az étlapot olvasnom, tárlaton téged nem érdekelnek a nők új kalapjai. . . hallgass csak egy kicsit . . . hah!

. . . Hah! . . . cseng a telefon, ez a Guki lesz, aki felküldi hozzám a kalaposnőjét, hátha tud egy jó kárpitost ajánlani, mert a nagypapája egy bútorgyárban volt igazgató, rém úrinő, és multkor is mesélte, hogy Guki megcsalja az urát, szaladok, pá szívem!

Lacikó Éva

Rév István

festő

Erdős

Esti Kurír

1941. márc. 20.

(Arany János a Podmaniczky-utcában)

Rév István

Megnyílt a nemzeti bábszínjáték

Uj és érdekes színházzal gazdagodott a magyar főváros: hosszú évek várakozása után végre megnyílt a nemzeti bábszínjáték a Podmaniczky-utca 8 szám alatti ízléses, intim hatással berendezett színházi helyiségben. Mint jól tudjuk, egész Európában népszerű a bábjáték, csupán Magyarország volt szinte az egyetlen állam, ahol ritkán találkoztunk a színjátszásnak ezzel a kedves műfajával. Most aztán *Rév* István iparművész- és *Laurisin* Miklós zeneakadémiai tanár lelkes kezdeményezésére, többévi fáradságos munka után sikerült pótolni a mulasztást és hétfőn este díszbemutató keretében mutatta be a nemzeti bábszínjáték *Arany* János „Toldi Miklós" című époszát három felvonásban, tizenkét képben. Arany Toldiját bábszínjátékra Rév István alkalmazta ötletesen, magyarosan, a darab kísérőzenéjét pedig Laurisin Miklós szerzette, muzsikája valóban finom és minden tekintetben stílusosan alkalmazkodik a bábjáték vonalvezetéséhez.

Hogy úgy mondjuk, maga Arany János is fellép a Toldiban, mint regős jön ki magyar ruhában és az éposz leíró részeit maga mondja el, miközben lepereg előttünk az egész éposz izgalmas jeleneteivel, megkapó, magyar képeivel. A bábszínészek, *Irsay* Nóra, *Bató* László, *Kertész* István, *Király* Ferenc, *Sashegyi* József pompás ízes magyarsággal beszélnek, úgyhogy a „szalontai hajdú" verssorai kitűnően érvényesülnek. Elismerés illeti meg Rév Istvánt és Laurisin Miklóst ezért a valóban szép alkotásért és meg kell emlékezni a budapesti filharmóniai társaság zenekaráról is, amelyet *Majorossy* Aladár vezényelt. Hisszük, hogy a nemzeti bábszínjátéknak megértő és állandó közönsége lesz. (dió)

Uj Magyarság 1941. március 19.

Rév István

Új Magyarság

1942. máj. 6.

Egyfelvonásos operák a bábszínházban

Rév István megérdemelten népszerű bábszínházában nagy érdeklődés mellett két kis opera került előadásra. Az egyik: „Az úrhatnám szolgáló" Pergolesi, az alig huszonhat évet élt zseniális olasz zeneköltő máig friss remeke, a másik: „A patikus", amelynek kedvesen ódon zenéjét Haydn írta Eszterházán, Goldoni szellemes szövegére. A bábjátékelőadás Rév István hozzáértő rendezésében és ízléses kivitelében, Király Ferenc játékmester és Sólyom Károly karnagy eredményes közreműködésével nagyon tetszett a fő-

meg csak átlagmagasban érvényesült elpusztíthatatlan frissesége és jellemábrázoló ereje. A leleményes, lelkes Rév István szerencsés kézzel választotta ki ezeket a kis operákat bábszínháza számára. **H. G.**

.....

.....

neg : hol és miről .....

.....

,körnek a tagja .....

.....

tá sa,elnöke,titkára : minek ....

.....

onló munkája,beosztása,rangja....

.....

méltó adatok : .....

.....

ődjára és rövidségére nézve megné-
végén kiadott ÉVKÖNYVünk.

május 20-ig beadandó IRÉNKÉHEZ!!!!

Rév István Árpád

Bábjáték-opera

Érdekes dologgal próbálkozott meg Budapest legkisebb színpada, a *Nemzeti Bábszínjáték:* kis operák előadásával. Az opera stílusában — nem is nagyon mélyen — ott lappang a marionettszerűség s különösen szembeszökő ez a korai buffában, amelyre az olasz renaissance rögtönző-komédiája közvetlenül hatott. *Rév István Árpád,* ez a lelkes, megszállott ezermester, tehát helyes érzékkel választotta ki elsősorban *Pergolesi* „Urhatnám szolgálóját", hogy bábokká merevítse-elevenítse a buffa halhatatlan figuráit. Ugyancsak jól kínálkozik erre a célra Haydn „Patikusa", mely rokokóváltozatban folytatja a buffa-hagyományt. Csupa elmés stilizálás, csupa elragadó babaszobás artisztikum, csupa csókolnivaló, játékos bravúr, amit a bábok kifaragásával és öltöztetésével, díszletekben és kellékekben a kicsinyített valóság megteremtésével, legfőként a bábjáték mozgatásával és „rendezésével" Rév és munkatársai véghezvisznek.

A szem tehát mindent megkap, még többet is, mint amit várt. A fül már kevésbbé, vagyis a zenei részek még vannak érezhető fogyatékossagai. Az öt vonósra és zongorára redukált zenekar megfelelne, ha a zongorista jobban értené a continuo-stílust s ha *Sólyom Károly,* a becsületesen igyekvő karmester mindvégig együtt tudná tartani kis együttesét. Ez csak mindkét opera első felében sikerült, minthogyha tanulás közben a társulat kifogyott volna az időből, vagy kedvből. Érdemes az elgondolásban kifogástalan és részleteiben máris elfogadható produkciót az ismétlések során a kívánatos színvonalra feljavítani. A bábok helyett éneklő szereplők közül kellemesen tünt fel *Kálmán Magda, Kenderessy Zoltán* és *Udvarhelyi László.* A finom törekvésű vállalkozás idővel és sok odaadó munkával rangot szerezhet operakultúránkban.

lv.

Pesti Hirlap, 1942. május 6.

nak a Fővárosban most kell minden
hol bántalom érné a gyermeket, azon-
e engedjék magukat könnyen elutasi-
bán bánnának velük, előre mondjuk
nak ilyen esetekkel is. Nem mindenki
gy alkalmatlan időben ne menjenek.

tán a kiküldöttek számoljanak le
l.

s Életben a vezércikk is és a hir
ogja hivni a hivek figyelmét, hogy
ák őket.

szives segitségét. Ha ebben a mun-
ték a legnagyobbat, amit megtehet-

Atyafiui szeretettel:

S z a b ó I m r e s. k.
esperes

Fordits!

Rév István

A Nemzeti Bábszínjáték új műsora

Volt egyszer egy királyfi, aki nagyon félt a kaszástól. Ezzel kezdődik a Nemzeti Bábszínjáték új műsora, amelyet *Rév* István, a hamar népszerűségre tört kis színház igazgatója írt *Istvánka* címmel. Az örök életnek a meséje, amelyet a szerző a felnőtteknek mond el, finom eszközökkel, csodálatos illúzióval kerül a kis színpadra, úgyhogy a néző elfelejti, hogy élettelen bábúk mozognak előtte. Kitünő díszletek között indul el a királyfi olyan országot keresni, ahol nincs a kaszásnak hatalma. Még a pokolban is úr a kaszás, innen is megszökik, végül az örök élet országából tér vissza csalódottan a kaszáshoz, aki felviszi a mennyországba. A hangulatos kis játékot *Rév* István rendezői keze remek kiállításban vitte színpadra. **(g. i.)**

Pest, 1941.

OSK - 11

Pgs

Schwarczy Maria
[illegible]
Budapest
VI Görök utca 17.

Rév István

Rév István bábszínháza Németországban

A nagy népszerűségnek örvendő nemzeti bábszínház, Rév István iparművész-tanár művészi színvonalon álló kisszínháza még hat estén keresztül mutatja be a nagysikerű operaelőadásokat. Pergolesi „Urhatnám szolgáló" és Haydn „A patikus" című vígoperái kerülnek színre az Ars Nova kamaraegyüttes zenekarával ezen a héten. A következő héttől kezdve már nyári szünet lesz a bábszínházban és megkezdődnek az előkészületek a tervezett, nagy sikerre számítható németországi vendégjátékra. A bábszínház több nagyobb német városban mutatkozik be a nyári szünet alatt.

Uj Magyarság

1942. jún. 10.

Hol az igazság?

Svend Borberg, a jeles dán író szatírikus színjátékát mutatja be a héten a Nemzeti Színház. Borberg játékában megpróbálja bemutatni az emberben lévő jó és rossz tulajdonságok belső harcát és tulajdonképpen az darabjának alapgondolata, hogy még a leglelkiismeretesebb elgondolás és terv sem tud olyan igazságot teremteni a földön, amely mindenkinek tetszik és igazságot szolgáltat. A darab kísérőzenéjét Hadfy Hermann írta. A bemutatóra Budapestre jön Svend Borberg is.

Szeleczky Zita, Kovács Károly

Gobby Hilda, Eőry Kató, Petheő Attila

Gózon Gyula, Apáthy Imre, Szeleczky Zita (Foto: Orelly)

Öreg Benecze, Toldiné nagyasszony és Miklós

BÁBSZINHÁZ

Süvegesen, díszes magyar ruhában rezzent életre Arany János, a regős, hogy tollal a kezében bejárja önalkotta képzeletének világát, a pásztortüzektől megvilágított mezőt, hol Toldi Miklós regényes alakja tünt fel, a nagyfalusi kúriát, Lajos király Budavárát s minden mesés, csillogó szépségével a lovagkori Magyarországot... Rév István művészi irányításával újszerű műfajt megkedveltető színház: a „Nemzeti Bábszinjáték" most nyitotta meg kapuit, hogy felnőttet, gyermeket egyaránt bevezessen a magyar regevilág holdbeli tájaira és felidézze mindnyájunk legszebb, legmagyarabb olvasmányának emlékét: a Toldit. Csillogó szinpadi képek, „jómozgású" és szépen szavaló bábuk játszák el előttünk tökéletes illuziót keltő játékkal a hires, nemes Toldi Miklós vitézi históriáját. Irsay Nóra, Bató László, Kertész István, Sashegyi József a nemzeti „Bábszinjáték" láthatatlan sztárjai, akik valóban komoly és lelkes munkát végeztek Rév Istvánnal és Laurisin Miklóssal együtt, a megérdemelt sikerért.

Nagy Lajos király

Arany János megszólal

Toldi György, a bátyja

Híres neves Toldi Miklós és az édesanyja

(Foto: Oreliy)

Társadalmi élet a háborus Berlinben

— A Pesti Hirlap kiküldött munkatársának tudósitása —

Berlin, március. Hol van már az idő, amikor a háboru kitörése előtt oly káprázatos forgalomban, oly szédítő arányokban framlott a lázas, nyugtalan lelkü, mohón előre törtető Berlinnek magánélete? Hiszen élet és forgalom most is van, talán, ha lehet, még fokozottabb ütemben, ez azonban hivatalokban, gyárakban, üzemekben lüktet minden erejét megfeszitve. A munka, a kötelesség teljesitése talán soha nem kivánt még annyira egész embert, mint manapság, igy azután a magánélet is mind szükebb keretek közé korlátozódik, az ugynevezett „társadalom", az a bizonyos felsőbb réteg amugy is mindinkább elmosódó és elenyésző fogalom a nemzeti szocialista szellemiségü birodalomban. Ennek lett következménye, hogy a társadalmi élet megnyilvánulásai oly lényegesen változtak.

Leadja élelmiszerjegyét a meghivott vendég

A háboru kitörése teljes felkészültségben találta Németországot, már a hadüzenet másnapján mindenkinek kiosztották az élelmiszerjegyeket, a fővárostól a legkisebb hegyi faluig. Ettől kezdve a társadalmi érintkezés egyik formája, a vendéglátás, vendégeskedés szükségszerüen megszünt, vagy legalább is egészen lecsökkent. Német család manapság nem igen hivhat meg asztalához ebédre vagy vacsorára rokonokat, barátokat, ismerősöket, hiszen a kiutalt fejadagra szüksége van mindenkinek. Bizonyos időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a vendégszerető házigazda tultegye magát előitételeken és elfogadja az egyetlen lehetséges megoldást: ne utasitsa vissza, ha meghivott barátja az étkezés végén „kifizeti" a fogyasztást a maga élelmiszerjegyeivel. Ezzel a tünettel ugyanis egyre többször lehet találkozni. A jó ismerősök ujra összejönnek a fehér asztal mellett, nem csupán éttermekben, hanem családi otthonokban is, a háziaszszony pedig bocsánatkérő mosollyal nyirja le a különféle szinü szelvényekről a megfelelő kockákat, a felhasznált vaj, hus, kenyér és egyéb nyersanyag ellenértékét. Ez ma már egyre kevésbé feszélyezi az ittenieket, meg kellett szokni, fölényes arccal kell csinálni.

Hiszen ugyanez történik akkor is, ha például valaki étterembe hiv meg ismerőst a hagyományos felkiáltással: „Vacsorázzunk holnap együtt". Első napokban eléggé szokatlan, ha az ember, mint vendég, maga kotorja elő jegyeit, vagy, ha mint vendéglátó, felszólitja társaságát, hogy adják össze a maguk részét; de ebbe is hamar bele lehet tanulni. Jó példával járnak elől egészen hivatalos körök is; a legtöbb kifejezetten hivatalos közebéd meghivóján mellékelik a felszólitást is: élelmiszerjegyeit hozza mindenki magával.

Nincs estély és estélyi ruha

Ilyen bankettek, közebédek természetesen most is vannak, ezek szükségesek is. Külső formáik mégis sokkalta egyszerübbek, kötetlenebbek, mint a háboru előtt. A hadüzenet óta egész Németországban tilos estélyek megrendezése, ezzel együttjár, hogy az estélyi ruhákat is kivonták a forgalomból. A legritkább esetek közé tartozik, ha néha, külföldi vendégek részére olyan hivatalos vacsorát adnak, ahol szmoking az előirt öltöny. Berlinben nem csak a frakk, de már a szmoking is estélyi ruhának számit, igy tehát a legünnepélyesebb viselet a „sötét utcai" marad. Nőknél hosszu, kivágott estélyi dísz ugyszólván elképzelhetetlen, ilyesmit egyedül az éjszakai mulatókban alkalmazott táncosnők viselnek „hivatásuk gyakorlása közben". Ha polgári asszony mégis nagyestélyiben jelenne meg valahol, ez könnyen kinos félreértésre adhatna okot.

Elszürkültek tehát a csillogó külsőségek a német fővárosban, amely annakelőtte hires volt tobzódó pompájáról, szertelen fényüzéséről. Szigoru korlátok közé szoritottan egyszerüsödnek le az életformák. Egyre kevésbé számit, hogy ki milyen ruhát visel, — ami főleg a nőkre vonatkozik. Hiszen ünnepélyesebb alkalmakra majd minden férfinak megvan a maga egyenruhája, akár a katonazubbony, akár az SS vagy SA uniformis, vagy a különféle tisztviselő-formaruha. A nők inkább öltözködhetnének. Azonban nagyrészük már annyira megszokta ezt az igénytelenséget, hogy ünnepségeken, fogadóestéken az ember csodálkozva látja, milyen egyszerüen hajlandók megjelenni. Különösen feltünik ez ott, ahol külföldi vendégek is vannak. Ilyenkor az „idegenek" öltözetei közt érdekesen vegyül el a német asszony barna, sárga vagy csikozott utcai ruhája, lapos cipősarka.

Az ételben és öltözködésben megnyilvánuló egyszerüségnek igen kedves példáját láttam a közelmult napokban. Meghivást kaptam Dahlembe. Dahlem: valóságos berlini fogalom. Budapestnek nincs is ilyen kifejezetten és százszázalékosan csak-előkelő városrésze. Rosszmáju odavalósiak mesélik: elegendő az a tény, hogy valaki errefelé lakik, máris magasabbra srófolják az adóját. Ide érkeztem el vacsorára, ahol mintegy husz vendég jelent meg. A házigazda az a fajta ember, akit a német köznyelv most „plutokrata" néven becéz. Régivágásu, régi-gazdag, sőt rettenetesen gazdag ember, akinek dahlemi háza izléssel, fényüzéssel és töméntelen pénzzel berendezett palota. Valamennyien, meghivottak, szürke öltönyben voltunk, a nők is rövid utcai ruhában. Ünnepélyesen bevonultunk, mint akiket az utcáról hoztak fel, csikos, szines ingben és barna cipővel, helyet foglaltunk és megkezdődött az ebéd. A menü hiánytalanul a következő volt: lencseleves, amelyben nem főtt semmiféle csülök. Utána egy-egy darab kiadagolt „Blutwurst", véreshurka, hozzá káposzta és vöröskáposzta, meg főtt burgonya. Befejezésül vizben párolt alma. Pontosan ez és ennyi, sem több, sem kevesebb. Elnéztem az együttülőket, amint finom és fölényes természetességgel tértek napirendre a valóban meglepő diner fölött, ahogy csak igazi urak tudnak adott helyzettel számolni.

— Háboru van, mindenkinek ehhez kell alkalmazkodnia! — mondják az emberek, a munkás éppen ugy, mint a „plutokrata" és bizony, aligha van különbség manapság a szegény ember és a régi gazdag étkezése közt.

„Asszony-ebédek"

A társadalmi érintkezést az is korlátozóan befolyásolja, hogy egyre kevesebb férfi van „forgalomban". Itt is elvitték már katonának a legények elejét, akik ittmaradtak, azok reggeltől estig megfeszitett munkát végeznek. Igy jönnek egyre inkább divatba az „asszony-ebédek". A barátnők délben egymást hivják meg, ilyenkor néha nyolc-tiz, vagy még több nő ül együtt az asztal körül, egyetlen férfi nélkül. De az ilyen „plutokrata asszonyok" száma is egyre csökken, ahogy mind többet állitanak közülük munkába, esetleg lőszergyárakba, vagy egyéb, a hadviselés szempontjából hasznos helyekre.

Amióta a kávé és tea végleg kiment a forgalomból, már nem lehet azt sem mondani az ismerősöknek: „Jöjjön fel délután egy csésze teára". Bár mondják, még most is igy szólnak az emberhez, de a teára, feketekávéra, koktélre, vacsorautánra szóló meghivás majd minden esetben egyet jelent: tekintélyes mennyiségü szeszfogyasztást. Mert bor bőségben van, némi ügyességgel és utánjárással komolyabb italokat is be lehet szerezni, viszont annál fáradhatatlanabb az ital kinálásában.

Jókedvben nincs tehát hiány, mert inni lehet, és csakugyan — mindenki szorgalmasan iszik. A társadalmi életnek, vendégeskedésnek egyre inkább ez a csúcspontja.

Neller Mátyás.

Ötszáz ház dőlt össze két hét alatt Szeged környékén

Az erősen átázott földeken nem lehet megkezdeni a tavaszi munkálatokat

A Tisza magas vizállása miatt *Szegeden a vadvizlevezető csatornák zsilipjeit nem lehetett megnyitni, ennek következtében több termőterületet kellett vadviztároló medencének kijelölni,* igy az 1500 holdnyi Bak-tót és a Gyevi-fertőt, amelynek területe körülbelül 2500 katasztrális hold. Ezeknek a területeknek elárasztása az elmult hetek esős időjárása következtében vált szükségessé. A szatymazi főcsatornánál másodpercenkint 8, a Széksós-tónál 3 és a Jakus-völgynél 2.5 köbméter viztöbblet jelentkezett, ugy hogy attól lehetett tartani, hogy a tulterhelt csatornák gátjait a viz áttöri és elönti a sürün lakott területeket. Viz alatt áll a Pallavicini-uradalomhoz tartozó Irma-major többezer holdnyi szántóföldje. *Ezen a területen, amelyen két évvel ezelőtt az ország legjobb kenderje termett, két-három méter magasságban áll a viz.* Szeged környékén *a tavaszi munkálatok megkezdése az erősen átázott földeken lehetetlenné vált.* A gazdák minden reménye a tartós szép időben van.

Az elmult két hét alatt további 500 ház dőlt össze, vagy vált lakhatatlanná. A szükséges téglamennyiség biztositására a téglagyárak a legrövidebb időn belül teljes erővel megkezdik a gyártást. A város az árvizkárosultak épitkezésének biztositására *a gyárak termeléséből lefoglalta az első ötmillió darab téglát.*

Csütörtökön értekezletet tart a MÉP

A képviselőházat legutóbb bizonytalan időre elnapolták. Eziószerint még nincs szó arról, hogy összeüljön a Ház és *nem történt intézkedés a képviselőház összehivása iránt.*

Csütörtökön délelőtt féltizenegy órára összehivták a képviselőház külügyi és pénzügyi bizottságát, amely részleteiben letárgyalja a Németbirodalommal kötött adóügyi pótegyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot, majd a pénzügyi bizottság foglalkozik a Wintershall berlini cég által alapitandó magyar részvénytársaság adó- és illetékkedvezményéről szóló törvényjavaslat részleteivel.

Tizenegy órára *a 36-os országos bizottságot* hivták össze, amely több rendeletet tárgyal, többek között a kereskedők és iparosok vásári árusitásának hatósági engedélyhez kötéséről, egyes iparjogositványok kiadásának korlátozásáról, a fegyvergyakorlatra bevonult ügyvédek kamarai és nyugdijintézeti járulékkötelezettségéről szóló rendeleteket.

Este a *Magyar Élet Pártja* értekezletet tart.

Az óbudai Árpád-hidról kocsi- és gyalogjárót épitenek a Margitszigetre

A fővárosi közmunkák tanácsa dr. *Bessenyey Zénó* elnöklete alatt kedden ülést tartott. A tanács foglalkozott az épülő óbudai *Árpád-hid* ügyével. A hid a Margitsziget meghosszabbitott felsőcsúcsán halad keresztül. Az eredeti tervektől eltérően a főváros szerint felesleges, hogy az Árpád-hidról a kocsiközlekedést biztositsák a szigetre. *A Közmunkatanács azonban ugy a gyalogosok, mint a járművek részére biztositani kivánja a lejárást.* A szakértők szerint azonban fontos, hogy a lejárók se a Margitszigetet, se a hid látképét ne rontsák el. A művészi megoldás érdekében tervpályázat kiirását határozták el.

A *Horthy Miklós-hid* folytatásába eső *Vitézek-terén* számos jelentkező épitkezni szeretne. Most felkérik a fővárost, hogy a tervek elkészitésére tervpályázatot hirdessen.

A tanács véglegesen megállapitotta a *Krisztina-körut, Mészáros-utca, Koronaőrutca* és a *Karácsonyi-utca* közötti telektömb rendezési tervét. *A terv szerint a tömb belsejében parkot létesitenek.*

Az egyetemi keresztmozgalom jubileumi ünnepségei

Kedden volt negyven éve, hogy az egyetemi ifjuság egy lelkes és a keresztény eszméktől áthatott csoportja kitűzte az egyetem épületében a feszületet, amelynek elhelyezését az akkori kormányzat nem engedélyezte. Az 1901 március 18-án az egyetemen lefolyt eseményeknek országos visszhangja támadt, az egyetemen pedig megkezdődött az a folyamat, amely később keresztény szellemben reformálta meg az egyetemi intézményeket.

A negyvenéves jubileum alkalmából az egyetemi templomban Glattfelder Gyula csanádi püspök, aki annakidején a Szent Imre-Kollégium igazgatója és a mozgalom egyik megszervezője volt, mondott szentmisét. A negyven év előtti keresztmozgalom vezetői közül ott voltak Czettler Jenő, Karafiáth Jenő titkos tanácsosok, Bernolák Nándor és vitéz Bénárd Ágost v. miniszterek, vitéz Magasházy József, Zsembery István, Hindy Zoltán és még sokan mások. Az egyetemi ifjuság szervezetei zászlóik alatt vonultak fel. A püspök a szószékről méltatta a jubileum jelentőségét.

Este a Gellért-szállóban gyültek össze a keresztmozgalomban résztvett bajtársak, akik előtt dr. Tahy Endre, az Egyetemi Kör akkori elnöke idézte fel a negyven év előtti események részleteit.

A japáni hajózás

A japáni szigetország népét hazájának földrajzi fekvése is tengerész-nemzetté tette. Régi időkben bátor hajósai a távoli déli szigeteket és Indiát keresték fel kis vitorlásaikkal.

Bámulatos azonban Japán hajózásának fellendülése a legutóbbi félszázad alatt. 1870-ben csak 35 modern hajója volt, 24.997 tonnával. 1885-ben azonban már 51 jármü (39.000 tonna) viselte a felkelő nap országának lobogóját. 1914 junius 30-án a japáni kereskedelmi flotta már *1,708.336 tonna ürtartalommal rendelkezett, Nagy-Britannia, Németország, USA, Norvégia, Franciaország után flottája a hatodik helyen állt.*

A világháboru alatt Japán közgazdasága, és igy hajózása is, hihetetlen módon fellendült. A legtöbb európai állam elvesztette külföldi, különösen tengerentuli piacait, mivel iparát teljes egészében hadiszolgálatba kellett állitania. 1917-től ez az Egyesült Államokra is vonatkozik. Japáni hajókon szállitott hazai dömpingárukkal árasztották el Indiát, később Észak- és Középamerika nyugati partvidékeit, majd a délamerikai latin államokat is.

Az 1929-i fekete gazdasági év persze Japánra is kihatott. Egyes hajóstársaságok részvényeik után 1928-ban még 5—8% osztalékot fizettek, 1930-ban a részesedés már csak 4—5%-ot tett ki, mig 1931—1933-ban egyáltalán nem mutatkozott jövedelem. Sőt, 1933-ban 372.390 tonna hajóür maradt felhasználatlanul. Ez a szám 1935-ben 27.905 tonnára csökkent; később azonban ismét teljesen kihasználták a hajókat, ugy hogy 1939 második felében már ismét 7—8% osztalékot fizettek.

A hazai hajóépités éveken át nehézségekkel küzdött. A nyersanyagot csak külföldről lehetett behozni, az üzemek drágán dolgoztak, nem voltak versenyképesek. Megváltozott azonban a helyzet a japáni valuta leértékelésével, majd a kinai nyersanyagbehozatal következtében, ugyhogy ma 30 kisebb-nagyobb hajógyár dolgozik teljes üzemmel, tiz közülük hadihajókat is gyárt, illetve javit.

1938 junius 30-án Japán kereskedelmi flottája az érdekelt körök nagy csodálkozására 5,006.712 tonnára szökött fel. 1939-ben pedig, közvetlenül a mostani nagy háboru kitörése előtt, a világ hajózási sorrendjében Anglia (17,891.134 tonna), USA (8,909.892 tonna) után Japán következett immár harmadiknak a sorban 5,629.845 tonnával. Akkoriban 4550 kereskedelmi járművel rendelkezett, ebbe a számba a 100 tonnánál kisebb egységek nincsenek beleszámitva, ellenben 27 korszerü hajója 10.000 tonnánál nagyobb volt.

1939 őszén a japáni hajók zöme tiz nagy társaság tulajdonában volt, melyek közül a legnevezetesebbek: „Nippon—Yusen—Kaisha" (N. Y. K.) 125 hajóval (778.298 tonna) és az „Osaka Shosen Kaisha" 101 járművel (522.613 tonna).

A N. Y. K. társaság az ujonnan alakult kinai-keletázsiai szolgálatot ellátó „Toa Kaiun Kabushiki Kaisha" társaságnak nagyobb számu hajót adott át, ezeket azonban már ujakkal pótolta, ugyhogy jelenleg (1941 elején) a „N. Y. K." társaságnak már több mint 1,000.000 tonna hajóür áll rendelkezésére.

Érdekes és a japániak előretörésére jellemző, hogy ma a világ legnagyobb tengerhajózási vállalatai: a szovjetorosz „Sovtorglot" (Union of Soviet Socialist Merchant Marine), 238 hajóval (1,328.283 tonna) és az USA „United States Maritime Commission" 180 hajóval (1,114.819 tonna) és utánuk *a „Nippon Yusen Kaisha" (N. Y. K.) következik a világviszonylatban harmadik helyen...*

1939 ősze óta a japáni hajózás és hajóépités ujból ugrásszerüen emelkedett. A felkelő nap országának hajói máris átvették Anglia és más tengeri államok távolsági forgalmát Indiába, Ausztráliába, Észak-, Közép- és Dél-Amerikába...

Japán vaskövetkezetességgel azon dolgozik, hogy a Távol-Keleten a jelenlegi viszonyok között elért vezető szerepét a hajózásban is minden körülmények között megtartsa.

Suhay Imre.

Roosevelt hatéves közmunka-terve

Washington, márc. 18. (NST) Roosevelt hatéves közmunkatervet terjesztett a kongresszus elé. A terv az 1942. évre *három és félmilliárd dollárt,* a később időre pedig *2.5 millió dollárt* irányoz elő a munkanélküliség megelőzését célzó fontos közmunkákra.

Roosevelt egyébként ujabb fegyverkezési hitelről szóló törvényt irt alá. A törvény alapján az Egyesült Államok hadseregének és haditengerészetének pótköltségvetésére *1 milliárd 533 millió dollárt bocsátanak rendelkezésre.* Ebben az összegben foglaltatik a Guam és Samoa haditengerészeti támaszpontjainak kiépitésére szánt 13 millió dollár is.

Bábszinjáték

Uj szinház nyilt meg hétfőn Budapesten. Szereplői alig három arasznyiak, ennek ellenére tökéletesen betöltik szerepkörüket, ugy mondják *Arany János* gyönyörü verssorait, hogy öröm őket hallgatni. Mert nehogy azt higgye valaki, hogy ezek a színészek első felléptökre valami vásári komédiaféle játékot választottak. Nem, nekik csak a legjobb volt épp eléggé jó. Ezért merész ötlettel Toldi Miklós époszát vitték szinre, hűséggel ragaszkodva a nagy költő szavaihoz, melyeket *Rév István*, a szinház éltető lelke, mozgató ereje, mellékesen pedig megteremtője is, rendkivüli ügyességgel választott ki ugy, hogy az éposz érdekfeszitő drámává alakuljon.

A szinpad gyakran változik, ami csak előnyére válik az előadásnak, mert a diszleteket nézni külön müélvezet. Rév István, mint minden egyebet, ezeket is maga faragta, festette, ragasztotta bámulatos ügyességgel és művészi érzékkel. Nekem különösen a kis szobák tetszettek. Toldiné konyhája, ahol még a csirke is ott forog a tűz felett. Az apró, kékre festett fabutorok, a tányérok a falon, mind olyan műgonddal készültek, hogy akár iparművészeti kiállitásra lehetne vinni az egészet. A háló faragott gyertyatartóival, imazsámolyával, de a tájképek is mesteriek. Egyiknél-másiknál a tetszés és csodálkozás moraja zugott végig a nézőtéren, amint a lila-ezüst függöny felgördült. Külön kell beszélnem a világitásról, mely olyan hangulatot teremtett, hogy akármelyik nagy szinház megirigyelhetné. Igazán művészi az a kép, amikor Toldi elalszik a nádasban és az éjszakából lassanként hajnal, majd reggel lesz, épp igy a budai látkép is, mely csillagfényes és világitott ablaku mesevárosból hirtelen, átmenet nélkül alakul át vidéki kisvárossá, amint megszólal a kakas és Toldi kinyitja szemét.

A bábukról külön cikket lehetne irni, olyan tökéletesek. Mindegyiknek más az arckifejezése. Toldi Miklós jólelkü, pirospozsgás gyerekábrázatu, György, a rókalelkü bátyja, valóban rókaszerüen sunyi és egyben mord pofával ékeskedik, Toldi Lőrincné jóságos és egyszerü, Bencze erős magyar arc, becsületes és megbizható. Olyan mindegyik, mint egy-egy jól sikerült arckép, mely nemcsak hasonlit, hanem lényeget is ad.

Igaz, hogy az, aki faragta őket, hivatásos művész. Rév István előbb festő volt, majd szobrász, mig végül bábszinházat alapitott. Azt mondják, hogy a zsenit az különbözteti meg az átlagemberektől, hogy a tehetségen kivül van még egy tulajdonsága: hihetetlen mértékben képes a legapróbb részlettel is foglalkozni. Nem ismerem Rév István többi művét s igy nem értékelhetem tehetségét, de hogy a második kellék megvan benne, azt állitom. Nemcsak a bábukat faragta ki sajátkezüleg és látta el különböző elmés szerkezetekkel, melyek segitségével szemüket, szájukat, fejüket mozgatni lehet, hanem a diszleteken s a legapróbb kelléken kivül még a függönyt is maga, nem tudom, himezte vagy ragasztotta, ugyszintén a két oldalt disznek alkalmazott képeket is. Az egyik oldalon libás kis parasztlány hetykén és rövid szoknyásan, kövér mutatóujján lepke, körülötte szállingózik a többi, a másik oldalon gyerekpásztor fabárányokkal és röpkörő galambokkal, mindkettő olyan humoros és kedves, hogy az embernek kedve volna megsimogatni őket.

Csak a kisérő zene nem tőle való. A szerző *Laurisin Miklós*, akinek muzsikája igen ötletesen és találóan festi alá a helyzeteket. A rádiószerkezet azonban, mely a gramofonlemez hangját kivetiti a terembe, ugyszintén a világitási szerkezet is már ismét Rév István műve.

Ezt mind személyes tapasztalatból tudom. Apróra megnéztem mindent a szinfalak mögött, ahol keskeny, a teremből elkanyaritott folyosó a raktár, az öltöző s minden egyéb, ami még a szinfalak mögött lenni szokott. A folyosón kettenhárman sürögtek, a beszélő művészeket nem láttam, azok valahol máshol lehettek elbujtatva, ugy képzelem a szinpad alatt, kezükben a megfelelő bábukkal.

Valami, amin váltig csodálkoztam, az volt, hogy a szinpadon szereplő bábuk látszólag közepes törpe nagyságuak, valójában azonban alig két és fél arasznyiak. Hogy mi az oka ennek az optikai csalódásnak, nem tudom. Ugyanez áll a diszletek és kellékek méreteiről is. A farkasok például ugy hatnak, mintha valódi, eleven farkasok lennének, pedig a valóságban alig nagyobbak egy jókora patkánynál.

Ami magát a darabot illeti, Rév István rendkivül ügyesen állitotta össze Arany époszából. Ahol lehetett, a párbeszédeket mind gondosan felhasználta. Ahol nem lehetett a költő szavainak meghamisitása nélkül megmagyarázni a történteket, ott maga Arany János lépett elő, fekete diszmagyarban, ludtoll pennával kezében és előbb gondosan körülnézve, hogy mi is történik, zengő szóval adta tudtunkra, hogy ég a napmelegtől a kopár szik sarja, vagy hogy toppant vendégoldal reng araszos vállán, mármint a Toldién, stb., stb. Aztán, amint tisztába jöttünk a helyzettel, balfenéken feltünés nélkül ismét visszavonult. Ügyes megoldás, de, ha szabad valamit kifogásolnom, ugy kissé ritkábban élnék vele. Különösen az első részből jócskán huznék, nem mintha nem hallgatnám szivesen Arany halhatatlan versszakait, hanem mert ez meggyorsitaná a játék menetét. A második rész, melyben a költő személy szerint ritkábban és főleg rövidebben szerepelt, sokkal drámaibb és érdekesebb. Megfigyeltem, hogy a közönség is *ezt* a részt jóval nagyobb lelkesedéssel tapsolta meg.

Ugy érzem, hogy a műfajnak van nálunk jövője. Elvégre ez még csak az első próbálkozás. Majd kialakul, mit lehet ezekkel a furcsa, torz mozgásu kis alakokkal legjobban kifejezni. Valahogy ugy képzelem, hogy külön darabokat kellene számukra irni, olyanokat, melyeknek humora megfelel a bábuk alkatának és mozdulataik furcsa, ügyetlen ritmusának. Ilyen például Oz, a varázsló meséje. Azt hiszem, hogy elragadó volna a bábszinház szinpadán. Vagy valami Harlekino és Kolumbinaszerü történet, félig vidám, félig tragikus, szellemes és egyben groteszk, hogy összhangban maradjon a külsőségekkel. Szatira, humor, irónia: ez legyen a bábszinház-művészet gerince. Mellékesen mese is kell hozzá és élet. És persze művész, aki megirja. De tapasztalatom az, hogy ha valami megszületik, csakhamar megjelenik az is, ami kell hozzá. Tehát iró urak, előre! Itt az alkalom.

Bethlen Margit.

Tagadnak a Klima-féle államfelforgatási bünügy vádlottai

A büntetőtörvényszék *Héthelyi-tanácsa* Klima József vádlott társait hallgatta ki a keddi főtárgyaláson.

Magyari Bertalan géplakatos tagadta bünösségét. Szerinte csupán egy önvédelmi alakulatról volt szó. Azt beszélték meg, hogy amennyiben a zsidók vagy a kommunisták valamilyen felfordulást akarnak előidézni, ugy ők ezzel szembeszállnak. Az október 6-iki ujpesti felvonuláson részt vett ugyan és egy szakaszt vezényelt is, *de csak azért, mert neki volt csizmája.* Az egésznek azonban Iván Pál és Klima József volt a vezetője. Egy alkalommal Iván Pál őt felszólitotta, hogy legyen segitségére, mert Pajor Lajos lakásáról *néhány láda birsalmát akarnak elszállitani.* Csak az uton figyelmeztette őt Iván, hogy *vigyázni kell, mert esetleg felrobbanhat a csomag.* Később Cseh Lajos lakásáról hozott el egy csomagot, erről is csak otthon tudta meg, hogy gyaluforgácsba csavart Mannlicher van benne.

Cseh Lajos ugyancsak ártatlanságát hangoztatta. Klima és Iván felkérésére segitett egy csomag elszállitásánál. Neki azt mondták, hogy a csomagban *szilvalekvár van.* Gondolni sem mert arra, hogy autójába kézigránátok kerültek. Egyébként a szervezetben semmi szerepe nem volt.

Pajor Lajos elmondotta, hogy hozzá hozta Iván és Klima azokat a csomagokat, amelyek a gránátokat rejtették. Neki azonban csak annyit mondtak, hogy a csomagokban Klima „dolgai" vannak. Amikor felfedezte a csomagok tartalmát, nyomban felkereste Iván Pált és kérte azok elszállitását, ami meg is történt.

Magyari György a gránátokat tartalmazó csomagok szállitásáról, *Grünzweig János* a csoport gyakorlatairól vallott, ahol a kézigránátok dobására is kioktatták, végül *Ferenc Károly* arról vallott, hogy a csoport csak a szabadcsapatok volt tagjait tömöritette.

A tárgyalást szerdán reggel folytatják.

Elkészült az alföldi telepitések tervezete

Az Alföld pusztaságainak betelepitésére és a mezőgazdasági kulturába való bevonására vonatkozó tervezet a földmivelésügyi miniszter megbizásából elkészült s azt dr. *Tuzson János* egyetemi tanár ismertette. A tervezet szerint a telepitések szövetkezeti alapon indulnának meg. Negyven holdas parcellákat terveznek szövetkezeti központokkal, műutakkal, a parcellákat lakóházzal, gazdasági épületekkel, valamint élő- és holtfelszereléssel, gyümölcsfákkal, stb. látják el. A szövetkezeti központokban szövetkezeti ház, raktárak, templom, iskola, orvosi lak épülne s lehetővé válna kereskedők letelepülése is. A költségekre vonatkozó előirányzat az, hogy 400 millió pengő költséggel 600 millió pengő értékü gazdasági terület és berendezés érhető el. Hangsulyozni kell az *egységes vezetést*, mert enélkül egyik művelet káros lehetne a másikra. A tervezet szerint nagyobb viztartómedencéket, halastavakat kell létesiteni, ugyanigy vizlevezető- és egyben öntöző-csatornákat. A magyar Alföldnek mintegy 6 millió kat. hold használható területe van. Ebből 400.000 hold parlagon hever, ahová 10.000 munkáscsaládot kell telepiteni. A viz alá került terület mintegy 800.000 hold. A telepités alá és szabályozásra kerülő terület azonban jóval meghaladja a 2 millió kat. holdat. A tervezet szerint az Alföldnek jelenleg 300.000 hold erdőterülete van. Ehhez még 700.000 hold fásitásra van szükség.

A Pesti Hirlap gyüjtése az árvizkárosultak felsegélyezésére

Az árvizkárosultak fölsegélyezésére a Pesti Hirlaphoz az alábbi ujabb adományok érkeztek:

Herceg Pálffy László (Bp.) — —	2000.— P
A budapesti Deák-téri ev. elemi flu- és leányiskola növendékeinek gyüjtése — — — — —	249.28 P
Ujpesti Attila-utcai állami elemi leányiskola gyüjtése — — —	213.50 P
Kozma János fehérneműgyár (Bp.)	100.— P
Dr. Szilágyi Ignác (Adony) — —	50.— P
Báró Inkey Ágnes (Bp.) — — —	50.— P
Kozma János fehérneműgyár munkásai (Budapest) — — — —	45.— P
A nyirgelsei nőegylet — — —	40.— P
Valatin István (Bp.) — — — —	20.— P
Bertalan János (Csapótengelic) —	20.— P
Mihályffy Izabella (Vác) és özv. Vlaszaty Ferencné (Győr) 10—10 pengő, összesen — — — — —	20.— P
A körösmezői m. kir. kincstári mélyfurás üzemvezetőségénél levő alkalmazottak (Török István 3, Bör Ferenc 2, Tatár János 2, Bese Mihály 2, Bártfai Károly 1, Kovács Sándor 2, Tatár Tódor 2, Tóth József 2, Melnicsuk István 1, Frindt Károly 1, Kusnyiruk András 1, Kusnyiruk István 1, Korzsuk János 1, Domokos Bernát 1, Trincsák József 1, Bodzás István 1, Takács Sándor 1, Kasztenmayer Ferenc 1, Gönczi Sándor 1, Vizauér Dezső 1, Szarvas Tamás 1, Francz Ferenc 1, Gasparovics József 1, Tulajdan János 1, Oparanyuk György 1, Szenek Kálmán 1, Gyacsuk György és Fehérvári János 1, Székely Károly 1, Rácz Gábor 1, Milcsevics János 1, Steinkugler Gáspár 1, Nádolszky Sándor 2, Kiss Sándor 1. P. Összesen —	42.— P
Bankó Istvánné (Kisláng), Horváth Jenőné (Nyiregyháza) 6—6 P, Bencze Balázs (Rákospalota), Fábry Viktor (Borsa), özv. Borzsák Sándorné (Monor), dr. Fejes János (Siklós), Horváth Kapus Sándor (Csór) 5—5 P, Róm. kat. Egyházközség (Somsálybányatelep) 3.36 P, Posch János (Bp.), Szent-Andrássy György (Bp.) 3—3 P, Csizmadia János (Rinyaszentkirály) 1 P.	
Összesen — — — —	47.36 P
Mai gyüjtésünk — —	2.897.14 P
Előző kimutatásunk —	39.562.66 P
A Pesti Hirlap gyüjtése eddig —	**42.459.80 P**

Tizennégyezer tagja van a százesztendős Természettudományi Társulatnak

Ünnepélyesen emlékezik meg az évfordulóról a magyar tudományos világ

Az idén lép századik évébe a Királyi Magyar Természettudományi Társulat. Nem is hinné az ember, hogy ez a tudományos egyesülésünk milyen hatalmas tábort hóditott magának a társadalom minden rétegéből. Valósággal európai rekordot jelent az az adat, hogy a mai Magyarországon kerek számban 14.000 tagja van a társulatnak. A békevilágban ez a létszám elérte a huszezret is. A szerdai jubiláris diszközgyülésen *Gombocz Endre* egyetemi tanár, aki vaskos kötetben megirta a társulat száz éves történetét, ismertetni fogja a Természettudományi Társulat multját és azt a sokágu munkásságot, amellyel az a tudományok fejlődésének és népszerüsitésének ügyét szolgálta. Az ő szives közlése alapján módunkban van ismertetni a leglényegesebb adatokat.

— A társulat sohasem kérkedett a nyilvánosság előtt — mondotta Gombocz tanár —, de most, a századik évfordulón álszerénység lenne elhallgatni elődeink érdemeit. A gyöngyösi születésü *Bugát Pál* volt az, aki a magyar természetbuvárok szétszórt törekvéseit egyesitve, 1841-ben megalapitotta a Természettudományi Társulatot. Az volt a cél, hogy a nagyközönség körében felébresszék az érdeklődést a természettudományok iránt. Eleinte tul nagy célokat tüztek ki. Nemcsak ismeretterjesztéssel foglalkozott akkor a társulat, hanem fel akarta kutatni az ország természeti kincseit, külön muzeum alakitását is tervezték, amikor már állt a Nemzeti Muzeum. 1848 után pedig a Társulat valósággal *egy második Akadémia szerepét akarta játszani*, tagjai elméleti kérdésekkel és elvont buvárlatokkal foglalkoztak. 1869-ben *Szily Kálmán* lett az elnök. Éles szemmel látta meg, hogy mik az *igazi* tennivalók. Neki köszönhető a taglétszám rohamos szaporodása, ami azt eredményezte, hogy *az ország minden részéből jutottak értékes s fölhasználható adatokhoz a természettudományok szaktudósai.*

— Mikor a társulat igy megerősödött, folyóiratai és kiadványai évről-évre szaporodtak, akkor jutott *Ilosvay Lajos* arra a gondolatra, hogy szakosztályok közt kell felosztani a munkát. Éppen a félszázados fennállás évfordulójára esett a szakosztályok megalapitása. Ezek egytől egyig érdemes munkát végeztek s *kiadványaikkal csereviszonyt létesitettek számos idegen állam hasonló célu intézményeivel.*

— Páratlan népszerüségét a Természettudományi Társulat annak köszönheti, hogy kiadványai mindig a megbizhatóság jellegét viselték magukon. Tagjaink közt tisztelhetjük *Magyarország hercegprimását. József* kir. herceg Őfenségét, tudományos életünk számos kitünőségét. De sok buzgón működő tagunk van egyszerü vadászemberek, villamoskalauzok és más közrendü emberek sorában. *Több mint félezer kötet jelent meg eddig a társulat kiadásában.* Ezek közt nem egy könyvészeti ritkaság ma már, mint pl. *Hermann Ottó* hires munkája, „A magyar halászat könyve". A centenáriumra 6 kötetes enciklopédia kiadását határozta el a Társulat, ebből már 6 kötet megjelent, kettő most van sajtó alatt.

— Reméljük — fejezte be szavait Gombocz tanár —, hogy ünnepi közgyülésünk és májusban tartandó diszülésünk fel fogja kelteni a magyar társadalom érdeklődését. A közgyülésre meghivtuk azokat, akik *ötven év óta tagjai a társulatnak* és üdvözlő iratot fogunk nekik átnyujtani. Azonkivül az idén kiadjuk a Szily-emlékérmet és az ugyancsak Szily Kálmánról elnevezett nagy jutalmat, mégpedig *Zimmermann Ágostonnak*, az európai hirü anatómusnak, a társulat jelenlegi elnökének. Az ünnepi évet szerettük volna külföldi tudósok vendégül látásával is emlékezetessé tenni, de erre a háborus viszonyok miatt aligha kerülhet sor. Ugyancsak le kell mondanunk a tervbe vett kiállitásról, amelyben a természettudományi kutatás száz éves fejlődését akartuk szemléltetni.

Letartóztatták az „Aranykalász" mezőgazdasági szövetkezet három vezetőjét

Nagyarányu sorozatos csalási ügyben végzett hetekig tartó nyomozást a budapesti főkapitányság bünügyi osztálya. Körülbelül egy hónappal ezelőtt ugyanis *Teller Vince* gépkocsivezető panaszt tett a főkapitányságon és elmondotta, hogy az *„Aranykalász" Mezőgazdasági Szövetkezet igazgatói több ezer pengő erejéig megkárositották.* A gépkocsivezető elpanaszolta, hogy hatezer pengőt adott át a szövetkezetnek, arra a célra, hogy ezen az összegen sertéseket vásároljanak. A szövetkezet igazgatói heti kétszáz pengő haszonrészesedést igértek a kölcsönzött hatezer pengőért, azzal a megállapodással, hogy a hatezer pengő egyheti felmondással bármikor rendelkezésére áll. A szövetkezet három hétig meg is tartotta a megállapodást és a gépkocsivezető három héten keresztül megkapta a heti kétszáz pengő haszonrészesedést. A negyedik héten azonban nem fizették ki a kétszáz pengőt és azután hiába sürgette mind erélyesebben a részesedést vagy a kölcsönadott összeg visszafizetését. Végül Teller Vince a főkapitánysághoz fordult. Ekkor indult meg a nyomozás és csakhamar kiderült, hogy nem Teller az egyetlen, akinek ügyében a rendőrségnek nyomoznia kell.

Egymásután érkeztek a följelentések a főkapitányságra. A legtöbb károsult a szövetkezet faosztályа ellen tett panaszt. A nyomozás során kiderült, hogy *a szövetkezet faosztályán 29 fakereskedőnek igértek 452 vagon fát*, erre különböző összegü előlegeket vettek fel, de a 452 vagon helyett *csak — 70 vagon fát szállitottak.* A károsultak panaszaiból kiderült, hogy *a kár meghaladja a negyvenezer pengőt.*

A főkapitányság bünügyi osztálya hetekig tartó nyomozás után intézkedett, hogy állitsák elő az „Aranykalász" mezőgazdasági szövetkezet két igazgatóját, a 46 éves *Csányi Sándort* és a 43 éves *Gibiszer Dénest*, továbbá *Raska Sándort*, a szövetkezet faosztályának 39 éves vezetőjét, mert *az a gyanu ellenük, hogy sorozatos csalásokat követtek el.* A főkapitányságon kiderült, hogy — *mindhárman büntetett előéletüek.* Csányi Sándor igazgatót egyszer, Gibiszer Dénes igazgatót *háromszor* és Raska Sándor osztályvezetőt ugyancsak *háromszor büntették már meg.* A rendőrség az 1935-ben alakult szövetkezet e két igazgatóját és a faosztály vezetőjét *csalás büntettének gyanuja cimén letartóztatta.*

Megoldódik a francia élelemkérdés?

Washington, márc. 18. (KH) Henry Haye washingtoni francia nagykövet hosszabb kihallgatáson volt Roosevelt elnöknél a Franciaországnak szánt amerikai élelmiszerszállitások ügyében. A nagykövet a kihallgatás után ugy nyilatkozott, hogy *nagyszámu amerikai élelmiszerszállitmány indul* a közeljövőben a meg nem szállt Franciaországba. Az élelmiszerszállitmányokat az amerikai Vöröskereszt küldi és Franciaországban is az amerikai Vöröskereszt intézi a szétosztást. A nagykövet közölte, hogy Nagy-Britannia *hozzájárulását adta* a francia élelmiszerkérdés ilyen megoldásához.

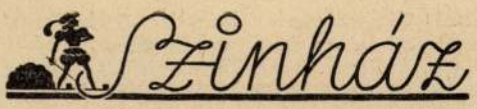

NÓRA.

Nemzeti Színház.

Első örömünk a színésznőnek szól, aki érezhetőleg és érthetően megúnta az utóbbi esztendők testreszabott szerepeit, alakításra vágyik, művészi munkára. Választását ugyan nem tartjuk a legszerencsésebbnek, Ibsen Nórája fölött elszaladtak az idők, az emancipáció problémája ma már ott tart, hogy — mondjuk — egy dohányzási tilalom több nőt sujtana, mint férfit. A darabban meglevő apró emberi kérdések ugyan időtállók, a házasság problémája azonban öncélúbb darabokban szerepelt már Ibsen óta, mégha írói erényekben nem is múlták fölül őt. A színház igyekezett szembeszegülni az idővel, apró változtatásokat eszközölt a darabon, jelentős-jelentéktelen kihagyásokkal, a főszereplő színészi egyéniségéhez adaptálta Nóra szerepét, a közönséghatás észrevehető sikerének reményében. Ehhez a változtatáshoz joga van a színháznak, elvégre nem a darab jelent meg új köntösben, csak egy nagy színésznő számára állított művészi feladatot. Érzésünk szerint Bajor Gizi nem szorult rá erre az adaptációra, emlékszünk az Amerikai Elektrából azokra a kemény és elhatározó vonásokra, melyek Nóráé is, a harmadik felvonás — most átformált — végjeleneteiben.

A darab új méltatása alól fölmentve érezzük magunkat, olvasóink a napilapokból minden változatban olvashatták Ibsen és a Nóra dícséretét. Ha ismerik a darabot, velünk együtt sok mulatságuk lehetett, de velünk együtt örülhettek a színészi alakításoknak a szokottnál jóval terjedelmesebb elemzésén is: Bajor Gizi nagy művészete sikerének kell köszönnünk. Ez a művészet meg is követeli a mélyebb figyelmet, mintaalakítás, még az első felvonás terjengősségében is számtalan apró részletfinomsággal segíti a probléma fölvázolását. A második felvonás fokozódó idegességének és a harmadik felvonás nagy válságának rajzolása a művésznő egyik legszebb, sokáig emlékezetes alakítása. Melléje, amint a napilapok kritikái is helyezték, Jávor Pál Rankja kerül. A színészt a szerepek érlelik, s Jávor megérdemli a legszebb karakter-szerepeket is. Eltérő a véleményünk Major Tamás megítéléséről. El kell ismernünk, alakítása egységes és átgondolt, sok olyan művészi egyszerűséggel, aminek ellenkezőjére is van hajlandósága a művésznek. Mégsem Ibsen Krogstadtja ez a figura, sok benne a sötét, gengszter-vonás, még egy-két fokkal halkítani kellene és hangfogóra venni. Lehotayhoz nem illik meggyőzően Helmer szerepe.

A rendezés finom, az átvilágított díszleteket igen ötletesen és hatásosan használja. Egészben véve a Nemzeti Színház sokáig emlékezetes előadása.

MARIE-ROSE.

Vígszínház.

Pirandello drámái között szerepelnek a színpadi rögtönzések drámamotívumként, természetesen a jól megkonstruált „rögtönzések" pontos dramaturgiával viszik a cselekvényt. Egy egészen szabad színházi rögtönzés lehetősége forgott az ismeretlen francia szerzők darabjának előadása alatt fejünkben, mi lenne, ha egyszer minden terv nélkül kiengednék a színpadra a Vígszínház művészeit, hogy rögtönözzenek színházi emlékeikből játékot és alakítsanak valami szerepet. Egészen bizonyos, hogy Somlay ilyesféle öreg urat alakítana, mint ebben a darabban, körülbelül ugyanazokat is mondaná. Hasonlóan Tolnay Klári is könnyen tudna Hamupipőke lenni, aki királykisasszonynak is fölényesen kitűnő. A többi színész erőlködés nélkül alkalmazkodhatna hozzájuk, Ajtaynak más darabokban is ősszülőre van púderezve a halántéka, Ladomerszky Margit szerepét is ismerjük máshonnan. Szilassy László esetleg a rögtönzésekben nem is lenne olyan hallatlanul merev és kifejezéstelen, mint ebben a valóságos darabban. Persze Biharyt akkor is sajnálnók ilyen semmitmondó szerepben, a fiatal Benkőről meg ismét csak tehetségét állapítanók meg, — de semmivel sem nyujtana kevesebbet a rögtönzés, mely jól bevált színpadi emlékekre támaszkodik, éppúgy, mint ez a sokszorosan ismert darab.

Ugyanis a közönség csak a színészeket dícséri benne, s csak értük és miattuk megy el a színházba. Az, hogy elég ügyesen összetákolt darabot kap a régi kellékekből, nem is fontos. Nem fontos?

NEMZETI BÁBSZÍNJÁTÉK.

Beszámolónkkal olyan színházi élményre szeretnők felhívni az olvasó figyelmét, mely bennünket elkápráztatott, s olyan művészettel ismertetett meg, melynek formáiról nem sokat tudtunk, lehetőségeiben meg nem is látjuk a határt. A színházi művészetnek valami ősi megnyilatkozása állt elénk, az emberi utánzóösztön legrégibb színjátéka, a megelevenítés gyermekien egyszerű és tiszta, de emberien bonyolult játéka. Az ősi bábjáték, gyermekkorunk babázó és felnőttet-utánzó játékainak

emléke *Rév István Árpád* szobrászművész megalkotásában érett és kiforrott művészetként fordította figyelmünket a bábjátékra: az emberi lélek e primitív kitárulásának mélységesen mély alakoskodására. A színjátszás kialakulásában vallási szertartások nyomait kutatjuk. A bábjáték a természetfölötti hatalmak bálvány-jelképeinek koráig nyúlik vissza, az álarcok, a rendkívüli megjelenítésének ősi koráig. Gyökere a néplélekből táplálkozott, a népi művészet egyszerű, spontán ihlete hívta életre. Ma is megvan a nyoma a primitív népek kultúrájában, a valószínű indiai őshazájától Kína és Japánig, másfelé a görögségen keresztül egészen napjainkig, különösen a latin népek népi művészetében. Az emberi félszegség, esetlenség, ügyetlenség megrázó kifejező eszköze, a természetfölötti hatalmak egyszerű megjelenítője. Nevetünk a bábok félszegségén, ügyes ügyetlenkedésén, mozgó ajkaikra adott szavaik azonban bennünket idéznek, nekünk szólnak. *Rév* hosszú mesterségbeli próbák után nálunk is meghonosítani igyekszik ezt a sajátságos művészetet. Elmélyedt tanulmányainak nyomát mutatja, hogy a népi formák átültetésével tör az elismertetésre. Megnyitó bábjátékában Arany Toldiját ültette át a bábjátékkal képviselt népmese világába. Most *Istvánka* című játékával valóságos népmesét dramatizál, a halál mindenhol jelenvalóságát és a halál utáni élet szépségét ábrázolja. A közönség magatartásán mérhető le legjobban hatása, hogyan változik a kíváncsi, a bábok kedvességein mosolygó nézőből elmélyedő, elgondolkodó szemlélővé. A szó — mozdulat kapcsolata a bábszínjátékban primitív egyszerűségénél fogva a legközvetlenebb, művészi hatása is ennek a kapcsolatnak mélyítésével fejlődhet. Rév István Árpád érzi ennek a művészi kapcsolatnak az értékét, az Istvánkát ő maga dramatizálta. Egyik-másik képének beállítása mesteri, az első felvonás búcsújelenete a bábok mozdulatainak, a jelenet fölépítésének és „színészi" megoldásának rendezésével is meglepő. A díszletek meseszerűen szépek.

Együtt van egy ősrégi, de mielőttünk új művészetnek minden feltétele. Ha a közönség kultúrigénnyel fölismeri a bábszínjáték művészi értékét, olyan újfajta játékkal gazdagodik színházi életünk, mely csak filozófiai magaslaton, az élet legnagyobb kérdései vagy a mese dimenziói között keresheti művészi alapjait. Abban a dimenzióban, amelybe „nagy" színházaink egyre ritkábban térnek vissza.

Kenyeres Imre.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DR. MÁTÉ KÁROLY.

38.757. — Kir. M. Egyetemi Nyomda, Budapest.
(F.: Thiering Richárd.)

MEGHÍVÓ

A KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

1941. évi december 8—28. között a Műterem kiállítási termében (Budapest IV, Kossuth Lajos-utca 12. félemelet) rendezett

KÖNYVMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSÁRA

A kiállítás bemutatja a könyv technikai és művészi anyagának műhelymunkáját és a 365 éves Kir. Magy. Egyetemi Nyomda könyveinek sorát, legrégibb kiadványaitól legfrissebb ujdonságáig.

A kiállításon résztvesznek: Burján László, Byssz Róbert, Éless István, Boldogfai Farkas Imre, Janovits István, S. Kovács Kalmán, Végh Gusztáv grafikus és festőművészek.

A kiállítás nyitva hétköznapokon (és aranyvasárnap) délelőtt 9-től délután 6 óráig, vasár- és ünnepnap délelőtt 9-től délután 2-ig.

Belépődíj 1·— pengő.

Diárium 1941. 11. 27.

Ford-Taunus

bemutatókocsik keveset futottak, Ford Eifel, ángol Ford, Skoda 4 ajtós keveset használt, kisfogyasztású személyautók kifogásalan karban, olcsón kaphatók.

HAHN ARTHUR ES TARSAI

Andrássy-út 10. Telefon: 11-36-19.

Napihírek

Abrudbányától Bukarestenen, Zilahon át az ereklyés országzászlóig

A trianoni megpróbáltatás könnyes, bánatos évei után megdobbant a magyar honvéd bakancsa Erdély földjén és *a zilahi főtéren, a pénzügyigazgatóság homlokzatán ismét büszkén leng a huszonkét éven át rejtegetett tépett, kopott, mégis legszebb, magyar lobogó.*

Csch Ferenc nyugdíjas Máv intézőtől levél érkezett a Máv igazgatóságához, melyben felajánlja a magyar királyi államvasutaknak *az abrudbányai állomási zászlót, amelyet 22 évig féltve őrzött.* A Máv igazgatóság a vasúti tisztképző tanfolyam hallgatóságából küldöttséget szervezett és elküldte Zilahra, hogy ott vegyék át és a jövőben ünnepi zászlóként használják.

A zászló őrzése igazi hőstett volt. Őrzője elmondta, hogy eleinte több helyen rejtegette, párnába, majd takaróba varratta be. „Az volt a kívánságom, mondta Cseh Ferenc az átadáskor —, hogyha előbb halok meg, mint a magyarok visszatérnek, erre a magyar zászlóra fektessék fejemet." Elhelyezték Bukarestbe, ott is őrizte 5 nehéz éven keresztül. „Minden március idusán kibontottuk a zászlót, körülálltuk, összecsókoltuk és sirattuk a nyomorúságunkat."

A vasúti tisztiképző tanfolyam és a kebelében működő lövész- és leventeegyesületek ezt a zászlót avatják ünnepi zászlóvá Budapesten március 12-én délben 12 órakor az ereklyés országzászlónál. Az ereklyés országzászló nagybizottság elnöksége a legnagyobb kitüntetéssel, az országzászló-szalaggal díszíti fel.

Tisztítsa

meg olykor szervezetét a bélben felhalmozódott sok káros salaktól akkor is, ha nincs székrekedése. Jó tisztító hashajtó a DARMOL

— **Bánffy Dániel báró cikke a Südost-Echoban.** Bánffy Dániel báró földmívelésügyi miniszter „Magyarország mezőgazdasága együttműködik" címmel cikket írt a bécsi Südost-Echo legutóbbi számában. Cikkében méltatja a magyar-német mezőgazdasági egyezményt és örömmel állapítja meg, hogy az egyezmény kihatásai nemcsak kielégítőek, hanem a jövő szempontjából biztató kilátásokat nyitnak meg. Állandó törekvésünk a termelési tehnika fejlesztése, ezért minden új német mezőgazdasági gépből és szerszámból átveszünk egy-egy példányt és a beváltakat használjuk a magyar mezőgazdaságban. A bécsi tavaszi vásárnak éppen az a jelentősége, hogy közelhozza hozzánk azokat a német tehnikai eredményeket, amelyeket mi is előnyösen alkalmazhatunk.

Teniszpályák bérelhetők!

„Lipótvárosi" V., Pozsonyi-út 27.
„Fasor" VII., Damjanich-utca 24.
„Abonyi" XIV., Abonyi-utca 3. (Aréna-út sarok.)
Érdeklődés a helyszínen vagy 427-462 telefonon.

— **Tárlatvezetés az egyházművészeti kiállításon.** A nagysikerű egyházművészeti kiállításon a Nemzeti Szalonban március 2-án, vasárnap déli 12 órakor Jajczay János dr. műtörténész, egyetemi magántanár szakértő magyarázatokkal vezeti a látogatókat. Az egyházművészeti kiállítást a nagy érdeklődésre való tekintettel március 9-ig meghosszabbították. A kiállítás naponta este 7 óráig van nyitva.

Csillárok Mária Terézia kristályüvegből bronzból, kovvasból, minden stylben elsőrangú kivitelben.

BAN ALADÁR, IV., Pilvax-köz

— **Országzászlóőrség.** Vasárnap a budapesti XII. kerületi — Magyar optikai művek — leventeszakasza teljesít őrszolgálatot az ereklyés országzászlónál. Déli 12 órakor a kerületi leventezenekar kíséri a csapatot őrségváltásra és adja a Szabadságtéri térzenét.

— **A természetes „Ferenc József" keserűvíz** régóta kitünően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél: biztos, enyhe és gyorsan ható hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. **Kérdezze meg orvosát!**

Március vigasza

Irta: Komjáthy Aladár

Március szele rebben,
sosem jött nehezebben
a várva várt tavasz,
még fáj a tél keserve,
de végül is leverve,
riadtan megszaladt.

Szabadság szava voltál
szép március. Az oltár
nem dőlt le. Él a hit,
hogy annyi szenvedésre
a jobb jövő reménye
arany fátyolt terít.

Hiszem, ahogy a fákra
borul a tavasz lángja
s elűzi a havat,
kivirágzik a holnap
s a mostani pokolnak
emléke sem marad.

Ma még csak félve élünk
s riadt testvériségünk
oly messze, mint az ég,
de mégis, mint a csillag
sugarával kacsintgat
az emberség felénk.

Fürödjetek a szélben
szép madarak. Ó! mért nem
lehetek társatok?
Csak bámulok felétek,
vágyaimat vigyétek,
ha már nem szállhatok.

Tiétek a szabadság,
engemet a havas fák
emléke még riaszt,
de szárnyatokat lesve
szivem mohón kereste
s meglelte a vigaszt.

— **A veszprémi püspök böjti pásztorlevele Krisztus igazsága melletti kitartásról.** Czapik Gyula veszprémi megyéspüspök a nagyböjt alkalmával pásztorlevéllel fordul híveihez. Mindenekelőtt arra figyelmeztet a főpásztor, hogy a hívek Krisztusban ne csak higyjenek, hanem e hitök szerint cselekedjenek és éljenek is. Ma mindenki kereszténységet hirdet, Krisztus fölségét elismeri, ennél azonban nem megy tovább és mindent Krisztus ellenére cselekszik. Nem elég hinni Krisztusban, hanem e hit szerint kell élni is. Majd azt sürgeti híveitől, hogy tartsanak ki Krisztus igazsága mellett és ne tartsanak azokkal, akik a katolikus hittel ellenkezőt hirdetnek. A főpásztor harmadik intelmében felszólítja a híveket, hogy hitük megvallásától és a katolikus egyház hűségétől ne tántorítson el senkit sem anyagi haszon, sem mások befolyása.

— **A hitoktatói feladatokat vitatták meg a református vallásoktatók gyűlésén.** A református vallásoktatók szombati gyűlésén Szabó Imre református esperes megnyitója után Benkő István pestkörnyéki esperes a világon mérkőző szellemi irányzatokról beszélt, Karácsony Sándor egyetemi tanár a serdülő kor lélektanának a vallásoktatásban való felhasználásáról értekezett, vitéz Csia Lajos a szektákról, Victor János lelkipásztor a konfirmáció és a hitoktatás viszonyáról, Szabó Imre esperes a budapesti hitoktatás megoldandó feladatairól tartott előadást, Sebestyén Andor lelkipásztor pedig összefoglalót adott a fasori vasárnapi iskola csoporttanításáról.

Fiúinternátus Eötvös-u. 23/a

Benlakók, bejárók. — Eredményes tanítás.

A csillagoktól a tengerfenékig

A hetvenéves Cholnoky Jenő nagy műve

Aki Magyarországon komoly földrajzi műveltségre törekszik, nagynevű földrajztudósunk, *Cholnoky* Jenő könyveihez kell elsősorban fordulnia. Mint a budapesti egyetem tanára, mint író s mint a Földrajzi Társaság Könyvtárának szerkesztője, egyaránt maradandót alkotott, a magyar földrajztudomány örökre összeforrt *Cholnoky* nevével. Egész írói pályájának talán legnagyobb és legjelentősebb művét új munkájával alkotta meg. *„A csillagoktól a tengerfenékig"* a földrajztudomány elvontabb fogalmait tisztázza, azokat a kérdéseket tárgyalja, amelyek a tájleíró s politikai földrajz területén kivül esnek s amelyek alapjai a komoly földrajzi ismereteknek. A hatalmas mű első kötete: „A csillagok világa" a világegyetem titkait tárja fel az olvasó előtt. Földünket körülvevő légkör tüneményeivel foglalkozik a második kötet, *„A meteorológia"* és sorraveszi a levegő fizikai és kémiai tulajdonságait, a hőmérsékletváltozás jelenségeit, az időjárás és éghajlat törvényeit. A harmadik kötet: *„Hegyek és völgyek"*, a föld őstörténetével kezdi s végigvezet azon a bonyodalmas úton, amely a föld mai képét alakította ki. A negyedik kötet: *„Szárazföldek és tengerek"* címen a föld felületét tárgyalja.

Kétezernyi oldalon, ezernél több képpel jelent meg a hatalmas mű. A magyar könyvkiadás fontos eseménye Cholnoky Jenő hatalmas műve s különös érdeme a *Franklin-Társulatnak*, amely a könyvet művészi kiállításban, finom papiron, az illusztrációkkal nem takarékoskodva jelentette meg.

A vasutasság kívánságai

A *magyar vasutasok országos szövetsége* nagyválasztmányi gyűlést tartott *Homonnay* Tivadar elnökletével. *Lády* István főtitkára jelentésében rámutatott azokra a rendkívüli körülményekre, melyek a háború folytán országunkra nehezednek és amelyek kényszerítő és korlátozó rendelkezései alól a vasutasság sem mentesülhet. Szükség van a vidéki vasutasok cukorellátásának megjavítására. A vasutasság tudatában van annak, hogy nagy kérdéseinek megoldásával a jelenlegi helyzetben foglalkozni alig lehet, de kéri, hogy legalább *bizonyos azonnal végrehajtható intézkedésekkel segítsenek rajta.* Ilyen például a többletmunka ellenértékének anyagi elismerése. Ide tartozik a személyzet minden rétegének *megfelelő pótlékokkal, túlóradíjakkal és átalányokkal való díjazása, ami pénzügyi szempontból terhet alig jelent.*

Kéri tehát a vasutasság a műszaki és építési pótlék rendszeresítését, a hídvizsgálati, műhelyi, laboratóriumi és építési pótlékok visszaállítását, a napidíj, utiátalány, kilométer- és órapénzek csökkentésének megszüntetését, állomásfőnöki átalányt, az állomásvezetők és forgalmi szolgálattevők részére éjjeli pótlék megállapítását, határállomási pótlék, ruhatári jutalék és gépfelvigyázói pótlék kiutalását. Szükségesnek tartja a vasutasság a négy középiskolás tisztviselők nyugdíjügyének rendezését, a nyugdíjazások folytán megürült állások évközbeni betöltését, a segédtiszti és altiszti kar kedvezőbb előléptetését, a kinevezési és előléptetési ügyeknek az államvasutak igazgatóságára való teljhatalmú átruházását. A vasutasság kéri a Máv vezetőségétől, hogy *az eddig tanusított teljes megértés szellemében segítsen helyzetén.* A felszólalások során *Major* Sándor drágasági segély folyósítását, *Meskó* Andor a lakáspénzek csökkentésének megszüntetését, *Schworbauer* Lajos a családvédelem kiépítését kérte. *Cséplő* József a nyugdíjasok sorsának megjavítását sürgette. Több felszólalás után az elnök zárószavaival ért véget a gyűlés.

— **Eltemették Lux Eleket.** Szombaton délután helyezték örök nyugalomra a kerepesi-úti temetőben Lux Elek szobrászművészt, az iparművészeti iskola tanárát. A temetésen az evangélikus egyházegyetem megbízásából Scholtz Oszkár dr., az irodalmi és művészeti tanács megbízásából Say Géza kultuszminisztériumi tanácsos jelent meg. Sokan eljöttek az író- és művészvilág képviselői közül is. Varsányi Mátyás evangélikus lelkész beszéde után Györgyi Dénes az iparművészeti iskola nevében, Szablya János az iparművészeti társulat képviseletében, Kisfaludy Stróbl Zsigmond a Szinyei Merse társaság, Krusnyák Károly pedig a Benczur-társaság nevében búcsúztatta az elhunyt szobrászművészt. Végül Krisch Jenő tolmácsolta szükebb hazájának, Szepességnek üdvözletét.

x **Uj tavaszi** képes főárjegyzékünk megjelent és azt bárki kívánságára ingyen és bérmentve megküldjük! Magyar Magtenyésztési rt. Menori Magkereskedése Budapest VIII. Rákóczi-út 7.

Növényhús a tökéletes húspótló. Felnőttnek, gyermeknek, diétásnak. 4 személyes adag 36 fillér.

Kapható MEINL-üzletekben és Növényi tápszerüzem, VII., Huszár-utca 10.

EGYÉNI UTAZÁSOK

A TÁTRÁBA

CSORBATÓ
Hotel Hviezdoslav 2 hét P **206.—**-től
UJCSORBATÓ
Hotel Móry 2 hét . . P **150.50**-től
LOMNIC
Grand Hotel 2 hét . . P **166.50**-től
MATLARHÁZA
Hotel Esplanade 2 hét . P **138.50**-től
ÓTATRAFÜRED
Grand Hotel 3 hetes olcsó pausálár . . . . . P **330.50**-től
és az összes kisebb-nagyobb pensiókban.

Irodánk vállalja a kedvezményes vizum beszerzését és a költőpénz igénylését.

Közvetlen kocsi szombaton és vasárnap Budapest—Poprádfelka a reggel induló kassai vonattal.

50% kedvezmény a szlovák vasutakon.

Jelentkezni lehet:

UTAZASI IRODANKBAN, VIII., József-körút 5. Telefon: 14-44-00

és az

IBUSZ MENETJEGYIRODABAN, Vigadó-tér 2. Telefon: 180—820

Az idősebb Codreanu vádbeszédet mondott Horia Sima ellen

Bukarest, március 1.

A hadbíróság *Campulungban* megkezdte 72 lázadó bünperének tárgyalását. A védelem tanunak idéztette be *Jon Zelea Codreanut*, a kapitány édesapját, aki vallomásában ismertette, hogy *milyen szerepet játszott a legionárius mozgalomban Horia Sima.*

Az idősebb Codreanu szerint *Horia Sima még a kapitány életében megkezdette árulását.* Fejében már akkor megszületett az a gondolat, hogy ő foglalja el a kapitány helyét és minden igyekezete oda irányult, hogy ezt az elgondolást meg is valósítsa. Amikor a kapitány börtönben ült, Horia Sima Kolozsváron és más városokban sorozatos merényleteket követtetett el embereivel, csak azért, hogy börtönben ülő vezére helyzetét sulyosbítsa.

Engem azzal, hogy a vezetést nekem akarja átadni — mondotta továbbá a kapitány édesapja — *Bukarestbe csalt, itt pedig embereivel agyon akart lövetni.* Arra a székházra, ahol én laktam, gépkocsikból géppuskatüzet bocsátott, majd egy nappal később *magánlakásomat, ahol családommal laktam, több mint száz vörösgárdista vette körül és csak úgy tudtam megszabadulni a gyilkos golyók elől, hogy magamat és családomat elbarrikádoztam és egészen hajnalig tüzeltem a támadókra.*

— **Farkas István református püspök böjti pásztorlevele.** A sulyos betegségéből fölépült Farkas István tiszáninneni református püspök hosszabb böjti pásztorlevéllel fordult híveihez. A református püspök nagyböjti szózatában a nemzeti böjt, önmegtagadás, a bizalom, kitartás és a szociális ujítások igéit hangoztatja, a nemzet élén állók iránti hűségre és a termelő munkában való helytállásra buzdít.

Házasság

elsa neuwohner IV. duna u. 3 haut coutur nemes anyagok finom női szabóság. robes costumes manteaux

Tóth Margit és *Palotás* István dr. március 1-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Temesváry Ida okl. tanítónő (Budapest) és *Simon* István számtiszt (Rudabánya) jegyesek.

Kalotai-Klár Erzsébet és *Both* Lajos jegyesek.

Hajdu Éva és *Falvay* Andor m. kir. főhadnagy jegyesek (Debrecen). Minden külön értesítés helyett.

Marton Gabriella okleveles tanítónőt eljegyezte ifj. *Tuka* Géza aljegyző.

Belcsák Aladár, a Mezőgazdasági Ipar rt. h. igazgatója és neje *Muraközy* Ilona leányát, Zsuzsát eljegyezte *Barabás* Béla m. kir. főhadnagy, *Barabás* Béla Szeged Városi Árvaház igazgatója és neje *Lovászy* Mária fia.

Littke Dezső leányát, *Mártát*, eljegyezte *Takács* István okl. gépészmérnök.

*

Legújabb frakk, szmoking, zsakett kölcsönzés Teichner, IV. Királyi Pál-utca 7. Tel. 185-796.

*

Palugyay Győző Viktor szücs kölcsön is ad szőrmét, belépőt, bolerót alkalmakra. IV. Váci-utca 15.

BRILLIÁNS ARANY EZÜST

vétele és eladása **VARJAS** Károly-körút 22 **udvarban** Tel. 189-238

Bábosjáték jó Tholdi Miklósról

Irta: Dékány András

Mint ha pásztortűz ég őszi éjszakákon, Messziről lobogva tenger pusztaságon: Toldi Miklós képe úgy lobog fel nékem Majd kilenc-tíz emberöltő régiségben.

Ülünk és nézünk, néha felnevetünk, néha meghatódunk és nem tudunk betelni a csodálkozástól. Az öreg *Bence* mulatozik éppen, rákönyököl az asztalra, gyakran hörpintget a kupákból, olykor csuklik egyet-kettőt, ilyenkor meghökken, körülnéz. Amúgy „ökör iszik magában" módjára mulat *Bence* bátyó, de jól mulat: *nekiereszti a hangját, kucsmáját lökdösi a fejebúbján nagy jókedvében* és ahogy fogy az itóka, úgy forog a szeme, úgy tágul a szempillája. Azután megcsúszik, az asztal alá huppan, nagyokat ásít és nyögve elalszik...

Felcsattan a taps: a „nézőtér" kivilágosodik és az öreg *Bence*, a Toldi-ház hűséges Tiborca *meghajolva köszöni az ünneplést.* Igazság szerint csak ketten vagyunk nézők: *Gecső* Sándorné, a rádió közkedvelt szpikere és ezeknek a soroknak szerény írója, akik abban az örömben részesültek, hogy elsőnek nézhetik meg *Rév* István ~~iparművész~~-tanár és *Laurisin* Miklós zeneakadémiai professzor bábszínházát. Jeleneteket látunk a megnyitó műsor Toldijából, *Arany* János halhatatlan eposzából *és szívünk kalapál az örömtől, lelkünk Toldival szárnyal a művészi szépség magasságaiba...*

Ugy érezzük magunkat, mintha igazi színház házipróbáján lennénk. Előttünk a színpad, a díszletek mögött jövés-menés, mellettünk fehér köpenyben *Rév* Pista, a ki egyszemélyben minden: színházigazgató, rendező, színpadkonstruktőr, díszlettervező, a bábuk faragója és öltöztetője — a bábszínház ezermestere!

— *Kérem bevilágositani az első képet,* — mondja Rév István és újból sötét lesz a nézőtér.

A színpad függönyét lassan leengedik és csak oldalt világitanak a kárpitok: jobbról egy parasztfiúcska, balról egy leányka. Posztóból varrott, remekbe készített oldaldíszek.

— *Kezdjük!* — hallani *Laurisin* hangját a sötétben.

Némaság... majd: lassan felfelé kúszik a függöny és Istenem, milyen megható: a filharmonikus zenekar hegedüi, fuvolái, brácsái muzsikálják, zsongják *Laurisin* Miklós bűbájos nyitányát és kisérőzenéjét... *„Ég a napmelegtől a kopár szik sarja"*... igen, előttünk van a puszta, aranyló fényben, amott az ösztövér kútágas, hórihorgas gémmel és a középen:

„Hej, pedig üresen, vagy félig rakottan
Nagy szénásszekerek álldogálnak ottan."

Lehet leírni azt, amit kimondottan látni kell? Sehogysem, vagy legalábbis nehezen. Látni kell ezt a méreteiben is hatáoos, gyönyörü színpadot, ezeket a festménynek beillő díszleteket, a „pelyhedző állú" *Toldi* Miklóst, *amint vendégoldallal a vállán ballag a pusztában* és az álldogáló szekerek felé tekintget, látni kell az ékes *Laczfi* nádort es *lóháton* érkező hadát, *a kényes bábtovakon nyalkáskodó hadfiakat* és nézni, nézni a gyönyörü pusztai összekoccanást, a vendégoldal romantikáját és hallani hozzá *Arany* szavait: *„Szép öcsém, be nagy kár, hogy apád paraszt volt s te is az maradtál!"*

— *De gyönyörü, de kedves!* — hüledezik *Gecsöné*, amikor elporzik a nyalka lovasnép. — *Szinte az az érzésem, hogy kicsinyitőn keresztül valóságos embereket látunk, úgy mozognak, úgy játszanak!...*

És jönnek a jelenetek: búcsúzás a hüséges Bencétől, aki *kicsinyke tarisznyát* nyujt át útravalóval Miklósnak, azután a bűbájos sütés-főzést özvegy Toldiné konyháján *(még ropogós malacot is forgatnak a tüzhelyen!)*, azután „fent Lajosnak" udvarát, amint a rókalelkü György próbálja magát tisztára mosni a király előtt, a nagy viadalt a páncélos cseh vitézzel és igy tovább, ezt a bűbájos époszt, ezt a nagy magyar mesét...

És mindezt bábukkal, bábszínházzal. *De milyen bábukkal és milyen bábszínházzal!*

A szünetben betekintünk az „öltözőkbe" és a színfalak mögé. *Rév* István és *Laurisin* Miklós, a „bábos" igazgatói bemutatják a láthatatlan társulatot: *öt színészt és egy színésznőt,* akik ősz óta tanulják a babák kezelését és a Toldi szövegét, valamint a müsorra kerülő különböző darabokat. Olyan lelkesek, olyan boldogok, hogy „bábosok"! Csillog a szemük az örömtől, amikor dicsérjük Toldi Miklóst, az öreg Bencét, az özvegyet, Lajos királyt, a cseh vitézt, a rókalelkü Györgyöt, hogy milyen jól játszanak, hogy milyen valószerü minden, a hang, a mozgás, a mimika.

— *Szeretjük a bábjátékot, ez a titka az egésznek,* — mondja kedvesen Simonyiné, aki jelenleg az „összes" női szerepeket játssza a Toldiban.

A látható szereplők, a bábuk most szépen sorjában, békében egymás mellett álldogálnak. Toldi mosolyogva nézi Györgyöt, az meg kedvesen nekitámaszkodik Lajos királynak. És mindnyájukat a legkedvesebben, meghatódott mosollyal *Rév* István nézegeti. Ugy beszél ezekről a nagyszerü, müvészi figurákról, mintha élőlények lennének. Kezébe veszi Toldit, Gecsöné felé közeledik, Toldi szégyenkezve a gazdája nyakához bújik és sehogysem akar pacsit adni a rádió szpikerének. Csak olykor kandikál oldalt, lopva tekintget rá és *Rév* Pista egyre buzdítja:

— *öleld meg a nagyságos asszonyt, Miklós!*

A kis bábu gondolkodik, azután hirtelen átöleli Gecsönét, majd ugyanolyan gyorsan visszabújik Rév István védőszárnyai alá! Nagyszerüen mozognak ezek a bábuk! *A szemük forog és pislognak, ha kell, a szájuk nyílik és csukódik, ha beszélnek s ha énekelnek, a kezükkel fognak, a mellük tágul, ha indulatoskodnak...*, és mindezt egy titokzatos szerkezetnek köszönhetik, amelyet *Rév* István talált ki. Söt, olyanok, mint az igazi színészek, mert, mint Rév mondja:

— *Maszkirozni lehet őket, mert nézzed csak, leveszem a parókáját, le a bajuszt, sőt a festéket is lekenhetem. Igy lesz azután a huszonegy figurából annyi különböző alak, amennyi csak kell. Kétévi munka van ebben, az alakokban, a színpadban, a ruhákban és a világositó szerkezetben.*

Mert a Toldi-társulatnak természetesen *külön ruhatára* is van. Alig 40—50 cm-es ruhák függnek szép sorjában, akasztóra erősítve (mint az igazi ruhák) egy hosszúkás szekrényben. Van itt minden: udvari dámák gyönyörü öltözéke, királyi palástok, aprócska szürök és gubák, középkori katonai ruhák, páncélok és lovagi sisakok, sőt még kardok is, — *valóságos kincsestár!* A színpad pedig külön csoda; úgy világitható be, ahogyan a rendező akarja. A rózsaszínből a legfinomabb tónusú kékbe és zöldbe mehetnek át a fények, mint a Nemzeti Színházban és az Operaházban. Van például csillagos égbolt is, s a csillagok úgy tünnek fel, mint a felénk boruló nagy firmamentum csillagai: itt is, meg amott is feltünik egy és *lassankint csak azt látjuk, hogy ragyog az éjszakai boltozat!* A hold *Rév* István égboltján is változó: pillanatok alatt lesz a „kifliből" telihold, mert hiába, a büvész keze és fantáziája mindenre képes!

Hatalmas szekrény a világitási szerkezet és a kapcsolótábla. Müszakilag olyan kifogástalanul lett kidolgozva, hogy senki sem sejtené: a bábok faragója készitette ezt is! A legutolsó csavar, a legkisebb ellenállási tekercs is Rév István kezemunkája, mert mint mondja:

— *Közel kétezer pengőért csinálta volna meg egy gyár, én kihoztam háromszázból.*

És ez a legszebb a bábszínházban — *ez a nagy akarat, ez a lelkes munka! Laurisin* Miklós valósággal egész operának való zenét szerzett, *Rév* két éven keresztül dolgozott, a színészek pedig hat hónapon át próbáltak. Közben sok nehézséggel kellett megküzdeniök és lehet, hogy sokszor nem is tudták, hogy megnyilik-e egyáltalában a bábszínház? De dolgoztak, küzdöttek, kilincseltek és ime, most már itt is van a megnyitás dátuma: *március 14-én, március Idusán, a volt Caprimulató helyén megnyilik a „Bábos"* — az első állandó müsorral játszó bábszínház.

És amikor vége a szünetnek, hogy folytatódjon a próba, *Arany János jelenik meg a színen.* A Toldi-époszba a költő személyes gondolatait is belekapcsolta, hát a bábjáték összekötő részeit a különböző jelenetek között ő mondja el. Rév István müvészi keze feltámasztotta a bábszínház színpadára Arany Jánost is, aki megállentve füvegét, imigyen mondja:

„Fölvéve a hajnal piros köpenyegét,
S ellakarta vala az égboltnak felét,
De nem volt oly kényes a bársony ruhába',
Hogy be ne pillantson a szegény csárdába."

S megindul a bábos játék, mint néhai Illosvai Péter irta — *„jó Tholdi Miklósról"*...

a »Szent Rókus« lábsósfürdő eredménye.

Tyúkszemek, bütykök, bőrkeményedések, régi fagyások, feltörések elmulnak, izzadások, felpállások, duzzadások megszünnek a „Szent Rókus" lábsósfürdő használatára. Egész fürdő a testet frissé, üdévé varázsolja.

Mindenütt kapható 28, 80, 140 és 220 árban

Készíti a „Szent Rókus" laboratórium, Budapest, XII., Németvölgyi-út 17.

Jön a kilenc agglegény

Sacha Guitry filmjei rendszerint legvidámabb és legötletesebb képviselői a francia szellemnek. Az új Guitry-film kilenc agglegényről szól, akik mellett kilenc szép francia szinésznő is megjelenik a filmvásznon. Ezek az agglegények névházasságot kötnek, hogy ezáltal külföldi származású hölgyeknek a francia állampolgárságot megszerezzék. Guitry, a szerző, a kilenc ujdonsült férjben felébreszti a szunnyadó ördögöt s ezek a színleges házasságot komolyan akarják venni. Az ujdonságban Guitry az egyik agglegényt maga játssza és a filmben Elivra Popescut veszi feleségül. Pikantériája a filmnek, hogy Guitry legújabb, hatodik felesége *Geneviève Guitry* alakitja a filmben az egyik külföldi hölgyet.

Filmdráma az olajvárosról

Montecuccoli pénzelmélete a háborúval kapcsolatban ma már idejétmulta. A most folyó háborúnak, amely a tehnika eszközeit

fokozottan veszi igénybe, nem a pénz, hanem az olaj az éltető eleme. A hatalmat és gazdagságot jelentő olaj értékét már a mult század elején felismerték s Amerika hóskorában hatalmas küzdelem indult meg az olajért, amely nemcsak a háborúnak, hanem a mindennapi békés életnek is egyik nélkülözhetetlen nyersanyaga. A felbecsülhetetlen értékü kincsért folytatott gigantikus küzdelem drámáját filmen az „Olajváros" cimü Metro-újdonság mutatja be legközelebb Budapesten, amelynek Claudette *Colbert*, Hedy *Lamarr*, Clark *Gable* és Spencer *Tracy* játszák a főszerepeit.

Bónyi Adorján: Őméltósága

Időszerűbb regényt aligha olvashatunk Bónyi Adorján legújabb köteténél, amelynek cime: Őméltósága. Egy nem éppen tiszta eszközökkel dolgozó fezörnek az életébe világit be Bónyi Adorján nemcsak szórakoztatóan, hanem olyan morális felkészültséggel is, amely erkölcsi alapot éppen a ma új világát előkészitő fiatalok hangoztatnak. Mindezt érdekes cselekmény keretében, az iró biztos éleslátásával varázsolja elénk s a regény két figurája egy Felvidékről származó úrileány s egy Erdélyből jött fiatalember képviselik azokat a tisztultabb elveket, amelyekkel szakitanak a régi világ egyes „őméltóságosainak" kivesző módszereivel, pénzért minden tisztességet legázoló cselszövéseivel. Bónyi Adorjánnál mindez nem politikum, hanem az iró mindig irói mondanivalója, amely megmarad mindvégig a müvészi vonalvezetés útján. Az Őméltósága cimü regény nemcsak mulatságos olvasmány, hanem útmutatást is jelent azoknak, akik a mai vajudó Európában szivesen keresik a tisztultabb életformákat. **(dió)**

Az Iréne-frizura

Az amerikai lapok szerint új frizura-divat indult hódító útjára. A newyorki dámák új hajviseletét Irene-frizurának keresztelték el, amely szakasztott mása annak, mint amilyent Anna Neagle visel az „Irene" cimü filmjében. Az amerikai hölgyek nagy lelkesedéssel fogadták Anna Neagle-t s a lapok színházrovatai heteken keresztül irtak a népszerü müvésznő szokásairól és ruhatáráról. Nemcak hajviseletet neveztek el róla, hanem selyemharisnyát, gyermektápszert, kölnivizet **és egy újfajta bársony színárnyalatot is.**

Farsangi beszámoló a Hiradó-mozikban

Néhány nap óta szemet gyönyörködtető, kedves kis filmet mutat be a belvárosi Hiradó-filmszinház és a körúti Hiradó-mozi. A magyar filmiroda a farsang végeztével csokorba fűzte az elmult báli szezon legérdekesebb jeleneteit, felvonultatta képekben a tündéri báltermeket, a bálozók kipirult seregét, a bálkirálynők szépséges csoportjait, a lelkes fogadóbizottságok tagjait, végigvezetve a nézőt az egész vidám farsangon. A filmiroda ügyes operatőrjei fantasztikus helyzetekben, elbujva a közönség elől, végezték munkájukat s most a bálozók házai meglepetten láthatják önmagukat a filmvásznon. A hangulatos kis filmet még csak néhány napig tarthatja müsorán a két Hiradó-mozi.

* **„Igy élni jó"** címmel a newyorki Broadwayn két és fél évig egyfolytában adták elő azt a híres vígjátékot, amely a 25.000 dolláros Pulitzer-díjat is megnyerte. A színdarab filmjogát 200.000 dollárért vásárolták meg s a filmváltozatot Frank Capra, a „Mr. Deeds" és az „Ez történt egy éjszaka" cimü filmek rendezője készitette el. A filmnek Amerikában a színdarabhoz hasonló nagy sikere volt.

* **Utánozhatatlan a Kosztelitz Lavendula.**

Előkelő lakásába csakis Móga-csipkét DEÁK FERENC UTCA 17. SZAM

M.D.K

Rév István
bábos

Mostanában töltötte be 70-ik
évét Rév István a modern lab-
játék megteremtője. Közel 20
óta visszavonultan él a
művész.

Fóthy János: A hetvenéves Rév István
Művészet, 1968. augusztus – 28 lap.

M.D.K

Rév István

bábos

Tulajdonképpen festőnek vagy grafikus-
nak indult. 17 éves korában már
kiállítottak egy grafikáját a Műcsar-
nokban. De az Sparmúvészeti Iskolába
nem vetlik fel.

~~[illegible]~~ Tóthy János: A hetvenéves Rév István.
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap.

M.D. 4/1

Réo István
bábos

Düsseldorfba felvették a Képzőművészeti Akadémiára és hamarosan tanár-segéd lett a merkantil grafika tanszéken. Közben hávéhárakban portrék at rajzolt és ebből élt.

Fáthy János: A hetvenéves Réo István.
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap.

Tétrapoles : la transmission des signaux

111

M.Dk

Rév István
bábos

Iparmúvészeti és játékárú műhelyt létesített Ujpesten, mint az első ilyen üzemet Magyarországon. Nagysikerű vallalkozás volt, míg Amerikába is exportált. A gazdasági válság üzemét elsodörta

Ötvy János: A hetvenéves Rév István
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap.

M.D.

Rév István
bábos

Óraadó tanár lett a Veres Pálné gimnáziumban. Majd mesterhegedűket készített, sok rendelése volt itthonról is és külföldről vagyonra tett szert.

Fáthy János: A hetvenéves Rév István.
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap.

Rév. Istvánt
bábos

M.D.K.

Vagyokaból kísérleti bábszínházat,
majd a Nemzeti Bábszínjátékot
nyitotta meg. Feltalálta a „Rév-bá-
bukat" melyek a világ bábjátéko-
sai körében igen elismertek.

Fóthy János: A helvetiéves Rév Istvánt,
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap

M.D.K.

Rév István
bábos

Bábszínházában bemutatta Arany
Toldyának bábszínházi változatát
zenei alápfestéssel és nagy sikerrel.
Bemutatott kis hamara-operákat,
mesejátékokat. Minden munkát
(bábuk, díszletek, jelmezek) ő végzett.

Fáthy János: A helvetiéves Rév István.
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap

M.D.K.

Rév István
bábos

A bábszínházat a második világ
háboru sőpörte el. 1945-ben a
kis színházat, megnyitotta ez a szín-
ház volt az Állami Bábszínház alapja.

Fáthy János: A hetvenéves Rév István
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap

M.D.K.

Rió István
bábos

Munkásságának olyan híre volt,
hogy 1945-ben a híres Obrazcov
felkérte, hogy küldjön neki a bab-
jaiból.

Fáthy János: A hetvenéves Rió István
Műveszet, 1968. augusztus – 28 lap

M.D.K.

Rév István
bábos

A bábszínhár 1947-48-ban állami kezelésbe került, a Művelődésügyi Minisztérium meghívására babjá-lék tanfolyamokat tartott az ornágban.

Fóthy János: A hetvenéves Rév István
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap.

M.D.K.

Réo István
bábos

Megszervezte az országos bábjáték kongresszust. 1950-ben nyugalomba vonult. Ekkor diktálta felségének gipbe a „Szelajka" című ifjúsági regényet.

Fóthy János: A hetvenéves Réo István
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap.

Rév István
bábos

M.D.K

Bábfigurái az emberi jellemek ábrázolásának remek művei. Festményei, grafikái, állatszobrai a karakter megfigyelés ét árulják el.

Fóthy János: A hetvenéves Rév István
Művészet, 1968. augusztus - 28 lap.

MDK

Rév István

Kisplasztikai művekkel szerepelt a Szép Otthon kiall.

Cikk: A mi kiallitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.142.

Rév István kikérdezése.

Életrajzi adatok, müvészi tevékenysége.

kikérdező:lakatos József

Rév 1.

Emlitve

Dr. Harold Olbrich: Vollelementarer Kraft

Berliner Zeitung 1920. ápr. 1.

Rév István.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész

Bende J:
A képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Rév István

Szövegarchiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.322.l.

Rév István MDK

szobrász

Az UME kiállitása
Budapesti Hirlap 1936. márc. 22.

M.D.K.

Rév István

Baky Marica: "Toldi Miklós és Arany János vendégfellépt ével nyilt meg az uj budapesti bábszinház" cimmel ir kritikát a szinház előadásáról.
Dicséri a müvész "mesébeillő, tündérszép" szinpadképeit.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. márc. 21-27
IV. évf. 12. sz .

Rév István, iparművész.

Bábos búcsúztató

Néhány napja hunyt el, s mély részvéttel eltemették *Rév Istvánt*, a magyar művészi bábszínjátszás egyik úttörőjét. Nyolcvanéves volt.

Rév István, aki eredetileg iparművész volt, 1941-ben alapította meg Nemzeti Bábszínjáték nevű, 130 személyes színházát a Podmaniczky (mai Rudas László) utca elején. Maga tervezte, faragta, öltöztette bábjait, maga volt színházának dramaturgja, mindenese. Sok művészeti irányt magába foglaló repertoárjának fénypontja Arany János Toldijának bábosított változata volt, az a darab 750 előadást ért meg!

1942-ben báboperákat mutatott be Rév István, Pergolesi és Haydn egy-egy vígoperáját. Természetesen külön műsorai voltak gyermekek és felnőttek számára. A színház minden állami támogatás nélkül dolgozott, és 1945 őszén szűnt meg. A Nemzeti Bábszínjáték méltán tekinthető a ma világsikereket arató Állami Bábszínház előfutárának.

(sz. d.)

(-sz.d.): B

2.

Esti Hirlap, Bp. 1977. aug. 24.

Rév István

grafikus volt a „Nemzeti Bábszínház (Dudas László u.) (1941). díszleteinek és bábjainak tervezője.

Mezza László, Mernát György, Erdei Ferenc szk.: Budapest Sexikon, Budapest 1973. 13350

8301

Rév István
bábművész

Rév Istvánnak tökéletesen megszer-
vezett és vezetett szinházában egy
műsorpolitikát érvényesítő állandó
szerikon jött létre.

Beletska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás...
Művészet, 1974. augusztus - 26 lap.

Rév István
bábművész

A két világháboru között Blattner Géza, Bühy Béla és Rév István bábmunkássága határozta meg a bábtörekvéseink arculatát.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti hi allítás.
Művészet, 1974 augusztus - 26 lap.

Rév István

A Színházi Intézet a Tihanyi Múzeumban rendezett bábtörténeti kiállításán látható Rév-technikával készített bábfejei. Az 1940-es évek elején létesített Nemzeti Bábraj-tól néven indul Rév István vállalkozása, bábjai aprólékosan kimunkáltak, nemcsak tekintetük mozgatják, ajkuk, szemük is mozog. (emlitve)

– fekete: Bábtörténeti kiállítás Tihanyban. Magyar Nemzet, 1944. szept. 29.

Rév István

szobrász

Az Est 1934. máj. 27

K

— **Fiatalok tavaszi kiállítása.** A Kossuth Lajos uccai *Uj Szalón* tavaszi kiállítása, mely holnap nyílik meg, nagy sereg egészen fiatal művészt mutat be. Vannak közöttük olyanok, akikkel érdemes megismerkedni. Különösen a kiállítás plasztikai része hoz néhány friss értéket. *Rév* István mulatságos állatkarikatúra szobrai, *Seemann* András és *Forgács Hann* Erzsébet kisplasztikái, *Sulyok* Margit nagy női aktja, a képanyag közül pedig *Sárközy* Elemér, *Illésy* Péter, *Kern* Andor, *Barta* Mária, *Borbáth*, *Kató* Márta, *Szücs* Mária, *Remsey* György festményei, továbbá *Kokas* Klára szőnyegei emelkednek ki az átlagból.

Vi tracsbud

mnás cédulazva

Budapest IV

Megtámad
és bevehe
Francia

Rév István

Kiállít

P.N. 1836. III. 22.

Rév István

Kilátás

N.V. 1936. III. 22.

Rév István

Torz állatfigurái az Uj Szalon kiáll.-án.

Ujság, 934.V.27.

Rév István Árpád

Aranymárkás bronzérmet kapott.

N.U.934.XII.15.

Rév István

Fa faragása szerepel az UME
kiállításán a Nemzeti Szalonban

Magyar Hirlap 1937 IV. 25

Rév István

„Árpád" c. fa szobra szerepel az UME III. kiállításán a Nemzeti Szalonban

Lipót 1937 IV-28

Rév István

Kiállít

Kisvár 1936. III. 21.

Rév István

Kiállít

M.O. 1936. III. 22.

Réz István

Kiállít

Est 1936. III. 22.

MDK

Rév István szobrász

A Kossuth Lajos utcai Uj Szalón kiallitásán Rév István mulatságos állatkarikatúra szobraival szerepelt.

Cikk: Fiatalok tavaszi kiallitasa.

Az Est, 1934.máj. 27.

Rév István Árpád

„Profilaxis" i fa nobra nezepel az UME jubilárni kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Pesti Hirlap 1937 IV. 25

Rév István Árpád

"Új Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában szerepelt.

Rév István Árpád kitűnő szoborkarikatúrái képviselik igazi művészettel és egyéni értékkel. R. P.

MH. 934. IV. 18.

Rév István Árpád

"Új Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában ötletes és eredeti szobor-karikatúráival szerepelt.

Ujság 934. IV. 15.

Rév István Árpád

Aranymázkás bronzérmet nyert az Uj Szolon artriállításán.

P. H. 934. XII. 11.

MDK

Rév István Árpád

Léda meg a hattyu

Akt kiáll. Uj Szal. 1934. nov. 6 l.

MCK

Rév István Árpád MDK

Kecske, fa
Cica, fa
Pullman kutya fa

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

MDK

Rév István Árpád

Kecske, fa
Cica, fa
Pullman kutya, fa

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

Rév István Árpád

130 Miss XIII.század fa karikatura

Uj Szalon Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa

MDK

Rév István Árpád

Balaton, plakátterv

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934. okt. 10 l.

MDK

Rév István Árpád

Gyüjt.kiáll. az Uj Szalonban.

Budapesti Hirlap 1934.máj-jun.

Rév István Árpád,graf.

173.	"Leó csiklandós"	Karikatura.
174.	Szorult helyzet ben.	"
175.	Miss XX.sz.	Faszobor,karikatura.

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp.1934. ápr. Kat.

MDK

Rév István Árpád

Ex-libris-ek, rajz

Virágváza

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 19. 1.

Rév Miklós

... kiemelnénk a szocialista fotózás, másutt a MA történetéből közölt darabokat (Bass Tibor, Rédner Miklós, Sugár Kata, Langer Klára, Rév Miklós, Révai Dezső, Ladányi Lajos – ill. George Grosz, Moholy-Nagy, Seidner Zoltán, Lucien Hervé képeit)...

Bodri Ferenc: A Fotóművészet című fotóiratról.
Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 370. l.

Rév Mária, [építész?]

Ivóvíz – magastároló tervért –

III. díj.

— : Közlemény 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 10.

MDK

Rév Miklós, fényképész

a Müvelt Nép-ben közölt négy jellegzetes képfelfétele Csók Istvánról .

Tardos Tibor: Anekdota négy felvonásban.
Müvelt Nép. ? ?

M. D. K.

Rév Miklós festő

(Sztahanovista munka c. fényképével első díjat nyert az 1953. évi Bukaresti világifjúsági Találkozóm. más adat nincs.)

Dénes István: „Hűek leszünk a béke szent ügyéhez" (— beszédéből.)

IV. Világifjúsági találkozó, 1953. Bukarest. Bp. 1953. [2. l.] (Csak-nem a „világ ifjúsága" 1953. évf.-ához kötve.)

Nem délibáb, de minden mennyiségben ❍ Pénzt a homokból is lehet csinálni!

Las Vegas a magyar pusztában

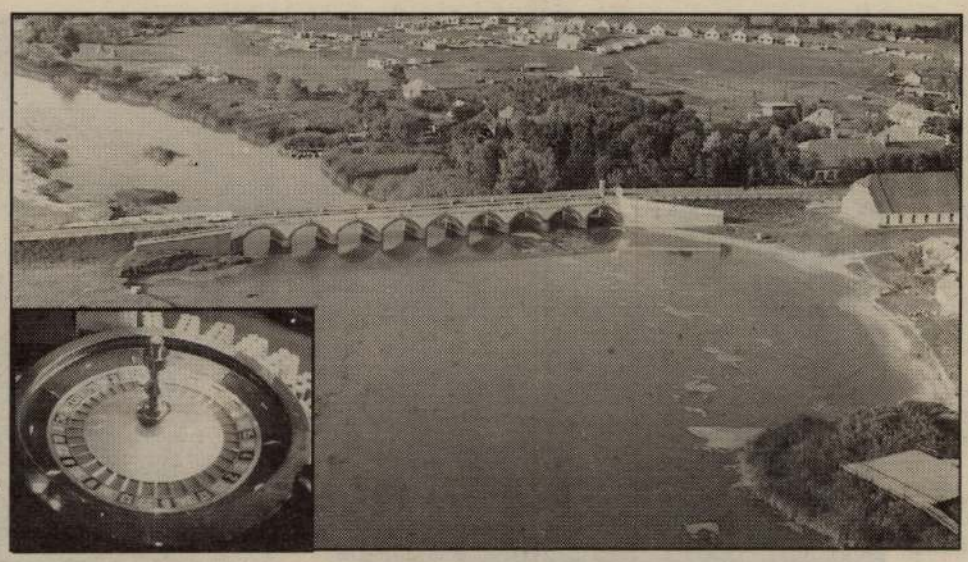

A Hortobágyon, ha igaz, hamarosan szállodák és játékkaszinók nőnek ki a földből, hogy megszülessen a magyar Las Vegas. A félreértések elkerülése végett: ez nem délibáb! A hír nem légből kapott.

Magyar szakértők még az ősz folyamán az igazi Las Vegasba ruccantak ki. Nem holmi közpénzen vett kéjutazás volt ez – dolgoztak. Évente egyszer ebbe az észvesztő és pénzvesztő amerikai városba zarándokol minden komolyabb üzletember és maffiózó, akinek valami köze van a szerencsejátékokhoz. *Pálfi József,* a honi Szerencsejáték Felügyelet vezetője is készséggel elismerte, hogy sokat tanulhat az ember odaát. Mindenekelőtt azt a titkot akarta ellesni: hogyan lehet a homokból pénzt csinálni?

A recept fölöttébb egyszerű. Végy egy darab földet! Aztán alkoss törvényt, hogy ez a föld állam legyen az államban. Végül már csak az van hátra, hogy építs fel rá egy csilingelő, varázslatos várost, amely kellő csáberővel bír. S persze az sem feledhető, hogy az ott folytatott, s legalizált szerencsejátékokat csak néhány százalék erejéig szabad adóztatni. Hisz fenn a város(állam) csak akkor vonzó turista és befektető számára egyaránt.

Ez a recept – állítólag – a hazai politikai vegykonyhában is alkalmazható. Szóval kell egy vámszabad terület. Budapest és a Balaton környéke már nem szorul arra, hogy mesterségesen lendítsenek rajta. Az ország keleti része annál inkább. A Tiszató és a Hortobágy közötti puszta kedvező terepnek kínálkozik. A képzeletbeli állam határait az Abádszalók–Kunhegyes–Kunmadaras-háromszög alkothatná.

Nem tudni, kinek a fejéből pattant ki az ötlet. De egyáltalán nem csodálkoznánk azon, ha *Sárközi Tamás* professzor, a Szerencsejáték Felügyelet jogi tanácsadója lepett volna meg bennünket. Sivatagunk ugyan nincs, de a puszta is megteszi. A magyar puszta. A kunok lakta táj. Ráadásul ott a volt szovjet repülőtér, ahol majdan amerikai chartergépek landolhatnának vastag pénztárcájú turistákkal. A pusztai Las Vegasba, természetesen, autópálya vezetne, hogy az emberek gyorsan és gördülékenyen szabaduljanak meg fölösleges forintjaiktól. Mert a forint akkorra konvertibilis lesz. A most átadott játékkaszinókra kiadott engedély öt év múlva jár le. A szerencsejáték-piacon csak ezt követően következhet be a központilag vezérelt fordulat. Nyugati beruházók máris élénken érdeklődnek a gigantikus méretű – milliárd dollárokat felemésztő – beruházás iránt. Feltehető viszont, hogy méregzölddé válnak a zöldek, amint – hivatalos formában is – tudomásukra jut a terv. A környezetvédők szerint már néhány liba is veszélyezteti a Hortobágy épségét. Vajon mit szólnak akkor a repülőtérhez, az autópályához, a játékbarlangokhoz, a szállodákhoz és a parkolókhoz? S a több tízezer emberhez, a városi tömeghez, amely nap mint nap megfordulna ebben a pusztai cityben?

Lehet, hogy most még ábrándnak tűnik fel ez a kép. De még egyszer szeretném hangsúlyozni: nem délibáb!

Varga Zsolt

Rév Katinné · Calderon

A Mai Nap megtalálta ▼ Legyen ez egy család belső ügye

Megszólalt az eltűnt asszony

Már többször írtunk lapunkban a két esztendővel ezelőtt Debrecenből eltűnt *Csengeriné Horváth Katalin* esetéről. Emlékeztetőül: 1991 nyarán a hölgy a város egyik filmszínházában előadás közben felállt és kiment. A család tagjai akkor látták utoljára. Az édesapa meg a volt férj bejelentést tettek a rendőrségen. A nyomozás megindult, ám eredményre nem vezetett.

Az ügyben tavaly nyáron történt az első fordulat: a Nemzetközi Vöröskereszt értesítette az apát, hogy lánya, Katalin Németországban él, de nem kíván senkivel találkozni az itthon maradottak közül. *Horváth József* kárpitos – az apa – nem nyugodott bele, hogy leányát nem láthatja, ezért felvette a kapcsolatot Thomas Schwabauer német magándetektívvel, aki értesítette a pontos lakcímről. Az idős szülő – két infarktus után – végre személyesen is találkozott gyermekével. Az ügy itt vesz érdekes fordulatot.

Mi azt írtuk, hogy az apa nem tájékoztatott erről senkit, még a rendőrséget sem. A napokban kiderült, tudatos volt az öregúr hallgatása. Ő beszámolt a nyomozóknak leánya megkerüléséről, de kérte a rendőröket, ne mondják el senkinek. A család ugyanis fél. Tart a jelenleg előzetesben lévő első férjtől és a hozzátartozóktól. Így aztán lehet, hogy mi is kedvezőtlen színben tüntettük fel a Debrecenben köztiszteletnek örvendő kisiparost.

Időközben – még 1992 karácsonyán – kaptuk az információt, hogy Katalin ismét eltűnt, ezúttal Németországból is. A jelenlegi férj szintén köröztette – eredmény nélkül. Hosszas nyomozás során végül megtaláltuk az asszonyt. Két nappal ezelőtt ültünk le beszélgetni az Arany Bika presszójában.

– Most is félek. Csak a lapjuk miatt maradtam itthon Debrecenben, de már utazom is tovább. Értsék meg, ez a család belső tragédiája. Két gyermekem van, akiket a mai napig nem láttam. A börtönben lévő volt férjem családjánál vannak, és tartok tőle, hogy nem kapom vissza őket. Nem tudok igazán magyarázatot adni arra, hogy miért nem jelentkeztem sokáig apukánál. Engem állandóan vertek az első házasságomban, úgy éreztem, menekülnöm kell. Kijöttem a moziból, egész éjjel az erdőben bujkáltam, majd hajnalban autóstoppal elindultam Németország felé. Ott egy lágerba kerültem, ahol megismertem mostani férjemet.

– *... akit szintén otthagyott...*

– Igen, de nem biztos, hogy véglegesen. Jó ideig csak feketemunkát végeztem – a német nyelvet jól beszélem –, mert nem volt tartózkodási engedélyem. Tavaly augusztusban házasodtam ismét, de nem éreztem igazán jól magam. Hiányoztak az otthoniak. Valóban én kértem a Vöröskeresztet, hogy ne mondják meg, hol vagyok. Aztán az a magándetektív rám bukkant. Amikor ismét megláttam aput, hetekig nem tudtam megnyugodni.

– *És most?*

– Még mindig zavarodott vagyok. Az önök lapjában megjelent cikkek nem tettek jót nekem. Persze ha közöljük, hogy megvagyok, akkor elkerülhettük volna az egészet. Talán apukának sem okoztam volna ennyi izgalmat. Szeretem a jelenlegi férjemet, de nem tudom, visszamegyek-e hozzá és mikor. Kérem önöket és a sajtót, hagyjanak békén, jól vagyok, legyen ez továbbra egy család belső ügye.

Weisz György

Liftdíj

Van a Bajza utca sarkán..., no, nem az a bizonyos palota, csak egy egyszerű ház. Nyolc emelettel, néhány irodával és soksok magánlakással. Azért meg kell hagyni, a lakók megadják a módját. Portás vigyáz a rendre, a tisztaságra, még felvilágosítást is ad a különböző irodák hollétéről. És persze egy kis mellékesként ő a liftdíjfelelős. Amit – miénk a vár alapon – a tulajdonosok állapítottak meg önhatalmúlag még annak idején. Egy „bélásért" akár a nyolcadikig is fel-le utazhat az idegen. (Pech, ha éppen pont azon az emeleten van dolgunk, mert igazságérzetünk ellenére perkálnunk kell.) Azt viszont el kell ismerni, példaértékű, hogy ez a horribilis összeg több mint egy évtizede dacol az inflációval, és még az új áfa-törvény sem tudta emelésre kényszeríteni. (jek)

Rongyból mintázott bábfejedelem ➢ Tiltott író bújtatott címen ➢ Obrazcovval „hitelesítették"

Sorsa cérnáin lógó marionett

Szobája csupa kép. Csupa rajz, csupa báb. A csendéleteket a férje festette, a portrékat a férjéről festették. Valamennyi bábot ő varrta az urának, *Rév Istvánnak,* aki a modern magyar bábművészet atyja volt. Egészen a Fényes szelekig, mert elfújták azok mindenüket: a Podmaniczky utcai „Nemzeti Bábjátékot" annak gonddal-gyönyörűséggel teli köznapjait, művészeit, közönségét. Azóta védett e szoba, akár egy szentély. A nyolcvankét esztendős özvegy itt őrzi a mester életművét.

– Legnagyobb sikerünket a *Toldival* arattuk. Kilencszáznegyvenegytől csaknem nyolcszáz elő adást ért meg – meséli *Mia* néni. Teljes szellemi frissességgel, némi német akcentussal. A háború alatt Szép Ernő darabját nem játszhatták volna, mert az író zsidó volt. Ezért szerző nélkül plakátolták ki, és „Az egyszeri királyfi" helyett „Istvánka" álcímen.

Bábok. A Patikus, a Tündérszép királykisasszony, az üzött Toldi Miklós hű szolgája, Bence. És szobrok. Majom szlovén hársfából megfaragva, Michelangelo-mű kicsinyítve, portrék a szekrény tetején.

– Pistám a düsseldorfi akadémiára járt, képző- és iparművésznek tanult, én Salzburgban nevelkedtem. Itt ismerkedtünk meg harminchatban – vált időt és teret emlékezetében Mia néni. Tallóz még kicsit, lapoz a múltban, mint egy vásott albumban, aztán egyszerre tódul ki belőle a régmúlt. *Hont Ferencre* emlékezik, aki '45-ben újra megnyitotta színházukat. *Gera Zolit* emlegeti, náluk tanulta a bábosmesterséget, mielőtt előbújt a paraván mögül, és színpadra lépett. Meg *Kassákra.* A festőnek is, költőnek is óriásra, aki náluk is jobban nyomorgott. Tudja, hisz jó néhány tárlaton találkoztak, ahol Mia néni szavakkal festette újra a kiállítóterem falán függő festményeket megvakult férjének. „Látsz te, Pistám, csak most is játszol. Csak most vakot játszol" – mondta Kassák, mikor egy új festményről beszélgettek.

Mia néni leül, elfáradt az emlékezésbe. Embert próbáló dolog ez, talán csak a negyvenéves mellőzés lehetett sorvasztóbb. Férjének vakon végigbotorkálni az embertelenség útján, neki pedig társul szegődni, vele tartani. Végighallgatni ura elhallgatását, a róluk szóló osztályidegenséget, egyéb ármányt. Igaz, egy nemzetközi kiadványban nemzete megemlíti a bábzsenit. A három nyelven megjelentetett *Krónikában* írva vagyon: a szovjet *Obrazcov* tanítványa. Pedig csak egyszer, színháza államosításának éve előtt látta a nála fiatalabb és jelentéktelenebb oroszt, de történetírói úgy vélték, munkássága ettől hitelesebb lesz.

– Ezt róla mintáztam. Maga játszotta vele saját magát. Tomboló siker volt, káprázat! – mutatja fel Mia néni a jellegzetes Rév István-figurát.

Megható. Vagy sokkal inkább nyomasztó, amint az özvegy felemeli férje emlékezetét, az elfelejtett bábfejedelem rongyszobrát. Még ha tudja is jól, nagyoknál megesik az ilyesmi. Példának okáért felmutatja az ő imádságoskönyvét, a Toldit. Néhány évvel az *akkori* szabadságharc leverése után, 1855-ben már megjelenhetett az *akkori* megszállók nyelvén, *németül.*

Radosza Sándor
Horváth Szabolcs felvételei

* * * * * * * * * * * *

TÉLI VÁSÁR

a Skála Budapest és
a Skála Metró Áruházban!

Német, jugoszláv és magyar függönyök
40–60%os árengedménnyel, amíg a készlet tart!

ágynemű-garnitúra	~~1 280~~ Ft helyett	879 Ft
kínai frottír fürdőlepedő	~~2 120~~ Ft helyett	1 990 Ft
Mecca frottírtörülköző	~~319~~ Ft helyett	241 Ft
SIEMENS mikrohullámú sütők		
23 literes, melegítős	~~31 500~~ Ft helyett	27 900 Ft
19 literes, grillezős	~~59 900~~ Ft helyett	44 900 Ft
19 literes, grillezős, forró lev.	~~64 900~~ Ft helyett	48 900 Ft

Ifjúsági, szépirodalmi, szórakoztató és ismeretterjesztő könyvek vására 25–50%-os árengedménnyel.

NE FELEDJE! A SZUPERMARKETEKBEN KÖZEL 200 TERMÉKNÉL TOVÁBBRA IS ÁTVÁLLALJUK AZ ÁFÁT!

SKÁLA

Jó vásárlást a budapesti Skálákban!

A Skála Budapest Nagyáruház szupermarketje vasárnaponként 8.00 órától 13.00 óráig tart nyitva.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1971 FEB 7.

1021

FÁK KÖZÖTT

(Rév Miklós fotógrafikája.)

nagy gond" című filmből.

ből vette aktuális témáját. *Kis lakás nagy gond* címmel a házgyári lakások ízléses berendezéséről szól, hogy milyen változatos, minden személyes igénynek megfelelő, uniformizálástól mentes megoldásokra alkalmasak a sima, egyszerű, variálható bútortípusok.

Elismerés illeti a Bútorértet, amely kereskedelmi vállalat létére a közönség igényének formálására, alakítására propagandafilmeket mert készíttetni. Mer igényeket támasztani *és nyilván vállalja a következményeket:* a megnövekedett igények kielégítését olyan fokon, mint amilyet a filmek tanácsolnak.

A filmek vetítését három egymást követő héten műsorára tűzi majd a Híradó mozi, szerepelnek nagy játékfilmek kísérőfilmjeként és a Bútorért Vállalat minden szervnek rendelkezésére bocsátja azokat, ha a témába vágó előadáshoz keres kísérő anyagot.

PATAKI MÁRIA

A Táncsics Könyvkiadó és a Népművelési Intézet népszerű Hobby-könyvének a harmadik kötete jelent meg változatos tartalommal. Gyűjtésmódok ismertetése és önmagukért való gyűjtemények bemutatása mellett módot talál olyan hasznos hobby terjesztésére is, mint például a lakásfelszerelést kiegészítő barkácsolás (jelen esetben lámpakészítés), a ruhatár színvonalát emelő divatjavaslatok és szabás (átszabás) ötletek, és sok a hasznos tárgy az ajándékkészítés fejezetben is.

A „véletlenek" gyűjtése fejezetben bemutatott fa- és gyökérképződmények között sok a szép, amely méltó lakásdísz — ha csak nem készül „vitrintárgy" belőlük. A talált tárgyak lakkozását azonban mégsem kellene propagálni.

— im —

Rév Miklós fotomüvész

A Balázs Béla-dij I. fokozatával tüntették ki.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 6. lap

Rév Miklós

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-748, 340-726

1980 JAN 6

NÉPSZABADSÁG

grafikusművész.

A fordulat kezdete Kodály oltán Psalmusának bemutatója

köszönjük szellemünket szépítő alkotásait.

Maros Dénes

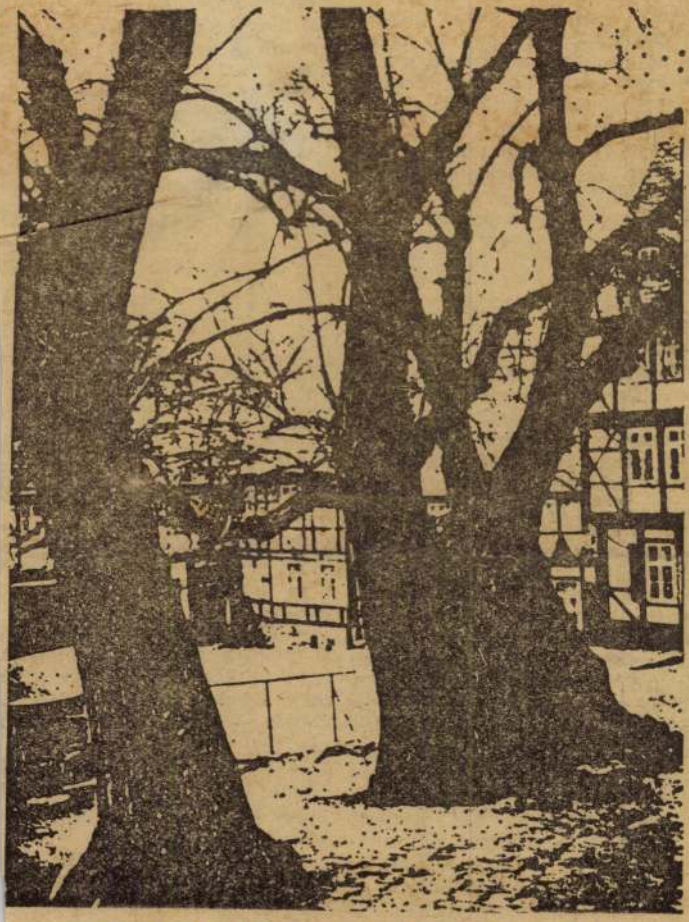

ÖREG FÁK. RÉV MIKLÓS FOTÓGRAFIKÁJA

hogy az ő rege
azt hinni, hog
szatyromba. me
— simogatott
kerek pacnit a
asszony. — Már
nál hordom. n
kell adnom. Ne
mesterék adták
tem volna, mer
de nem kapni

Az író felsőb
bólintott. Ez a
nem ment.

— És magának hogy tetszik?

— Nagyon, nagyon tetszik.

Az íróban gyanú kezdett motoszkálni, hogy nemigen vette ki az asszony a szatyorból a könyvet.

— Maga szerint ki a gyilkos? — kérdezte ravaszul. Azt várta, hogy az asszony majd elneveti magát, a regény címe ugyanis Az álmok mezsgyéjén. Az álmok mezsgyéjén pedig ritkán járnak gyilkosok. Az asszony azonban összeráncolta a homlokát és mutatóujjával beledöfött a levegőbe.

— Azt nem lehet tudni. Láttam a Maigret felügyelőt a tévében, ott mindig kitaláltam, ki a gyilkos. De most nem tudom.

Tehát bele se nézett, állapította meg az író. De kiapadhatatlan volt örök emberi optimizmusa. A piszkos címlap tanúsága szerint mindenesetre sok kézben megfordult és ez is valami. És tulajdonképpen gyilkos is van a regényben. Igaz hogy egy kerskegida, de mégiscsak gyilkos. Kis, sarjadó szarvacskáival nekiront egy másik gidának és lelöki a szakadékba. Persze ez csak szimbólum, az álom és a valóság mezsgyéjén, de a gyilkosság azért gyilkosság. És ha azt mondja Gyulainé, hogy nem tudja, ki a gyilkos, akkor

retne talán örökölni?

— De mennyire!! Jani is mondta, hogy lehet, hogy kom a hirdetés.

— Ki az a Jani?

— A Jani! — telt meg a l szája két sor hófehér foggal. - fiúm. Összeházasodunk, ha lakásunk.

— Ezért szeretne örökölni.

— Igen! — ütötte le vidár az állát a lány.

— Ahhoz nekem meg kell nom.

— Mindenkinek meg kell ágaskodtak fel a lány szempi

— Lenne türelme kivárni, meghalok?

— Száz évig azért nem. A J is mondta, jól nézzem meg az urat, milyen az egészségi állap mire lehet számítani. — S fe vetett. — Úgyse tetszik alkaln ni.

— És mire lehet számítani? emelte ki a nyakát az inge gal jából az író. — Elég rozzant gyek?

— Nem, igazán nem. Ah hogy hetvenhét éves az író úr, hoz igazán jól tetszik kinézn

— Hetvennégy vagyok.

— A lexikonban az van, l hetvenhét.

Rév Miklós

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

NÉPSZABADSÁG

1980 DEC 7

1021 RÉV MIKLÓS FOTÓGRAFIKÁJA

zám! Alászolgája!
A detektív, úgy l
zett arra, hogy val
régi magyar világb
az egyik nemesi s
és a nagyságos ur
puskát, hajtotta a
nyes réten.

A konflis belsejében, a fölhú-
zott ernyő alatt, halvány lehúzós
kép volt csupán az asszony, a té-
liesen felöltöztetett két porontyá-
val és a csomagjaival.

*

E pillanatban az irodából tele-
fonhoz hívták Vértes doktort. Se-
inger Zoltán mintha csak ezt vár-
a volna, hirtelen megragadta a
karomat:

— Pajtás — súgta —, a Gyurka
Laci ágyára ketten is várnak. Ma
este el kell hagyja a kórházat.
Ügye, nem haragszol?

— Dehogy haragszom.

a kor, amelyben élnek, nem ki-
nál lehetőséget szabad önmegva-
lósításukhoz, nem ad választ az
ember sürgető, alapvető kérdései-
re. Dosztojevszkij regényhősei két
világban s két életet élnek: az
egyik a valós, a másik a lehetsé-
ges. Igen, ebből adódik Dosztoj-
evszkij alakjainak kettőssége,
nem pedig mert lelkileg sérültek.
Valami hasonlót sugalmaz nekem
Goethe Faustja is: vajon nem el-
sősorban nagy humanista, tudós
volt-e Faust, aki mindent föláldo-
zott, még a lelkét is, hogy föltárja az örök titkokat, kikutassa a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NÉPSZABADSÁG

1021

A HATÁRBAN

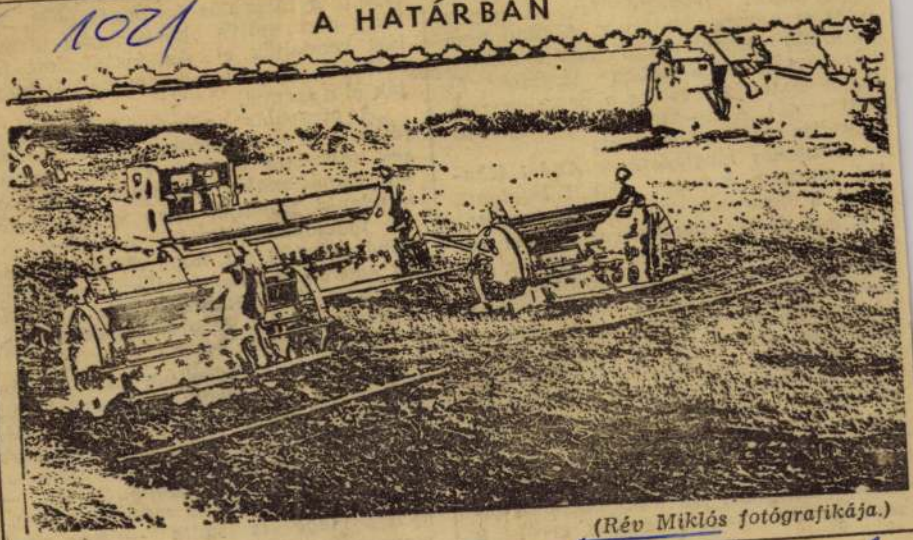

(Rév Miklós fotógrafikája.)

Rév Miklós

Mahgub különböző közéleti személyiségek nevét jegyezte fel. A papírt Anszari házában találták. A tanú nem hajlandó megvizsgálni sem, mert a házkutatást távollétében tartották, és így nem tudja igazolni a papírlap eredeti voltát. A Le Monde tudósítója így folytatja a jelenet leírását:

„Általános meglepetésre Abdel Khaled Mahgub habozás nélkül kijelenti, hogy a kézírásos szöveg tőle származik; egy doboz cigarettával együtt valószínűleg Anszariéknál felejtette. A törvényszék elnöke, aki mostanáig igen zordonan figyelt, szinte ujjong: »Ezek szerint beismeri, hogy részt vett a puccsban, hiszen kormánylistát készített! Mondja meg hát, Mahgub vádlott, milyen időpontban értesült előre az államcsíny előkészületeiről?« Mahgub válasza: »Azt tudtam, hogy mélységes elégedetlenség uralkodik az országban és a hadseregben, de sem én nem tudtam semmit, sem pártunk központi bizottsága nem tudott semmit arról a

... a saját szerepéről nem játszották el a nekik szánt szerepeket. A zárt tárgyalás elrendelése önmagáért beszélt."

A Le Monde tudósítója így fejezi be jelentését: *„A tárgyalás összesen egy óra tizenöt percig tartott. A zárt ülés négy órán át, s ezalatt a kommunista vezető szenvedélyesen és önuralommal védte magát. Mindhiába. Sorsát — mindenki tudta ezt és minden bizonnyal ő maga is tudta — már előre megpecsételték."*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1971 MÁR 14
1021

A VISZKÓZAGYÁRBAN

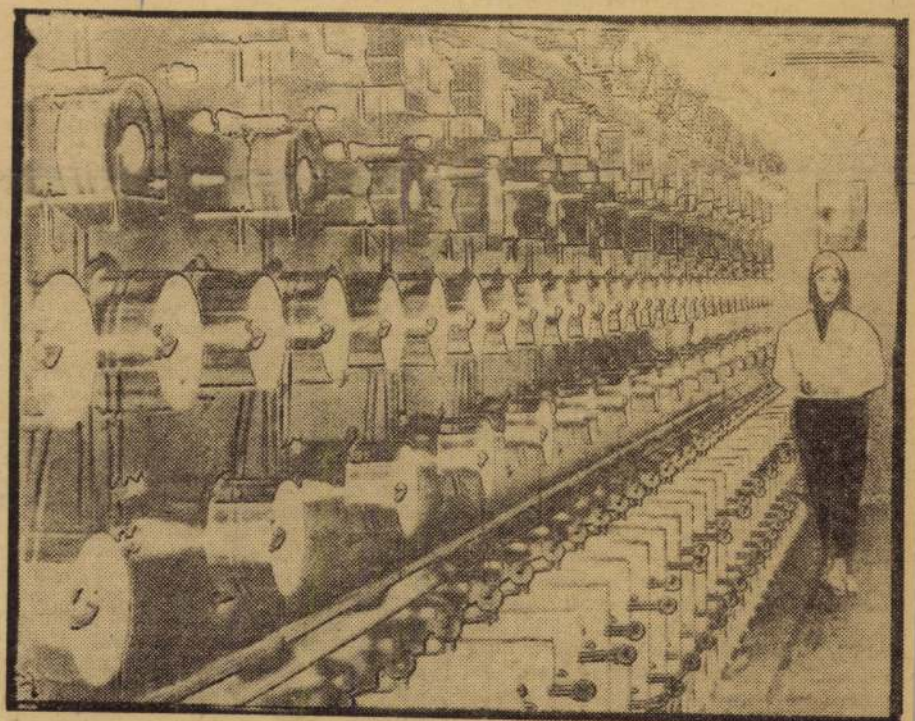

(Rév Miklós fotografikája.)

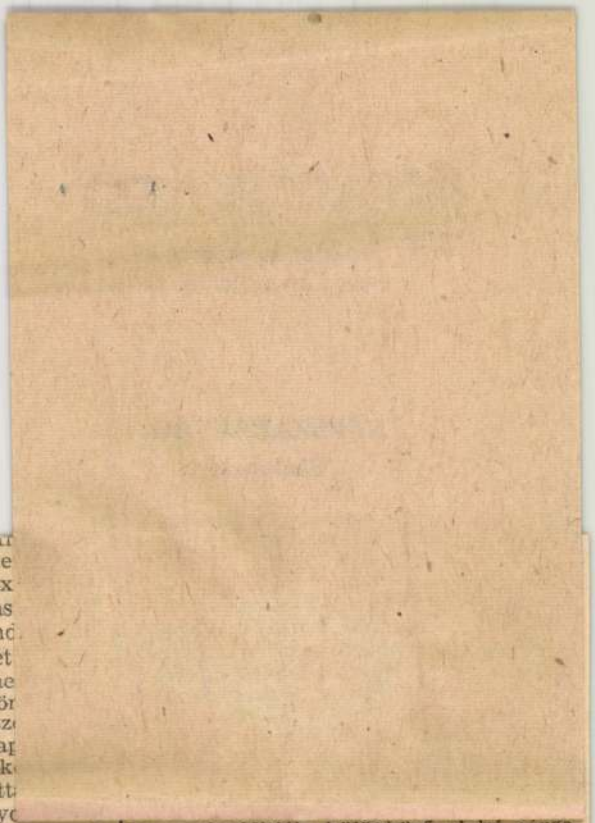

kabátmodellek is. A már me
formák mellett bemutattak max
bátot, térdig érő zakót, magas
gallérral, lila bársonyból és inc
meznek tűnő bőrkölteményeket
hát azokra is gondoltak, akik ne
nak beolvadni a „szürke tö
Azok részére viszont, akik sz
célszerű, kényelmes mindennap
kat, ott voltak a jól szabott zak
lények és a változatos kötött
férfiöltönyök szövete túlny
egyszínű, leginkább drapp árnyalatú,
sokszor bolyhos szövet vagy tweed. Az
ingek mintásak, anyaguk len, karton,
puplin vagy jersey.

Hogy melyik ország mutatta be a legszebb modelleket, azt igazán nehéz lenne eldönteni. Olyan óriási volt a választék, és olyan sokrétű, hogy mindenki megtalálhatta a saját ízlésének megfelelőt.

Megelégedéssel töltötte el a zsűrit (és a nézőket), hogy ez alkalommal nemcsak a legifjabb korosztályra és a nádszál karcsúakra gondoltak. Teltebbek, idősebbek részére is bő volt a választék.

A bemutató véget ért, a bizottságok befejezték munkájukat, most már az iparon a sor, hogy a legmegfelelőbb modellek sorozatgyártását elkezdjék, hogy a tervek ne csak modellek maradjanak, hanem mindenki számára, és idejében elérhetővé váljanak.

NEMES MÁRTA

ran elcsúfítják különböző alakú sárga foltok. Ezek az erős napfénytől és a hideg öntözővíztől is keletkezhetnek. Ezért tűző naptól védjük, nyáron árnyékban, télen világos, de közvetlen napot nem kapó helyen tartsuk, és mindig állott, szobahőmérsékletű vízzel öntözzük.

Ha a gondos kezelés ellenére is szaporodnak a leveleken a sárga foltok, a levelekben élősködő fonalféreg károsítja a növényt, ami ellen viszont lakásban hatásosan nem védekezhetünk. Ilyen esetben legjobb a már kifejlett, de még teljesen egészséges levelek közül egyet-kettőt levágni három-négy cm-es levélnyéllel, és nyírkos homokkal megtöltött apró cserépbe eldugványozni. A dugványok fölé borítsunk széles szájú üveget vagy műanyag tasakot, és helyezzük 22 C-fok körüli hőmérsékletű helyre, ahol meggyökeresednek, majd apró kis levélkék is megjelennek a levelek tövében. Ekkor ültessük be ugyancsak kicsi cserépbe, homok, laza föld, és ha

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NÉPSZABADSÁG

1972 MAR 19

Rév Miklós

1021

MUNKA KÖZBEN

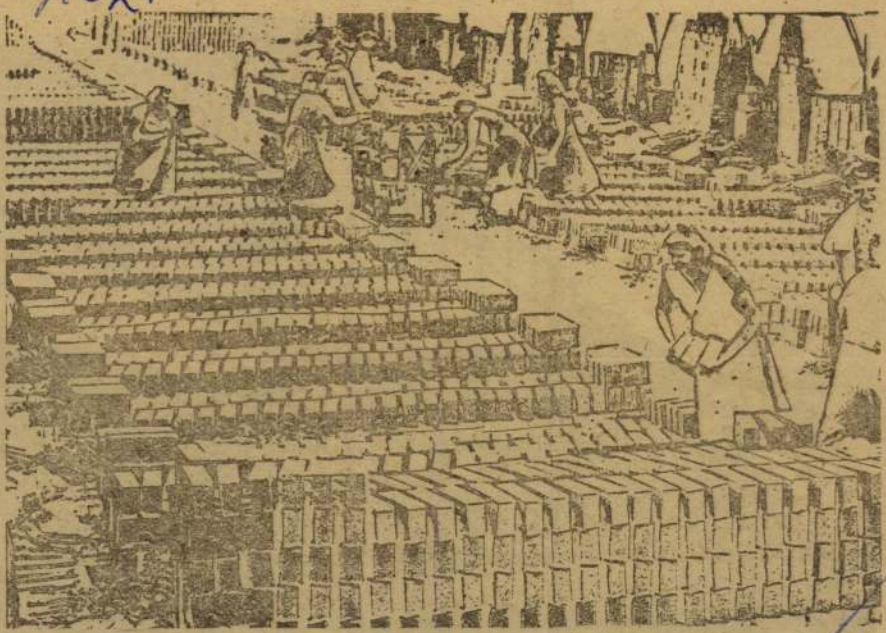

(Rév Miklós fotográfikája.)

fogyasztás évi 4,8%-kal az összes
rolt szolgáltatás pedig csupán 4,
nőtt.) 1966 után a reáljövedelem

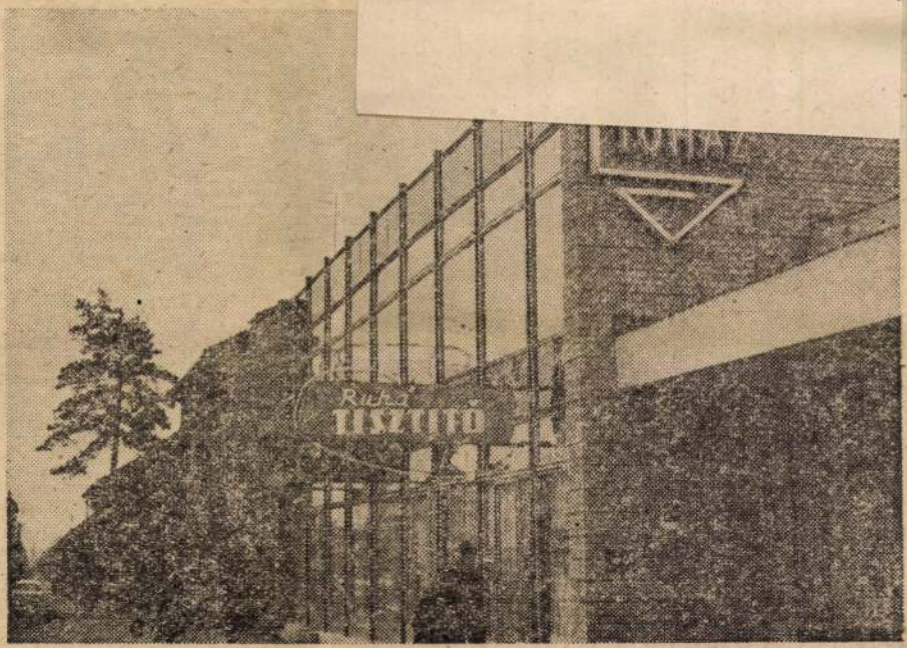

A fejlődést jelzi: országszerte egyre több szolgáltatóház nyílik.

Réz-Miklós

egyiptusi fotóalbumaival megmutatta, hogy nemcsak kiváló fotóművész, hanem vérbeli riporter is.

Lelkes István: A magyar fotóművészet útja.

Új Írás VI. évf. 1966. jún., 6. sz., 97. l.

MDK.

Rév Miklós

Fotókiállitásának hirdetése

Magyar Nemzet 1965 juni.26.lap -

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 SEP 29

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Rév Miklós

1021

JÁTÉK

(Rev Miklós fotógrafikája.)

ságba került. A szovjet
semmisítettek, szétvertek
ejtettek öt teljes hadtest
got és 16 német hadosz
négy hadosztálynak olyan
ségeket okoztak, hogy csa
juk", a keretállományuk

gyet-
esett

kira-
nin-
t, de
élo-
vol-

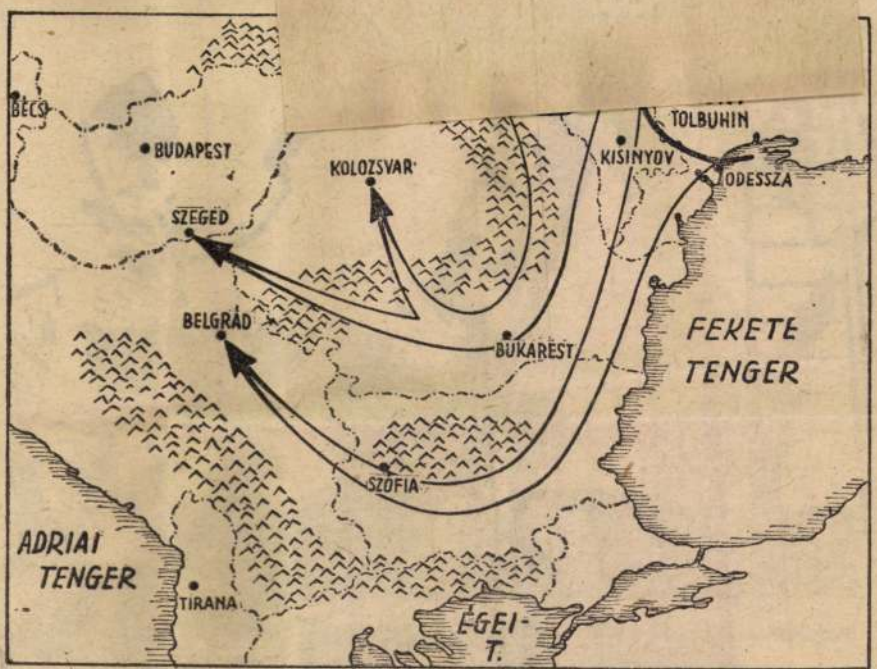

Elgondolás a szovjet erők alkalmazására 1944 augusztusában a román és magyar hadműveleti irányban.

RÉV MIKLÓS !

A *Néprajzi Múzeum* Kossuth Lajos téri épületében nemrég zárult *Rév Miklós* fotóművész kiállítása. A nagy sikerű tárlat témája Vietnam volt, az az ország, amelynek művészetét Rév Miklós talán szakembereknél is jobban ismeri. Erről megbízhatóan tanúskodik *Vietnam művészete* című könyve (melynek szövegét *Patkó Imre* írta, akivel más, kelet-ázsiai témájú könyveket is készítettek együtt); ezt a könyvet a magyaron kívül számos idegen nyelven is kiadták, s mint ilyen, kitűnő, nélkülözhetetlen, hézagpótló munka.

978-138-6

:Fotó:Rév

m.

RÉV MIKLÓS 2

A művész lakásában számos jele van annak, hogy ismeri és szereti Vietnam, Délkelet-Ázsia; a Távol-Kelet művészetét. Egész kis gyűjtemény látható a vitrinekben, a könyvespolcokon, a szobákban mindenütt, különféle fákból faragott, berakásos szobrok, elefántcsont-faragványok, lakkfestmények, gyönyörű dobozok. Még szőnyegeinek egy része is vietnami, de mint kiderült, ezt már itthon vette, a vietnami művészet iránti szeretete jeléül.

78-138-6

Kenessei András:Fotó:Rév m.

— *Hogyan kezdődött barátsága a művészettel, érdeklődése a fotózás iránt?*

— Gyerekkoromban közel laktam a Szépművészeti Múzeumhoz, sokat jártam termeiben, gyönyörködtem a gyűjtemény darabjaiban. Minden bizonnyal oda kapcsolódnak első esztétikai élményeim. A fotózás meg úgy kezdődött, hogy még srác voltam, amikor kaptam egy két kiló súlyú, 8 x 17-es lemezre dolgozó masinát. Később, már dolgoztam, havi 80 pengőért, amikor megvettem első kisfilmes gépemet, egy kisfilmes Leicát, hosszas gyűjtögetés után 160 pengőért. Nagy pénz volt ez akkor. Aztán 1946-ban lettem hivatásos fotós, 1948-tól kezdődően pedig a *Szabad Nép*, majd a *Népszabadság* fotóriportere, fotórovat-vezetője, nyugdíjba vonulásomig.

RÉV MIKLÓS 3

P 1978-138-6

rás:Fotó:Rév

— *A fotózás mostanában tömegszórakozás lett. Talán azért is, mert már szinte nevetséges összegekért egészen jó kis gépeket lehet vásárolni, s a középkategóriájú masinák is hozzáférhetőek minőségben, választékban, árban.*

— Kétségtelenül ez is hozzájárul ahhoz, hogy *ma nálunk körülbelül másfél-kétmillió ember fotózik.* Hadd tegyem hozzá rögtön, hogy ezeknek nyolcvan százaléka úgynevezett *vasárnapi fotós.* Közülük minden évben kiemelkedik néhány ezer, tízezer, akik a sokféle pályázatra, kiállításra küldenek be — ese-

RÉV MIKLÓS

ILAP 1978-138-6
Kenessei András:Fotó:Rév

...enként kitűnő — képeket. Megismerkednek a fotózás rejtelmeivel, a komponálás törvényszerűségeivel. Van azonban itt valami, amit eddig nem nagyon vettünk figyelembe: az, hogy *az emberek vizuális látásmódja rohamosan fejlődik.* Elsősorban *a televíziónak* tulajdonítható, és a jó fotókat közlő, *nagy példányszámban megjelenő képeslapoknak.* Nemrég egy nemzetközi tanácskozáson szólaltam fel, a tévé hatásáról beszéltem, melyet a nagy tömegek vizuális befogadóképességére gyakorol. Az emberek megtanulják a képet nézni — meglátni — érteni.

RÉV MIKLÓS

...LAP 1978-138-6

Kenessei András:Fotó:Rév

RÉV MIKLÓS 6

— *Ellentmondást érzek abban, hogy milyen sokan fotóznak, azzal összevetve, hogy a fotós utánpótlással bajok vannak.*

— A kedvtelésből fotózók nagy része megmarad amatőrnek, és ez nem is baj. Az utánpótlás helyzete viszont valóban rossz. Ma mindössze egyetlen helyen, *a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban* folyik fotósképzés; évente 4—5 fiatal végez, közülük talán 1—2 tud elhelyezkedni. Ugyanakkor az NDK-ban kitűnő, profikat képző *fotófőiskola* működik. Hiába divatos szakma nálunk a fotóriporteré, a lapoknál nehéz elhelyezkedni, valahogy nincs jó értelemben

-138-6

otó:Rév M.

RÉV MIKLÓS

vett kiválasztódás. Aztán az is igaz, hogy *nem könnyű, nem hálás szakma.* A riporternek vállalnia kell azt, hogy kellemetlenkedik — miközben a munkáját végzi. Rátermettnek, tolakodónak, bizonyos értelemben gátlástalannak kell lennie, még a saját gátlásait is legyőzve. Aztán kézen fogva kell járnia a szerencsével, szinte ki kell kényszerítenie a sorstól, hogy akkor történjen valami, amikor betöltött géppel vár az eseményre. Kell, hogy érzéke legyen a megfelelő pillanathoz, legyen türelme, kitartása, ügyessége.

-6

Kenessei András: Fotó:Rév M.

RÉV MIKLÓS ?

— Ön, mint a Fotóművész Szövetség elnöke, bizonyára meg tudja ítélni: elegendő és megfelelő kiállítási lehetőségük van-e?

— Sajnos, nem. A fotókiállítások száma jóval kevesebb a kelleténél, a lehetségesnél. Pedig — tapasztalatból mondhatom — ritka az a képzőművészeti kiállítás, amelynek annyi látogatója lenne, mint egy fotókiállításnak, és a vendégkönyvek bejegyzései arról tanúskodnak, hogy igénylik, szeretik a fotóművészetet. A fotókiállítás vonza a közönséget — ezzel például tisztában vannak a Néprajzi Múzeumban —, iskolák, szocialista brigádok, külföldiek tekintik meg, írják a vendégkönyvbe

M.

RÉV MIKLÓS 9

reflexiókat. Hátrányos állapotnak érzem, hogy *nincs állandó kiállítási helyiségünk;* Prágában például, akárhányszor ott jártam, mindig 5—6 fotókiállítás volt nyitva. Nálunk *a Műcsarnok segítségével* visszatérően van lehetőség kiállításra, a már említett Néprajzi Múzeumon kívül a *Magyar Nemzeti Galéria* és a *Munkásmozgalmi Múzeum* is nagy segítséget nyújt nekünk. Kár, hogy egyik korábbi fellegvárunk, az *Ernst Múzeum* kiesett a sorból.

-6

Kenessei András: Fotó:Rév M.

RÉV MIKLÓS 10

— Hogyan látja a fotózás, ezen belül a riportfotó jövőjét?

— A fotóművészet útkeresése, önmegújulása szinte örök. Időnként divatok jönnek, mennek, ötletes csinálmányok, technikai bravúrok sítlusa virágzik: hogy a művészi fotó útja merre vezet, azt nem tudni. *A riportkép*, az eseményhez kötött fotó azonban, úgy érzem, *örökké élni fog, és én nem is választanám el a jó riportázst a művészettől.* Biztos vagyok benne, hogy megragadót, megkapót *a riportművészet* fog produkálni, mint ahogy eddig is századunk nagy pillanatait a riportképek örökítették át az utókorra.

Kenessei András

Rév Miklós fotóművész

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállítását február 2. nyitják meg,-közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. febr. 2.
XVIII. évf. 5. sz. 2. lap.

Rév Miklós fotóművész

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállitá
sát február 2.-án nyitják meg, -közli a lap
kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 27.
XVIII. évf. 4. sz. 2. lap.

RÉV MIKLÓS 1

A Néprajzi Múzeumban pénteken délután nyílt meg Rév Miklós fotóművész kiállítása Vietnam — ember, táj, művészet címmel.

Kopár dombon keresztül fonott kosarakban földet visznek vállukon férfiak és nők, félig párába burkolódzó hegyek lábánál, a rizsföldön bivalyvontatta ekével szánt egy paraszt, a kéklő tengeröbölben színes vitorlájú dzsunkák siklanak. *Rév Miklós* riportképei Vietnam mindennapi életét villantják elénk.

MAGYAR HIRLAP 1978-83-11

Fórró: A fotóművész

Rév Miklós fotóművész

A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze címet kapta, -közli a lap: "Dijak, kitüntetések - 1973" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 7.
XVII. évf. 14. sz. 2. lap.

A MAGYAR FOTÓMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
ÉS A MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

RÉV MIKLÓS

BALÁZS BÉLA-DÍJAS, ÉRDEMES MŰVÉSZ
„EMLÉKEZÉSEK, PILLANATOK" C.
FOTÓKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1986. MÁRCIUS 6-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 16 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
KÉKESDI GYULA
ÚJSÁGÍRÓ

MŰCSARNOK

BUDAPEST, HŐSÖK TERE

A KIÁLLÍTÁS 1986. ÁPRILIS 13-IG TEKINTHETŐ MEG

86-0103 GENERALART Dorogi Nyomda

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 JUL 22

Népszabadság

Rév Miklós

PARLAMENT

1071

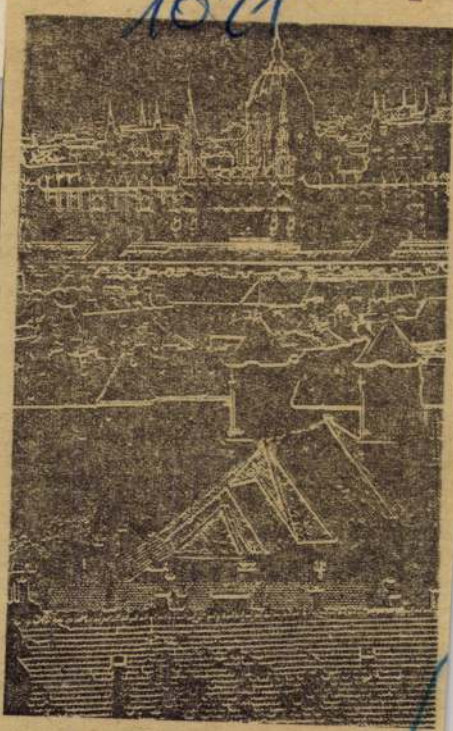

(Rév Miklós fotógrafikája)

mutatkozott mind a nemzetközi problémák — az európai, a vietnami, a közel-keleti kérdések —, mind a kétoldalú kapcsolatok tekintetében.

Pierre Messmer most azt a látogatást viszonozta, amelyet Fock Jenő 1968 tavaszán tett Párizsban. Kormányelnökünket akkor fogadta De Gaulle tábornok is, partnere pedig Pompidou volt, a jelenlegi francia köztársasági elnök. Ezeken a találkozókon megállapították, hogy az államférfiak személyes kapcsolatai fontosak, hasznosak, s ezért ezeket rendszeressé kell tenni. Ennek a gondolatnak a jegyében fogadta Messmer miniszterelnököt, akit elkísért Michel Jobert külügyminiszter is, mind Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, mind Losonczi Pál, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke. A magas szintű megbeszélések a jövőben is folytatódnak: mint a látogatásról kiadott közös közlemény is hangsúlyozta, a francia és a magyar kormányfő megállapodott abban, hogy minden lehetséges területre kiterjesztik a két ország közti együttműködést, s a francia miniszterelnök máris meghívta a magyar kormány elnökét, hogy tegyen újabb hivatalos látogatást Franciaországban. Fock Jenő a meghívást örömmel elfogadta.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 ÁPR. 4
NÉPSZABADSÁG

Rév Miklós
grafikusművész

1021

Bárhogy rendeltessék jelölem:
leszek, leszek, leszek.

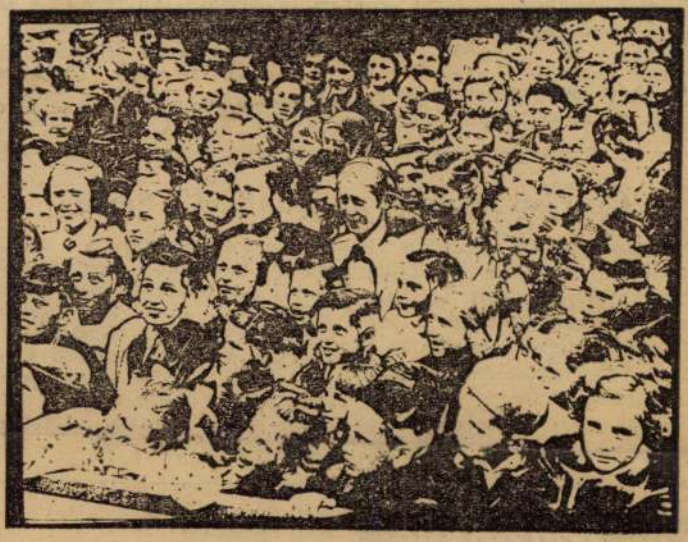

RÉV MIKLÓS FOTÓGRAFIKÁJA

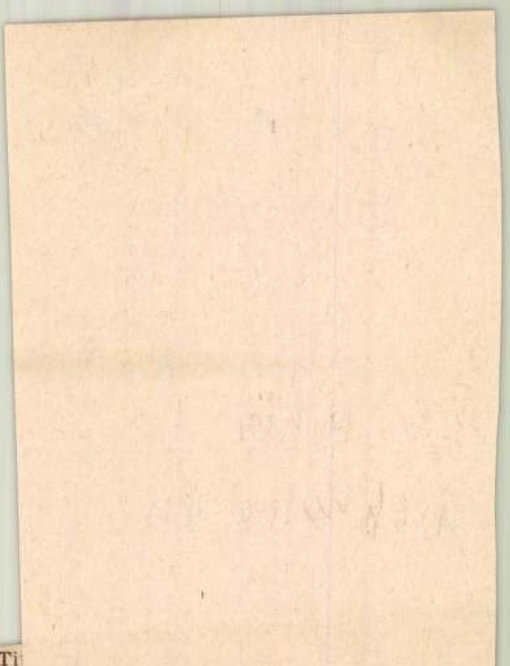

Nemzetközi Gyapjú Ti
ak, az IWS-nek. Ezek
ermelők elnyerték a W
édjegy használatának jo
llandó minőséget garant
árlóknak. A szerződő
venként rendszerint kora
zal megrendezik közös
ójukat. Az ideit kedden tartották

... nagy nyugati divatházak legfrissebb kollekciói alapján.

Gyorsan levonult az árhullám a Sajón

Gyorsan levonult a március vé-
i árhullám a Sajón. Az Észak-
nagyarországi Vízügyi Igazgató-
ág kedden megszüntette a véd-
műveken a figyelőszolgálatot. A
odrog felső szakaszán is lassú
padás kezdődött, de az országha-
ár és Sárospatak közötti mintegy
uszonöt kilométeres szakaszon
továbbra is másodfokú a készült-
ség. A Tisza Borsod megyei szaka-
szán figyelőszolgálatot tartanak.

Dolgoztak kedden a belvízvédel-
mi szivattyúk is. Elsősorban a
Bodrog- és a Takta-közben szi-
vattyúzták a vizet, és megközelí-
tőleg egymillió köbmétert emeltek
vissza a mély fekvésű területekről
a folyómedrekbe.

VÍZIÓ MŰSORÁBÓL

9.02: Slágermúzeum.
10.00: Zenedélelőtt.
11.30: Csak fiataloknak!
12.33: Régi népszerű filmekből.
12.50: Egészségünkért!
12.55: Cselédsoron.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-976

SZABAD FÖLD
Budapest

Rév Miklós

1021

VIETNAMI TÁJ

(Rév Miklós fotográfikája)

CSALÁD ÉS O

Beszélgessünk az A2-ről

Hát az meg micsoda?

Az influenzát, ezt a mostani divatos betegséget okozó, baktériumoknál is kisebb élőlények legparányabbika, amelyekről nem sokat tudunk, hiszen valahol messze, az élő és élettelen határán mozog. Azt mindenesetre tudjuk, hogy nem csodalény, nem holmi istencsapás, ami átokként zúdul az emberiség nyakába és az élő sejtben — az egyetlen helyen, ahol megél és szaporodhat — a legnagyobb nagyítószerkezettel, az elektronmikroszkóppal szembe tud vele nézni az orvostudomány. Tudjuk, hogy az influenzát okozónak több egymáshoz hasonló, de mégsem egységes törzse van, és azt is, hogy ez, amely most riogat bennünket, a legtöbb esetben az A_2 név alatt ismeretes.

A legtöbb ember, ha megnáthásodik, bereked, köhög és nagyokat tüsszent, rendszerint azt mondja, hogy influenzás. Pedig nem az, csak hurutos. Megfázott és a felső légutak nyálkahártyáját megbetegítették a gyulladást keltő kórokozók. Az influenza erősen ragályos, fertőző betegség, aminek legjellemzőbb tünetei a hirtelen — sokszor hidegrázással — kezdődő, magas láz, a nagy-

a cseppfertőzés elleni védekezés, a szervezet ellenállóképességének biztosítása és bőséges C-vitamin, ami a gyulladások csökkentője.

És, ha beteg van a háznál? A lehetőségekhez képest el kell különíteni. Egy ágyba senki se aludjék vele. Ápolója, gondozója, kiszolgálója kössön védőkendőt orra és szája elé. Gyakran szellőztessenek. A lázas szakban szigorú ágynyugalom és a gyógyszerek előírásszerű, rendszeres szedése kötelező. Kétségbeesni pedig nem kell és nem is szabad.

A szövődmény, úgynevezett következményes betegség. A legtöbb esetben engedetlenség, gondatlanság, legénykedés, vagy pontatlanság következménye. Amikor valaki nem tartja meg a kezelőorvos előírásait, nem fekszik ágyba, hanem lázasan is járkel, esetleg dolgozni is megy, nem szedi a gyógyszereket és nem iparkodik rövid időn belül meggyógyulni. Ilyenkor a szervezet ellenállóképessége csökken és az influenza vírusa, illetve a hozzájuk társuló egyéb kórokozók elhatalmasodva a szomszédos területeken vagy a mélyebb légutakban is komolyabb károsodást okoznak.

Az influenza leggyakoribb szövődményei az influenzás tüdőgyulladás, a homloküreg, az arcüreg és a középfül gyulladásai. Ezeknek a kialakulását kell helyes magatartással megelőzni, és ha mégis jelentkeznének, korszerű és pon-

RÉV MIKLÓS 2

— Azt tartom, régen rossz, ha egy fotósnak beszélni kell arról, hogyan, mit csinál, mit akar tudatosítani objektívjének segítségével — mondja mosolyogva. — Inkább képei valljanak munkájáról, ne ő maga.

MAGYAR HIRLAP 1978-83-11

Fórró: A fotóművész

RÉV MIKLÓS)

Valóban, a kiállításon látható mintegy száz fekete-fehér és színes kép alatt nincs aláírás, magyarázó szöveg. Hiszen — amint a művész vallja — teljesen mindegy, hogy a felvételek a távoli ország melyik táján készültek, mi a neve a munkába indulò szúrós tekintetű férfinak, és a mosolygó táncosnò melyik

MAGYAR HIRLAP 1978-83-11

Fórró: A fotóművész

RÉV MIKLÓS

város milyen színházának színpadán lép fel. Mindegy, mert valamennyien Vietnam, az ország, a táj szerves részei. Igen a tájé is, hiszen a művész riportképeket készített, amelyeken — ha néha csak a háttérben is —, mindenütt jelen van a gyakran keservesen kemény munkát végző, mindenkor alkotó ember.

MAGYAR HIRLAP 1978-83-11

Forró: A fotóművész

RÉV MIKLÓS

— Serencsés embernek, fotósnak vallhatom magamat, hiszen Európa, Ázsia sok országában megfordulhattam fényképezőgépemmel. A most látható kiállítás anyaga harmadik ázsiai utam vietnami állomásának mintegy négyezer felvételéből való. *Patkó Sándor* újságíró kollégámmal együtt dolgoztunk ebben a csodálatos országban, és Vietnam művészete címmel élményeink egy részéről könyv is megjelent. Mégis meglepve fogadta *Bog-*

MAGYAR HIRLAP 1978-83-1

Forró:A fotómüvész

RÉV MIKLÓS 6

lár Lajos kiállításrendező tervét: a Néprajzi Múzeumban adjon ízelítőt e távoli világ művészetéről, hétköznapjairól. Az ottani napok szép emlékei, a vietnamiak rendkívüli szívélyessége, nyíltsága, és nem utolsósorban a rendelkezésére álló gazdag anyag — amelyből bizony nehéz volt a válogatás — volt végül is a fő érv, amely a kiállítás megnyitásához vezetett.

MAGYAR HIRLAP 1978-

Forró: A fotóművész

RÉV MIKLÓS f

És Rév Miklós kamerája nem csal. Ott van a gondtalan, vidámperceknél, csakúgy mint a nehéz pillanatoknál, de elcsattan a gép akkor is, ha idillikus tájjal, természeti szépséggel vagy éppen műkincsekkel, művészettel találkozik.

MAGYAR HIRLAP 1978-83-11

Forró:A fotóművész

RÉV MIKLÓS ?

A nyugdíjas művész nem szövöget világmegváltó terveket. Mint mondta a csendes szemlélődés évein van most a sor. Mégis egy hosszú útra akármikor vállalkozna: három fényképezőgépét becsomagolva újra elindulna Vietnamba...

Forró Péter

MAGYAR HIRLAP 1978-83-11

Forró:A fotóművész

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MÁR 25

NÉPSZABADSÁG

Rév Miklós

1021

1979. március 25., vasárnap

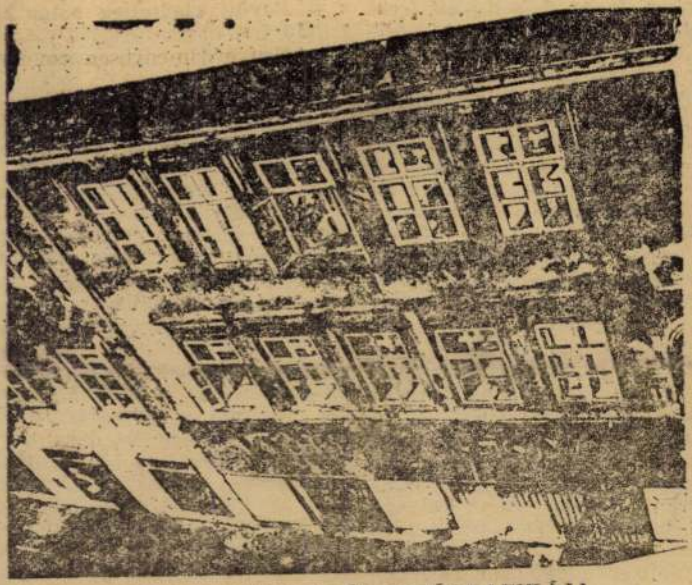

ABLAKOK. RÉV MIKLÓS FOTÓGRAFIKÁJA.

övérkés. Örömmel bólintott, or kértem, mutassa me emplom falán Aba-Novák óját.

— Szóval hallott már róla? Kém, ez a mi büszkeségünk. Tesék velem jönni. A templomot ár bezártam, de a kedves vendég tiszteletére szívesen kinyitom.

Így történt, hogy a kommunista párt szónoka a gyűlés után gyenesen a templomba vette az tját.

A freskó, amelyet a híres festő lkotott, nem a szentek életét ábázolta, hanem a falusiak mindennapi szokásait. A plébános végvezetett körbe, miközben tárvezető módján magyarázott:

— Nálunk, ebben a kis faluban agyarok, németek, délszlávok és gányok élnek. Tessék jól megézni, itt, a templom falán, bébességgel együtt találja valaennyit. Mi nem tettünk különbget hívőink származása között, anem a cigányfigurák miatt vink volt egyesekkel, még egyházi körökben is. Hogyan kerülhet bennünket.

— Hogyan? — kérdeztem csodálkozva.

— Kiugrott szerzetes vagyok — vallotta be a kultúrház igazgatója. — Novicius korunkban szövődött köztünk a barátság, s most, hogy én a faluban, ő pedig az apátság falai közt őrködik a kultúra értékein, gyakran összejövögetünk, s egyikünk sem tesz szemrehányást a másiknak, hogy más-más útra tértünk.

Valóban, a könyvtáros, magas, élénk szemű fiatalember, igen barátságosan fogadott bennünket. Megtekintettük a márványkupolás apátsági könyvtárat, ahová ma sem vezették be a villanyt, csak a természetes fények világítják meg a régi fóliánsokat. Megnézhettem az évszázados kolostori naplót, amit a mindenkori könyvtáros vezetett, majd végigmentünk a folyosókon, ahol bámulhattam a szép díszítésű oszlopokat, amelyeket a régi kéz-

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 FEB 3

NÉPSZABADSÁG

Rév Miklós
grafikus

1021

RÉV MIKLÓS FOTÓGRAFIKÁJA

A kin
az
lítc
ker
nyc
ombját. Mély sö
ában, és hirtelen
Az első pillanat
második leverő
— Meg lehet h
rességben — gor
Fél év óta
gyanezt élte át.
— Meddig lehet
Kitapogatta a ci
rufát a széken, elvakította a
vufa lángja. A lába még fájt az
őző napi ásástól, udvartakarí-
stól.

Néhány slukk után a keserű-
g enyhült, valami bizonytalan
eménykedés foglalta el a he-
ét.

Balázson nem.

— Beszélj ide bele a szám
— mondta pedig Margitnak -
mondd, hogy Pim-pu-la! — So
szor!

Margit mondta, csak úgy fr
csögött, és a kényes, finnyás B
lázs most áhítattal tűrte, ho

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MÁR 21

Rév Miklós

NÉPSZABADSÁG

grafikus művész

1021

a állatkodást egy penteki kremesért
a húszfillérest az út porában.

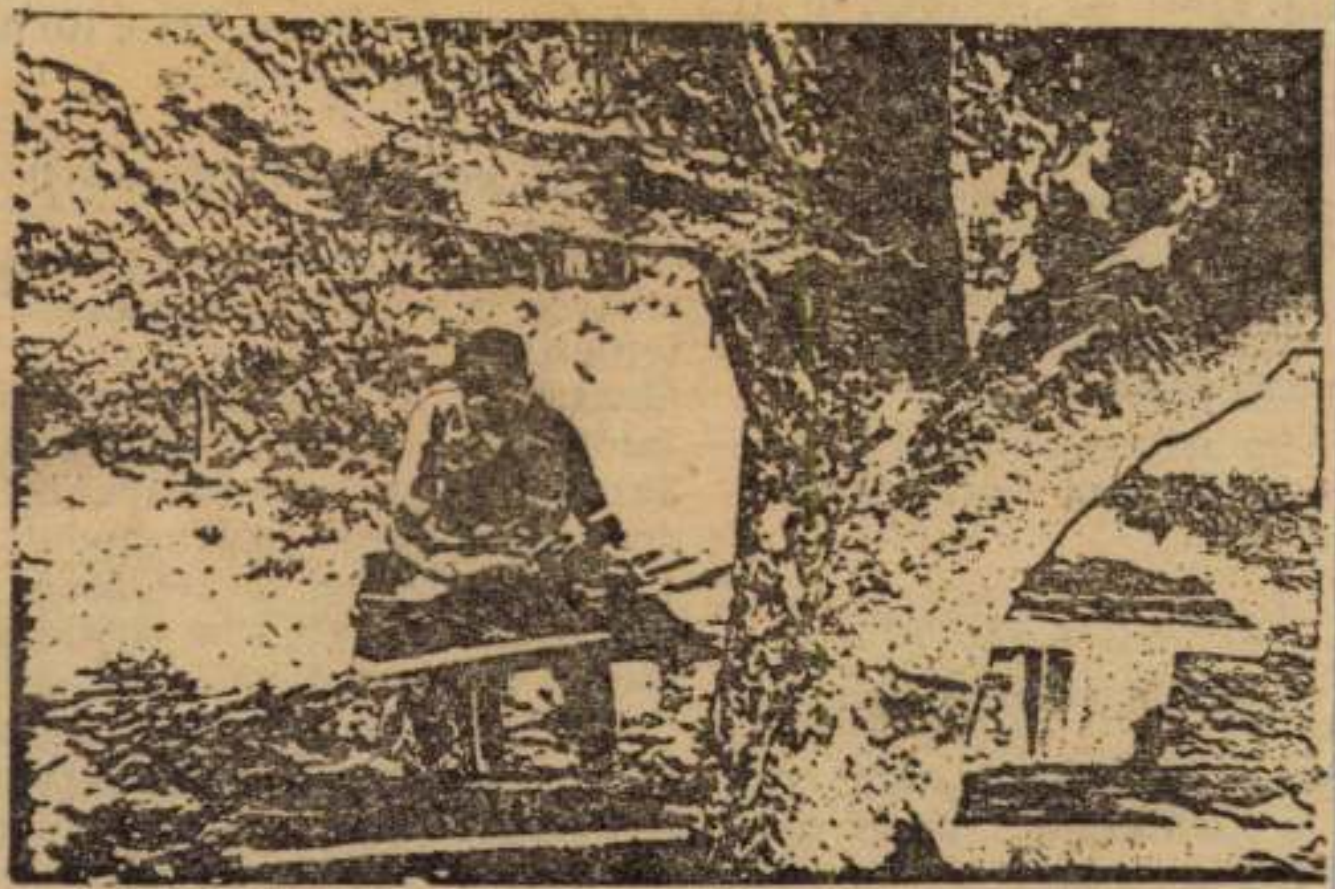

RÉV MIKLÓS FOTÓGRAFIKÁJA

Ugyanúgy a szlávsá
ászság ...

gy igazság, amit
e azért az is igaz,
ául magyar létedre
zás vagy, arcod és
kusan dinári.

d hominem érvre
oltam megjegyezni,
ágról német vagyo
ozott, s némi fonto
egjegyezte:

, a németség nem
de *benned* van bi

Számára a szeretet megértéssel volt azonos

en keringtünk, ideje volt
a szédületből. Máris más-
elte a beszélgetést: — Mi-
ersz és mennyire? Nem a
kérdezteti ezt, hanem a
ógiai kíváncsiság.

ekkor került sor a kölcsönös tapintatlanság udvariasságnak álcázott megnyilvánulásaira.

— „Mit a hatalmas istenek végzének, azt mi mellőzhetjük-e? S Caesar mégis megyen: mert e jelek úgy a világot, mint őt illetik." Van még időd? Vagy te is bolondulsz az atlétikáért?

A dolgozószobában ott állt

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Rév Miklós, grafikus

1981 JUL 2 6

1021

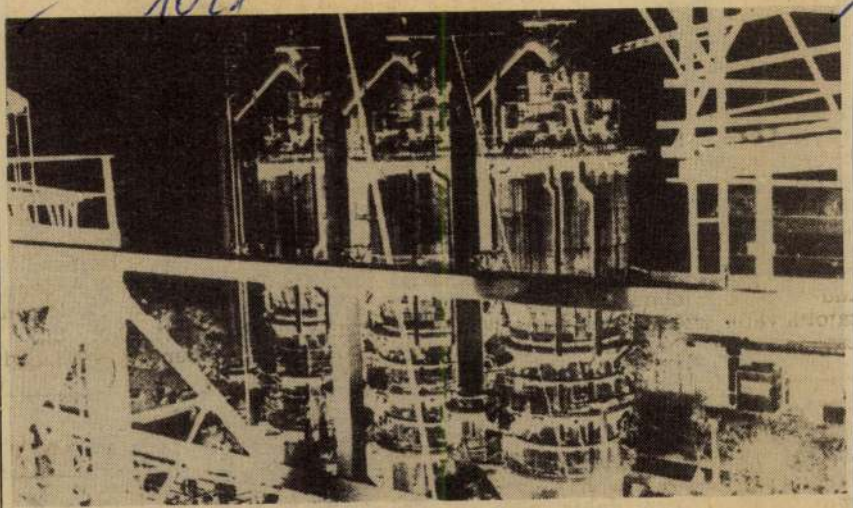

NAGYKOHÓ: RÉV MIKLÓS FOTOGRAFIKÁJA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 DEC 23

Szabad Föld

Rév Miklós

1021

A tél örömei

(Rév Miklós fotógrafikája)

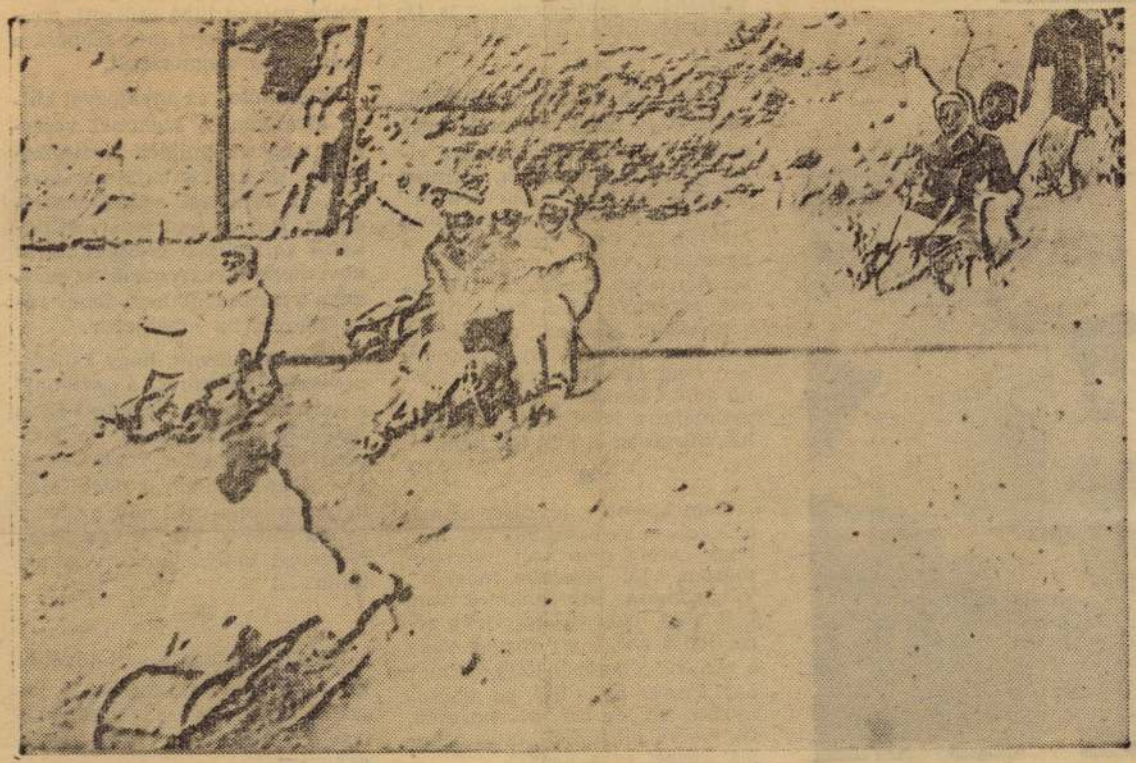

lujukból.

B. B.

lékot kap, pedig a diéta nem ízetlen, szomorú eledelek sorozata. Bizonyos megszorításokon belül bátran ízesíthető és változtathatók a diétás ételek is. De hát a tévhit, az a tévhit!

*

Fiatal édesanya levelét betűzöm: „Úgy megy a gyerek hasa, akár a csatorna. Gyümölcsre vizet ivott, azt mondják, ricinust adjak neki, hogy kipuculódjon."

A hasmenésnek emésztőszervi fertőzés az oka. Piszkos volt a gyümölcs, vagy a gyermek keze. A ricinus hashajtó. Folyadékszegénnyé teszi, kiszárítja a szervezetet, ami az apróságoknál veszedelmes. Gyermekügyben csak az orvos vagy a védőnő adhat tanácsot, más senki. A gyümölcsre ivási tilalom is tévhit. Sürgősen el kell felejteni.

*

Nem kisebb a tévedése annak a levélírónak sem, aki azt írja, hogy „amíg nem volt vérnyomásom, jól éreztem magam". Vérnyomása mindenkinek van, kell hogy legyen! Legfeljebb arról lehet szó, hogy magas vagy a megengedhetőnél több, ez már baj! Persze az is baj, ha alacsonyabb. No, de azt is kevesen, vagy nem jól tudják, hogy a bajok között ez a kisebb.

[illegible] természetfölötti titokzatos hatásnak tartják. A fejlődési rendellenességet is. Hát ez sem igaz! Mindkettő valamilyen élettani zavar következménye. A szülő, az édesanya rendszerint nem tehet róla. Hiszen, ha tehetne!...

Általános tévhit, hogy az úgynevezett szívgörcs, a „szívbaj" a szív betegsége. Tévedés! Ez a betegség az epilepszia, a központi idegrendszer rendellenessége. Rossz a magyar neve! Még helytelenebb a régi név, az, hogy nyavalyatörés. Bár, ha azt idegrendszeri betegségnek vesszük, talán...!

*

Nem folytatom a sort tovább. Ha csak ennyi tévedéssel is leszámolunk, jövőre könnyebb lesz a beteg és az orvos dolga egyaránt.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUN 24
Népszabadság
Rév Miklós

1021

A BALATONNÁL

(Rév Miklós fotógrafikája.)

után két hónap elég lesz a megállapod
sokhoz.

A megnyitó napon közzétettek e
„nyugati napirendi javaslatot”, ame

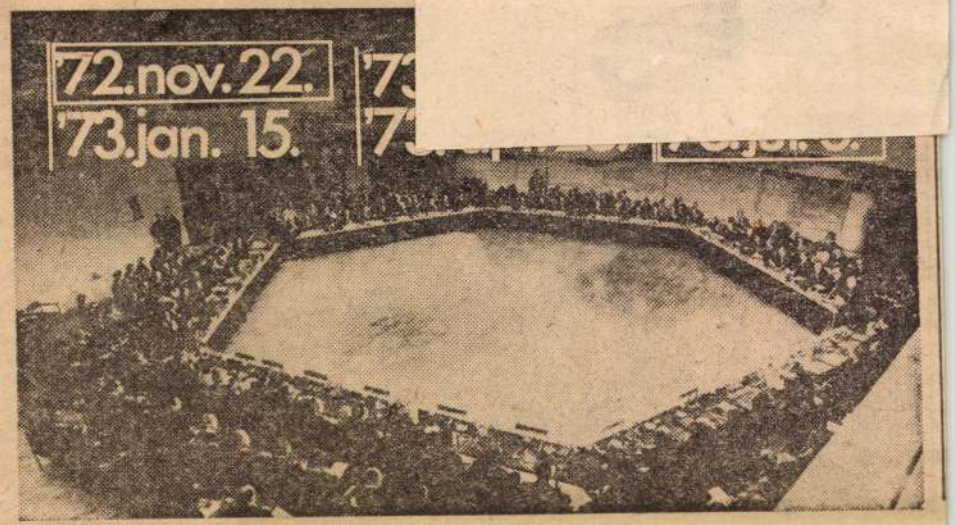

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 28
Rév Miklós
Népszabadság

1021

VÍZREBOCSÁTÁS

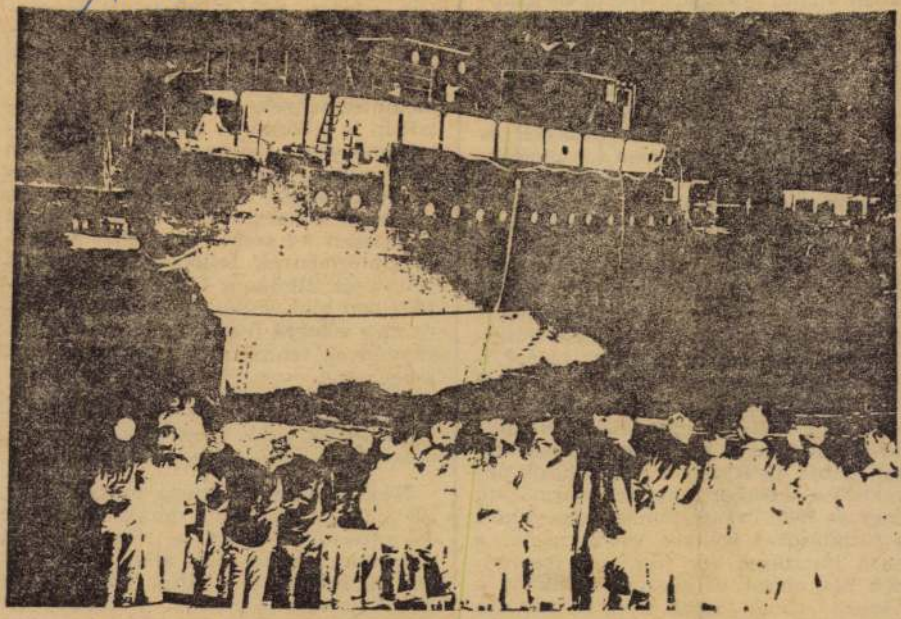

(Rév Miklós fotográfikája.)

a központi előírások szerint a ... *dési alapból* kell fedezni. 1968-tól, a form kezdetétől a vállalatok min évben állami hozzájárulásként megk ták a szociális intézmények fennta sához 1967-ben felhasznált összege De ez az úgynevezett garantált rész dési alap — az R fix — azóta is vá zatlan maradt, jóllehet az igények, árak, s ennek révén a fenntartási üzemeltetési költségek nem kis mért ben emelkedtek. A juttatások bőv séhez vagy adott színvonalon tartásá a jövedelemnövekedést szolgáló ré sedési alapot kellett igénybe venni.

Ennek ellenére az 1968—1971-es é... ket összehasonlító adatok azt jelzik, hogy a vállalatok nem kis erőfeszítéssel igyekeztek fejleszteni a vállalati juttatásokat. 1968-ban az iparban, az építőiparban és a közlekedésben egymilliárd 348 millió forintot használtak fel erre a célra, míg 1971-ben egymilliárd 681 millió forintot, azaz csaknem 25 százalékkal többet. Csakhogy a ráfordítások növekedése részben abból származott, hogy az 1967. évi létszámhoz képest nőtt a juttatásokat igénybe vevők száma, s ha a juttatások egy főre jutó összegének alakulását vetjük egybe, akkor a növekedés már kisebb arányú. 1968-ban az egy főre jutó összeg 724 forint volt,

juttatások általános fejlődésétől. 1968—1969-ben több vállalat a tilalom ellenére más célokra fordította a gyermekintézmények fenntartására garantált összegeket.

A család is üdülhet

Később ez a tendencia megváltozott, a vállalatok, részben a munkaerőhelyzet kényszerítő hatására, e célra is sokat áldoztak a részesedési alapból. A szülők is magasabb térítést fizettek. Az összegek nagyon eltérők. A Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézete által

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUL 27

NÉPSZABADSÁG

Rév Miklós, grafikus

rei. Gondos kéz úgy ültette, legjobb (pontosabban: az egyetlen) értő olvasó maga az író.
gy a fehér szinűek szétterjesz- Reggel megírja cikkét az ol-
t szárnyú Sirályt alkotnak.

HORGÁSZOK. RÉV MIKLÓS FOTÓGRAFIKÁJA.

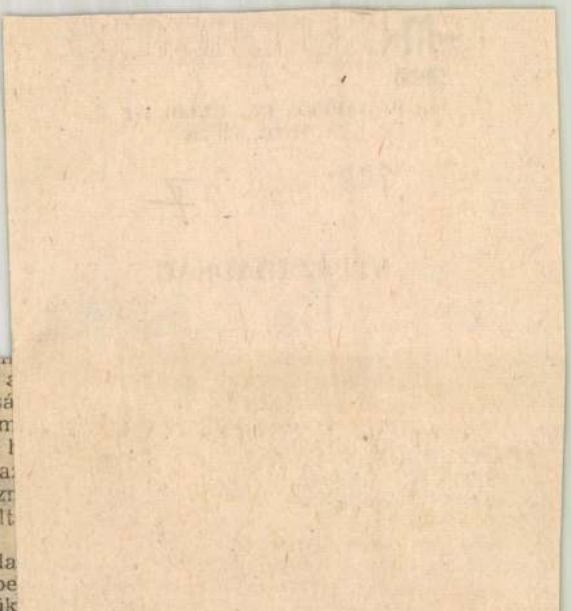

jator! Sot az alm
is almát ejt le a
tán a nagy igazsá
korrigálnunk: m
„verba volant", h
ta" is? Esetleg a
demes figyelmezn
csoda értéke volt
rintnak"? Nem
mosköltség hajda
Vagy inkább a pe
zamot részesítsük
gondolkozván, ho
fiunk ma hány fo
zel rendelkezik?
ó tanácsok nai
megmosolyognunk
kintettel a padon találkozás már-
már perverz ötletére? Esetleg va-
ami életbölcsességet hámozhat-
hánk ki? Egy hosszú élet jól-
rosszul levont tanulságait?

Mondom, sok a kérdés, választ-
hatunk.

Ezért méltán kérem apám
bosztumusz bocsánatát, hogy a
levéltitkát megsértettem.

Apám különben idén töltené

van a bokkenő! A minősé
jelző ugyanis mindig közvetlen
megelőzi a jelzett szót, arra v
natkozik, ami előtt áll. Ebből
szórendi törvényszerűségből ad
dik, hogy idézeteinket így kelle
értelmeznünk: a történelem f
kozódik, a fogszuvasodás hatás
a giccs vehemens vagy lanyh
és Irán fulladt kudarcba.
okozza ezt a felfordulást? P
dáinkban a jelző nem az eg
szerkezetre, nem is a szókapcso
első, közvetlenül a jelző után á

MH SAJTOFIGYELO
MAHIR
1031 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

1980 MÁJ 11

NÉPSZABADSÁG

Rév Miklós,
grafikusművész

1021

van aki ill magát meg...
vad akarata zászlóját kibontva
konokan tör felhős vagy tiszta égre.

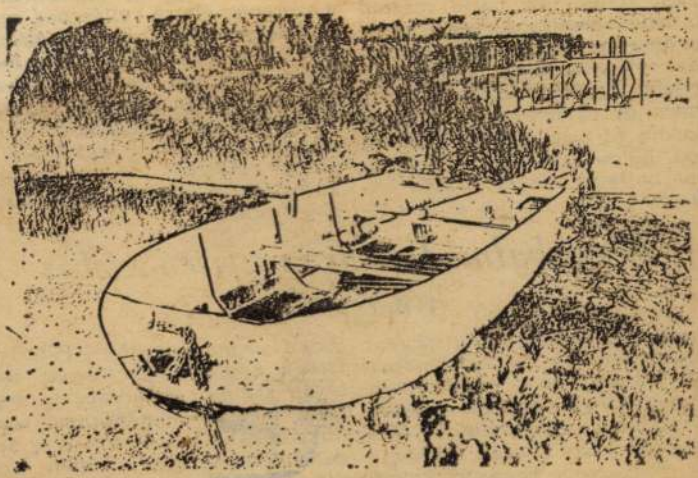

RÉV MIKLÓS FOTOGRAFIKÁJA

semmiért cím — mint Shakes
számos vígjátékának címe —
szerű közmondás, amely egy
rencsésen végződő egyszerű
játékot sejtet. Ez bárki m
gaz lehet, Shakespeare-nél
ban nem az. Az ő vígjáték
annyi talányos rétege van, a
elenete. Egymás alatt, eg
nellett és egymásba fonódva él
komédia és tragédia, költészet és
próza, bölcselkedés és bohóctréfa,
szópárbaj-sziporka és vaskos ko-
nikum, gonosz intrika és szerel-

peare színpadi világa ezért a leg-
igazibb népszínház, amelyben —
ahogy reméljük — valamennyi
korosztály megtalálja a maga bol-
dog örömét.

Hegyesbalmi László a veszprémi színház vendégjátékát

Szerencsés gyakorlata a magyar
zínházi életnek a mostanában
hind gyakoribb *vendégjáték*,
nelynek során nemcsak egy-egy
nűvész, de az egész színház útra
erekedik, hogy idegen közönség
ölt vizsgázzon. Ezen új keletű
hagyomány" hozta el Veszprém-

thes György Karinthy-, Pétervári István Fejes-értelmezéseire, azaz olyan színházi előadásokra, amelyek összevethetők budapesti produkciókkal. Gondolunk itt a Madách Színház annak idején nagy sikerű *Vonó Ignác*ára vagy a Thália *Házszentelő*jére. De hátrább is

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Rév Miklós

1021

kapnek-e innen újig,
egy véka lisztet, vagy csupornyi zsírt?

CSENDÉLET. RÉV MIKLÓS FOTOGRAFIKÁJA.

gantulajdon ellen, de csal
nyűző környezetben élt, áll
szenvedve a hirdetett el
letmódja közötti feloldhat
ellentmondástól; lángel
ől — a jogdíjmilliókért
ádáz csatában — csalá
lágyult apókát, minden

Orosz János gyűjteményes kiállítását

A stílus akkor alakul ki, ha
hal az ember" — mondta Pi-
o, és igaza van, mert végleges-
alóban akkor válik.
öbbféle stílushoz tartozó képet
szobrot láthatnak a Műcsar-
ban. Egyszerre kell fölmér-
k, milyen nagyszerű és milyen
rnyű világban élünk, így min-
mű megválasztja saját stílu-
A művészetnek nemcsak ön-
gára vonatkozó kérdései van-
k, hanem a létre vonatkozóak is.
nlom a kiállítást azoknak, akik
onlóan gondolkodnak erről.
A művészet célja sokáig a ka-
zis volt, a mai eredetiséghaj-
ban mindinkább az ötlet. Öt-
művészet lehet kvalitásos, iz-
mas és meglepő — de ez kevés

A művészetben egyidejűleg volt mindig jelen a nagy formátumú realizmus és az absztrakció. Egyszerre van munkáimban vonulás a két végpont között, de mindig a valóságból indulok ki. Nem ismerem az esztétikai bűnbeesés fogalmát, ezért lelkiismeret-furdalásom sincs; remélem, a sokféleségben mindenki fog találni olyan képet, amely neki mond el valamit a világról.

Legújabb munkám egy tíz képből álló sorozat Nagy László tiszteletére. A kiállítást mindenekelőtt azoknak ajánlom, akik a Nagy László-i mérték és érzés szerint élnek és gondolkodnak világ-

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Rév Miklós
1979 FEB 4
1021

s igent — mi vár még, a mind nehezebbre.

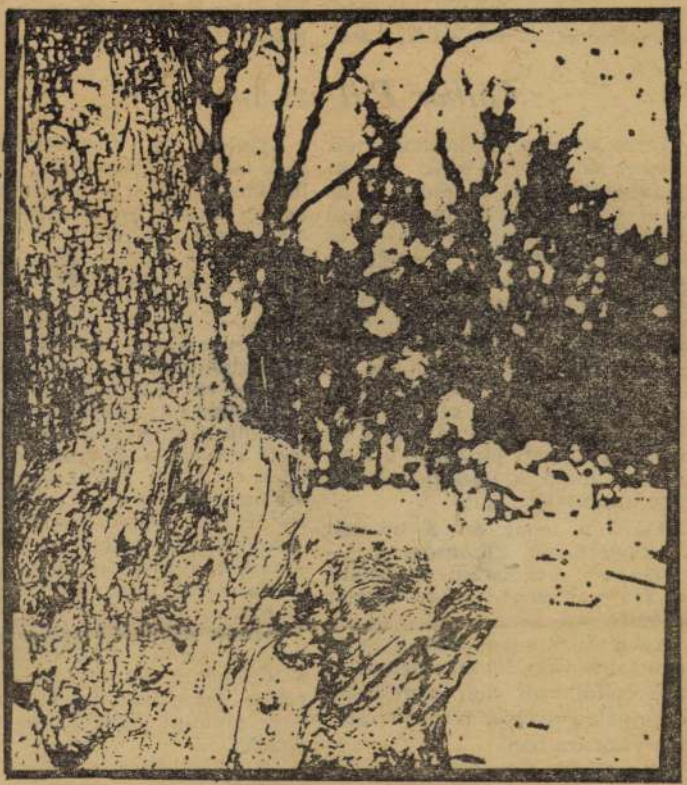

ÖREG FA. RÉV MIKLÓS FOTOGRAFIKÁJA.

akik barátságot kívánna
arra érdemes szereplők
sorban Dzsomárttal, ak
erős, s keze nem csupár
forgatja ördöngösen, de
tos szőnyeget is tud sz

Gábo

Természetesen a kö
Lectori salutem — írtá
minden könyv első o
ajánlást: az író a nyáj
figyelmébe ajánlotta munkáját és saját magát. A festő a képét, a muzsikus a szonatináját, a kötéltáncos a produkcióját. Így volt ez mindig. Természetes és ősi művészi alázat van minden ajánlásban: én az idegeimet, az életem egy részét öltem bele a produkció néhány percébe, csak azért, hogy nektek tessék. Talán csupán a tányérozás helyett jött más: a felelősségét mutatja fel a művész, nem a sapkáját.

Ajánlom tehát ezt a munkát a nagyérdemű közönségnek — amely még megmaradt, és hajlandó két órát szentelni egy magyar filmnek.

Ajánlom mindazoknak, akik — hivatásból vagy hivatás nélkül — csak tréfálkozni vagy gúnyolódni szeretnek a magyar filmeken, szóban vagy írásban.

meg a mozit, hogy a statisztika is kijöjjön, de a kasszasiker se maradjon el az esti külföldi kalandfilmnél.

Őszinte reménykedéssel a megértésért ajánlom azonban a közönségből mindenkinek, aki szereti és vállalja a történelmi folyamatosságot, jelenünket és közelmúltunkat. Annak, aki megérti, hogy a társadalom torzulása és a lélek torzulása között szoros összefüggés van, és hogy önismeret nélkül nem tudunk előbbre lépni.

Annak, aki kedveli a történet egyszerű, érthető elbeszélését, a hitelességre törekvést a színészi munkában és az írói látomásban.

Annak, aki gyűlöli a karrierizmust, a képmutatást, függetlenül a történelmi dátumoktól, és szereti a szerelmet, amelyet majdnem mindig elárulunk és feláldozunk.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Rév Miklós
Grafikusművész

NÉPSZABADSÁG

1979 APR 30

SZOBOR ELŐTT. RÉV MIKLÓS FOTOGRAFIKÁJA

102

...ett, közelebbről
...zabadítók löve-
...özelebbről hal-
...után. Május ki-
...badultak. Azóta
... De azért az el-
...atos is felejthe-

...ész Európában
...kban, akik hittek
...lág születésében.
... mozzanatra, hi-
...zgalmi élményei
...ből valók: Fran-
...asztásokat tartot-
... népfront, a kom-

...leszedette az ablakokról a
gönyöket, megtiltotta, hogy
egykori úri kaszinótól örö
parkettet mossák és fényesít
éppen csak a szőnyegeknek
gyelmezett meg, de azokat
tisztíttatta.

Ebből keletkezett köztük az
ső élesebb konfliktus. Megmon
Tasinak, hogy ilyen környezet
nem lehet dolgozni, visszaállít
régi rendet. A helyettessé deg
dált kiskirály azt gondolta, k
viselősége kiegyenlíti köztük a
osztásbeli különbséget, s csak
tettlegességig fajult a veszek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 DEC 2

Népszabadság
Rév Miklós

ként az utóbbi években nagy költséggel
elvégezték majdnem valamennyi na-

a forgalom, csökken a mostani zsúfolt-
ság, ki lehet selejtezni a legósdibb ha-

1021

KIRÁNDULÁSON

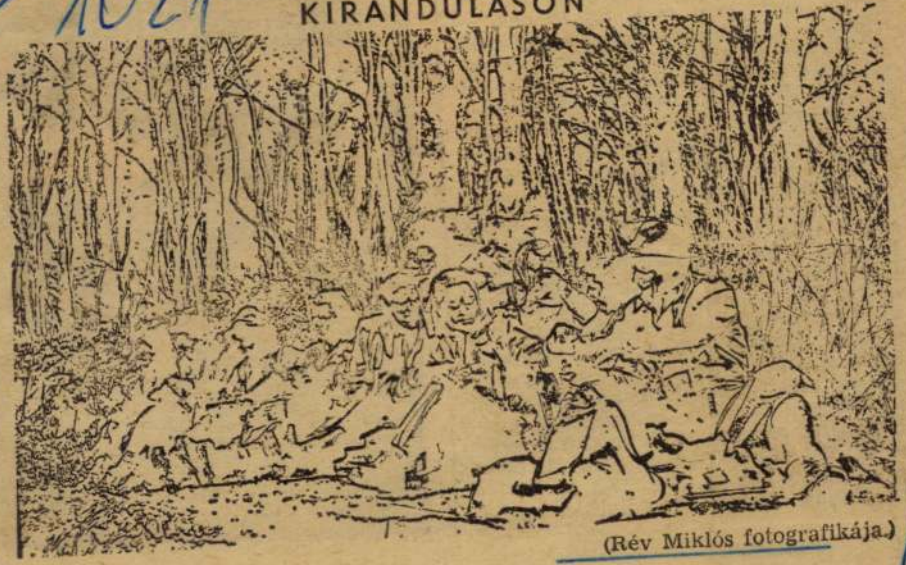

(Rév Miklós fotografikája.)

terheseket, egyre több szülőn
hasznos és szakszerű tanácsol
mekük egészséges táplálásáho
zásához.

A védőnő sikeres tevékenysé
persze korántsem csak az ö
legfőbb mércéje, mutatója n
az, hogy minél több egészséges
születessen és cseperedjék fel jó
és helyesen gondozott kisgyé
Igaz, nagyon szép eredményeke
el a gyermekek egészségügyi
nak fejlesztésében; Budapesten
déki városokban létrejött és jól működik a körzeti gyermekszakorvosi hálózat, s ez a tervek szerint fokozatosan kiterjed majd az ország minden területére. Népesedési gondjaink azonban mégis azt jelzik, hogy a színvonalas gyermekegészségügyi ellátás mellett ezentúl *sokkal jobban kell megszervezni a terhesek gondozását és nagyobb gondot kell fordítani rá.* Ennek ki kell terjednie a terhesek egészségügyi ellátásával és egészséges életmódra nevelésével összefüggő feladatokra is, beleértve mindebbe a védőnők ez irányú munkáját. Ezzel kapcsolatban szólni

helyi
t.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 NOV 4

Népszabadság

Rév Miklós

1061

ÜDÜLŐBEN

(Rév Miklós fotografikája)

bet, mint a korábbi esztendőkben. Mivel többen tanulnak, 8 százalékkal növekedett a tanulmányi szabadság- és munkaidő-kedvezmény mértéke, és ez nyolcórás átlagban számolva meghaladja a 175 ezer munkanapot. Az ilyen címen kifizetett bér nem kevesebb mint 16 százalékkal, 14,2 millió forintról 16,5 millió forintra növekedett.

Tudnunk kell: az iskolarendszerű oktatás vállalati költségei lényegesen alacsonyabbak a tanfolyamoknál, mert az anyagi terheket az állam vállalja. A tanfolyamok szervezése viszont azért

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Rév Miklós 1972 MÁJ 28

Népszabadság

1021

A KÖNYVHÉTEN

(Rév Miklós fotografikája.)

Ganz-Mávag					
Mozdony-, Vagon- és Gépgyá					
Fővárosi Gázművek					
Dunai Kőolajipari Vállalat					
Egyesült Izzólámpa és Villamos					
Országos Gumiipari Vállalat					
Csepel Autógyár					
Székesfehérvári Könnyűfémmű					
Péti Nitrogénművek					
Ikarus Karosszéria- és Járműg					
Magyar Hajó- és Darugyár					
Nitrokémiai Ipartelepek	20				
Üvegipari Művek	21	10	24	11	
Almásfüzitői Timföldgyár	22				15
Finomkerámiaipari Művek	23	13			
Villamos Berendezés és Készülék Művek	24	7	10	5	
Diósgyőri Gépgyár	25	16	25	20	
Pamutfonóipari Vállalat	26	20	27		
Beton- és Vasbetonipari Művek	27	19	26		
Komáromi Kőolajipari Vállalat	28		17	15	16
Csepeli Fémmű	29		9		10
Ganz Villamossági Művek	30				
Fővárosi Kézműipari Vállalat		9			
Videoton Rádió- és Televíziógyár		12	23	16	22
Beloiannisz Híradástechnikai Gyár		21			17
Elzett Fémlemezipari Művek		22			
Lampart Zománcipari Művek		24			
Szerszámgépipari Művek		25		24	20
Magyar Kábel Művek			15	19	30
Kőbányai Gyógyszerárugyár			16	13	3
Csepeli Acélmű			18		21
Csepeli Csőgyár			22		23
Chinoin Gyógyszer és Vegyészeti Termékek Gyára			28	23	14
EGYT Gyógyszervegyészeti Gyár				21	12
Minőségi Cipőgyár					24
Medicor Művek					19
Magyar Optikai Művek		30			25

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUL 9.

Népszabadság

Rév Miklós

1021

ARATÁS – 1972

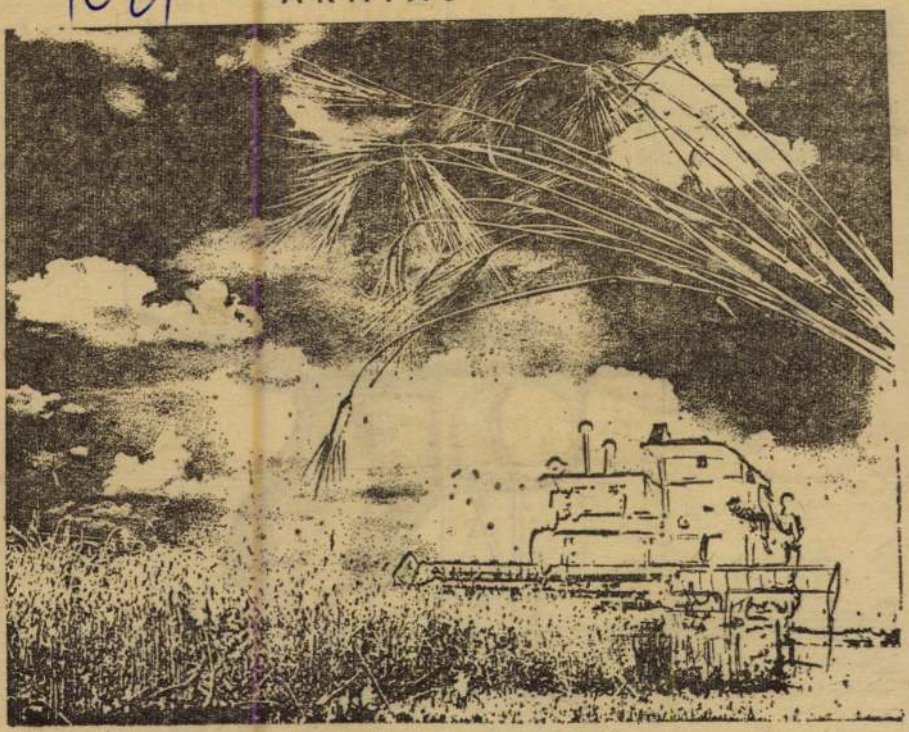

(Rév Miklós fotografikája.)

vezete · emiatt június 19-en
sztrájkot hirdetett.

Politikaiak és kalan

A példákból, a statisztikákb
tűnik, hogy a repülőgépek elté
okok szerint durván három nagy cso-
portra tagolható. A *politikai célkitűzé-*

A cikkhez mellékelt statisztika, amely

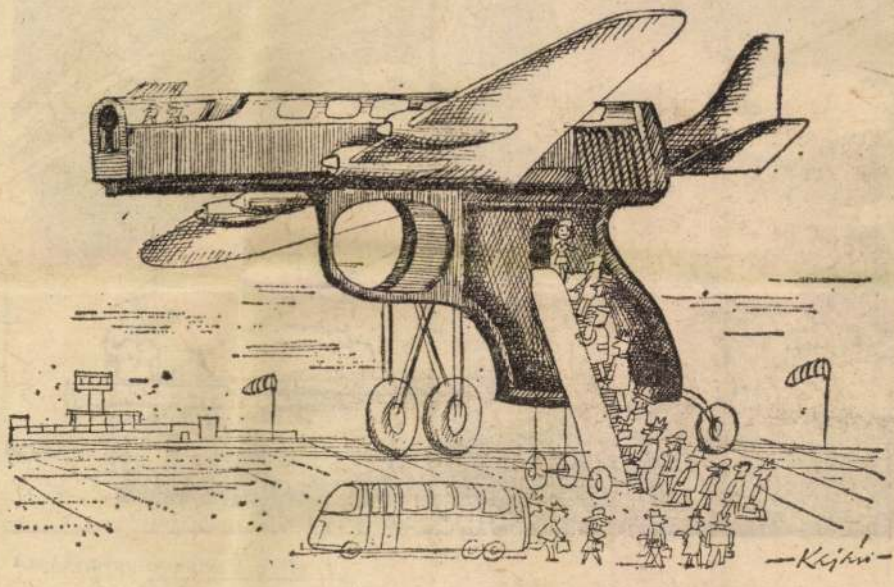

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1972 AUG 13

Rév Miklós

1021

ÜZEMI PILLANATKÉP

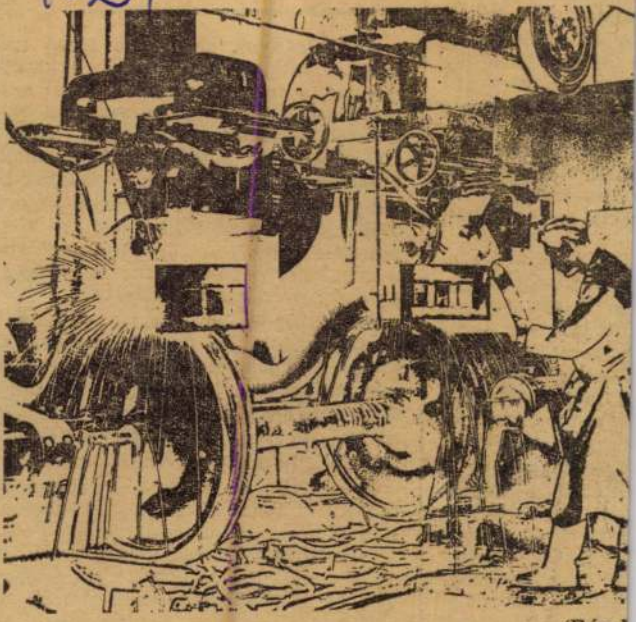

(Rév M

Miklós fotógrafikája)

udo-
rlati
szi-

d testek kutatása közvetlenül segíti
hiradástechnika fejlesztését. Vagy az
tfolyamatok szabályozásának mecha-
musa kutatása során a növekvő bio-
liai ismeretek, a tudományos ered-
nyek gyakorlati hasznosítása fontos
erepet játszik az orvostudományban,
gyógyszeriparban, a mezőgazdaság és
élelmiszeripar fejlődésében.

Az országos szintű kutatási feladatok
ásik csoportja a tizenegy *kutatási cél-*
ogram közvetlenül anyagi, termelési,
pgazdasági célok elérésére irányul.
ek főként műszaki, közgazdasági, me-
gazdasági jellegűek és általában már
ltárt ismeretekre támaszkodnak.

E kutatási programok szorosan kap-
olódnak a hazai gazdasági, geológiai,
ldrajzi stb. adottságokhoz is. Például
alumíniumipar központi programja,
ely a bauxitbányászat, a timföldgyár-
s, az alumíniumkészáru-gyártás fej-
sztését szolgálja. Az *építőipar* előtt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 27

Népszabadság

Rév Miklós

1021

OLAJFINOMÍTÓBAN

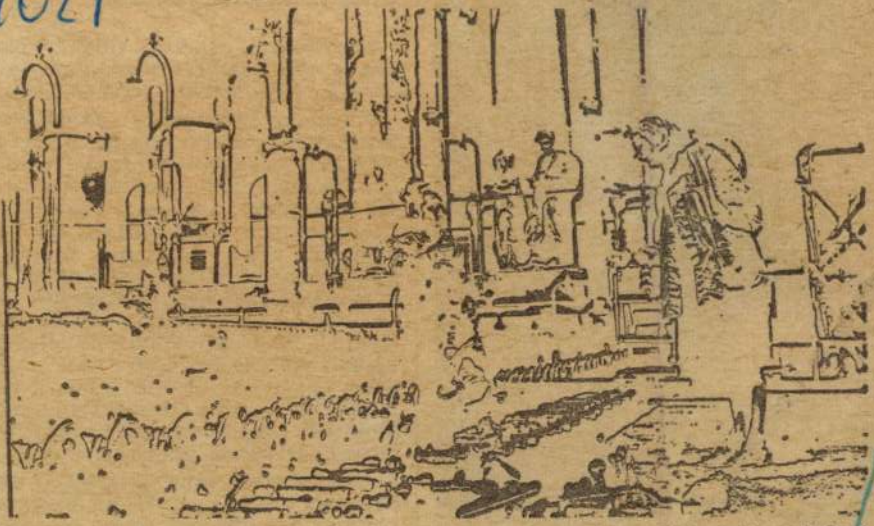

(Rév Miklós fotográfikája)

együttesen számított szőlő-gyümölcs- és kertterületet is. A gazdaságok közé sorolták azokat a háztartásokat is, amelyeknek földje az előbb említettnél kevesebb volt, de *legalább egy* szarvasmarhát, sertést, lovat, juhot, kecskét, szamarat, öszvért, bivalyt vagy *ötven* felnőtt baromfit, vagy *húsz* anyanyulat, vagy *húsz* méhcsaládot tartottak.

A kisüzemi adatfelvételnél *1 millió 681 ezer* gazdaságot írtak össze, amelyekhez *5 millió 174 ezer* személy, az ország lakosságának a fele tartozik.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 JUL 28.

Népszabadság

Rév Miklós

1021

OLVASÓK

(Rév Miklós fotógrafikája.)

A tartós fogyasztási cikkeket, háztartási gépeket, televíziót, rádiót már csaknem minden háztartásban, lakásban megtaláljuk. Ezért az ilyen nagyobb értékű javak a megtakarítási célok sorrendjében is hátrább szorultak. A tíz évvel korábbi helyzethez képest, amikor még minden hatodik család ezek megvásárlására gyűjtötte a pénzt, jelenleg csupán minden tizenkettedik család takarékoskodik ilyen célokra és ez az arány még kisebb, ha a betétek *összegét* vesszük figyelembe. Ehhez a változáshoz persze a kedvező feltételekkel igénybe vehető *hitelakció* is hozzájárult.

A költségesebb *utazások*, nyári *üdülések*, általában a *turizmus* mindinkább hozzátartozik a családok életéhez, bár ez továbbra sem olcsó mulatság és takarékosságot kíván. A növekvő igényeket és lehetőségeket jelzi, hogy négy év alatt mintegy felével nőtt az erre megtakarított betétösszeg. Az utazás, az üdülés iránti igény a lakosságnak csaknem minden csoportjában egyforma éven felülieknek pedig már ketnarmada tekinti biztonsági tartaléknak takarékbetétjét.

Új és érdekes jelenség, hogy mind többen a nagyobb összegű betéteket *gyermekeik számára* teszik félre, hogy azok önállósulását, lakásvásárlását, berendezkedését segítsék. A felmérés szerint átlagosan minden tizedik család, viszont majd minden ötödik parasztcsalád gyermekei számára takarékoskodik.

Nem elegendő persze csupán a megtakarítási célokat számba venni, hanem figyelemmel kell kísérni azok *megvalósítását* is. A felvétel azt bizonyította, hogy *szoros a kapcsolat a családok által megjelölt szándék és a betétek*

1972 SEP 3

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Rév Miklós

Népszabadság

1021

A GELLÉRTHEGY FÖLÖTT

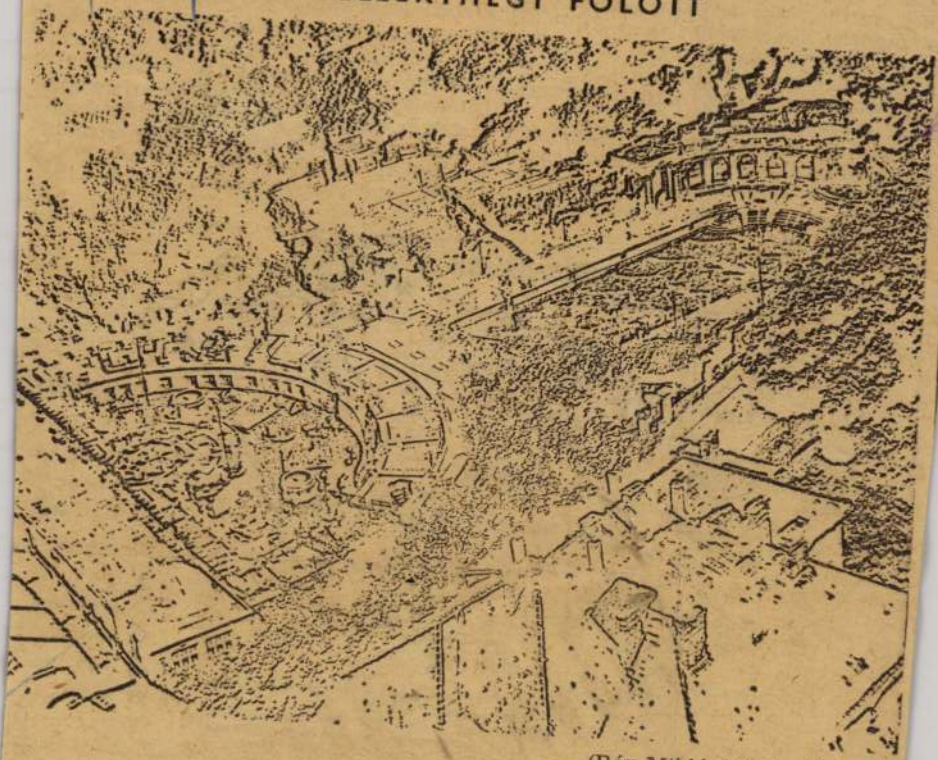

(Rév Miklós fotógrafikája.)

Fontos a [illegible] *nyersanyag* is, amit 200-n[illegible] mék formájában ad bány[illegible] országnak. Növekszik az i[illegible] ipari ásványi nyersanyag[illegible] Az építőanyag-ipar IV. [illegible] ugyanis másfélszeres ter[illegible] dést irányoz elő.

Bányászatunk a termel[illegible] *fokozódó gazdaságossági* [illegible] között — a mélyművelésben [illegible] szet erőivel is küzdve — folyamatosan [illegible] bányászat pa[illegible]

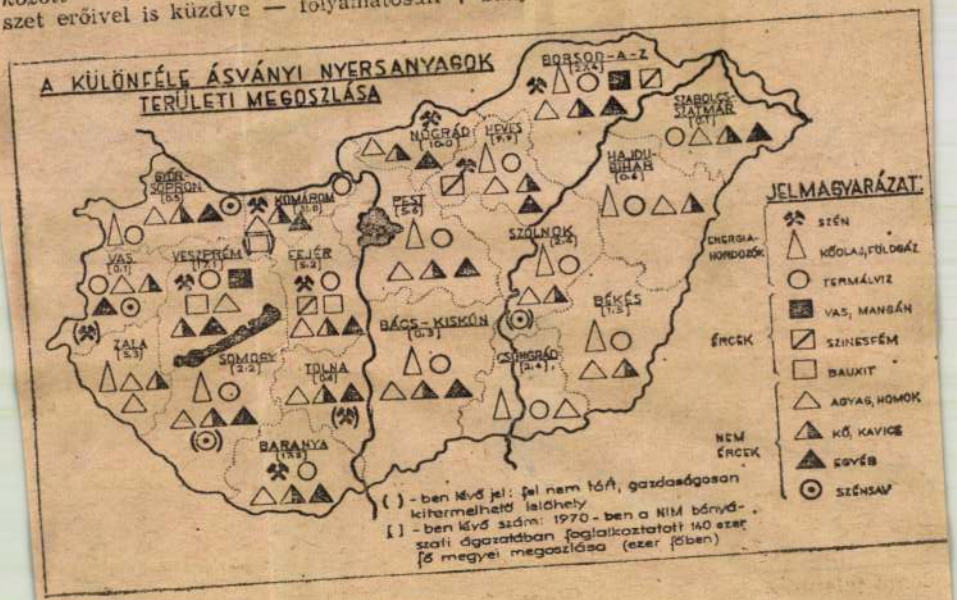

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
Rév Miklós
1974 MÁJ 19
Népszabadság

1021

A HALÁSZBÁSTYÁN

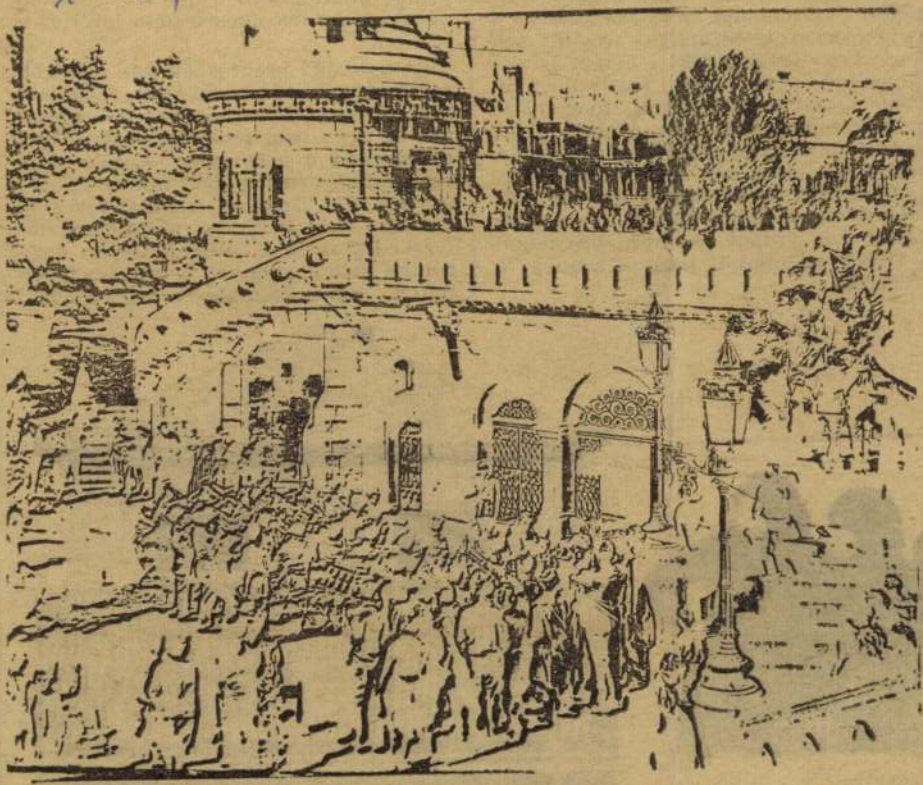

(Rév Miklós fotógrafikája.)

A felmérés szerint 3800 olyan lakás van ezek között, amelynek újbóli hasznosítása célszerűnek látszik.

Több mint tíz éve már, hogy *befejeződött valamennyi falu bekapcsolása a villamosenergia-hálózatba.* Azóta sok majort, külterületi lakott helyet is villamosítottak. De nagyon sok falusi, tanyai lakásban világítanak még ma is petróleumlámpával. Ezek a családok el vannak zárva a televíziótól, a háztartási gépek nyújtotta előnyöktől is. Ma a tanyai lakások *73 százalékában még petróleumlámpa világít* és csak 27 százalékában van villany. Az apró falvakban a villannyal ellátott lakások aránya 75 százalék.

ellátásának a bevezetése. A falvakban egy körzeti orvosra 2658 lakos, a városokban 3057 lakos jut. A falusi lakosság azonban nagy területen, szétszórtan helyezkedik el. Ez a betegellátásban nagy gondot jelent a falusi orvosoknak. Eltérő az egyes települések egészségügyi

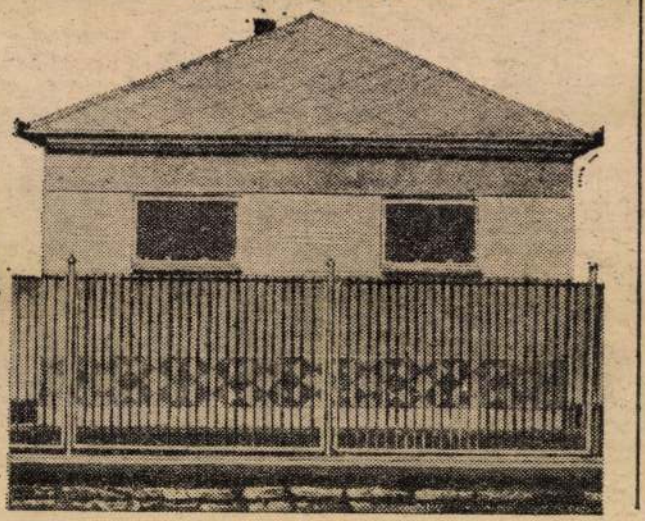

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 MÁJ 12.
Népszabadság

Rév Miklós

1021

TELNEK A CSILLÉK

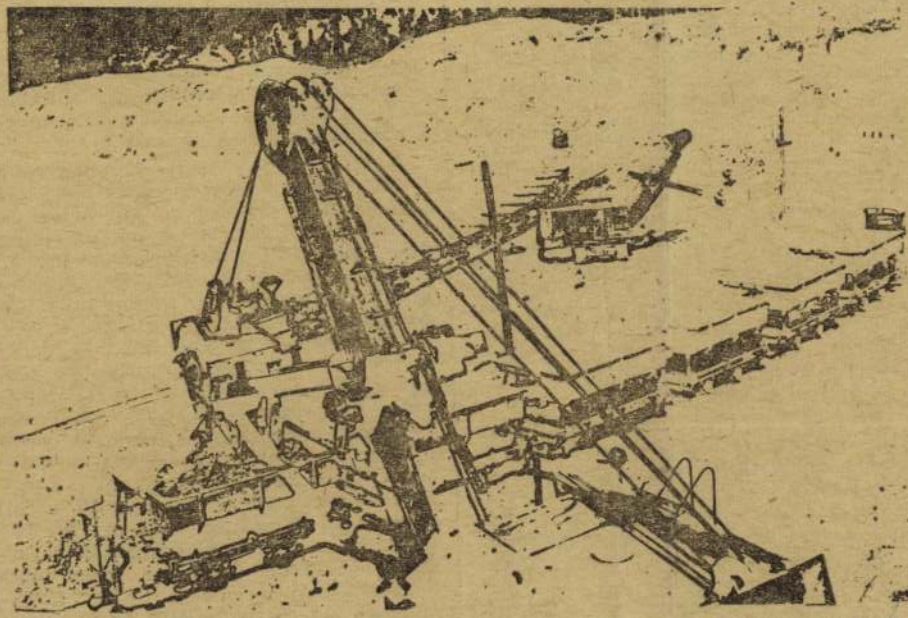

(Rév Miklós fotógrafikája.)

hogy mikor tegják első gyermeküket megszülni, a nők csaknem felének voltak kialakult elképzelései. A tervezett gyerekszámból megállapítható, hogy [illegible] lakáshelyzetük, anyagi és egyéb feltételeik *nem akadályoznák* vágyaik valóra váltását, a nők *több gyermeket kívánnának*, mint amennyinek világrahozatalára vállalkoznak. *Legkevesebb gyermeket* a legfiatalabbak terveztek, míg foglalkozások szerint csoportosítva, a legtöbb gyermeket *a szellemi foglalkozásúak vállalnának*.

A gyermeket kívánó nők — a vizsgálatok tapasztalatai szerint — *másfél-három éven belül szülni akarnak*. A szülést *késleltető* okok között legtöbbször *a rossz lakáshelyzet* szerepel, amit a húsz éven aluliaknál az *anyagi nehézségek* tetéznek, a *tanulmányok folytatása* a harmadik évtizedükben járóknak jelent gondot.

Az 1972-ben újfent megismételt vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a *három évvel korábban kialakult családtervek általában megvalósultak*. Hat évvel a házasságkötés után leggyakoribb a családokban az *egy gyermek*, ezután a *kétgyermekesek*, majd a *gyermektelen* családok következnek.

A *születésszabályozást* a nőknek csaknem *háromnegyede elfogadja*, az [illegible] csökkentése — a kérdéssel szülészek behatóan foglalkoznak — és az életben tartásuk érdekében kifejtett erőfeszítések fokozása.

A kis súllyal született csecsemők kórélettanának jobb megismerése lehetővé teszi a születéskor jelentkező zavarok elhárítását. Az *azonnali cselekvés*, a szülészeten történő gyors beavatkozás, vagy a koraszülött elszállítása a koraszülöttkórházba megmentheti a csecsemő életét. Ilyen kórházak korszerű felszerelése, a szállítás megfelelő szervezése, bár igen költséges és képzett személyzetet igényel, mégis *látványos eredményeket hoz*. A Texasi Egyetem koraszülött-intézetében például a 25 ezrelékes újszülött-halálozás a megfelelő kezelés óta csaknem a *felére* csökkent. A mi viszonyaink között a korszerű gondozás tehát azt jelentené, hogy a csecsemőhalandóság 20 ezrelék alá is csökkenhetne, azaz világviszonylatban is előkelő helyet foglalnánk el. *Az újszülöttek intenzív ellátásával* kapcsolatban felvetődő aggályok,

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 MÁJ 26
Népszabadság
Rév Miklós
1021

KOHÁSZOK

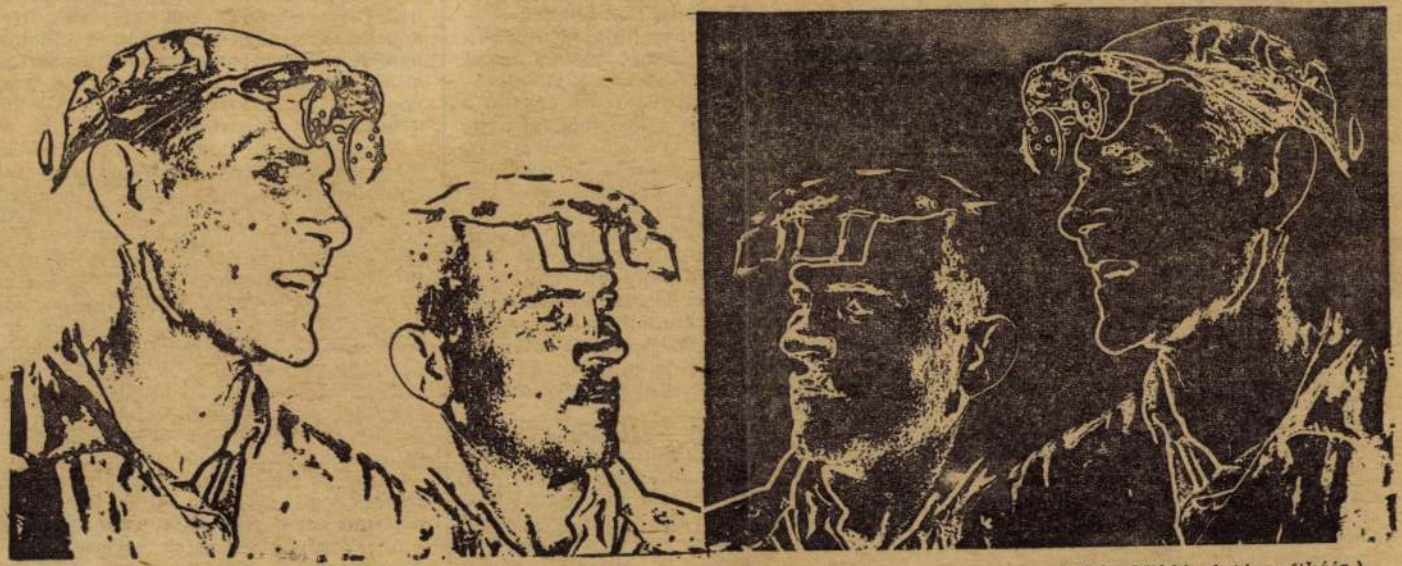

(Rév Miklós fotógrafikája.)

dolgoznak, esetleg tanulnak is, s ezért nem tudnak eleget foglalkozni gyermekükkel. Nemritkán nyíltan megmondják: a gyermeknevelés manapság elsősorban az óvoda, az iskola feladata. Hogy e nézet mennyire téves, sőt káros, arra már nem érdemes sok szót vesztegetni. Orvosok, pszichológusok, pedagógusok régóta megcáfolták e felfogást. Érdemes azonban eltűnődni azon, hogy miért nem tud kisgyermekével érdemben foglalkozni sok gyermekgondozási segélyt igénybe vevő anya sem. Felmérések, vizsgálatok bizonyítják, hogy ezek a kismamák szinte fulladoznak a háztartásban hirtelenül rájuk szakadó tennivalók súlya alatt. Férjeik ugyanis — tisztelet a kivételnek — úgy tekintik ezt az időszakot, mintha feleségük, legalábbis átmenetileg, visszavedlett volna háziasszonnyá.

Ahol a szülők nem szentelnek elég időt rá, hogy gyermekükkel foglalkozva-játszva segítsenek, szinte részt vegyenek a gyermeki világ horizontjának fokozatos kitágításában —, ott hamarosan jelentkeznek a bajok. S ezek még súlyosbodnak, ha az ilyen kisgyermeknek történetesen még óvodai hely sem jut. A Pest környéki *Gyál* egyik iskolájának

Ezek szerint az időskála meglehetősen széles: a megkérdezett szülők napi 2 perctől három és fél órányi időt töltenek gyermekeikkel. Hogy ez sok, kevés vagy éppen „elegendő", pusztán a számokból nem lehet megítélni. Különben sincs erre norma. Annál többet mond a gyermekekkel eltöltött idő tartalmának vizsgálata. Az anyák idejének több mint a felét ugyanis a gyermekkel kapcsolatos fizikai gondoskodás (öltöztetés, mosdatás, a beteg gyermek ápolása) tölti ki, míg az apáknál a gyermek szellemi-tudati fejlesztése (olvasás, játék stb.). Kitűnik az adatokból az is, hogy ha az anya nem jár munkába, máris ráhárul a gyermeknevelés nagyobb hányada. Más szóval, még az a munkamegosztás is megszűnik, ami fennállt addig, amíg az anya is dolgozott. A szerző találóan jellemzi úgy e helyzetet, hogy az apa *„felszabadul a gyermeknevelési tennivalók alól"*

Egy másik szerző — *H. Sas Judit* — ugyane témával foglalkozó tanulmánya arra is kitér, mily alacsony a gyermekek részvétele a családi munkamegosztásban. Különösen minimális a sajátosan rájuk bízott, meghatározott munka állandó elvégzése. *„A gyerekek ilyen*

magasabbak, mint szüleik, fizikai fejlettségük azonban gyengébb, s nem elég izmosak. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy az utóbbi években a 18 éves fiúk 30 százaléka nem felelt meg katonának. 1972-ben a *Központi Népi Ellenőrzési Bizottság* — orvosok, pedagógusok, szociológusok, közgazdászok és szülők bevonásával — megvizsgálta az iskolaegészségügy helyzetét. A vizsgálat megállapításai szerint az iskolába lépő hatéves gyerekek 10—40 százalékánál jelentkeztek különböző egészségügyi elváltozások. Egy másik vizsgálat adatai szerint az iskolás korú gyerekek 22,6 százalékánál találtak mozgásszervi elváltozásokat és keringési zavarokat.

Az okok igen sokfélék: az oktatás fogyatékosságai éppúgy közrejátszanak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 SEP 8

Népszabadság

Rév Miklós

1021

BESZÉLGETŐK

(Rév Miklós fotógrafikája.)

lista tábor hatalmas erőnövekedésének az évtizede volt. Előtérbe került az államközi kapcsolatokban a harc a békés egymás mellett élésért; a kommunista és munkásmozgalomban az eszmei és cselekvési egységért; ideológiai síkon pedig az imperialista fellazítási kísérletek leküzdéséért, visszaveréséért. Mindez megnövelte a magasabb képzettségű káderek iránti igényeket. Ennek megfelelően a kétéves központi pártiskola mindinkább *a felsőszintű, a párt-, állami, gazdasági, tömegszervezeti vezetők eszmei-politikai képzésének az iskolája lett.* Az idő egyúttal megérlelte, a központi pártiskola fejlődése pedig lehetővé tette a pártiskola átszervezését: *az 1968—1969-es tanévtől már mint az MSZMP Politikai Főiskolája működik. Az egyetemi jellegű főiskolán azóta a nappali tagozaton három-, a levelező tagozaton négyéves a képzés.*

kapcsolatot teremtsen és lezajlott már a végzett évfolyamok hallgatóinak egyké sikeres „érettségi találkozója" is.

Jubileumi mérleg

A főiskola fontos feladata az is, hogy a párt, az állami és a társadalmi élet vezető munkatársainak — legalább négy-öt évenként — rendszeres *elméleti-politikai továbbképzést nyújtson.* Ennek egyik, leginkább bevált formája a há-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 AUG 11
Népszabadság

Rév Miklós

1021

SZOLNOK

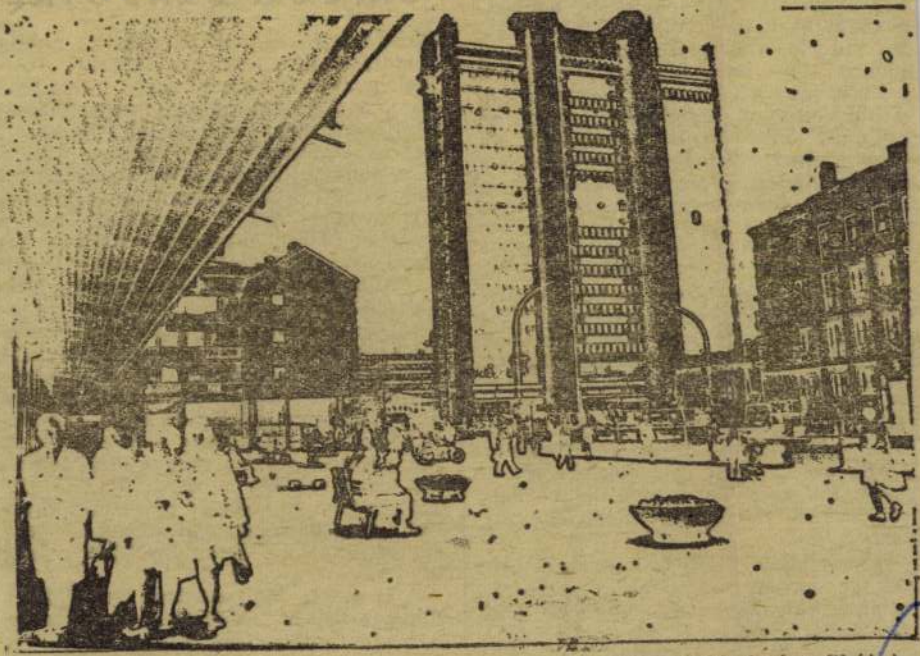

(Rév Miklós fotógrafikája.)

Dél-Vietnamban, amelyet a felszabadító erők elfoglaltak. A helység egyik indulópontja volt a közelben elterül felszabadított területek elleni támadásoknak. Mint hírügynökségi jelentésekből kiderül, a Thieu-rezsim a legutóbbi időben több mint háromezer esetbe sértette meg a vietnami békeszerződés. A dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány önvédelemből kényszerül rá, hogy katonai akciókkal védekezzék a saigoni hadsereg provokációi és területrabló hadműveletei ellen, amelyeket a fennhatósága alatt álló területek ellen intéznek. A Thieu-klikk az elszenvedett vereségek után most azzal fenyegetőzik, hogy bizonyos kulcsfontosságú helyek, ahonnan támadásai kiindulnak, elvesztése után érvénytelennek tekinti a párizsi békemegállapodásokat. Duong Dinh Thao, a két dél-vietnami fél párizsi konzultációin részt vevő DIFK-küldöttség tagja, joggal hangoztatta: „A támadást a saigoni rezsim kezdte az Egyesült Államok támogatásával. Mi azért harcolunk, hogy megvédjük területeinket és az ott élő embereket."

Ezt nemcsak a DIFK képviselői látják így, hanem hasonlóan nyilatkozott az amerikai kongresszusban Hatfield szenátor is. Az ő javaslatára tették közzé a törvényhozás naplójában az indo-

séről és a béke helyreállításáról kötött párizsi egyezmények szabotálásához.

Saigon területszerző támadásai, a polgári lakosság elleni gonosztettek (fél év alatt 300 ezer rendőri razzia nyomán 50 000 embert börtönöztek be) azzal járnak, hogy lehetetlenné teszik a DIFK Saigonban levő katonai küldöttségének mozgását, tagjait megfosztják az őket megillető mentességektől és kiváltságoktól, nehogy szemtanúi legyenek az atrocitásoknak. Emlékezetes még, hogy a tavasszal hogy vágták el a delegáció telefonvonalait, és hogyan akadályozták meg a küldöttséget, hogy kapcsolatot tartson a dél-vietnami ideiglenes kormánnyal. Így a küldöttség nem tud eleget tenni munkájának, és tétlenségre van ítélve a nemzetközi ellenőrző és felügyelő bizottság is.

Ami a két fél politikai tárgyalásait illeti, a DIFK küldöttsége közölte, a párizsi megbeszélések csak akkor lehetnek eredményesek, ha a saigoni re-

SAJTÓFIGYELŐ
HAVAS HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1971 FEB 28
1021

A KÖRÚT

Rév Miklós

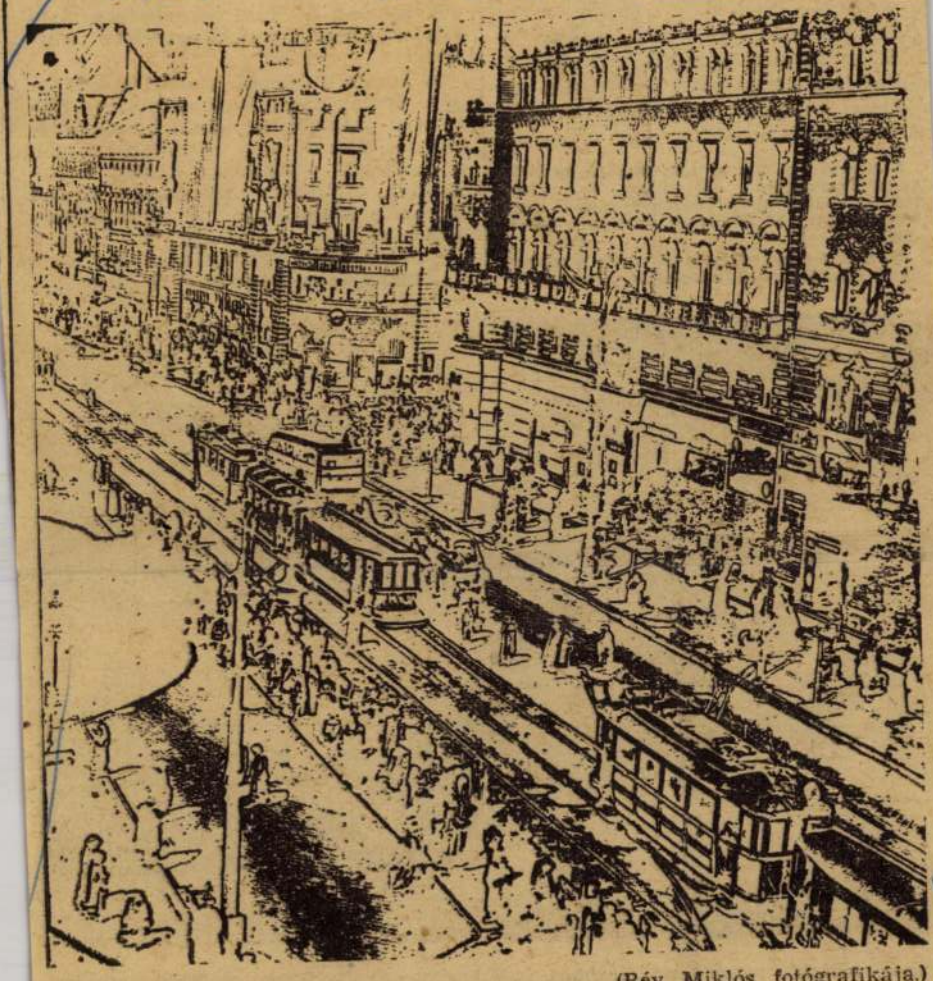

(Rév Miklós fotógrafikája.)

Folyóvizeink állapota

Vizeink minőségi osztályozá
KGST irányelvei alapján történ
minősítésre felhasznált vízkém
biológiai mutatók alapján négy k
riába soroljuk a vizeket:

I. Tiszta víz, amely kommunális tásra (ivóvízként), élelmiszer- és ivóvízminőségű ipari vízellátásra, pis tenyésztésre és fürdésre egyaránt mas.

II. Kissé szennyezett víz, amely kommunális vízellátásra és kényesebb ipari célok-

Concó, a *Tatai* vízfolyás, a *Kapos*, a *Feketeviz* és a *Pécsiviz*. A legsúlyo-

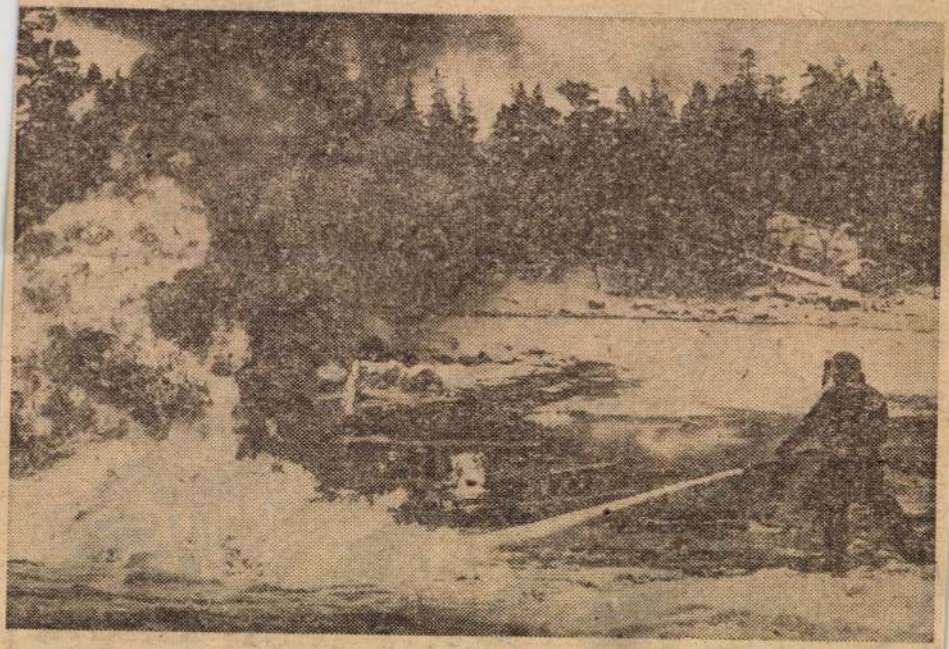

Szennyezettek a vizek Finnországban is. Égetik a felszínt borító olajszennyeződést.

Rév Miklós

NÉPSZABADSÁG ✦ VASÁRNAPI MELLÉKLET

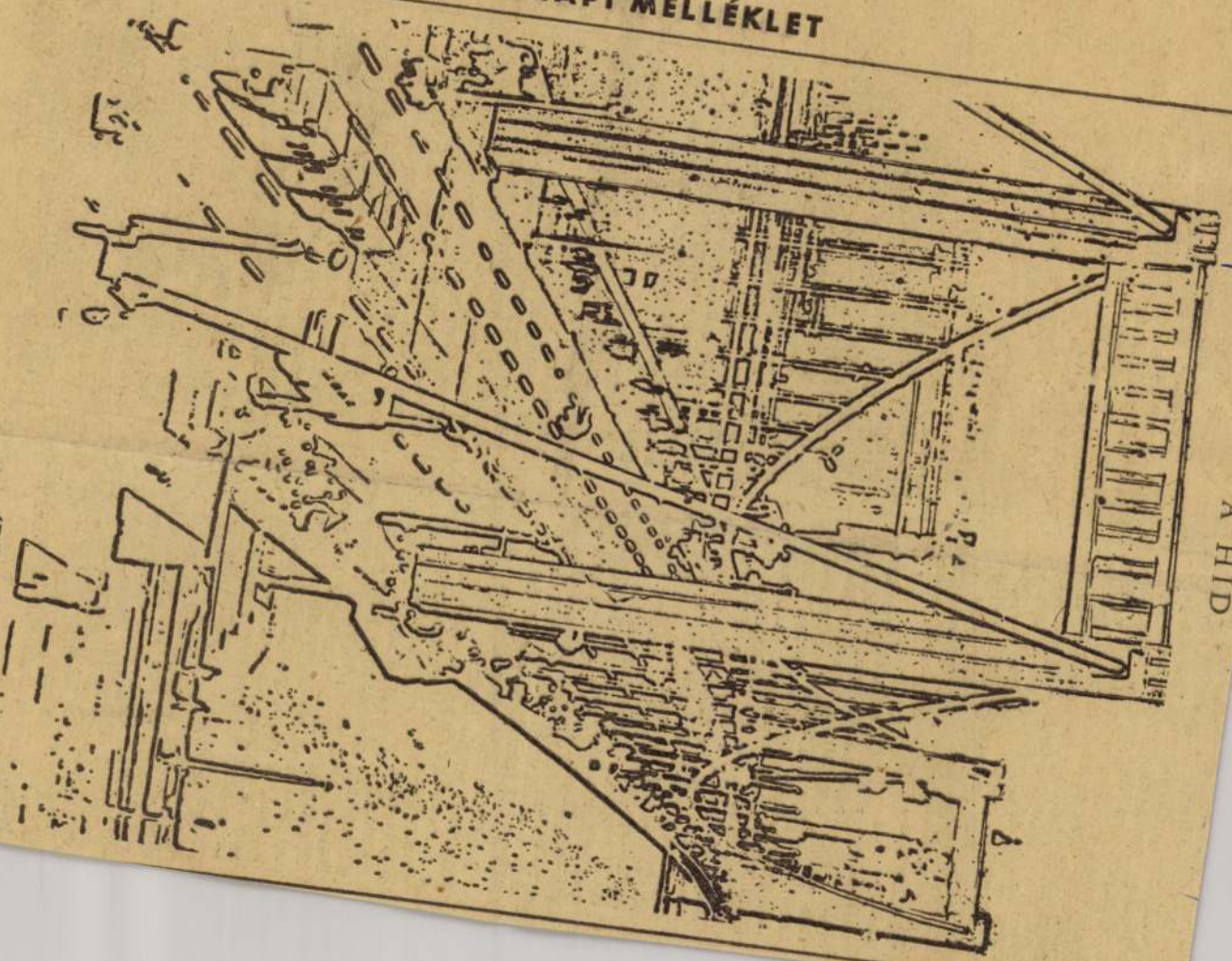

A HÍD

(Rév Miklós fotógrafikája.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-729

NÉPSZABADSÁG

templom homlokzatán sincs ellentmondás a nonfiguratív kapubéllet és az apostolszobrok között. Mai vizuális kultúránkban pedig folytonosan változnak az arányok, ám az, amit a környezet esztétikuma igényel, nem azonos a voltaképpeni művészettel és nem szorítja azt ki. Lehetséges persze, hogy ez nálunk is bekövetkezhet, amint az sok más, többek közt szocialista országban is megtörtént, erősen szegényítve egyik másik nemzeti művészetet. De a közlőképes művészet elsorvadása nem szükségszerű, sőt éppen a törvényszerűségek figyelmen kívül hagyásának a következménye.

Húsz évvel ezelőtt szűk stiláris keretek között fogadtak el valakit fenntartás nélkül szocialista-realista művésznek. A stiláris kötöttségek azóta folytonosan oldódnak, de mivel mind bizonytalanabb lett az érték mércéje, eljuthattunk másfajta stiláris kötöttségek uralmáig. Ez pedig a stílus szerepének az abszolutizálása, a stiláris újdonságnak a művészi eredetiséggel való azonosítása. S a stílus nyomán való értékmérés ugyanúgy félreviheti a mában tájékozódni akarót, mint a reneszánsz vagy a manierizmus kutatóját. Nehezebb persze megkeresni a valóban újat, ami nem egyszerűen más, mint az eddigiek, hanem a szocialista valóság tükrözésében állít fel új igényt és lehetőséget.

Sokféleképpen értelmezünk egy-egy fogalmat, meghatározást; így vagyunk a demokratizmussal is. Nálunk ugyan nem rekesztik ki ilyen címén az egyedi alkotást, és azt is tudjuk már, hogy egy „gazdasági demokratizmus", az anyagi ellátottság egyenlősdije nem segíti elő értékek születését. Az viszont mostanában súlyosbodó kérdés, hogy mire megy művészetünk az irányzati demokratizmussal. A probléma egyik oldala: minden — velünk szemben nem ellenséges — szemlélet és módszer elvben egyenlő esélye a nyilvánosságra jutásban, s a gyakorlatban fokozatos eltolódás a tudatformálás szempontjából mind reduk-áltabb irányzatok javára. A másik oldal: olyan törekvések egyenértékűsége, amelyek relatívvá teszik nemcsak a művészet célját és fogalmát, hanem a mesterségbeli fokot is. Az egyenlősdi tehát nemcsak napi kultúrpolitikai probléma, hanem hosszabb távon szakmai-mesterségbeli ügy.

Ha tovább akarunk lépni, nagyon alapos, tényekre és alkotásokra támaszkotarjan), nogyan képes egyetlen alkotás arra, ha az remekmű, hogy lelküzdjön előítéleteket és kialakítsa a maga közönségét (*Somogyi József* hódmezővásárhelyi Szántó Kovács-szobra). És mert a képzőművészeti alkotások sokasága nemcsak spontán tárgyi kiegészítése a környezetnek, hozzá kell fogni egy olyan szakmai vizsgálathoz, amely körvonalazza a szocialista minőséget a más minőségek között. Másként a művészet adta összkép óhatatlanul elmarad az átlagos társadalmi tudat mögött.

Az irányzatok száma, léte, jellege nem elhatározástól és nem intézkedéstől függ. Egy „nem támogatott" törekvés is virágozhat, s ha még valamilyen rezignált ideológiát is sejtet, egy anyagilag tehetős réteg kiáll mellette. Egy „nem támogatott" kategória megítélésében eddig sem volt következetesség. A szövetségnek sem azt kell szerintem eldöntenie, hogy mi esik egy „tűrési határon" innen vagy túl, hanem azt keresheti, hogy hol sejthetők új szocialista minőségi értékek és ezek hogyan juthatnak el a minél szervezettebb közönségig. Lehet, hogy az *Új Művek* „ez van" jellege hozzájárul a problémák tisztázásához és ezért hasznos volt, de veszélyessé válhat az a relativizmus, amellyel a tárlat az értékek dolgához hozzáállt.

Szándékosan nem használtam az „elkötelezett" jelzőt, hiszen ilyen-olyan fokig mindenki elkötelezettnek nevezheti önmagát, aki akár csak egy harmonikus gesztussal járul hozzá a mindennapok szebbé tételéhez. A szocialista mérce ennél több és konkrétabb, s e megkülönböztetés nélkül szerintem nem lehet továbblépni értékek és minőségek viszonyának tisztázásában.

ARADI NÓRA

NÉPSZABADSÁG ♦ VASÁRNAPI MELLÉKLET

Rév Miklós

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-868, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1971 MÁJ 30

1021

HÍDMŰHELYBEN

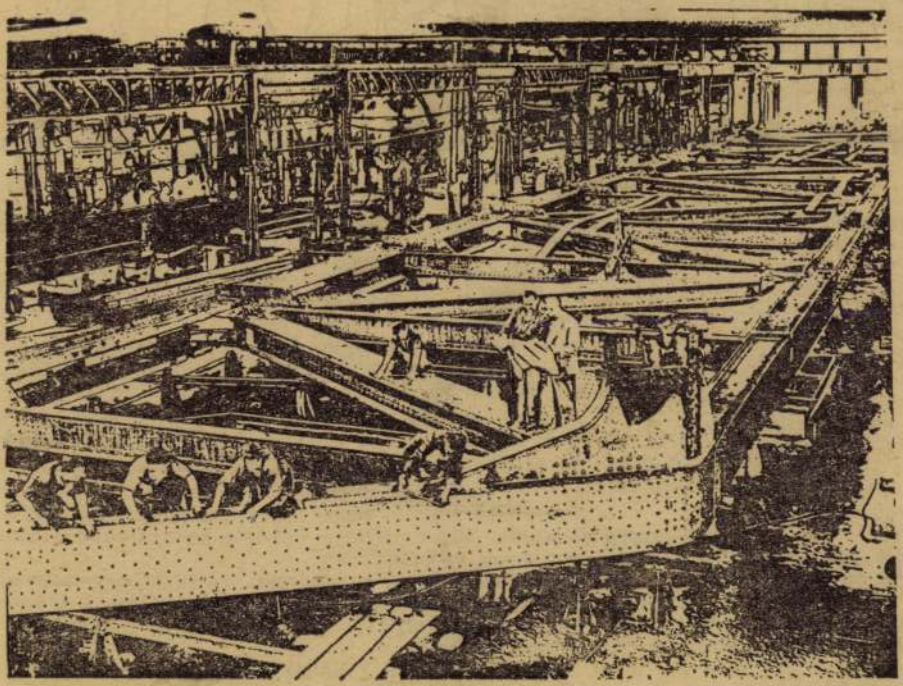

(Rév Miklós fotógrafikája.)

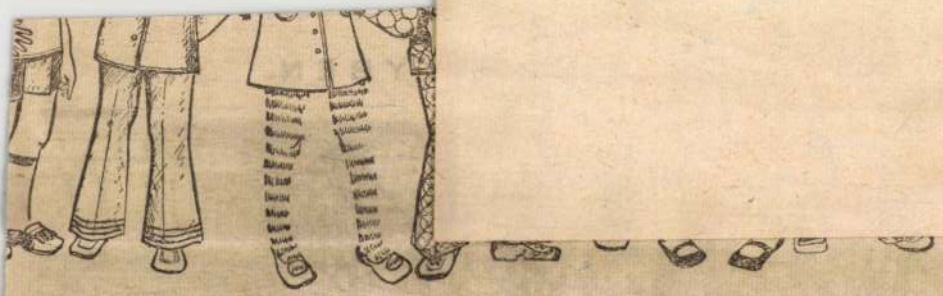

gyerekek ruhatárá-
ogy több, praktiku-
omba. A Budapesti
ezői, Balogh Sándor,
lták számunkra azo-
sra kerülő kötött ru-
yeket óvodásoknak,
intás kelméből ké-
s- és kopásálló, for-
gy különösebb díszí-
n levő lánykaruhát
yagból, pasztell- és
lesz 1971. második
n, hogy kisebbek és
ek a len-poliészter-
lányka- és fiúpuló-
rmegoldásával és a
ltér a hagyományos

ingpulóver formától. Az ujjakon, a galléron és pántszéleken színes csík.

5. Hosszúnadrágos fiúöltöny hagyományos acryl alapanyagból. Egyszerű, de divatos fazonja kicsik és nagyok számára egyaránt csinos, praktikus viselet.

6. A kötényruha készülhet sima és mintás kelméből is, hozzá színes-csíkos patentpulóvert és patentnadrágot ajánlanak, amelynek alapanyaga: acryl.

7. Jacquard mintás kelméből készült kétrészes fiúöltöny. A darabok szólóban is jól kihasználhatók. Kötésszerkezete szövet karakterű, alapanyaga acryl, jól mosható, szintartó és olcsóbb, mint a gyapjúból készült.

8. Szintén körsikkötő gépen készült, jacquard mintás, újszerű fiúöltöny. Blézer jellegű kabátja az uralkodó színnel megegyező, egyszínű nadrággal.

9. Automata sikkötőgépen készült len-poliészter-poliamid keverésű alapanyagból készült, szellős, formatartó lánykaruha. A ruha alját és ujját színes csík és színes „kukacpánt"-befűzés díszíti, élénkíti.

10. Acryl alapanyagú, csillagmintás lánykaruha. Klasszikus ingruha megoldás, praktikus, végig gombos fazon.

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
1971 FEB 21

1021

BUDAPESTI LÁTKÉP

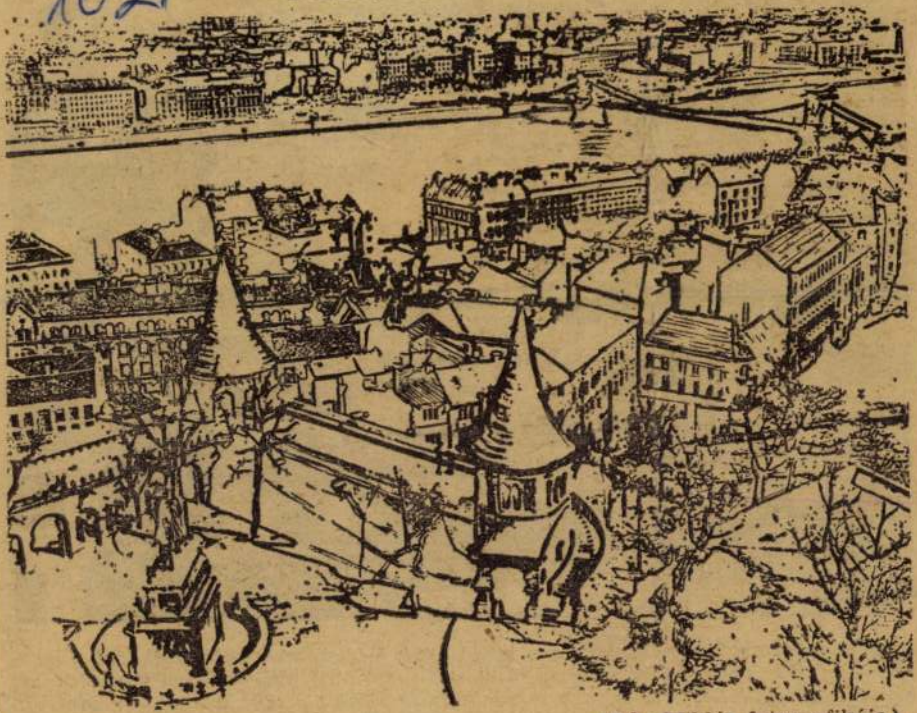

(Rév Miklós fotografikája.)

Rév Miklós

A volgográdi acélművek egyike a nemrég épült — korszerű automatikával fölszerelt — szovjet gyáraknak. A felvételünkön látható huzalgyártó üzem munkásai az SZKP közelgő XXIV. kongresszusa tiszteletére fölajánlották: az eredeti határidő előtt elsajátítják a modern automata gépsorok kezelését.

SAJTÓFIGYELŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Rév Miklós
NÉPSZABADSÁG
1965 FEB 6
1021

1965. február 6. szombat

TÉLI SZÁNTÁS

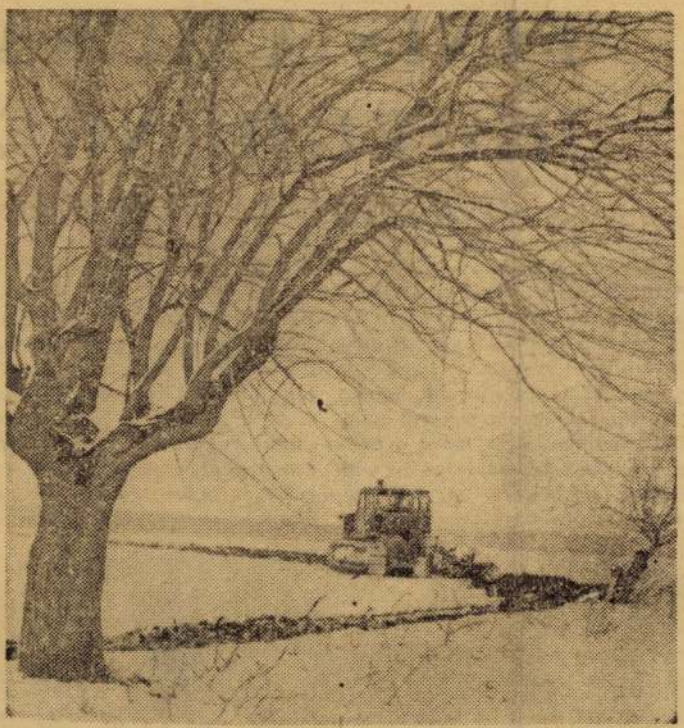

(Rév Miklós felvétele.)

1965. február 6. sz

TERMELNI KEZD: 1965-BEN

FINIS A DUNAI HIDEGHENGEI

Befejezéshez közeledik a Dunai Vasmű utolsó lépcsőjének, a hideghengerműnek az építése. Az 1,7 milliárd forintos beruházással épülő üzem a meleghengermű termelvényeiből szükség szerint akár 0,3 milliméter vékony lemezt is termel. Az új létesítmény felteszi a koronát a Dunai Vasmű nagy beruházásaira. *S ha majd a hengermű teljes kapacitással üzemel, 15 havi termelése* — egy milliméteres közepes vastagságú lemeza, az új gyárrészleg vezetője t jékoztat: június 30-ig az indu berendezések szerelésén kívül sz retnének végezni azok üzemi pr báival és műszaki revíziójával Vagyis az a cél, hogy az ünnep lyes átadás után minél zavart lanabbul dolgozzanak a henger szek, a pácolók, a forrasztárok: *hideghengermű pártszervezete fe szabadulási versenyt indított a b ruházás gyors és jó minőség üzembe helyezéséért.* E versen

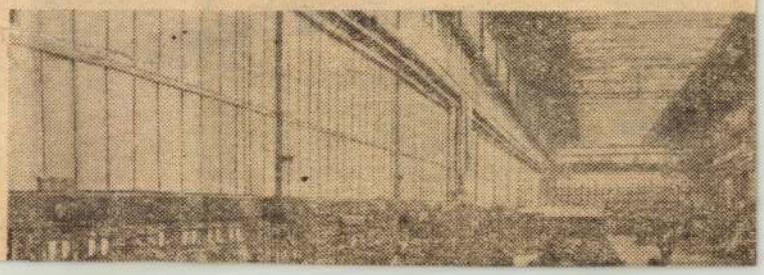

RÉV Miklós

Fotó 33.évf. 7.sz. 1986

Emlékezések, pillanatok

A kiállítás címe *Emlékezetes pillanatok* is lehetne, hiszen *Rév* Miklós, aki több mint hatvan évvel ezelőtt vett először fényképezőgépet a kezébe, hosszú, sikerekben gazdag pályájából egy-egy pillanatot ragad ki, természetesen a számára legfontosabbakat. Irigylésre méltó Rév Miklós pályája, pontosabban, maga a fotográfus irigylésre méltó. Persze nem elsősorban azért, mert a Szabad Nép, majd a Népszabadság fotóriporterekként olyan helyekre jutott el, ahová honfitársai döntő többsége sohasem fog eljutni — például Tibetbe, Albániába —, hanem azért, mert itthon maradva is bőségesen talált *felfedezni valót*, mert már pályája korai szakaszában emberi sorsokat fedezett fel, mutatott meg egy-egy mozdulat, pillantás megragadásával. *Kékesdi* Gyula, az újságíró kolléga, aki gyakran dolgozott vele együtt, így emlékezik erre: „*Bámultam a könnyedségét, amellyel kapcsolatot teremtett. De azt is láttam, hogy a fotózás az ő számára sohasem játékos kedvtelés. Csupa figyelem és töprengés volt az arca munka közben. Siettünk újabb és újabb témák nyomában. Mindig kész volt a megújulásra, de kerülte a mindenáron való megújulást, az erőltetett formai modernkedéseket. Nemes hagyományokat követett és fejlesztett tovább, a megjelenítést mindig a témához igazítva. Gyönyörködött a festői tájakban, megigézték a hangulatok, de igazi témája az ember volt és maradt*

TESTVÉREK, 1929

fotó

FOTÓSZAKLAP, MEGJELENIK HAVONTA

A TARTALOMBÓL

Emlékezések, pillanatok — Rév Miklós kiállítása (P. Szabó Ernő) ... 290
Bújócska — Horváth Péter képeiről (-int) ... 296
Diaporámás tavasz (Végvári Lajos) ... 304
Diákfotósaink seregszemléje (Dr. Szász János) ... 305
Szegedi fényképészmesterek (Stekovics János) ... 312
Újdonságokról ... 316
A színes fordítós anyagok választéka — 1986 (Dr. Szimán Oszkár) ... 320
A világ pedig színes (H. B.) ... 322
A szörfök fényképezéséről (Bá-) ... 324
Mire elég a vámkedvezmény? — A mini laboratóriumokról (Bérczi Gábor) ... 327

1986/7

A borító oldalain a következő képeket közöljük:

KOVÁCS TAMÁS:
ÉJSZAKAI
VITORLÁZÓK

RÉV MIKLÓS:
HALÁSZLÁNY
KANTONBAN és
NÍLUSI HAJÓS, 1971

DR. SZABÓ JÓZSEF:
VERSENY UTÁN

Felelős szerkesztő: Kaján Mária — Szerkesztőség: Budapest IX., Mester utca 34. — Telefon: 334-509 — Postai küldemények: Budapest 1906 — Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest VII., Lenin krt. 9—11. — Telefon: 222-408 — Felelős kiadó: Siklósi Norbert vezérigazgató — Terjeszti a Magyar Posta — Előfizethető bármelyik hírlapkézbesítő postahivatalban, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodában (HELIR) — Budapest V., József nádor tér 1., 1900 — közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámára — Előfizetési díj 1/4 évre 66 forint — Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat (H—1389 Budapest, postafiók 149) és külföldi bizományosai — 9628 Révai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Horváth Józsefné dr. — **HU ISSN 0427—0576**

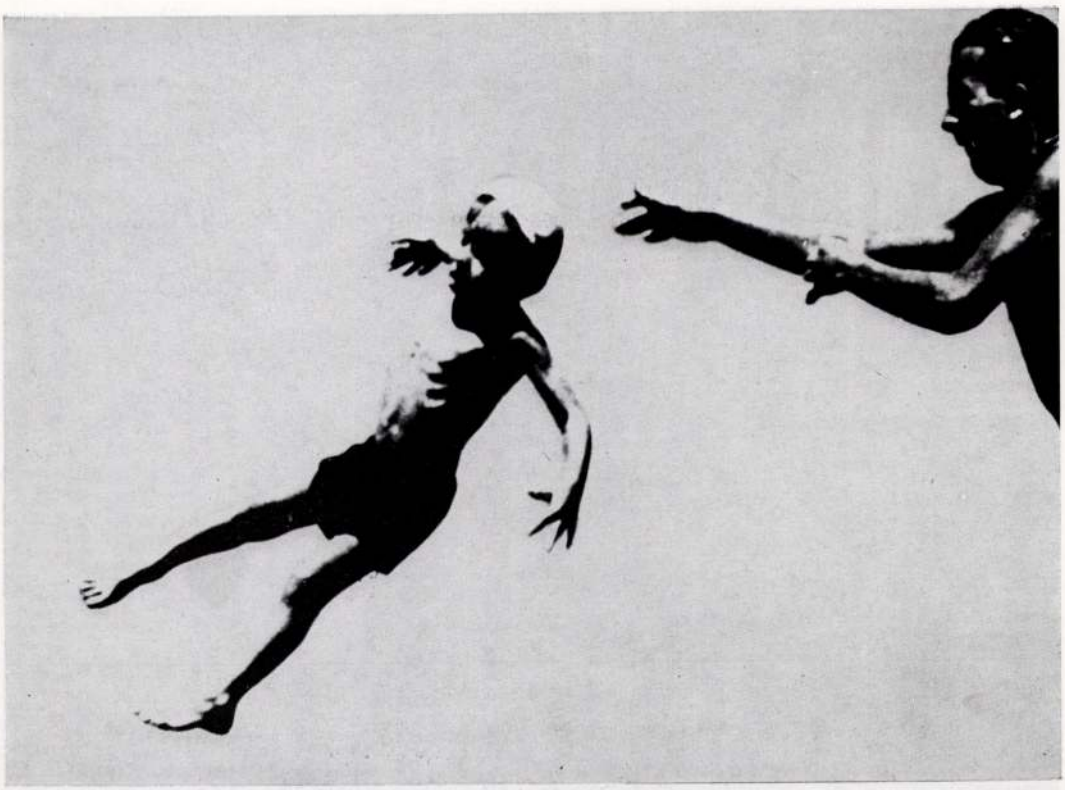

RE PÜLÉS, 1942

CSATORNAFESTŐ, 1928

ÉJSZAKAI MŰSZAK, 1951

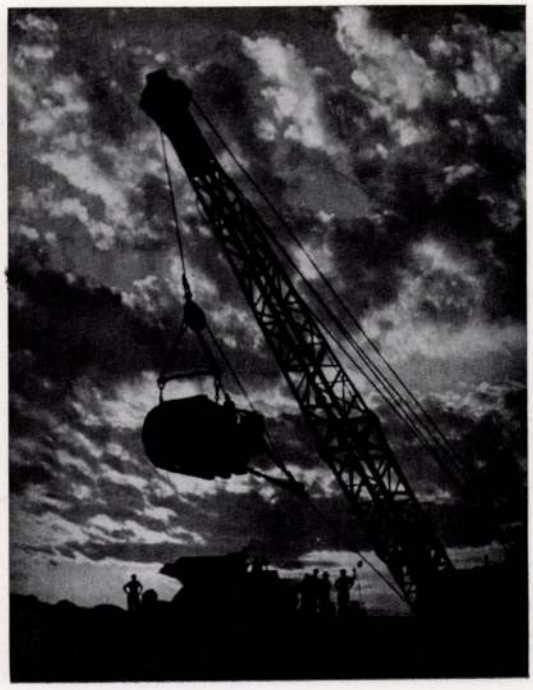

PÓR BERTALAN, 1950

CZÓBEL BÉLA 85 ÉVES, 1968

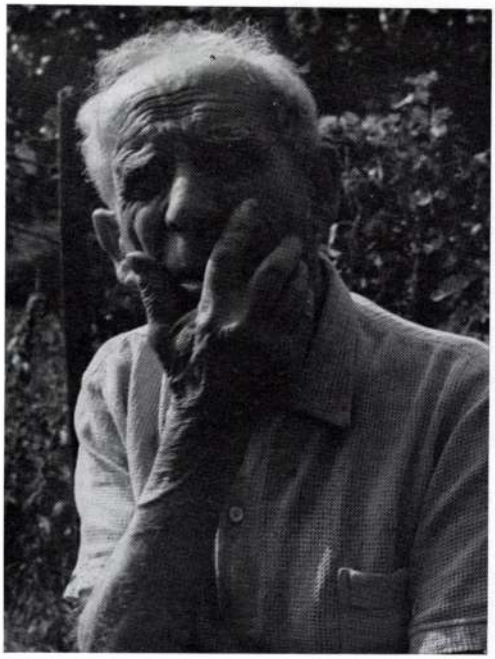

ELÉGEDETTEN, 1963

TŰZVONALBAN, 1951

bajaival, kétségeivel, múltbanézésével és jövőbe vetett hitével."

Az előzőkből az is következik, hogy megrázó erejű képeket készíthetett Rév Miklós az 1945 előtti évtizedekben, a figyelmet a „megalázottak és megszomorítottak" sorsára irányítva; s hogy később, hivatásos fotóriporterként valószínűleg igen gyakran kellett küzdenie — nyilván sokszor sikertelenül —, hogy azok a fotók kerüljenek a lapba, amelyeket ő, az alkotójuk valóban jónak ítél. A korszakok összehasonlítása persze már csak azért is lehetetlen, mert hogy mi került a fényképezőgép lencséje elé, azt az előbbi esetben csak az egyéni érdeklődés, az utóbbiban a lapigények és az egyéni meggyőződés már együttesen befolyásolták. Rév Miklós pályája ilyen értelemben tehát a magyar sajtófotó történetének jelképe is lehetne.

Elemi erejű képek a húszas-harmincas évekből: *Az utolsó verklis*, *Testvérek;* a parasztság, a kubikosok mindennapjairól beszámoló fotók, a főváros jellegzetes figurái: koldusok, otthontalanok, padon alvók; később, 1940-ben tényszerű, ám éppen visszafogottságával sokatmondó felvétel a *Munkaszolgálatosok*ról. A következő képsorok a felszabadulás utáni újjáépítést idézik — egy-két fotón feltűnik, az egyi-

TIBETI FIÚ PARITTYÁVAL, 1956

A SZAJNA-PARTON, 1956

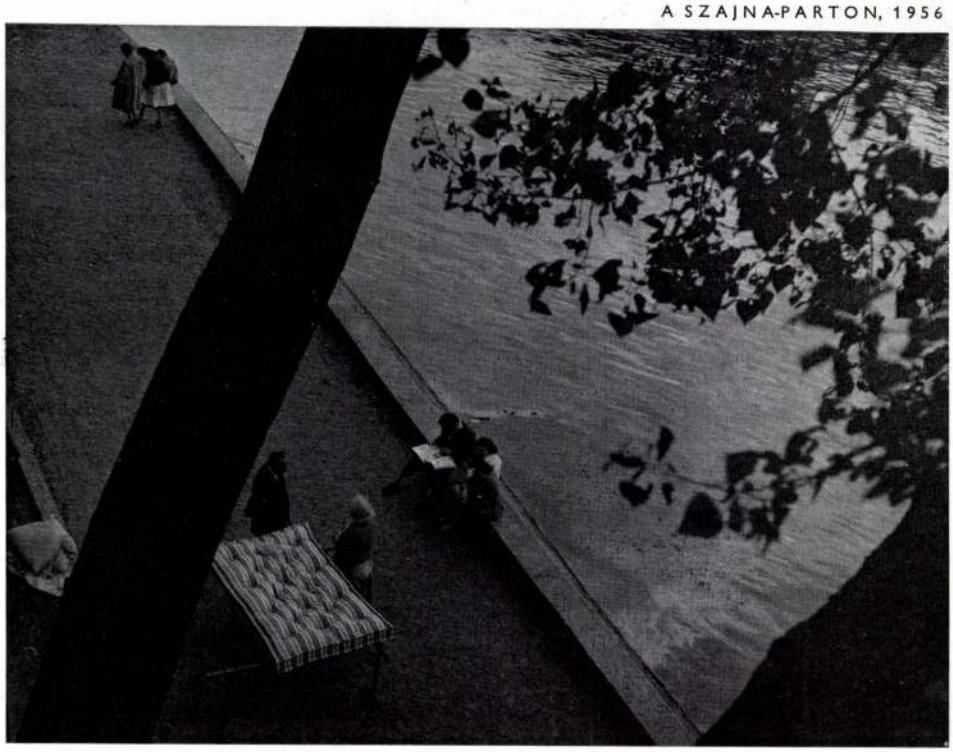

CSODA TIBETBEN, 1956

ken például a kasza élét pengetve tart *Ellenőrzést* Rákosi Mátyás —, a *Sztahanovista kőműves* is egy sajátos korszak szemléletmódját tükrözi, s átértelmezve nem éppen tanulságok nélküli a felvétel.

A következő termek a világ kitágulásáról *beszélnek*. Változott a szemléletmód, a magyar sajtó arculata, a fotósnak egyre kevesebb előítéletre, sémára kellett tekintettel lennie (bár tudjuk, hogy a hazai sajtófotó ügye ma sem igazán megnyugtató, a valóban jó képriportok előbb kapnak díjakat rangos kiállításokon, mint néhány hasábnyi helyet a lapokban). Rév Miklós egyre többet utazhatott, s egyre több nagyszerű egyéniséget kaphatott lencsevégre külföldön — vagy éppen itthon. Fényképezett — többek között — Vietnamban, Londonban, Egyiptomban; megörökítette például *Ho Si Minh*, *Tito*, *Vorosilov*, *Szvjatoszlav Richter*, *Corvalán*, *Gagarin* arcvonásait. Talán e névsor is jelzi, hogy a nyolcvanéves mesternek — mert hiszen a fiatalabbak generációi valóban mesterüket köszöntik ezzel a Műcsarnokban megrendezett születésnapi kiállítással — van mire emlékezni, s van mit átadnia az ifjabb nemzedékeknek.

P. Szabó Ernő

Bújócska

A képen, amelynek *Horváth* Péter ezt a címet adta, egy kisfiút láthatunk. Hátat fordítva a külvilágnak, arcát szorosan kezébe temetve áll egy rücskös fal előtt. Nem bánatában simul a rideg kőhöz — ő a hunyó.

Apropó, kő. Horváth Péter majd' minden felvételén jelen van ez az anyag. Hol valóságosan — kilátást elzáró fal vagy utat akasztó kerítés képében —, hol pedig áttetszően, a kettős expozícióval készült fényképek második (vagy első?) rétegeként. Sőt olykor megkövesült, szinte szobor-merev pózban láthatjuk a fotók modelljait is — bizonyára nem véletlenül.

Horváth Péter nem tartozik a derűs alkatú fotográfusok közé. Nincsenek „jól elkapott" zsánerképei, markáns portréi, sem megkapó természetfotói. Stílusa túlságosan is egyéni ahhoz, semhogy valamilyen kategóriába besorolhatnánk. Képeinek egysége inkább azok hangulatában rejlik — reménytelenséget tükröző, komor hatású témáiban s ezek nyugtalanítóan pőre, groteszkbe hajló ábrázolásában.

Elidegenültség — mondhatnánk erre sommás felületességgel, ha nem idegenedtünk volna el már magától e kifejezéstől is. Minősítés helyett tehát inkább érjük be azzal — ami egyben az alkotói következetesség spontán megnyilvánulása is —, hogy Horváth Péter minden eddigi képe lényegében ugyanarról szól...

Szerzőnk egyébként maga is feltűnik egyikmásik felvételén. Hol közelről, hol meg távolabbról — ahogy ez egy rendes bújócskánál illik.

-int

BÚJÓCSKA

Rév Miklós

Rév Miklós (1906–): fotóművész, a Szabad Nép, majd a Népszabadság fotóriportere. Európa és Ázsia számos országában készített fotói több útikönyvben láttak napvilágot.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Ep. Corvina 1977.

RÉV Miklós fényképész

Fotó 1989.1.sz. 7.p.

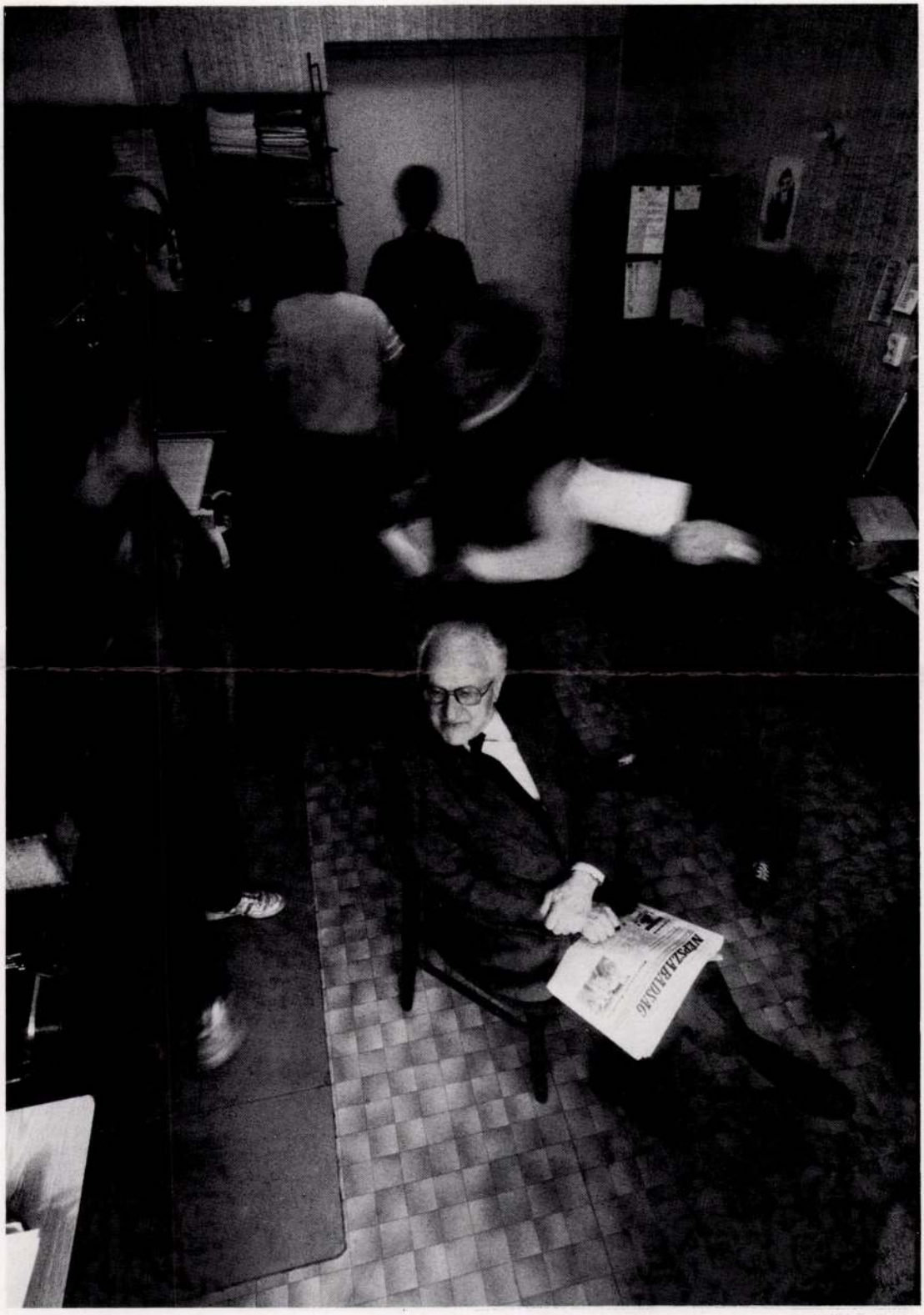

Rév Miklós

személyiség és a vizualitás elválaszthatatlanságának láttatásával a fotográfia emberi, hétköznapi valóságát, közeliségét emeli ki. Van-e olyan a harminc szerző között, akinél az emberi és alkotói karakter elválik egymástól?

— Szerintem a fotográfusok és a művek alapvetően megfelelnek egymásnak. Nincs éles különbség a képek és a jellemek között. Kisebb kontrasztok vannak. Például érdekes megfigyelni, hogy a szociofotós Gönci Sándor milyen szerény, szolid, mosolygós alkatú ember. Ugyanakkor a fotói szinte kivétel nélkül hallatlanul kemények, megrázóak. Tabák Lajossal együtt Kassák köréhez tartozott, már a harmincas években az élet marginális jelenségeit fényképezte. A külseje egészen mást sugall, mint a százegynéhány üvegnegatív, amit készített.

— *Többször végignézve az anyagot úgy érzem, hogy a kiállításon nem hatvanegynéhány* kép, *hanem harminc* képpár *látható. A képpárok belső kölcsönhatásai, összekötő gondolati csatornái felismerhetők. Bennük sejthető az életművek nem látható része. Utólag mennyire érzed hitelesnek, a továbbiakban vállalhatónak ezt a szerkesztési elvet?*

— Bizonyos helyzetekben a képek szerencsésen *válaszolnak* egymásnak. Néhol ez tudatosan alakult így, néhol nem. Később vettem észre. Egy példa: Réti Pál leghíresebb képe az *Ahogyan a beteg látja.* Réti ma vak. Nekem pedig a mai állapotát kellett ábrázolnom. Borzasztó, hogy épp ez a fotó a legjobb műve, és ez nem csupán az én véleményem. Mindenki tudja. Vagy említhetném Lussa Vincét, aki képei zömét a lakásában vette fel egy ablak mellett. A róla készített portréról utólag derült ki, hogy ugyanannál az ablaknál, ugyanabban az élfényben fényképeztem le. Olyan stílusban, amely teljesen idegen, távoli nekem. Mégis szeretem a képet, mert Lussát ábrázolja, úgy, ahogyan ő fényképez. Ugyanakkor itt van Holics Gyula. Azonnal a *Tanya* című képe jut eszembe róla. Ahogyan áll a fa. Ő ugyanúgy áll. Tudatosan fotóztam így, de miért? Mert a maga tudatosságával, különállásával tökéletesen egymaga van. Mint a jegenye a képén. Én láttam a kísérleteit. Volt, hogy hetekig figyelte és fényképezte, milyen árnyékot vet a szobába besütő napfény *egy kulcsra...*

Úgy hiszem, beváltotta a reményeimet ez a kiállítás. A reakciókból érzem, hogy kollégák és nem kollégák szívesen fogadták mint ismeretterjesztést. Hiszen valójában az. Hogy az egy kép egy portré elv tartható lesz-e a továbbiakban? Nem tudom. Végül is a kiállítás a leendő könyv mellékterméke, az itt látható képek *oldalpárok.* Tájékoztató albumnak szánom ezt a kötetet, a magyar fényképészek dokumentációjának. Ezért ragaszkodom az egy fotó egy életkép felépítéshez. Legalábbis ameddig ez lehetséges és indokolt.

J. Király

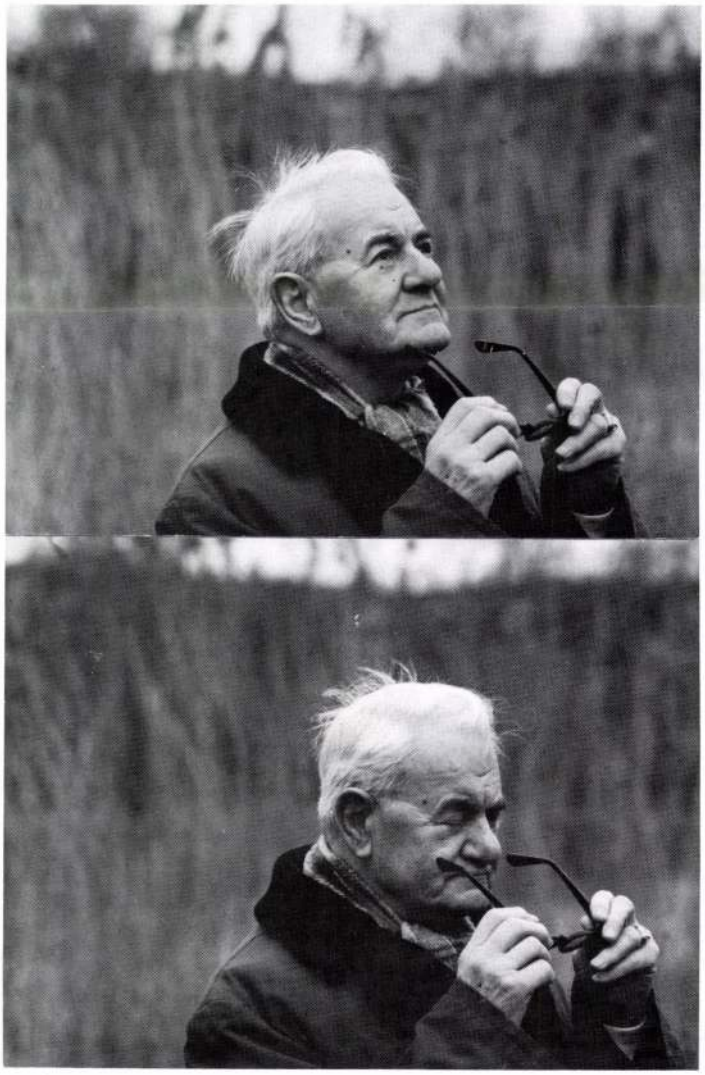

Lukács János

Rév Miklós

fotomüvész kiállitása a Magyar Nemzeti Galériában a gyermekeket mutatja be.

Magyar Hirlap 1974/39/6

Rév Miklós

fotóművész kiállitása nyilt meg III 28-án
a salgótarjáni Fotogalériában.

Magyar Hirlap 1975 89/8

Rév Miklós

IX.1.

IX.1.é.

RÉV MIKLÓS FOTÓMŰVÉSZ kiállítását tegnap nyitották meg Székesfehérvárott, a Velinszky László Ifjúsági és Úttörőházban. A tárlaton a művésznek a távoli országokban készült fotóit láthatják az érdeklődők.

Magyar Hirlap 1976/2o7/8

M.D.K.

Réva

A lap két rajzát hozza "Divatbemutató rajzokkal" címmel, mint "a legjobb Bp.-i tervezők kreációit" más művészek terveivel együtt.

Szinház, Bp. 1946. szept. 18-24. II. évf.
36. sz. 28. lap

STEPHAN REVAGH, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
286.- Stephan Revagh, Zeben, 1809. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőhéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Rév Miklós

Rév Miklós fotókiállítása, Emlékezések, pillanatok címmel ma délután, tegnapi hírünk téves közlésével ellentétben, nem az Ernst Múzeumban, hanem a Műcsarnokban nyílik meg.

Magyar Nemzet 1986. III. 6.

Rév Miklós

Rév Miklós fotókiállítása, Emlékezések, pillanatok címmel nyílik meg március 6-án, délután 4 órakor az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet 1986. III. 5.

Rév Miklós

Rév Miklós elismerése

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Rév Miklós* fotóművésznek, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének kimagasló művészeti és közéleti munkássága elismeréseként a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetést adományozta.

A kitüntetést *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke adta át tegnap a Parlamentben. Jelen volt *Bányász Rezső* államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke és *Borbély Gábor*, a Népszabadság főszerkesztője.

Magyar Hírlap
1986. III. 25.

Rév Miklós

KITÜNTETÉSEK

Az Elnöki Tanács *Rév Miklós* fotóművésznek, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének kimagasló művészi és közéleti munkássága elismeréseként a *Magyar Népköztársaság Zászlórendjét* adományozta.

A kitüntetést *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke adta át hétfőn a Parlamentben. Jelen volt *Bányász Rezső* államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke és *Borbély Gábor*, a Népszabadság főszerkesztője.

Népszava 1986. III. 25.

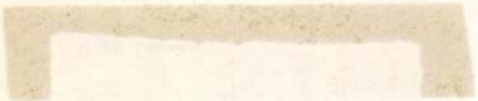

Rév Miklós

Tegnap a Műcsarnokban Kékesdi Gyula nyitotta meg Rév Miklós, Balázs Béla-díjas, Érdemes művész „Emlékezések, pillanatok" című fotókiállítását

Fotó: Sárközy György

Magyar

állítottak elő, melyek *a DNS molekulát* bizonyos, rájuk jellemző helyeken *el tudják hasí-*

ban megállapították, hogy ha minél közelebbi vérszerinti rokonságban álló egyének DNS

RÉV MIKLÓS

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-746, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1981 SEP 20

1021

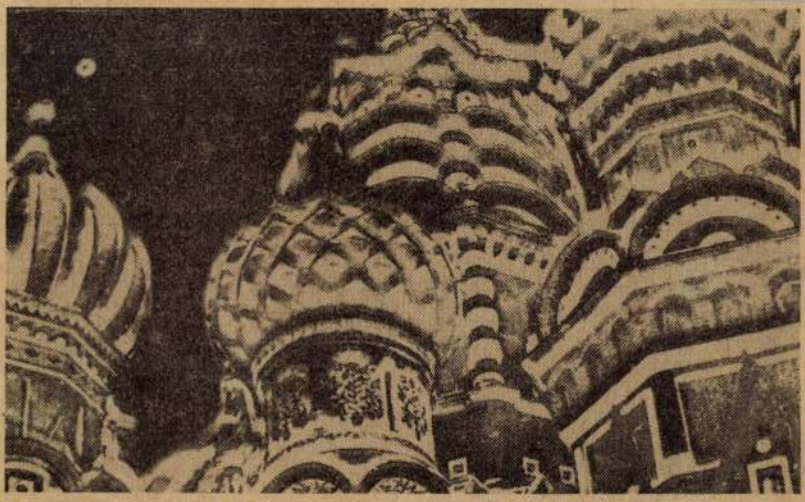

RÉV MIKLÓS FOTOGRAFIKÁJA: HAGYMAKUPOLÁK

… akár nagyteremként, akár — a válaszfalak segítségével — több kis helyiségként funkcionálhat. A földszintről lépcső vezet föl a körgalériás kiképzésű emeletre, ahol kiállításokat lehet rendezni; ugyanitt található a könyvtár és néhány szakköri terem. Vonzó és tetszetős az egész külső és belső kiképzés. Vajon típussá fejleszthető-e?

— Mindenképpen, az eddigi használat alapján bátran mondhatom ezt. … háznak igen nagy a forgalma. Jellemzésül egyetlen példát említek: azelőtt az ingázók, a másutt tanulók már vasárnap délután elutaztak a faluból… Mostanában a hétfő hajnali autóbuszok a zsúfoltak…

Itt bonyolítjuk le a hagyományosnak nevezhető művelődési otthoni tevékenységek nagy részét (szakkör, KIT-előadás, filmvetítés, műsoros estek, bálok), ám a nyitvatartási időben (kedd kivételével naponta délután 3-tól este 10-ig, szombaton és … kivétel van, éppen a ház … gatója, aki végzettségét tekintve agrármérnök.) Ennek részben törvényszerű okai vannak. Munkarend, hagyományok és a többi. Az ő fokozottabb bevonásukra mindenképpen törekszünk.

— *Tudom, hogy sokan irigylik a diószkáliakat, mondván, kivételes szerencse kellett hozzá, hogy éppen itt épüljön meg ez a korszerű létesítmény.*

— Igen, a szerencse bizonnyal közrejátszott. Ami az irigykedést illeti: szerintem egészséges irigység, s az ilyet megértem. Nem véletlenül szól úgy a közmondás, hogy inkább száz irigyed legyen, mint egy szánakozód.

Tripolszky László

1021 Revai Edit

63° Anno

N. .....

LEGGASI A TERGO

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

MILANO

Telefono 723.333

Casella Postale 3549 - Telegr.: Ecostampa - Milano
Conto Corrente Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

ORIZZONTI

ROMA

13 NOV. 1960

✱ A Firenze, il centro di Cultura « Lo Sprone » continua la sua serrata attività artistica: il famoso pittore svizzero Giovanni Nino Ermocida vi ha esposto 23 tavole di incisioni a colori, comprendenti il ciclo « Vangelo secondo san Luca ». Dal 4 al 10 novembre, quattro artisti ungheresi due pittori e due scultori: Edit Revai, Eva Teleki, Livia Kuzsmik, Joseph Gudics. La manifestazione artistica prende occasione dal decimo anniversario della rivoluzione ungherese, ed è forse la migliore protesta contro quelle giornate epiche e disgraziate. Dal 19 al 30 novembre, una personale di Ernesto Piccolo, presentato da una conferenza di De Bello sul tema « L'arte moderna e i giovani ». « Lo sprone » ha in gestazione un concorso su scala nazionale dal titolo « La pace nel mondo », come risposta degli artisti italiani all'enciclica « Christi Mater ». Dall'inizio di ottobre, poi, allo Sprone si svolgono regolarmente i « giovedì dell'artista »: tutti i giovedì, fino a tutto aprile, una conferenza agli artisti sul Vangelo, con l'intenzione di dare ai medesimi l'ispirazione per il soggetto sacro nelle loro opere.

✱ Alla Galleria « 32 » di Milano, una personale di Midollini, tutta sulla Sardegna. Seguirà una mostra di Scanu.

✱ Dal 26 novembre al 7 dicembre, a Siena, alla Galleria « Nuovo Aminta », Rossella Alberti esporrà le sue fresche ceramiche per la casa, a soggetti sacri e profani.

troduzione all'estetica. Questa
riflessione su quella, fatta per
i princìpi e le conclusioni più g
Lo studioso di estetica è il
dell'arte: egli cerca di illumina
natura, di descriverne l'origine,
cie, la finalità; tenta di stabili
rapporti col bello, e analizza i
stero della bellezza stessa.

l'arte soltanto un lavoro
zione pratica o storica di nessuna importanza.

Un tale successo dei teorici sarebbe un disastro. Fortunatamente, simile pericolo non sussiste. Non siamo ancora allo stadio della estetica trionfante, ma soltanto a quello dell'estetica militante ed è molto improbabile che andremo mai più in là... « Spiegare » il bello non ha senso più di quanto possa averne il trovare l'ultima parola sull'essere in sé: c'è sempre un momento nella filosofia, in cui bisogna cessare di ragionare, perché la nostra testa non è tutto l'universo e perché il fondo dell'universo è tut-

Olivetti Quanta

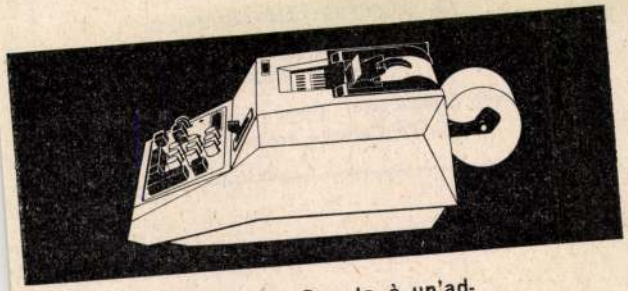

La Olivetti Quanta è un'addizionatrice elettrica portatile scrivente. Somma, sottrae, dà il saldo negativo, moltiplica per addizioni successive, scrivendo di ogni operazione termini e risultati. Può calcolare sconti e maggiorazioni, operare controlli di cassa, compilare le varie voci di una fattura.

Révai Adolf MDK

A vig menyecske, gipsz

Műcsarnok 1890. téli kiáll.

Révai Adolf MDK

Férfiarckép, szobor

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

Révai Adolf MDK

Férfiarckép, gipsz

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

Revai Alice

sikdiszítés

1922.

Éimisk 1930. 87. C.

Kolozsvár.

Szemben látjuk a [illegible]
egy két emeletes ház köti le fi
házak földszintesek. Felirata:

2. Mátyás király á

fölül balra: XXXIII. Tábla.

Kny., alányomással, mely
Jakab E: Kolozsvár törté
1870.

Szn. 309-9
647-99-38

RÉVAI Attila ejtésen

Ciáll. Bp. MÉSZ 1998. júli 1.

MN 1998. júli 2.

SUBMISSION

I'm on a submarine mission for you baby
I feel the way you were going
I picked you up on my TV screen
I feel you under current flowing

Submission going down down

[illegible] your watery love
[illegible] your mystery
[illegible] above

There's a mystery
[illegible]
it's a secret

Submission falling down
going down down u

RÉVAI Miklós

Federmayer István: Újabb adalékok Révai Miklós győri évciher. = Győri Tanulmányok, 19. (1997)

91.-154. és ill.

Federmayer István: Adalékok Révai Miklós győri évciher. = Győri Tanulmányok, 17. (1996)

5-54. ill

MDK.

Révai Dezső

Kiállitási hir

Népszabadság 1966 dec.14. lap 7.

Révai Derső

„A mi életünk" csoportból... Révai Derső Pozsonyba indult, onnét Párizsba, majd a spanyol szabadságharcba.

Lelkes István: A magyar totóművészet útja.

Új Irás VI. évf. 1966. jún., 6. sz. 95. l.

M.DK

Révai Dezső
fotós

Méltatás

Végvári Lajos: Mostohalestvérünk a foto
Művészet, 1967. április - 23 lap.

Révai Derső

... kiemelnénk a szocialista fotózás, másult a MA történetéből közölt darabokat (Bass Tibor, Rédner Miklós, Sugár Kata, Langer Klára, Rév Miklós, Révai Derső, Ladányi Lajos - ill. George Grosz, Moholy-Nagy, Seidner Zoltán, Lucien Hervé képeit)...

Bodri Ferenc: A Fotónűvészet című fotóriratról.
Jelenkor XII. évf. 4. sz., 1969. ápr., 370. l.

Révai Dezső

fénykepész

M.D.K.

Az 1930 as évek elején a KPM fotomontázs-sejt vezetője volt

Vértes György: Képrőművészet az osztályharcban

Élet és Irodalom, 1964. március 21. – 8 lap

Révai Dersi

az előbbi fotopályázaton nagydíjat nyert

Rotty Imre: Emlék és emlékezés. Építészeti fotopályázat. 1971. - Magyar Építőművészet. 1972.3.sz. 60-63.l.

MDK

Révai Edit festő

Gönczi-Szabó: Az 1956. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliografiája Müvért 1957.VI.évf.4.sz.345.l

Révai Edit
Virágcsendélet, olaj
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. 19 l.

42. kép. *Garamszentbenedeki festő, 1495-ből: Keresztvitel.*

MOK

Révai Edit

Kovács Á: Fiatalok kiállitásai. Szabad Művészet 1936. 6.sz. 293 l.

MDK

Révai Edit festő

Kiáll. a Fényes-Teremben.

Aradi N: Képzőműv. krónika. MN. 1956. máj. 1o.

MDK

Rérai Edit, festő

Lanus idealizálást kerülni akarva
tovzítja alakjait.

Ernst Anz. – „A M. Szovj. Barátsz." – M Sz T pályár. kiáll.
Sz N. 1952 III. 28 – Vég vári L. – 6. l.

MDK

Révai Edit, festő

Lenin-rendes kolhoz parant az akonyi
Lenin iskolá-ban. Of. -

„Magy. Szovj. Barátok." - 1952 - Képzőm. kiáll. kat.
S. l.

Rév Miklós

A *Műcsarnokban* még látható *Rév Miklós* fotóművész kiállítása, amely emlékezetes pillanatokat rögzít az elmúlt hatvan év történelméből. (A nyolcvanéves mester a *Szabad Nép*, majd a *Népszabadság* fotóriporterekként bejárta a fél világot. Megörökített sok híres embert, de a munkásságát idéző-bemutató tárlaton ott van a mindennapi emberek portréja is.)

Népszava 1986. III. 24.

MDK

Révai

tréfás rajzok mxkapha, illusztr.

Szabad szój, III.évf. 1948.dec.18.

MDK

Révai szobrasz

Salamon és III.Ferdinand c. szobormúvei az Országházban.

Cikk: Az új országház ünnepéhez.

Ország-Világ, 1894. 19.sz. 315.l.

Kévai,rajztanar

Györben a Normalis Oskolanal Kajzolast és Architectur
rát tanit.... Kazinczy megjegyzése. 307.old

Kelényi Ferenc: Kazinczy Ferenc soproni kapcsolatai
05.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

MNK

Révai testvérek
nyomdája

elnyerte a Grand prixt.

— A párisi világkiállítás kitüntetései
Grafikai szemle 1900 évf. 9. f. 126 l.

Róvai Adolf

~~fest~~ szobrász

1889. Budapest.

(461). Farkasréti temető. Gipsz
szobor.

Téli kiállítás 1889/90.

1890. Budapest.

(139) A vig menyecske.
Gipsz mellszobor. 200 Ft

Téli kiállítás 1890.

Mélyen tisztelt Ti

Megtisztelésnek v

adataimat csekélységé

RÉVAI 1. *Adolf*, szobrász Budapesten az 1880—90-es években. 1884. Férfi arckép, 1889. ugyancsak Férfi arckép, 1890. A víg menyecske c. szobormű-veit állította ki a Műcsarnokban.

E-J II. 362 l

				P	f	P	f
			ä		ÖSSZEG		

1933.			Magy. Hitel
hó	nap		
márc.	23.	Jegyzék szerint	
márc	27.	Jegyzék szerint	100
ápr.	25.	Jegyzék szerint	100
"	"	" "	
ápr.	30	Készlet leltár szerint	200
"	30	" " "	
			400

SAJTÓFIGYELŐ
LAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 ÁPR 3

NÉPSZABADSÁG

Rév Miklós

1021

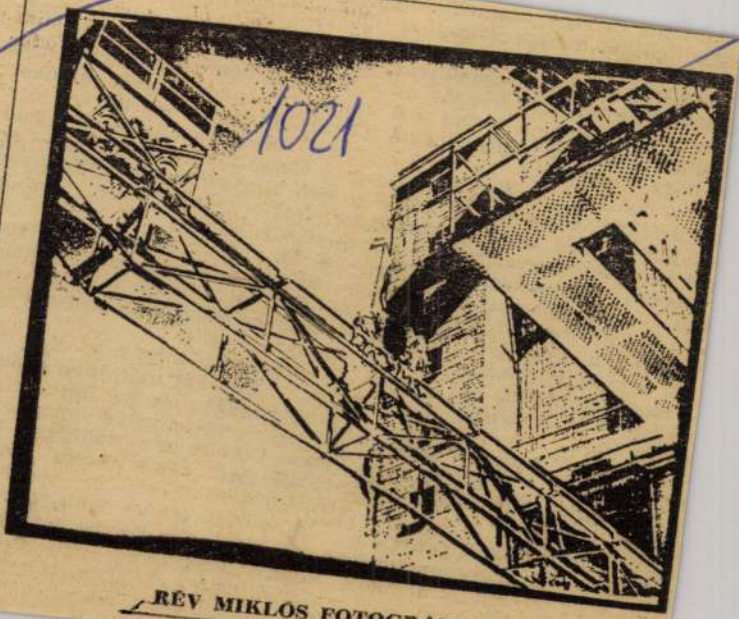

RÉV MIKLÓS FOTOGRÁFIKÁJA

...revágta és úgy nevetet
...y a múltkor a csoportvez
...ől beszélt; ó így, meg úgy
... felelősséget. Aztán, azon
...t csinál?, kérdeztem tőle.
...vül csak mereszti a seggé
...ndtam neki. Erre olyan
...t, hogy otthagyott.

— Na jól van... Ennek ugy-
...cs értelme. Hogy mi itt meg-
...széljük a világ sorsát. Inkább
...zni kéne délutánra egy kis bort
... mondta engesztelve Bertalan
...ván. — Az ablakokban olyan
...s a huzat, hogy kifújja az em-
...-ből még a szuszt is... Ezt bor
...kül nem lehet csinálni.

— Majd elküldjük az egyik
...cskást — szólt közbe megint
...lorcza Imre.

— Azt már nem — jegyezte
...g Kalenda. — Majd te elho-
... A vegyesbolt itt van a telep
...llett...

...atoreza Imre felállt, pénzt ka-
...t a többiektől, megszámolta, és
...lkül, hogy bármit is mondott
...na, elindult borért.

— Hát akkor ez lesz az iroda-
...? — nézett Bertalan István a

és a városi tanács [illegible]
a férfi hirtelen fekete szemüveget
tett fel — azonban nem mozdult
a mérnök mellől.

— Mi minden eszközzel, pénzzel
... mindennel azon leszünk, hogy
a határidőt előbbre hozzuk... —
a megbízott igazgató öklével a te-
nyerét ütögette.

— Ezek még csak az első na-
pok... Egy hét után már világo-
sabb képünk lesz az építkezésről
— szólalt meg a városi tanács em-
bere. Levette a szemüvegét, kö-
rültekintett, aztán kezet fogott
Kalendával.

A városi tanács embere nyu-
godt volt. Erősen megszorí-
totta Kalenda kezét, rámosolygott.
Aztán intett a többieknek is, hogy
menjenek tovább, nézzenek körül
más munkahelyeken is.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 OKT 5
NÉPSZABADSÁG
Rév Miklós
grafikus

1021

s a nőstény vadkacsákat számolgatták.

PIACON. RÉV MIKLÓS FOTÓGRAFIKÁJA.

azonban — olykor —, m
ukkanna s tenyészne v
s is; még csak azt sem
n, hogy áltudomány, de
n igazi tudomány: a szal
ba öltöztetett semmitm
udományoskodás fogájáb
reskedés... Nos, *Huber*
réma című darabom, an
st a József Attila Színhá
dek Árpád vezérletével *Pályamódosítás* címmel állít színpadá
valami efféle körül forog: tu
mányos elmélet, kis szépséghi
val — és ami ebből adódik.

A színjáték műfajául azt írtam
a: komédia. Komédia persze
féle van, a harsány bohózattól
tragikomédiáig. Az enyém va
ol a színkép közepe táján fog
helyet. Nem tragédiába for
ó, de nem is „kacagtató" víg
ék. Remélem persze, hogy oly-

tatni, hogy ott megtekintsék *Erdemei elismerése mellett*... című darabomat. És persze ajánlom a *Pályamódosítást* a nem angyalföldi és nem óbudai illetőségű pesti és budai színházlátogatóknak, főképp akiknek van valami közük a tudományhoz, és még inkább azoknak, akiknek nincs közvetlen közük hozzá. Egyszóval mindenkinek. Mert én abban a színházban hiszek, ahol közönség is van.

1986. március 14., péntek, Népszabadság

A világkrónikás

Rév Miklós képei a Műcsarnokban

Vissza-visszatérő álmom egy képeskönyv. Magyar művelődéstörténet képekben. És a képek közül legfeljebb egy-két olyan akad, amelyen egy híres ember beszédet olvas fel. Hanem például Rév Miklós képeiből válogatnék. A Horthy-korszak munkásmozgalmát — egyebek közt — *A gödi Fészekben* című, 1928-as fotó idézné: munkásifik gúlacsoportja, amely egyben sokkarú Sivát is formáz, legalul egy szelíd tekintetű, szemüveges értelmiségi szimpatizánssal, aki nagyon büszke, hogy igazi munkásfiatalok „untermann"-ja lehet. A szegények nyomorát kerek fejű, kenyérbe harapó gyerekek illusztrálnák. A felül levők életstílusához szép adalék a budai körmenet fotója. És hű tanúja a kornak a *Kolduspár* vagy a *Munkaszolgálatosok* hátulról fényképezett kis csapata, amely mintha csak fárasztó túra után volna, de a művész érzékeny idegrendszere megérezte és a kamerán át tükröztette a vészjósló jeleket.

Rév Miklós akarva-akaratlan korának krónikása lett, ami végül is természetes állapota a fotográfusnak, ha a sajtóhoz köti életpályáját. Nem így kezdte. Korai művei között a *Körök*, a *Búcsún*, a *Teregetés* arra vall, hogy megejtette a Moholy-Nagy-féle, a geometrikus absztrakt képzőművészettel határos fotográfia varázsa; hogy a lépcsőház korlátainak spiráljából, a fakanalak csipkemintázatából, a zsalugáteren átszűrődő fénycsíkokból teremtsen a művész valamilyen, a tértől-időtől szinte független képi élményt. Nagy feladat ez és jó iskola — aki elsajátítja fogásait, bele tudja építeni az itt tanultakat a pillanatsűrítő, riportjellegű fotóba is. Mondjuk, egy új lakótelepet valahol a világban úgy tud lefényképezni, hogy kevésbé hat személytelennek.

Mert az 1906-ban született, s egész mostanáig a Magyar Fotóművészek Szövetsége elnökeként tevékenykedő, nyugalomba vonulásáig a párt központi lapja munkatársaként dolgozó Rév Miklós ahhoz a régi gárdához tartozik, amelynek valósággal a vérévé vált, hogy a fénykép célja a megörökítés, mégpedig nem leleplező szándékkal, hanem bizonyos tisztelettel a lefényképezett iránt. Profánul: ha árpa van a modell szemén, akkor profilból emeljük rá a kamerát.

Anya és fia (1971)

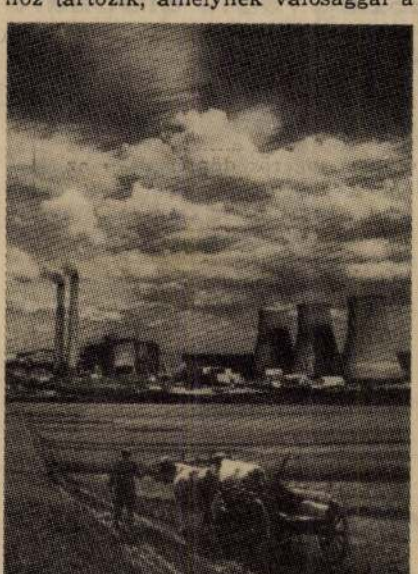

Egyenes úton (1955).

Ezzel a tisztelettel fogta lencsevégre modelljeit Rév Miklós, bárhol járt is a világban. Lett légyen az híres politikus vagy öreg szerzetesnő egy távoli, keleti országban. Sokfelé utazott az évtizedek során Rév Miklós, de, úgy tetszik számomra, *a szegényebb országok közelebb álltak szívéhez.* Amit Angliáról, Franciaországról mond, azt — jobban „elkapva" — mástól is láthattuk. De ahogy bemutatja például Albániát vagy a „rejtelmes" Tibetet, az párját ritkítja. Rossz körülmények között fejlődő, háború dúlta ország alkotójaként érlelte művészetét; innen lehet meg benne az érzék a nehezen élő és mégis mosolyogni tudó tibetiek, kínaiak, vietnamiak emberi sorsa iránt.

Sok „nemzetközi jellegű", kellemesen frappáns kép van itt, mint az egyiptomi idegenvezetőé, aki meglepően hasonlít egy régi fáraóra, s egyben a fáraó arcvonásait őrző szfinxre. Sok a dokumentumértékű is, például a Dunába szakadt hídjainkról, köztük a Kossuth híddal és a „Manci"-val, az ideiglenes Margit-hídpótlékkal, vagy a felrobbantott Nemzeti Színházról. Akad olyan is, amely a maga naivitásában tökéletesen tükrözi egy korszak hitét és reményeit, de egyben manipulációit is, mint az 1947-es *Ellenőrzés.* (A jóviális mosolyú zömök férfi, aki az aratómunkás kaszájának élét vizsgálja, alighanem egy olyan részt szemlélget a pengén, amely nem érintkezik a búzával...) A kiállítás legigazabb része azonban az arcokból összeállított nagy kompozíció.

Igaza van Kékesdi Gyulának, hogy a művész elsősorban az arcokra irányította az objektívet. Ám művei *akkor is portrék,* ha a fény csak a körvonalakat juttatta érvényre, mint a tárlat plakátjain. Ez Rév Miklós emberábrázolásának titka.

Székely András

A Vegák folytatják a Halley-üstökös megfigyelését

Az adatokat a Giotto űrszondánál is hasznosítják

Az előzetes programnak megfelelően a *Vega—1* és a *Vega—2* jelzésű automatikus űrállomás folytatja a Halley-üstökös megfigyelését. A két űrszonda adatokat szolgáltatott a bolygóközi térben lejátszódó plazmafolyamatokról és elektromágneses jelenségekről is.

Március 11-én befejeződött a Révkalauz elnevezésű nemzetközi program, melyben a Szovjetunió, az Európai Űrhajózási Hivatal és az Egyesült Államok vett részt. A Vegáktól kapott adatok alapján sikerült tízszer pontosabban meghatározni a Halley-üstökös pályáját. Az adatokat a nyugat-európai *Giotto* űrszonda pályájának pontosításához használták fel. Az űrszonda csütörtökön haladt el a Halley magja mögött mintegy 500 kilométeres távolságban. (MTI

Kulturális alapot hozott létre az Úttörőszövetség

Csütörtökön ülést tartott a Magyar Úttörők Szövetségének gyermekkulturális bizottsága. A testület a gyermekek kulturális tevékenységének fejlesztésére gyermekkulturális alapot hozott létre, amelynek eszközeit az új kezdeményezések felkarolására, illetve a hátrányos helyzetű gyerekek művelődésének támogatására használják fel. A bizottság ülésén középtávú feladattervet dolgoztak ki, amely a többi között a gyerekek kulturális ellátásával kapcsolatos problémák felmérését s konkrét intézkedések kezdeményezését irányozza elő.

FILMBEMUTATÓK, IRODALMI KONZULTÁCIÓK

A párizsi Magyar Intézet és a nanterre-i egyetem kezdeményezése

(Párizsi tudósítónktól.)

A párizsi Magyar Intézet és a nanterre-i egyetem sikeres vállalkozásba kezdett. Az egyetem épületében a hallgatók ezrei előtt két héten keresztül kulturális programokat, filmvetítéseket, Liszt-emlékhangversenyeket, könyvkiállítást rendeztek, s vásárolhatók voltak magyar népviseleti tárgyak is.

A Liszt-emlékhangversenyeken nagy sikert aratott *Catherine de Preissac* (hárfa), *Gabriel Sauvaire* (klarinét), továbbá *Herbert Duplessis* (szólista), *Carol Veit* (szoprán), *Pierre Kaneneff* (bariton), magyar részről *Fellegi Ádám* (zongora).

A filmvetítéseken bemutatták *Szabó István, Elek Judit, Lugossy László, Makk Károly, Jancsó Miklós, Gyarmathy Lívia* egy-egy filmjét, amelyek megtekintését élénk vita követte.

Az irodalmi napon többek között jelen volt *Somlyó György, Timár György* és mások. **K. I.**

Idős asszony volt a részeg rabló áldozata

Letartóztatták a támadót

Részegen bántalmazta idős ismerősét, majd 800 forintot rabolt tőle *Veres Béla* 26 éves kocsikísérő, budapesti lakos.

Az eset tavaly decemberben, a 23-ról 24-re virradó éjjel történt, amikor az erősen ittas fiatalember felkereste egyik idős ismerősét. A 70 éves asszony lakásába engedte a szállást kérő Veres Bélát. Röviddel ezután azonban vita támadt közöttük; a férfi ütlegelni, fojtogatni kezdte ismerősét, s pénzt követelt tőle. A megfélemlített asszony 800 forintot adott át Veresnek, aki azonban kevesellte a pénzt, s ezért a nagyobb fogás reményében átkutatta a szobákat. Az asszony ezalatt kimenekült a lakásból. Később Veres feladta az eredménytelen keresgélést, és nekivágott az éjszakának a rablott pénzzel.

Az idős asszony feljelentése nyomán a rendőrség hamarosan elfogta Veres Bélát, s bűnügyének kivizsgálása után rablás bűntettének alapos gyanúja miatt vádemelési javaslatot terjesztett ellene az ügyészség elé. (MTI)

Forgalmi változások március 15-én

A Budapesti Rendőr-főkapitányság közlekedésrendészete és a Fővárosi Tanács V. B. közlekedési főigazgatósága értesíti a gépjárművezetőket és üzembentartókat, hogy a március 15-i ünnepségek helyszínein és környékén ideiglenes

zeum körútnak a Kossuth Lajos utca és Kálvin tér közötti szakaszát, a Bródy Sándor utcát a Pollack Mihály tér és a Múzeum körút között, továbbá a Pollack Mihály teret és a Múzeum utcát.

A forgalom elől lezárt útvonalakon,

Jung, avagy a Megtépázott Tekintély

E bálványkorban a képromboló mindig számíthat közönségsikerre. Dühös pogány gyönyöre kiválképp arra nézve ragadós, aki kénytelen volt a profán szentképek rátukmált igézetében élni. Mindig lenyűgözve néztünk oda, ahol a tisztító hevületű tiszteletlenség buzogányát lengeti: hátha ismét egy hamisbálványt sikerült bordán biccenteni?

Hamis bálvány-e Carl Jung, az individuálpszichológiának egy személyben Allahja és Mohamedje, aki nyolcvankét esztendejének s eddig többé-kevésbé kikezdetlen tudományos tekintélyének ormairól új, tömör kis kötetben fordul a világhoz az individualista értékek védelmében? Maga a könyv, a *Feltáratlan én*, az egyén küldetését hangsúlyozza az emberevő kollektívákkal, a nemlétező, de a fantomteremtők képzeletének ereje által valódi szörnnyé terebélyesedő állammal, a tömegemberben óhatatlanul felacsargó dúvad-indulatokkal szemben, s a vallás igazi lényegében, az egyénileg átélt keresztnységben lelöli meg az egyetlen menekvést az egyébként elháríthatatlan, gombnyomásra működő atomhalál elől. Semmi, amit a könyv mond, nem különösen új, de nem lehet eleget ismételni. Csaknem mindent, amit a könyv mond, nyugodt — vagyis inkább nyugtalan — lélekkel írhatunk alá. A kisebbfajta babértépegető vihar főként akörül támadt, amit a könyv elhallgat. Így Jung mindannyiunk által átérzett szent haraggal döntögeti a tömegeszmény kommunista Molochját, mely milliókat nyelt el és igázott le. Ugyanakkor könnyed tapintattal siklik el a tömegeszmény náci Molochja felett, mely más milliókat nyelt el és igázott le. Ez a diszkréció nem véletlen, gyökerei messzire nyúlnak vissza. A vita feltárta a *Feltáratlan én* szerzőjének különös tévelygéseit önnön eszmevilága kelepcéi közt. E tévelygésekről a többség keveset tudott, a tájékozott kisebbség sokat hallgatott. Miért? Többek között, mert tapsoló közönségnek lenni a képromboláshoz kevesebb erkölcsi bátorságot igénylő feladat, mint képrombolónak lenni.

A megítélés kontroverziája e szellemi pátriárka új művét ihlette profétálásnak láttatja egyik méltatójával, míg egyik méltatlankodó bírálóját ilyen kijelentésre fakasztja: „Gondos elolvasás után, hiába keresek egyetlen bekezdést is, mely – akár eszmei mondanivalójának, akár előadásmódjának eredetisége révén — feljogosítana dr. Jungot e kinyilatkoztatás megtételére." Miből ered az alapvető ellentét, mely két avatott tábor ítéletét ily élesen szembeállítja? Az adott esetben elsősorban Jung személyéből. Semmiféle képrombolás nem kisebbítheti Jung érdemét az elemző lélektan szemléleti reformja s a tudathasadásos állapotok mélyrehatóan kutatása terén, sem pedig átfogó termékenyítő hatását a pszichológia módszertanára, mely a freudizmus néhány dogmatikus zsákutcájának reakciójaként jelentkezett. De e tudatos ellenáramlat ma már jólismert intellektuális csapdákat is rejt Jung terjeszkedő hajlamú gondolkodása számára. Iskolaalapítása, a maga készséges katekumenus gyülekezetével, mindinkább az egyházszakadás jellegét ölti, s látható feje, a szakadárpápa, szemlátomást egyre csalhatatlanabbá válik. Mire alakja s tanítása bekerül a *William Clissold világá*-ba, melybe H. G. Wells a még ifjú század valamennyi gondolatáramát iparkodott mindenestül belegyömöszölni, Jung már telivér eszmetáltosi testtartással terpeszkedik át a lélektan tartományából a filozófia mammutbirodalmába, egyforma tekintélyt követelve a kínai vallás misztikájáról és az emberi világ jövőjéről vallott nézeteinek. Jung pszichológiája kétségtelenül eredeti. Jung filozófiája már nem oly kétségtelenül eredeti s itt-ott veszedelmes torzulásokba csúszik. De Wells és kora ott ül térde körül s az egyűgyű hívő tátottszájú áhítatával issza az igét. Mennyire ismerjük ma már ezt az elmefolyamatot, mely a gondolkodót gondolata mámorában saját tévedhetetlensége falai közé zárja s ebből az állapotból kifelé a káprázat minden váladékát eleve törvényerőre emeli, az automatikus terméket téve meg úrnak a tudatos termelő felett! Ez a baljós miszticizmus, mely hatalommal párosulva a diktátort ülteti nyakunkba, Jungot a „fajvédelmi pszichológia" hóbortjának és Hitler mitikus csodálatának ingoványába sodorta. Jung az egyedi ember szuverénitásának nevében szól, a tömegember vezérkereső ösztöne ellen, tehát éppen e végzetes miszticizmus ellen. Úgy látszik, a személyiség mindkét vége, a szertelen individualizmus éppúgy, mint a végletes kollektivizmus, egyaránt a szolgaságra nyílik. Hol a keskeny mesgye a felségjogát féltő szellem számára? Ennek épp Jung lett volna a megmondhatója, kinél az osztott személyiség problematikáját senki nem ismeri jobban. De ő már kitántorgott az egyik oldalon. Ki fogja a rókafogta csukát a csukafogta róka szájából kivenni?

H. T.

A DIE WELTWOCHE

című tekintélyes svájci lap munkatársa, Colin Lawson nemrégiben látogatóban járt Budapesten. Az élesszemű újságírónak mindenekelőtt az tűnt fel, hogy Magyarországon alig nevetnek az emberek. „A világ talán legmosolytalanabb népét láttam — írja Colin Lawson — a legzsúfoltabb vendéglőben sem hallottam lármát, az emberek természetellenesen halk beszélgetése idegyzümmögésre emlékeztetett. A félelmetes ÁVÓ ismét teljes létszámmal dolgozik; nincsen külön egyenruhája, a sorkatonaság uniformisát viseli, ezenkívül, mintegy ötezer ávós jár civilruhában a lakosság között. A mai magyar mentalitás valamiképpen azokra az utcai plakátokra emlékeztet, melyek a halálos balesetektől óvják a járókelőket. Mintha minden ember — a kommunistákat is beleértve — a letartóztatás láthatatlan jegyét hordozná, ezzel a felírással: ‚Vigyázz! Veled is megtörténhet!' A csepeli félszigeten, ahol egykor a szabadságharcosok végsőkig kitartó ellenállásának voltam szemtanúja, ma mintegy 4000 politikai foglyot őriznek, a tököli koncentrációstáborban. Tudomásom szerint, valamennyi koncentrációstábor közül a tököli a legborzalmasabb. Nem tudtam megközelíteni, a fegyveres őrök elkergettek. Egy budapesti diplomata ezt mondotta nekem: ‚A húsztól ötvenig terjedő korosztályban alig akad olyan férfi, akit az utóbbi 18 hónapban legalább egyszer nem tartóztattak le. Igaz, legtöbbjüket a kihallgatás után szabadonengedték, de érthetően félnek attól, hogy ismét letartóztatják őket.' A félelem uralja az országot. Az emberek alig mernek egymás szemébe nézni. Az ideggyógyintézetek zsúfolásig megteltek. Az öngyilkosok száma félelmetesen megnövekedett" . . .

André Gorz: Az áruló

Seuil kiadó, Páris, 1958.

Hajdan a prózaíró a személytelenség fekete kámzsájába burkolózott. De az utolsó két évszázad idején Fieldingtől Flaubert-en, Joyce-on, Proust-on át eljutottunk a mai analitikus regényig, melyben az író, többnyire formális névváltoztatással önmagát ábrázolja. És most jelentkezik egy harminckét éves egzisztencialista, André Gorz névre hallgat, akinek eleinte csupán a műve létezik, a mű szerzője még nem él, jobban mondva nincs még joga az *ember* névre: csak az élő szöveg áramlása hozza létre a hiteles személyt, aki végre minden képmutatás nélkül egyesszám első személyben hallatja szavát.

Kövessük végig az útján. Gorz voltaképpen egy kopár szobában élő, obskurus bölcselő: a világgal épp hogy napi zabpehely-adagja kapcsolja össze; aprólékosan vegytisztított gondolatai önnön tengelyük körül pörögnek, önmagukért. Ez az elvont ember személyte'en elméletek téglaiból akarja felrakni az egyetemesség kupoláját. Reménytelenül vergődik a jelen, múlt és jövő hármas szorításában. Többesszám első személyben szól, a „mi" is azt érzékelteti, hogy egy láthatatlan, zárt világot képvisel, melyet egyes egyedül a szikár gondolat légtornájával közelíthet meg. Marxista eszközökkel vizsgálja a lélektant és lélektani eszközökkel elemzi a marxizmust. Eredmény: a lélektant meg lehet világítani a marxizmus történelmi és erkölcsi kutatósugarával, de a marxizmust aligha lehet pszichoanalizálni, legfeljebb Marxot és a marxistákat, tehát — mormolja magában — az objektív vizsgálódás az elsődleges, a szubjektív csak ennek nyomában jöhet. De, édes istenem, mit vizsgáljon, ez a kérdés: mert elmélet plusz elmélet, egyenlő: szürke anyag; semmi, füst. Reménytelenségében rádöbben, hogy valami kézzelfogható, élő testet kell beleillesztenie a teória fogójába. Önmagát! hogy végre meglássa, miképpen jutott el André Gorz a hiábavaló szellemi önfertőzés mélyére.

Könyvének második része *őróluk* szól, akiknek objektív hatására ő szubjektívve megtagadta a világot. Osztrák anyától és zsidó apától származó félvérként élte serdülő éveit az Anschluss idején. Mindenütt: az iskolában, az utcán, a játszótársai között gyanakodva kezelték s előbb-utóbb kiközösítették. A fojtogató politikai légkör megfertőzte a családi életet is. Gorz önmagában nem találhatott védelemre, megtagadta hát magát. Önkínzáshoz, fullasztó testedzéshez, szédítő szellemi gyakorlatokhoz folyamodott. Szünetelnül más akart lenni; zsidó létére katolikus, sőt náci is, ha tehette volna, csakhogy beleolvadhasson valami erős, magasabbrendű rendszerbe, ahol az *áruló* segítségével cselekedhet: „az áruló megtagadja saját társadalmát, szembehelyez vele egy másik társadalmat, melyet szívébe zár — mivel ez az utóbbi tagadja az előbbit —, szellemileg csatlakozik hozzá, de ennek a csatlakozásnak sosem kell valódi próbát kiállnia az idegen társadalomban, hiszen az áruló a valóságban a maga társadalmában él".

A zsidóüldözések idején Svájcban húzódik meg, rászakad a magány, a teljes elidegenedés — a szónak filozófiai értelmében is. Újabb menedéket a francia kultúrában keres. Mindent tagad most már, de a logika azt követeli, hogy a puszta tagadás értelmét is tagadja. S miközben tetszeleg az üldözött szerepében, végére jár a gátlásainak: rájön, hogy irtózik az azonosítástól, attól a szereptől, melyet a társadalom tulajdonít neki s amelynek az ő valódi énjéhez semmi köze sincs.

Gorz a háború után találkozik Sartre-ral. Csodálja az egzisztencialista papát, de nem ért mindenben egyet vele. Sartre figyelmezteti, hogy túlságosan lenézi a valóságot. Gorz nemsokára már az emberekhez való viszonyának vizsgálatával próbálja megszerkeszteni a valóság ábráját. Elménye megrendítő! Mikor szeretőjét s elméletileg szeret.mét, nem elvontan, tételesen magyarázza, hanem őszintén és becsületesen kitart mellette, létrejön az első kapocs a sebonnai és az élő világ között. A *te* című harmadik részben megállapítja: „Csak a filozófus halad az egésztől a rész felé, gyakorlatilag a magunk berkéből kell elindulnunk az egyetemes elérésére."

És ekkor André Gorz, harminckét éves egzisztencialista, aki megtalálta a világtól való elidegenedésének okát, az alapgátlást, egyszóval megismerte önmagát, tudásával jogot formálhat az egyesszám első személyre. Nyugodtan mondhatja, hogy *én*. De újjászületett-e igazából? „A kör most bezárul — mondja. — Írásos formában gondoltam önmagamról, gondolatom végcélja a szöveg volt s ez is igazolja elsődleges válaszátsomat, azt: hogy az azonosítástól való borzalom vitt az írásra. A gondolat maga nem változtathatott a választáson, csupán résztvehetett ennek következményeiben." A múltat nem törölheti el, hiszen ezzel együtt a múlt termékét, saját magát is el kellene pusztítania.

Gorz itt már Sartre tanítását teszi magáévá, melyet dióhéjban így lehetne összefoglalni: Elméleti vonatkozásban hiteles emberré válni; a legőszintébb önvizsgálat után számot vetni erőnkkel s ehhez az egyéni erőhöz mérten vállalni a közös felelősségből. Gyakorlatilag pedig harcolni minden olyan társadalmi rendszer ellen, amelyben az ember elidegenítése és szolgasorba alázása elkerülhetetlen.

Gorz tehát megjárta útját a múltban és győzedelmesen tért vissza. Az olvasót nem is aanyira az eredmény, mint a kutatás izgalma ragadja magával. Az a szinte eszelős harc, melyet ez a mindenhová tartozó és mindenünnen kiközösített értelmiségi vív a szellemi szabadulásért. Munkája nem irodalmi alkotás, a széppróza csak akkor siet a filozófia segítségére, amikor az analitikus gondolatnak élő, tapintható valóságba kell harapnia. Mégis alakot teremt, ahogy pillanatról pillanatra, lépésről lépésre árulja el önmagát, akinél rokonszenvesebb árulót még sohasem láttam, hiszen szánalom nélkül vádol minden rosszat, minden embertelent.

Karátson Endre

Monsieur Hulot

Jacques Tati a mai francia filmművészet egyik vezető alakja s talán legérdekesebb egyénisége. Nemcsak a közönség kedvence; műveit már a filmtörténet tartja számon. A kritika a legnagyobbak nevét idézi vele kapcsolatban: hol Max Linderét, hol René Clairét. Az összevetésből nem marad ki persze Chaplin sem: ha közismert hősük — az ormótlan bakancsban hacsáró, sétapálcás, szánniváló, de néha váratlanul gonosz Charlot és a szögletes, elmaradhatatlan pipáját cipője sarkához veregető Monsieur Hulot — s olykor szemléletük még annyira különböző is, mindkettőjük művészetének közös a gyökere, a pantomim. Tati is music-hall-okban kezdi pályafutását ifjúkori sportemlékeiből felépített paródiákkal. Az egykori elsőosztályú rugbyzót, a zenés mulatók mimesét, a csodálatos Colette jelfedezettjét a stúdió és a vászon csak mintegy évtizede hódította meg magának.

Nagy sikerét és népszerűségét három filmmel érte el. Tati, a szövegkönyv-író, rendező és színész a legszigorúbb komikus: semmiféle engedményt nem tesz az olcsó hatásvadászatnak. Egy-egy művét évekig érleli magában, minden jelenetet, minden képet különös gonddal szerkeszt meg. Mindeddig sikerült függetlennek maradnia az üzlet érdekeitől, a humort futószalagon gyártó tucattermeléstől.

Táncoló, ugráló hisgyerek szalad egy döcögő komédiáskocsi után... Ezzel a képpel kezdődik első filmje, az „Ünnepnap" (Jour de fete, 1949.). Tati itt azt a hangot ütötte meg, mely később is állandó motívuma: a derűt és a poézist. S ha itt, egy falusi ünnepnap tarka forgatagában, François-nak, a postásnak cselés-botlásában még a vidámság cintányérjai harsognak is erősebben, — következő filmjében, a „Hulot úr vakációjá"-ban (Les Vacances de M. Hulot, 1953.) a humoros ötleteken, a komédiázáson át egyre jobban kihallik a fürdőidény-végi tengerpart lírája és kesernyés melankóliája.

A nyaralás végén rozoga kocsijával elguruló M. Hulot visszatér a „Bácsikám"-ban (Mon Oncle, 1958.). Egy öreg városnegyedben, régi jó zegzugos ház padlásszobájában lakik. Mindenki ismeri, mindenki szereti, a házmesterné éppúgy, mint az utcaseprő vagy a sarki bisztró törzsközönsége. Ebből a tétlenkedésből, kedélyes és személőidő életmódból akarja nővére, Arpel úr neje kiragadni. Arpelék a ridég prakticitásban élnek, automatagépek, televízió, hipermodern bútorok között. A férfi egy plasztikáru-gyárat igazgat, az asszony csak a gombnyomásos konyhával, a fotocellás garázzsal, a hivalkodó vendéglátással törődik, a kisfiuk pedig unatkozik ebben a sivár börtönben. Ekkor jön a Bácsikám, a család kicsit lenézett tagja, aki a kis Arpel-gyereknek felfedi a kószálás, a városvégi mező, a lacikonyhák, a kerékpár, az ártatlan csínytevés örömeit.

Hulot komikus figura, galibát galibára halmoz, de ugyanakkor varázsló is. Alakja a félmúltból fejlettődött ilt; a társadalom peremén él, mint kedvenc kóbor kutyái és csatangoló kis barátai, de megőrizte kedélyét, emberi derűjét, ötletességét a rohanás és a robotgépek világában.

Végül is a film a modern élet szatirájává nő, mintegy húsz év távlatából felel a Clair: A nous la liberté és a Chaplin Modern idői tűltakozó szavára.

Tati ezt a kicsendülő lírai-filozófiai tanulságot pusztán vizuális eszközökkel közvetíti. Semmi moralizáló okoskodás, de még csak szelleme kedvő bemondás sincs nála. Előző filmjeihez hasonlóan szinte teljesen mellőzi a párbeszédet, a zenéből és a zörejekből csak itt-ott hallatszik ki egy-egy banális mondattöredék. Ellenben következetes realizmussal mindent megfigyel, mindent ábrázol, s nem riad vissza attól sem, hogy szereplőinek jellemző gesztusát annyiszor ismételje, ahányszor csak a vásznon megjelennek. Néha talán túlságosan is a részletek foglalják el: egy rövidebbre szorított és biztosabb vonalvezetésű történet még egységesebb és könnyedebb művet eredményezett volna.

Cannes Tati munkáját így is méltányolta: a zsűri külön díjával tüntette ki.

A. P.

Három fiatal magyar művész kiállítása Firenzében

A firenzei Strozzi-palota modern képzőművészeti galériájában, a „La Strozzina"-ban nemrégiben három fiatal magyar művész mutatkozott be: Gudics József szobrász-, Révai Edit és Szinte Gábor festőművész. Az olasz lapok meleg szavakkal értékelték a három magyar művész számukra szokatlan, de színvonalas munkáit.

Mindhárman 1936 októbere után hagyták el Magyarországot és Olaszországban telepedtek le. Érdeklődési köröket a hazai mesterek hatása szabja meg (Bernáth, Szőnyi, Medgyessy), míg új környezetük inkább a tematikában jelentkezik.

A kiállításon Szinte Gábor művészetét látjuk legérettebbnek. Az utóbbi években nevét Budapesten is a legtehetségesebb fiatal festők között említették, s műveivel csaknem valamennyi országos kiállításon résztvett. A fiataloknak úgynevezett „bernáthos" iskolájához tartozott. Új munkáit frissebbnek, felszabadultabb szelleműnek érezzük, az ábrázolt motívumokat szabadabb szemlélettel festőibben ragadja meg. Ez technikájára is hatott: erőteljesebb, dúsabb lett, ecsetkezelése pedig kötetlenebb. Szinte Gábor egyéni stílusát keresi, de szándékában még nem jutott megnyugtató eredményre. Jelenleg az 1927-es Bernáth-képek hatását érezzük művészetén. Kiállított anyagának értékét inkább a festői előadás minőségében, mint újdonságában és egyéni mondanivalójában látjuk.

Révai Edit képei is az egyéni festői nyelvet keresik, azzal a különbséggel, hogy Révai Edit művein — az erősebben hangsúlyozott körvonalakban és szerkezeti jellegben — a Kmetty és Barcsay mesterek mellett töltött tanulóévek hatása mutatkozik. Egyénisége, nőies temperamentuma teljesebb kifejezést talált kisméretű monotípiáin, mint olajfestményein. Ezeken a képecskéken a természeti motívumnak nem a naturális mását, hanem elvont hangulatát érzékelteti; szabadon, gazdag teltséggel, csorduló bársonyos színekkel.

Gudics József szobrai közül az R. E.-ről készített színes-mázas terrakotta portrét tartjuk legérettebbnek. Nemcsak jó karakterábrázolás, hanem szobrászilag is szerencsésen megoldott fej. A művész az arc csontszerkezetéből teremtett érdekes szoborszerű fejkonstrukciót. Gudics domborított bronzlemez-szobrain Medgyessy Ferenc hatása tükröződik. Megérti Medgyessy művészetének problematikáját mind emberi, mind művészi tartalmában, de ez a problematika voltaképpen nem Gudicsé, s Medgyessy megoldotta már. A domborított lemeztechnika egyébként is ötvösművészeti műfaj, a szobrászatba a modern absztrakcióval került; párisi, londoni, New York-i galériákban nem egy ízléses, igen dekoratív hatású példáját láthatjuk. De ha valaki ezzel a technikával a természetelvű szobrászat területén az öntött szobor hatását keresi — miként Gudics —, művészi kísérlete aligha lehet sikeres, mindenkép „anyagszerűtlen", még akkor is, ha tudjuk, hogy a bronzöntés költségei magasak s fiatal művésznek az öntés csaknem megfizethetetlen.

Mégha el is mondottuk észrevételeinket, örömmel állapítjuk meg, hogy a három művész firenzei kiállítása mindenkép a magyar képzőművészet jó hírnevét szolgálta.

(ge.)

RÈVAI Edit festö

MDK

Révai Edit

Püspöknádasdon a pécsi Képzőművészek Szabadszervezete Művésztelepének vendége volt, s az ott készült studiumait a pécsi városi Szabadművelődési Felügyelőség előadó termében állitotta ki.

Nikelszky Géza közlés 1948.okt.3-12.

MDK

Révai Edit

Fiatal képző és iparművészek kiáll. Ernst Muz.
1955. jun.

MDK

Révai Edit

Lenin-rendes kolhozparaszt az abonyi
Lenin tszcs-ben. Olaj.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti
kiállítás katalogusa. 1952. 5.l.

MDK

Révai Edit

Csendélet tusrajz 27x21

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.35.1.

Révai Edit

Kovács S: Fiatalok kiállításai. Szabad Művészet, 1956. 6.sz. 293 l.

elye : .....

Révai Edit.

„A Magyar-Szovjet Barátság," az MSZT pályázati kiállításán fest-ményével szerepett.

Szabad Nép, 1952. Márc. 28.

Révai Edit festő

MDK.

Neve megemlítve

Nikelszky: „Fiatal pesti festők tárlata"

Dunántúli Napló. 1948. V. évf. okt. 2. 4. l.

Révai Edith festő

MDK.

Néve megemlítve.

„Akuratorony és parasztassrony"...

Dunántúli Napló. 1948 V. évf. okt. 5. 4. l.

RÉVAI EDIT

Virágcsendélet olaj

Fiatal képzőművészek és iparművészek
kiáll. 1955

Weinmann Márkus:

A fertődi Esterházy kastély és park alaprajza

Magyarország, Vaskepek

Magyar Nemzeti Múzeum

Katalógus Rózsa György

Révai Edit MDK

Csendélet, tusrajz

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Révai Edit

Révai Edit tollrajzai, friss pataki tájai is kulturáltságról, biztos ízlésről tanúskodnak. Eleven festőszem látta meg az *Interieur* vagy a *Pataki ebédlő* meghittségét is. Érdekesek arckép-kísérletei is, bár ezekben a festői problémák megoldásának keresése még nem forr össze mélyebb emberábrázolási törekvéssel, portrészerűségük még elhalványul.

Aradi Nora: Magy Nemz.
1916 V.10

Révai Adolf Byes

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő műveivel vett részt:

1884. őszi kiáll.: Férfi arcképe, szobormű.

64° Anno Revai Edit N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28
MILANO
Telefono 723.333

Casella Postale 3549 - Telegr.: Ecostampa-Milano
Conto Corrente Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

NAZIONE SERA - FIRENZE
(Terza Edizione)

1021 30 GIU. 1961

VENEZIA

EDIT REVAI
ALLA NUMERO
(Corso S. Stefano 2828/C)

Alla galleria Numero espone — presentata da Corrado Marsan — la scultrice ungherese Edit Revai. La mostra si chiuderà l'11 luglio.

Per la corrispondenza
quotidiana,
per la casa
e il viaggio;
per la signora,
l'universitario,
il giornalista;
per chiunque
voglia una portatile
leggera
esatta e solida.

Olivetti
Lettera 32

momento, con spiegazioni sui quali poi ci divertiamo, quando a sera ci si ritrova nell'Ostello della Gioventù ».

MDK.

Révai Edit grafikus

"Csendélet" / tusrajz/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 35.1.

Réczei Edit

Kassák emlékére alakítható szobrot készített.

Losonci Miklós: A Kassák-emlékház gyűjteménye; Műgyűjtő, 1973/4. sz. 23. l.

Rèvai Éva

Párizsban a Salon de Tuileries kiállításán iparművészeti tárgyai-val szerepelt.

PH.932.V.31.

Révai Ferenc

szerepel a Belsőépítészek

Kiállításán az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 jan. 8

4 old.

Rémai Ferenc

XVI. n. Várépítő „tunkoláló és építő muster".

A magyarországi műv. tört. I. 231.
Corvina 1970.

Revai Ferenc

vásszakértő

XVI. sz.

l.

Hadtört. Közl

1932. III. l.

Fejérvármegyei Székesfehérvári Múzeum működése 1913-ban VIII. 184–186.

Révai Ferenc

XVI

l.

Patakiváros

129. l.

130. l.

Révai Ferenc

XVI

l.

Patakiváros

128. l.

Revai Mária

festő

Műcs. kiáll, 1938 tól

Pipics 119. l -

KŐSZEG

Ág. ev. templom

Kőszeg VV 1858, 210 l.

Révai Mária

1930/31 – 1932/33

Ferkèpzomfoisk`vk

126.1.

Rèvai Mária

Képröm. försk. kiáll.
1937

1 alakrajz.
Tanár: Rèti István

Révai Mária
festő
V. Bajcsy-Zsilinszky
u. 78.
1947 Franciaországban
volt tanulmányúton
s főleg Neully s/Seine-
ben dolgozott.

MKSz 1947

RÉVAI MÁRIA

99. Szürke-ruhás nő, paszt.	300.-
100. Tanulmány, paszt.	400.-

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1942

Révai Mária

131 Orgona paszt. 100.— P

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

P. Conchi
1348

1348. II. József m

Derékig, kissé balrafo
van ábrázolva. Bal kezéve
csipkefőkötőjének szalagja
és csokrot ábrázoló broch
lóg le, ékköves; kivágott ru
szinű selyemcsokrok ékesí
térben korona köti le figy

Vászon, méretei 76 : 6
1895 július 29-én A. Glisenti
moltatott 1895 október 24-én
lásd az 59601–95 és az 18
előadmányi ívet. — Az elszám
28-iki 4561 (635–900) é
eln. sz. leirat (464–901).

Jegyzet. L. az 1896-ik
— Preisliste Nº 26.

Vèt. 1895

Révai Mária

festő

Orgona

(XII. tavaszi szalon)

Repr.

Művészet

1937. 86. l.

Márvány. Magassága 30 cm. Megcsonkult az orr, száj és a koponya előrésze. Rómából való.

A fő vonások hatásosan vannak kiemelve, de részletezőbb kidolgozásról lemondott a művész; alkalmasint magas helyre volt szánva a szobor, a melynek töredéke ez a fej. Az arcnak határozottan egyéni jellege van, de annyira megcsonkult, hogy az ábrázolt személyt benne már föl nem ismerhetjük. Némileg Theophrastos bölcsésznek arcképéhez* hasonlít. Az eredeti szobor hellenisztikus korban keletkezett, a gyűjteményünkben levő fej másolat a római császárság idejéből.

Paul Arndt: Bärtiger Portraitkopf. Beginn des III. Jahrhunderts vor Christus. Römische Kopie.

* Herma az Albani villában. Helbig, Führer, 831. szám.

Révay Ferenc

jelentése a hazai
végvárak állapotáról
Tört. Tár 1894
45, 46. l.

Soós Elemér. A to-
kaji vár története,
hadi- és műtörása.
Sátoraljaújhely, 1914.
12, (jegyzet) és
34. 35. l.

Révai Gy.

"Éjjel"-e jobb, mint a mult havi képeinek bármelyike"- irja a "Január-februári kiállitás" c. beszámoló a "Müvészet" c. rovatban.

Családi Lapok, Pest. 1854. I. félév
3. sz. 137-139. lap

Révai Gyula

grafikus

Szabad Művészet

1957. 423. l.

424. l.

LÁCZAY-FRITZ OSZKÁR
OKL. ÉPITÉSZ

E l i s m e

100 P.-ről, azaz Egyszáz Pengő
gos Bizottságától "AZ elszakitott Ma
előadássorozat keretében f. é. feb
adásom tiszteletdija fejében a Müemlé
Budapest, 1928. április ..12-én.. n.

Révai Gyula munkásfestő.

Magyar Nemzet.

1949. VII. 23., 2. old.

(: Bizonyló :)

MDK

Révai Gyula festő

FAE: A csepeli dolgozók képzm. kiáll. Szabad Nép 1949. jan. 11.

Révai Ilka

Kompozíciókat készit. Alakjait nem állitja be, hanem egy adott jelenetet vesz föl. "A balga és a halál" c. képéről irja Kun Imre: kitünő szinpadi felvétel, melyben festőiséget tud elérni.
"Fényképészeti kiállitás az Iparcsarnokban" c. kritikát a lap Müvészet c. rovata közli.
A tárlatot Bodor Aladár iparmüvész rendezte.

A HÉT, Bp. 1921. juli. 1. XXXII. évf. 17. sz. 285-286. lap.

Révai Ilka

fotója

"Vizuális művek"- Kortárs,1987 5.sz.

87.old.

RÉVAI József

A kaplonyi ferences templom és zárda. Homlokzat és alaprajz. Tollrajz és vizfestmény. OL, Károlyi lvt. ltsz. T.20.105

közölve: Kovács Ágnes: Károlyi Sándor. Bp.,1988 217. p.

RÉVAI József

ország, Ausztria, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Rom
művészeti mozgalmaihoz fűzték, többek között a k
(Róma), Der Sturm (Berlin), Der Dadą (Berlin), Baul
(Zürich), Merz (Hannover), L'Esprit Nouveau (Párizs
(Hága), Ca Ira! (Brüsszel), Pressen (Koppenhága),
York), Blok (Varsó), Dav (Pozsony–Prága), Zenit (E

A kiállítás képzőművészeti, fotó-, könyv-, folyói
tárlatnak – javarészt Kassák Lajos hagyatékából
műveivel találkozhat kiállításunk látogatója, min
Herwarth Walden, Raoul Hausmann, Walter Gropi
Schwitters, Hans Arp, Theo van Doesburg, Moholy-
Henrik Stazewsky, Emile Malespine, Michel Seuph
szereplő kiadványok ugyanúgy ritka értékű mű
alkotások. Legtöbbjük egyetlen magyarországi pél

A kiállítás megnyitását – a múzeum hagyomá
időzítettük. A tárlathoz a témát alapos tanulmányb
táló katalógust jelentettünk meg magyar és angol

Kiállításunk a körülmények szerencsés összejáts
zássorozatnak. 1993 januárjában Bécsben, ugyan
ausztriai avantgárd tevékenységét bemutató kiállí
volt. Fontos alakja lesz Kassák az 1994 május
rendezendő Európa–Európa című nagyszabású ben

A kiállítást rendezte: Csaplár Ferenc
Kassák Múzeum: Budapest, III. Fő tér 1.
Telefon: 168-70-21

Révai Kálmán

erredes, festő

l.

Szabad Művészet

1948. 229. l.

(24)

ol. Horváth Henrik, aki kimeritően fog-
zolást helyi antik emlékek hatására ve-
t rómainak tartja. (25) Mindkét töredék a XII.
ntikitás viszonyának szempontjából jelen-
alálkozunk hasonló jelenséggel. A kapu-
nszra megy vissza, a diszitő technika bi-
atározott antik vonzódások alakitják./V.
képbe a Szent István protomartir templom
zantinizáló ikonográfiai és müvészi fel-
és az eredeti római darabok utánzása vagy
müvészet az antik formák nagy rezervoir-
zánszai alkalmával- mint amit a XII.szá-
tt is átélt - az egész európai müvészet
önleges technikája Bizánc felé mutat, de
, stilusát pedig az antik örökség alakit-

nyképeihez ~~hasonló~~ technikával ~~készült~~ és stilusban
en feldolgozva, csekély számuk ~~miatt~~ va-
és a bizantinizáló stílus

Réval Mária

IV. e.

fest. nar.

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 46. l.

k tekintetes
bizottságának
Budapest

anuár 11én kelt 350-01
1-1930
llás és közoktatásügyi
ról értesített, hogy a
üremlékek Országos
kép gyűjteményének
örében megfelelő fede-
így az én munkássá-

Révai Mária

pestő

l. Tavaszi Szalon

XIII.

XIV.

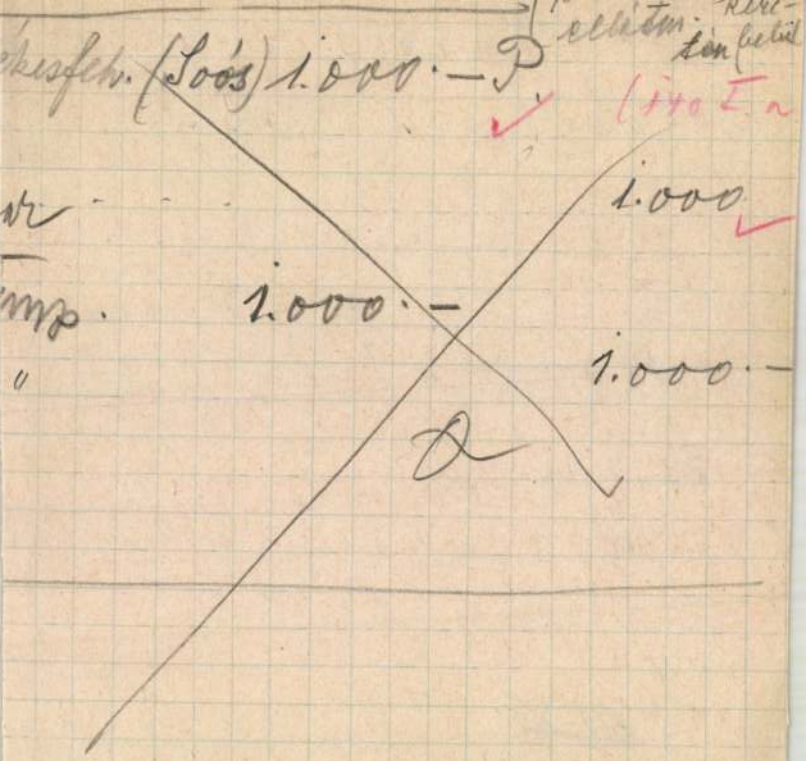
1.000
1.000.–
1.000.–
D

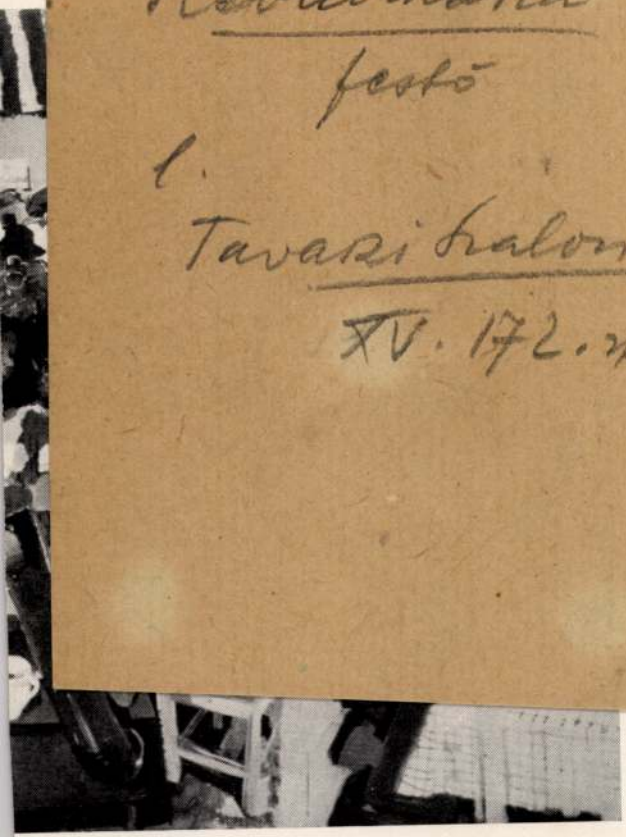

Révai Mária

festő

l.

Tavaszi Szalon

XV. 172. n

DER MALER ABA-NOVÁK

Die Formgebung der neuen ungarischen Malerei ist zumeist von lyrischen Impulsen bestimmt. Bei Aba-Novák liegt der Fall anders. Seine Bilder sind malerische Erzählungen. Es sei betont: *malerische* Erzählungen. Was sie an erzählbarer genreartiger Thematik enthalten, ist in der Hauptsache dazu bestimmt, um ein buntes Gewimmel von Farbflecken in Bewegung zu bringen. Gewiss, man sieht fast auf jedem Bild Menschen, die in Gruppen herumstehen und -sitzen,

Révai Mária

VI. é.

mūvészeti nak

Ferk^pzomfoisk^vk

1935-36. 74. l.

atásügyi miniszternek jelen kelet és
zter úrhoz intézett átirat-ának másolata:

ádi várbizottság adománygyüjtési kérel-
hó 4-én 123.214.VIII.azám alatt kelt
lmányoknak ide visszazárása mellett, a
Nagyméltóságodnak válaszolni.
ádi várbizottság a Műemlékek Országos
e ennek tudtával és helyeslésével 1923.
l a visegrádi vár fenntartását tüzte ki.
egnagyobb búzgósággal s minden elisme-
l szolgálta és - ezt készséggel eli-

MDK

Révai Mária

Kerti részlet, akv.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Mus. 1945. okt.

MDK

Révai Mária

Orgona, paszt.

XII. Tavaszi Szal. K.Szal. 1937. máj.
13 l.

MDK

Szentiványi Gy. jegyzete.

MDK

Révai Mária festő

/e.a./ : A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja. Ujság. 1937. V. 16.

MDK

Révai Mária

ecsetrajzok

e.a: Festő és Szobrászkép. Isk.kiáll. Ujság, 1941. dec. 18.

MDK

Révay

Révai Mária
Kerti részlet, akv.

Szoc.dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz.
kiáll. 1945. okt. 3 l.

MDK

Révai Mária, festő

183. Tivredi tájkép, pastell.

Mův. és Keresk. Int. (v. Ernst Muz.) - Nemz. Sportbiz. és a M. Képzőm. Szabadszerv. kiáll. - 1945 III. 11-26. Kat

MDK

Révai Mária

18. Tav. Szalon. 1943. jun. N.Szal.

Révai Mária

MIK

Csendélet

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Révai Mária

A Nemzeti Szabon tavani

tárlatóm szerepelt.

Új Magyarság 1942. VI. 11.

MDK

Révai Mária festőm.

Réti István: A Tav. Szalon Ernstnél. Az Est, 1939. ápr. 2. 12. l.

Révai Mária festőművésznő. MDK.

Ernst Muzeum XIII.Tavaszi Szalon Kiállitásán vett részt.

Pesti Hirlap, 1938. ápril. lo.X.4. l.

MDK.

Révai Mária: "Enteriőr" c. kép.
/:Erns-Muzeum kiállitás:/

Pesti Hirlap 1938. április 1o. 1o. 1.

MDK

Révai Mária, festőm.

Kerti részlet. Vízf.

v. Ernst Muz.-ő Szocdem.Párt Képzőm.-nek.Társasága és meghivott művészek kiáll.-a. 1945.okt.13-28. Kat.

MDK

Révai Mária, festőm.

Kertben. Vízf.

Szürkeruhás nő. Pasztell.

M.Képzőm.-nők Egyes. XXVIII.kiáll.-a a Magy. Divatcsarnokban.-1946.márc.30.-ápr.16. Kat.

Révai Mária

Kiállít

PH. 1942. II. 18.

i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

án: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

MDK

Révai Mária, festö

Csendélet.

MiTáro. Téli tárl. 1938. febr.-márc. Gyüjt. Kiáll. Bp.Mücsarnok. Kat. 16.l.

M. D. K.

Pávai Miklós

oszlop-rend-rajzai, (regny)
XVIII. sz. utolsó negyede
(Pesti piarista levéltár).

Mojzer Miklós: Architectura
civilis.
Művtört. 1957. VI. é. f. 2-3. sz. 108. l.
108. l.

MDK

Révai Mária

Csendélet

KMTárs. 1938. téli tárl. kat. 16.1.

Révai Mária

Szerepelt a Szinyei Társaság Tavaszi Halenján.

Est 1939 IV. 2.

Művészet. 1937. II. évf. 8-9- sz. 96. l.

Révai[illegible]s Mária..: Orgona.

MDK

Révai Mária

Öregember, pasztell

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946 Jul.7. - Jul.28.
8.lap

MDK

Révai Mária

Öregember, paszt.

Magyar Képzőművészetért. I. kiáll. Ernst Múz.
1946. jul. 8 l.

Réwai Mária

Füredi tájkép (pasztell)

Nemz Sportbiz, MKépzőr
Kiáll Katalógus 1945 au

Révai Mária

Bemutatott műve:

25. sz. „Öregember" pasztell.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért"
I. művészeti kiállítása, Budapest, 1946.
VII.

81

Révai Mária

Bemutatott műve:

183. sz. „Füredi tájkép," pasztell.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945.

Réti Mária

Öregember, pasztell

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jún.

Révai Miklós
építész.

M.D.K.

Széchenyi István emlékezik meg róla.

Bierbauer István: A magyar szerzetes tanítórendek régi épitkezéseiről. 35 l.
Bp. 1930.
Kegyes tanítórendiek budapesti rendháza.

RÉVAI MIKLÓS

ADATTÁR

ÚJ ADALÉK RÉVAI MIKLÓS MŰVÉSZI MUNKÁSSÁGÁHOZ

Görög Demeter és Kerekes Sámuel lapja, az 1789. július 7-én induló Hadi és Más Nevezetes Történetek elnevezésű, bécsi kiadású folyóirat illusztráció anyaga már eddig is sokat foglalkoztatta művészettörténetírásunkat. Részletes feldolgozását Szemző Piroska 1953-ban megjelent, eredményekben gazdag tanulmányának köszönhetjük.[1]

A folyóirat olyan korszakról ad számot, amikor néha a képpel szinte többet lehetett mondani, mint magával az írott szóval s így a kortársaknak szánt üzenetek megfejtése is hozhat még sok újat, s mert a 18. század végének illusztrálási módszerére az is jellemző volt, hogy a közvetlen források megnevezése nélkül, szabadon éltek idegen kompozíciók átültetésével, még az előképek további megfejtése is hozhat további beszédes tanulságokat.

Görög és Kerekes lehetőségeikhez mérten a legnagyobb erőfeszítéssel támogatták az ifjú, Bécsben tanuló magyar művészeket, így a lap mellékletei közt meglepően sok magyar származású metsző nevével, sőt még rajzolóéval is találkozunk, de jelentős a száma a szignatúra nélkülieknek is. Ezek közül egy különösen kvalitásos lapnak, a MAGYAR LOVASSÁG MDCCLXXX feliratú rézmetszetnek a közelmúltban határozta meg a mesterét Kazinczy Ferenc feljegyzései alapján Rózsa György Christian Sambach és Quirin Mark személyében.[2]

A korszakra irányuló elmélyülő kutatások most a Hadi és Más Nevezetes Történetek 1790-es évfolyamának egyik érdekes, irodalomtörténetírásunkat és művészettörténetkutatásunkat hasonlóan foglalkoztató, feketefehér színű rézmetszetű mellékletének, a „Magyar Pap Magyar köntösben" aláírású és eddig feloldatlan „Győrött FR" szignatúrájú lapnak rajzolóira, talán fogalmazhatnánk úgy is, hogy alkotóira segítettek fényt deríteni.[3] A kép aláírásának megfelelően egy magyaros, zsinóros, újszerű papi civilt viselő férfit mutat, a háttérben három gótikus támpilléres, barokk sisakos toronnyal koronázott kis templom látható, a jobb sarokban Győr egyik kis folyóját jelző hidacskával. Az említett szignatúrában a kép jobb sarkában az F és R betűk egybekomponáltan, ún. ligatúraként állnak. A szerkesztők a következő üzenetet adták a rajzhoz: „Küldjük a magyar papot magyar köntösben... Ennek eredeti rajzolatját F. és R. urak pennájok készítette Győrben. — Mi az említett urak hazafiúi kívánságokhoz képest rézre metzettük, de korán sem ollyan céllal (mely nem volt a Győri érdemes tudósoké is), mintha a talpig érő papi ruhának átaljában való letételét kívánnánk sürgetni. Nem vétünk mindazonáltal, úgy ítéljük, vele semmit, ha azt állítjuk, hogy ha más nemzetbeli papok a legfelsőbb rangúaktól a legalsóbb renden lévőkig viselhetik a nemzeti ruhát, hivatalok nagyságának megalacsonyítása nélkül; miért nem lehetne azt cselekedni csupán a magyar papoknak a közönséges isteni szolgálaton kívül; midőn p.o. vagy utaznak, vagy ártatlan mulatságban vannak. Főképpen pedig midőn a plébános urak nagy sárban, vagy hévségben beteghez mennek. És az ily alkalmatossággal viselhető öltözetnek mustráját akartuk mi az idezárt képen ajánlani."[4]

A szerkesztői megjegyzés teljesen jellemző a korra és Görögék bölcsességére. Teljes oldalas mellékleten magyaros-zsinóros ruhát propagál, de azonnal ki is húzza az esetleges elvi támadás alól a talajt a mentegetődzéssel, és megerősíti a javaslatot a gyakorlati szempontok hangsúlyozásával. Közben csak úgy mellékesen ott marad egy jelentéktelennek látszó, de valójában nagyon lényeges utalás arra, hogy másutt a papok nemzeti ruhát viselhetnek. A szöveg a győri érdemes tudósokról beszél, F. és R. urakról, s így a ligatúrát nem vehetjük egyetlen cikornyás betűnek s nem tekinthetjük egy ember vezeték és keresztneve kompozíciójának se. Hozzá kell tennünk még egy adatot az eddig ismertekhez, ti. elgondolkodtató, de semmi adattal nem magyarázott tény az, hogy ezt az ábrázolást Beöthy Zsolt 1896-ban kiadott Magyar Irodalomtörténete a teljes eredeti aláírással és alatta „Állítólag Rájnis József arcképe" megjegyzéssel kiegészítve közölte, s megcáfolatlanul ezzel a feltételezéssel került reprodukciója az 1965-ben megjelent Magyar Irodalmi Lexikonba is. Ez a tény önmagában Rájnis környezetére tereli figyelmünket, s a győri érdemes tudósok meghatározás pedig a költő tudós barátai közül olyanra, vagy olyanokra, akik rajzi készségükről is tanuságot adtak.

Az 1790 nyarára elkészült metszet rajzolóit tehát 1789 körül kell Győrben keresnünk, mert Görögék gyorsan dolgoztattak, metszeteiket igen sürgették. Győrben pedig Révai Miklós, a falusi jobbágy-csizmadia fia, aki 19 éves korában már piarista tanár volt, 1787 óta a nemzeti főiskola rajztanára. Rajzkészségére Károlyi Antal gróf, a nagyváradi tankerület főigazgatója figyelt fel, és ő küldte 1777-ben egy időre Bécsbe, hogy tovább képezze magát. Visszatérése után Nagyváradon rajztanítói állás várta. Itt sem maradt sokáig, mint ahogyan már előélete is zaklatott volt, — 1778-ban pappá szentelték, 1781-től renden kívül élt. Következő hosszabb tartózkodása, az 1783—84-es években Pozsony volt, itt a Magyar Hírmondót szerkesztette. Ebben a munkájában II. Józsefnek a német nyelv hivatalos használatát megszabó rendelete akasztotta meg, és ekkor ment minden jövedelem nélkül lévén Rájnishoz, régi ismerőséhez, barátjához. A költő és nyelvész Révai 1787-től ismét rajzoktatással biztosította megélhetését, de most már Győrben. A nemzeti elmaradottság ellen küzdő felvilágosult magyar értelmiségiek a korszerű műveltség szellemében igen fontosnak tartották a rajzoktatást, elsősorban az építészet és a kézi mesterségek fejlesztése érdekében, de tudatosan, távolabbi célként az európai szintű nemzeti művészet kibontakoztatása reményében is. Révai Miklós rajzoktatásának kiemelkedő nívóját az egykorú bécsi hivatalos ellenőrzés is elismerte.[5]

Bánóczi József „Révai Miklós élete és munkái" című, 1879-ben megjelent munkájában a költő írásos hagyatéka alapján festői és színekben eleven képet ad Győr városának feldíszítéséről,[6] amellyel a magyar szent koronát Budára tartó útján 1790 februárjában fogadták. A díszletszerű elgondolás mestere és a kivitelezés irányítója Révai volt. S pontosan ennek a napnak a leírásában hirtelen egymás mellé kerül három tudós neve, akik problémánk megoldását adják: „Ő pedig magyar ruhában járt kelt köztök — írja Bánóczi — később Rájnist és Fabchichot is rávette, hogy kövessék

Művészettörténeti Értesítő 1979/3

Révai Miklós és Fabchich József: Rájnis József(?)képmása

példáját, de a püspök csakhamar eltiltotta őket az új divattól".[7] Itt van tehát a három magyar pap, akik gyakorlatban is használták a magyaros papi civilt, amit Görög Demeterék lapjukban bemutattak. Révai a rajztanár, Fabchich József győregyházmegyei áldozópap és tanár, akiről Szinnyei a magyar írók lexikonában megírja,[8] hogy Révai jó barátja volt, sőt különösen szerette őt, de Rájnist is. Megemlíti Fabchichról, hogy a ,,papi dolgok magyarosításán is sokat fáradozott. . ." Művei felsorolásában pedig ott áll nyomatékos bizonyítékként a következő tétel:,, A magyar ruhába öltözött bajuszos magyarországi papnak védelmezése" (é. n.). Fabchich nevének kezdőbetűje van tehát az R betűvel kombinálva. Rajzkészségéről közelebbi adatunk nincs, csak annyit tételezünk fel, hogy szellemi társa, esetleg gyakorlati tanácsadója volt az öltözet elgondolásában Révainak. Ennek megfelelően a ligatúrában az R az erőteljesebb, s az F a kevésbé hangsúlyos. A szignatúra duktusa teljesen azonos Révainak bútor tervrajzain látható betűivel.

Arra, hogy valóban Rájnist ábrázolja a kép, megdönthetetlen bizonyítékunk nincs. Tény, hogy a Tudományos Gyűjtemény Rájnisról szóló cikkének ,,Y" jelzésű szerzője 1823-ban azt írja, hogy ,,. . .szorgalmatos tudakozódás után se akadtam Rajnis képére".[9] Azonban a tanulmány befejezésében adott leírás mégis összeegyeztethető a rajzon látható férfival: ,,Többnyire Rajnis József közép termetű, Vaczkos testalkotású, barna színű 's hajú, kinyúlt szemöldökű, lassú, botorkáló járású. . .". Ez a leírás jól illik a Magyar Pap erőteljes szemöldökű, bottal járó figurájára. És Rájnis Józsefnek, a volt jezsuitának, később győri tanárnak a művei közt Szinnyeinél[10] a hosszú felsorolásban ismét csak ott van egy cím, ami szorosan témánkhoz tartozik: ,,A magyar pap magyar köntösben", ugyancsak év megjelölése nélkül.

A Hadi és Más Nevezetes Történetek szerkesztőinek és Révai Miklósnak személyes kapcsolata ebben az időszakban pontosan dokumentálható. Révai 1790-ben adta ki ,,Egy magyar társaság iránt való jámbor szándék" címmel Bessenyei írását Bécsben Görögék költsé-

gén.[11] A Jámbor szándék híres előszavában Révai szól arról, hogy kedves tervének, Amaltheájának, egy periódikus folyóiratnak a megvalósításához a szerkesztők elég tehetős segedelemmel kínálták meg.[12] Személye iránti rokonszenvük ezzel már bizonyított, felfogásuk azonossága pedig munkásságukból következik. Mindezt összevetve érthetővé válik, hogy Görögék lapja, mintegy mit sem tudva arról, hogy a három jeles tudós-pap kezdeményezése milyen visszatetszést váltott ki felsőbb egyházi hatóságaiknál, a tárgyilagosság köntösében a teljes nyilvánosság elé tárja s nemzeti problémává emeli felvilágosult kísérletüket.

Vayerné Zibolen Ágnes

JEGYZETEK

1 D. Szemző Piroska: A magyar folyóirat-illusztráció kezdetei. A Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve, 1953. (1954) Bp. 101–184. l.

2 Rózsa György: Adat a magyar vonatkozású grafika történetéhez. Művészettörténeti Értesítő, 1953. Bp. 1–2. sz. 162. l.

3 Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútorművesség a 18–19. század fordulóján. Bp. 1972.

4 1. sz. id. cikk 130. l.

5 3. sz. id. mű 46. l.

6 Bánóczi József: Révai Miklós élete és munkái. Bp. 1879. 201. l.

7 6. sz. id. mű 202. l.

8 Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. k. Bp. 1894.

9 Tudományos Gyűjtemény. Pest, IX. k. 1. l.

10 8. sz. id. mű XI. k. Bp. 1906.

11 6. sz. id. mű 206. l.

12 6. sz. id. mű 133. l.

VITA

VOIT PÁL: PILGRAM ÉPITŐMESTER (1699—1761) CÍMŰ DOKTORI ÉRTEKEZÉSÉRŐL

GARAS KLÁRA OPPONENSI VÉLEMÉNYE

A magyarországi barokk építészet rendszeres feldolgozása, a teljes emlékanyag számbavétele, az egyes mesterek oeuvre-jének meghatározása és elhatárolása s mindezek alapján a stílusfejlődés hézagtalan és összefüggő elemzése a magyar művészettörténet komoly adósságai közé tartozik. A barokk festészettel vagy szobrászattal, vagy a korábbi korszakok feldolgozásaival ellentétben, hiányzik e területen a szintézis s különösen hiányzanak a nagyobb mester- és emlékmonográfiák. A feladat bonyolultsága, területi, műfaji stb. szerteágazása mindezideig nehezen legyőzhető akadálynak mutatkozott. Az utóbbi esztendőkben ugyan komoly erőfeszítések történtek e mulasztások pótlására, a hiányok azonban mindmáig érzékenyek és jelentősek.

Voit Pál jelenlegi munkája éppen e tények tükrében igen fontos és eredményes vállalkozás. A szerző a magyarországi barokk évtizedek óta elismert és avatott kutatója. Műfaji, topografikus és áttekintő jellegű munkák után — hogy csak a legfontosabbakat: a Régi magyar otthonok, a Heves megyei topográfia, és A barokk Magyarországon köteteit említsem — most a korszak egy jelentős mesterének, Franz Anton Pilgramnak munkásságát dolgozta fel hatalmas előmunkálatok, levéltári kutatások, felmérések, helyszíni tanulmányok alapján. Minthogy a bécsi születésű Pilgram munkássága nem korlátozódik Magyarországra, hanem tekintélyes számban ausztriai és morvaországi alkotásokat is magába foglal, a kutatásnak igen nagy területre kellett kiterjednie s az eredmény nem csupán hazai, hanem nemzetközi érdeklődésre is számot tarthat. A monográfiát több nagy részlettanulmány előzte meg, ezek egy része hazai és osztrák szakfolyóiratokban jelent meg.

Építészmonográfiák teszem azt pl. a festőmonográfiákkal összevetve az egyetemes művészeti irodalomban is viszonylag ritkák. Az utóbbi évtizedek osztrák sorozata, a bécsi Herold kiadónál megjelent idősebb és ifjabb Fischer von Erlach, Johann Lukas von Hildebrandt, Matthias Steinl kötetek, a Prunner, Prandtauer, Egidio Rossi stb. monográfiák arról tanuskodnak, hogy a vezető mesterek esetében részben megtörtént a hiányok pótlása. Szembetűnő azonban mennyire hézagos a második vonalba sorakozó s igen jelentős tevékenységet kifejtő építészek feldolgozása. Kétségtelen, hogy az építészek oeuvre-jének monografikus feldolgozása nagyobb nehézségekbe ütközik, mint a képzőművészeké. Lényegesen nagyobb szerep jut a külső tényezőknek, az alkotás csak a legritkább esetekben homogén, a tervezés és kivitelezés általában különválik, a mű létrejötténél legtöbbször igen hosszú periódussal kell számolnunk, végső és mai megjelenése többnyire nem azonos az eredetivel stb. Mindezeknek a bonyolult mozzanatoknak, összefonódásoknak a tisztázására rengeteg dokumentumra (tervek, elszámolások stb.) van szükség, s ezek legtöbbször töredékesen vagy egyáltalán nem állnak rendelkezésre. Az egyedi, individuális alkotómozzanatok mellett tág teret kell biztosítani a körülmények, munkaviszonyok és módszerek, megbizatás és feltételek stb. elemzésének.

Pilgramról szóló monográfiájában Voit Pál is, helyesen, ezt a komplex módszert választja, s behatóan foglalkozik a Pilgram művek létrejöttének egész bonyolult történetével, a meghatározó kísérő külső körülményekkel, megrendelőkkel és segítőtársakkal. A monográfia felépítésében az időrendi sorrendet követi, ezen belül sajátosan összefüggő, megrendelő vagy rendeltetés szerint meghatározott emlékcsoportokra tagolódik, s összesen tíz fejezetet alkot. A bevezető az általános építészeti helyzetképet vázolja, a második fejezet Pilgram életrajzát foglalja össze, a következők a Göttweigban, Heiligenkreuzban, a gyógyítórendek majd a főúri megrendelők megbízásában, a különböző apátságokban s végül két püspöki székhelyen végzett munkákat tárgyalja. Pilgram örökségével s az életmű esztétikai, művészettörténeti elemzésével zárul a szöveg, melyhez bőséges jegyzetanyag, okmánytár, bibliográfia és néhány jegyzék csatlakozik. A feldolgozás Pilgram hiteles és fontos alkotásairól alapos, gondos, következetes, rengeteg újat hoz s kitűnően mutatja be a 18. századi Ausztria-Magyarország építészetének egy fontos fejezetét.

Nem könnyű az opponens helyzete, amikor egy sokesztendős, alapos és nagy szakértelemmel készített, speciális vizsgálatok, kutatások eredményeit közzétevő disszertációval kapcsolatban mondja el észrevételeit, szempontjait. A megjegyzések elsősorban kérdő jellegűek, az olvasó számára nem teljesen világos, vagy nem teljesen meggyőző okfejtésekre vonatkoznak. Az észrevételek másik csoportja inkább szerkezeti, fogalmazási, rendezési elvekkel kapcsolatos, s azt a célt szolgálja, hogy a monográfia gazdag mondanivalója minél hatásosabban, minél tömörebben és meggyőzőbben nyerjen végleges formát. Végül a részletekre vonatkozóan bátorkodunk néhány kisebb kiegészítő vagy módosító javaslatot tenni.

A bevezető fejezet „A barokk építészet helyzetképe" címet viseli, ez a megjelölés azonban nem fedi a tényleges tartalmat. A szerző nem a barokk építészet általános helyzetképét vázolja fel — erre különben az adott esetben nincs is szükség, — hanem a 17—18. századi osztrák és főként magyarországi építészet helyzetképét. Az áttekintés osztrák része igen rövid — a 17 oldalból kettő —, s jóllehet érthető, hogy Voit elsősorban az általunk jobban ismert magyar vonatkozásokat elemzi a fejlődés egészében, Pilgram tényleges munkásságához azonban ebben a formában aránytalan; vagy a bevezető címét vagy tartalmát kellene tehát módosítani.

A következő fejezet Franz Anton Pilgram életútja címen a mester életrajzi adatait, családi körülményeit, tanulmányait stb. ismerteti. Ebben a fejezetben kapott helyet, mégpedig igen nagy terjedelemben és részletességgel a szerző elgondolása a bécsi barokk építészet két fontos alkotásával, a Peterskirchevel és a piarista templommal kapcsolatban. Pilgram nagybátyjának, Jänggl-nek szerepét vizsgálva — azon azonban messze túllépve —, a szerző mélyen belebonyolódik a korszak e sokat vitatott kérdésébe. A részletes okfejtés, melyet Voit már máshelyütt közölt, itt a szövegben indokolatlannak látszik, s amennyiben szükséges, exkurzba, jegyzetbe

H[illegible]AI MIKLÓS (Nagyszentmiklós, 1750 – Pest, 1807)

Tudós, nyelvész, költő és rajztanár. Rajzkészségét Magyarországon fejlesztette, csupán fél esztendeig tanult Bécsben. 1777-től Nagyváradon, majd 1787–1795 között a rajziskola tanára Győrben. (Szabolcsi 1972. 33, 48.)

176 „Magyar pap magyar köntösben" 70. TÁBLA

rézmetszet, 17,7 x 11,5 cm
Jelezve: Győrött FR.
Felirata: Magyar Pap Magyar Köntösben.
In: Hadi és Más Nevezetes Történetek, 1790. I. f. é.
Bécs, Hummel, J. D.

A magyaros papi ruhát viselő, botjára támaszkodó alakot irodalomtörténetünk Rajnis József portréjaként ismeri. A háttérben felhős ég, barokk sisakos gotikus templom, fo-

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

Irod: Pataky 1951. 173. 67. sz.

FARKAS ANDRÁS (Hódmezővásárhely, 1770 vagy 1777—?, 1832)

Műkedvelő költő, grafikus, rézmetsző. Tanult a debreceni kollégiumban is és a rézmetszést ott sajátította el. Tanított, jurátuskodott, de végül mint vándorköltő és műkedvelő grafikus, szegényen halt meg. Szövegeivel és metszeteivel kritikus szemmel követte a hazai történeti és társadalmi eseményeket. Naív bájú műveire a közelmúltban figyelt fel a művészettörténeti kutatás. (Rózsa Gy.: Tóth Béla A debreceni rézmetsző diákok c. könyvének recenziója, MűvtÉrt, 1978. 106—109.)

Révai Miklós

laid

Bierbejtőt

247. l.

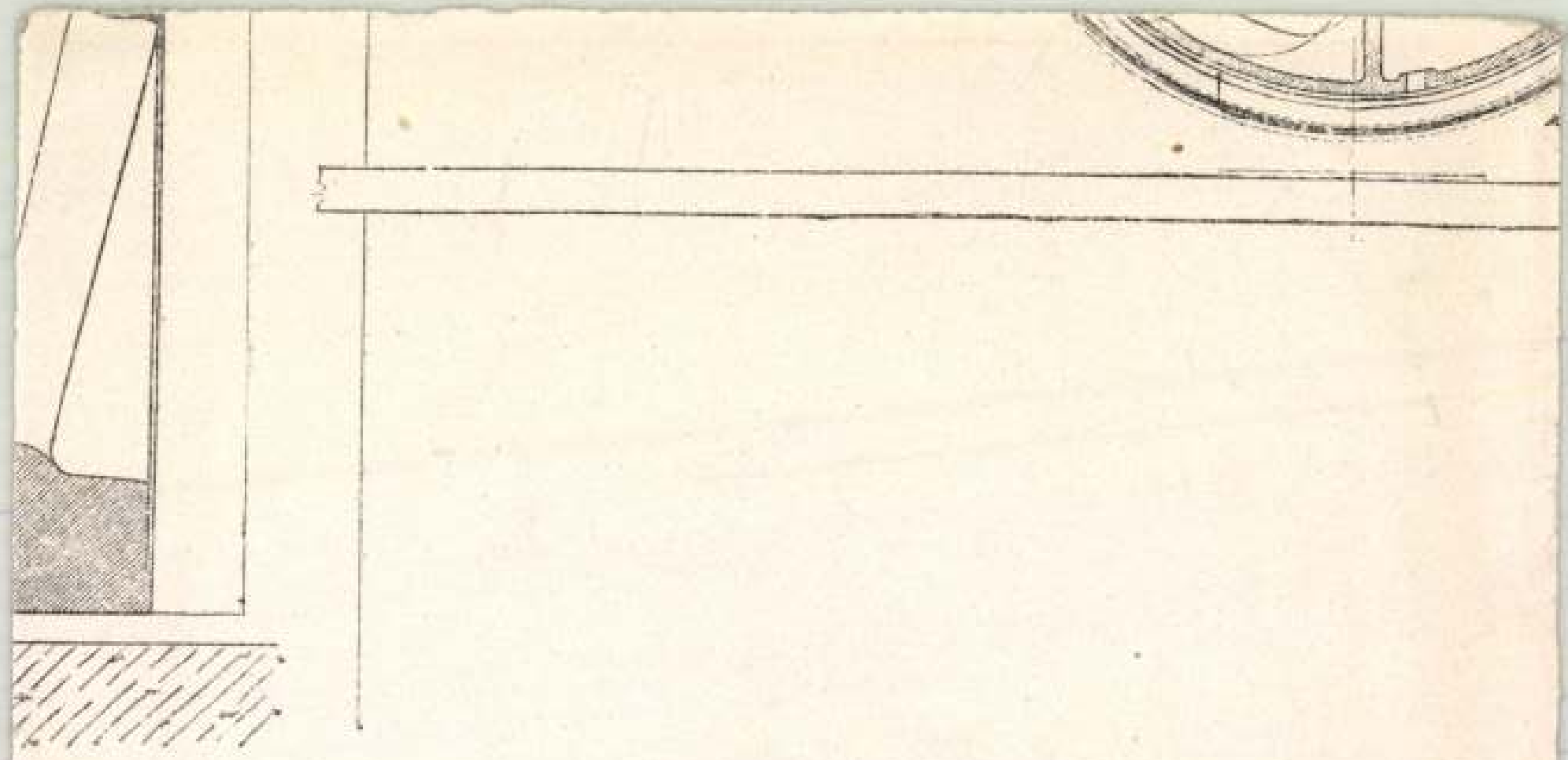

a. 50 lóerejű tandemgép.

te *Láng* Lajos gépgyára Budapesten.

M.D.K.

Révai Miklós

"A jeles nyelvtudós, aki rajztanár is ø volt Győrött"- irja Dr. Récsey Viktor: "Révai Miklósnak sajátkezüleg rajzolt kiadatlan arcképe" cimmel.
Rajz önmagáról: "Révai Miklós önkeze mive" aláirással. Repr.

Magyar Salon, Bp. 1895. junius hó, 23. kötet 609. lap

MDK

Révai Miklós

A költő és nyelvtudós piarista, akkor, amikor már megjelennek "Magyar alagyai" és megjelenik első nyelvtani munkaja, rajztanitó Nagyváradon.
1784-ben egyik szerkesztője lett a pozsonyi ujságnak.Két szerkesztő nem tudott megélni a 200 előfizetőt számláló ujsagból és Révai Miklós huzamosabb ideig rajztanitó Győrött.

Keve: Révai Miklós .

Uj Idők, 1907. XIII. 27.sz.21.22.l.

MDK

Révai Miklós /1750-1807/

Álló szobra a m.tud.akadémiai palota homlokzatának egyik disze.

Dr.Váczy János: Révai Miklós

Vasárnapi Ujság,1893. 40.évf. 34.sz.
573, 574.l.

M. D. K.

Révai Miklós, rajzoló,

64+54 rajza, 17 db. párkány-
terv.

Bedy Vince: A győri nemzeti
rajziskola története.

Orsz. Széchenyi Könyvtár kéz-
irattára.

Mojzer Miklós: Architectura civilis.

Művért. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.
114. l.

Révai Miklós

Fenti jeles építész volt, akiről Széchenyi István 1803. évi naplójában írja „most tanuljuk Révai fő-tisztelendő úrtól az architecturát, aki gyönyörűen tud rajzolni." Révai buzditólag hatott az Esterházy grófok építkezéseire Tatán, Pápán, de leghiválóban Egerben."

Bierbozerzetések

lásd 204. l.

Gaál Ilnó. Gróf Széchenyi István politikája Bp. 1902

Révai Miklós

Saját feljegyzése szerint 4 és fél évig tanárkodott a piaristáknál, 12 évig a nemzeti iskolákban Nagyváradon és lyzőrött, az utóbbi helyen fél évig akadémiai tanár is volt, 3 évig tanitott Esztergomban és egy évig Komáromban

Bánóczi 271. l.

Nyugdíjaztatta magát, azután egy ideig Sopronban, majd Bécsben elt. 1802-ben kinevezték a budapesti egyetemen a magyar nyelv és irodalom rendes tanárává

u. o. 288. l

Meghalt Pesten 1807. ápr. 1.
u. o. 405. l.

u. o. 407-415. l. Révai életrajzi vázlata. Felhasználandó.

MOB Kut. 1690. sz

Pécsi ingyenes népkönyvtár –

Egyetlen VII. 232

Revai Miklós

1790-ben a győri püspök az elhalt császárért (II. József) ünnepi gyászmiset tart, a püspök felkérésére Revai is részt vesz a díszes castrum doloris festésében.

Bánóczi 203. l.

Harafias izgató, a nemzetiség ébresztője, a nyelvművelés apostola, az akadémia létesítésének lelkes harcosa

u. o. 205. l.

Revai 1792 ín vakációt Bécsben tölti, hol 3 hétig marad, s az architecturai lecke-ketjárja. A következő télen is rajzolgat felytonosan. A győri kiralyi akadémián is ő lett a rajztanító 1792-ben. 1793-

u. o. 233. l
234. l.

ban világi pap lett és Fengler győri püspök öt egyházmegyéjébe fogadja. Győri rajztanítói működéséről 1795-ben a bécsi rajzakadémia dicséröen nyilatkozik s iskolájat mintaszerűnek mondja.

Pécsi Közművelődési palota

VIII. 228.

Révai Miklós

Becsből hazatérve, Károlyi gróf a nagyváradi tankerület főigazgatója a nagyváradi nemzeti iskolánál rajztanitóként alkalmazta. 1780-ban megjelent Városi építésnek Eleji c. tankönyve, e tárgyról ő irt először magyar nyelven. Szomom györi időzése és rajztanárkodása. (A rajztanitóskodást és mérnökséget szükséges rossznak tekintette, amellyel olyankor foglalkozott, mikor a nevelősködéssel és az irodalommal hajótörést szenvedett. Saját megjegyzésem.) Bánóczi Révait a 196. lapon ügyes festőnek és rajzolónak mondja.

Bánóczi: 56, 57. l. 58. l. 128 és kv. ll. 138 és kv. ll. 195. és kv. ll.

Ngs

dr.Dercsényi Dezső professzor ur

Budapest

Hőgyész Endre u. 12.
Müemlékek orsz.Bizottsága

Révai Miklós

Szód

Pálos Ede Révai Miklós ujabb rajzai. Rajzoktatás 1907. 267–271 l

Többet nem ismerek

6 db rajza Szőrött van az állami föreáliskolán
3 db Budapest a országos levéltárban
1 pannonhalmán
125 db a M. Nemzeti Muzeum kézirátosztályában

Jelentem, hogy .....

. távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláir

8. sorsz. Műhelyi minta. -

Réval Miklós

rajztanár

szül 1749. megh. 1804. író, nyelv-tudós. 1777-ben Bécsben a rajz és építészet mesterségét tanulta és angra vitte, hogy e két szaknak Nagy Váradon, utóbb pedig 1794-ben Győrött nyilv. tanára volt. A mérnöséget is tanulta.

Tud. Gyűjt. 1830. II k. 6-18. l.

Nagy Iván. Magyarország legszámosabb a legrejtettebb 1850 ig. Váradok, 1874 ig 287 l.

t tisztelettel maradok

Eminte Live:

Reuterágost

Révai

R. 2. *Miklós*, rajzoló és nagy nyelvész, * Szentmiklós (Torontál vm.) 1750 febr. 24, † 1807 ápr. 11. A kegyesrend tagja volt, 1777-től Bécsben tanulta a rajzolást és építészetet, azután Nagykárolyban, majd Győrben foglalkozott rajzoktatással. 125 rajza a M. Nemzeti Múzeum kéziratosztályában van. — Irodalom: *Bánóczy I.:* R. élete és munkái, Bpest 1879. — *Ruby M.:* A győri nemzeti rajziskola története, Győr 1894.

19		Ex. G II. 362 l
hó	nap	
		Értékpapirok könyv

Értékpapírok

	à		ÖSSZEG	
	P	f	P	f
			12369	19
			1879	08
			1 77120	—
			3620	—
			34988	27
			5765	83
			45753	50
	86	22	17244	—
	36	66	2749	50

RÉVAI MIKLÓS.

(1750—1807.)

Mostani műveltségünknek és haladásunknak egyik szép jele, hogy régi jeleseink emlékét minden kínálkozó alkalommal szívesen fölújítjuk; hogy kivált íróink és tudósaink látható emlékét (például szobrát, síremlékét, stb.) nemzeti ünneppel avatjuk föl s kegyelettel gyűjtjük mindazon ereklyéket, a melyek egy-egy hírnevesebb emberünk életével és működésével kapcsolatban voltak. Érezzük, hogy a magyar nemzet fenmaradása sok részben íróink buzgalmának és lelkesedésének köszönhető; érezzük, hogy irodalmunk nagy alakjai nemcsak mint írók és tudósok, hanem mint a nemzetiség lelkes bajnokai is méltók kegyeletünkre. Napjainkban épen szüksége van a nemzetnek arra, hogy a multat a jelennel összekötő kapcsolat mennél szorosabb legyen s jobb sorsunkban, midőn az ember könnyen megfeledkezik azoknak érdeméről, kik az életet rá nézve kellemessé tették, némi lelkesülést meritsünk a nagy úttörők tiszta ideálizmusából és tüzes hazafiságából.

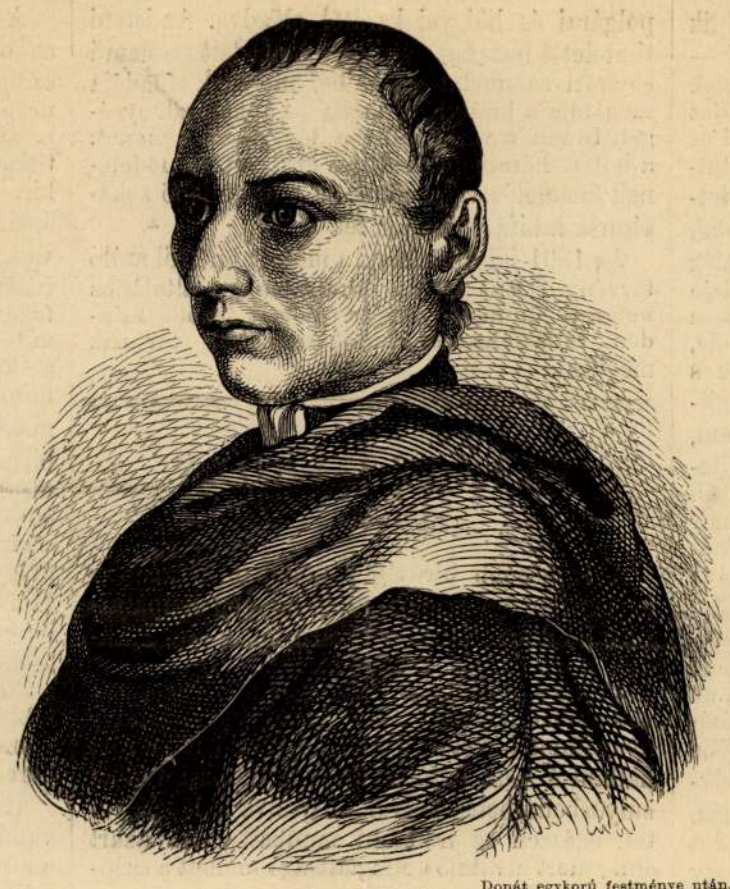

Donát egykorú festménye után.

RÉVAI MIKLÓS.

Azok közt, a kik a mult század végén s a jelennek elején egész életüket a magyarság boldogítására szentelték, egy sincs, a ki a *nagy* nevet jobban megérdemelné, mint Révai Miklós. Bessenyei György nyomdokain haladt s mintegy útat készített Kazinczynak. Amaz iránt a hetvenes évek elején rótta le nemzetünk a kegyelet adóját, midőn a nagy-kovácsii sírt megkoszorúzta; emennek mauzoleuma, mely a nemzet filléreiből emelkedett föl a katonai kényuralom szomorú napjaiban, legelső tudományos intézetünk gondoskodásának állandó tárgya. Csak Révai Miklós érdemei nem részesültek mindeddig oly méltánylásban, mely valami látható emlék megalkotására adott volna alkalmat, kivévén azt az álló szobrát, mely a m. tud. akadémiai palota homlokzatának egyik dísze. Most eljött a napja ennek is. Az irodalomtörténetnek egy fényes lapja mintegy a nemzeti élettel újra érintkezik, hogy tanúságot tegyen hazánk egyik legkitünőbb fiának, az ébredező nemzetiség egyik legbuzgóbb bajnokának, a magyar nyelvtudomány megalapítójának halhatatlan érdemeiről s önérzettel hirdesse, hogy a nagy tehetség lelkesüléssel párosulva mire képesíti a legszerényebb viszonyok közt élő embert is.

Révai Miklós mint ember s mint tudós egyaránt küzdelmes életet élt. Mint egyszerű piarista tanár folyvást érezte sorsa szük körét, a melynek korlátai egy időre meggátolhatták lángelméjének merész röptét, de teljesen meg nem akadályozhatták.

Midőn Bessenyei György működésének életrevaló hatása iránt bizalmát vesztve, elhagyta Bécset s visszavonult nagy-kovácsii birtokára: az agitátor zászlaját Révai Miklós vette kezébe s Bessenyeinek egyik melegen ápolt tervét, a magyar tudós társaság felállítását, József császár elé terjeszté. Mint egy tragikai hős, innentül fogva folyvást az ár ellen küzdött a magán és nyilvános életben egyaránt. Azt belátta, hogy sorsa az agitátor szerepétől messze vetette. Egy szerencsésebb viszonyok közt élő ifjú író lépett nyomaiba, a ki a fő- és köznemesség java részét meg tudta nyerni s pár évig abban a hitben élhetett, hogy törekvései sikert aratnak. De Kazinczyt is megakasztotta ekkor balcsillagzata, s midőn fogságából kiszabadult: a nemzeti életnek majd minden ere megszünt lüktetni.

Ez alatt az idő alatt Révai megvetette a történeti nyelvtudomány alapjait, a mivel megelőzte a leghíresebb német nyelvészeket is. Megírta az «Antiquitates literaturæ Hungaricæ» s az «Elaboratior grammatica Hungarica» czimű nagy műveit, a melyekben kifejtette a magyar nyelvnek legsarkalatosabb törvényeit s kimutatta, mily szempontból tanulmányozhatók a a régi nyelvemlékek, s mi van azokban oly sajátság, a mely a nyelv szellemének s nem az író szeszélyének a látható jele. Megkisértette a régi nyelvemlékekből visszaállitani a magyar nyelv egész rendszerét, s kijelölte a kritikai módszert, a melylyel a bemohosult lapok alig olvasható betűi mintegy megelevenülnek a nyelvtudós előtt. Majdnem egy százada, hogy Révai már tudta és hirdette, hogy sokszor az irodalmi művek, az írott emlékek nyelvileg és szellemileg fontosabbak, mint az államokiratok vagy országgyűlési beszédek. Igaz, hogy ő inkább csak nyelvi fontosságukat látta és bizonyítgatta, de kétségkivül éreznie kellett általános irodalmi becsüket is, különben nyelvtörténeti értékük mellett sem buzgólkodhatott volna annyira. Dicsekvés nélkül mondhatjuk, hogy az ő elméje gyújtott fáklyát legelőször a nyelvtudósok előtt a régi nyelvemlékek kritikai vizsgálatában s először tette ismertté a magyar tudós nevét a külföld előtt a jelen század legelején.

Nem kell csudálnunk, hogy rendkivüli munkássága és tevékenysége megtörte erejét. Életének vége felé, 1806-ban, maga irja meg Kazinczynak, mi ösztönözte a tudományos vizsgálódásra, s mikép támadtak ellene Verseghy és társai. Legyen szabad ez ismeretlen levél nehány sorát idéznünk ez alkalommal, midőn Révainak

Kimnach László rajza.

SZENT-ISTVÁN-NAPI KÖRMENET BUDA VÁRÁBAN.

nemcsak dicsőségéről, de küzdelmeiről is illik megemlékeznünk. «Sok ideig — irja Révai — szánakodva néztem a szegény magyarságnak (értsd: magyar nyelvnek) erőszakos állapotját és szomorú hanyatlását. A kik azon segíteni és szépíteni akartak: ugyanazok leginkább rontottak benne és azt csaknem egészen csúfossá tették már. Kitanultam igaz okát, mért csaptak félre szerencsétlen törekedésökkel. Elvétették az igaz utat. Én erre szaggattam tehát s jó ideje már, hogy ezt itt is, amott is eléggé kezdettem jelengetni hazám fiainak. De azt nyertem véle, hogy többire ellenem támadtak, kicsúfoltak s megvetettek. Vártam az időtől s az alatt naprólnapra mind erősebb okokra jöttem. Úgy érzem, mert tudom, mi ellenkező törekedés állott ellenem, igazán nagyobb erő, az isteni Gondviselés, tett engem utóbbi hivatalomba (egyetemi tanár volt ekkor). Itt már nemcsak hazafiúi buzgóságom, hanem tisztbéli kötelességem szentsége is nagyon bátorított készületimmel való kikelésemre . . . Tisztemhez illő csekély tudományomra bátorságot is adott nekem a jó Isten: nem lehettem, belső meggyőződésem ellen, az igaz ügynek hitvány elárúlója, más tévelygésének alacsony imádója és ostoba védője. Elejébe állottam tehát az ijesztő váznak, a mint a nyelvnek s a nemzetnek méltósága kivánta, nyomós, derék okokkal és merészen.» Gúnynyal fordul Verseghy ellen és csudálkozik rajta, hogy Kazinczy helyeselni meri az ő tanitványainak Verseghy elleni támadásaikat.

Élő nyelvtudósaink igazságot szolgáltattak a csatázó feleknek. De bár Verseghyt is fölmentették jobbára a Révai vádja alól: kimutatták, hogy Révai hasonlíthatatlan magasságban áll fölötte. Teljesedve látjuk, a mit Kazinczy válaszolt Révainak föntebb idézett levelére: «Csak te nevelj jó fiakat. — irta Kazinczy — a világosság terjedni fog. A kritika szövétneket fog gyujtani, s annak fénye mellett látni fogja minden, hogy amazok vétettek majd tudva, majd hirek nélkül.» Ez idő már régebben elérkezett' s Révai dicsősége évről-évre növekedőben van.

Dr. Váczy János.

SZENT ISTVÁN ÜNNEPE.

Az egész magyar nemzetnek ünnepe aug. 20-ika, Szent István napja. Budapesten pedig az ájtatos ünnepélyek fénypontja, nagy pompával és roppant népsokaság jelenlétében, melyet ezer meg ezer idegen is növel, kik e napon még Ausztriából, Bécsből is nagy számmal özönlenek a magyar fővárosba, melynek arczulatába, nyilvános életébe ekkor néhány napra annyi egészséges vidéki vonás vegyül, s az útczákon az ország sok részének népviseletét lehet tanulmányozni.

Az idén ismét Mátyás-templomában tarthatják meg az isteni tiszteletet, melyet maga a a bibornokprimás fog vezetni.

Augusztus 20-án már korán reggel cserággal díszített sorkatonaság alkot élő korlátot Budavárában a Mátyás-templomtól kezdve a királyi várpalotáig. A katonai sorfalak mögött hullámzó közönség tízezerenként számítható. S azonkivül minden útcza, minden tér ablakai rakva hölgynézőkkel, s földiszítve szőnyegekkel, virágfüzérekkel és zászlókkal. A körmenetet, mely a királyi palotabeli Zsigmond-kápolnából indul ki harangzúgás között, a katholikus legény-egyesületek nyitják meg, követve fehérbe öltözött koszorúzott leánykák seregétől; utánuk halad a dísszázad (hajdan polgárőrség) tábori zenével. Ezeket követik a budapesti plébánosok, kik után négy káplán emeli vállain a pompás ereklyetartót, melynek kristályfödele alatt az ősi ereklye, az első király jobb keze látható. Két oldalt sorfalat képezve, a koronaőr-drabantok lépdelnek, skarlát szinű dolmányokban, aczél sisakkal, széles csatabárdot tartva kezükben. A «szent jobb» mögött halad a főpapság, apátok, kanonokok, stb., és végre a herczegprimás bibornoki pompájában fényes papi kisérettel, előkelő polgároktól emelt mennyezet alatt; kiséretéhez csatlakoznak a katholikus kormánytagok és főurak s a főváros legfőbb tisztviselői. Az egész díszmenet a Mátyás-templomba (vagy az utóbbi évek alatt a helyőrségi templomba) vonul át, a hol a herczegprimás tartja a fényes misét, melyet emel a magasztos oratorium a főváros polgárai és hölgyei karától előadva. Az isteni tiszteletet hazafias irányú, emelkedett szellemű egyházi szónoklat fejezi be, melynek előadója megáldja a királyt, a hazát és a kereszténységet. Innen a várkápolnába tér vissza a menet, a hol a herczegprimás, az ereklyetartó födelének fölemelésével, bemutatja a tért ellepő sokaságnak a királyi jobb kezet.

Az 1891-iki ünnepnapi munkaszünetről szóló törvény Szent István király napját általános nemzeti ünneppé emelte, melyet azóta minden vallásfelekezet munkaszünettel tartozik megülni.

VAJKAY KÁROLY.

(1825—1893.)

A legfelsőbb bíróság s átalában a magyar jogászvilág egyik jelese zárta be szép életpályáját e hó 25-én, távol a fővárostól, a kies Parádon, hová üdülést keresni ment.

Vajkay Károly, a budapesti kir. itélőtábla volt elnöke, a főrendiház tagja, alig egy éve, hogy nyugalomba vonúlt. Azóta keveset lehetett róla hallani s csak barátai és jó ismerősei tudtak sulyosbodó betegségéről. Megválva a közpályától, egészen az irodalmi munkásságnak akart élni; mert hivatalos elfoglaltsága mellett a szép-

Ellinger Ede fényképe után.

VAJKAY KÁROLY.

irodalmat is művelte s jóizű tollal irt regényekben festette a már elmult magyar társadalmat. Regényei («Lajos pap», — «Köd előttem, köd mögöttem»), valamint kisebb irodalmi dolgozatai, a melyek *V. K.* vagy *Véka* álnév alatt jelentek meg, magyaros nyelven, magyaros gondolkozással voltak irva. Az irodalmat és irókat általában szerette s levelező tagja volt a magyar tud. akadémia első osztályának is.

Jogászi tevékenységének java része az ujabb alkotmányos élet idejére esik. Birói székén kivül évekig volt az ügyvédvizsgáló bizottság elnöke is. Az ifjú jogásznemzedéket nagyon kedvelte s nem egy arra érdemes fiatal ember pályafutását segitette elő. A fiatal birói karban számosan vannak, a kiket ő nevelt.

Vajkay Károly 1825. február 25-én Bécsben született, hol atyja a herczeg Esterházy-család házi orvosa volt. Jogi tanulmányait a pozsonyi jogakadémián végezte 1842 és 43-ban. Ugyanott töltötte el a gyakorlati éveket Petőcz István, Pozsonymegye főügyésze mellett. Majd később mint királyi táblai jegyző Zarka, akkori itélőmester oldala mellé esküdött fel, a ki ép'úgy, mint Ürményi József akkori alnádor, kiváló figyelmére méltatta a szép tehetségű ifjut. A közügyvédi vizsgálatot Vajkay 1845-ben tette le. Azonban sokat igérő pályáját meg nem kezdhette, mert az 1848. évi események az ő kezében is a karddal cserélték fel a tollat s ő mint Ivánka Imre segédtisztje teljesítette hazafiui kötelességét.

A szabadságharcz leveretése után besorozták az osztrák hadseregbe, melyben egész 1857-ig szolgált. 1857-ben mint huszár főhadnagyot nevezte ki az akkori igazságügyi miniszter a pesti cs. kir. országos törvényszékhez tanácstitkárrá, 1860-ban pedig a székesfehérvári cs. kir. megyei törvényszékhez tanácsossá. 1861 április 31-én a cs. kir. törvényszékek feloszlattatván, Vajkayt azonnal a budapesti kir. táblához tanácsjegyzővé nevezték ki. Ez időtől fogva fokozatosan haladt előre. Az 1868-ban a semmitőszékből alkotott m. kir. kuria legfőbb itélőszéki osztálya felállittatván, 1869-ben ideiglenes minőségben ott mint előadó biró kapott alkalmazást, 1870. január 10-én pedig már rendes birává nevezték ki. Haladásában ott sem állott meg, mert már 1872-ben a kir. táblához tanácselnökké léptették elő, 1880. junius 27-én pedig a kir. tábla alelnöke lett s ugyanakkor kapta a magyar nemességet *szeredi* előnévvel. A királyi tábla elnökévé 1886-ban nevezték ki s mint ilyen, tagja lett a főrendiháznak. A kir. tábla szétosztása után ő megmaradt továbbra is a most már decentralizált budapesti kir. tábla elnökének, mignem tavaly nyugalomba vonult, s kitüntetésül a Lipót-rend közép keresztjét nyerte.

Halálát mélyen fájlalja, a ki bármely részről valaha vele érintkezett. Nemes, összhangos, erős s a mellett gyöngéd jellem is volt, a kiben úgy szólván csak jó tulajdonságok éltek s a kinek emléke megérdemli, hogy fönmaradjon.

Hült tetemeit e hó 16-ikán szentelték be Parádon s onnan a pozsonymegyei Szeredre szállitották, s e hó 18-ikán temették el.

A NÉMET CSÁSZÁR BALESETEI.

Teljes rokonszenvvel kivánja minden ember, hogy Vilmos német császárnak az osztrák-magyar hadgyakorlatok alkalmából előre jelzett látogatását Magyarországon ne zavarja semmi oly kellemetlen eset, a milyenekkel a német császár eddigi útjain gyakran találkozott. Érthető, hogy egy sokat utazó életének nagyobb részét hintón és lóháton töltő ember sorsa számos oly véletlennek van kitéve, milyenektől a békén otthon ülő polgáremberbiztosságban érezheti magát, de a német császár apró baleseteinek gyakoriságában még is van valami nyugtalanító. Azon időtől fogva, hogy a fiatal császárt születése pillanatában egy ügyetlen műtő orvos megsértette és egyik karját egész életére bénává tette, életében gyakoriak a balesetek, melyekről sűrűn adnak hirt e kiméletlen ujságok, s még sűrűbben az udvari pletykák. Nem számithatók ide természetesen azok a gyermekkori apróbb esetek, melyeknek abban a korban minden csintalan vérű, rákonczátlanabb fiugyermek ki van téve. De mégis komolyabb ijedelemre adott okot az udvarnál egy eset, a mikor az akkor még csak trónörökös Vilmos három méternyi magasból pottyant alá. A katonásdi közben, melynél egy lépcső feljáratát védte, lebukott a lépcsőről és fogát törte ki.

Bonnban, hol a császár más polgárgyermekek módjára nyilvános intézetben végezte tanulmányait, hidegvére sokkal fenyegetőbb veszélyen győzedelmeskedett, mikor a lóról leesve, fejét erősen megsértette a kövezeten. «Milyen esés.» «Ezt megérezhette a flaszter», kiáltott fel stoikus nyugalommal, mikor nagynehezen föltápászkodott.

Ezeket az apró szerencsétlenségeit a hatalmas császárnak azonban még nem jegyezte be könyvébe a világtörténelem, melynek figyelmét csak azóta kezdik élénkebben foglalkoztatni hasonló csekélyebb, de könnyen végzetessé válható balesetek, mióta II. Vilmos atyái trónját elfoglalta. De ettől az időtől kezdve elég gyakorisággal ismétlődtek hosszabb-rövidebb időközökben a veszélyek, melyeknek a császár sétakocsizásai, lovaglásai közben ki volt téve. Egy nap — épen pénteken — Berlinben a Potsdamer-Platzon egy lovaktól elragadott hintó ütközött a császári kocsiba, melynek rúdja elszakitá a császár köpenyegét s az ülés vánkosaiba furódott. Máskor a császár hintójába fogott lovak botlottak el és buktak a földre Potsdam egyik utczáján, úgy, hogy föl sem tudtak kelni, s a hintóban ülő császárnak és családtagjainak gyalog kellett János mecklenburgi

közetnek minden apró részletét; három napig tudott volna beszélni erről, pihenés nélkül, egyfolytában.

Utóbb a szabadságharc ereklyéit kezdte gyűjtögetni. Volt hozzá ideje is, pénze is; rövid időn egész kis múzeumot szerzett össze.

Ekkor már szép tekintélynek örvendett. Úgy emlegették, mint a nagy idők egy nem közönséges alakját.

Egy-két évtized multán a szabadságharc történetének igazi tudósa volt.

Hatvan éves korában szentül hitte, amit elbeszélt, s ha a vonaton Isaszeg mellett haladt el, álmodozva tekintett a dombok felé, az emlékeit keresve.

IV.

A hetvenéves Félixet tisztelői lakomán ünnepelték.

Sok szép felköszöntő hangzott el. Az első szónok Félixben a kereskedők mintaképét éltette, aki abban az időben határozta el magát a vállalkozásra, amikor a vállalkozás egyet jelentett a hazafias áldozatra készséggel, s akinek régi, szilárd, viharálló tölgyfához hasonlatos cége mindenkor megőrizte a magyar kereskedelem legnemesebb hagyományát.

A második szónok a munka bajnokát ünnepelte, aki a jól kiérdemelt nyugalomban is példát ad arra, hogy az igazi nemes, a munka arisztokratája, alkotásának betetőzése után se tud munka nélkül élni, s a munkával él és hal.

A harmadik szónok Félixben az összes polgári erények megtestesülését magasztalta.

Végül felállt a negyedik szónok, hogy helyrehozzon egy érthetetlen mulasztást.

Ő az ünnepeltben a nagy idők egy nagy alakját dicsőíti.

Megemlékezett az ünnepelt első hőstettéről, a „Talpra magyar"-ról, Táncsics kiszabadításáról, végig kísérte Félxet az egész szabadságharcon, majd az elnyomatás korára tért át, s harsány hangon jelentette ki, hogy az a férfiu, akinek tiszteletére itt egybegyűltek, annak idején szembe mert szállni a hatalommal, s miután előbb hét sebből vérzett, utóbb mártiromságot szenvedett a hazáért.

Az egész szónoklat gyönyörü volt, s Félixnek csöndesen hulldogált a könnye, mialatt a felköszöntőt hallgatta.

De ha szép volt az egész, mégis csak legszebb volt a vége. A szónok befejezésül hirtelen kieresztette a hangját, s mintha csatakiáltást akarna hallatni, így harsogott, megreszkettetve a boltives vendéglői terem márványoszlopait:

— Én az isaszegi hőst éltetem!

Az egész vendégkoszoru üdvrivalgással felelt a szónoklatra, és Félixből, aki már percek óta alig tudott uralkodni magán, végre is kitört a visszafojthatatlan zokogás.

Letörülgette a könnyeit, kocintott a szónokkal, megölelte, megcsókolta, aztán inni akart.

De egyszerre megtántorodott, és összeesett volna, hogy ha meg nem fogják.

Egy pár perc múltán meghalt.

Meghalt az örömtől, az izgatottságtól, a megindulástól, az elérzékenyedéstől, amikor őszinte lelkesedéssel ünnepelték a dicsőségét, amelyet hazudott.

Ambrus Zoltán

Az Eggenberger-szalón kiállításából

K. Spányi Béla: Temető

Révai Miklós

— Halálának százéves fordulóján —

Április elsején száz esztendeje, hogy a tudós Révai Miklós meghalt. Ez a lángelméjü szerzetes minden kortársánál messzebbre látott és biztonsággal rakta le a magyar nyelvtudomány legszilárdabb alapköveit. Tudós és apostol volt egy személyben, igazi apostol, aki sótalan kenyéren, nyomorogva élte le azt az időt, amelyet a sors neki megszabott, de fűtetlen szobában, olajmécses pislogó lángocskája mellett is törhetetlen lélekkel dolgozott ideáljaiért. Ez ideálok a magyar nemzet művelése, a magyar nyelv és irodalom multjának tudományos kutatása, a nyelv grammatikájának megállapítása, a rokonnyelvekkel való összehasonlítása és a meglevő nyelvkincs tudományos földolgozása. Ő veti föl először a magyar tudós társaság alapításának eszméjét, amely aztán sokáig a magyar irodalom és haladás folyton jelentkező, soha el nem hallgató hő óhajtásává válik és ő fejtegeti először és azóta is nagybecsü etimologiával a

Ujdonság 1907. XII. 27.

Halotti beszédet, egész új világot nyitván meg a magyar nyelvtudománynak.

A múlt idő homályából, kivált a nemzeti ébredés korából sok férfiú tekint felénk, aki önzetlenül, lázas hévvel, ezer akadálylyal küzdve, szinte emberfölötti munkát végez nemzete haladásáért. A tudomány, a szépirodalom, a színészet, a képzőművészet multja tele van ilyen ábrándos munkással, aki haszon nélkül, sőt a maga jólétének kárával töri, szántja, beveti és boronálja a jövő számára a talajt. De egy sincs köztük, akihez az emlékezet tisztább kegyelettel és igazabb tisztelettel közeledhetnék. mint Révai Miklóshoz. Az ő élete a szeliden tűrt szenvedés, a nemesen viselt nélkülözés, a szerény nagyság és a jutalmat nem váró nyughatatlan munkából állott.

Egész élete a nyugalomnak nyugtalan keresése volt. A nyugalmat azonban nem kényelem okából kereste, hanem hogy dolgozhassék. És soha meg nem találta, mert amikor hányatott hajója 1802-ben révbe ért és Pestre a magyar nyelv rendes tanárává kinevezték s a lélek immár megpihenhetett volna a gondtalanság lágy karosszékében, a test nem tudott megnyugodni, mert halálos kór izgatta és dideregtette, mely nemsokára, 1807-ben, ötvennyolcéves korában, sírba is vitte.

De e rövid pihenő előtt mennyi hányattatás! Nincs sehol maradása. A költő és nyelvtudós piarista, akkor, amikor már megjelennek „Magyar alagyái", amelyek köztetszésben részesülnek és megjelenik első nyelvtani munkája, amely későbbi nagyszabásu nyelvészeti kutatásainak bevezetője — rajztanító Nagyváradon. Sokáig nem állotta ki. Elment — nevelőnek. A harminchároméves tudós egy év alatt három városban, három helyen oktatja a nagyúri csemetéket: Bécsben, Grácban és Sopronmegyében, Viczay grófnál. És amig a megalázkodásnak ezt a keserü kenyerét tördösi, életrajzírója ezt jegyzi meg: „Ekkorra esnek első mélyebb nyelvészeti tanulmányai is."

A házi nevelősködés jármát gyorsan leveti és most kezdődik két évtizedre szóló bolyongás, miközben a tudós hol itt, hol ott tünik föl, gyakran oly nyomorúságban, hogy könyveit kénytelen eladni a betevő falatért, de minden ilyen stáción marad utána egy nyom: tudományos munkájának nyoma. Pozsonyban 1784-ben egyik szerkesztője lett a pozsonyi ujságnak, amelynek volt vagy 200, mond kétszáz előfizetője. Hanem azért a kis ujság és ekszisztencia elég jó volt arra, hogy egymást elhelyezze s megszólaltassa azt a csengetyűt, amely aztán harangzúgássá változott: „a magyar tudóstársaság iránti plánumát", amelyet II. Józsefhez adott be, egyelőre eredmény nélkül. Hanem a kétszáz előfizetőből két szerkesztőnek megélni nem lehet és a szolid tudós ismét kezébe veszi a vándorbotot s él, ahogy tud, barátai vendégszeretetéből, tanítóskodásból (huzamosabb ideig rajztanító Győrött) és írogatásból. Időközben kieszközli a pápától szerzetesi esküje alól való fölmentését, de mindez nem sokat használ; mert papi állásához nem juthat ama bűnéért, hogy „anakreoni verseket ír és az ortodoxiával ellenkező eszméket rejt irományaiba". E hányattatás közben pedig kiadja Faludy Ferenc, Orczy Lőrinc és Barcsai verseit. Tanárkodik Esztergomban, Komáromban; betegeskedik; hivataláról (Isten tudja hányadszor) leköszön, barátainál él, végre kap háromszáz forint évi nyugdijat, siet Bécsbe, nekifekszik a munkának, majd Pestre kerül s nyelvészeti tudományunk egyik alapvető munkája a másik után jelenik meg, — vagy mit is mondok, nem olyan túlságos gyors egymásutánban, mert akadt műve, amelyet halála után huszonhat évvel yitt nyilvánosságra Horvát István. Tudvalevő dolog, hogy Révai volt a nyelvújítás úttörője; ennek diadalát azonban nem érte meg, valamint a későbbi túlzás homálya sem éri őt.

A Magyar Tudományos Akadémia, amikor palotát emelt, ennek homlokára tétette Révai szobrát. A tudomány e hálája csak kis részben rótta le a nemzet tartozását, ama nemes férfiu irányában, akinek utolsó szavai ama levelében, amelyet egyik barátjának kevéssel halála előtt írt, ezek voltak: „Elmegyek, munkálkodásom minden különös jutalma nélkül". S kiről két évtized múltán is így kesereg Kazinczy: „Ki lép ürült nyomodba!"

Ime ilyen volt a nemzeti újjászületés egyik nagy munkása. Szerény, sőt megalázó viszonyok közt olyan munkálkodás, amilyet más, szerencsésebb nép fia a fejedelmi vagy nemzeti kegye meleg sugaraiban szokott végezni. Munka, jutalom reménye nélkül; nyomorúság, mely nem tudja lelkét megmérgezni, ideálizmusát megtörni, még annyira sem, hogy írótársai hírnevén ne munkálkodjék; halál, azzal a tudattal, hogy elmegy munkálkodása minden különös jutalma nélkül. Csakhogy ő tőlünk sohasem ment el. A nyelvtudós egy lépést sem tehet, hogy vele ne találkozzék, az irodalomtörténet írója egy egész korszakban az ő szellemével foglalkozik és örökké fog élni lelke a magyar műveltségben, neve a magyar tudományban.

Keve

Lovas-bravurok

Pár nap előtt sok szó esett egy debreceni táncmulatságról. amelynek pointje az volt, hogy három tiszt a lépcsőkön föllovagolt az emeletre, onnét be a táncterembe, amelyet körüljárva, ismét lóháton tértek vissza a kaszárnyába.

Több lap ezt lovas-bravurnak nevezte és visszaemlékezett Sándor grófra, aki hasonló csemegékkel szolgált ánnak idején. Talán nem lesz érdektelen pár szót elmondani ezekről a mutatványokról.

A ló szellemei képességével való intenziv foglakozás a spanyol iskola korszakában vette kezdetét. Képzeljük el azt a hatást, amelyet az első piaffirozó paripa elért, azt a tetszést, amely az első spanyol ügetést fogadta. Mindezek addig lehetetlen dolgoknak látszottak, az emberi ügyesség azonban kiváltotta a lóból. Azóta e téren nagy a fejlődés. Ma ezek a mutatványok meglehetősen kopottak s a világ ujabb szenzációt vár és kap is a lótól. A magas-iskola évről-évre tökéletesedik, fejlődik és még mindig nem érte el tetőpontját. Ujabb trükjei közül csak kettőt említek föl, így a galoppokat hátra, és pedig nemcsak négy, de három lábon vagy a spanyol ügetést egy-egy láb kettős mozdulatával, s ezt a rendes spanyol ügetéssel összekombinálva — a legnehezebb mutatvány, amelyet cirkuszban látni lehet. De ez csak egy része az ujdonságoknak és James Fillis, a világ legjobb magas-iskola lovasa, aki a tollhoz épp oly jól ért, mint a kantárhoz, csomó ilyen szenzációt ír le könyvében.

Szinte bámulatos, amit a modern dresszura a lóból kihámoz. Akár az iskolalovasokat nézzük, Fillist, Burckhard-Footit-ot, Gaberel-t, akár a műlovasokat, amelyek közül ez idő szerint a nálunk is ösmert Fontana a legjobb, akár a dresszőröket, akik közül a holtakat nézve Loiset-é, az élők sorában Schuhmanné a pálma, minden téren azt látjuk, hogy a ló szellemi képességei, ügyessége, gimnasztikája rohamosan fejlődik, és azt a hitet kelti, hogy oly terrénumra akadtunk, amelynek legérdekesebb tényezőjét még nem is ösmerjük. A lóban még egy csomó trük rejlik, emberére várva, aki napvilágra tudja őket csalni.

Ma már az olyan mutatvány, mint lépcsőn föl- és lemenni lovakkal, meglehetősen vieux jeu. Akármelyik vadászló megteszi s aki látta azokat a mászásokat és csuszásokat, amelyekkel egy-egy falkavadászat jár, nem fog megrémülni ama kinématogrammokon, amelyek az ösmert olasz tiszti gyakorlatokat (lejtőn való lesiklásokat) ábrázolják. Ausztráliában a lovakat már arra is megtanították, hogy

Révai Miklós, rajztanitó

Győri Szemle, 1930.I. 13-25.

Bedy Vince: A győri Nemzeti Rajziskola története.

Pévai Miklós 1.

1971-ben a Petőfi Irodalmi Muzeumban emlékkiállitást rendeztek Pévainak a XVIII sz. irójának, nyelvtudosának és a rajztanitás egyik hazai elinditójának munkásságából. 1752-ben született Nagyszentmiklóson, gimnáziumi tanulmányait a szegedi piaristáknál végezte.

Paál Ákos: Emlékezés Pévai Miklósra Rajztanitás 1972/1 1.old.

.

RÉVAI Miklós

A kaplonyi ferences templom és zárda. Homlokzat és alaprajz, Révai Miklós tolltajza és vizfestménye, OL Károlyi lvt. ltsz. T.20.105

ld. Kovács Ágnes: Károlyi Sándor.Bp.,1988 217,229.p.

intézmény azt tes
heti majd, ami a f
hivatása, amire re
Most azonban örül
nak, hogy a kultúr
tisztelt háza, a mú
renczy centenáriun
ungvári *Petőfi-szo*
tását követően Fer
ni kiállítást kért, h
egy nem protokol
is reprezentatív,
elemzőnek, tanulm
gűnek mondható,
teljesebb, alaposal
merését, megis
célzó kamara ki
ami persze itt még
szen valósulhatott
ahogy a tematiká
egyébként megen
megkívánta volna.
mondani például
ták, gipszek bemu
fiatalkori *Önarcke*
ka Olga portréjár
kyről, és a sort
sen még foly
Ugyanakkor, nén

* Elhangzott a Szo
és Tudomány Házá
czy Béni emlék
megnyitóján

A szegedi piaristáknál már akkor rajzot és polgári épitészetet tanult.1969-ben Kecskeméten belépett a piarista szerzetbe. A szigoru fegyelmet nehezen birta,1974-ben Nagykárolyba került.Itt ismerkedett meg Károlyi Antal gróffal,aki pártfogásába vette és Bécsbe küldte,hogy rajzot és épitészetet tanuljon.

Paál Ákos:Emlékezés Révai Miklósra

Rajztanitás 1972/1 1.old.

1778 őszén a nagyváradi Nemzeti Iskolán rajztanitó, majd 1780-ban a nagyváradi Akadémián a filozófia tanára lett. Egymásután irta tankönyveit a nemzeti iskolák számára. Még 1780-ban elhagyta Nagyváradot és ujból Bécsbe ment, ahol főuri házaknál nevelősködött. A rajztanitással Révai 1787-ben került ujra közvetlen kapcsolatba.

Paál Ákos: Emlékezés Révai Miklósra

Rajztanitás 1972/1 1.old.

1778-ban alakult a győri nemzeti főiskola, 1787-ben Révai a győri rajziskola vezetője, ill ez esetben a megindítója és szervezője lett. Révai felvilágpsult nézetei miatt több izben összeütközött az egyházi hatóságokkal. 1795-ben összeütközésbe került a várossal, lemondott állásáról és megvált Győrtől, de nem a rajztanitástól.

Paál Ákos: Emlékezés Révai Miklósra
Rajztanitás 1972/1 2.old.

Révai Miklós, rajztanitó

7.-8.-kép. Roszkán oszloprend rajzok Révai Miklós győri rajztanitó vázlatkönyvéből.- Fekete repr. 365.old

SZABOLCSI HEDVIG: Bútorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "Secretaire" 257.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

L.RÉVAI MIKLÓS, rajztanitó

Magyarországon a középeurópai igazodásnak megfelelően a secretaire csak a XIX.század első évtizedeiben válik ismertté és használtta. 360.old. 3.jegy.-L.Révai Miklós győri rajztanitó jegyzetei között egy secretaire tipusu irószekrény vázlata,1800 előt.Horváth István hagyatéká ból. 367.old

SZABOLCSI HEDVIG: Bútorrajzok egy kőszegi rajziskolá- ból és egy kőszegi"secretaire". 257.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

Révai Miklós

rajz Révai hagyatékából

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

BIBÓ: A MAGYAR ÉPITÉSZETI SZAKIRODALOM KEZDETEI

OLD. 50

Révai Miklós

Még egyszer Révai és a győri rajziskola kérdéséhez

c. irt Szabolcsi H. /Ars Hungarica IV.1976/

2.sz.207-226.

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

BIBÓ: A MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZETI SZAKIRODALOM KEZDETEI

OLD. 50

RÉVAI MIKLÓS, rajztanitó

Stegmüller Ferencnek 1818-as remekrajzán megtartja a oszloprendek eredeti,a rajziskolában tanult minták szerinti arányait,amint ezt a győri rajztanitó,Révai oszlopren-rajzai és a rajziskola minták egykoru előképei is bizonyitják, 364.old. 6.és 7-8.képek.

SZABOLCSI HEDVIG: Bútorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secretaire". 357.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

Révai Miklós

könyve "Várasi épitésének eleji" melyben saját elgondolásai is tükrözödnek

NÜVESZET ÉS FELVILÁGOSUDÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

BIBÓ: A MAGYAR ÉPITÉSZETI SZAKIRODALOM KEZDETEI

OLD.

Révai Miklós 1750-1807

1780ban jelent meg a Váras épitésnek éleji
m elyet nagyváradi rajztanárságaidején1778-1779
között irta. 1777-1178-ban Károlyi Antal költségén
több hónapot töltött Bécsben, hazatérve az ujonnan
felállitott nagyváradi nemzeti iskolánál rajz és
épitészet tanára lett.

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

Bibó: A magyar épitészeti szakirodalom kezdetei

old. 46.

Révai Miklós

1786tól a győri normális iskola mellett müködő önálló rajziskola tanára volt

MÜVESZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

Bibó: A magyar épitészeti szakirodalom kezdetei

old. 46

Révai Miklós

Tatán a piaristáknál nevelkedve ismerkedett meg a rajz, az építészet fontosságával. 1773-76 között Nagykárolyban él.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972 138 l 33 l

Révai Miklós

Mecénása Kőrösi Antal győf 1777-ben
fél évre Bécsbe küldi, hogy ott épitészeti
tanulmányokat folytathasson. Az év végén
már vállja rajztanitói állás Nagyváradon.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bécsi-
művészet a 18-19 sz. fordulóján, Budapest,
1972. 138 l 331

Révai Miklós

Az ujonnan megnyilt nemzeti iskolában kezdte meg a rajztanítást. Nagyváradon több tankönyvet irt, e városban azonban nem tartózkodott sokáig.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-művészet a 18-19 század fordulóján.
Budapest, 1972 138 l 34 l

Révai Miklós

Többször jár Bécsben, 178-84-ben Pozsonyban lakik. 1787-év kezdetével Győrött rajztanári állását kezdi meg. 1795-ben válik meg attól.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútorművészet a 18-19 század fordulóján. Budapest, 1972 1381 34 l

Dévai Miklós

Az győri rajziskola 1787-es leltárából pontosan megismerhetjük azt a metszetes mintaképletet, amelynek alapján a rajztanítás folyt.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 sz. fordulóján, Budapest, 1972 138 l 34 l

Kévai Miklós

Nem tisztázott, hogy a nagykárolyi nemzeti főiskola a mester terve alapján épült-e fel? 1780-ban tervet képitett az iskola épületére.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

361

Révai Miklós

feltehetően a bécsi építészeti akadémión tanult 1777-ben.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján. Budapest, 1972

Révai Miklós

1781-ben hagyja el Nagyváradot.
Utódja Siegworth József.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-
művészet a 18-19 század fordulóján, Bu-
dapest, 1972

41 l

Révai Miklós

tanítványa, majd utódja a győri rajziskolában Halper Mihály.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján.
Budapest, 1972

421

Révai Miklós

a Győrben működő rajztanárt 1795-ben kiváló rajztanárként ismerik el.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormű vépet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

460

Révai Miklós

1795-ben öpszeütköpésbe került környezetével, lemondott állásáról és elment Győrből.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19-i század fordulóján. Budapest, 1972

481

Révai Miklós

polgári épitészet és rajz oktatója Tatán Schindler József volt.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972 138 l

361

Révai Miklós

utóda a nagyváradi rajziskolában.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-
művészet a 18-19. század fordulóján, Bu-
dapest, 1972

601

Révai Miklós

az 1792 évi iskolai pünidejében három hétig Bécsben képezi magát a rajzolásban és építészeti ismeretekben.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

691

Révai Miklós

tanítványa Győrből Czeglédi István rajztanító.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

Fil

Révai Miklós

1795-ben elment Győrből, több tanszéket pályázott meg a pesti egyetemen; három évre Esztergomba került tanárnak. Utóbb Sopronban telepszik le.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Bp. 1972 721

Révai Miklós

tanulmányok a mester vázlatkönyvéből: 318–344 p. reprodukciók.

Szabadi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19. század fordulóján, Budapest, 1972

Révai Oszkár

praktikus gáz-takaréktüzhelye jó hatással van a házi asszonyokra

Bruyey Gyula: Az ipari forma története Magyarországon Akadémiai Kiadó 1974

29.o.

Révai Oazkár

praktikus gáz-Tüzhelyt tervezett.

Ernyey Gyula: Az ipari forma története Magyarországon
Akadémiai Kiadó 1974 29.o

Révai Oszkár

Konyha 1903

asztalosmunka: Mócsay József

tüzhely és öblögető Révai Oszkár

rézedény: Jancsurák Gusztáv

konyhaberendezés Wigard Ede

Ernyey: Az ipari forma története Magyaországon

Akadémiai Kiadó illusztráció

MDK

Révai Oszkár

Diner-Dénes: Lakberendezési tav. kiáll. M.I. 1903.
május. 3.sz. 121 l.

Révai Ödön
Szinyei Társaság meghivott tagja
Szinyei Társaság VII.kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

GRANACCI, FRANCESCO (firenzei festő, 1477—1543)

Mária halála

Háromkarélyos felső díszítésekkel.
Fa, tempera, olajjal aláfestve, 33·5 × 63·5 cm.

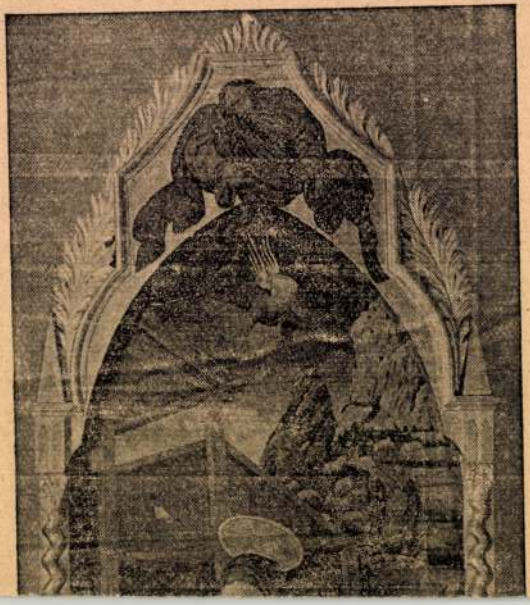

MDK

Révai Ödön

Választmányi ülés 1907. dec. 15. 3.sz. ... Műcsarnok 1907. 13-14. l.

Revár Pálné

unikedvelő szobrász

Sepsiszentgyörgy

l.

Ezredéves Kiáll

XX. cs. 34. l.

Grafika Kévai S.: (pipázó férfifej)

Kévai S. és Barkos L. a csepeli kép-
zőművészeti Szakad-iskola növendé-
keinek tanulmányai.

Szakad Nép 1948 okt. 1.-

Kovács S. grafikus

Kovács S és Bartos L. a szepeli
képpőszűvészeti szakad iskola
nőrendé heinek tanulmányai.

Szakad Nyp 1948 okt. 1.

REVÁK ISTVÁN

Tárlat Revák István munkáiból

Székesfehérváron, A Szabadművelődés Házában Revák István képzőművészeti munkáiból nyílik kiállítás január 8-án, csütörtökön 18 órakor. Bevezetőt mond dr. Kovács János.

Fejér Megyei Hírlap 1998. 05. 07.

Rēvaranyos
(Szabolcs m)

26

RÉVARANYOS (Szatmár)

Utazás, 1938.

R.K. TEMPLOM, XVIII. század, megújított.

MDK

Révay József

Képzőművészet 1934. VIII. 74.sz. 144.l.

		U. a.	2700 –	
			49 70	
		½ ‰ alk. d.	2·49	
ápr.	27.	Jegyzék szerint	27,320 –	
		½ ‰ alk.	13·66	
ápr.	30.	Készlet leltár szerint		10,000
"	30.	" " "		
"	30	" " "		
				95000

Révay

R. *(Révay)* 3. *Eliza* bárónő, festő és grafikus, * 1835 körül. 1854—55. Pesten a Marastoni akadémiában tanult. 1857-től felsőmagyarországi (Blatnica romja Túróc megyében, Szklabina várának romjai télen) és eszményi tájképeket állított ki a Pesti Műegyletben. Ismeretes egy báró Révay Györgyöt ábrázoló kőrajza 1859-ből.

R-gy. II., 362 l

Révay Eliz bársné

marasztani okad.
1854–5
dicsvét

N1 14 l

18

Révay Eliza bárónő

pstó Pest.

műeszlet.

1857. máj.–jún.

L.

v. Révay Erzsébet

bárónő.

Révay Eliza bárónő

Pesten. Marastoninál tanult.
1857. máj.-jun. kiáll. Műegylet:
Blatnica romja Turócmegyében,
olajf., báró Révay György tulajd.

Révay Erzsébet bárónő Pesten

1858. febr.-márc. kiáll.: Eszmé-
nyi tájkép „Von einer Palme" c.
Heine költemény után, olajf. —
Eszmeinyi tájkép „Ein Fichtenbaum"
c. Heine költemény után, olajf.
1860. febr.-márc. kiáll.: Szkla-
bina várának romjai télen, olajf.

Leconte, Georges v. 216.

Révay Gyula.

Az RM. képzőművészeti iskola növendéke portrét rajzol.

Világosság, 1952. febr. 1.

Író: Réray Elis

B. Réray György (aláírás.) Könyomat, folio. Jelz.: Elise Réray 1859.

Réray Elise

Báró Réray György:

Térden alól, ülve, szem közt. Jobb kezével a párnázott támlásszék karfájára nehezedik s gyűrűs balját térdén pihenteti. Előrefésült haja s kegyesre pödrött bajusza ősz, arcza pedig leberetvált. Nyakkendője fekete, mellénye kivágott s kabátja kettős elejű. Feliratta a kép alatt aláírásának másaképi:

„B: Réray György"

balra: „Elise Réray 1859"

s jobbra: „Ged. bei Jos. Stoufs, Wien".

Könyomat, az alak nagysága 16.5 %.

Kőre rajzolta: Reray Elise 1859.

Lásza 8296 (chin. pap.).

4/94 № 150.

Réray

Lykanemzromantika
86.186 l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Réval

Réval. 1942 nov. 28.

— **Engedély nélkül terjesztik a Kormányzóhelyettes Ur özvegyének és kisfiának képét.** *Eliássy* Sándor dr., a m. kir. rendőrség budapesti főkapitánya csütörtöki 329. számú napiparancsában közli a rendőrtestület tagjaival, hogy a Budapesten *Holyek* Lóránd felelős kiadásában megjelenő és a *Pallas* nyomdában előállított 60×45 cm nagyságban készült, az elhunyt Kormányzóhelyettes Ur hitvesének és kisfiának mellképét ábrázoló mélynyomású sajtótermék elkobzását elrendelték. A mellkép jobb alsó sarkán „*Réval 942*" jelzés látható, míg a kép alatt „Mindent a hazáért" felirat található. A kép terjesztésére engedély nincs. A főkapitány rendeletére a mellkép bárhol található példányait le kell foglalni és további terjesztését meg kell akadályozni. A lefoglalt képeket a budapesti főkapitányság bünügyi osztályának kell megküldeni. *(MOT)*

Erika

Budapest XI.
Lágymányosi út 16.

br.Révay Alice F.M.19.2

Marastoni tanitv. Kőrajzba is sokszorositotta br.Révay Gy. arcképét, 1857 kiálli tt Pesten felvidéki tájat. /Ly.N.r. 1o5./

Révay Eliz

Viz és olajfestményeire jutalmat kapott a biráló bizottság elismeréseként a Marastoni festészeti akadémia növendékei között, -irja az Iró és Müvészet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1853. okt. 13.
56. sz. 1125-1127. lap

Révay Erzsébet

"Különös dicséretet"kapott a Marastoni festészeti akadémia végzett növendékeként, -a növendékek tárlatán- kiállitott müvére,-közli az Intézetek c. rovat.

Családi Lapok, Pest, 1854. II. félév.
5. sz. 235-236. lap

br. Révay Eliza

Dicséretben részesült a festészeti akadémia növendékeinek kiállitásán szereplő müvéért.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
5. sz. 231. lap.

Révay Edit fotóm.

Petőfi ebédbő

Csek M: Négy fiatal művész kiáll. a Szinyei t. termben

Szodalmi Ujság 1956 VII évf. 21. n. május 26, 6 l.

Révay Edit — Bolgárral szemben — szinte poláris ellentétet képvisel. Megszerette és talán már meg is szokta azt a fajta divatos hangulatfestést, ami úgy elterjedt, hogy már nem is igen tudjuk ki kezdte. (Mindenesetre a Képcsarnok évek óta tele van vele). A vehemens ecsethúzások, az ügyesen egymás mellé rakott komplementer-színek, a ravaszul, véletlenszerű kompozíciós elrendezések sablonná, modorrá silányultak már. A sokarcú valóságot nem is követhetik jól, mert több a vélt artisztikum, mint a valódi élmény, és az un. „festőiség" mögött alig találunk közös érdekű mondanivalót. Pedig Révay Edit tehetséges művész (bizonyítja ezt „Peteki ebédlő" című vázlata, ahol — ha Bonnard nyomán is — képes kilépni a „választékos" tetszetősségből. Csak — mint annyi más fiatal — ő sem él benn társadalmunk életének eleven körében... Keveset vesz észre világunkból. A további utat jóval szélesebbre kell vennie.

~~Ake~~ Csek Miklós
Izvestiai Ujság
1956 V. 26

Révay Éva

MDK

Virágok

Műcsarnok 1925 Iparművészeti Társ.
Kiáll.

B. RÉVAY FERENC FEGYVER-GYŰJTEMÉNYE

Waffensammlung des Baron Franz v. Révay

a tövén ⟨9 cm.⟩, hegye felé folyton keskenyebb lesz, ugy hogy hosszukás háromszögnek felel meg. Az elefántcsont markolat aranyozott rézzel van ellátva. A penge mindkét oldalán dömöckölt, lombozatos diszités és csoportozatok ⟨szárnyas Victoria, póznán vértet és paizsot tartó fiatal ember, közben bika, melyet egy fiatal ember szarván fog, stb ⟩ láthatók. A penge közepét széles szalagban egyik felől FATIS · RE · REGITVR · MORTALE · GENVS ·, másik oldalán: OMNE · SOLVM · FORTI · PATRA · EST ·, a markolat bronz lemezén: PROPTER + CANES + ET, más felől: HOMINES + BESTIALES fölirat foglalja el.

A tulajdonképeni családi fegyvertár a XV. századig megy vissza. Abból az időből való, egy Zsigmond idejebeli, kétélü egyenes kard ⟨11. sz.⟩, kettős csonka kupból szerkesztett markolatgombbal, minők az Anjouk kezdtek divatba jönni s jó másfél századig eltartottak. A kard, bár a hegye felé csonka, mai állapotában is 104 cm. hosszu, mig a penge szélessége 6 cm. A Jagellók korából 1500 körüli évekből való két szintén egyenes és kétélü kard ⟨10, 12. sz.⟩, melyeknek a hossza 123 cm., a penge szélessége azonban 4·8—5 cm. Mig előbb az egyenes keresztvasakat kedvelték, ugy hogy a kardot keresztnek is lehetett használni, ezeknek a keresztvasa lefelé hajlik s vége felé lemezzé szélesedik, középrészén pedig egyik ökölvédő gyürütaggal van ellátva. A gomb is nagyon változatos lett ezen időben; egyiknél alapjaikkal érintkező kettős hatoldalu gulából van szerkesztve, másiknál középen gerincelt négyszögü lemezből áll. Mindegyik el van látva beütött bélyeggel, és pedig amannak a bélyege rövid szablya, emezé A betü. A XV. század második feléből való egy solingeni pengéjü dragonyos kard ⟨13. sz.⟩, melynek vércsatornájába farkasjegy és × ⟨× 4 × 4 ×⟩ számjegy van beütve; a gömbben végződő egyenes markolat egy harmadik által odakötött kétágu ellenzővel s alul két átlyukgatott lemezzel van ellátva.

A XVII. századbeli magyar szablyák pengéje rendesen török vagy perzsa. Ez az idő volt a keleti acélpengegyártás virágkora, melyhez hasonló finomságut legfeljebb a mór kardgyártás főhelyén, Toledoban tudtak előállitani. Nálunk leginkább Csetneken készitettek fringia pengéket, ezeket azonban felülmulták a solingeniek, mig az olasz ⟨genuai, velencei «frank» azaz frangia⟩ pengék különösen a XVI. század második felében voltak elterjedve. A keleti pengéjü s berakott ezüst diszitésü szablyák közül való ⟨14. sz.⟩ egy erős görbületü, hagymafejes markolatu török kard aranynyal kirakott föliratal, markolata vas, fa hüvelye kék bőrrel van bevonva. Gyakori XVII. századbeli szablyáink közt az olyan, melynek török feliratát két egymásba tolt háromszög, az u. n. Salamon vagy Szulejmán pecsétje zárja körül. E misztikus jegy, mint varázslat ellen védő szimbolum, nagyon el volt terjedve a mohamedán világban, egyelőre tehát nem tartjuk igazoltnak azt a föltevést, hogy az ilyen jegygyel ellátott pengéket szalonikii zsidók készitették. A Révay-gyüjtemény itt bemutatott kardja ⟨15. sz.⟩ szépen dömöckölt erős görbületü pengéjét mindkét oldalán berakott arany föliratok diszitik. A markolat, mint a balkáni szablyák rendesen, két fekete szaru-lemezből áll s ezüst oroszlán főben végződik. A fekete vászonnal bevont fahüvely felső része s alja dombormüves lombozatokkal diszitett ezüst lemezpántba van foglalva. A harmadik szablya ⟨16. sz.⟩ a XVII. század vége felé Erdélyben volt nagyon elterjedve. Perzsiai eredetü s niellós ezüst keresztvassal és pántolással van ellátva s gránáttal és karneollal diszitve.

Ugyancsak perzsa eredetü a 16-ik és 19-ik sz. a. két diszkard is, egyiknek ezüst keresztvasán és pántolásán apró gömböcskékből álló diszitéssel. A kuruc idők vagy a közvetlen ezután következő tizedek emlékei közül való a 17-ik sz. diszkard, a markolatgomb végső lapján a blatnicai és szklabinai b. Révay-család cimerével, ötágu koronából kiemelkedő balra néző és első lábaival virágot tartó kutyával. Fölszerelése dombormüves aranyozott ezüst, kengyeles markolatának alakja tipikus magyar, mely ép a kuruc korban kezd föltünni s több mint egy századig tart s állandósul a Mária Terézia koru és 1848/49. közti huszárkard markolatokban, mig a 18. sz. a.

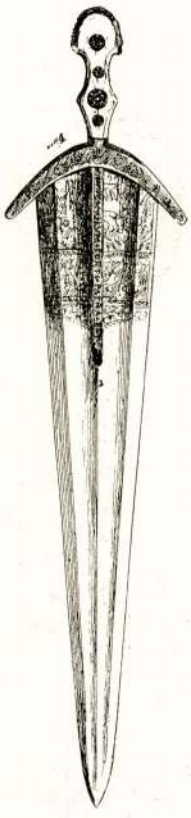

8

VELENCEI CINQUEDEA
⟨8. 9. sz⟩ a XVI. századból.
Cinquedea, XVI. Jahrhundert.

1/1

9

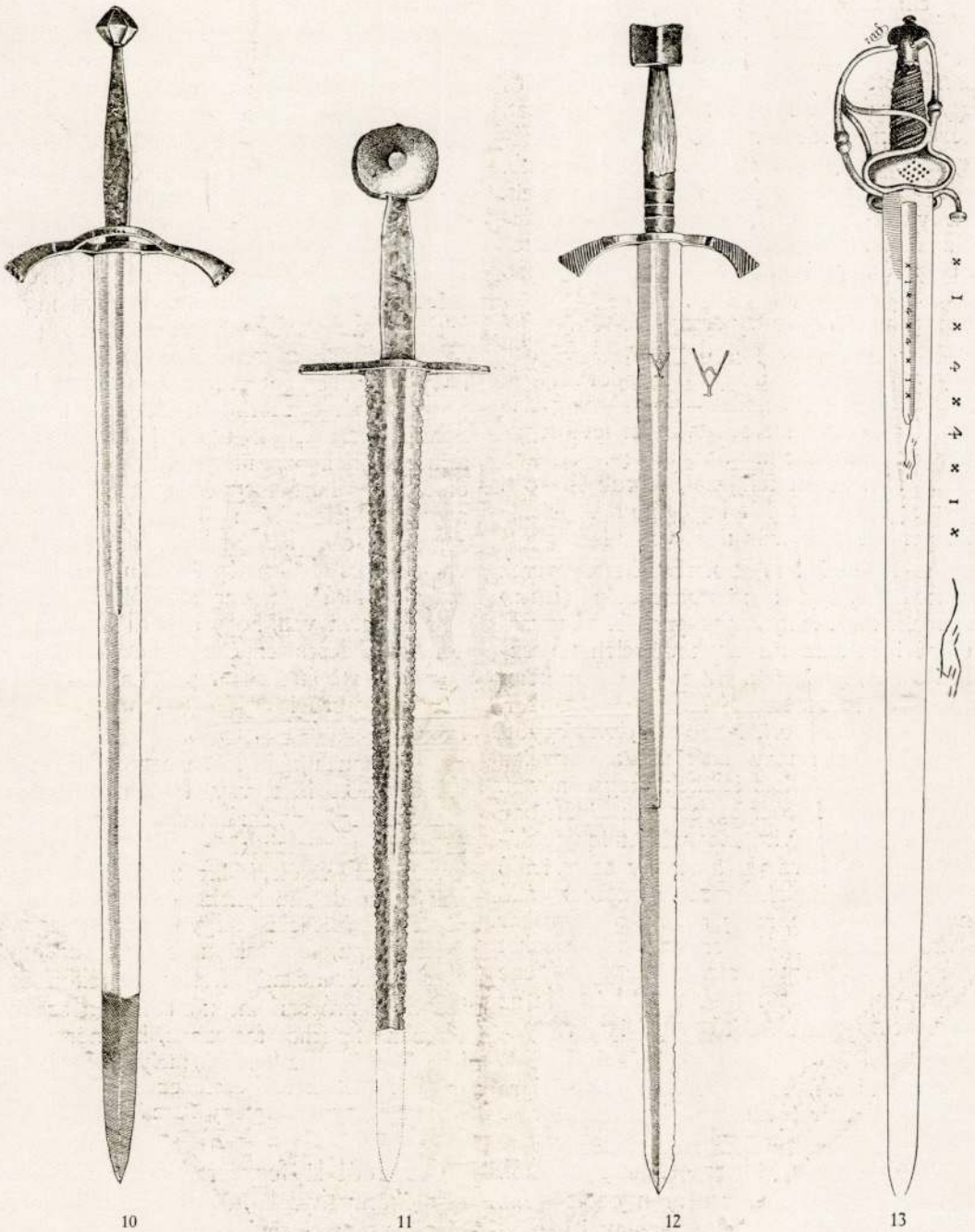

10 11 12 13

10-14. XV. századbeli KARDOK. 10, 11, 12. Jagello korai; 13. XVII. század. — 10-14. Schwerte aus dem XV. Jahrhundert 10., 11., 12. Jagellozeit. 13. XVII. Jahrhundert.

M. N. Muzeumot, remélem ugyanis, hogy beható és szakavatott ismertetésük nem fog elmaradni e lapok hasábjairól.

A családi kincseket követték a különböző várkastélyokban levő fegyverek. 1880-ban adott 53 jobbára középkori fegyvert, egy Karolingkori leletet, páncélt, sisakokat, középkori kardokat, buzogányokat, csákányokat, alabárdokat, sarkantyukat stb. 1881-ben oda ajándékozta a diszfegyvereit, magyar diszkardokat, gyöngyházzal s elefántcsonttal kirakott puskákat, hires mesterektől készitett pisztolyokat, számszerijjakat, pallosokat, hegyes tőrt, buzogányokat, diszes handzsárokat, perzsa tőröket, keleti késeket, összesen 85 darabot. 1884-ben egy vasinget és sodronygallért adott. Végül az 1896-ik évi ezredéves országos kiállitás alkalmával a mossóci várban levő fegyvereket adgácsolta át, u. m. sisakot, mellvértet, számszerijjakat, kuruc pallost, pisztolybaltát és két buzogányt. A kiállitásban azonban már nem vett részt.

A jellemzőbb és diszesebb fegyverek ismertetését egy őskori bronzsisakkal ⟨1. sz.⟩ kezdjük meg, mely egyik legrégibb magyarországi emléke a gallok délkeleti terjeszkedésének, körülbelül Kr. e. 400-ból, a korai La Tène-időszakból, amelyet az akkori kelta—germán terület kulturájával együtt a gallok egy nagy kiterjedésü schweitzi temetőjének nevéről jelöltek meg e néven. Ugylátszik, Turócmegye ezen időtájban fontos szerepet vitt. Épen Blattnica vidékéről való a Révay-gyüjtemény egy kiváló darabokból ⟨diadéma, nagy fibula⟩ álló nagy bronzlelete, mely a bronz- és vaskor közti átmenet idejéből származik. A sisakot több más magyarországi kora-La-Tène tárgygyal együtt Reinecke Pál irta le az Archaeologiai Értesitő 1898-ik évfolyamában.

Egy másik, ezen vidéken napvilágra került, de már jóval későbbi időkből való lelet a Karoling-korszakba tartozik.

A leletet, mely áll berakott diszes kardból, nyilcsucsokból és erősen aranyozott bronz övrészekből, sok ideig a szklabinyai várban őrizték s az irodalomban blattnicai lelet néven ismeretes, ami esetleg helyes lehet az övrészekre, ellenben a kardról s a nyilcsucsokról az 1876-ki régiségtári napló 241-ik száma alatt azt a bejegyzést találjuk, hogy Turócszentmártonban találták egy sirban.

A diszes kard, különösen, ha hozzájuk tartoznak az aranyozott bronz övrészek is, nagyon előkelő emberé lehetett. Markolatát bevert arany és ezüst szalagok, körök, félkörök, görbe vonalak s emberarcok diszitik, a penge rövid ⟨egész hossza 69 cm.⟩, de annál szélesebb ⟨6·3 cm.⟩, mint általában az ezen időbeli kardok. Részletesen szólt róla a hires norvég régész, Undset I. az Archaeologiai Értesitő 1890-ik évfolyamában s kimutatta, hogy annyira hasonlit a norvég muzeumokban őrzött VIII—IX. századbeli Viking kardokhoz, hogy egy helyen kellett készülniök, még pedig Undret szerint a Rajna vidékén, honnan kereskedők utján jutott egyfelől a normannokhoz, másfelől Felsőmagyarországba. Turócmegyének ezen időben nagyobb jelentősége lehetett, mint az Árpádok első századaiban, amidőn gyér vadász- és halásznépség tanyászott itt, mely a királyi udvar szolgálatában állt. Minden arra vall, hogy a kard Szvatopluk korának becses emléke s nem lehetetlen, hogy Szvatopluk valamelyik fia vonta meg magát a turóci erdőségekben a honfoglalók elől. ⟨Lásd 2. sz.-t.⟩

1880-ban ujabb Karolingkori tárgyakat ajándékozott b. Révay F. a muzeumnak. Ehhez kengyelek, sarkantyuk, lándzsa, balta és zabla tartoztak ⟨3—7. sz.⟩, kétségkivül lovassirból valók s bizonyára összefüggnek a karddal, melynek történelmi jelentőségét ezen kisebb tárgyak adják meg. A széles talpu, félköralaku kengyel, az egyszerü tüskével ellátott hosszukás féltojásdad idomu Figaró sarkantyu s lándsa a szokott Karoling-tipushoz tartoznak, különösen jellemző a szakállas lándzsa, melyből 1880-ban hazánk területéről csak ez az egy volt ismeretes, azóta mintegy tizre fölszaporodott a számuk.

Az 1881-ki fegyveradomány közt volt egy ökörnyelvalaku, XVI. századbeli, igen diszes velencei rövid kard, u. n. cinquedea ⟨8—9. sz⟩, melyet Pulszky Károly ismertetett az Archaeologiai Értesitő 1882-ik évfolyamában. A markolatával együtt $64^1/_2$ cm. hosszu kard pengéje igen széles

B. RÉVAY FERENC
FEGYVER-
GYŰJTEMÉNYE

Waffensammlung des
Baron Franz v. Révay

3

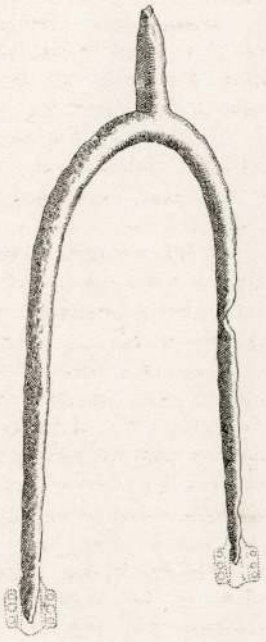

4

7

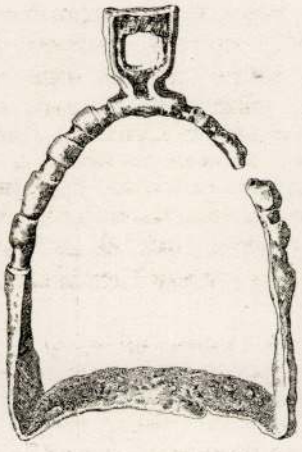

5

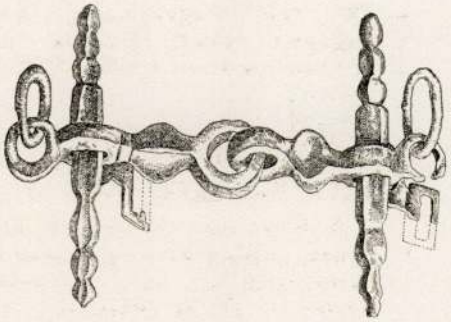

6

16 3–7. sz .Turócszentmártoni Karolingkori LOVAS SIRLELET — Funde aus einem Reitergrabe in Turóc-Szent-Márton, Karolingerzeit

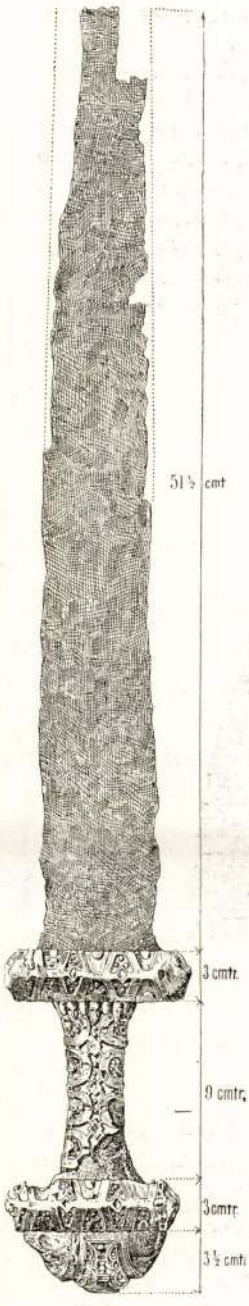

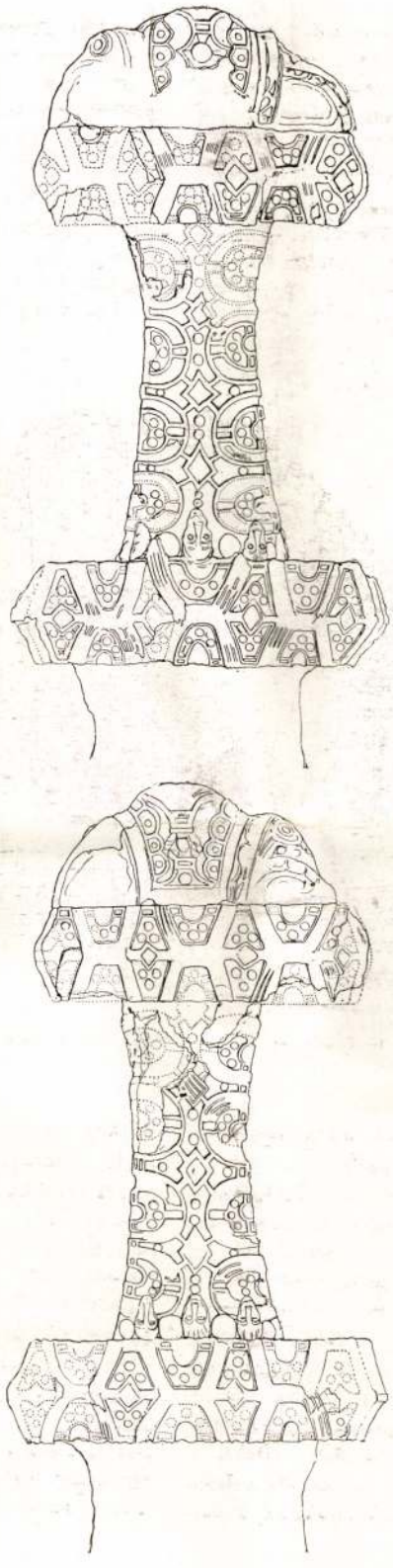

2. sz. A BLATTNICAI KARD néven ismert turócszentmártoni Karoling-kard.

Schwert aus der Karolinger Zeit; das sog. Blattnicaer-Schwert; gefunden in Turóc-Szent-Márton, Ungarn.

B. RÉVAY FERENC FEGYVER-GYÜJTEMÉNYE

Waffensammlung des Baron Franz v. Révay

tudat hiányában ne feszegessük ezeket. Tartozunk azonban az elhunyt emlékének azzal, hogy egyáltalában nem feledkezett meg a nemzetről, műkincseit s különböző gyüjteményeit az 1876—1896 közti időben egymás után a M. N. Muzeum régiségtárának ajándékozta. De már a hetvenes évek vége felé annyira elzárkózott a nyilvánosságtól, hogy igazán fejedelmi ajándékáról csak kevés beavatott tudta, kitől származik, a nagy közönség előtt sőt még másután megvált gyüjteményeitől s a M. N. Muzeumnak engedte át.

1879-ben odaajándékozta a nagyértékü családi kincstárt, melyet Pulszky Ferenc irt le az Archaeologiai Értesitő 1879-ik évfolyamában. Külön szekrényt tölt meg ez az igazán fejedelmi ajándék, mely a remek ötvösmunkák és történeti emlékek gazdag és változatos sorozatát foglalja magában a magyar és augsburgi ötvösség fénykorából, köztük a Nyáry Pál részére

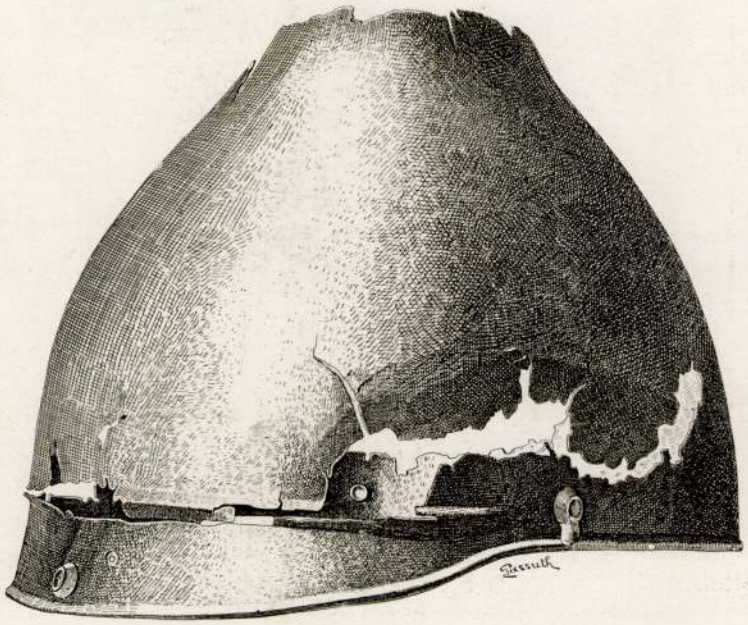

1. sz. Blattnicavidéki korai LA-TÈNE BRONZ SISAK. — Helm von Blattnica-Gegend aus der Früh La-Tène Zeit.

a muzeumi naplóban is sok ideig ugy szerepelt, mint Névtelen ajándéka.

1876-ban még részt vett az ősrégészek és anthropologusok Budapesten tartott nemzetközi kongresszusában, melyen ő is kiállitotta becses őskori gyüjteményét, a szebeszlói és blattniczai kő- s bronzkori és kora La-Tène leleteket, a diszes láncról csüngő szebeszlói fibulát, a blattniczai bronz diadémát, mindezeket erdélyi őskori és római, valamint egyptomi tárgyakkal együtt julius 25-én és október 10-én a régiségtárnak ajándékozta. De aztán mindinkább visszavonult a nyilvánosságtól. Egykészült XV. századbeli diszes kehelylyel, mely a magyar sodronyzománc művészet egyik legritkább emléke. A nagyszerü gyüjtemény 110 darab tárgyból állt s hozzátartozik az ötvösmüveken kivül egy Wallbaum Mátyás által ébenfából készitett házi oltára is, belső felén A⟨nton⟩ M⟨ozart⟩ mestertől pergamenre festett igen finom kivitelü miniature-ökkel ékitve. E két darab megemlitésével csak épen fel akartam előlegesen is hivni a figyelmet azokra a müremekekre, melyek a különcnek és embergyülölőnek ismert báró ajándékából már negyedfél évtized óta gazdagitják a

29-33. PISZTOLYOK a XVII—XVIII. századból. — 34-35. XVI. századbeli spanyol tőr — 36. XVI. századbeli lőportartó csonttal kirakva. — 29-33. Pistolen aus dem XVII—XVIII. Jahrhundert. — 34-35. Spanische Dolche XVI. Jahrhundert. — 36, Schiesspulverbehälter XVI. Jahrhundert.

B. RÉVAY FERENC FEGYVERGYÜJTEMÉNYE.

WAFFENSAMMLUNG DES BARON FRANZ V. RÉVAY IM UNGARISCHEN NATIONAL-MUSEUM ZU BUDAPEST.

Karácsony hetében, élete 80-ik évében halt meg a b. Révay-család turóci ágának utolsó tagja, b. Révay Ferenc, ki már jó idő óta a külvilágtól teljesen elzárkózva töltötte napjait Andrássy-uti palotájában, ugy hogy csupán cselédségével, különösen pedig kedvenc komornyikával, Reichl Jánossal érintkezett, ellenben nővére gyermekeit és unokáit egyáltalában nem engedte magához, sőt végrendeleteiben, melyek száma 1892-től fogva ötre szaporodott, teljesen kizárta az örökségből, a 30 ezer holdra rugó turóci uradalomból, ősi kastélyaiból, Andrássy-uti palotájából s az ingóságokból, melyek összes értéke körülbelül 12 millió korona s általános örökösének valamennyi végrendeletében említett Reichl Jánost tette meg. A lapok sokat irtak különcködéséről s általában pedig rossz néven vették tőle, hogy a nemzetről egészen megfeledkezett. De ez a vád nem egészen igazságos. Arról még lehetne szó, hogy őseitől öröklött nagy vagyonával máskép is rendelkezhetett volna, ámbár nem tudjuk, miféle nagy tragédia kergette bele a családjával való végleges szakitásba és az embergyülöletbe s milyen erős kötelékek füzhették ahhoz emberhez, kit általános erökösének tett meg? Pozitiv

A Gyüjtő 1915. 1—3. f.

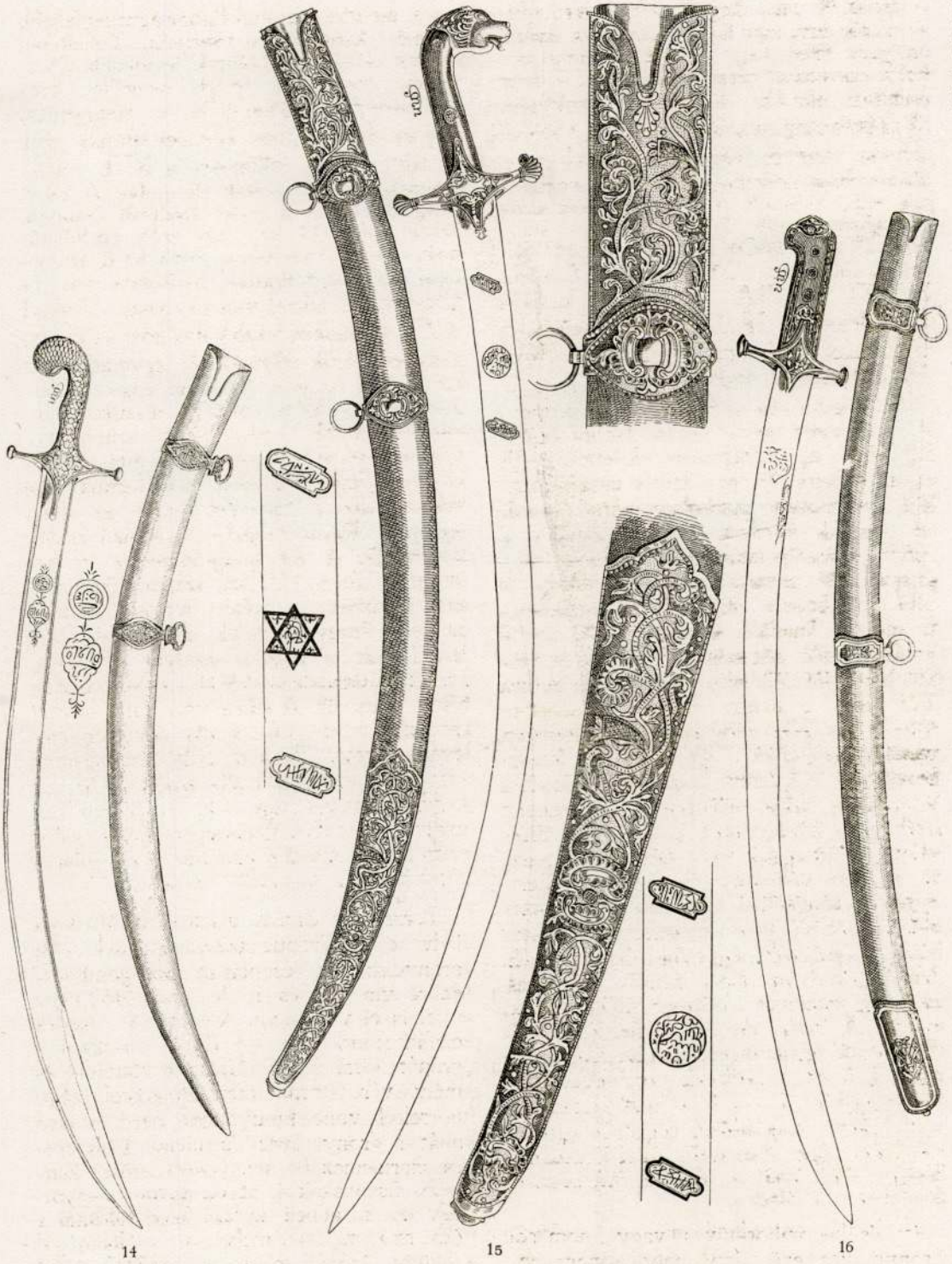

14 15 16

14-16. MAGYAR SZABLYÁK török pengével a XVII. századból. — 14-16. Ungarische Säbel mit türkischen Klingen aus dem XVII. Jahrhundert.

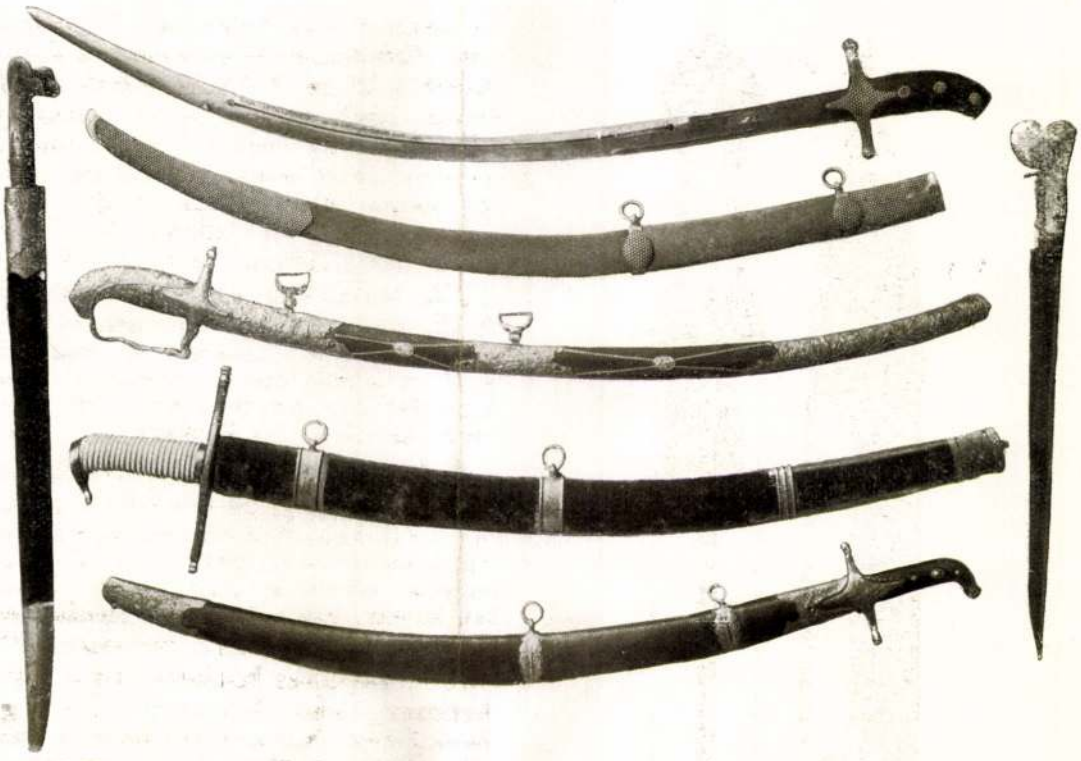

20 16-19 21

16-19. MAGYAR DISZKARDOK. — 20 21. két HANDZSÁR. — 16-19. Ungarische Säbel. — 20-21. Handscharen.

diszkard a XVI. század magyar szablyáihoz hasonló hosszu, egyenes keresztvasánál és aranyozott ezüst monoru lemezben végződő s madárfejre emlékeztető markolatvégénél fogva, melybe a b. Révay-család cimere van bevésve. E kard fölszerelése is aranyozott ezüst, a markolat vastag és rovátkolt elefántcsontból áll s a fahüvely vörös bársonynyal van bevonva.

A 20. és 21. számu handzsár a tipikus keleti fegyverek közé tartozik. Azelőtt a fegyvergyüjtemények keresettebb tárgyai közé tartoztak, Bosznia elfoglalása óta azonban oly sok került katonatisztek és más magángyüjtők birtokába, hogy ma a legszebb darabok is aránylag olcsón szerezhetők be. A diszesebbeknek, mint a fentebbieknek is, elefántcsont markolatuk szokott lenni, mely három vagy négy szeggel van a pengenyakhoz erősitve; diszitésük dombormüves vagy finom sodronymüves ezüst lap, mely a pengébe is átnyul s a ritkán hiányzó keleti föliratok körül ezüst lombozatokból áll. Gyakori a korall berakás is. A föliratok szerint nem igen mennek vissza a XVIII. század derekánál régebbi időbe, de akárhány van, mely csak néhány évtizeddel előzte meg az okkupációt. A fahüvely rendesen vörös bársonynyal van bevonva.

Perzsiában és a Kaukázusban van elterjedve ez a tőrtipus ⟨22. sz.⟩ s a berakott aranydiszitések és perzsa föliratok mellett sodronyműves és niellós ezüst ékitménynyel is el van látva. A markolat rendesen elefántcsont, fejét és tőrét igen gyakran gránát disziti. A széles penge közepén mély vércsatorna megy végig. A fekete bőrrel bevont fahüvely felső részét és alját sodronyműves és niellós ezüst pánt és szarulemez boritja.

A diszpuskák közt elsősorban is egy a XVII. századbeli kerekes vadászfegyvert ⟨23. sz.⟩ emlitünk, melyet vadászjeleneteket s különböző állatokat ábrázoló gyöngyház- és elefántcsontberakások és vésetek diszi-

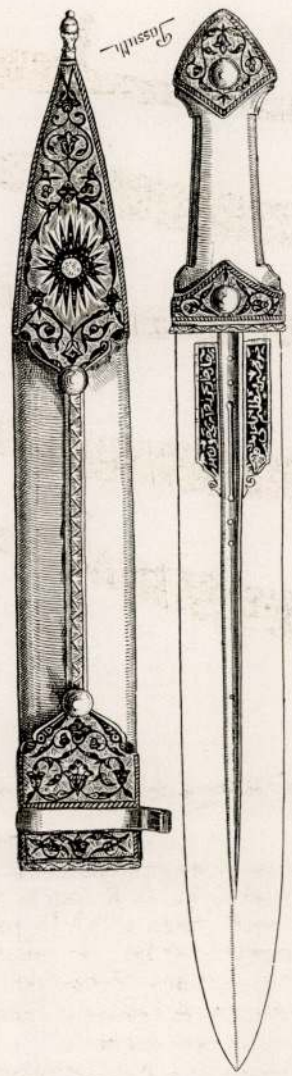

22

22. PERZSA TŐR.
22. Persisches Dolch

tenek. Mellette van egy lezsényi puska ⟨24. sz.⟩, melynek agyát és tusáját apró kerek s nagyobb szivalaku virágszirom és csillag idomu berakott gyöngyház- és csontlemezkék ékitik. Ezek a könnyü s csupán apróbb madarakra használt vadászpuskák a XVI. század második felétől kezdve egyetlenegy magyar, lengyel, cseh és baltvidéki uri háztól sem hiányoztak. Nevük, a magyar tezsényi, terzsényi, cseh-lengyel tesinka, csinka világosan utal arra, hogy készitésük főhelye Sziléziában, Teschenben volt. Elefántcsont- és gyöngyházberakások diszitik a 25. sz. XVII. századbeli kerék-lakatos puskát is. A XVIII. századból való a 26. sz. tölcséres csövü karabin, melynek csövét aranyozott arabeszk diszitės boritja, agya, nyaka, tusája kivert ezüst lemezzel van ellátva. A 27. sz. kerekespuska damaszk csövü s a XVII—XVIII. század közti átmenet idejéből való. A 28. sz. a. kovácsrevolver látható; ilyen revolverek nem tartoznak a ritkaságok közé, de inkább csak kuriózumok voltak, gyakorlati jelentőségük a hátul töltő fegyverek használata óta kezdődik.

A 29—33. sz. a. bemutatunk néhányat a gazdag pisztolygyüjteményből; van köztük XVII századbeli, lakatszerkezetén kétfejü sassal, rózsával s virágtartóban kosárral; nagyobb részük azonban XVIII. századbeli kornak; egy ezüsttel vert ébenfa agyu pisztoly csövét Domenico Bonomico, 1700 körüli puskaműves készitette, mig a lakatszerkezet Pietro Marinotól való; egy másik, vésett és aranyozott diszitésü csővel ellátott pisztolynál a puskaműves A. Nahiev; egy harmadiknak csövén értelmetlen görög betük vannak, a fölszerelő puskaműves Giosep Danelo ⟨?⟩ volt.

Két finom acélpengéjü XVI. századbeli spanyol tőr ⟨34—35. sz.⟩ járul ezekhez, mindegyiknek háromélü a pengéje; a markolata egyiknek vas és finoman csiszolt domborműves lombozatok ékitik, a másik markolata ébenfa, mely a pengenyakra van huzva s gombban végződik. A kulacsalaku lőportartó ⟨36. sz.⟩ a XVI. századból való, csonttal van kirakva s mindegyik férfi és női mellképpel ellátva.

A 37. sz. a. nagy csatabárd ⟨Godendac⟩ németalföldi eredetü a XV. század végéről, nyelének aljára azonban a XVIII. században egyik oldalon BERTSINI, másikon RAKOTZI. 1628. nevét vésték be.

Az 1826-ik évszám kizárja azt az esetleges feltevést, hogy II. Rákóczi Ferenc rodostói udvarának emlékei közé tartozott volna. A 38. sz. a. a b. Révay-család buzogányai közül mutatunk be egyet; ez a körtéhez hasonló gerezdes fejü tipus a XVII. századból való. 39. sz. a. van egy baltából, kerekespisztolyból és bunkósfejü

28

21 23 26 24 25

24 DISZPUSKÁK a XVII—XVIII. századból és KOVÁCSREVOLVER XVII. századból. — Prunk-Gewehre aus dem XVII—XVIII. Jahrhunderten.

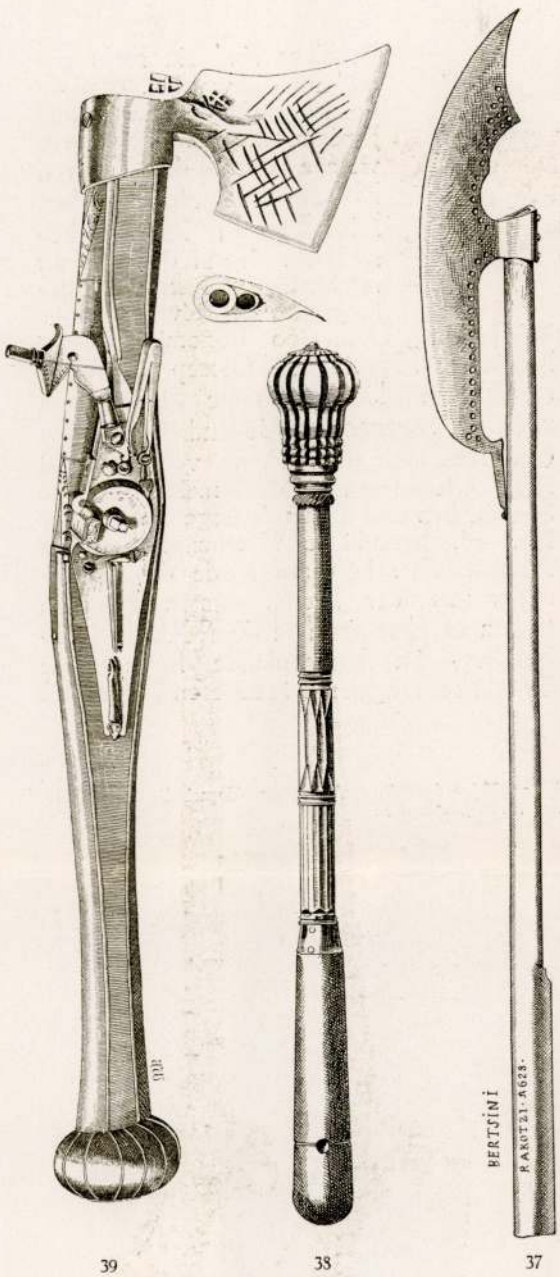

39 38 37

37. NÉMETALFÖLDI CSATABÁRD ⟨Godendac⟩ a XV. század végéről. — 38. BUZOGÁNY XVII. századból. — 39. KERESKESPISZTOLYBÓL, BÁRDBÓL és BUNKÓSBUZOGÁNYBÓL kombinált FEGYVER a XVII. századból.

37. Niederländisches Godendac, Ende des XV. Jahrhunderts. — 38. Ungarisches Buzogány, XVII. Jahrhundert. — 39. Feuer-Gewehr mit Bard und Buzogány XVII. Jahrhundert.

buzogányból kombinált fegyver, minők a XVII. században nagyon el voltak terjedve; tusájának medaillonos csontboritéku gömbfeje képezi a buzogánybunkót, a medaillonban babérkoszorus fej van.

A 40. sz. alatti XVI. századbeli szám-szerijjat elefántcsontbetét disziti, a 41. sz. parittyaijj pedig csontbetétes sassal és lombozatos ékitménynyel van ellátva. Közben van egy XVII. századbeli magyar sisak és mellvért ⟨42—43. sz.⟩ a mossóci várból, jobbkéz felől pedig ⟨44. sz.⟩ egy vassodronyból font huszáring, minők nyugaton a lemezes páncélok elterjedésével már a középkor végén kimentek a használatból, ellenben nálunk a huszárok csak a XVII. században hagytak föl vele, valamint a lengyeleknél, oroszoknál, törököknél, kaukázusi népeknél és perzsáknál is még sokáig fenmaradt, sőt itt-ott épen csak a legujabb időkben kezd kimenni a divatból, mióta a hátultöltő puskával szemben használhatetlennek bizonyult. NAGY GÉZA.

Obiger Artikel ist der Schwanengesang unseres Mitarbeiters Géza von Nagy, Direktorcustos des Ungarischen Nationalmuseums. Am 10. Februar 1915, zwei Tage nach der Übergabe des Manuskriptes, während er sich zur Fortsetzung seiner die ungarischen Kriegsaltertümer behandelnden fachgemässen Artikeln vorbereitete, raffte der Tod ihn weg. Der Artikel ist übrigens dem Andenken eines ausgezeichneten ungarischen Amateurs, Franz Baron von Révay, gewidmet. Baron Révay, der in der Woche der Weihnachten verschied, vermachte sein Vermögen, indem er seine Verwandten und Zwecke des Gemeinwohls umging, seinem Kammerdiener. Doch während seines Lebens gedachte er seiner Nation, weil er, obwohl er sich vor der Öffentlichkeit schon seit 1876 zurückgezogen hat, die Antiquitätensammlung des Nationalmuseums mit solch reichen Geschenken vermehrte, dass er getrost zu den grössten Wohlthätern dieser Institution gerechnet werden kann. Die hervorragendsten Stücke dieser geschenkten Familienschätze sind: ein im XV. Jahrhundert für Paul von Nyáry gefertigtes Drahtemailkelch und ein Hausaltar aus Ebenholz von Matthias Wallbaum, darin eine Miniatur von Anton Mozart. Die Waffengeschenke beginnen mit einem grossartigen Fund aus der La-Tène Periode, dem soge-

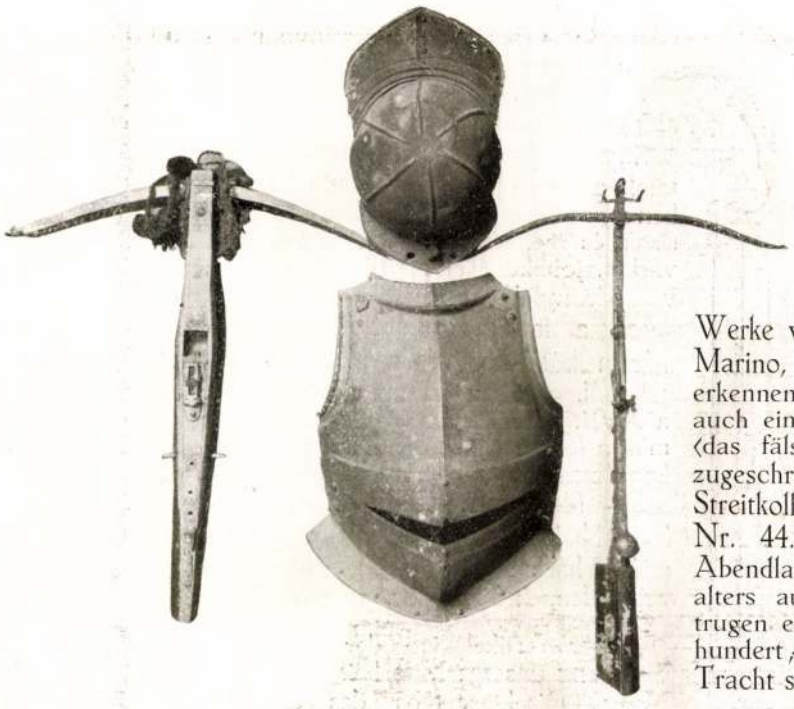

40 43 41

IJJAK, MAGYAR SISAK, MELLKAS és SODRONYOS VASING a XVII századból. — Armbrüste, Ungarische Sturmhaube, Brustpanzer und Panzerhemd XVII. Jahrhundert.

Bosniens sind sie recht gewöhnlich geworden. Weiterhin bespricht der Autor die Jagdgewehre der alten Zeit, welche durch die Figuren 23—28 vorgeführt werden. Die Figuren 29—33 beziehen sich auf die äusserst reichhaltige Pistolensammlung des B. Révay, in der Werke von Domenico Bonomico, Pietro Marino, A. Nahiev und Giosep Danelo zu erkennen sind. Interessante Stücke sind auch ein sogenanntes Godendac ⟨Fig. 37.⟩ ⟨das fälschlich dem Franz von Rákóczi zugeschrieben wurde⟩, dann mehrere schöne Streitkolben und Schleuderbogen. Das unter Nr. 44. befindliche Drathemd kam im Abendlande schon am Ende des Mittelalters aus der Mode, unsere Husaren trugen es aber auch in dem XVII. Jahrhundert; im Morgenlande hörte diese Tracht sozusagen nur in unseren Tagen auf.

nannten Fund von Blattnica ⟨Fig. 1.⟩ dem ein Fund aus der Karolingerzeit, der sogenannte Fund von Turóczszentmárton ⟨Fig. 2—7.⟩ folgt. Aus den späteren Geschenken stammt eine prachtvolle Cinquedea aus dem XVI. Jahrhundert ⟨Fig. 8. 9.⟩ Die Aufschrift siehe Seite 20. Die Säbeln aus dem Ungarn des XV. Jahrhunderts zeigen uns die Figuren 10—13. Die unter den Nummern 14, 15, 16, 19, abgebildeten Säbeln sind die Arbeiten morgenländischer Waffenschmiede, obwohl in dieser Zeit auch in Ungarn, besonders in Csetnek, sogenannte Fringiaklingen hergestellt wurden. Die Säbeln Nr. 17 und 18 sind schöne Typen des alten ungarischen Säbels. Die Handschaaren Nr. 20 und 21 waren ehedem den Amateuren sehr beliebt, doch seit der Okkupation

44

MDK

gr. Révay József, festöm.

Uccarészletével szerepel.

A XII. terem nem kedvez a müveknek rossz világításával.

Chroniqueur:
Mücsarnok.- Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. 28.1.

MDK

Révay József

Kalap. Olajf.
Teniszcipő. Olajf.

Az első magyar representativ csendélet kiállitás katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Marc.

MDK

Révay József gróf

Szobasarok. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 21.1.

Révay József gróf

"Tárgycsendélet" c. műve a Nemzeti Szalon tav. tárlatán.

N.U.934.VI.10.

MDK

Révay József gr.

Arckép, olaj

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj.

13 l.

MDK

Fiatal magyar képzőműv. Műv. Építőr 29. kiáll.
1946. dec. 1.

gróf REVAY JÓZSEF
96a Arckép olajf. 200.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

Settecentisták VIII. 224.

Révay József gróf

130 Arckép olajf. 100.— P

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

i

1353
Bergamo

1353. *Orgonaajtó.*

Ezen ajtó szent Péter é
fel. *Szent Péter* egész alakba
zolva. Fejét dicsfény övezi,
könyvet tart. Rövid haja, bajus
Köntöse piros és palástja sár
épületei tünnek fel. *Gábor a*
letnek azon részében szemléll
üdvözlő szavakat intéz. Fejét
kezét felemelte és baljában g
gok kereszteződnek, a melyek
képezik.

Fa, méretei 194 : 66 cm. —
július 29-én A. Glisentitől 2000
tott 1895 október 24-én (279–9
az 59601–95 és az 1895 nov
előadmányi ívet. — Az elszámolá
28-iki 4561 (635–900) és az
sz. leirat (464–901).

Jegyzet. L. az 1896-iki lajs
— Preisliste N° 157.

III

Vét. 1895

RÉVAI JÓZSEF

138. Arcképvázlat, olaj

Nemzeti Szalon

1944. jan. –

Mária Magdolna mennybemenetele.

500.

Révay József gróf

festő

vód

z

Forum. 1934. 184. l.

(A Kinyei Tanaság

kilencedik tavaszi

szalonja.)

RÉVAY JÓZSEF

109	Kalap	olajf.	150.—
110	Tenniscipő	olajf.	150.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1932 febr-marc

1964. Knopp Imre:

Árnyékban.

Egy liges árnyékos
todik fa alatti pad
dikál. Öltözete: kal
jai a derült égboltra
Knopp Imre
" 1900".

Pastell, méretes

Vétetett az 1901:
tal 200 koronán (1/901.)
Az elszámolást elfo
let. (554/901.)

Az 1901: XI. 16-iki
10-én kelt 92507 ex 901 sz
megyei és nagyváradi régés
(154/902)

Réray József

Önarckép, olaj.
Tájkép, olaj.

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

317/1933.
.....szám.

Méltóságos

S á n d y G y u l a Urnak,

müegyetemi nyilv. r. tanár,

B u d a p e s t II.

Toldi Ferenc-u. 2.

RÉVAY JÓZSEF

100	Kék szoba	olajf.	200.—
101	Bérház udvara	olajf.	200.—
102	Cilinderes csendélet	olajf.	200.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

Gr. RÉVAY JÓZSEF
129 Leány olajfestmény 50.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

der Faes-Lely.

r 14-én. † Londonban 1680
r 30-án.

képe.

em szembenéz. Jobb kezével
baljában pedig, a melylyel
l, kendőt tart. Göndör haja,
szályos sötét ruhája kivágott,
jjai látszanak. A háttérben
korláton a Tavaszt és Nyárt
k kötik le figyelmünket.

cm. — Lelt. sz. 1330. — Véte-
t D. Colnaghitól 2201·40 K-án
895 junius 4-én (138–95). —
829–95 és az 1895 november
i ívet. — Az elszámolást elfogadta
335–900) és az 1901 augusztus
–901).

adatok a Szépművészeti Múzeum-
van der Faes-Lely(?): Frances
erczegnő képe. — 1906, 1910:
Faes-Lely, dit Sir Peter Lely:
uchesse de Richmond et Lennox.
tr. 23. l. — Verzeichniss Nº 248.

III
83 (1330).
611 (149).

83

Révay József gróf

festő

Tenniscipő, olaj.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1930.

184–186

29.

Rehlen Vilmos: Három építési tanulmány:

a) Friestanulmány
b) Pilaster, composit oszlopfejjel
c) Stilizált jónoszlopfej

Tusrajz, méretei 35:64.6, 47.2:36.3, 46.6:36.6 cm.
Régi depot 90.-- Száma az 1899 évi sz.n-ban 185-186.
Uj lelt. 731

Révay József

gr. RÉVAY JÓZSEF
130 Kék ing olajfestmény 150.— pengő
131 Kert " 80.— "

X. Tavaszi Salon 1935

Fairy Land

L. Frances
Baker
1934

Révay József

1925/26 - 1926/27 I. 1

1928/29

Ferképzőmfoisk vk

726. l.

MDK

gróf Révay József

Kastély, olaj

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.
11 1.

MDK

gr. Révay József, festő.

Kék úng, of.
Kert, "

Nemz. Szal. Műv. E. Szinyei Társ. X. kiáll. (sav.) - 1935 V. 8-19.
Kat.

MDK

Gróf Révay József

Akt, of.

Tenniszcipő, pf.

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 8 l.

özv. Révay Józsefné

festőművész

Szinyey Társaság Tavaszi Szalon kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1935.V.10.

MDK

Révay József, festö

Park. Olajf.
Csendélet. "

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

Révay József, festö MDK

Önarckép. Olf.
Tájkép. "

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. Kat.

gróf Révay József MDK

Szobasarok, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

gróf Révay József

iparművész

Uris iparművészeti szalon kiállítása - a Vecsernéti utcai Csekonics-palotában - részt vesz:
egy értékes olajfestménnyel.

Magyar Hirlap
1930.V.18.

MDK

Révay József, festőm.

Kék szoba. Olf.
Bérház udvara. "
Cilinderes csendélet. "

Nemz. Szal. - VI.Tavaszi Szalon. - 1931.ápr. Kat.

MDK

gr.Révay József

Szobasarok. of.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Mücs.

Gróf Révay József

MDK

Sándor utca, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

gróf Révay József, festö

185. Balatoni tájkép. Olf.
186. Balatoni tájkép. "

Nemzeti Szalon.-A Balatoni Társ. IV.Kiáll.
Bp.1930 szepz. Kat.

Révay Kálmán

— **Képkiállitás a Ludovikán.** A *Ludovika Akadémia I. főcsoportjának* két negyedéves növendéke az akadémia diszteremében nagysikerü képkiállitást rendezett, melynek megnyitásán nagyszámu és előkelő közönség jelent meg. *Révay* Kálmán monumentális ábrázolásu szentképeivel és markáns portréival, *Makk* József eredeti felfogásu, modern irányzatu, nagyobbára a magyar falu és a magyar parasztság világából meritett képeivel aratott nagy sikert. Figyelemreméltó, hogy a tisztképzés komoly munkája mellett honvédségünk fiatal tisztjelöltjei milyen sokoldalu és értékes tevékenységet tudnak kifejteni. A kiállitás megtekinthető szerdán d. u. 3—5-ig és áldozócsütörtökön d. e. 11-től d. u. 2-ig.

N. h. 1934. V. 9.

V. ü. 934. V. 9.

MDK

Révay Kálmán

A Ludovika Akadémia I.fºcsoportjának két negyedéves növedéke képkiállitast rendezett. Révay Kálmán monumentális kompoziciójú szen képeivel és energikus portréival sikert aratott."Felajánlás"c.képe a kiall.-on.

Cikk: Képkiállitás a Ludovikán.

Pesti Napló, 1934. máj.9. 9.1.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Kedden elhatározták a villamosközlekedés reformját. Több átszállás lesz és kevesebb »egyenes«. Nemsokára egyetlen egyenes lépése sem lesz a villamosnak.

Az elitéit román tiszteket fegyencruhába öltöztették. Részben teljesítették azt a kívánságukat, hogy egyenruhát viselhessenek. Most egyformán egyenruhában vannak.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Nagy katasztrófát jelent Amerikának a szárazság.« »Ezen igazán csodálkozom. Hiszen a száraz Amerika már régen nedves lett.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon a nyilaskereszttel dobáló repülők az affér miatt repülnek?«

A nap hőse: Festetics Sándor, aki hat autót vásárolt. Igazi demokrata. Azt akarja, hogy a párt minden egyes tagja külön autón járjon.

Hat hónapra ítéltek egy ügyvédet párbajvétségért. Ha tudta volna, hogy ilyen nagy büntetést kap, bizonyára súlyosabb testi sértést követ el.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? A londoni nemzeti bank gépekre cseréli ki a tisztviselőit.« »Még az is lehetséges, hogy ezután vidékre is gépviselőket küld!«

Minden ben első a Pesti Napló

Japán fegyverkezési szabadságot követel a tengeren

London, május 8.

Osumi tengernagy, japán tengerészeti miniszter a kerületi kormányzóértekezleten mondott beszédében kijelentette, hogy a nagyhatalmak katonai és tengerészeti készülődései a távoli keleten *súlyosan fenyegetik Japán biztonságát.* A japán haditengerészet a nemzet védelme érdekében mindent elkövet, hogy lépést tartson a fegyverkezési versenyben, de meg kell ragadnia a legközelebbi haditengerészeti értekezleten kínálkozó alkalmat, hogy *lerázza magáról az érvényes szerződések korlátozásának béklyóit* és minden erejét meg kell feszítenie, hogy *megvédje a nemzet biztonságát a változott nemzetközi helyzetnek megfelelően.*

— **Fabinyi kereskedelmi miniszter miskolci útja.** *Miskolcról* jelentik: *Fabinyi* Tihamér kereskedelmi miniszter Áldozócsütörtökön délelőtt dr. *Antal* István sajtófőnök társaságában Miskolcra érkezik. Hivatalos fogadtatásban részesítik a különböző testületek és hatóságok, majd a nemzeti egység pártjának nagygyűlésén *beszédet fog mondani.*

— **Donáth Gyula professzor törvényjavaslat-tervezetet készít a sterilizációról.** A sterilizáció problémáját állandóan napirenden tartják orvoskiválóságaink hozzászólásai. Most a budapesti orvostanárok nesztora, *Donáth* Gyula professzor *valóságos törvényjavaslattervezetet dolgozott ki.* Javaslatának főbb pontjai a következők: Az önkéntes fajnemesítő sterilizáció törvényesítése *feltétlenül szükséges.* A sterilizáció akkor foganatosítható, ha azt *két sebész és két idegorvos* ajánlja örökletes betegség miatt. A belügyminiszter vidéki városokat is kijelöl a sterilizáció céljaira, ahol *szakképzett sebész, idegorvos és eugenikus áll rendelkezésre.* A sterilizáció indokolt a következő örökletes betegségeknél: *Neuraszténia, hisztéria, epilepszia, vitustánc, gyengeelméjűség, idült elmebetegségek, súlyos alkoholizmus, vérzékenység, örökletes vakság, siketség és siketnémaság,* abszolút medenceszűkület, örökletes bűnözési hajlam esetén a *törvényszék ajánlhatja az elítélt terméketlenítését;* a fajnemesítés és terméketlenítés nagy jelentőségét *nyilvános előadásokkal és röpcédulákkal kell a köztudatba vinni;* a sterilizációs műtét mérsékelt díját a belügyminiszter szabja meg és a díjat vagyontalanok számára a köz terhére elengedik.

— **Házasság.** Dr. *Szántó* Frigyes részvénytársasági igazgató és *Dartrey Dawson* Eleonóra grófnő házasságot kötöttek.

= Olvassa el az OMIKE első utazásairól szóló, lapunk mai számában megjelent hirdetést.

— **A braziliai diákok kiáltványa Trianon ellen.** *Rio de Janeiroból* jelentik: A braziliai egyetemi diákoknak nemzetközi ügyekkel foglalkozó állandó bizottsága *kiáltványt tett közzé, melyben erélyesen tiltakozik a trianoni békeszerződés ellen.* A kiáltvány többek között ezeket mondja: A trianoni szerződés a nemzetközi igazságnak alapelveit tagadja meg. Magyarok! Az eszményi célokért küzdő braziliai ifjúság ezzel a tiltakozással fejezi ki felháborodását a trianoni szerződés ellen, melyet igazságtalanul rátok kényszerítettek és amely *megakadályoz titeket abban, hogy nemzeti egyéniségeteket bélében és szabadon kifejleszthessétek.* A kiáltványt teljes terjedelmében közölte a braziliai főváros egyik legnagyobb lapja, a *Jornal do Commercio.*

— **Képkiállítás a Ludovikán.** A Ludovika Akadémia I. főcsoportjának két negyedéves növendéke képkiállítást rendezett az Akadémia dísztermében. Érdekes, hogy a tisztképzés komoly munkája mellett, mily sokoldalú és erőteljes tevékenységet tud kifejteni a magyar tisztsarjadék. *Révay* Kálmán monumentáliis kompozíciójú szentképeivel és markáns, energikus portréival sikert aratott. Különösen figyelemreméltó: a *Felajánlás* című nagyméretű képe, ahol a magyar koronaőr díszes ruhájában nyujtja a Szentkoronát, az átszellemült tekintetű fiatal Madonna felé. A másik kiállító akadémikus: *Makk* József, a modern irányzatok szögletes formáiban látja meg a magyar falut, a népet és viseletét. Büszkék lehetünk addig, míg honvédségünk fiatal tisztikara, ilyen kulturális tevékenységet fejt ki. A kiállítás még megtekinthető e hó 9-én délután 3—5-ig és 10-én (áldozócsütörtökön) délelőtt 11 órától 2 óráig.

— **Emlékünnep Schwarz Félix halálának első évfordulóján.** A *Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesülete* megfesttette néhai *Schwarz* Félixnek, az Athenaeum-nyomda volt vezérigazgatójának és az Egyesület egykori elnökének arcképét. A képet *hétfőn, Schwarz Félix halálának első évfordulóján* leplezték le. Az ünnepségen *Péter* Jenő, a Főnökegyesület mostani elnöke mondott emlékbeszédet, majd *Moór* Jenő a kereskedelmi és iparkamara titkára méltatta az elhúnytat. A megható ünnepség, amelyen még számos szónok emlékezett meg Schwarz Félixről, Péter Jenő zárószavaival ért véget.

— **Kertészeti és víkendkiállításra** kedvezményes belépőjegy kapható 60 fillérért *Az Est-lapok* kiadóhivatalaiban: Erzsébet körút 18—20, és Vilmos császár út 62.

— **Halász Lajos nyilatkozata.** Egy folyóirat május elsejei számában azt írja *Márkus* Miksáról, a Magyar Ujságírók Egyesületének elnökéről, hogy a vezetőségellenes tagokat választmányi tagságokkal szereli le és a legtöbb vezetőségellenes ujságíró így lett Márkus Miksa lekötelezettjévé vagy későbbi támogatójává. Ezeket a módszereket azonban csak azokkal szemben alkalmazta, akik oly vállalatnál voltak, ahová személyes befolyása nem ért el. »Ahol viszont befolyása volt, ott felmondólevelet kapott az ellenzéki velleitású egyesületi tag és hat hónap mulva az uccára került.« A cikknek ezen utóbbi tényállításáért ügyfelem, Márkus Miksa megbízásából a cikk alaírója, *Bencsics* Gyula ellen nyomtatvány útján elkövetett rágalmazás vétsége miatt pert indítottam és amikor ezt a nyilvánossággal közlöm, kijelentem, hogy a törvényszék előtt — ügyfelem kifejezett kívánságára — magam fogom indítványozni, hogy a bíróság az inkriminált tényállítás valódiságának bizonyítását a legszélesebb mederben rendelje el. *Budapest*, 1934 május 8. Dr. *Halász* Lajos ügyvéd, mint Márkus Miksa, a Magyar Ujságírók Egyesülete elnökének jogi képviselője.

— **Hét régi generáció ünnepe a kalocsai jezsuitáknál.** *Kalocsáról* jelentik: Bensőséges ünnepség keretében tartották meg idei találkozójukat *a kalocsai jezsuita gimnázium 10, 20, 25, 30, 40, 50 és 60 éve végzett öreg diákjai.* A vasárnapi díszgyülésen P. *Csávossy* Elemér rektor üdvözölte a diákságot s az ifjúság nevében *Horváth* Mihály mondott köszöntőt. Az 50 évesek nevében *Ferencsik gimnáziumi* igazgató, a 40 évesek nevében *Petrovácz* Gyula képviselő, a 30 évesek nevében *Giller* János megszállott területi cseh képviselő, a 25 évesek nevében dr. *Cironyi* Jenő, a 20 évesek nevében *Harlikovits* Mátyás, a 10 évesek nevében dr. *Bencsik* Elemér s végül dr. *Steuer* György mondott beszédet.

— **322.553 országgyűlési képviselőválasztó van Budapesten.** A főváros központi választmányának kedd délelőtti ülésén ismertették az 1935. évi képviselői választói névjegyzék adatait. 3845 választót töröltek a jegyzékből, 4087 új választót vettek fel; *a képviselőválasztók száma 322.553-ra emelkedett. Bechtler* Péter azt hangoztatta, hogy amennyiben új választójogi törvényt alkotnak, kell *új választói névjegyzék is. Cselényi* Pál szóvátette, hogy a polgárság egyrésze *nemtörődömséggel viseltetik a választói joggal szemben. Bródy* Ernő hasonló értelemben szólalt fel, *Hajdu* Marcel is a választók indolenciájáról beszélt. *Liber* alpolgármester megígérte, hogy a jövőben a választójogi kérdésekről a sajtó útján fogják értesíteni a közönséget. Bejelentette, hogy *az ideiglenes névjegyzéket május 16-tól június 14-ig közszemlére teszik.*

— **Halálozás.** *Lőv* Soma 78 éves korában Balatonszentgyörgyön rövid szenvedés után elhúnyt. Temetése e hónap 6-án volt nagy részvét mellett.

= **Fenyves Dezső azt mondja: Még sohasem lehetett finom mosókelméket oly jutányosan vásárolni, mint most.** Ugyanis az áruház mosókelmeosztályán sokezer darab finom mosókelmemaradék gyülemlett fel, ezeket most átlagos árban, méterenként 60 fillérért árusítja az áruház. Van ezek közt rengeteg delén, kreton, zefir, műselyem, burett; sok közülük elég egy blúzra, gyermekruhára, sőt nőiruhára vagy pongyolára is. Érdemes mielőbb válogatni ezekből a szép maradékokból, mert a legjobb darabok hamar elfogynak. Eladás kizárólag a Fenyves Áruház központi helyiségében: Kálvin tér 7. szám alatt.

— **Miért állítja Hutchinson ezredes, hogy Albert belga királyt meggyilkolták?** *Londonból* írja tudósítónk: A nottinghami Irók Klubjának ülésén *G. S. Hutchinson* ezredes, ismert angol író és utazó — mint ismeretes — azt a megdöbbentő kijelentést tette, hogy *biztos tudomása szerint Albert belga király nem turistaszerencsétlenség áldozata lett, hanem meggyilkolták.*

— Az utolsó hat hónap legnagyobb blöffje az Albert király haláláról terjesztett legenda. — mondotta az ezredes — ismerem a tényeket. Egy ember kötéllel a dereka körül nem jár egyedül túrázni. Az állítólagos zubanás színhelyétől *500 méterre találták meg a király látcsövét, testén és kezén semmiféle sérülést nem találtak. Tehát hátulról vágták fejbe.* Ezt Belgiumban mindenki tudja, csak nem mernek róla beszélni. Ezután Hutchinson ezredes homályos gyanusítással a kommunistákra céloz, akik lényegében *»a nagytőke bérencei«* és hangsúlyozza, hogy Albert király mindig ellenzője volt a háborúnak. Az ezredes beszéde egész Angliában a legnagyobb izgalmat keltette. *A londoni belga követség első titkára* nyilatkozott és az ezredes állításait *a legvakmerőbb hazugságnak* nevezi. — Ha az ezredes a követségre merészkednék, *állon vágnám és arcát a kiáltanám, hogy ez a legbotrányosabb hazugság,* amelyet valaha is kitaláltak. Hutchinson ezzel szemben megmarad állítása mellett és kilátásba helyezte, hogy *rövidesen megdönthetetlen bizonyítékokkal leplezi le a királygyilkosságot.*

— **Vásári gyorsvonatok a Budapesti Árumintavásárra.** A MÁV legalább 500 utas jelentkezése esetében *május 13-án, vasárnap* a következő vásári gyorsvonatokat indítja: 1. *Kőszeg és Szombathelyről Budapest keleti pályaudvarra.* A menettérti jegy ára Kőszegről 7, Szombathelyről 6.80 pengő. 2. *Sopron és Győrből Budapest keleti pályaudvarra:* A menettérti jegy ára Sopronból 6.50, Győrből 4.80 pengő. 3. *Pécs és Kaposvárról Budapest déli pályaudvarra.* A menettérti jegy ára Pécsről 6.50, Kaposvárról 5.80 pengő. 4. *Hódmezővásárhelyről és Szegedről Budapest nyugati pályaudvarra.* Ez a vonat Kistelek állomáson is megáll és hozzá Szentes felől megfelelő csatlakozás is van. A menettérti jegy ára Hódmezővásárhely és Szentesről 6.20, Szegedről 5.50 pengő. 5. *Gyula és Békéscsabáról Budapest nyugati pályaudvarra.* Ez a vonat Mezőtúr, Mezőberény és Gyoma állomásokon is megáll. A menettérti jegy Gyuláról 6, Békéscsabáról 5.70 pengő. 6. *Nyíregyháza és Sátoraljaújhelyről (Szerencsen át) Budapest keleti pályaudvarra.* Felszállási lehetőség Tokaj, Sárospatak és Szerencsen. A menettérti jegy ára egységesen 6.90 pengő. 7. *Miskolc, Eger és Gyöngyösről Budapest keleti pályaudvarra.* A menettérti jegy ára Miskolcról 5.50, Egerből 4.80, Gyöngyösről 3.90 pengő. 8. *Veszprémből és Székesfehérvárról Budapest déli pályaudvarra.* A vonatnál felszállási lehetőség Hajmáskér, Pétfürdő és Várpalotán. A menettérti jegy ára 4.10 pengő. 9. *Debrecenből Budapest nyugati pályaudvarra.* A menettérti jegy ára 6.20 pengő. E vonatoknál különleges jegyek kerülnek kiadásra, melyek szelvényei az Árumintavásár egyszeri megtekintésére jogosítanak. A menettérti jegy a visszautazásra csakis úgy érvényes, ha a vásár területén le lett bélyegezve.

— **Pusztít a hőség Európában és Amerikában.** A szokatlanul korai hőhullám nemcsak Magyarországon, hanem Európa több helyén, sőt Amerikában is érezteti hatását. *Amerikában valóságos szárazsági katasztrófát okoz a korai nyár.* Arizonában a hőmérséklet 102 Fahrenheit fok, Csikágóban 92. *Kansas* és *Minnesota* államokban elviselhetetlen a szárazság. A hőség kiégette a legelőket. Azt mondják, hogy ha a szárazság még néhány napig tart, Csikágóban nem lesz egy csepp tej sem. *Nebraska állam búzatábláit forró szelek seprik végig.* A csikágói gabonatőzsdén rakétaszerűen emelkednek az árak. A júliusi búza bushelenként 83.5 centre emelkedett, ami a két héttel ezelőtti árnál 13 centtel magasabb. A tengeri 8.5, a zab 9 centtel drágult. *Dániában* erdő- és mezőtüzeket okoz a rendkívüli hőség. *Aalborg* közelében mintegy ezer hold kiterjedésű rét gyulladt ki. A tüzet nem sikerült eloltani.

— **Áldozócsütörtöki istentiszteletek.** Áldozócsütörtökön a református és evangélikus templomokban a következők végzik a szentszolgálatot. A református templomokban: Kálvin tér: délelőtt 10 *Muraközy* Gyula, délután ½6 *Péter* János. Koháry u. 3—4.: délelőtt ½10 *Victor* János dr., Thököly út és Aréna út sarok: délelőtt 10 *Szőke* Imre. Salétrom u. 5.: délelőtt ½11 *Szabó* Aladár dr., délután 5 *Bocsor* Lajos. Kálvária tér 22.: délelőtt ½11 *Balázs* László. Tisztviselőtelep, Üllői út 90.: délelőtt 10 és délután 5 *Patay* Pál dr. Lenke út: délelőtt ½11 *Sebestyén* Andor, délután 5 *Draskóczy* István. Protestáns katonai istentisztelet: Abonyi u. 21.: délelőtt 11 vitéz *Paál* Dénes. Az evangélikus templomokban: Deák tér: délelőtt 11 konfirmáció-ünnep, *Raffay* Sándor dr. püspök. Fasor: délelőtt 11 konfirmáció ünnep, *Kemény* Lajos. Kőbánya: délelőtt 10 konfirmáció ünnep, *Majba* Vilmos. Simor u.: délelőtt 11 *Csaba* László. Rákóczi úti templom: délelőtt 10 *Morhács* Márton. Üllői út 24.: délelőtt 10 *Scholtz* László. Szvetenay u.: délelőtt 10 *Erőss* Sándor. Gyarmat u. 14.: délelőtt ½11 *Martony* Elek. Váci út 61.: délelőtt 10 *Rimár* Jenő. Mátyásföld: délelőtt ½11 *Liska* Ferenc. Angol u. 25.: délután 3 órakor *Szuchovszky* Gyula.

— **Vasárnap leplezik le Bem apó szobrát.** *Bem* apó budapesti szobrának ünnepélyes leleplezése *május 13-án vasárnap délelőtt 11 órakor* lesz a Pálffy téren. Koszorúk elhelyezésére irányuló szándékokat *május 10-ig* kell bejelenteni a polgármesteri hivatalnak.

— **A »Standard« és a budapesti telefónautomata.** A Pesti Napló f. hó 6-iki számában a telefónról megjelent közleménnyel kapcsolatban annak megállapítását kéri, hogy *a budapesti telefónautomata a Standard Electric szabadalma alapján készült* és azt újpesti telepén magyar mérnökök és munkások állították elő.

— **Mme. Caillaux-t megverték a királyrikkancsok.** *Párizsból* jelentik: Ma délután *Caillauxné* az *Ecole du Louvre*-ban előadást hirdetett. Amikor az előadóterembe belépett, mintegy húsz királyrikkancs heves zsivajba tört ki és *módszeresen megakadályozta az előadás megtartását.* A teremben dulakodás támadt, amelyben maga *Caillauxné is megsérült.* A rendőrség *néhány királyrikkancsot letartóztatott* és a rendet helyreállította.

— **Ágoston Géza volt árvaszéki elnök arcképének leleplezése.** A fővárosi árvaszék hirtelen elhúnyt elnökének, *Ágoston* Gézának arcképét kedden leplezték le a fővárosi árvaszék tanácstermében. Az ünnepségen a főpolgármester, polgármester és *Liber* Endre alpolgármester vezetésével a fővárosnak valamennyi főtisztviselője megjelent. Az emlékbeszédet *Csorna* Kálmán árvaszéki elnök mondotta, majd *Sipőcz* polgármester hangoztatta, hogy *az elhúnyt örök eszményképe lehet mindenkor az árvaszék tisztviselői karának.*

— **A kaposvári törvényszék elnökét szívszélhüdés érte orvosa rendelőjében.** *Kaposvárról* jelentik: Kedden délelőtt féltizenegy órakor háziorvosának rendelőjében hirtelen meghalt *Szigethy* Antal, a kaposvári törvényszék elnöke. Alighogy a rendelőbe lépett, szívéhez kapott és összeesett. Az orvos megállapította, hogy szívszélhüdés ölte meg. Az elhúnyt törvényszéki elnök *hatvanéves* volt.

— **Nagy megtakarítás a Bécsbe utazóknak.** Napi 9 és 12 sillinges egységáron kaphat *Az Est-lapok* utazási irodája útján kifogástalan szobát, reggelit, ebédet és vacsorát Bécsben.

— **Insull betegen megérkezett a csikágói fogházba.** *Csikágóból* jelentik: *Insull Sámuel bankár Csikágóba érkezett. Insull*, amikor a csikágói rendőrbiztosságra érkezett, hirtelen *rosszul lett* és kérte, hogy néhány pillanatra ledőlhessen, majd kisvártatva *mély álomba merült.* Az orvosok véleménye szerint *rosszulléte az út fáradalmainak tulajdonítható.* Állapota nem ad okot aggodalomra, de *nyugalomra van szüksége.* Insullt a postaszolgálat csalárd felhasználásával vádolják s minthogy a követelt óvadékot — *200.000 dollárt* — nem tudta letenni, nem helyezték ismét szabadlábra, hanem *átkísérték a fogházba.*

— **Abonyi sakkmester mellszobrának felavatása.** Május 27-ikén este nyolc órakor tartja az Abonyi Sakk Kör (Erzsébet királyné útja 118.) *díjkiosztó vacsoráját*, melyen felavatják a kör védnökének, *Abonyi* István kormányfőtanácsos, sakkmesternek mellszobrát.

— **Charlie Jellen halálos autószerencsétlensége.** *Münchenből* jelentik: Charlie *Jellen*, a Münchenben élő híres autóversenyző hétfőn délután az ingelstadti országúton tréning közben Alfa Romeo kocsijával egy kanyarodóban *szerencsétlenüljárt* és miközben a schwabingi kórházba szállították, *sérüléseibe belehalt.*

— **A volt cs. és kir. 48-ik gy. e. bajtársi összejövetele.** A volt cs. és kir. 48-ik gy. e. e havi bajtársi összejövetelét áldozócsütörtökre való tekintettel kivételesen f. hó 17-én csütörtökön tartja meg a Budapesti Építőmesterek székházában (Irányi ucca 17.) Az összejövetel tárgya: *A nagykanizsai hősi emlékmű leleplezési ünnepélyének ismertetése.*

— **Megkezdődött az utazási irodák nemzetközi kongresszusa Budapesten.** Az *AGOT*, a nagy nemzeti utazási és idegenforgalmi vállalatok szövetsége, kedden kezdte meg nemzetközi kongresszusát Budapesten az IBUSz igazgatósági épületében. Az AGOT-hoz közel 900 utazási iroda tartozik. A budapesti kongresszusra *18 állam nemzeti utazási irodája küldte el képviselőjét. Fabinyi* Tihamér kereskedelmi miniszter délben fogadta az AGOT két vezetőjét, *Oro*-t az olasz CIT és *Knuth*-ot, a német MER vezérigazgatóit.

— **Fehér M. Miksa,** kitűnő hírnévnek örvendő férfiruhaház tulajdonosa meghívja a Nemzetközi Vásár látogatóit is, hogy nézzék meg világvárosi áruházát Károly körút 12 alatt. Óriási választék áll a n. é. közönség rendelkezésére kész öltönyök, felöltők, sportruhák stb. szükségletekben. Elsőrendű szabósága mérték után *48 óra alatt* készíti a legdivatosabb öltönyöket, felöltőket *már 50 pengőtől kezdve.* Mindenki dicséri a kiváló Fehér M. Miksa céget, melynek a legelőkelőbb körök is állandó vevői.

— **Robbanás egy szerb hadianyag-gyárban: 5 halott.** *Belgrádból* jelentik: A szlovéniai *Kamnikból* jelentik, hogy az ottani hadianyag-gyárban kedd délután *súlyos robbanás történt.* A gyár egyik munkása kiejtette égő lámpáját a kezéből, a lámpa egy lőporos hordóba esett. *A lőpor felrobbant, a robbanás következtében egy munkás rögtön meghalt*, további négyen olyan súlyos sebesüléseket szenvedtek, hogy kórházba való szállítás közben szintén meghaltak. Kilenc munkás súlyosan megsebesült.

— **Egy sportrepülő balesete Miskolcon.** *Miskolcról* jelentik: Kedden reggel egy sportrepülőgép a repülőtéren nekiment egy sürgönyoszlopnak, kettéhasította, majd leesett a földre és összetörött. A gép pilótája, *Szentkereszty* Ádám *szinte sértetlenül* mászott elő a gép roncsai alól. Csak egészen jelentéktelen sérüléseket szenvedett. A gép a Weiss Manfréd-gyárban alkalmazott *Halász* főmérnök sportrepülőgépe volt.

PATAK HIRDETŐ IRODA
Rákóczi út 2. alól Vilmos császár út 21
(Ó ucca sarok) alá költözött.
Új telefonszám: 27—1—71

Görgey Artúr és leánya

Irta: vitéz Békey Béláné

Egyes sajtóorgánumok helytelen beállításban tettek közre adatokat Görgey Artúr leányáról. Ezzel kapcsolatban Görgey Artúrról és családjáról, valamint Görgey öregségéről olyan téves információk is láttak napvilágot, melyeket én — aki Görgey Artúr késői éveinek szemtanuja lehettem — kénytelen vagyok helyreigazítani. Igaz ugyan, hogy Görgey, Klagenfurt után, állandóan Visegrádon lakott (csupán egész rövid ideig lakott közben Budapesten), de sem a ház, mely védelmi otthont nyujtott neki, sem a szőlő, melyben dolgozgatott, nem volt az ő tulajdona. Görgey Artúrnak semminemü vagyona nem volt.

Görgey Artúr István fivére, aki közjegyző volt, vett Visegrádon egy kis birtokot, főleg azért, hogy Artúr fivérének elvonult, békés otthont nyujthasson. A világosi katasztrófa után, számüzetésből hazatérve *Görgey* Artúr már csak kevés ideig lakott családjával. Felesége és gyermekei — tőle távol — a szeretet minden megnyilvánulása nélkül élték le további életüket.

Görgey bátor lelke megedződött a szeretetlenséggel és mellőztetéssel szemben. Megszokta, hogy elfordultak tőle és megtagadták!

Görgey István családja annál több melegséggel vette körül. Görgey Istvánné egyik leánya *Latinovits* Frigyesné lett. A kis Latinovits-gyerekeknek (a legidősebb a nemrég elhúnyt *Latinovits* Endre főrendiházi tag volt) hűséges gondozója, betegségükben ápolója és örömeikben játszótársa volt *Görgey* Artúr.

Ily módon lett Görgey Artúr a visegrádi rózsák, gyümölcsfák és szőlőkert szorgalmas kertésze!

Nagyapámnak (dr. *Bakody* Tivadar orvosprofesszor, a neves homeopatha!), ki a szabadságharcban Görgey adjutánsa volt, villája szomszédos volt a Görgey-birtokkal. A két szabadsághős egymáshoz közel óhajtott letelepedni. Görgey nagyapámmal naponként érintkezett, minélfogva módomban volt Görgey utolsó évtizedeit a legközelebbi barátságon át láthatni. Artúr bácsi nemcsak neki, hanem nekem is atyai barátom maradt utolsó lehelletéig. Mikor örökre lehúnyta szemét, ott álltam könnyes szemmel — mikor koporsóba tették.

Ily módon feljogosítva érzem magamat bizonyos téves adatok helyreigazítására.

Görgey Artúr leánya sosem segédkezett édesapjának a visegrádi szőlő megmunkálásában és ezért nem is tanulta meg soha a szőlőnyesést, sem a kertészkedést.

Ha jól emlékezem, édesapját legfeljebb ha kétszer látogatta meg visegrádi remeteségében!

Görgey Artúrhoz törhetetlen hűséggel ragaszkodott *Gyulai* Pál, aki sokszor látogatta meg »szegény Artúr barátját« Leányfaluról, visegrádi elvonultságában. Mostoha atyámnak, *Csiky* Gergelynek ugyancsak Visegrádon volt egy kis nyaralója. Itt a visegrádi romok történelmi hátterében egy rózsafák által övezett, Dunára néző terraszon, kedélyes derüben vacsorázgattak *Csiky* Gergely házában: *Görgey* Artúr és István, *Gyulai* Pál, *Bakody* Tivadar és *Bartók* Lajos. Ilymódon igyekezett pótolni ez a kis baráti kör *Görgey* Artúr életében — legszükebb családjának gondoskodó szeretetét.

Téves az a beállítás is, mint hogyha *Görgey* Berta szőlőjéből a király valaha is evett volna.

Jól emlékszem, midőn Ferenc József őfelsége Visegrádra érkezett őszi szarvasvadászatra és nagy sürgésforgás, izgalmas megbeszélések között *Görgey* Istvánné — a régi magyar nagyasszonyok remeke — elhatározta, hogy — igenis — ő vállalkozik arra, hogy Görgey Artúr nevében, őfelsége asztalára, elkésett nyári rózsák kíséretében, szőlőt vigyen a »Görgey szőlőskert«-ből.

Nagy esemény volt ez akkoriban, de ehez a szőlőküldeményhez Görgey Bertának vajmi kevés köze lehetett!

A sors úgy hozta, hogy egyízben *Csiky* Gergellyel — Aradról — kirándulhattam Világosra, báró *Bohus* Lászlóhoz. Gyönyörű kastélyban két anyanélküli fiatal leányka élt ott édesapjával. Mikor hazafelé jöttünk, *Csiky* Gergely ezt mondotta: Milyen iróniája a sorsnak, hogy midőn a véletlen kegye Görgey Bertát Bohus László feleségévé tette és a tragikus emlékezetű Világoson mint dúsgazdag földbirtokosnő élhetne körülrajongva, boldogan, ő ezt nem tudta megbecsülni és inkább a külföldi bolyongás kalandos életét választotta. Tehát Görgey Berta első férje nem valami »Bohonos« »úr« volt, hanem *báró Bohus László!*

A Bohonos név beállítása is helyreigazításra szorul. Emlékezem továbbá, hogy mint *Bubna grófné* — mert második ura hosszas hányt-vetett élet után tényleg gróf Bubna volt — látogatta meg édesapját. Én is ott voltam akkor és tudom, hogy mindössze néhány órát töltött Visegrádon. Apa és leánya között a találkozás hűvös, de udvarias formák között zajlott le. Görgey Berta édesapját — bár ez szükösen állt pénz dolgában — mialatt gazdag Bohusné vagy Bubnáné volt, sosem segítette semmiben. Görgey István családja volt az, aki »Artúr bácsit« anyagiakban és lelkiekben halála órájáig — lehetőségeik szerint — hozzá méltó keretek között istápolta.

Úgy Visegrádon, mint később a Mária Valéria uccai lakásban, ahol Görgey Artúr meghalt, — módot adtak neki, hogy barátai felkereshessék. Ezek között elsősorban voltak: *Herczeg* Ferenc, *László* Fülöp, *Kozma* Andor és még sokan, akik mind igyekeztek a nagy hadvezér tövises életútjának szenvedéseit enyhíteni. De ezek között sosem láttam: Görgey Bertát!

Hogy *Bubna* grófné, aki most késő öregségében betegen, hélkülözések között sínylődik, segítséget kér, indokolt lehet annyiban, hogy ő tényleg a nagy hadvezér ma már egyetlen életben levő — gyermeke. Tehát a vérszerinti leszármazás kétségtelenül jogosulttá teszi a környüleletes támogatásra, de eltől eltekintve éreztem szükségét, hogy Görgey Artúr és leányának egymáshoz való viszonyát a valósággnak megfelelően mondjam el.

— **Steidle osztrák propagandafőnök előadása a Külügyi Társaságban.** A most következő héten *három osztrák, illetve német előadója lesz* a Magyar Külügyi Társaságnak. Pénteken, május 11-én, Paul *Dengler*, a bécsi osztrák-amerikai társaság igazgatója számol be *amerikai útjáról*, hétfőn, május 14-én, dr. Hans *Buchner*, a müncheni kereskedelmi és iparkamara főtitkára beszél *a magyar-német gazdasági kapcsolatokról*, csütörtökön, május 17-én pedig Richard *Steidle*, a Ballplatzon székelő osztrák propagandafőnök (Bundeskomissär für Propaganda) fogja ismertetni *az új osztrák alkotmányt.* Mindhárom előadás délután hatkor kezdődik s az elsőt a Külügyi Társaság tanácstermében (Országház XI. kapu), a másik kettőt pedig a parlamenti múzeumben (Országház XVII. kapu) tartják meg.

— **Sub auspiciis gubernatoris doktoravatások Szegeden.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a szegedi m. kir. Ferenc József tudományegyetemen ifj. *Bibó* István jogszigorlót az államtudományok, *Papp* János okleveles középiskolai tanárt pedig a bölcsészeti tudományok doktorává sub auspiciis gubernatoris avassák fel. Az ünnepélyes avatáson képviseletével a kultuszminisztert, akadályoztatása esetére dr. *Szily* Kálmán vallás- és közoktatásügyi minisztériumi államtitkárt bízta meg.

— **Az állástalan középiskolások a kultuszminiszternél.** Az állástalan középiskolások országos bizottságának küldöttsége kedden délben megjelent *Hóman* Bálint kultuszminiszternél. A küldöttség tájékoztatta a minisztert a mozgalomról és átadta az április végéig jelentkezett állástalan középiskolások statisztikáját.

— **A kémkedéssel vádolt Frogé francia hadbiztos örangytestvére véresre verte a terhelő tanút.** *Párizsból* jelentik: A belforti kémkedési ügyben letartóztatott *Frogé* francia hadbiztost, védőjének kérésére haladéktalanul *szemebsíteni fogják Krauss*-szal, a leleplezett német kémszervezet Párizsban letartóztatott lengyel származású vezetőjével. *Krauss* azt állítja, hogy *Frogétól fontos katonai okmányokat kapott.* Jean *Frogé* őrnagy, a hadbiztos testvére, ma délelőtt Belfort nyilt uccáján *lovaglókorbáccsal véresre verte Derenque hadbiztost*, mer a vizsgálóbíró előtt terhelő vallomást tett az ő testvérére. *Frogé* hadbiztos ideiglenes szabadlábrahelyezési kérelmét a vizsgálóbíró *elutasította.*

— **Wolff ezredest öt napi áristomra ítélte a bécsi rendőrség.** *Bécsből* jelentik: A bécsi rendőrség öt napi áristomra ítélte *Wolff* ezredest, a legitimisták egyik vezérét, aki *Staatswehr* című lapjában rendkívül heves támadást intézett *Benes csehszlovák külügyminiszter ellen.*

— **A fővárosi tanítók és tanárok közgyűlése.** Kedden tartotta a FANSz ezévi közgyűlését, amelyen a tanügyi tisztikar élén *Liber* alpolgármester, *Szendy* tanácsnok és *Nagy* Zsigmond tanfelügyelő is megjelent. *Erődy* Kálmán elnöki megnyitójában *a fővárosi tantestület egységéről* beszélt s a fővárosi oktatók *kultúrházáról*, melynek meg kell valósulnia. *Liber* Endre buzdító szavai után *Dausz* Gyula és vitéz dr. *Sághelyi* Lajos szólalt fel.

— **Jelentkezett a bécsi rendőrségen dr. Schréderné gázolója.** *Bécsből* jelentik: Emlékezetes, hogy vasárnap délben a bécsi *Herrengasseban* egy személyszállító autó, amelynek egyik hátsó kereke levált, felszaladt a gyalogjáróra és megsértette az arra haladó dr. *Schrédernét*, az ismert magyar teniszjátékosnőt. Az autó sofőrje eltűnt és csak több mint 48 órai bujdosás után jelentkezett a rendőrségen. *Bemutatta vezetői igazolványát, amelyből kiderült, hogy nem is volt joga gépkocsit vezetni*, mert igazolványa mindössze háromkerekű motorkerékpár vezetésére jogosítja fel.

BEKÜLDÖTT HIREK. *Szerda. Előadások.* A Vajda János Társaságban báró *Hatvany* Lajos: Bródy Sándorról. 8 órakor. Eszterházy u. 4. — A Társadalomtudományi Társulatban dr. *Balás* Károly: A modern állam szerepe a jövedelemelosztásban. 6 órakor. Eötvös u. 3. — A Kir. Magyar Természettudományi Társulatban *Cavalloni* Ferenc: Az üstökösökről. 6 órakor. Eszterházy u 16. — A Pszichoanalitikai Egyesületben dr. *Révész* László: A hisztériáról. 9 órakor. Mészáros u. 12. — A Notre Dame de Sion sorozatában dr. *Jánosi* József S. J.: A kereszténység hitrendszere. ½7 órakor. Horánszky u. 20. — A Gyermekhét sorozatában *Hilscher* Rezső és *Masson* Izabella a Lehel uccai iskolában, *Ekomp* Nándor és Nemesné *Müller* Márta a koronaőruccai polgári iskolában ad elő. — Az Elektrotechnikai Egyesületben *Szilvássy* Dezső: A fővárosi elektromos művek áramelosztása. 6 órakor. Budafoki út 8. — *Különfélék: A Budapesti Orvosok Kamarazeneegyesületének házi hangversenye.* 8 órakor. Szentkirályi u. 21. — A volt *m. kir. 313. honvédgyalogezred* tiszti összejövetele. 8 órakor. Abbázia-kávéház. — *A Tanítóképzőintézeti Tanárok Orsz. Egyesületének közgyülése.* Délelőtt ½10 órakor. Damjanich u. 43. — *Az acsinszki tisztitábor* országos összejövetele. 7 órakor. Tiszti Kaszinó vendéglője. — Az *Országos Magyar Protestáns Diákszövetség* képviselőtestületi közgyülésén Szegeden a jövő évre elnökké dr. *Somos* Elemért, tiszteletbeli elnökké *Makay* Miklóst, ügyvezető elnökké *Ferencz* Józsefet, alelnökökké *Hőgye* Mihályt, *Tóth* Kálmánt és *Steiner* Lajost, pénztárossá pedig *Forrás* Józsefet választották meg.

ÓRIÁSI választék modern stílus és antik lakberendezésekben. Tervezés. Csere. Külön házban használt bútor
BÚTORházak LÁZÁR u. 3 és 4

ARCKÉP

dr. vitéz Mosonyi Sándor pápai kamarás, r. kat. alesperesről

RÉVAY KÁLMÁN akadémikus olajfestménye

Ludovikai Levente
1932. XI. 07

Révay Kálmán

A munka mindenütt zárt ajtók, elfüggönyözött ablakok mögött folyt, hogy egyik csoport ne leshesse el a másiktól a jó eszméket. Igaz, hogy külön e célra megszervezett „hírszerző“ és „anyagszerző“ különítmények veszélyeztették a környéket és igyekeztek a szomszéd titkait ellesni, a bálrendezőség által kiutalt anyagokat pedig (csakis a nagy cél érdekében!) megszerezni.

Így hát egészséges humorral, tisztek és aks-ok szeretetteljes együttműködésével, valamint az akadémia altisztjeinek és polgári munkásainak buzgó segítségével méltó ünnepi díszbe öltöztettük ősi Alma Materünket és vártuk kedves vendégeinket.

A főkapus szobájában működő sajtóbizottságnak 257 asszony és 270 leány, összesen tehát 527 hölgy nevét sikerült följegyeznie.

Minden táncteremben az ezen célra felkért bálanyák és kísérő hölgyeik nyitották meg a táncot.

Szép, boldog órák.

A díszteremben vitéz nemes Szinay Béláné, a Szt. László teremben vitéz Zalay Károlyné, a Szt. Borbála teremben Vincze Andrásné, a Szt. Gellért teremben vitéz Nagy Gézáné.

A katonazene két részlege és két cigánybanda adta a zenét.

Vendégeink igen jól érezték magukat; az aks-ok minden tekintetben megtették „házifiúi“ kötelességeiket oly szempontból, hogy leányok, mamák, papák egyaránt ne kívánkozzanak túlkorán haza.

Az ügyeleti közegek csak kitartó munkával tudtak reggel 6 óra helyett 8 óra tájban a zárórának érvényt szerezni...

Fájdalmas szívvel néztük mindannyian kedves vendégeink távozását, de — egy igen kellemesen eltöltött éjszaka után ismét hívott a kötelesség.

*

Előkészületek.

Rövid pihenő után, mint boszorkánykonyhában sürgölődtek, forgolódtak aks-aink.

Ki padot cipelt, ki szekrényt emelt, ki képeket hordott, ki létrán, széken, asztalon mászkált, ugrált, rontott, bontott, ki szőnyeget gurított, lámpát szerelt; parancsok, vezényszavak, futkosás, kalapácsütések, ajtódörömbölések, — kiáltások... néhány kesergő aks-i vicc... egy pár sóhaj... mámorosan kandikáló szemek és az Alma Mater öreg falai, termei egy kedves álom után ismét méltóságteljesen fogadták magukba kedves fiaikat, mintha mi sem történt volna.

A következő napokban már csak a postás altiszt érezte a báli hangulatot az igen nagy mértékben megnövekedett aks-i levelezésen...

Markóczy János őrgy.

Finita la Comedia!

(A cikkben előforduló karikaturákat Révay Kálmán akadémikus rajzolta.)

Ludovikas Levente
1931. X. évf.

BESZÁMOLÓ
A LEVENTEKÖR 1930/31. ÉVI MUNKASSÁGÁRÓL.

A m. kir. honvéd Ludovika Akadémia Leventeköre immár tizenegyedszer alakult meg azzal a nemes célkitűzéssel, hogy az önképzés és a bajtársi támogatás útján neveljen oly ifjakat, akik erős támaszai tudnak lenni megtiport Hazánknak. Immár tizenegyedik éve küzd törhetetlen akarattal. Ez az akarat pedig újra megteremtette a maga becsülendő eredményét.

A kör *alakuló közgyűlését* 1930 október hó 27-én tartotta meg. Az akadémiaparancsnokság intézkedése alapján a tanári vezetőség a következőképen alakult meg: Tanárelnök: *Dálnoki Veress Lajos* vkszt. alezredes, tanártitkár: *Friedrich Alfréd* ny. alezredes, tanárkönyvtáros: *Kukits László* főelőadó, tanárpénztáros: vitéz *Rózsás József* főelőadó.

Vezetőtanárok: az irodalmi osztályban: vitéz *Rózsás József* főelőadó, a hadtudományi osztályban: *Perlaky Mihály* főelőadó, a műszaki osztályban: *Darvas István* altanácsnok, a képzőművészeti osztályban: vitéz *Galánthay Tivadar* ny. tábornok és *Szabó Gyula* főhadnagy, az aero-osztályban: *Orosz Béla* főelőadó, a tereptani osztályban: *Benda Gyula* ny. ezredes, a német nyelvgyakorló csoportban: dr. *Moser Sándor* alesperes, a francia csoportban: *Dálnoki Veress Jenő* alesperes, az angol és olasz csoportban: *Dezséri Bachó László* altanácsnok, az ének- és zenekar vezetője pedig *Reich Egon* százados volt.

A tagok választása útján ifjúsági elnök lett: *Jós Ferenc*, helyettese: *Chotvács-Herényi Béla*, ifjúsági jegyző: *Halmay Tihamér*, helyettese: *Vass Ferenc*, ifjúsági pénztáros: *Koncz Sándor*, helyettese: vitéz *Tóth-Halmay József* akadémikus.

Az alakuló ülés után minden osztály megválasztotta a saját akadémikusi tisztikarát. Az egyes osztályok hetenként egyszer (hétfőn 18—20 óráig) üléseztek. A tagok ilyenkor felváltva tartották meg előadásaikat vagy nyujtották be bírálatra önálló alkotásaikat. Minden tagnak évente legalább egyszer kellett nyilvánosan szerepelnie, miáltal az előadóképesség tökéletesítése jutott előtérbe. A rendes heti ülések tárgysorozatán minden osztályban az „*eseményfal*" megszerkesztése volt az első. Ennek keretében a tagok az elmúlt hét eseményeit megvitatták, közülök a fontosabbakat, a mindenkit érdeklőket felírva vagy felrajzolva kifüggesztették oly helyre, ahol mindenki tudomást szerezhetett róluk. Ez a hely volt az eseményfal, a főépület I. emeletének a szárnyépület felé eső folyosóján.

Legérdekesebbek voltak az év folyamán az aero-osztály hirdetései, kiváltképen az olasz repülőflottáról kiírt, nagy vázlatokkal kísért közlemények. De hogy a kör tagjai részletesen megismerjék a változásteli kornak világában előfordult eseményeket s hogy be tudjanak kapcsolódni az új irányzatok menetébe, rendelkezésükre állt az *olvasóterem*, ahol a napilapokon kívül minden osztály részére megfelelő folyóiratok voltak találhatók. Az aero-osztály részére ezeken kívül még a Magyar Aero Szövetség volt szíves egy magyar és hat külföldi szaklapot átutalni.

A rendes működésen kívül a tagok rendszeresen látogatták az „Országos Tiszti Kaszinó" ismeretterjesztő előadásait, továbbá résztvettek más alkalmilag rendezett ünnepségeken is, mint például a „Gyóni Géza-emlékünnepély"-en, a „Bakó László-emlékünnepély"-en, Oxilia olasz ezredesnek az olasz légiflotta útjáról tartott előadásán, stb. Az ének- és zenekar programmjában szerepeltek a fontosabb hangversenylátogatások, a képzőművészek pedig megtekintették az év folyamán rendezett összes kiállításokat és tárlatokat.

A Leventekör vezetősége tagjainak színházjegykedvezményt is biztosított és így lehetővé tette, hogy a tagok olcsón járhassanak színházba.

Az év folyamán összesen 7343 drb. jegy fogyott el, ami a tavalyi 1012 drb-hoz viszonyítva, lényeges többlet. A jegyek ára kedvezmény nélkül 20.324 P 40 fill. Ez azonban a Leventekör által biztosított kedvezménnyel csupán 10.874 P 92 f.-nyi összegre rúgott. A megtakarított összeg tehát: 9454 P 48 fill., szemben a multévi 1687 P 95 fillérrel.

A jegyek kezelését Perlaky Mihály főelőadó irányítása szerint *Juhász János* főmester végezte dicséretreméltó buzgósággal.

ÜNNEPSÉGEINK a következő alkalmakkor voltak:

1930 november hó 24-én az irodalmi osztály *Kisfaludy Károly* halálának 100. évfordulója alkalmából *díszülést* tartott az alábbi műsorral:

1. „*Kisfaludy Károly élete és méltatása*" címen szabadelőadást tartott Illy Gusztáv. 2. Kisfaludy Károly „*Honvágy*" c. költeményét szavalta: Hamvas József. 3. Jós Ferenc és Csepreghy K. Kisfaludy „*Iréne*" c. tragédiájából szemelvényeket adtak elő. 4. Kisfaludy „*Rákosi szántó dala*" és „*Szülőföldem szép határa*" c. verseit saját szerzeményű dallammal előadta: Roediger Endre. 5. Kisfaludy „Tollagi Jónás viszontagságai" c. elbeszélésből „*Tollagi házassága és hivatala*" c. részt felolvasta: Leölkes László. 6. „*Katonák a nemzeti irodalomban, különös tekintettel Kisfaludy Károlyra*" címen előadást tartott vitéz Rózsás József főelőadó, vezetőtanár.

December hó 6-án „MIKLÓS ÜNNEPÉLY"-re gyűltünk össze, amelynek műsora a következő volt:

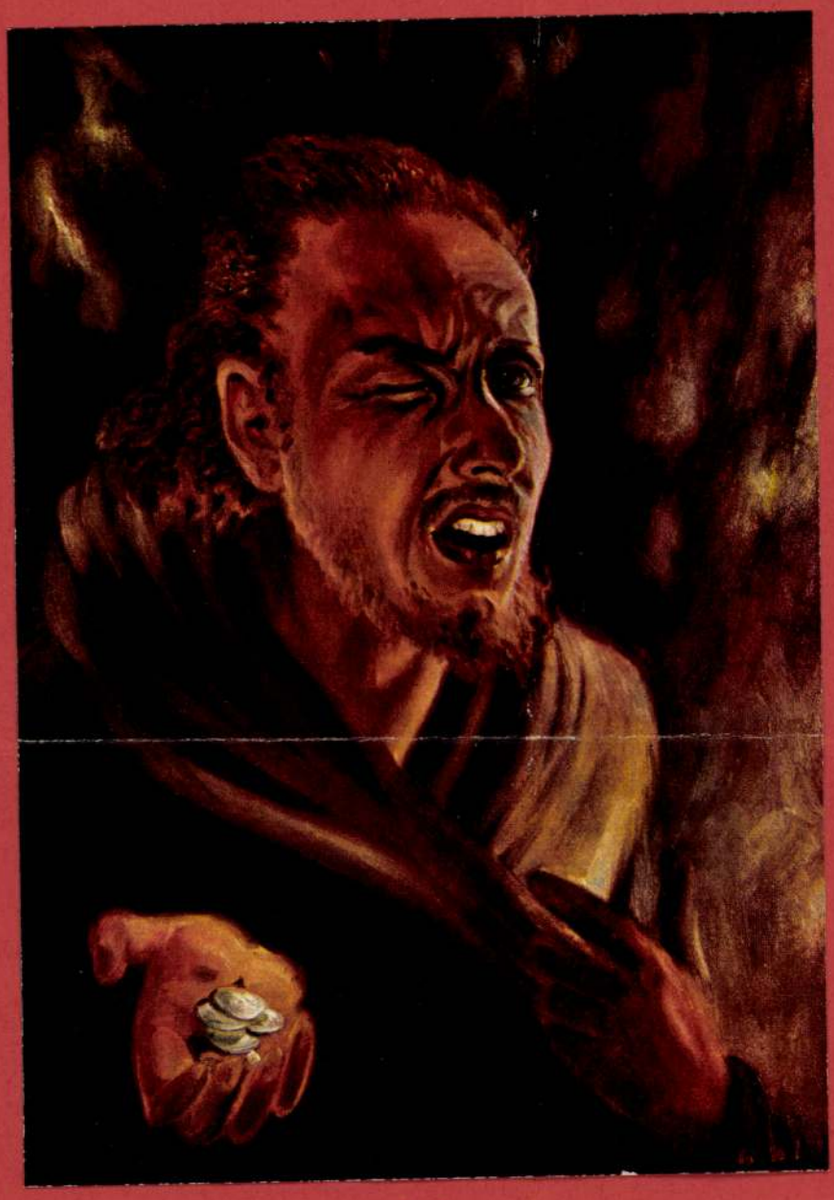

JÚDÁS

RÉVAY KÁLMÁN akadémikus olajfestménye.

Ludovikás Levente
1932. XI. évf.

Révay Kálmán

ÉDESANYÁM KEDVES KUTYÁJÁVAL

RÉVAY KÁLMÁN akadémikus olajfestménye

Ludovikás Levente

1932. XI. évf.

Révay Kálmán

Révay Kálmán

Ludovikás Levente 1931. X. évf

Szent György lovag a magyar huszárság élén

Révay Kálmán akadémikus olajfestménye

Révay Kálmán

akadémikus

Képkiállítása a
Ludovika akadémia
dísztermében 1934-ben

Ludovikás Levente

1935. XIV. évf.

Képpel

JUDAS AFGJVER UNK

Rèvay Kálmán

alakrajz

1891.

Éimisk [illegible]

1930. 87. l.

-tan.

~~a különböző rendű s rangú felkelőt~~

puskával. Kiki saját ruháját ~~[illegible]~~ hordja

kötöttek fel a töltény táskát. Elől a főem-

l kezében lefelé fordított karddal s csipőre

cte: kerek kalap, rojtos nyakkendő, pitykés

y, bő gatya s sarkantyus csizma. Dohány

Zobbód egy ~~[illegible]~~ huszár vágtat a háttér felé, hol

házai kötik le figyelmünket. A téren afsz-

árkálnak.

éretei a háttöglets vonalkeretnek 40·1 : 63 cm.

360/98

- 787.

Révay Kálmán

ÖNARCKÉP

Révay Kálmán akadémikus olajfestménye

Ludovikás Levente 1931. X. csp

A VILÁG panaszládája

Autobuszjáratot szeretnének a váciúti dolgozók.

Sok aláírás.

—o—

Sok és hangos a felesleges kalauz-fütyülgetés.

Apponyi-tér 5. sz. ház lakói.

—o—

Nagyon lármás a kézikocsipark kölcsönző az Ó-utca 29. számú ház előtt. **Lakók.**

—o—

A Logody-utca 63. sz. házban egy hónappal ezelőtt leomlott az erkély. Az alatta lévő lakásban lakom, zárt ablak mellett kell tartózkodnom, mert az erkély fennmaradt része leszakadhat. Intézkedést kérek.

Nagy Lajos, Logody-u. 63

—o—

Csendesebb árusítást kérünk a Kálvin-téren.

Kálvin-téri lakók és dolgozók.

—o—

A balatonboglári állomáson a vonat indulása előtt hét perccel adják ki a jegyeket. Nem tudtam kivárni. Négy forintot fizettem büntetés címén a vonaton.

Papírt kérünk a vásárolt kenyérhez a KOZÉRT-fiókokban. A Rákóczi-út 10. alatt még fizetés ellenében sem adnak.

Dán Kázmér,
Gr. Teleki Pál-u. 11

—o—

A Babér-utcában kőkupacok viritanak. Rendbe kell hozni.

Lakók

—o—

Tiszta vizet és ápolt homokot a homokozókba a szigeten.

Gyerekes anyák.

Vihar a Balaton — szálló körül

Riport a Népszínház-utca környékének erkölcsi viharsarkáról

Olvasó levele a Világ panaszládájában: »Könyörgünk, szüntessék meg a Bacsó Béla-utcai Balaton szálloda környékének erkölcsi fertőjét.«

A Népszínház-utca és környéke sohasem örvendett valami kitűnő hírnévnek. Családos anyák, tisztviselők, munkásemberek ha csak nem arra laktak, vagy nem volt sürgős dolguk arrafelé, már este nyolc után messze elkerülték. A Népszínház-utca környékének, de főkép a mártírhalált halt szocialista lapszerkesztő, Bacsó Bélának nevét viselő utca lakói azok, akik az utóbbi hetekben a panaszok tömegét juttatták a Világ panaszládájába.

Igyekeztünk meggyőződni, mi a helyzet itt, néhány lépésnyire Budapest legforgalmasabb útvonalától?

Dilis Pista és egyesülete

Délután 5 óra. A Népszínház-utca és mellékutcái feketélnek a dolguk után sietö emberektől, de itt is, ott is egy-egy kapualjban, beugróban, kocsmaajtóban gyanús figurák tűnnek fel. A Conti-utca vendéglőjének törzsközönsége

titkos és kevésbé titkos kéjnőkből,

kitartott férfiakból, betörőkből, rablókból áll. A fő »vezér« »Dilis Pista«, akinek az a nevezetessége, hogy »hatóságilag nyilvántartott elmebajos, így bármily bűncselekményt is elkövethet anélkül, hogy lecsukják érte, legfeljebb a bolondokházába kerül. Dilis Pista tavaly barátaival együtt

»vidéki lányokat pártfogoló egyesületet»

létesített, Pesten bajbajutott 17—20 éves kis cselédekből s most azok tartják el.

A szomszéd kocsma az orgazdaközpont. Itt cserél gazdát a sok lopott holmi s a csere nem egyszer veszekedéssel, verekedéssel jár, úgyhogy a környék zúg a kiabálástól.

Beszéltünk néhány itt lakó asszonnyal. Ömlik a panasz a szájukon.

— A rendőrség állandó razziázásokkal igyekszik rendet teremteni. De amíg ez a környék a gengszterek és az éjszakai pillangók központja, addig becsületes ember, pláne gyerekes család itt csak ezerféle rémségek között lakhat.

Tivornyák a garni-szállóban

Este kilenc óra. A nyilvántartott nők, akiknek a rendőrségi engedély szerint ilyenkor joguk van »telephelyük« környékén megkezdeni a »munkát«, a szó szoros értelmében ellepik a Népszínház-utca útkereszteződéseit. Magányos férfi, ha véletlenül erre téved, számíthat arra, hogy a lányok erőszakosan molesztálják.

Minden házban panaszokat hangoztatnak.

Egy gyárimunkás felesége — aki először is arra kér meg, nehogy kiírjam a nevét, mert ha a lányok megtudják, hogy panaszkodni mert, barátaikkal megveretnék — elmeséli, hogy két kislányát már hat óra után nem engedheti ki a lakásból, mert állandóan félniök kell attól, hogy a ház előtt trágárságokat hallanak.

A Bacsó Béla-utca lakói egybehangzóan állítják, hogy az ő helyzetük a legrosszabb.

— A Conti-utcában, a Lévai Oszkár-utcában, a Víg-utcában és a többi mellékutcákban, a rendőrség által ellenőrzött nyilvános házak vannak. Rendőrőrszemeket állítottak azokra a helyekre, ahol legtöbb volt a verekedés és megtiltották, hogy az utcalányok esténként vendéglőkben tartózkodjanak. De a Bacsó Béla-utcai Balaton-szálloda, az úgynevezett titkos kéjnők kedvenc találkahelye, akik a Körútról jönnek ide, rendszerint többedmagukkal és a garniban hajnalig tartó tivornyákat rendeznek, amelynek zaja még az alvást is lehetetlenné teszi.

Razzia!

Este 11 óra.

A környék látszatra csendes. A Bacsó Béla-utcában alig lézeng két-három ember, csak valahonnan fülsiketítő üvöltés hallatszik. Egyemeletes befalazott ablakú, kopott, piszkos, elhanyagolt épületből jön a lárma. Ez a Balaton szálloda. Mindenütt piszok. A falakról hull a vakolat. Az egyik szobában mulat valami duhaj társaság. A szobaasszony barátságtalanul világosít fel:

— Jókedvű vendégeink vannak, hát istenem, mulatoznak egy kicsit!

Mikor megtudja, hogy nem kérek szobát, kitessékel. Az épület előtt néhány perc alatt öt pár érkezik, a férfiak többnyire részegek.

Alig telik el tíz perc, kerékpáros rendőrök fordulnak be az utcába, aztán

jön a razzia.

Négy párt elállítanak. A razzia után mintha misem történt volna, újabb párok, újabb kiabálás, harsogó hahota. A Népszínház-utcában találkozom az R-csoporttal is, szóval látszik, hogy a rendőrség mindent megtesz a rendzavarók fékentartására.

Hivatalos vélemény

S mi a véleménye mindezekről a rendőrségnek?

— Az erkölcsrendészeti osztály — kaptuk a felvilágosítást — az R-csoporttal és a rendőrjárőrökkel karöltve közbiztonsági szempontból teljesen kifogástalanná tette ezt a környéket. Más természetű panaszokról mi is tudunk. Állandó razziákkal igyekszünk javítani a helyzeten. A Balaton-szálloda és környéke az a viharsarok, ahová annyira odaszoktak a titkos kéjnők, hogy a vidék megtisztításához még az állandó razziák sem elegendők. A Balaton-szállóból átlag hetenként 25—30 nőt állítanak elő titkos kéjelgésért. Egy megoldás lenne: megszüntetni a garnit.

Feltesszük a kérdést, miért nem lehet a nyilvános házakat kitelepíteni. Erre azt a választ kapjuk, hogy rövidesen erre is sor kerül.

Petrovics Béla

Az önellátói vásárlási igazolványokról

rövidesen rendelet jelenik meg

A beszolgáltatási kötelezettség megállapításával egyidőben rendelet szabályozta, hogy azok, akik kenyérjegyükről lemondanak,

önellátási vásárlási igazolványt

kaphatnak és az igazolvány ellenében megvásárolhatják egész évi gabonaszükségletüket.

A rendelet kimondta, hogy csak ott lehet vásárolni, ahol a beszolgáltatást a termelők 80 százaléka teljesítette. Ezenfelül intézkedés történt arról is, hogy csak az a termelő adhat el gabonát, aki a 80 százalékos beszolgáltatási kötelezettség keretében önmaga teljes mértékben eleget tett kötelezettségének.

A beszolgáltatás nemrégen indult meg, tehát

eddig még nem lehetett vásárlási igazolványokat kiadni.

Céltalan lett volna, hogy az önellátásra jogosultak lemondjanak kenyérjegyeikről, amikor a gabonát még meg sem vásárolhatták volna. A beszolgáltatás mai üteme mellett azonban néhány nap mulva már megkezdik a vásárlási engedélyek kiadását. A Világ értesülése szerint

a közeli napokban új rendelet jelenik meg

amely szabályozni fogja a vásárlási engedély felhasználási módját és lehetőségét.

JÓ KARBAN LÉVŐ FIATALEMBER ELADÓ

Fából vaskarikát nem, de egyéb munkát vidáman vállal

Már sok eredeti ötletet hallottunk, láttunk ebben a nagy városban, de olyan eredeti álláskeresési módot, mint amilyennek legnap este szemtanui voltunk, még nem. Az egész történet természetesen a divatossá vált Nagymező utcában játszódott le.

Messziről feltűnt, hogy nagy tömeg vesz körül egy fekete szemüveges, magas, sovány fiatalembert. Mikor közelébe értem, észrevettem, hogy *hátán és mellén nagy táblái hord.* A mellén lógó táblán a következő nem mindennapi és ötletes szöveg volt olvasható.

»Eladó egy jókarban lévő fiatalember! Munkakedve ambíciója óriási. Minden munkára felhasználható. Értekezés itt a helyszínen.«

A hátán pedig a következő volt:

»Fából vaskarikát? Nem! De különben minden munkát elvállal, vidám, ötletes fiatalember. Titkárságtól kifutóig jelügére, itt a helyszínen, mert hirdetésre már nincs pénzem!«

E szokatlan módja az álláskeresésnek nagy sikert aratott az utcán és a lassan tovább haladó »vállalkozót« a tömeg nevetve kísérte.

Az *Andrássy-út* és a *Jókai-tér* sarkán aztán elmondta, hogyan jutott az ötlet ilyen megvalósításáig.

— Autószerelő vagyok. Hajtási igazolványomat egy karambol után elvették. Azóta nem tudok elhelyezkedni. Május óta nem kerestem egy fillért sem. 65 éves apámmal élek együtt és ő tart úgy ahogy. Már mindent megpróbáltam, de semmi sem sikerült. A petróleumfőzőjavítástól a stoppolásig mindenhez értek. Bármilyen munkát elvállalok. Négy polgárit végeztem, világot láttam és bután sem vagyok. Először újsághirdetéssel próbálkoztam. Ugyanezt a szöveget hirdettem a lapokban. *Eddig már 200 forintot költöttem hirdetésre.* A hirdetésre ráment a télikabátom, mert csak így tudtam pénzt szerezni.

A »jókarban lévő, mindenre vállalkozó fiatalember« címe: Szendi Bertalan II., Csalán-utca 43. szám.

A VILÁG előfizetési ára:

1 hóra	**15 forint**
negyedévre	**45 forint**

Nyugbéres, öreg bányászok költöznek a bányavidékek szabaddá vált sváb házaiba

A magyar bányásztársadalom jogos lakásigénylése az ötéves terv keretében véglegesen megoldódik. A Magyar Állami Szénbányák igazgatóságának kezdeményezésére a hatóságok hozzájárultak ahhoz, hogy a bányavidékeken szabaddá vált sváb házakat a bányászcsaládoknak adják át, elsősorban a munkában kiöregedett nyugdíjas bányászoknak.

ÚBORKA
a repülőtér gyöngye
ZSAROV, CELIKOVSZKÁJA és GRAVE kacagtató vígjátéka egy újoncról, akit a szerelem hőssé tett
Corvin * Capitol

Éjjel-nappal jazz
JAMES STEWART, PAULETTE GODDARD,
a szezon kirobbanó sikert aratott amerikai zenés vígjátéka
Décsi
(Leszállított helyárak)

Csodavilág 6
káprázatos színes film egy műsorban
Elit * Pátria * Tinódi

Színésznő szerelmei
ÓRIÁSI SIKER!
MICHELINE PRESLE művészi francia filmdrámája
Kamara * City

Ajtay, Tolnay, Turay, Feleky, Rátkai
nagy magyar vígjátéka
Beszterce ostroma
Kossuth * Palace

Fantasztikus szimfónia
JEAN LOUIS BARRAULT, RENÉE SAINT-CYR halhatatlan poétikus szerelme
Studio

Új Állatkerti Színpad
Ma este 8 órakor
FAUST
szabadtéri díszelőadása a teljes balettel.
Szombaton este 8 órakor
A DENEVÉR
RENDEZTE ÉS VEZENYLI KLEMPERER

A 7 filmje közül a mától:
LEHET-E jó és rossz közül egy harmadikat választani?
SZÜN-E elefántcsontoronyba zárkózni a világ elől?
ERRE FELEL A
Professzor Hálás
c. izgalmas mesterfilmalkotás
Corso - Uránia

Perzselő vágyak — forró szenvedélyek
KARAVÁN

Jean Kent
Stewart Granger
Anne Crawford
Royal Apollo
Forum - Lloyd

HÁROM A NŐ
RELLYS mulatságos francia vígjátéka egy gazdag menyasszony és egy szerencsés vőlegényről
Scala - Omnia

San Angelo
Roy Rogers színes, zenés amerikai filmje
Prolongálva
Városi Színház
Mától Alkotmány is

Jó úton járnak már a hárshegyi tévedt kislányok

Münnich főkapitány bemutatta a külföldi pedagógusoknak gyermekvédelmi intézményeinket

A pedagógus kongresszuson résztvett külföldi női pedagógusok tegnap Münnich Ferenc rendőrtábornagy meghívására meglátogatták a budapesti rendőrség gyermekvédelmi osztályát és a rendőrség hárshegyi leányotthonát.

Münnich altábornagy hangsúlyozta a külföldi pedagógusok előtt, hogy az önhibájukon kívül rossz útra tévedt fiatalkorúakat a rendőrség nem büntetni akarja, hanem igyekszik átnevelni és a társadalom számára megmenteni őket. A rendőrség legfőbb célja a gyermekvédelem terén a megelőzés s mindent megtesznek, hogy a züllés veszélyének kitett gyermekeket kivonják káros környezetükből és becsületes munkára neveljék.

A pompás fekvésű hárshegyi leányotthon mintaszerű berendezése és a mosolygó, boldog gyermekarcok igen kedvező hatást tettek a külföldi látogatókra; akik valamennyien elragadtatással nyilatkoztak a magyar rendőrség mintszerű szociális munkásságáról.

MARKOVITS MAGDA:

Magyar asszonyok náci-máglyán

4

Elindultunk. A csendőrök lóháton kísérték a gyászmenetet. Amerre a szekér elhaladt, az egyszerű tanyai emberek kisompolyogtak a kapuba és a fejüket csóválták. Jámbor öregasszonyok keresztet vetettek, mint amikor halottaskocsi vonul el a ház előtt. Egyetlen vigaszunk volt a kábult halálmenetben, hogy a velünk párhuzamos másik országúton hatalmas porfelhő szállt fel, végtelen sorokban vonultak vissza a vert német csapatok. Messziről a legszebb muzsika, a szovjetorosz hadsereg ágyúinak tompa dörgése hozott némi írt sebeinkre. Apám fanatikusan mormogta maga elé:

— Az Isten áldása kísérje fegyvereiket! Csak idejében érkezzenek megmentőink!

Horthy-tisztek szórakoznak

A kismajtényi iskolába hurcoltak bennünket, a környékbeli zsidóság átmeneti gyűjtőhelyére. Negyvenen zsúfolódtunk össze a tanteremben. A padokat már régen elhurcolták, mindenki a kis motyóján ült. Alighogy letelepedtünk, váratlan látogatóink érkeztek. Három kifent fiatal katonatiszt állított be. Bámulni jöttek és szórakozni. Gúnyos pillantással méregettek bennünket, különösen a nőket. Sokan iszonyodva húzódtak el tőlük. Eszembe jutott Villon verse a »Ballada a három akasztófavirágról«:

Itier Mechant a kését nézte,
Collin Cayeux kért tüzet
S a vén zsidó szemében
Sötét toronyként ült a rémület.

Nemsokára hangos robajjal és sarkantyúpengetéssel beállított egy negyedik tiszt is.

— Szervusz Laci — kurjantotta felé az egyik régebbi vendégünk. — Hát te mit keresel itt?

— Tanyán vagyok kérlekalássan, komisz unalmas, azt mondták, itt csuda jó dolgokat lát az ember! — udvariassággal mondta:

— Nyaralni mennek hölgyeim? Jó mulatást a strandon!

Társai harsány röhejjel nyugtázták a durva szellemességet. Végigmértük a nyegle Horthy-tiszteket. Apám a bölcsek megérzésével és hitével súgta a fülembe: »Fogja még olcsóbban adni ez a pojáca!«

Tíz percig »szórakoztak« a nyomorúságunkon, majd vidám kacarászással távoztak.

Ránk borult az este. Lepedőt terítettünk a piszkos padlóra, liszteszsákot raktunk a fejünk alá és megpróbáltunk aludni. Óreink széken ülve virrasztottak. Két óránként váltották a porkolábokat. Csendőrök és katonai előképzős falusi legények vigyáztak ránk. Ennyi idegen férfi előtt a nők szégyelték levetkőzni. Akkor még nem gondoltunk arra, hogy valamikor a legkisebb lelki emóció nélkül fogunk Éva kosztümben sétálni durva katonák előtt.

Lidércnyomásos éjszaka után súlyos nap következett. A legsötétebb árny, a bizonytalanság nehezedett ránk. Uj családok érkeztek. Nehéz csomagok alatt görnyedve, kétségbeesett hangos sírással, rogyadozó térdekkel csoszogtak az öregasszonyok. A fiatal anyák szeméből rémület fénylett felénk. Hogyan fogják tápiálni karon ülő gyermekeiket? A csendőrhöz fordultam és megkértem engedje meg, hogy süssünk valahol kenyeret.

— Minek az maguknak? — kérdezte.

A kezeimet tördeltem, mire nem is gonoszkodva, inkább jóindulatúlag megveregette a vállamat és így szólt:

— A legjobb lesz, ha maga megszökik. Akkor szépen lelövöm és nem csinálja végig ezt a nyomorúságot.

Óránként motoztak bennünket. Asszonytársaim csodálatos leleményességgel rejtették el értékeiket. Csak a végveszély tud ennyi ötletet kitermelni. Akinél pénzt vagy ékszert találtak, megpofozták és elvették az értékeket.

Három napot és három éjszakát töltöttünk a kismajtényi iskolában. Nem hinném, hogy akad a világon még egy olyan tanterem, amelyben annyi mindent tanulhattam, mint itt.

Negyedik nap Szatmárra szállítottak bennünket az úgynevezett központi gettóba. A falusiak éppen olyan néma révülettel bámulták a menetet, mint a tanyai lakosság. Egy idősebb gazda megjegyezte:

— Hála Istennek, már nyolcvanéves vagyok, befejezem az életemet, nem kell sokáig látnom ilyen nyomorúságot.

A falu határában munkaszolgálatosok szaladtak a szekerek után. Mezei munkát végeztek. Többen felismerték a családjukat. Sivalkodás, jajveszékelés, sikítás hangzott minden oldalról.

— Apám!... Anyám!... Hova visznek benneteket?!...

Baret-sapkás, overálos fiatal gyerek könnyek között sírdogált.

— Mama, mama!

Azt reméltük, hogy a csendőrök között is vannak családapák és talán rádöbbennek valamilyen emberi érzésre. Tévedtünk. Puskatussal és pofonokkal zavarták el a munkaszolgálatosokat. Trágár szavak kísérték a kegyetlenkedést. »Kitaposom a beleteket, nyomorult zsidók« — ezt az egyetlen nyomdafestéket valahogy tűrő kifejezést hallottam a szájukból.

(Folytatása következik.)

Köszönetnyilvánítás

Mindazoknak, akik felejthetetlen férjem elhunyta alkalmából részvétüket kifejezték, ezúton mondok köszönetet.

Bodor Imréné és családja

Révay Kálmán

vezérőrnagy, a Honvéd Kossuth Akadémia megszervezője és parancsnoka 1911-ben született. Fiatalkorában festőművészhez készült. Úgy határozott, hogy tanulmányai megkezdése előtt leszolgálja önkéntes évét. Akkor látott bele a katonaéletbe, mellyel bár az akkori formák között nem érzett egyet, felébredt benne a hivatástudat. Elhatározta, hogy életének főcélja a magyar nép fiainak katonává, jó harcossá való nevelése lesz. A Ludovika elvégzése után a legkülönbözőbb beosztásokban teljesített szolgálatot. Mint szakasz- és század parancsnok céltudatos munkával igyekezett feromlani azokat a korlátokat, amelyek a tisztikar és a legénység között álltak. A kritikus időkben csatlakozott a Bajcsy-Zsilinszky és Kiss János által vezetett mozgalomhoz, melynek katonai vezetésében részt vállalt. A soraikba férkőzött besugók árulása következtében a mozgalom vezetőit letartóztatták és 1944 decemberében halálraigával őt is halálra ítélték. Hárman kegyelemből fegyházbüntetést kaptak. A demokráciáért vívott harc és a haladás eszméjének valódi lényegét, igazi tartalmát a fegyházban ismerte meg. A művészettel sohasem hagyott fel. A fegyházban megörökítette társainak arcképét; a sopronkőhidai és a németországi fegyházak életét vázlatokban rögzítette le. A honvédakadémia Polák Mihály építette méter vastag falu pompás architektúrájába új szellem költözött Révai Kálmánnal. Itt a kasztszellem többé nem fog éket verni a növendékek közé. »Se rokona, se ismerőse«; ez az Ady-idézet áll szobája ajtaján, de ez sem riasztja vissza a sok protekciót kérőt, akik a legelhetetlenebb kérésekkel ostromolják. (D.)

Ügetőeredmények

Érdekes versenyek, szép küzdelmek voltak a tegnap esti versenyeken. Sárika és Lucy Frisco szereplése érzékenyen érinti a halmozó közönséget. Az össznyerőt nem találta el senki, az összegyűlt körülbelül huszonnyolcezer forintot a következő versenynap össznyerőjéhez csatolják. A futamok helyezettjei: I. Lady Hammer, Lady, Lousana. II. Kyra, Kyra Sus, Primadonna. III. Liliom, Érem. IV. Totya, Tamara III., Véletlen. V. Pardon, Fekete Péter, Jászó II. VI. Gazella, Clarisse, Pásztó. VII. Titanic, Dacos, Siralmas. VIII. Hátha, Igazgyöngy, Ócsike. IX. Kicsi, Bujdosó, Híradó.

Házasság. Leitmann Arturné sz. Révai Kati és Bohrer József e hó 24-én Tangerban házasságot kötöttek. (M. k. é. h.)

Diamantstein Anna és ifj. Danyi László e hó 29-én, vasárnap tartják eskövőjüket a XIII. kerületi Anyakönyvvi hivatalban. (Minden külön értesítés helyett.) (×)

Orvosi hír. Dr. Kovács István fogorvos, VI. Andrássy-út 21., rendelését ismét megkezdte. (×)

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Kodály Zoltán angliai útja

Maga vezényli a „Psalmus Hungaricus"-t

London, augusztus. *Boosey & Hawkes, Kodály* angliai kiadója jelenti, hogy a nagy magyar zeneszerző maga vezényli művei a londoni »Promenade Concerts« egyik díszhangversenyén. Dirigál Worcesterben is, ahol kórusművét adják elő, majd a »Missa brevis« című művét. Később a londoni *Albert Hallban* Kodály a *Royal Choral Society* koncertjén a »Psalmus Hungaricus« előadását fogja vezényelni.

Oroszlán a Piac-téren

Kóstoló az új évad műsorából

Budapest kritikusai, színészei és színházbarátai közül sokan hallgatták tegnap délután Ilja *Ehrenburg*, a világhírű író *Oroszlán a piac-téren* című színdarabjának rádióközvetítését. *Gábor* Andor fordította a darabot, amely az új évad egyik újdonsága lesz.

Francia városkában játszódik le, amelynek polgármestere, főszerkesztője, vezető gyárosa és még néhány más ismert embere meglehetősen kompromittálta magát a németek idején, de most verik a mellüket, hogy milyen franciák. Megjelenik a városban egy amerikai ember, akiről azt hiszik, hogy »hivatalos megfigyelő«. A korrupt, erkölcstelen kisvárosában az amerikainak megtetszik a piactéren álló oroszlán. Ezt a szinte nemzeti ereklyének számító szobrot akarja megvenni. El is adják neki, abban a reményben és abban a tévhitben, hogy ez az ember gabonát fog érte szállítani: ingyen. A nép azonban rászmél a valóságra s megakadályozza a szobor elszállítását. Kiseprűzi a korrupt és jellemtelen vezetőket.

Igen érdekes volt a közvetítés. *Bárdy* György kitűnően játszotta az amerikait, *Lehotay* remek volt mint polgármester, *Dénes* György mint főszerkesztő és *Ferrari* Violetta (az egyapos asszonyka) egy francia hős leány szerepében. Sajnos, az előadást túlságosan gyors tempóban játszották, mintha hanglemezfelvétel lett volna és ezt gyorsított fordulatszámmal rakták volna a hengerre.

Fehér Gyula színművész „Pro Arte" kitüntetést kapott

Orlutay Gyula kultuszminiszter *Fehér* Gyulának, a Nemzeti Színház nyugalmazott tagjának a magyar színművészet terén 50 éven át kifejtett érdemes munkássága elismeréséül a »*Pro Arte*« emlékérmet adományozta. A művész tegnap kapta meg a kitüntetést.

Nem szokta a cigány a szántást

Klemperer Siófokon, az espresszó terraszán ül. Beszélget társaságával. Odamegy egy kis mezítlábas cigánygyerek és hegedülni kezd. A karmester kiveszi a gyerek kezéből a hegedűt, *felhangolja* s visszaadja a fiúnak. Pénzt is ad neki. A fiú elmegy, de néhány pillanat mulva visszajön:

— *Bácsi el tetszelt rontani a hegedűmet.*

Auschwitzről szóló film a velencei filmhéten

Velence, augusztus 26. A velencei filmhét 6. napjának legfőbb eseménye az »Utolsó lépés« című lengyel film bemutatása volt. Ez a film megrázó dokumentuma az auschwitzi gyűjtőtábor életének. A film rendezője, Wanda Jakubowska maga is lakója volt az auschwitzi náci haláltábornak. Filmje tanuságtétel és egyben figyelmeztetés is.

A Csokonai Színház műsorterve

Sereghy Andor, a debreceni Csokonai-színház igazgatója közzétette műsortervét. Szeptember 14-én nyit a »Csongor és Tündé«-vel. Színrekerülő darabok összel: *Ziehrer:* »Svihákok«, *Shaw:* »Barbara őrnagy«, *Gárdonyi—Török—De Fries:* »Ida regénye«, *Shakespeare:* »Hamlet«. A színház új, modern világítóberendezést kap s hetenként egy operaelőadást tervez. Szcenikai főnök: *Básti* István.

JEMNITZ SÁNDOR, az ismert modern zeneszerző hat zongoradarabot írt, amelyek közül az egyiknek ezt a címet adta: »Tisztelet Liszt Ferencnek«. Jemnitz ebben a művében azokat a személyes kapcsolatokat hangsúlyozza, amelyek őt Liszt Ferenc halhatatlan életművéhez, »oeuvréjéhez« kötik.

„Nők a mikrofon előtt"

Érdekes műsorszám lesz szeptember 1-én, szerdán délután 6 órakor a magyar rádióban, Budapest II. hullámhosszán. »*Nők a mikrofon előtt*« a címe. Női muzsikusok szerepelnek. Zeneszerzők: *Hajdu* Julia, *Majláth* Mária, *Hollós* Ilona és *Komjáth* Daisy. A közreműködő előadók: *Várady* Magda, *Vadas* Zsuzsa, *Takács* Gitta és a rádió házizenekara. *Hankó* Kató mond bevezetőt.

Színházi hírek

A *Nemzeti Színházban* megkezdődtek a próbák.

Nagykörös piacterén pesti színészek filmeznek. *Móricz* Zsigmond »Forró mezők« című filmjének jeleneteit forgatják az ottani kultúrház előtt.

»Erdélyi Szent Johanna« címmel ír filmforgatókönyvet Szőts István.

Hacsaturján, a világhírű orosz zeneszerző komponálta az »Orosz kérdés« című film kísérőzenéjét. A muzsika a legutóbbi marienbadi nemzetközi filmversenyen külön filmzene díjazásban részesült.

E hó végén mutatják be *Stockholmban* a »Vöröskereszt« történetéről szóló francia filmet.

150.000-nél több tanórában elméleti oktatás helyett tudományos filmeket mutattak be a tanuló-ifjúságnak a Szovjetunióban.

Pozsonyban filmműtermet állítanak fel a csehszlovák ötéves terv keretében.

Korda Sándor Velencébe utazott a filmversenyre. Ott tartózkodik Jean Cocteau, Orson Welles, Tyrone Power és Lili Pons is.

»2×3 testőr«. Ez a címe *Halász* Rudolf új revüjének. Ma kezdik a próbáit a Royal Varietében, amelynek évadnyitó műsora lesz szeptemberben. Kiss Manyi és Hlatky Endi felléptével.

Zilahy Lajos »Aranát« című műve most jelent meg John *Pauker* fordításában Newyorkban. *A kritikák elismeréssel írnak a könyvről* és kiemelik az író kitűnő jellemábrázolását, humorérzékét és európai stílusát. Az amerikai sajtó egyöntetűen megállapítja, hogy az írónak minden adottsága megvan, hogy a két nagy háború közötti társadalmi színváltozást szemléletesen ábrázolja.

/ 1021

Párizsi képek Moszkvából

**A moszkvai Puskin Múzeum
a Szovjetunió második legnagyobb műgyűjteménye.
Az ókori Egyiptomtól
a mai népi demokráciákig
mindenfelől akadnak itt alkotások.
A leghíresebb mégis a francia gyűjtemény.
Jó ízlésű
orosz pénzemberek és arisztokraták
a századforduló után
az 1860 és 1910 közötti franciaországi
festészet remekeit vásárolták össze:
barbizoniakat
és impresszionistákat, szimbolistákat
és fauve-okat,
Matisse-t és Picassót.
Közülük küldött el vagy két tucatnyit
a múzeum Budapestre
— reprodukcióinkat a Szépművészeti Múzeumban rendezett
kiállítás anyagából válogattuk.**

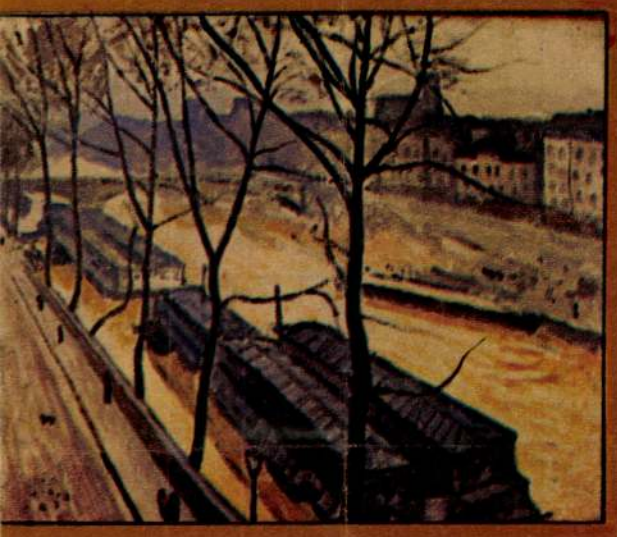

**Albert Marquet:
Városrészlet
1907.**

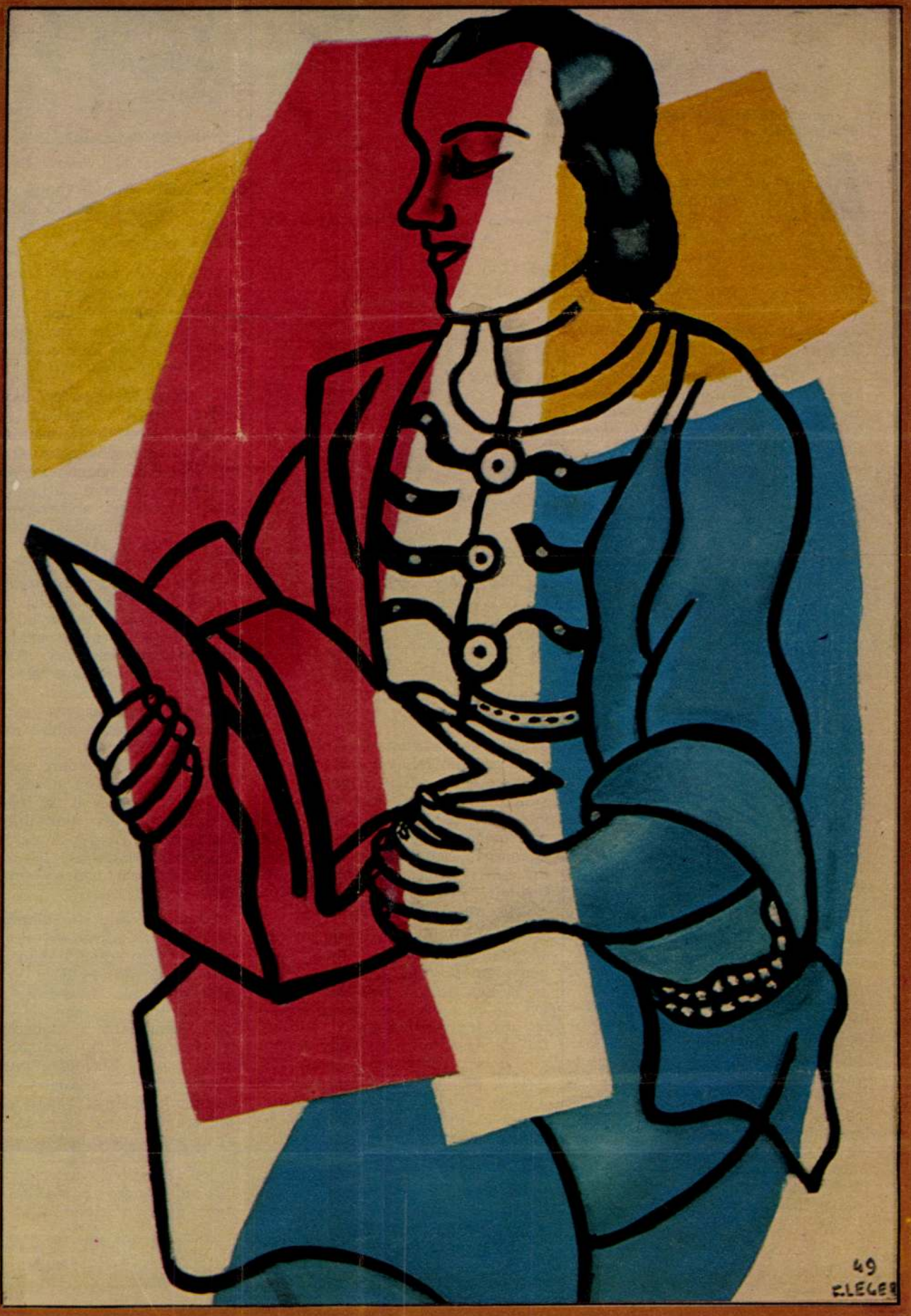

**Fernand Lèger:
Nadja arcképe
1949.**

KÉKESDY KÁROLY
REPRODUKCIÓI

A KŐHIDAI FOGOLY

A Fogház elnöki oszt. főnöke... (Almásy Pál)

A hajdani soproni diák, aki az első világháború éveiben koptatta az akkori m. kir. honvéd főreáliskola padjait, aligha gondolt arra, hogy a röpke néhány esztendő alatt is szívéhez nőtt város három évtized múltán, egy újabb világégés idején oly szomorú szerepet játszik majd életében.

— Vajon felvillantak-e a diákkor emlékei, amikor 1944. december 11-én kiderült, hogy a Margit körúti fegyházból Sopronkőhidára szállítják? — kérdezzük Almásy Pál nyugállományú altábornagyot, akit 1944. november 22-én az antifasiszta ellenállást szervező erők aznapi találkozóhelyén, Tartsay Vilmos lakásán többedmagával elfogtak és statáriális bíróság elé állítottak.

— Nem, alig hiszem. Borzalmas napok előzték meg ezt az estét, és sok jóval a jövő sem kecsegtetett — hangzik a válasz, és Almásy Pál elém teszi az akkori ítélet hiteles szövegét.

„A magyar királyi honvédvezérkar főnökének III. bírósága az 1944. december hó 6., 7. és 8-án megtartott rögtönítélő tárgyalás alapján hozott ítéletével hűtlenség bűntette miatt kötéllel végrehajtandó halálbüntetésre ítélte Kiss János nyugállományú altábornagyot, Nagy Jenő ezredest, dr. Tartsay Vilmos nyugállományú vezérkari századost, Almásy Pál hadiműszaki törzskari alezredest, Révay Kálmán nyugállományú huszárszázadost és Makay Miklós polgári egyént.

Nevezettek azt a bűncselekményt követték el, hogy folyó évi október és november havában az őrizetben levő Bajcsy-Zsilinszky Endre országgyűlési képviselő és a szökésben levő Tildy Zoltán vezetése alatt álló Ellenállási (Felszabadítási) Mozgalom és Magyar Front néven szereplő szervezkedésben részt vettek, mely szervezkedésnek célja a törvényes kormány (Szálasi és bandája — *a*

ALMÁSY PÁL NYILATKOZIK

Fegyenc és fegyőr 1945. (Ugyancsak Révay, a fegyőrrel)

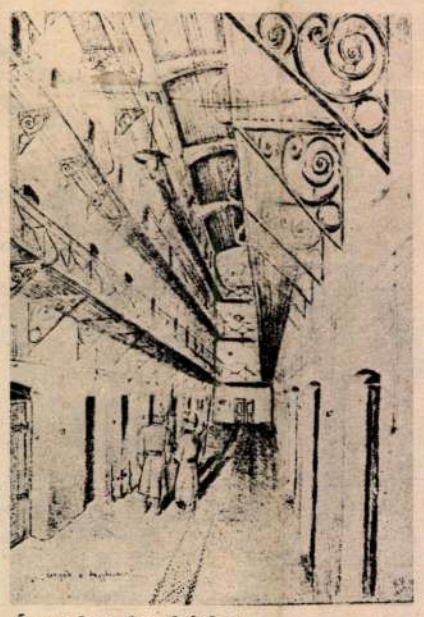

Árnyak a fegyházban

Szerk.) és az államfő eltávolítása, a harcoló magyar hadsereg és a szövetséges német haderő harci szellemének megtörése és gyengítése és hadászati intézkedéseinek megakadályozása mellett az ellenséges szovjetorosz haderő által esetleg megszállás alá kerülő területeknek és lakosságnak erre a célra való előkészítése volt."

— Hármunk halálbüntetését azonban — mondja Almásy —, kegyelem folytan, Révay Kálmán és Makay Miklós esetében tíz-tíz évi, az én esetemben pedig tizenöt évi fegyházbüntetésre változtatták. Kiss Jánoson, Nagy Jenőn és Tartsay Vilmoson viszont röviddel ezután végrehajtották a halálos ítéletet, mi pedig három napra rá indultunk — Sopronkőhidára. Mivel Bajcsy-Zsilinszky ügyét elkülönítették, legjobban az ő sorsa aggasztott. Sajnos, nem indokolatlanul. A december 11-én Kőhidára induló autóbuszon is-

„Hűtlenek" vasárnapja 1945. II.

mét találkoztunk, hogy azután nem is egészen két hét múlva, december 24-én a könyörtelen pribékek végezzenek vele.

— Hogyan vezetett Almásy Pál akkori alezredes útja az ellenállási mozgalomba, hiszen 1935—37-ben a VKF—2-n, majd pedig a berlini magyar katonai attasé beosztottjaként dolgozott?

— Természetesen ez nem ment egyik napról a másikra. Amikor a nácik Berlinben „persona non gratá"-nak nyilvánítottak, mert túl közeli barátságba keveredtem a lengyel katonai attaséval, és már közeledett a Lengyelország elleni hitleri támadás, én itthon a Haditechnikai Intézetbe kerültem. Amikor hazánk a németek oldalán belépett a Szovjetunió elleni háborúba, az itt dolgozó hadmérnökök viszonylag nagy része hamar rájött arra, hogy milyen életveszélyes kalandba sodorta az országot az akkori kormányzat. A végső lökést a német megszállás és szállásCsinálóinak gaztettei adták meg. Rájöttünk, hogy nem elég a passzív rezisztencia, mielőbb cselekednünk kell. Rám mindezek mellett nagy hatással volt az ellenállás két felejthetetlen alakjának, Kiss János altábornagynak és Bajcsy-Zsilinszky Endrének bátor, megalkuvást nem ismerő magatartása.

Almásy Pál itt elhallgat, és csak később, szinte véletlenül derül ki, hogy családjában is volt kire felnéznie. Például arra az Almásyra, aki 1849-ben, Debrecenben mint a képviselőház elnöke kimondta a Habsburg-ház trónfosztását. A szabadságharc bukása után külföldre menekült, ahonnan csak akkor tért haza, amikor kegyelmet kapott. A nemzet tragédiájába azonban sehogyan sem tudott beletörődni. Nedecky Istvánnal és Beniczky Lajossal fegyveres felkelést készített elő, hogy az 1848-as törvények alapján kivívják az ország

Művészi szabadság — a sitiben (Révay Kálmán, a rajzok készítője, a fegyház múzsájával)

függetlenségét. Árulás folytán azonban elfogták és húszévi várfogságra ítélték.

— Önt és életben maradt társait 1945. március végén Ausztriába hurcolták, ahonnan június közepe táján tért haza. Jelenleg mint nyugállományú altábornagy él, és őszinte tisztelet, megbecsülés övezi. Mi történt életben maradt fogolytársaival?

Felüti egykori cellatársa, a Rajk-per áldozatául esett Révay Kálmán albumát. Révay annak idején rajzokban örökítette meg a fegyház életét.

— Természetesen nem tudok mindenkiről; jó néhányukat szem elől tévesztettem. Két vádlotttársam, Makay Miklós, a Nitrokémia hajdani igazgatója, akinek budapesti irodájában gyakran ülésezett a Magyar Front központi bizottsága, és Kővágó József volt törzskari százados az Egyesült Államokban él. Balázsy Miklós akkori repülőfőhadnagy és Csikszenti Schreiber Vilmos — annak idején egészségügyi őrnagy — azonban itthon él, mint ahogyan én sem tudtam volna és nem is tudnék soha elszakadni hazámtól.

— Sopronkőhidai naplójában, amely rendkívül érdekes kordokumentum, a munkásmozgalom és az ellenállás ismert személyein és hősein kívül számos más réteg, köztük a papság, sőt az arisztokrácia egy-egy képviselőjével is találkozhattunk. Gondolok itt például a zirci cisztercita szerzetesre, Jambrich Oszkárra, vagy herceg Odescalchy Miklósra, akiről sokan még ma sem tudják, miért végezték ki a nyilasok. Úgy érezzük, mindezek, és a naplóban említett egyéb részletek kutatása, ezen emberpróbáló idők teljes feltárása, tanúinak megkeresése, s az általuk elmondandók rögzítése mindnyájunk kötelessége. Ez nemzeti múltunk egy darabjának megőrzését és felmutatását is jelenti.

KOMOR VILMA

Rényi Kálmán

„Markos György"
„Bajcsy-Zsilinszky Endre" } repro

Vigh Károly: Sopronkőhida – rajzokban
Tükör, 1977. augusztus 14 – 12 lap.

Révay Kálmán

Rajk László"
"Révay Kálmán"
"Gávor Pál"
} repro

Vigh Károly: Soproukhoida - rapokban.
Tűhőr, 1977. augustus 14 - 12. lap.

Révay Kálmán

Illusztrációk.

Komor Vilmos: A köhidai fogoly.
Új Tükör, 1979. január 7 – 23. lap.

Révay Kálmán, grafikus

1946-ban megjelent (– és 1949-ben zúzdára küldött) rajzos börtön krónikájából 8 rajz: Repr

1., Börtönfolyosó, 2., Egy zárka, 3., Bajcsy-Zsilinszky Endre öteivel, 4., Almásy Pál, 5., Rajk László, 6., Markos György, 7., Jávor Pál, és 8., Önarckép.

Vich Károly: Az Andrássy úttól Sopronkőhidáig 2403–2409.

Élet és Tudomány, Sp. 1974. dec. 20.

XXIX
51.

MDK

Révay Kálmánné

a festményeket előkészitette

Szolnoki müvésztelep kiáll. N.Galéria 1966.okt.

NDK

Révay Kálmánné

az alânti festő képeit restaurálta

Börzsönyi-Kollarits Ferenc emlékkiáll.

Nemz.Gal. 1967.

MDK

Révay Kálmánné restaurátor

20.sz.i müvek bp.i mügyüjtemónyekből.N.Gal.1963.jul.

Revay Kálmánné
főrestaurátor

Borsos József festő „Mohácsát" vette
restaurálásba.

Molnár Zsuzsa: Borsos József fiatalkori művei.
Művészet, 1971. április - 7. lap

MDK

Révay Kálmánné, restaurátor

Fényes Adolf eml.kiáll. MNG 1960.

Révay kehely ötvösmesterének

a XV. század végéről származó műve.

Révay nélkül ismert kehely.

Urbach Zsuzsa: Art of the Renaissance

Period in Hungary

The New Hungarian Quarterly, Budapest,

1965. 18. k. 2001.

MDK

Révay Mária festő

/e.s./ : A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja. Ujság. 1937. V. 16.

Révész Béla

A huszas évek párizsjáró magyarjainak legtöbbje felkereste a festőt, aki a számára kedvesebbek arcát (Bölöni, Ilyés vagy Tzara, Goll stb.) tusrajzain és litográfiákon őrizte meg, foltatva az itthon más megkezdett rennek sorozatot (Fülep Lajos, Kassák, Tersánszky, Ady, Babits, Kosztolányi, Révész Béla, Pátzay, Szamuely stb.).

Bodri Ferenc: Képzőművészeti krónika. Dévényi Iván könyve Tihanyi Lajosról.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 367. l.

Révész Béla.

„Gendélet" c. munkája szerepel a Szinyei-Merse Társaság tavaszi szalonjának második kiállításán. (emlitve)

Esti Kurir, 1927. márc. 27.

Révész Antal

Kass János grafikusművész
és a Móra Ferenc Múzeum
meghívja Önt és Barátait
a Kass Galériába (Szeged, Vár u. 7.)

RÉVÉSZNÉ WIGNER JUDIT

„SZÍN" *című kiállítására,* mely
2000. május 5–június 4-ig látható.

RÉVÉSZ ANTAL

„VONAL" *című kiállítására,* mely
2000. június 7–július 9-ig
tekinthető meg.

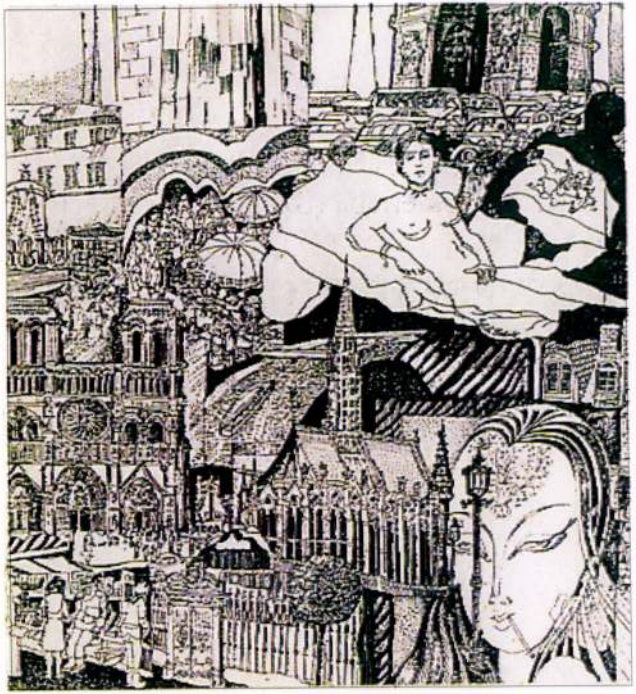

A kiállítások megtekinthetők
naponta 10–17 óráig,
kedden 10–15 óráig, hétfő szünnap

F. k.: Dr. Vörös Gabriella
Officina Tannyomda

EZREDÉVI KIÁLLITÁSUNK TÖRTÉNELMI CSARNOKA.

1896-ra tervezett ezredévi kiállításunk építkezéseihez már megtétettek s részben a végrehajtás küszöbéig is eljutottak az előkészítő lépések, a mennyiben a *Lukács* Béla kereskedelmi miniszter által f. évi február 8-dikán hirdetett pályázatok alkalmából a kiállítás területének végleges kijelölése és beosztása is megtörtént.

A különböző pályázati kérdésekre elég nagy számmal érkeztek pályaművek, de föltétlen becsű, azaz végrehajtásra is teljesen alkalmas munkálat egy sem találkozott köztük. Igy a kiállítási terület beosztását kivánó kérdésre nem kevesebb, mint 36 pályamunka érkezett be; de közülök még a jutalommal kitüntetett s tehát legsikerültebb tervezet is csak becses adatokat szolgáltatott a benne lerakott eszmékben a terület beosztásával foglalkozó műszaki bizottságnak.

A kiállítás főépületére, a *történelmi csarnokra* hirdetett pályázat eredménye 11 pályamű lett, melyek közül a kiállítási nagy bizottság okadatolt javaslatára *négyet* megjutalmazott, de végrehajtandóúl egyet sem fogadott el, főleg azért, mivel a történelmi kiállítás helyéül szánt 4000 □ méternyi területre valamennyi pályázó csak egyetlen nagy épületet tervezett, már pedig egy ilyen óriás épület az e czélra tervbe vett Széchenyi-szigetet egészen elfoglalná. Ezért a nagy bizottság úgy határozott, hogy mivel a történelmi kiállításnak különben is három fő osztálya lesz, u. m. *a)* köz- és magánéleti, *b)* hadászati és *c)* egyházi osztály: ezeknek külön-külön leendő csoportosítása könnyen megengedi, hogy a történelmi kiállítás három külön épületbe osztassék el, annyival inkább, mivel egyes kisebb épületekben könnyebben lehet korokat ábrázoló, vagy jellemző egyes termeket és csarnokokat berendezni.

E felfogás alapján nem fogadták el egyiket sem végrehajtandóúl a jutalmazott pályaművek közül, hanem abban állapodtak meg, hogy a 4 pályamű szerzőit még ez év folytán új pályázatra fogják felszólitani, hathatósan ajánlván figyelmökbe úgy a nagy bizottság föntebbi véleményét, valamint a pályázathirdető miniszternek következőleg nyilvánitott kivánalmát: «Minthogy a tervezett kiállítás a honfoglalásnak és Magyarország megalapításának ezredik évfordulója alkalmából rendeztetik: ennélfogva különös gondot kivánok fordítani arra, hogy a kiállítás ezen jelege kellően kidomborodjék, és hogy különösen azon épitmény, melyben a kiállítás történelmi része lesz elhelyezendő, külső kiképzésre nézve is az említett jellegnek és czélnak megfelelő legyen.»

A kitüntetett négy pályamű közül ehhez a fölfogáshoz legközelebb áll az a magában véve igen sikerült épületterv, melynek képét lapunk jelen száma mutatja be, s melynek szerzője *Alpár* Ignácz műépitőnk.

Alpár terve kivül igen csinos, belül igen tágas és világos csarnokok ügyes csoportosításából áll. Az épület négy sarokkupola közé foglalt hosszas négyszög alakú lett volna, melyet egy középre tett magasabb kupolás tagozat két félre osztott volna úgy, hogy a középtől két oldalt egy-egy tágas udvar terült volna, egy-egy minaretszerű, karcsú toronynyal diszitve. Az épület művészi részletei a keleti eredetre való czélzással, az arab és perzsa épités elemeiből lettek volna harmoniásan összeállitva s az egészet a bizánczias izlésű velenczei Szent-Márk templomról vett műidomok tetőzték volna be. *Alpár*, mint tervéről látható, e vegyes izlésű művészi elemeket igen sok szerencsével foglalta össze egy egésszé, s valóban kivánatos, hogy elrendezésének és csoportosításának főelvei az újabb pályázatnál se mellőztessenek.

A tervezethez mellékelt magyarázó leirás szerint a főkupola és az épület egyéb kiemelkedő részei villamos lámpákkal lettek volna világitandók, mi a hatalmas fáktól és jókora tavaktól környezett szigeten valóban tündéri látvány lett volna esténként.

Az új, szükebb körű pályázaton a kijelölt négy műépitő bizonyára fokozott tökéletességű tervekkel fog jelentkezni, s igy biztos remélhető, hogy ez a verseny meg fogja hozni azt, a mit a kiállítási nagy bizottság vár és ohajt, s a mi a nagy nemzeti ünnep czéljaihoz és fényéhez valóban méltó lesz.

Oldal István nagybecskereki fényképész fölvétele.

RÉVAI MIKLÓS EMLÉKOSZLOPA NAGY-SZENT-MIKLÓSON.

CZIVILIZÁLT VADEMBEREK.

Egy franczia orvos nem rég rá irányozta a figyelmet azokra a komoly veszélyekre, melyekkel a test egyes részeinek a hadsereg köreiben elharapózott tetoválása jár, a mire még a szigorú katonai tilalom mellett is nálunk is van nem egy példa. Ebből kétféle baj is származik. Egyfelől gyuladást, rákot, stb. vonhat maga után, sőt gyakran a kezet vagy lábat le kell miatta vágni; másfelől a tetováló eszköznek a szájba értetésével a száj esetleges fekélyei tovább terjesztetnek. Mindkét eset rendkivüli figyelmet érdemel, s a legsürgősebb teendők egyike volna a hadseregek egészségügyi vezetésével megbizott közegek intézkedése arra nézve, hogy a legénység soraiban még mindig tapasztalható testczifrázás a legszigorúbban eltiltassék.

Egészen más kérdés, hogy a társadalom alsóbb osztályaiban nyilatkozó népszellem, erkölcsök és szokások ismerete tekintetében minő jellemzetes vonások meríthetők egy ily sajátságból, mely a czivilizált ember megőrzött ős vadságát a legcsattanósabban tanusítja. Anthropologiai tekintetben bizonyságot szolgáltat ez a mellett, hogy az emberi test tetoválásának szokása a természeti átöröklés egy neme, s hogy a hiuság ép az emberiség nagy és tudatlan tömegeinél hatalmas tényező. Ugyszólva a természetes jelbeszédnek egy kezdetleges alakját látjuk itt magunk előtt, oly néposztályoknál, melyeknek nincs más módjuk gondolataik megtestesitésére és természetes költői érzékük kielégitésére, s a melyben nem ritkán egész művészi tökéletességet látunk elérve, bizonyos szakértő tetoválók részéről.

Miután eddigelő az európai tetoválások elterjedettségének megállapitásánál az észleletek kizárólagos tárgyait csak a fegyházak lakói képezték, alig lehet megközelitőleg is számot adni arról, hogy mily mérvben gyakorolják tényleg ezt a sajátságos szenvedélyt a társadalom különböző osztályai, de különösen katonák, tengerészek, sőt némely nők. Bizonyos, hogy a szám sokkal nagyobb, mint a menynyi a tudományos megfigyelésre kinálkozott.

Ottolanghi olasz tudós nem rég a *Malavita* néven ismert olasz rablóbanda 179 bebörtönzött tagját vette vizsgálat alá s ezek közt 70-et talált olyat, a ki egyik-másik testrészén különféle jegyekkel volt ellátva. Ezek a jelek keresztekből, kezdőbetükből, kardokból, törökből, fegyverekből, ember- és asszonyfőkből állottak. Egyikök bőre pláne ezt a jelmondatot mutatta: «Morte all'mitame trionfatore» («halál a becstelen győzőre») s ezzel együtt egy törös emberi alakot, mig a jobb kezén P. g. c. d. a. r. betük, s egy láncz és egy virág voltak láthatók. Egy másik haramiánál ez volt olvasható: «89-dik gyalogezred, éljen Olaszország!» s aztán egy tánczosnő alakja, alatta e szavakkal: «Amor mio» («Az én szerelmem»). Voltak köztük vallási tárgyú tetoválások, p. o. ez: «Vergine del Carmine, guarda mi tu!» («Szüz anyám, őrizz meg engem!»)

De a legnevezetesebb ilynemü mütétet Traversa Tommaso di Vito mutatta, a kinek egész teste tele volt tetovált mondatokkal, azonkivül mellén, karjain, kezein mindenféle alakok voltak beleszurkálva, a számtalan, verekedésből származott sebhelyen kivül.

Mindezeket az említett gonosztevők ócska játék- vagy postakártya segélyével hajtották végre börtöneikben, festőanyagul vért, növényi

nedvet, vagy épen szivarhamut használva, a betűzdelt rajzon. A vért pedig egyik-másik társuk erős orrba ütésével szerezték elő.

A Garrieri által a bolognai javítóházakban szerzett tapasztalatok a tetovált rajzoknak a test egyes részein történt előfordulása tekintetében azt bizonyítják, hogy hasonló jegyek közül 5 a jobbkaron, 34 a balkaron, 12 mindkét karon, 1 a jobbkaron és balczombon, 1 a balkaron és mellen fedeztetett föl. Állottak pedig ezek is nagyobbára betűkből, jelekből, szivekből és asszonyfőkből. Figyelemreméltó jelenség, hogy mig az asszonyok általán ritkán viselnek tetovált jegyeket, addig a katonák közül azok, kik ilyenekkel birnak, rendszerint az engedetlenebbek és féktelenebbek közé tartoznak.

Ebből folyólag a franczia katonai hatóságok különös gondot fordítanak arra is, hogy a katonai börtönökben minden foglyot már előzetesen megvizsgáljanak és a testén látható tetoválásokat külön nyilvánkönyvbe vezessék be, a személyazonosságnak későbbi kiderítése végett. Igaz, hogy ez nem mindig nyujt biztos fogantyút, mert egyfelől tapasztalták, hogy büntetési idejöket egészen érintetlenül megkezdett foglyok is rövid idő alatt hetvenkedésből, utánzati ösztönből, vagy időtöltésből aláadják magokat a műtétnek, másrészt pedig, megrögzött gonosztevők képesek az ekkép eszközölt műtét nyomainak letörülhetetlensége daczára felültetoválás által az előbbi jeleket annyira elváltoztatni, hogy fölismerhetetlennekké válnak.

Mert az emberi bőr tetoválása által okozott jelek mindeddig nem voltak újra eltüntethetők vegyi behatás utján, daczára a tanninnal és ezüstnitráttal tett ismételt kisérleteknek. Mindössze azt lehetett elérni a pácziensnek okozott nagy fájdalom árán is, hogy a maró folyadékkal megtámadott részek megrongálódtak.

Jeleztük, hogy az ember testének leggyakrabban tetoválás alá vett részei a kezek, azután a mell, ritkábban a lábak és a hastájék. Az eljárás minden körülmények közt fölöttébb egyszerű. Legtöbbször khinai tus belövelése által történik. Néha azonban bámulatos hatást érnek el egyes ügyesebb művészek, úgy, hogy valóságos árnyéklásokat tudnak létrehozni s e tűrajzok tökéletesen hasonlók a metszetekhez. Battut említ egy tetováló művészt, a ki bámulatos gyorsasággal és virtuozitással tetoválta ki egy kliense hátán a konzul Bonaparte egész alakját. Ugyanő látott egyéneket, kiknek testét több mint ötven alak borította különböző testállásokban. Gyakoriak a kettős szinű tetoválások is kárminnal és kék szinnel.

Lássunk már most nehányat abból a ritka érdekes gyüjteményből, melyet Battut az általa megvizsgált száz változatból tárgyaik szerint összeállított, rajzban is fölvéve. E tárgyak többnyire a szerelmi, vallási, politikai, katonai élet köréből vett s humoros vagy fantasztikus ábrázatok, genreképek, exotikus alakok, tájrajzok, czifraságok, feliratok.

Van ezek közt egy vasárnapi munkás alakja, vannak matrózok, lakatos és asztalos szerszámok. Egyiknél egy ifjú leányfő látható, körülkerítve, alatta egy lángoló szív e névvel: *Lucie*, másiknál egy keresztre feszített szent, oroszlánok közepette, a keresztet vivő Jézus, egy Minerva-kép vagy D'Arc Johanna lobogóstól. Ismét vannak jelenetek, melyek egy megsebesült zászlótartót tüntetnek föl, a mint pajtása karjai közé rogy, vagy pedig Bonaparte és Klebert Egyiptom gúlái előtt e felirással: «Katonák! e gúlák tetejéről, gondoljátok meg, hogy 40 évszázad néz le rátok.» Gambetta, Garibaldi, Umberto király és Margit királyné arczképei sem hiányoznak, sem a keresztbe tett kardok, összefogózott kezek, stb. Egy halálra itélt egyik karján tőrrel átszúrt lángoló szivet találtak e felirattal: «Halálra itéltetett 1885 november 8-án.»

Különösen érdekesek egyes ötletszerű tárgyak: egy török mellkép; egy asztrakán sipkás nő kaczér tüzérdolmányban, kezeiben csokor, horogra akasztott szívvel; halászó szalmakalapos nő; tánczoló és gitározó nő; hátsó lábaira ágaskodó elefánt; kigyót eltipró oroszlán; ijazó indiánus s több efféle.

De látni kerékpározó nőt, Lucifer-alakot, szőlőfürtöt, repülő madarat, bikaviadort, koszorus főt, afrikai vadászatot, virágbokrétákat, stb., mig a jeligék közül jellemzők a következők: «Audaces fortuna juvat.» «Halál a hűtlen nőkre!» «Boszú!» «Gyülölet.» «Halál.» Vagy: «A multban csalódtam, a jövő elriaszt, a jelen megfélemlít.» «Nincs remény.» Azután halálfők e szavakkal: «Halál!» «Vérontás!» Nőnevek: «Eliza.» «Mária», stb.

Az ethnografia előtt érdekes tanulmányra nyilik tér a vázolt jelenségek megfigyelésénél, de a mi a dolog közegészségügyi oldalát illeti, ismételnünk kell, hogy nem lehet sürgősebb feladat, mint az emberi ősvadság e késői emlékei kiirtására, a népesség ezreinek testi épsége érdekében mindent elkövetni.

—r—

RÉVAI MIKLÓS EMLÉKOSZLOPÁNAK LELEPLEZÉSE NAGY-SZENT-MIKLÓSON.

Torontálmegye vegyes ajkú lakosságú városa, *Nagy-Szent-Miklós* szép ünnepélylyel ülte meg aug. 25-ikén a magyar nyelvtudomány apostolának, Révai Miklósnak ünnepét, kinek szülőhelyén, a délmagyarországi tanító- és közművelődési egyesületek buzgó kezdeményezésére emlék-oszlopot állítottak.

Az ünnep istentisztelettel kezdődött, s utána a *Délmagyarországi Tanitó-Egyesület* és a *Torontálmegyei Közművelődési-Egyesület* díszgyülése következett. A gyülés tárgya *Kiss* Sándor kegyesrendi tanár emlékbeszéde volt. Az emlékbeszéd a szenvedés és munka emberének hányatott életpályáját csak nagy vonásokban rajzolta s a tudós nyelvész maradandó becsű eredményeivel foglalkozott bővebben, különösen kiemelve, hogy a miért ma ünnepeljük, az Révainak csak élete végén hozott némi örömet. A tartalmas beszédet lelkesen megéljenezte a díszes hallgatóközönség, melynek soraiban a magyar tudományos akadémiát *Szentkláray* Jenő képviselte.

A gyülés után az emlék leleplezése következett. A díszes oszlop a Szegedi- és Deák-Ferencz-utcza sarkán áll, a hol nagy sokaság várt már az ünneplők felvonulására. Itt, a lepel lehullása után, *Pintér* Kálmán kegyesrendi tanár alkalmi ódát szavalt. A megéljenzett költemény két utolsó versszaka így hanzik:

Miért élt? Hogy szenvedve, tűrve ő is —
Mint annyi más — dicsőségünk legyen;
Miért küzdött? hogy a müvelt magyar nyelv
Zenéje hangozzék rónán, hegyen.
Költői lantját ez hangolta dalra,
Nagy lelkében ezért gyuladt a láng —
S nyomát hagyá minden müvében annak,
Mint kell szeretni téged, szent Hazánk!

Hirdessétek hát hirnevét a «nagy»-nak,
Ti, emlékének lelkes hívei;
Hirdessétek, hogy nektek büszkeségtek,
Hiroszlopára föltekinteni.
És lelkesülten az ő szellemétől,
Egész világnak bátran szóljatok:
Önzetlen honszerelmet eltanulni
Révaink oszlopához járjatok.

Az oszlop Deák-utczára néző alapzatán ez a felírás olvasható: «*Fölállitotta a torontálmegyei magyar közművelődési egycsület és a délmagyarországi tánitó-egyesület nemeslelkü adakozók hozzájárulásával.*» A Szegedi-utcza felőli oldalon pedig: «*Ünnepélyesen leleplezte a délmagyarországi tanitóegyesület XXVII-ik nagygyülése alkalmával 1893. évi augusztus hónap 25-én.*» A főhomlokzat felirata pedig ez: «*A történeti nyelvészet atyja, Révai Miklós, a nagy, született 1750-ik évi február hó 24-én Nagy-Szent-Miklóson, Torontálmegyében, meghalt 1807. évi április hó 1-én Pesten.*» Az oszlop-test két másik oldala szintén el van látva vésetekkel. Az egyiken Révai saját szavai: «Ha valaha a megújult haza tisztelni fogja nyelve fentartásáért eleget szenvedett martirjait, már előre vigasztalódom benne, hogy engem azoknak számába helyez.» A tulsó oldalon pedig ez a vers van bevésve:

«Kit nem segíte élni nemzeted,
S ki érte őt nyelvében élteted,
Magad szebb jövődre sirodból kelél:
Neved szivünkben mindörökre él!»

A szoborállító két egyesület különben a leleplezés alkalmából szintén tárgya volt az őket megillető ünnepelésnek. A szegedi Dugonics-társaság táviratban mondott köszönetet nemes fáradozásaikért. Az Akadémia és Kisfaludy-társaság szintén kifejezték elismerésüket, valamint a városi testület.

CHARCOT.

Franciaország szerencsés fiaiban. Ha a politikai és a társadalmi viharoknak, melyeket a köztársaság évről évre átél, egy-egy nagy név áldozatul esik is: a közhasznú tudományok munkásai között még mindig annyi kiváló egyénnel rendelkezik, hogy a «gloire»-ból osztályrész nemcsak az anyaországnak, hanem a külföldnek is bőven jut elismerésre és csodálatra.

A franczia tudományosság fényének emeléséhez Charcot tanár, ki Morvantban a múlt augusztus hó 16-ikán hirtelen elhunyt, — nagy mértékben hozzájárult. Charcot neve annyira ismert a művelt olvasó közönség körében, hogy kötelességünknek tartjuk e pár sorban hódolni emlékezetének.

Charcot János Márton 1825 november 29-kén született Párisban. 23 éves korában kórházi segéd, 28 éves korában főorvos lett, 37 éves korában 1862-ben kezdé meg működését a Salpétrière-kórházban, mely tudományos kutatásainak kiapadhatlan forrásává vált. Részére külön tanszék alapittatott az idegbetegségekről szóló előadásokra. 1873-ban az orvosi akadémia, tiz év múlva pedig a tudományos akadémia, az Institute választotta meg.

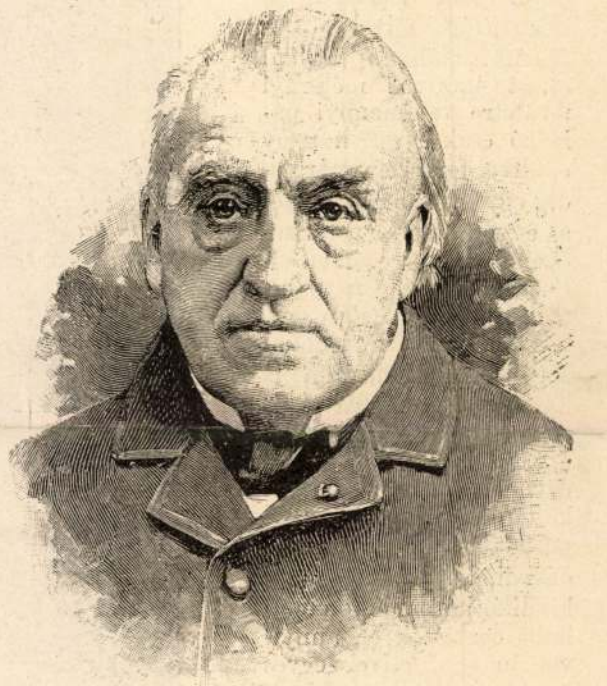

CHARCOT.

Charcot azok közé a szerencsés szellemi munkások közé tartozott, kiknek művei nemcsak akkor keltenek érdeket, midőn megjelennek, hanem később is becsesek maradnak, — a mi a mai korban orvostudományi téren működő irónál nagy ritkaság, midőn a legjelesebb értekezések, a legtökéletesebbnek látszó könyvek is gyakran rövid idő alatt elévülnek. Mert a modern orvostudomány tulságosan részletező, vagy műnyelven a speczialitás felé hajló. Ez irányban előnyösen kifejleszthetni az alaptudomány egyes ágait, de magát az alaptudományt csak az viszi előbbre, ki szélesebb látkörével az összes ágak fejlődését áttekinteni képes. És erre volt képes Charcot igazi geniejével és tanítói nagy tehetségével.

Elég fölemlíteni nehány tudományos művét, hogy tudománya sokoldalúságáról meggyőződjünk. Irt a vér bántalmairól, a sárgalázról, a typhusról, a szív egyes ritkább betegségeiről, érbajokról, tüdő- és vese-bántalmakról, az agyok betegségeiről és mindenek felett az agy, gerinczagy és idegek mindenféle bajáról, s mindenütt úttörő volt.

Végül a hysteriáról és hypnotismusról az idegrendszer ez igen elterjedt zavarairól tudományos alapon nyujtott felvilágositást, és ekkor vált a Salpétrière-kórház kitünő orvosának neve igazán népszerűvé.

Csoda-e, hogy midőn tanítványai 3 kötetben kiadták előadásait az idegrendszer betegségeiről, e műve minden tudományos nyelvre lefordittatott

Revai Miklós

lásd okv

Bedygyöri rajzisk

3 – 11. l.–

AZ

ERNST-MÚZEU

X.

Rovay Miklós

lásd
-2

Szinnyei XIII. k.
502. h.

fenti Széchenyi
István az archi-
tektusára tani-
sotta.

Medici Ippolit:

Derékon alól, állv
buzogányát s baljában
tollakkal, s rövid hajat
gallérú s derekát öv s
alól balra: „
s jobbra: „
fölül a jobb sarkon

Rézkara, m

Lth

Reivay Miklós

— wąd

Méry Etel: Reivay Miklós életrajza. Tan. Lapok 1858.

Tanodai Lapok.

?

Átvitel . . .					

Réval Miklós

emlékoszlopa

Nagyszentmiklóson

Repr.

Kiss Szikl kath Magy

438. l.

Révay Miklós

l -

Dreschergernich

88 : l -

Szászországi műemlékek bizottsága

VIII. 61.

Révay elutlós

mint ráptamto

l -

Thirfelrödmántul

56. l.

tervek négrehajtásához nem
járul hozzá. Erről a főváros és a
tervező építész értesitendő.
én, Elnök az ülést bezárja.

nf.

elnök

jegyzőkönyvvezető.

Révai Miklós

Irod

Vámos Hagyományok

168. l. – 171. l.

T. 6313.

ja el a Kalváriával, az előtérben
ányász közeledik pipázva, közé-
tot kis fia nézi, míg jobbra bá-

lynek mér. 29.4 : 39.4 cm.

Révai Miklós

l.

Thürfelsödunantul

122. l.

Zólyomlípcse IV. 8, 9, 10,

Révay Miklós

l.

Ezredéveskiáll

II. 29. l.

BUDAPEST
935 OKT.-6 ...
LK

Rêvai Miklós

iród

Fraknói Szech

188, 189, l.

1904.

archejjel

Révai Miklós

l.

Zelovich Józsefmiegy

34. l.

fotbrzór is

Székesfehérvár.

Az előtért bástyákkal és k
ros foglalja el, a melyen inner
háttérben pedig a Sárvizen túl
takoznak ki. Felirata:

ALBA-REAI

magyarázó szövegének kezdete: A
Se polture de turchi

Rm., mér. a vk.

140-95.

Révay Miklós

Thieme Becker

XXVIII. 202. l.

Lyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Révay Miklós

1.

Gerő Műveszetről

310. l.

511. *örkényi Strasser István:* Beteg leányka, gipsz 300.—
512. *Kövesházi Kalmár Elza:* Ijjász, bronz 180.—
513. *Reményi József:* Gyermek libával, bronz 400.—
514. *Reményi József:* Napsugár, bronz 350.—
515. *Ispánki József:* Julián barát, gipsz 1500.—
516. *Hanula József:* Gátépítő, gipsz 500.—
517. *Nemes György:* Mondd hát: »kérek szépen!«, bronz 600.—
518. *Jálics Ernő:* Szent Ferenc, gipsz 500.—
519. *Ferenczy Béni:* Női arckép, bronz 450.—
520. *Dabóczi Mihály:* Magyar imádság, gipsz 1200.—

XIX. TEREM.

495. *Visnyovszky Lajos:* Zsuzsanna, gipsz 3500.—

Révai Miklós

arcképe repr. -

Magyarecke

IV. 47. l.

hirlapbizomány
— IPOLYSÁG —

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Révai Miklós

Szül. 1752 febr. 24.

Lásd Nagyszentmiklóson

Bánóczi József

Révai Miklós élete és munkái

Bp. 1879.

ló-lap

esen visszatartott személy részére.

MOB kvt. 1690.

Bécsben tanulja az építés tudományát s Nagyváradon volt rajztanítós. Mást elfoglalandó. Bécsben ismerkedik meg a testőrök! vrod. működésével

s háború idejére a polgári foglalkozásában

Tudni

Ezt az igazoló lapot a 100/1940
polgári személyi laphoz csatolva *állandóan*
mutassa fel.

Saját érdekében *gondosan őrizze m*
ményt köteles haladéktalanul annak a katon
üzemnek, hadiüzemnél a hadiüzemi szem
a lapot kapta.

Az igazoló lappal való visszaélést s

Révai

l.

LykaMagyműI800-50

89,162.l.

Révai

Lsáb. II. 21.

Respektive:

ÁSATÁSOK

6.

gos Bizottsága

száma:	H bol	19
kelte:	I. ii.	1936.
beérkezése:		19

száma:

tézett szám:

a:

a:

:

Rêvai

pianista rajstanitó

XVIII 27

erod

Pap Leged 163.

nem legeder
ält!

RÉVAI MIKLÓSNAK

SAJÁTKEZŰLEG RAJZOLT KIADATLAN ARCZKÉPE.

Irta Dr. Récsey Viktor.

A pannonhalmi benczés rend központi könyvtárának kéziratival foglalkozván, *Révai* Miklósnak Paintner Mihály ráthóti prépost és győri főigazgatóhoz irt 89 darab levele között kezembe akadt egy kis czeruzarajz, melyet ime eredeti alakjában bemutatok.

Révai Miklós tudvalevőleg rajztanár is volt Győrött és így maga is ügyesen rajzolt. Csakhogy ez a képe, úgylátszik, még sem volt a jeles nyelvtudósnak hű hasonmása.

Guzmics Izidor a Vörösmarty Mihály szerkesztette »Tudományos Gyüjtemény« 1830-iki évfolyamának II. kötetében ezt irja róla: »Én Révainak nyolczvankét levelét birom, 1782—1805-ig; (de megszaggatva, mint majd a folyamat mutatni fogja.) A levelek között (most Pannonhalmán) találám Révai kisded mellképét is önkezével rajzolva. Ezt szándékoztam metszetni; de (pázmándi) Horváth Endre és Szeder Fábián, kik személyesen ismerték őt s az utolsó közvetlen tanulmánya is vala, nem találták valódinak, a mi engem igen megszomorított. »Csak parókáját, melyet akkor teve először fel. akará barátjának mutatni« — mondá Szeder, a neki tulajdon dévajsággal.

Akkor tehát a kép hüségét vonták kétségbe, de napjainkban, midőn Révai szereplésétől közel egy évszázad választ el bennünket, az is érdekes reánk nézve, hogy nemzeti ébredésünk ezen egyik nagy előharczosa, hogyan rajzolta meg saját arczképét és milyennek képzelte önnönmagát.

Pannonhalmi gyüjteményünkben az ő 40. számu leveléhez van ez a rajz mellékelve, 40/b jelzéssel. A kép alá maga jeles nyelvészünk sajátkezüleg irta *„Révai Miklós Önkeze' mive."*

A tojásdad rajz köré pedig ezt jegyezte: *„Nagy grammatikus, jó költő s rajzoló, de háromszor szegény."*

A rajz tulsó lapjára pedig lat'nul megirta az ajánlást »Habe similitudinem capitis mea, iam com(a) fictitia, ad arcenda ingruentis hyemis incommoda, modeste capillati. Verba Nikolai Révai ad Paintner seipsum eidem offerentis.« (Legyen meg fejem hasonmása, azon fejemé, mely a közeledő tél — öreg

kor — alkalmatlanságainak kikerülése végett vendégüstökkel ritkásan van fődve. Paintnernek önmagát felajánló Révai Miklós szavai.)

Hogy nagyjában csakugyan eltalálta saját ábrázatának mását, az kitűnik egyik hivatalbeli jeles elődöm, *Szeder* Fábián pannonhalmi könyvtáros jellemzéséből, ki *Guzmics* Izidornak ekként irja le Révait: »Hosszas ábrázat, elől kopasz, hátul ritka, szőke, egyenes hajjal födött fő. Éppen nem sűrű szemöldök, beesett kék szemek. Jókora horgas, sovány orr; vékony ajkak, beálló áll, kevéssé görbedt hát. Járása eleven, az arczban gondot és bosszúságot jelentő vonások.« (Tud. Gyüjt. 1830. évf., II. k., 39. l.)

Mellékelt képünk az eredeti rajznak természetes nagyságú sikerült fényképe után készült. És ezzel be is fejezhetném soraimat, ha nem tartanám tanácsosnak Révai jellemzésére egy-két eredeti levelét gyüjteményünkből ide csatolni.

»Háromszor szegénynek« mondja magát és ezen időből való *Mártonfi* József erdélyi püspökhöz intézett ez a kiadatlan levele:

»A sok püspöki nyomorúságot, bajt s dolgot annyira érzed, hogy dírát kérsz tőlem a Püspökségre, vagy másképen megátkozsz engem, hogy Püspökké legyek. Hogyan irhassak én dírát arra az áldott Püspökségre, a mellyből nekem az én édes Mártonfim már *százacskát* küldött s' ezek utánn is küldeni fog valamit apránként? Háladatlanság nélkül nem tehetem. S mondom egyenesen, azt tellyességgel nem is fogom tenni. Ha azért annyira találsz reám megharagudni, hogy engem illyenképen megátkozz, kérlek tsak foganatosan átkozz meg mennél előbb. Ugyan nyer velünk a Magyarság! Illustrissime Domine Fráter! tanti est Patria, ut eius causa molestias oneris episcopalis pacato ac lubenti animo perferanus.

... Mi a tatár! tsak átkod' fenyegetésére is már collega képen szólok veled! Jó mégis, hogy külömbség nagyon a' te Püspökséged és az enyém között. A tied valóságos Erdélyben vagyon, Alvintzi Urasággoddal s' a' többiekkel; de az enyém Klimins Miklós Druszám' holdjában tündérkedik. De mivel te tudod ezt is nekem barátságos enyelgésedben, elfogadom tőled. Udvarom ki tartására is bizom illy nyájas collatiód mellett nyujtasz valamit apránként. Keresztem úgy is vagyon, *pedig jókora*, arra tehát ne költs. Infulám is vagyon már, néhány rongyos háló süvegetském, éppen álombéli. Püspökségemhez valók. Látod, mitsoda bohóságra adtál alkalmatosságot, hogy megént okos nem lehetek.«

Mily hálás volt Révai azok iránt, kik őt nyomorúságában segitették, kitetszik ezen másik kiadatlan leveléből, melylyel Paintnert, jótevő barátját, Somogyi János udvari tanácsosnak a győri főigazgatóságra ajánlja: »Painitner Prépost Urat, én kedves Barátomat, tudom bizonyosan, igen szereti Nagyságod. Nem tunyálkodik, mint sok más kövér Pap; Szereti a Tudományokat olly annyira, hogy maga is azokban él. A Tudósokat azért mint pajtásait úgy betsüli. Segitené is örömest, ha kitelhetnék Rátóti szük Uraságából. Méltóztatik emlékezni, mit akart tsak nem régen velem is tenni. Maga fogyatkozásával is 200 forintot kész volt már le olvasni első Darabom kinyomtatására. Nagyságod tanátsolása volt, hogy kémellyem meg és el ne vegyem tőle. Szép buzgóság az is benne: hogy a' Benedictinus Nevendék Ifjuságnak a köz' jóra alkalmatosabb oktatását hathatósan javaslotta a' Fő Apát Urnak;[1] arra két jeles Férfiakat ajánlott, Tóth és Spaits Director[2] Urakat; ide vezető könyveket és sok szép kéziratokat a Jesuita kintsből már előre oda-ajándékozott: ennek felette a maga bibliothecáját is nekik szánta holta utánn.[3] De másutt se vonja el magát a közjónak előmozdításától.

A Haza kedvéért tehát, a hazai Ifjuság jobb vezérlése végett, tegye hathatósabb közben vetésével a maga egyező akaratját egészen foganatossá; a mikor ott fordul meg ezen nyomós dolog et aliorum certe competentium humerisonus prorsus non ferendum.«

Valóban Révaira magára, az ő egész működésére a nemzeti ébredés körül illik ezen distichonja, melyet az egyik levél hátlapjára oda vetett:

Minden nagynak apró a kezdete, minden idővel
S' halkal vészen erőt és gyarapodva terül.
S melly tő.gyta alatt árnyékban most legel a nyáj,
Kis makk volt, mikoron pásztora földbe veté:
A Duna is, kit alig győznek nagy partjai, ottan
Tsak kisded forrás, a hol először ered.

Révai Miklós.

[1] A pannonhalmi benczéseket akkor (1802-ben) állitották vissza és ez alkalommal Révai latin ódát dott ki, melyet azonb n a bécsi czenzura megkurtitott és azétt kézirattárunkban levő, eredeti változatlan példányára magyarul irta: »Az én magza om tüzes térfigyermekképen született; de a nagyságos Urak megherélték.

[2] Spaits gazdag ásvány-gyüjteményt hagyományozott Pannonhalmának.

[3] Paintner könyvtárát a p nnonhalmiaknak csak 1833-ban sikerült drága pénzen megváltaniok.

Midőn magyar nyelvészettel tüzetesebben foglalkozni kezdett, akkor legrégibb nyelvemlékünk, a »Halotti Beszéd« érdekében ezt irja B. Paintner barátjának:

»Kedves Barátom! Türj addig adósodnak, a míg a jövő hónak végével felveszem első negyed fizetésemet. Azután még egyet kérek tőled. Sajnovitsot el-kérem tőled, hogy leirjam belőle *azt a régi magyar darabot*, melyet egy Pap híveihez mondott egy temetéskor. (Halotti Beszéd.)

Azonban napról-napra kitolták hol emé', hol amá' foglalatosságim, elannyira, hogy végre egészen kifogyék az időből. Nagy szükségem vagyon pedig reá. Tedd meg ezt a szeretetet velem és ird le kedvemért először Sajnovitsból Faludinak és még Sajnovitsnak is róla való értekezésével és minden megfejtésével; azután másodszor Kollerből De Episcopis Quinqueecclesiensibus. Ezt csak azért mert mert Sajnovitsban tapasztaltam, hogy nem híven irta le. Tudod az elejét: »Látjátok feleim s. a. t.« Alég várom Faludinak többi maradványait! Mi nagy kötelesed vagyok! Én mindezekért csak szerethetlek, egyébb semmi sincs tehetségemben. Meg ne neheztelj, ha idővel ez a szeretet szóllóva teszi tollamat és nyilván is hirdeti a Magyar Világnak érdemeidet, a ki annyira elébb segítéd Vers gyűjteményemet. De megyen már alkalmatosság. (Kocsi) Köszönöm, Tisztelem, Tsókolom Édeseinket. Józsimat (Rajnics) ki ne hagyd. Az inas iránt végezz hamar és tudósits mennél elébb. Alég várjuk. De okosan az én részemről.

Szerető

Soós, 21 Máj. 1782.

Révaid.

KÉPEKRONTÓK.

Vigyázz magadra, megtévesztenek
A hizelgő beszédek;
Te nem hiszed, hogy játszanak veled,
S a lelked belemélyed
Azokba, miket mondanak,
Megcsalnak, megcsalod magad.

Nem jók vagyunk mi, udvarló sereg,
A jóknál okosabbak;
Ködként elszáll a lelkiismeret,
Ha a szemsugaraknak
Szivünkbe vesszük melegét;
Minek is néznők, hol a vég?

Sokan vagyunk, kik tudjuk jól, a mi
A női szívnek édes,
Ábrándos lelkét fogva tartani
A tündérszép mesékhez:
Hívságos, csábos egy világ
Élvezni lázas mámorát.

S a mese elfogy, lelkünk józanul,
Te folytatását várod;
Előtted állunk csöndben, szótlanul,
És azt a szép világot,
Hova bevitted lelkedet,
Már kirabolták, puszta lett.

Pap Zoltán.

A NYELV ÉS AZ IRÁLY.

Irta Bodnár Zsigmond.

Mi a nyelv? Szült hangok változata, melyeknek ismert jelentésök van s gondolataink, érzelmeink közlésére használjuk. A tömérdek kérdés között, melyek a nyelv említésénél fölmerülnek, talán legfontosabb éppen eredetének kérdése. Hisz ha meg van oldva a nyelv eredetének kérdése, akkor magától elesik sok más kérdés, mely annyi bölcsészt, és gondolkodót foglalkoztatott, úgy, hogy végre a franczia Akadémiában megtiltották a nyelv nagy kérdésének feszegetését.

Ha végigtekintünk a tudósok, bölcsészek fejtegetésein, látjuk, hogy már a görög világban vitatták a nagy kérdést: valljon *thesis* vagy *physis-e* a nyelv; vajjon emberi alkotás-e, vagy pedig a természet műve, egyszerűen termék. A középkorban nem lehetett e kérdést vitatni, de a mint ujra szabadabb lett a bölcselkedés, ismét vita tárgya lőn, vajjon az ember alkotta a nyelvet, vagy pedig az isten és a természet műve, naturae productum. Vastag könyvet kellene írnunk, ha e két nézetet és számos változatait az egyes gondolkodók fejtegetéseivel akarnók bemutatni. Igen érdekes, de ránk nézve most lehetetlen munka. Tény, hogy a nyelven számos változás történik, melyekről be lehet bizonyítani az emberi és öntudatos hatást, de ezerszer több, melyekről senki sem bírja kimutatni az emberi öntudat legcsekélyebb nyomát sem. Ismeretes, hogy koptak el a szók, különösen a képzők és ragok; azt könnyen megértem, hogy a kiejtés gondatlansága, kényelme szebb hangzása a XIII. század nyelvének ily szavait: *timnucebelevl, uruzagbele, vogmuc, tilutva: tömlöczéből, országba, vagyunk, tiltó* alakra változtatta, de már az úgynevezett hangtörvények szabályos jelentkezést, melyeket nem tekintünk ugyan productumoknak, termékeknek, mindenesetre az emberi szervezet öntudatlan működése hozta létre, mint az emberi élet más tüneménye is, melyekre teljesen áll az erkölcsi világ törvénye. A nyelv életében is mindenütt megtalálni az uralkodó eszme hatását. Az idealizmus napjaiban megkezdődik a purizmus, mely a magyar eredetü, vagy annak látszó szókat keresi, azután egyesek hozzáfognak a neológiához, az új szók faragásához, a nyelvújításhoz. Ez még túlnyomó az idealreálizmus első felében. Az ideálrealizmus delén beköszönt az orthológia, a helyes magyarság, mely üldözi az új, merész alkotásu szókat, még jobban gyülöli az idegen szólásmódokat, ez az üldözés tart az idealreálizmus határán túl is, mikor lassankint mentől pongyolább lesz a nyelv: az író nem riad vissza az idegen és tájszóktól, szónokok, ügyvédek stb. tömérdek latin szót kevernek előadásukba, úgy, hogy némely író egészen kevert nyelvet használ.

Már a rómaiaknál látjuk, hogy a Krisztus előtti II. század ideálizmusa alatt görögös kifejezésekkel és szólásmódokkal akarják megnemesíteni nyelvüket, még Cicero, Virgilius,

510 **Horánszky P.:** A liptószentiváni Szent Iványi-család leszármazása. Címerrajzzal és 5 külön táblán családfákkal. 4°. Bpest, 1940. 6.–

511 **Krudy Gyula:** Őszi versenyek. Budapest: Pegazus, (Kis M. könyvek), 1922. 12°. Ér. borít. 77 l. 3.–

513 **Literatura.** Beszámoló a szellemi életről. (Folyóirat.) Szerk. Supka Géza. A megjelent évfolyamok teljes sorozata – I–XIII. évf., 1926–1929 és 1931–1938. (1930-ban szünetelt.) Szép egészvászon kötésekben. 200.–

514 **Mészáros Lázár** emlékiratai. Közrebocs.: Szokoly V. 2 kötet egybekötve. I.: (1848) 360 l. II. (1849) 382 l. **Hozzákötve:** Mészáros L. külföldi levelei és életirata. 164 és

515 **Michaud (Darcon), C. Général:** 100 l. Pest, 1867. Félbőr. 30.– Considérations militaires et politiques sur lès fortifications. Paris, An III. (1795). Cartonné. 357 p. 8.–

516 **Molnár Albert, szenczi,** naplója, levelezése és irományai. Jegyzetekkel kiadta Dézsi L. Hasonmással. Bpest, 1898. Ér. birít. 520 l. 20.–

140.–
Proudhon, P–J.: (1809–1865) philosophie, sociologue, inventeur de l'idée de la banque opérant sans capital (Banque du Peuple), rédacteur des journaux „Peuple" et „La Voix du Peuple", auteur d'une série d'ouvrages importantes, etc.

521 **Révai Miklós** élete. Irta Csaplár B. 4 kötet. Rézm. arcképpel. Bpest: Aigner, 1881. Fvász. Tiszta, ép példányok. 24.–

523 **Széchenyi István gróf** és kora. Irta Falk M. Ford. A. L. és V. A. Pest, 1868. Vász. 343 l. 18.–

524 **Szőgyén-Marisch László, idb.,** országbíró emlékiratai. 1836–1861. 3 kötet kettőben. Számos arcképpel, fakszimilékkel, okleveles függelékkel. Kiadják fiai. Bpest, 1903. Fvász., 276, 360 és 430 l. Név- és tárgymutatóval. 50.–

525 **Tanulmányok Budapest multjából.** I–VIII. Minden kötetben számos műmellékkel és sok képpel. 8 kötet. 4°. Bp., 1932–40. Uj példány. Kötetenként 8.– P. Együtt: **64.–** Régészeti, kulturhistóriai és várostörténeti tanulmányok, a legkiválóbb szaktudósoktól.

Felelős kiadó: Kemény Béla. Klein S. nyomda. Bpest, Lovag-u. 14.

486 **Vietz, Ch.**: Aspects du probleme Tchécoslovaque. Un corridor soviétique au coeur de l'Europe. Geneve, 1938. 176 p. Richement illustré. 4.–

487 **Vigyázó Sándorné** grófné, báró Podmaniczky Zsuzsánna életrajza. 1838–1923. Irta Vargha Z. Képekkel. Bpest, 1931. 223 l. 4.–

488 **Világostól Josephstadtig.** 1849–1856. Földy János naplótöredékeiből közreadta Balassa I. Képekkel. Bpest, 1939. Er vász. 323 l. Új példány. 8.–

489 **Viski K.**: Székely szőnyegek. A magyar népművészet kincsestára. 16 színes táblával. Bpest, 1928. Új példány. 12.–

491 **Wartanoff, B.**: Abendland und Bolschewismus. Olten, 1941. 175 S. 4.–

492 **Weininger, O.**: Geschlecht und Charakter. 5. Aufl. Eine prinzipielle Untersuchung. Wien, 1905. XXI, 680 S. 12.–

delmelm. Naplojegyzetek. Hely és évsz. nélk. Szerző kiad. Er. borít. 239 l. 6.50

500 **Wöhrle, O.**: Ein deutscher Handwerksbursch der Biedermeierzeit. Auf der Walze durch den Balkan u. Orient. Stuttgart, 1916. O, Ppbd. 4.80

Wanderungen 1830–36 in Ungarn, Walachei, Siebenbürgen, Moldau, Türkei, Aegypten, Palästina, usw.

501 **Wolf, G.**: Die schöne deutsche Stadt. Mitteldeutschland. Mit 163 Bildern. München, 1924. 180 S. 5.–

502 **Wünscher Fr.**: Tordas, a Balogh Elemér-szövetkezeti mintafalu. Sok képpel és melléklettel. Debrecen, 1934. 464 l. 16.–

503 **Wyatt, Capt. W. J.**: Hungarian celebrities. London, 1871. Orig cloth, 296 p. 14.–

From. cont.: Mystic history. The huns. Árpád, Stephen J., Hunyady, Rákóczy F. II., Thököly., Deák F., Eötvös J. etc. and female hung. celebrities.

Stein: Romvárosok Ázsia sivatagjában IX. 87

Révai Miklós

l.

Kazinczy Ferenc

levelezése

I-k. 6, 12, 212,

14, 19. l.

Révai Miklós

Schleich Lajos dr:

Adalék Révai Miklós győri tartózkodásához.

Győri Szemle

1943. 185 – 187. l.

A nagyváradi rajziskola volt rajztanítóját, fentit alkalmazták a győri nemzeti iskola első rajztanítójául. Az iskola hiányos felszerelése miatt összecsapása Takáts Gyorgatóval sennek következményei:

Bánóczi József: Révai Miklós élete és munkái 198 és kv. ll.

1001

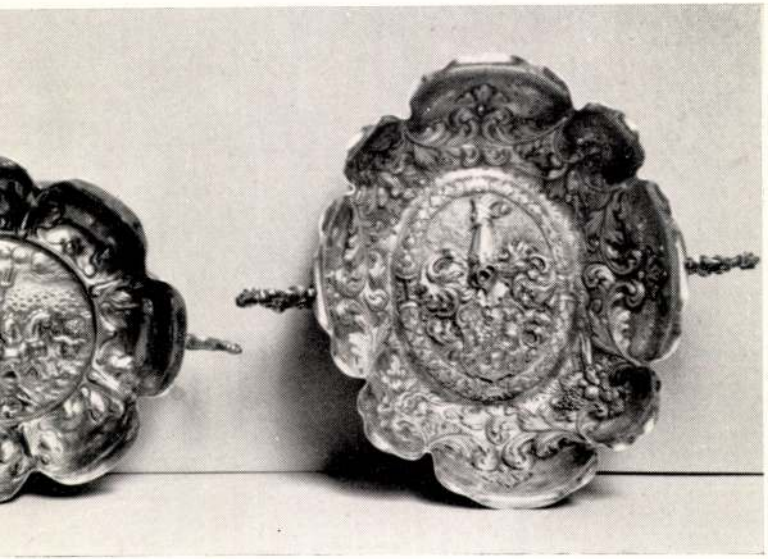

1003

Révai Miklósról

mint rajztanitóról

lásd

z

Soproni Szemle

1938. 262. l.

MOB könyvtár

. 114
. 118
. 120
. 128
. 132
. 140
. 144
. 148
. 156
or síremlékei 160
. 164
. 172
. 180
. 184
. 186
. 188
. 192
. 196

Révai Miklós

ikonográfiája

Hankiss 108. l

RÉVAI MIKLÓS
A
Magyar Nyelvnek
Legelső
Tudós Esmérője.

Piri Aladár: *Magyar-szerb irodalmi kapcsolatok*, Pécs, 1937), mint a legtöbb tót nyelvű könyvet és folyóiratot. A tót irodalom csaknem minden jelesének magyar költők voltak a fő ihletői.

50. l.: Visegrád. A Szépművészeti Múzeumban.

51. l.: Középkor. L. különösen Hóman Bálint fejtegetéseit a Hóman-Szekfű *Magyar Történet*ében.

52. l.: Zsigmond és Ozorai Pipo. A bécsi Kunsthistorisches Museumban. Oswald von Wolkenstein. Az innsbrucki egyetemi könyvtárban.

53. l.: Boldog Margit. L. Mályusz Elemér: *Árpádházi boldog Margit* (Károlyi Á. emlékkönyv, 1933).

Missziótudat. L. különösen Terbe Lajos és Eckhardt Sándor tanulmányait a magyar, ill. francia hivatástudatról, továbbá Joó Tibor könyvét a magyar nemzetfogalom kialakulásáról.

IV. Béla levele a pápához. L. Deér, id. m. 224. l.

54. l.: Corvin-kálvária. Az esztergomi főszékesegyházi kincstárban.

55. l.: IV. László. Mégsem lehet szláv szempontból sem károsnak tartani a morvamezei csata kimenetelét. A legújabb kor története újra is megmutatta, hogy az egyes szláv, ill. egyes germán, vagy egyes román nemzetek sohasem ismerték el gyakorlati politikájukban a szláv, germán vagy román érdekközösséget, sőt . . .

56. l.: Hunyadi János. Szereplő Szent János történetének »Heródes lakomája« jelenetében. Janus Pannonius. Szereplő Szent Kristóf történetének egy jelenetében. V. ö. Balogh Jolán: *Mantegna magyar vonatkozású portréi*. Századok, 1925—1926.

57. l.: Grenoble-i egyetem. Az egyetem hatszázéves jubileumi ünnepségeit rendező bizottság levélbeli közlése.

60. l.: Corvina-lap. Brüsszeli királyi könyvtár, Ms. 9008. Missale.

Révai Miklós

l.

Kazinczy Ferenc

levelezése

VIII. k. 31, 195, 360,
571, 524, 544,
586, 608.

arcképe

195, 217, 240

273. l.

SZÉKESFEHÉRVÁR

Ferences

Szarátor temploma (a városházával szemben)

Z. G: A „Vörösmarty-tér" és a Főpiacz Székesfehérvárott. VV 1866, 216 l.

Révay Miklós

l

Szépírűvészet

1943. 151 l.

Visszatérve a Széchenyi-térre, itt a Király-utcának a térre néző sarkán álló főúri emeletes ház 1770 után nyerte mai alakját. Király-utcai kapuzatán két herma hordja a puttokkal díszített szép vasrácsos erkélyt. A rács közepén két kardot emelő griff között Eszterházy Gábor gróf koronás — C G E — monogrammját láthatjuk. Az emeleti fülkében elhelyezett Mária koronázása-csoport a tulajdonos Eszterházy művészetszeretetét hirdeti. A Király- és a párhuzamos Kazinczy-utca és Erzsébet-térre vezet. A tér legjelentékenyebb épületével, a Karmelita-templommal már foglalkoztunk. Itt a téren azonban két ház figyelemre méltó. Az egyik a Király-utca és a régi Jacobus-Gasse (most Szél-utca) között egyemeletes stuccódíszű épület. Legrégibb részét Altabak János kanonok építtette 1604-ben; 1750 óta az Ott-család birtokolta. Homlokzatának stuccódísze a XVIII. század első felében készülhetett. Mellette a 13. sz. ház szintén a régi idők művészi emléke. Oszlopos kapuzata, copfstílusú vasrácsos erkélye és magas attikával emelt homlokzata különösen figyelemre méltó. Rajta a rokokódíszítés a copfstílus nyugodtabb elemeivel egyesül.

Még egy kisméretű, ma már nem létező kerti pavillonról kell megemlékeznem. A Kálvária-utcában, a város falain kívül is, nem egy gazdagabb polgár

Revai Miklós

cód

Dr Várkonyi. Revai Miklós kegyesrendi áldozásar. 1752–1807. Uj Magyar Sion

1878. 893 – 910 l.

Budapest Székesfőváros polgármestert XIV. (közművelődési) ügyosztály

BUDAPEST 937 MÁR. 20. N 2 T.F.a 4 T.F.a

Bizottsága

ökszégének

Budapest.

IX. Rákos u. 10.

ékok 15. sz. mintája — 3075

Révai Miklós

6. Kazinczy – Aranka Györgynek 1789 decz. 20.

...„Révai száraz, szőke, görbedtt, éles és aligha nem irigy. Győrben a' Normalis Oskolánál Rajzolást és Architecturát tanit. Társaságra veszedelmesnek nézem."...

I. 518.l.

Kazinczy Ferenc levelezése I. k
Apert 1890

Révai Miklós élete. Csaplár Benedek kegyesrendi tanár munkájából, mely Révai tudományos és irodalmi müködését s korát festi részletesen, a negyedik kötet hagyta el a sajtót Aigner Lajos kiadásában 455 oldalra terjedő bő tartalommal. A nagy biografia ezen kötetében a mult század utolsó évtizedének életrajzi adatait adja itt Csaplár, egész addig, mig Révai Sopronba megy. Festi egyik legválságosabb korszakát, mikor nyomasztó anyagi viszonyok közt vivódott és ez visszatartotta az irodalmi és tudományos nagyobb munkálkodástól is. Jó részben Révai saját irataiból, leveleiből ismerjük meg küzdelmes pályájának ezt a sanyaru idejét. A kik a mult század állapotjait bővebben akarják tanulmányozni, igen sokat és sokról találnak Csaplár müvében. Az uj kötet ára 3 frt.

254

kahelyeknél a szobák használati dija a fő-
kapitányságnál bejelentendő és minden
szobában láthatólag kifüggesztendő. 64. §.
Iparengedélylyel ellátott szállodákban a
keresetszerü kéjelgésre alkalmat adni
tilos.

Vas. ujs.
1889. 276. l

főbérlők, akár albérlők gyanánt csakis oly lakásokban lakhatnak, amelyeket a rendőrség ily célra engedélyez. Kéjnőlakások albérletbe adására csak oly nők kaphatnak engedélyt, akik vagyon vagy szemérem elleni büntett vétség vagy sulyosabb erkölcsrendészeti kihágás miatt büntetve nem voltak és ily célra megbizhatóknak látszanak. A kérvényhez a háztulajdonos irásbeli beleegyező nyilatkozata is csatolandó. Az engedély megadása vagy megtagadása iránt a főkapitány határoz. Az engedélyező határozatban a szedhető lakbér összege is megállapitandó. 12. §. Bárcás kéjnők lakásai csakis mellékutcákban, templomtól, iskolától vagy egyéb közművelődési célu közintézettől legalább 200 méter távolságra és oly házakban engedélyezhetők, ahol 16 évnél fiatalabb gyermekekkel biró családok nem laknak. Földszinti utcai lakások ily célra csak kivételes esetekben engedélyezhetők. Ha már angedélyezett kéjnőlakások közelében később templom, iskola

Cseléd gyanánt csak 40 évnél idősebb nő vagy 24 évnél idősebb férfi alkalmazható. 33. §. Valamely bordélyházba felvehető kéjnők létszámát a ház nagysága és a rendelkezésre álló helyiségek figyelembevételével a főkapitány határozza meg. 34. §. Bordélyházba a szabályszerüen bejegyzett kéjnőkön és a rendőrségnél bejelentett cselédeken kivül más nőt befogadni, neki kéjelgésre helyet engedni vagy arra alkalmat szolgáltatni; valamint nőt arra csábitani vagy más által csábittatni, hogy kéjnő legyen; bejegyzett kéjnőt egyik bordélyból a másikba közvetiteni, vagy a kéjnőt akarata ellenére a bordélyban visszatartani tilos. 40. §. 18 évesnél fiatalabb ifjakat és ittas egyéneket a bordélyba bebocsátani tilos. A megállapitott dijnál a vendégektől többet követelni tilos. Ezen dijon felül a kéjnőnek ajándékozott összeg kizárólag a kéjnőt illeti, aki arról elszámolni nem tartozik. 42. §. A kéjnő keresetének egy része, megegyezés szerinti mértékben, a bordély-

Révai Miklós

Csaplár B.

Révai Miklós élete

Pest, 1886–1900

Révai Miklós 717.

Révai Miklós levelei

Paintner Mihályhoz

Pozsony 1886–1900

K. fill.

matu térképpel II. Gr. Bercsényi Miklós levelei B. Károlyi Sándorhoz 1703—1711. Rézmetszetü arczképpel. Bpest, 1866—68. 8⁰ . . . . . 10.—

1085 **Roth K. és Kovács Gy.** A magyar házi per. Bpest, 1898 8⁰ —.80

1086 — **Zoltán.** Évtizedünk egyenes adó-reformjairól. Bpest, 1899. 8⁰ 1.20

1087 — Népszaporodásunk kérdése a XX. század küszöbén. Bpest, 1901. 8⁰ —.50

1088 **Ratzinger Gy.** Az egyházi szegénygondozás története Bpest, 1886. 2 kötet 8⁰ 3.50

1089 **Rauner Fr.** Handbuch der Gesch. der Litteratur 4 Bände. Leipzig, 1864. 8⁰ . . . . . 6.—

1090 **Rauch Fr.** Elementa architecturae. 11 táblával. Budae, 1799 8⁰ Papirkötés . . . . . 2.—

1091 **Reclus E.** nach — Ottó Ule. Die Erde und die Erscheinungen ihrer Oberfläche. Leipzig, o. j. 4⁰ Leinwandband . . . 7.50

1092 — **Onésime.** Geographie. La terre a vol d'oiseau Illustr. 2 tom. Paris, 1877. 8⁰ . . . . . 4.—

1093 **Récsey V.** A kassai dom régi siremlékei 20 képpel. Bpest, 1897. 4⁰ Füzve. 2.40

1094 — A kassai püspökségi könyvtár codexeinek és incunabulumainak jegyzéke Bpest, 1891. 8⁰ kötve . . . . . 2.—

1095 — Pannonia ókori mythologiai emlékeinek vázlata 55 autotypiai és czinkografiai táblával. Bpest, 1895. 8⁰ Füzve 3.60

1096 — Brevis historia Archivi Archi-Abbatiae O. S. B. De Monte Pannoniae. Veszprimi, 1896. 8⁰ . . . 2.40

1097 — Az esztergomi Sz. Lőrincz templom maradványai, három egykoru metszet, két alaprajz, két helyszini felvétel és 18 részletrajz ábrával. Esztergom, 1893 8⁰ 2.40

1098 — Sopron ókori neve és a sopronmegyei római feliratok. Sopron, 1887. 8⁰ 1.20

1099 **Redtenbacher R.** Die Architektur der Italienischen Renaissance. Frankfurt a/M. 1886. 8⁰ Leinwandband . . . 3.60

1100 **Regesta Pontificum.** Romanorum ad. a. 1198 1304. edid. Potthast et Jaffe 3 voll. Brolini, 1851—1875 Felbőrkötés 80.—

1101 **Reiner János.** Az egyházi házasságkötési jog történelmi alapjai. Bpest, 1903. 8⁰ . . . . . 1.—

1102 **Reischl K.** Munkáskérdés és a szoczializmus Bpest, 1876. 8⁰ 2.40

1103 **Reiserouten** in Bosnien der Herzegovina Illustrirter führer. Mit 68 Abbildungen einem Plane von Sarajevo und einer Karte. Wien, 1892 8⁰ 1.80

1104 **Reizner J.** A régi Szeged. I. A negyvenes évek és a forradalom napjai Szegeden. Szeged, 1894 8⁰ . . . . . 3.—

1105 **Rell L.** Latin szók a magyar népnyelvben Kolozsvár, 1898. 8⁰ 1.—

1106 **Répászky József** Általános dogmatika 2 kötet. Eger, 1878/80 8⁰ 10.—

1107 **Resch A.** Az Ilias latina. Bpest, 1892. 8⁰ . . . . . —.60

1108 **Reschauer Á.** A bécsi márcziusi napok 1848-ban. Ford. Szabó R. Pest, 1870 8⁰ . . . . . 2.—

1109 **Réthy László dr.** Anonymus az erdélyi oláhokról. Bpest, 1880 8⁰ 1.—

1110 — Az oláh nyelv és nemzet megalakulása. N.-Becskerek, 1890, 8⁰ 1.50

1111 — Magyar pénzverő izmaeliták és Bessarabia. 2 természeti táblával. Arad, 1880 8⁰ 1.50

1112 **Reusch F. H.** Szentirás és természet. Pest, 1870. 8⁰ . . . 3.—

1113 **Révai Miklós** levelei Paintner Mihályhoz. Közli Récsey Viktor. 8 M. sajátkezüleg megrajzolt arczképével. Bpest, 1898. 8⁰ 1.80

1114 **Rewai Péter.** De sacra coronae regni Hungariae. Tyrnaviae. 1732. 8⁰ Bőrkötés 2.40

1115 **Riehl B. Dr.** Deutsche und italienische Kunstcharaktere. Mit 16 Abbildungen. Frankfurt. 1896. 8⁰ . . . 6.—

1116 **Riesz Fr.** A negyedrendü elsőfaju tergörben levő pontkonfigurácziók helyzetgeometriai tárgyalása. Bpest, 1902. 8⁰ . . . —.40

1117 **Ritter's** Geographisch-Statistisches Lexikon. 4 Bände. Leipzig, 1883. 4⁰ Leinwandband. . . . . 6.—

K. fill.

1118 **Robida A.** Száz év mulva. A huszadik század regénye. A szöveg közé nyomott 300 eredeti képpel és 38 képmelléklettel. 4⁰ Eredeti diszkötésben . . . . . 9.—

1119 **Robitsch M.** Egyháztörténelem. Forditotta a veszprémi növendékpapság Pázmán-Köre. 2 kötet. Bpest, 1874/75. 8⁰ . . . . . 6.—

1120 **Rogerius** mester váradi kanonok siralmas éneke. Forditotta Szabó K. Pest, 1861. 8⁰ . . . . . 3.—

1121 **Röggl A.** Gyóntatási intelmek és elégtételek. Forditotta Nogely J. Bpest, 1873. 8⁰ . . . . . 1.—

1122 **Román népdalok.** Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Bpest, 1877. 8⁰ 1.60

1123 **Romeiser J.** A munka és nyugalom Isteni törvénye. Egyházi beszéd. Bpest. 1883. 8⁰ . . . . . —.50

1124 **Römer F.** Kiadatlan római feliratok. Bpest, 1875. 4⁰ . . . . . 2.—

1225 — Résultats généraux du Mouvement archeologique en Hongrie. Avec 1 karte. 2 Planches et 119 Figures. Bpest, 1878. 8⁰ . . . . . 3.—

1126 **Romsée F. J.** Opera liturgica 3 tom. Mechliniae. 1854. 8⁰ . . 4.—

1127 **Rónay J.** A szikla és a hullámok .Egyházi beszédek. Bpest, 1878. 8⁰ 1.50

1128 **Rosen M.** Orvosi tanács a gyermekek nyavalyáiknak megesméréséről és orvoslásokról. Ford. Domby Sámuel. Pest, 1794. 8⁰ Ppkts. . . . . 6.—
Igen szép példány.

1129 **Rösner C.** Uber die Grundzüge des romanischen und Gothischen Kirchenbaustyles. Wien, O. J. 8⁰ . . . . . —.50

1130 **Rossi G. B.** Per la medaglia d'oro. Roma, 1882. N. 8⁰ . . . . 4.—

1131 **Rosty Zs.** Rajzok Fejérmegye multja és jelenéből. Székesfehérvár, 1867. 8⁰ 1.60

1132 **Rosweidus R. P. H.** Vitae patrum. Oder Leben der Vätter. das ist Eine Beschreibung Vieler Alt-Vätter und Einsidleren wie auch ihrer Reden und Thaten. Folio. Augspurg, 1735. Kötve . 12.—

1133 **Roullet de la Boullerie Ferencz.** Az ember, annak természete, lelke tehetségi és végczélja Aquinoi szt. Tamás tana szerint. Bpest, 1882. 8⁰ 2.40

1134 **Rózsaffy D.** Rubens és Rembrandt. Bpest, 1901. 8⁰ . . . . . —.50

1135 **Rubinyi Mózes.** Tanulmányok a Moldvai csángók nyelvjárásáról. Bpest, 1902. 8⁰ 1.50

1136 **Rudan A.** Ipari közigazgatás. Az 1884 : t.-czikk, továbbá az összes rendeletek, utasitások stb. Bpest, 1901. 8⁰ 1.20

1137 **Ruik L.** Bajza József kritikai működése. Kassa, 1896. . . . . 1.20

1138 **Rumy K. Gy.** Monumenta Hungarica azaz magyar emlékezetes irások. I—II. kötet. Pest, 1817. 8⁰ Félbőrkötés . . . . . 6.—

1139 **Rupp J.** Magyarország helyrajzi története, főtekintettel az egyházi intézetekre. 3 kötet 4 részben. Pest, 1870—76. 8⁰ . . . . . 10.—

1140 — **Kornél.** Ovidius és Gyöngyösi. Bpest, 1891. 8⁰ . . . . . —.60

1141 **Ruschek A.** Győr — Kisfaludynak. Emlékkönyv Kisfaludy Károly szobrának leleplezése ünnepére. Számos képpel és melléklettel. Győr, 1892. 4⁰ . . . . . 2.—

1142 — Egyházi beszéd, melyet az ujon helyreállitott orsz. müemléknek a keszthelyi plébániatemplomnak felszentelése ünnepén mondott. Bpest, 1896. 8⁰ . . . . . 1.—
Vastag papiron nyomatott példány.

1143 **(Russisch-Französische Krieg 1799.)** Geschichte des Krieges Russland's mit Frankreich unter der Regierung Kaiser Paul's I. im Jahre 1799. 5 Theile in 3 Bnde. Mit vielen Beilagen u. Plänen. München, 1856/57. Félvászonkötésben . . . . . 24.—

1244 **Rüstow V.** Az 1870—71-ki porosz-franczia háboru. Hadi térképekkel és tervekkel. Pest, 1871. 8⁰ . . . . . 6.—

1145 — Der italianische Krieg 1859. politisch-militärisch beschrieben. Mit drei Kriegskarten. Zürich, 1860. 8⁰ Félvászonköt. 4.—

1146 **Ruzsicska János.** Egyház, annak szerkezete s alkotmánya. Pest, 1868. 8⁰ . . . . . —.80

14. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A *«Világkrónika»*-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

RÉVAI MIKLÓS.

Halálának százéves évfordulójára.

RÉVAI MIKLÓS talentumát illetőleg megvan a közvéleménynek határozott és eddig soha meg nem ingatott meggyőződése. A közfelfogást és a tudományos alapon soha czáfolásra még csak meg sem kisérlett általános vélekedést kifejezi róla ez az idézet: «Soha Magyarországon még nem jelent meg mű magyar embertől, mely eljárásában ily tudományos, eredményeiben ily módszeres, fejtegetéseiben ily örökbecsű lett volna, mint Révai e két munkája» (Antiquitates és Elaboratior Grammatica). Valóban ezt az idézetet minden fentartás és kétségeskedés nélkül leirhatjuk, mert benne nemcsak a lángelménének járó hódolat van kifejezve, hanem e munkák tudományos értékének igazi rangja és jelentősége is megállapitást nyert. Ez a rövid idézet persze nem mondatainak gyér és komprimált voltánál fogva nagyjelentőségű, hanem a nyelvtudomány terén végbement kutatások, tanúlmányok és felfedezések amaz eredményei által, melyek a Révai studiumainak vizsgálatában azok értékére nézve kivétel nélkül ezt a megállapitást találták igazságosnak. Nem vitás tehát egyetlen vonatkozásban sem a Révai munkásságának korszakos értéke, nem vitásak érdemei sem és az a tulajdonsága, hogy a nagyság mindama kellékei megvoltak benne, melyek nemzetek életében az egyes embert az összesség leghasznosabb kiválasztottainak táborába emelik.

Így beszél az érem egyik oldala. De érdemes megforditani ezt az érmet, hogy tanúlságúl meritsük belőle a koroknak és embereknek azt a mindig meglevő önzését, mely siralmakba, nyomorba, kimondhatatlan szenvedésbe fullasztja bele épen az olyannak életét, kinek még a következő nemzedékek is legnagyobb hálával tartoznak munkásságáért. Révai Miklós halálának századik évfordulóján egyéni sorsa, emberi viszontagságai érdekelnek ezúttal bennünket legjobban. Kulturális jelentősége, nyelvészeti lángelméje el van ismerve, két komoly és alapossággal irott életrajzi munka feltárja egész működését, kimagyarázatlanúl hagyott itélet vagy eldöntetlen viták tehát nem maradtak mögötte s ilyenek nem várnak megoldásra sem. Az emberről azonban érdemes tudni, hogy ennél szerencsétlenebb, hányatottabb és küzködésekkel rettenetesebben megterhelt pálya alig egy-két irónak jutott osztályrészeül. A Petőfi nyomora és küzdelme szinházi tréfa a fatális szerencsétlenségeknek ama lánczolatához képest, melyek a Révai léptei nyomán fakadtak. A magyar kultura becsületét szolgálta, de ez a kultura még csak nyugodt életet sem biztositott neki. Pénztelenség, nélkülözés, örökös szükség és szüntelen exaltáczió ezek miatt való aggodalmában: így indul és így is folyik le a Révai élete. Közbe operettszerű, komikus kisérletek, — melyekre önkéntelenül könny szökken szemünkbe, — hogy változtasson okkal-móddal a tűrhetetlen állapotokon. Papból lesz ujságiró, ujságiróból tanár, tanárból iró, közbe kosztosokat fogad, hogy jövedelmét így gyarapitsa, mikor pedig beleveszt, majorságtenyésztésre és házi kezelésű gazdálkodásra veti magát, de az anyagi bajok így is nőnek, a tyúkok megdöglenek, a tojások elromlanak, az üzlet roszra fordul, egyszóval csupa balszerencse, folytonos csalódás s tetejébe a pénznek állandó hiánya. Küzdő emberek életében ezek a szomorú jelenségek az ifjúkorral rendesen lezáródnak. Az éhező diákból szolid hivatalnok lesz, a zilált ifjú szerencsés házasság révén adósságmentes polgárrá válik, a sorstól üldözött Révainak azonban még férfikora előrehaladott éveiben, egyetemi professzor korában is vannak olyan napjai, hogy nincs mit ennie. Horváth István kéziratban maradt naplójában találjuk 1805 április 9-éről, vagyis Révai halála előtt két évről a következő jegyzetet: «Úgy kifogyott a pénzből, hogy kinos állapotában *kénytelenittetik már két napig koplalni.*» A három- és négykötetes tudós munkák szerzője így vegetált az irodalmi élet Mekkájában, Pesten, az első és fő kulturtelepén az országnak, éhinségben, mikor vármegyei pandurok és piócza módjára élősködő üzérek vidáman néztek jövőjük elébe. Nyomorúságos helyzetéről beszél meczenásához,

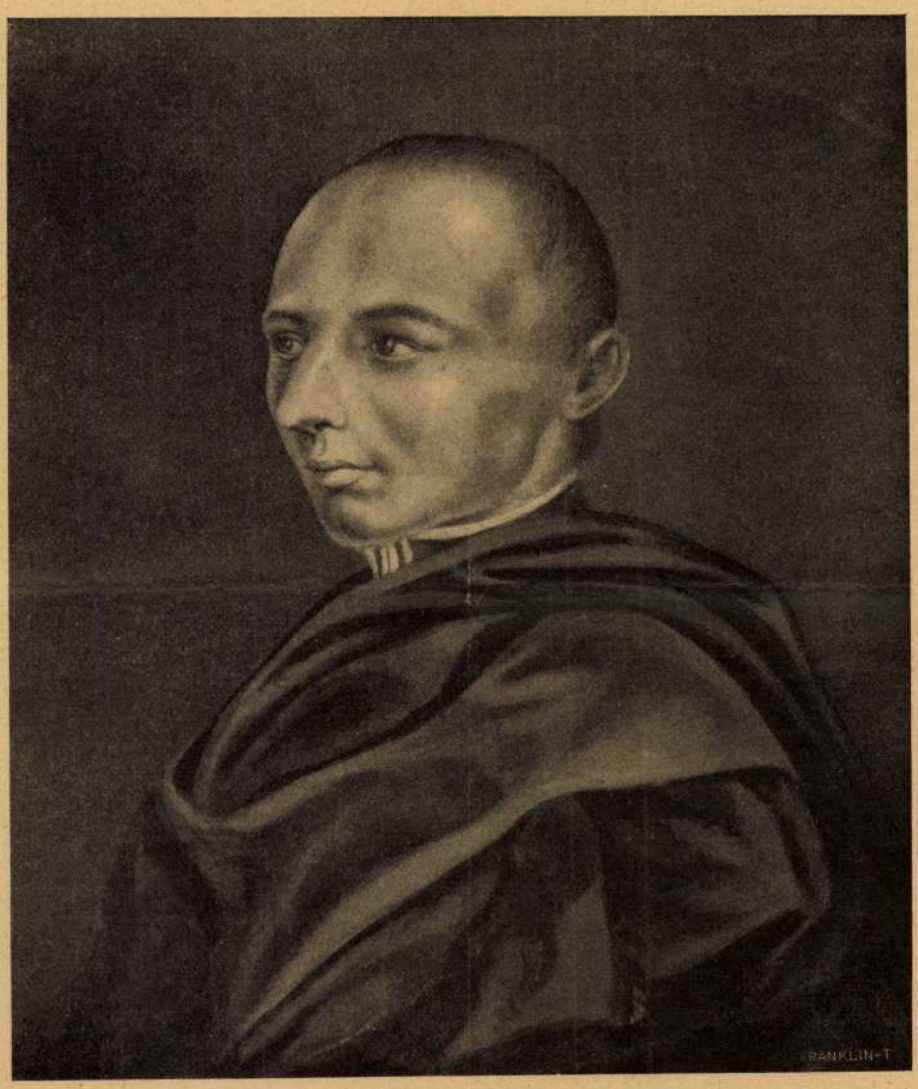

A Szépművészeti Muzeumban levő metszet után

RÉVAI MIKLÓS.

Mártonfi erdélyi püspökhöz küldött levelének az a része, melyben így ir: «Valami zsidó, örmény, rácz és német pénzfosztó, vérszopó, uzsora és fösvénység lehet a magyar világon, annak lángja mind itt vagyon Pesten. Hiában adott az Isten elég nagy bőséget. Mindennek az ára éktelen nagy. Még csak kenyérből is alig lakhatik jól a szegény ember. — Hallatlan dolog! Hat öl fám 104, azaz száznégy forintomba került. Bezzeg, ha fölmehettem volna a menynyei palotába, ott ingyen való fütés mellett jól melegedném most, boszúság nélkül.» Tudni kell, hogy a ki ezeket a sorokat irja, nemcsak azért érdekes ember, hogy iró, egyetemi professzor és a legkiválóbb hazafiak egyike, hanem ráadásul még tüdővészes beteg is, kinek olyan lelki hányattatások között fordulnak napjai, hogy még jómód mellett sem igérnek számára az orvosok hosszú életet. Tüdővésze és fojtogató insége azonban mind nem elegek arra, hogy a «Magyar Haza» menedékhelyet adjon az ő munkásának. Annyit legalább, a mennyi ma törvény szerint kijár bármelyik kórházban, bármelyik tüdővészes betegnek. Sajnos, Révairól nem így vélekednek. Izgága, kötekedő, indulatos, — mondják róla, — minélfogva kezdheti elölről a nyomorgást és a Mártonfihoz küldött panaszokat. 1803-ból való ez a jelentése is: «Mindenütt jól megtömtek, mint a hízni való ludat. Már féltettem magamat, hogy visszajöttömben elkapnak a pesti zsidók jó husomért. De szerencsére hideglelés jött rám, s csakhamar megapadtam.» 1806-ban irott levelét nyomorúságának jelképezésére «Koldusházi apátúr és Pusztafalvi prépost» aláirással küldi, de kiegészitő sorokat is mellékel hozzá: «Köröskörül — irja — és hegyettem a nyomorúság fellege borong még ebben a vérszopó, telhetetlen rácz, görög és zsidó városban. A télen kőszénre szorúltam. Ártott gyenge egészségemnek: csakugyan fát kellett mégis vennem és mi égbekiáltó áron. — Ha jobb kenyeret akarok enni, czipócskámnak ára fél forint; s ha jobb borocskát akarok inni, annak is fél forint az itczéje. Nem tudom mi íze lehet a borjúhúsnak, oly régen nem ettem már belőle.» A panaszszavak így folynak a halála előtt való hónapokig. 1807 január 7-én, három hónappal halála előtt még egy jajkiáltást küld Mártonfihoz: «A pesti pogány fösvénység elnyeli 800 forint fizetésemet és még más 800 forintot is meghúz rajtam, akárhol vegyem, adóssággal, koldulással, béresmunkával. Fáradozásaimban *nem segít a király, nem segít a Haza.* Az egészségem is teljességgel megbomlott. El kell veszni nem a zsidóföldön.» Több panasz aztán nem jött ki belőle, mert a nyomorral való birkózásban Révai végre is letört. A legkiválóbb magyar elmék egyikének élete virágjában, alkotó ereje legjavában az volt a tragédiája, hogy nem levő borjúhúsokért, nehezen szerezhető fűtőanyagért, félforintos czipócskákért letörjön az útközépen s a még programmjában levő nagyszabású munkáknak felét se valósította meg. Lehetetlen, hogy az ilyen ember élete és életének óriási küzdései, méltatlan sanyargattatása fel ne keltsék még száz év múlva is az emberek legőszintébb részvétét iránta. 1807 április 1-én halt meg Révai tuberkulózisban, vagy a hogyan akkor nevezték: «hektikai kiszáradás»-ban. Sok évi nélkülözés, rendetlen és bizonytalan élet s még utolsó hónapjaiban sem ismeretlen koplalás, sirba kergették. Milyen furcsa és milyen megszégyenitő azonban most, száz év múlva azzal dicsekednünk, hogy ime ez az éhhalálba kergetett zseni, a ki a tudomány dolgain kivül naiv és gyermek volt minden egyébben, — kincseket érő szellemi vagyont hagyott hátra nemzetének, mialatt őt megölte a kicsinyes idők részvétlensége és szükkeblűsége.

Zubolyi.

KÉT ÁLOM.

Oly furcsa álmom volt az éjjel . . .
Jó Isten, vajjon mit jelent?
Csillag csillagra hullt az égből,
Virág, lomb hervadt idelent.

S a földön a csillagsugár mind
Aranyfonállá dermedett . . .
Aranyfonálra fűzögettem
Hervadt szirmot, holt levelet.

S lehullt szirmokból, levelekből
Lehullt sugárral – mily csoda
Szárnyat kötöttem ott magamnak
S dalolva szálltam rajt' tova.

S vitt szárnyam, vitt mind magasabbra,
Hogy lelkem tán jobb honra lel . . .
Csillagra, mely le nem hanyatlik,
Hol lomb, virág nem hervad el . . .

S halottas ének lett dalomból,
Nagy temető volt a világ . . .
És minden csillag ím egy-egy sír . . .
Rajt hervadóban lomb s virág . . .

Tört szárnynyal s szívvel buktam én le
És ím fölébreszt édesem:
«Oly rosz álmom volt» – mondja súgva, –
«Elhagytál . . . Most is fáj szivem!» . . .

Telekes Béla.

EGY KIS DIÁKRÓL.

Ha végig nézek néha magamon,
Mikor rám száll a tiszta nyugalom,
Mely fátyolát szeliden rám takarja,
Hogy meg ne lássék lelkem nagy viharja,
Önkéntelen, félig mosolygva kérdem,
Ily csendes volt-e eddig is az éltem?
Egyszer csak lelkem messze multba téved,
Leráz magáról vagy tíz súlyos évet,
Úgy elfeled téged, zajos világ
S előttem áll egy boldog, kis diák!

E kis diák bizalmas környezetben
Vidám gyerek, de szótlan és ügyetlen,
Ha körülötte sok az idegen.
Minthogyha félne lelke mélyiben,
Hogy azok a rosz emberek kilopják
Ifju szivének minden drága titkát.
Pedig sok volt, mit félve, féltve zárt ott,
Ábrándokból egy csodaszép világot.
Ezért szeret maradni egyedül,
Mert akkor tüstént oda menekül,
Hol minden jó, szent, minden tiszta, szép.
Oly fényességes, gyönyörű e kép
Hogy most, midőn emlékben felidézte,
Itt áll bűvölve, itt áll megigézve,
Megcsuklik hangja, karjait kitárja
S könnytől nedves lesz két szeme pillája!

Tovább, ha nézem ezt a kis diákot,
Rajt érdekest nem oly sokat találok.
Azt, hogy félénk, érzékeny, szótalan,
Legtöbb dologba' kemény feje van.
Ki őt megbántja, annak megbocsát,
De ritkán kéri más bocsánatát.
Barátságból sok mindent tenni kész,
De a nagy hanggal szemben nem vitéz.
Nagyon fogékony, oly hamar befonják,
Csak egy kell hozzá: érteni a módját.
A míg van pénze, van másoknak is,
Ha nincs forintja, jó a garas is,
Van benne szenvedély, túláradó,
De kivülről ez ritkán látható.
Csak szeme villog, tűzben ég az arcza,
Nagyot nyel — aztán meg van víva harcza
Hazudni nem tud, hogyha néha füllent,
— Ilyen hibától már ma melyikünk ment?
Leolvassátok ezt vonásirul
Zavarba jön, fejbubjáig pirul!

Nem mondhatnám, hogy túl sokat tanul,
Inkább csak olvas szakadatlanul,
Teméntelen, mit összeirogat,
Legtöbbnyire szerelmi dalokat.
De ezeket nem látja senkisem,
Magának írja titkon, csendesen.
Rózsás szalmakalapos ideálja,
Kinek az első versfüzért ajánlja,
Ha rámosolyg — azt is csak szánalomból.
S ő erre mégis szerelemmel gondol,
Mely gyenge rímben szívéből fakad,
Hisz álmodozni róla csak szabad?!

S a mint az évek szállnak, egyre szállnak,
Fogy ideje a boldog álmodásnak,
Ábrándvilág lidércztüze helyett,
A munkás nap ád tiszta meleget.
S a mint körötte lüktet a világ,
Átalakul a régi kis, diák.
De hogyha néha, mikor maga van,
Lelkébe néz s vizsgálja szótalan,
A míg magának tükröt tartogat
Úgy érezi, nem változott sokat.
És rosz néven ne vegye senki néki,
Csak neve más, ő még ma is a régi.

Miklós Elemér.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Máskülönben minden rútsága mellett csupa chic volt a kutyafejű herczegnő, csupa kellem, csupa ruganyosság, minden szavánál minden arczizma mozgott s mosolyánál szinte megvilágosodott, mint a napfénynyel elöntött tájak. Még az apró fülei is beszélni látszottak.

Végighallgatván Pál urat, kicsiny fekete szemei ugráltak az élvezettől.

— A vadászt ismerem, de a vadat nem, — mondá szaporán, aztán szétnézvén a teremben, odaintette Ferit, a ki valami albumokban lapozgatott. — Végeztünk. Jó helyre fordult. A dolog meglesz. Most hagyjon beszélni a fiúval. Gyere, gyere te pernahajder. Hát csakugyan igaz, a mit az apád beszélt?

— Attól függ, mit beszélt.

— Hogy szeretnél megházasodni.

— Ha ugyanis hozzám jönne valaki, — felelte Feri könnyedén.

— Tudod-e a persa közmondást, hogy a ki háborúba megy, imádkozzék egyszer, a ki tengerre száll, imádkozzék kétszer, a ki házasodik, imádkozzék háromszor. Hát imádkoztál te már háromszor?

— Még annyira nem jutottam, kedves tanti.

— No hát jó lesz legalább egyszer imádkoznod, — ötször hadd imádkozzék a jövendőbelid. Nem tudom, elég lesz-e neki?

— Atyám tehát közbejárt Máli néninél?

— Atyád ismeri az illetékességi helyeket.

— Megnevezte az illetőt?

— Természetesen. Csak a legnagyobb bizalom vezet czélhoz. És a legnagyobb óvatosság. Mert jegyezd meg magadnak, hogy úgynevezett tapasztalatlan lányok nincsenek, csak a meddig nem szerelmesek. A róka is tud valamit, de a szerelmes leány többet tud.

— Hiszen az a baj, hogy nem szerelmes. Még nem is ismer.

— Ez csak előny, mert így még semmi sincs elrontva. Úgy hallom, te is csak ma láttad először. Tetszik?

Feri úr vállat vont.

— Hát úgy, úgy.

— És mi lesz a jutalmam, ha révbe segítlek? — kérdezte incselkedőn.

— Egy mázsa bonbon.

— Top. A mi madarunk lesz ő, ne félj, — ha csak nincs már másnak a lépén. Mert egyelőre semmit sem tudok. Magát a kisasszonyt sem ismerem. Mindössze is csak két év óta laknak itt s nem a mi fajtánkbeliek. Hallottam egyet-mást Tóthék felől, de nem érdekelt az anyag. Hát várj egy kicsit, egy-két napot, míg a titkos detektivjeim meghozzák a koczkákat, a melyekből kirakom az utadat. Mert tudd meg, hogy vannak olyan koboldjaim, a kik kulcslyukon, ablakhasadékon mindenüvé szétszállnak, a hova én küldöm és meghoznak mindent, a mit én akarok. No ne bámulj úgy rám, nem vagyok én varázsló boszorkány, ha-

Révai Miklós

érod.

Bánóczy J. Révai Miklós élete és munkái.
Budapest: 1879.

smár Ur!

szem a kért életrajzi
mről s fogadja hálás

Vas. Ujs 1862. 178. l.

Révai Miklós

+ (*A magyar Akademia apr. 7-iki ülésében*) a titkár jelenté, hogy Méry Etel beküldé *Révay Miklós* azon 89 levelének másolatát, melyek a szent-mártoni levéltárban őriztetnek; s hogy a szent-mártoni főapát is szives volt közleni az Akademiával e levelek eredeti példányait, egybehasonlitás végett. Méry az Akademiához intett levelében egy életirati adatot igazita meg. Szerinte ugyanis Révay Miklós Nagy-Szent-Miklóson 1750. febr. 24-én született s igy nem 1749-ben, mint életirói hibásan állitják. Atyja, Révay Miklós, magyar csizmadiamester, Békésből szakadt Nagy-Szent-Miklósra. Méry a turóczi főrangu Révayakkal hozza rokonságba. Végül inditványozza, hogy az Akademia, melynek egyik régibb tervezője Révay, Szécsenyi szobra mellett Révaynak és Bessenyeinek is állitson szobrokat. Az Akademia ez inditványt, minden tárgyalás nélkül, áttette a nagygyülésre. Ezután Fogarasi János rendes tag folytatá értekezését az igeidőkről.

4./ Műemlék alatt ezut
letén (Nagymagyarország) álló, v
terek hazai ingó és ingatlan alk
festményeket, szobrokat és iparm
művészeti termékeket, érmeket és
ván korától kezdve körülbelül 18
előző korszakok együttes összefo
lágot.

5./ A munkában részt v
ötven kötet (nem mü) ilymódon va
a továbbiak folyamán, hasonló ha
kötetre. A számitások szerint a
1936. tavaszára készen állhat.

6./Az ügy érdekében vé
névszerint is meg fog emlékezni,

Reivai Miklós

Nagylozson 1789. ben.

Írod

Csatkai Endre dr.

Sopron vármegye
műemlékei. II. sor.
Sopron, 1935. 86. l.

Révai Miklós

Irod

Pálos Ede. Révai Miklós két tankönyve. Rajzolatok. 1907. 228–234 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedélyt

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Révai Miklós

ívód

Pálos Ede Révai Miklós mint rajzhamló. Rajzoktatás, 1907. 145–152 ll.

lásd

Finaczy E. A magyarországi közoktatás tört. Mária T. korában

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

vezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Rovai Miklós

Irod

Szinte Gábor. A rajztanítás anyaga a régi időktől máig. – A Magyar Rajztanárok Országos Egyesülete nek Értesítője. 1899. II. cif. 4 szám. 104. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztal

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Révai Miklós

Cikk

Magyar Könyvszemle

1889. 115. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Rovai Miklós

Gyal

Vas. Ny. 1893.
34. sz
árvert

Révai Miklós

[illegible]

2

Rajzoktatás

1907. 292 l.

(Révai nemzeti Győrött) 1907.

340 l. (A győri Révai kiállítás)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Révai Miklós

Szód

Pálos Ede Révai Miklós mint nagyváradi rajzoktató. Rajzoktatás 1907.

503 – 509 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

Revai Miklós

piarista Szegeden is
foglalkozott mér
rajzolással

wod

Pap Szeged. 302

Révai Miklós

Lásd

Révai Miklós (mint rajztanár) Pálos E. Semestre Philologiai Közl. 32 évf. 76. l.

..... *mühely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Révai Miklós

U. 4233. 30. l.

Östdob VIII. 242.

< Révay Miklós >

1749 – 1807

Zilahy Károly: < > Vas. Ujs.
1859. 27 szám. teljes életrajz
Révay / fametszetű archépé-
vel. / Felhasználandó.

Revai Miklós

wód.

Zubaly:

Vas. Ugs 1907. 14 r

arczkeppel

Révai Miklós

U 1633

Revai Miklós

U. 1616.

Révai Miklós

4 od
2

Zuboly: Révai Miklós. Halálának százéves évfordulójára. Vasárnapi Ujság 1907. 14. szám (Arckép.)

U. 1633

/

Varju Elemér azt hiszi, hogy igen veszedelmes utra léptünk. Tegyük fel, hogy Möller terveit végrehajtottuk, akkor ez a templom kicsuszik a M.O.B. hatásköre alól. Majd jön az aztalos, az üveges, az oltárépitő és valamennyi egészen más, uj templomot fog épiteni a régi helyére. Lenne egy bucsujáró templomunk, de szegényebbek lennénk ezzel a müemlékkel. A bucsujáró bizottság szolgálatába nem állhatunk. A romokat csak biztositani lehet, az ujraépités ellen tiltakozik.

Révai Miklós

Münvisch 1907 216
– 1908. 72

utca 10

Révay Miklós

vod

Ruby Miroslav: A györi nemzeti rajziskola története. Győr, 1894.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztai

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Révai Miklós

erőd

Pálos Ede: Révai Miklós, mint nagyváradi rajzoktató Rajzoktatás

1907. nov. 15

(Művészet 1908. 72. l.)

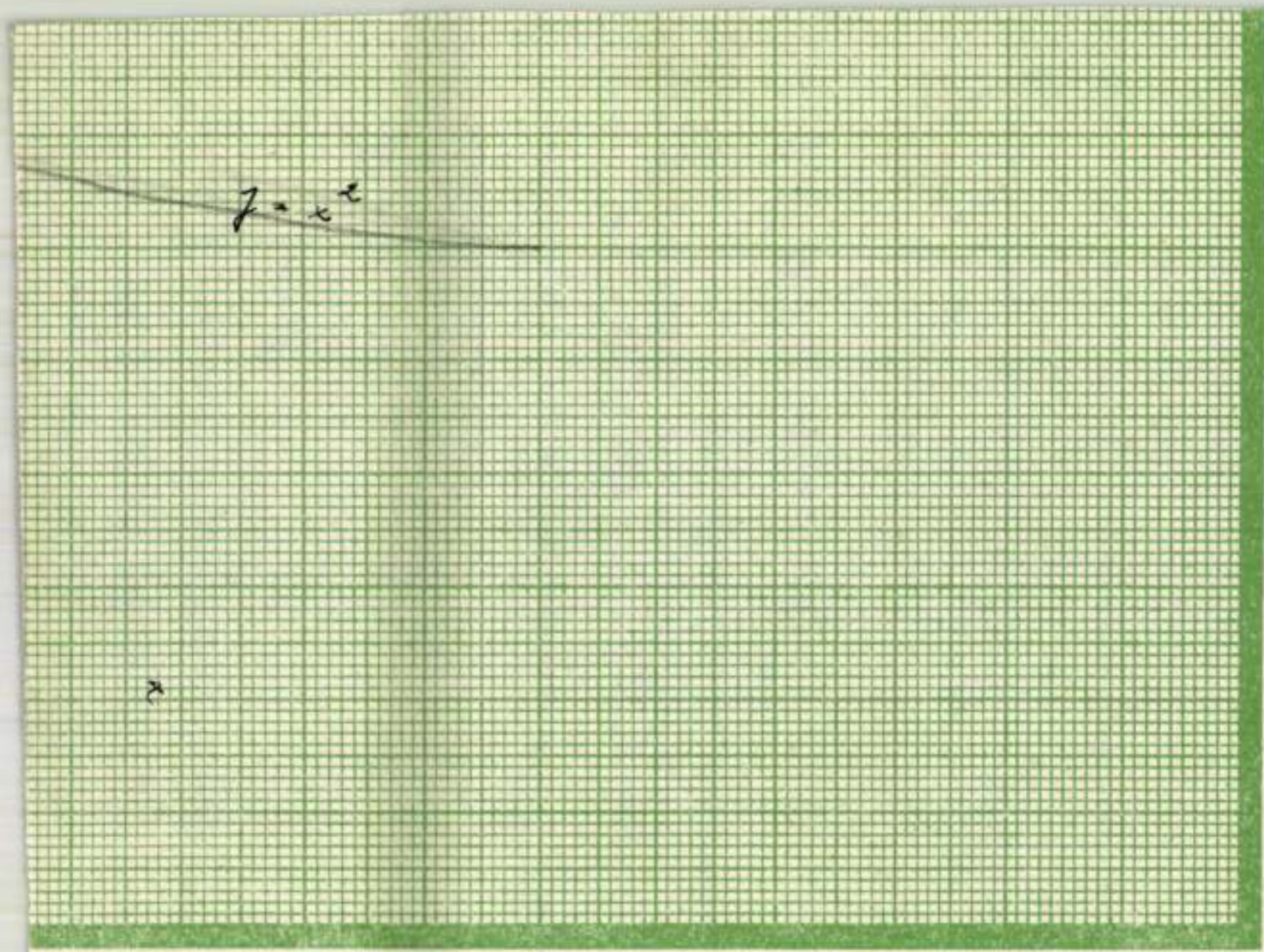
$f = x^2$
x

Révai Miklós

írod
z

Dr Bedy Vince

A győri nemzeti rajz-
iskola története.

Győr ?

Különnyomat a
Győri Szemléből

Révai Miklós

festő

116.

Révai Miklós

Mellig, hatnyolczad balra. Teje elől kopasz, rövid haja s szem-öldöke sötétbarna, szeme kék sarcza s bajusza leberetvált. Collaré-jának fehér ligulája keskeny s fekete köpenyege vállán át van vetve.

Olajfestés vászonra, méretei 62:47 c/m.

Festette: Donát János

Horváth István könyvtárából 1852. ápril 29.

M. Képt. 57.

1896. III. 3-án az erredeves kiállításra engedtetett át (39/96) honnan 1896. XII. 28–29. érkezett vissza (416/96).

27. szám.

Vasárnapi Ujság.

Hatodik évi folyam.

Pest, julius 3-án 1859.

A **Vasárnapi Ujság** hetenkint egyszer nagy negyedrétben egy és fél iven jelenik meg. — **Előfizetési dij** Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** külön a **Vasárnapi Ujságra** félévre **3 ft.**, a **Politikai Ujdonságokkal** együtt **5 ft. uj pénzben.** — A **Vasárnapi Ujságra** a **Magyar Sajtóval** együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félévre **10 ft.**, julius—septemberre **5 ft. uj pénzben.** — Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó.

Révay Miklós.

(1749—1807.)

Egy férfiról emlékezünk ma, a ki a hazát jobban szerette, mint önmagát; a ki nemes szivének minden dobbanását, láng-keblének egész hevét, magas eszmékben gazdag teljes életét imádott nemzete emelésére szánta és áldozta fel, — ha érte a mostoha sorstól, értetlen és kislelkü kortól gunyt, üldözést s lesujtó nyomort nyert is bár, nem érdemlett pályabérül. S kétszeres okunk és alkalmunk van jelenleg Révayról emlékezni, midön a magyar nyelv — mellynek ő legelsö pillantott be mélyebben szellemébe, legelsö állapitotta meg tudományos rendszerét, vezette vissza észszerü elvekre a körüle történt vizsgálódásokat — e nyelv, az ő bölcs utmutatása fonalán, az ő kalauz-fáklyája világánál, irodalmában a virágzásnak mai napság szemlélhetö örvendetes fokára jutott, s midön másodszor a magyar tudományos Akademia nemzeti mivelödésünk ezen fö-fö gyámola s vezér-oszlopa, — mellynek eszméje szintén az ő agyában keletkezett legelöbb, s az ő buzgó fáradozásai által nyert elterjedést — tehát a tudományos Akademia ez év kezdete óta müködésének uj, s nem kevéssé fontos időszakába lépett.

Született Révay Miklós Szent-Miklóson, Torontálmegyében, 1749. február 24-kén. Tanulását a csanádi altanodában kezdte, ahol tizenhat éves korában első — latin — elegiáját is irta : „Csanád romjai fölött“; — onnan Szegedre ment 1773-ban, Molnár János akkor nagyon olvasott : „Jeles épületek“ czimü versezete példájára, Catullus, Tibullus, Propertius római költöket utánozva, magyar verseket készitett. Bölcseletet Nagy-Károlyban, egyházi tudományokat Nyitrán hallgatott, s ezek végeztével a kegyesrendi (piarista) szerzetbe lépett, s mint illyen, Tatán, Veszprémben algymnasiumot tanitott. — 1777-ben gróf Károlyi Antal költségén Bécsbe ment, rajzot s épitészetet tanulni, mire gyermekségétől fogva kiváló hivatása volt. Következő évben adta ki Nagy-Károlyban első verfüzetét, a „*Magyar alagyákat*“, melly köz tetszéssel s elismeréssel találkozott; ezt követte a „*Magyar helyesirás és kimondás felől kettős tanuság*“ czimü nyelvtani munkája, melly később létesitett nagyszerü nyelvészeti kutatásainak kezdetét képezi. Aztán a nagyváradi iskolában rajztanitó lett; egy évvel később a bölcselet rendkivüli tanára ugyanott; hol több forditott építészeti munkát, s a „*Szinérváralljai szüret*“ czimü költeményt bocsátotta közre. — Itt mondta 1780-ban, Mária Terézia halálán azt a hires beszédet, melly a latin egyházi szónoklat példányául szolgál, s Révayt a legkitünöbb egyházi szónokok sorába emeli.

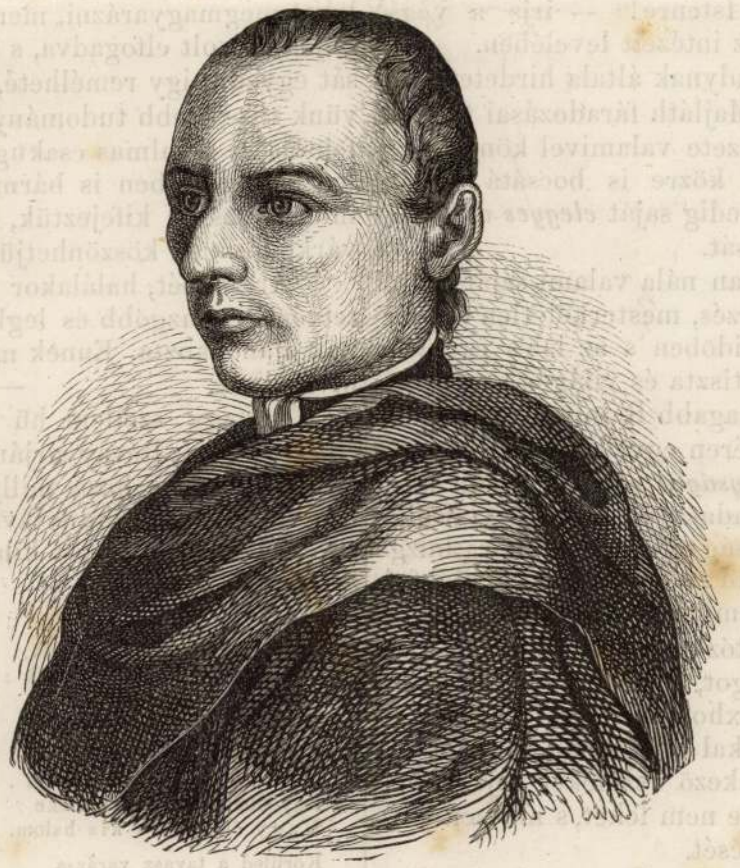

RÉVAY MIKLÓS.

1781-ben hivataláról leköszönvén, Bécsben s Gräczben nevelöképen élt. 1782-ben hü barátja és pártfogója *Paintner Mihály* ajánlatára (ki akkor hg. Grassalkovichnál nevelő, később rátóti prépost, püspök stb. volt) gróf Viczaynál *Looson*, Sopronmegyében, nyert nevelői állomást. Ekkorra esnek első mélyebb nyelvészeti tanulmányai is. Onnan Héderváral költöztek, hol a szerény, de már akkor jóformán ismeretes nevü irót derék pályatársa *Rajnis*, látogatásával örvendezteté meg. Itt irta a mértékes és rimes versről szóló értekezését ezen czimmel : „*Vetekedés a versszerzés két különböző módjáról, a hangmérséklésről s a páros vershangzásról*“, melly kéziratban maradt, s Horvát Istvánról a nemzeti Muzeum könyvtárára szállott.

A házi nevelöknek, föleg akkori, alárendelt szerepével megbarátkozni nem tudván, az 1782-dik év végén ismét Bécsbe, s onnan félév mulva Gräczbe ment, hol magán oktatással kereste kenyerét, s kivált Bécsben nem igen jó dolga volt, mert adósságai fejében könyveit kényszerült eladni.

1784-ben Pozsonyban találjuk, hol Paczkóval irja a pozsonyi ujságot, mellynek minden darabjától három forint jutott neki a jövedelem felében, a mi éven által 600 forintot tett. S minő aka-

A mai szám végső lapján látható előfizetési feltételekre a t. cz. olvasó-közönséget ezennel tisztelettel figyelmeztetjük.

Révay István

dályokon kellett Révaynak átvergődni, s milly felhöket kellett még a nemzet szellemi látköréről elseperni, vagy keresztültörni, erre nézve csak azon tény is elegendö adatul szolgálhat, miszerint akkor az egyetlen magyar hirlapnak 200, mondd kétszáz előfizetője volt. De Révay, a helyett, hogy bérét külföldi hirek meddö böngészetével igyekezett volna leszolgálni, e csekély emeltyüt is megkisérlette felhasználni, a még erösen szunyadó közértelem felrázására, s az irodalmi élet elevenitésére, mig megszükült körülményei s kedvetlen helyi viszonyok innen is távozásra ösztönözték. Ez évben nyujtotta be II. Józsefhez a *„magyar tudós társaság iránti plánumát“*, de eredmény nélkül. Hanem 1791-ben II. Leopold alatt, midön *„A hazatért magyar korona üdvözlésére“* az egész nemzet szivében viszhangzott öröm-ódát irta, tervét ismét felterjesztette az országgyülésre, s Bessenyei György „Magyar társaság iránt való jámbor szándék“ czimü röpiratát elöszóval látta el, s az eszme érlelése végett a Rendek között osztogatta; azonban, az egyébiránt buzgó méltánylattal fogadott terv, alaptöke hiányában, ekkor is megbukott, s csak negyedfél évtized multán lelt kivitelre.

Hanem, hogy az egyszerü barát, kivel a Helytartótanács is közlekedésbe ereszkedett, tekintetét czellája szük falán tul, s a közjó és nemzeti haladás tág mezejére is röpiteni, s a parlagon kezdeményezni nem átallotta : ez, mint minden uj és szokatlan jelenség, kivált ha czélja fennkölt és nemes, a törpe lelküek csoportjában féltékenykedést, irigységet szitott, melly a szent tüzet rágalommal, szennyes incselgéssel akarta lehütni. De Révay nem magát szerette, hanem a hazát, s lankadás nélkül ment a megkezdett, bár inséges uton.

Hogy azonban küzdelmes életét a többnyire homályos összefüggési adatoktól telhetöleg, nyomról-nyomra kisérhessük, pár évvel megint vissza kell mennünk. — Pozsonyból tehát, a szellemi és anyagi tekintetben soványul jövedelmezö ujságirást félbehagyván, Györbe vonult, Rajnis barátja- és pályatársához. Itt insége s a sanyaru sorsát is folytonosan keseritö rágalmak és üldözések tetöpontjukat érték el. — Folyamodik ismerőseihez, ajánlják valahova, nevelönek vagy geometrának, ez utóbbi pályát illetöleg arra támaszkodván, hogy gr. Pálffy Jánosnál is kegyesrendi szerzetes a mérnök. „Segits rajtam, kérlek az élö Istenre!“ — irja a végsö nyomoruságra jutott ember, Paintnerhez intézett levelében.

Az ezután jövö évben (1786.) Faludynak általa hirdetett kéziratairá, föleg a derék györi kanonok Majláth fáradozásai folytán, mintegy ötszáz előfizető kerülvén, helyzete valamivel könnyebbedett. 1787-ben Pozsonyban csakugyan közre is bocsátá Faludy Ferencz „Téli éjszakák“-ját; 1788-ban pedig saját *elegyes verseinek* nehány ujjal megtoldott második kiadását.

Mint versirónál nem találunk ugyan nála valami saját költöi erőt, uj eszmevilágot, — de az igaz érzés, mesterkéletlen egyszerüség (mi az akkori formához tapadt időben s az izlés és nyelv fejletlensége mellett nem kis érdem), a tiszta és világos nyelvezet: kora első lantos költöjévé emelik. Gazdagabb Rajnisnál, melegebb Baróti-Szabó Dávidnál, — pedig öt e téren egyedül Faludy előzte meg. Majd *„Költeményes holmi egy nagyságos elmétől“* czim alatt Orczy Lörincz aztán Faludy versei kiadásával gazdagitá irodalmunkat, miben a pozsonyi növendékpapság nyujtott számára buzgó segédkezet. Ez évben nyerte meg a pápától szerzetesi esküje alól föloldoztatását (saecularisatióját) s egyszersmind a györi rajztanodához oktatónak hivatott meg, hol 1794-ig tartózkodott, s időközben Barcsai verseit kiadta. — De a sok boszuságot, rosz tartást megunván, más hivatal után nézett, s a pozsonyi exhortaturáért folyamodott. Azonban ellenségei azon vádaskodásokkal állván elő, hogy „anakreoni verseket ir, orthodoxiával ellenkező eszméket rejt irományaiba, s ezért sem vallása, sem erkölcse nem lehet, s nincsen is — stb. stb.; meg tudták gátolni kineveztetését.

Nem levén hát egyéb élelemforrása, ismét a györi rajztanitóságba fogott, de csak, hogy 1796-ban megint odahagyja. Ekkor Bécsbe ment, hol saecularisatiójának megerösitését nagy bajjal kieszközölvén, egy üresség be jött esztergomi tanári székért folyamodott, mellyet még ez évben csakugyan meg is nyert. Onnan három év mulva Komáromba tették által, hol elbetegesedvén, hivataláról leköszönt, s az 1800-ik év nyarát Balaton-Füreden töltötte; Füredről Paintnerhez Rátótra, majd Sopronba ment. — Ugyanezen esztendö végén 300 ftnyi nyugdiját is megkapta, mit magán tanitással is pótolgatván, most idejét teljesen tudományos buvárkodásainak akarta szentelni. E végre 1801-ben Bécsbe költözött, s itt dolgozta (1801 2.) *„Prodromus elaboratioris grammaticae hungaricae“* („Kitisztázottabb magyar nyelvtan előcsarnoka“) czimü munkáját. 1802-ben barátai közbenjárásának s bokros érdemeinek sikerült végre kivinni Pestre, a magyar nyelv rendes tanárává lett kineveztetését, mi számára gondmentesebb helyzetet, s némi kénvelmet biztositott. Ekkor irta *„Grammaticá“*-ját; *„Antiquitates litteratura hungarica“* („A magyar irodalom régiségei“) czimü értekezését, mellyben a „Latyatuc feleym“-féle két halotti beszédet mély belátással a nyelv bölcseletébe s nagy jártassággal a rokon nyelvekben fejtegeti, s melly tudományos müködésének magvát és sarkkövét, nyelvünk azóta történt haladásának pedig többi müveivel együtt egyik legfőbb alapját képezi. Ezt követi : *„Elaboratior grammatica hungarica“* („Kitisztázottabb magyar nyelvtan“), I. II., mellyben egészen saját fürkészeten és elvonáson alapuló nyelvtani eszméket hoz napvilágra. Aztán : *„Prolusiones“* („Előzmények“); *„Propositiones“* („Tételek“). Végül : félbemaradt *irodalomtörténetének* első fele, mellyet Horvát István az 1833-ki „Tudományos gyüjtemény“-ben adott át a nyilvánosságnak.

Azonban a nyelvészetünkre deritett uj fény a régihez megcsontosult vaksággal ragaszkodóknál erős visszahatást idézett elő, mellyhez eleinte a jó izlésü Rajnis is csatlakozott, de mellynek képviseléseül, s elkeseredett előharczosául a különben jeles költöi tehetségü s szép miveltségü, de a bevett fonák és rendezetlen nyelvtan iránt konok elfogultsággal viseltető Verseghy Ferencz vetette föl magát. Hanem a fontos kérdés, melly irodalmi fejlödésünk fölött évtizedekre vala döntendő, mindazáltal Révay részére határozódott; Rajnis, majd Kazinczy is az általa meglobbantott zászlóhoz hajoltak, — mellynél nyelvünk félszázad óta szakadatlan elömenetellel halad. De az uttörő, ki csüggedés nélkül izzadta át a küzdelemnek nehéz napjait, nagy munkájának örömét nem érte, s rég kinzó aranyere végképen elhatalmazván, meghalt 1807-ben, 57-ik évében: „Elég sokáig éltem — irja barátjának — ha ezeket *) hazámnak átnyujtom. Elmegyek, munkálkodásom, minden különös jutalma nélkül.“ S elment. És Kazinczy két évtized multán is keseregve kiáltotta, s még mind utána kiáltjuk : „Ki lép ürült nyomodba!“

Hogy tudományos müveit deákul irta, azt nem csupán onnan lehet megmagyarázni, mert akkor még a tudomány nyelveül átalában az volt elfogadva, s eszméi szélesebb elterjedését és méltatását egyedül igy remélheté, de azért is, mert az időben még nyelvünk tüzetesebb tudományos müvek irására, elvontabb eszmék kifejezésére alkalmas csakugyan nem volt, s hogy azzá lett és már ma e tekintetben is bármelly európai nyelvvel mérközhetik, azt, mint többször kifejeztük, Révay lángelméjének, s lankadatlan buvárkodásának köszönhetjük.

Arczképét, halálakor a lelkes honleány, Ürményi Anna levétetvén, legbuzgóbb és legkedvesebb tanitványának Horvát Istvánnak ajándékozta. Ennek másolatát nyujtjuk itt a Vasárnapi Ujság olvasóinak. ——— *Zilahy Károly.*

A nagy szellem hü visszasugárzásaképen közöljük ezuttal Herepei Ottó, Révay sirján czimü szép költeményét is; hadd lássa egyszersmind a haza millyen oltárnál égeté keble lángját azon ifju, kinek kora elhunytával a gazdag elmetehetségéhez és nagyra törö lelkéhez kapcsolt kilátások ollyan hamar váltak — *tört reménynyé.*

Révay sirján.

Árnyékot adjatok, falombok,
A fáradt vándor kis sirjának :
Pihenje ki egy élet átkát,
Mit korcs-fiak reá dobának.

Besülyedt sirod régi öre :
A fakereszt — s a fájdalom . . .
Egy durva kor fájó emléke
Nagy életed, s e kis halom.

Körüled a tavasz varázsa
Kicsalja a fák lombjait;
Sirod látása felidézi
Lelked viditó dalait.

Hamvas pacsirta, ki magasban
S szabadon tudsz csak dallani :
Bátran leszállhatsz e halomra,
Hisz ebben nyugszik Révay!

Szegény fecske, az Ur madara,
Fészket rakhatsz ime keresztre :
Szent hely ez, hová a magyar nyelv
Nagy martyra van eltemetve.

Madár daloljon sirja mellett
Az elhagyott-, az elfeledtnek.
Hisz ö is dalla a hazának —
Kit akkor annyin elfeledtek.

Virága nincs a kis halomnak, —
Kopár homok azt nem terem meg!
Igy élte is . . de hó könyüi
Oh mennyi szépet felnöveltek.

Azért volt élte balszerencsés,
Hogy átvevé a nemzet átkát,
S feláldozván saját derüjét
Oszlatá el a hon homályát.

Láng-szellemével, sas-szemével.
Egy századig látott jövönkbe : —
S öh, bár ne látta volna a gunyt
Felburjánozni ott — előtte!

Te, ki nagyot tevél, ki küzdél,
S kit késön érte meg a kor, —
Kit üldözének a mig éltél :
Most nyugton, békén alhatol!

HEREPEI OTTO. **)

*) Kéziratban levő három művét érti.
**) Meghalt 1857. aug. 11-én, tizenkilencz éves korában.

14. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

RÉVAI MIKLÓS.

Halálának százéves évfordulójára.

Révai miklós talentumát illetőleg megvan a közvéleménynek határozott és eddig soha meg nem ingatott meggyőződése. A közfelfogást és a tudományos alapon soha czáfolásra még csak meg sem kisérlett általános vélekedést kifejezi róla ez az idézet: «Soha Magyarországon még nem jelent meg mű magyar embertől, mely eljárásában ily tudományos, eredményeiben ily módszeres, fejtegetéseiben ily örökbecsü lett volna, mint Révai e két munkája» (Antiquitates és Elaboratior Grammatica). Valóban ezt az idézetet minden fentartás és kétségeskedés nélkül leirhatjuk, mert benne nemcsak a lángelménének járó hódolat van kifejezve, hanem e munkák tudományos értékének igazi rangja és jelentősége is megállapitást nyert. Ez a rövid idézet persze nem mondatainak gyér és komprimált voltánál fogva nagyjelentőségü, hanem a nyelvtudomány terén végbement kutatások, tanúlmányok és felfedezések amaz eredményei által, melyek a Révai studiumainak vizsgálatában azok értékére nézve kivétel nélkül ezt a megállapitást találták igazságosnak. Nem vitás tehát egyetlen vonatkozásban sem a Révai munkásságának korszakos értéke, nem vitásak érdemei sem és az a tulajdonsága, hogy a nagyság mindama kellékei megvoltak benne, melyek nemzetek életében az egyes embert az összesség leghasznosabb kiválasztottainak táborába emelik.

Így beszél az érem egyik oldala. De érdemes megforditani ezt az érmet, hogy tanúlságúl merítsük belőle a koroknak és embereknek azt a mindig meglevő önzését, mely siralmakba, nyomorba, kimondhatatlan szenvedésbe fullasztja bele épen az olyannak életét, kinek még a következő nemzedékek is legnagyobb hálával tartoznak munkásságáért. Révai Miklós halálának századik évfordulóján egyéni sorsa, emberi viszontagságai érdekelnek ezúttal bennünket legjobban. Kulturális jelentősége, nyelvészeti lángelméje el van ismerve, két komoly és alapossággal irott életrajzi munka feltárja egész működését, kimagyarázatlanúl hagyott itélet vagy eldöntetlen viták tehát nem maradtak mögötte s ilyenek nem várnak megoldásra sem. Az emberről azonban érdemes tudni, hogy ennél szerencsétlenebb, hányatottabb és küzködésekkel rettenetesebben megterhelt pálya alig egy-két irónak jutott osztályrészeül. A Petőfi nyomora és küzdelme szinházi tréfa a fatális szerencsétlenségeknek ama lánczolatához képest, melyek a Révai léptei nyomán fakadtak. A magyar kultura becsületét szolgálta, de ez a kultura még csak nyugodt életet sem biztositott neki. Pénztelenség, nélkülözés, örökös szükség és szüntelen exaltáczió ezek miatt való aggodalmában: így indul és így is folyik le a Révai élete. Közbe operettszerű, komikus kisérletek, — melyekre önkéntelenül könny szökken szemünkbe, — hogy változtasson okkal-móddal a tűrhetetlen állapotokon. Papból lesz ujságiró, ujságiróból tanár, tanárból iró, közbe kosztosokat fogad, hogy jövedelmét így gyarapitsa, mikor pedig beleveszt, majorságtenyésztésre és házi kezelésü gazdálkodásra veti magát, de az anyagi bajok így is nőnek, a tyúkok megdöglenek, a tojások elromlanak, az üzlet roszra fordul, egyszóval csupa balszerencse, folytonos csalódás s tetejébe a pénznek állandó hiánya. Küzdő emberek életében ezek a szomorú jelenségek az ifjúkorral rendesen lezáródnak. Az éhező diákból szolid hivatalnok lesz, a zilált ifjú szerencsés házasság révén adósságmentes polgárrá válik, a sorstól üldözött Révainak azonban még férfikora előrehaladott éveiben, egyetemi professzor korában is vannak olyan napjai, hogy nincs mit ennie. Horváth István kéziratban maradt naplójában találjuk 1805 április 9-éről, vagyis Révai halála előtt két évről a következő jegyzetet: «Úgy kifogyott a pénzből, hogy kínos állapotában *kénytelenültetik már két napig koplalni.*» A három- és négykötetes tudós munkák szerzője így vegetált az irodalmi élet Mekkájában, Pesten, az első és fő kulturtelepén az országnak, éhinségben, mikor vármegyei pandurok és piócza módjára élősködő üzérek vidáman néztek jövőjük elébe. Nyomorúságos helyzetéről beszél meczenásához,

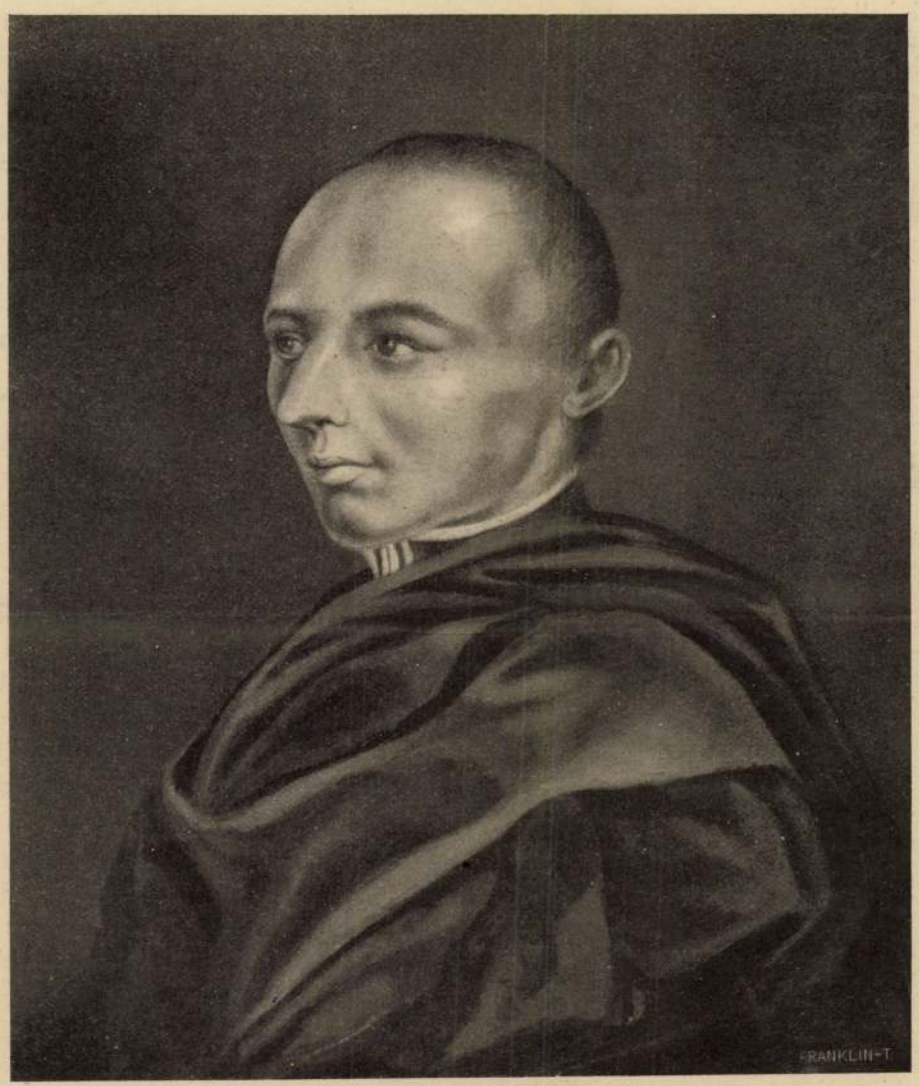

A Szépművészeti Muzeumban levő metszet után
RÉVAI MIKLÓS.

Mártonfi erdélyi püspökhöz küldött levelének az a része, melyben így ir: «Valami zsidó, örmény, rácz és német pénzfosztó, vérszopó, uzsora és fösvénység lehet a magyar világon, annak lángja mind itt vagyon Pesten. Hiában adott az Isten elég nagy bőséget. Mindennek az ára éktelen nagy. Még csak kenyérből is alig lakhatik jól a szegény ember. — Hallatlan dolog! Hat öl fám 104, azaz száznégy forintomba kerűlt. Bezzeg, ha fölmehettem volna a menynyei palotába, ott ingyen való fűtés mellett jól melegedném most, boszúság nélkül.» Tudni kell, hogy a ki ezeket a sorokat irja, nemcsak azért érdekes ember, hogy iró, egyetemi professzor és a legkiválóbb hazafiak egyike, hanem ráadásul még tüdővészes beteg is, kinek olyan lelki hányattatások között fordulnak napjai, hogy még jómód mellett sem igérnek számára az orvosok hosszú életet. Tüdővésze és fojtogató insége azonban mind nem elegek arra, hogy a «Magyar Haza» menedékhelyet adjon az ő munkásának. Annyit legalább, a mennyi ma törvény szerint kijár bármelyik kórházban, bármelyik tüdővészes betegnek. Sajnos, Révairól nem így vélekednek. Izgága, kötekedő, indulatos, — mondják róla, — minélfogva kezdheti elölről a nyomorgást és a Mártonfihoz küldött panaszokat. 1803-ból való ez a jelentése is: «Mindenütt jól megtömtek, mint a hízni való ludat. Már féltettem magamat, hogy visszajöttömben elkapnak a pesti zsidók jó husomért. De szerencsére hideglelés jött rám, s csakhamar megapadtam.» 1806-ban irott levelét nyomorúságának jelképezésére «Koldusházi apátúr és Pusztafalvi prépost» aláírással küldi, de kiegészítő sorokat is mellékel hozzá: «Köröskörül — irja — és hegyettem a nyomorúság fellege borong még ebben a vérszopó, telhetetlen rácz, görög és zsidó városban. A télen kőszénre szorúltam. Ártott gyenge egészségemnek: csakugyan fát kellett mégis vennem és mi égbekiáltó áron. — Ha jobb kenyeret akarok enni, czipócskámnak ára fél forint; s ha jobb borocskát akarok inni, annak is fél forint az itczéje. Nem tudom mi íze lehet a borjúhúsnak, oly régen nem ettem már belőle.» A panaszszavak így folynak a halála előtt való hónapokig. 1807 január 7-én, három hónappal halála előtt még egy jajkiáltást küld Mártonfihoz: «A pesti pogány fösvénység elnyeli 800 forint fizetésemet és még más 800 forintot is meghúz rajtam, akárhol vegyem, adóssággal, koldulással, béresmunkával. Fáradozásaimban *nem segít a király, nem segít a Haza.* Az egészségem is teljességgel megbomlott. El kell veszsnem a zsidóföldön.» Több panasz aztán nem jött ki belőle, mert a nyomorral való birkózásban Révai végre is letört. A legkiválóbb magyar elmék egyikének élete virágjában, alkotó ereje legjavában az volt a tragédiája, hogy nem levő borjúhúsokért, nehezen szerezhető fűtőanyagért, félforintos czipócskákért letörjön az útközépen s a még programmjában levő nagyszabású munkáknak felét se valósitotta meg. Lehetetlen, hogy az ilyen ember élete és életének óriási küzdései, méltatlan sanyargattatása fel ne keltsék még száz év múlva is az emberek legőszintébb részvétét iránta. 1807 április 1-én halt meg Révai tuberkulózisban, vagy a hogyan akkor nevezték: «hektikai kiszáradás»-ban. Sok évi nélkülözés, rendetlen és bizonytalan élet s még utolsó hónapjaiban sem ismeretlen koplalás, sírba kergették. Milyen furcsa és milyen megszégyenítő azonban most, száz év múlva azzal dicsekednünk, hogy ime ez az éhhalálba kergetett zseni, a ki a tudomány dolgain kívül naiv és gyermek volt minden egyébben, — kincseket érő szellemi vagyont hagyott hátra nemzetének, mialatt őt megölte a kicsinyes idők részvétlensége és szűkkeblűsége. *Zuboly.*

KÉT ÁLOM.

Oly furcsa álmom volt az éjjel . . .
Jó Isten, vajjon mit jelent?
Csillag csillagra hullt az égből,
Virág, lomb hervadt idelent.

S a földön a csillagsugár mind
Aranyfonállá dermedett . . .
Aranyfonálra fűzögettem
Hervadt szirmot, holt levelet.

S lehullt szirmokból, levelekből
Lehullt sugárral – mily csoda
Szárnyat kötöttem ott magamnak
S dalolva szálltam rajt' tova.

S vitt szárnyam, vitt mind magasabbra,
Hogy lelkem tán jobb honra lel . . .
Csillagra, mely le nem hanyatlik,
Hol lomb, virág nem hervad el . . .

S halottas ének lett dalomból,
Nagy temető volt a világ . . .
És minden csillag ím egy-egy sír . . .
Rajt hervadóban lomb s virág . . .

Tört szárnynyal s szívvel buktam én le
És ím fölébreszt édesem:
«Oly rosz álmom volt» — mondja súgva, —
«Elhagytál . . . Most is fáj szivem!» . . .

Telekes Béla.

EGY KIS DIÁKRÓL.

Ha végig nézek néha magamon,
Mikor rám száll a tiszta nyugalom,
Mely fátyolát szeliden rám takarja,
Hogy meg ne lássék lelkem nagy viharja,
Önkéntelen, félig mosolygva kérdem,
Ily csendes volt-e eddig is az éltem?
Egyszer csak lelkem messze multba téved,
Leráz magáról vagy tíz súlyos évet,
Úgy elfeled téged, zajos világ
S előttem áll egy boldog, kis diák!

E kis diák bizalmas környezetben
Vidám gyerek, de szótlan és ügyetlen,
Ha körülötte sok az idegen.
Minthogyha félne lelke mélyiben,
Hogy azok a rosz emberek kilopják
Ifju szivének minden drága titkát.
Pedig sok volt, mit félve, féltve zárt ott,
Ábrándokból egy csodaszép világot.
Ezért szeret maradni egyedül,
Mert akkor tüstént oda menekül,
Hol minden jó, szent, minden tiszta, szép.
Oly fényességes, gyönyörű e kép
Hogy most, midőn emlékben felidézte,
Itt áll bűvölve, itt áll megigézve,
Megcsuklik hangja, karjait kitárja
S könnytől nedves lesz két szeme pillája!

Tovább, ha nézem ezt a kis diákot,
Rajt érdekest nem oly sokat találok.
Azt, hogy félénk, érzékeny, szótalan,
Legtöbb dologba' kemény feje van.
Ki őt megbántja, annak megbocsát,
De ritkán kéri más bocsánatát.
Barátságból sok mindent tenni kész,
De a nagy hanggal szemben nem vitéz.
Nagyon fogékony, oly hamar befonják,
Csak egy kell hozzá: érteni a módját.
A míg van pénze, van másoknak is,
Ha nincs forintja, jó a garas is,
Van benne szenvedély, túláradó,
De kivülről ez ritkán látható.
Csak szeme villog, tűzben ég az arcza,
Nagyot nyel – aztán meg van víva harcza
Hazudni nem tud, hogyha néha füllent,
— Ilyen hibától már ma melyikünk ment?
Leolvassátok ezt vonásirul
Zavarba jön, fejbubjáig pirul!

Nem mondhatnám, hogy túl sokat tanul,
Inkább csak olvas szakadatlanul,
Teméntelen, mit összeirogat,
Legtöbbnyire szerelmi dalokat.
De ezeket nem látja senkisem,
Magának írja titkon, csendesen.
Rózsás szalmakalapos ideálja,
Kinek az első versfüzért ajánlja,
Ha rámosolyg — azt is csak szánalomból.
S ő erre mégis szerelemmel gondol,
Mely gyenge rímben szívéből fakad,
Hisz álmodozni róla csak szabad?!

S a mint az évek szállnak, egyre szállnak,
Fogy ideje a boldog álmodásnak,
Ábrándvilág lidércztüze helyett,
A munkás nap ád tiszta meleget.
S a mint körötte lüktet a világ,
Átalakul a régi kis, diák.
De hogyha néha, mikor maga van,
Lelkébe néz s vizsgálja szótalan,
A míg magának tükrét tartogat
Úgy érezi, nem változott sokat.
És rosz néven ne vegye senki néki,
Csak neve más, ő még ma is a régi.

Miklós Elemér.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Máskülönben minden rútsága mellett csupa chic volt a kutyafejű herczegnő, csupa kellem, csupa ruganyosság, minden szavánál minden arczizma mozgott s mosolyánál szinte megvilágosodott, mint a napfénynyel elöntött tájak. Még az apró fülei is beszélni látszottak.

Végighallgatván Pál urat, kicsiny fekete szemei ugráltak az élvezettől.

— A vadászt ismerem, de a vadat nem, — mondá szaporán, aztán szétnézvén a teremben, odaintette Ferit, a ki valami albumokban lapozgatott. — Végeztünk. Jó helyre fordult. A dolog meglesz. Most hagyjon beszélni a fiúval. Gyere, gyere te pernahajder. Hát csakugyan igaz, a mit az apád beszélt?

— Attól függ, mit beszélt.

— Hogy szeretnél megházasodni.

— Ha ugyanis hozzám jönne valaki, — felelte Feri könnyedén.

— Tudod-e a persa közmondást, hogy a ki háborúba megy, imádkozzék egyszer, a ki tengerre száll, imádkozzék kétszer, a ki házasodik, imádkozzék háromszor. Hát imádkoztál te már háromszor?

— Még annyira nem jutottam, kedves tanti.

— No hát jó lesz legalább egyszer imádkoznod, — ötször hadd imádkozzék a jövendőbelid. Nem tudom, elég lesz-e neki?

— Atyám tehát közbejárt Máli néninél?

— Atyád ismeri az illetékességi helyeket.

— Megnevezte az illetőt?

— Természetesen. Csak a legnagyobb bizalom vezet czélhoz. És a legnagyobb óvatosság. Mert jegyezd meg magadnak, hogy úgynevezett tapasztalatlan lányok nincsenek, csak a meddig nem szerelmesek. A róka is tud valamit, de a szerelmes leány többet tud.

— Hiszen az a baj, hogy nem szerelmes. Még nem is ismer.

— Ez csak előny, mert így még semmi sincs elrontva. Úgy hallom, te is csak ma láttad először. Tetszik?

Feri úr vállat vont.

— Hát úgy, úgy.

— És mi lesz a jutalmam, ha révbe segítlek? — kérdezte incselkedőn.

— Egy mázsa bonbon.

— Top. A mi madarunk lesz ő, ne félj, — ha csak nincs már másnak a lépén. Mert egyelőre semmit sem tudok. Magát a kisasszonyt sem ismerem. Mindössze is csak két év óta laknak itt s nem a mi fajtánkbeliek. Hallottam egyet-mást Tóthék felől, de nem érdekelt az anyag. Hát várj egy kicsit, egy-két napot, míg a titkos detektivjeim meghozzák a koczkákat, a melyekből kirakom az utadat. Mert tudd meg, hogy vannak olyan koboldjaim, a kik kulcslyukon, ablakhasadékon mindenüvé szétszállnak, a hova én küldöm és meghoznak mindent, a mit én akarok. No ne bámúlj úgy rám, nem vagyok én varázsló boszorkány, ha-

50-ik szám. Tizenkettedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, deczember 10-én 1865.

☛ Előfizetési föltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. ☚
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

☛ Hirdetési dijak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos, — és Pesten: a kertész-gazdászati ügynökség is. József-tér, 14 sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Révai Miklós emlékezete.

A magyar akademia diszes palotája hirdeti a világnak, hogy a nemzet, mely egykor a harczi dicsőség lobogóját lengette, leborult az uj kor eszméi előtt, s a tudományoknak áldozik. Hol egykor a tudomány az üldöztetés rongymezébe takarva bujdokolt, ott most büszkén emelkedik a közlekesülés épülete.

De mig az eszme diadalra jutott, mig a nemzet elméjét Kárpátoktól Adriáig keresztül világitotta a nap uj sugára, addig hánynak lába vérzett az ut követül, hánynak ruháját tépte össze a tüske, hánynak forró könye omlott az imádott szent föld hálátlansága miatt! Ki tudja elmondani azon tört szivek történetét, kik egy örök láng martalékául dobva, kétségbeesett kebellel tértek az epedve várt sirba?!

Nincs ember, kinek martyr-haláláért méltóbb fájdalmat érezhessünk, mint Révai Miklósért.

Nincs ember, a kinek sirján a magyar akademia palotájának megnyitásakor méltóbb joggal gyujthatnók meg az emlékezet, a hála, az önvád fáklya-vilagát.

Egy egyszerü barát, kinek halvány arczán óriás törekvés tündökölt, ki szivében hordta a hazát, kinek szerencsétlenül kellett leélni egy dicső életet, ki már az éhséggel is küzködött, s kinek nevét most ünnepelve, magasztalva zengik a két haza völgyeiben és bérczeiben! Az ifju, kinek nagy vágy hullámzik kebelében, fölkeresi sirját és megtanulja, hogy nélkülözés, türés a nemesek élete, de örök fény haláluk.

E férfi volt az, kinek elméjében először fogamzott meg a magyar akademia gondolata, és oly időben, midőn az egyetlen magyar ujságnak 200 előzetője volt, midőn még a mult századok csatáitól kifáradtan, halálos álmot aludt Magyarország, tudóstársaságot akart teremteni! Tudta ő, hogy elvész az a nemzet, mely tudomány nélkül való, fájhatott is neki szerfölött, hogy titkos, gunyos mosoly volt a felelet lelkesültségére, buzgalmára. Ez elhagyatottság lehetett az oka, vagy a benn örökké forrongó lélek kiolthatatlan ösztöne, hogy egyedül akarta kivinni azt, minek érvényesitésére társaságot nem alapithatott.

Egy küzdő léleknek vannak érzelmei, melyeket elnyomnia lehetetlen. Irt tehát költeményeket; szépeket, mert minden szép, a mi egy nagy lélekbe vet világot.

Egy lángoló elmének vannak eszméi, melyek utat törnek maguknak, mint a föld

Révai Miklós állószobra a m. akad. palota homlokzatán.
Izsó Miklós mintázata után.

mélyéből a tüzhányó hegy eleme, s melyeket nem elég öntáplálásunkra forditani. Révai Miklós volt az, a ki a közösen féltett s gyakran annyi áldozat árán megoltalmazott bübájos magyar nyelv szellemébe először vetett mélyebb tekintetet; először állapitotta meg és tisztázta ki rendszerét, s hol mások homályos küzdelem között tapogatózva haladtak, oda ő sugárt szórt, mely fényével kellemesen lepett meg minden szemet.

Ő irta meg először a „*Magyar helyesirás és kimondás felől való tanuság*“-ot, s valóban nem ő az oka, ha majdnem száz évvel ezelőtt fölálitott szabályait maig sem fogta fel az utódok egy része. A lángész századokkal jár előre.

S a ki a szegénység végső fokára jutva, önérzetes lelkének megtört hangján, Paintner nevü barátjához, igy esdekelt: „*segits rajtam, kérlek az élő istenre!*“ az, mihelyt pénzhez jutott, azzal a nemzet irodalmának oltárán adózott és Faludi Ferencz „*Téli éjszakait*“ saját „*Elegyes verseivel*“ együtt nyomtatta ki. Majd Orczy Lőrincz müveit adta ki „*Költeményes holmi egy nagyságos elmétől*“ cz. alatt. Akkor még ő is azt hitte, hogy a nagyságos urnak *nagyságos* elméje van, s bár Orczy igazán *tekintetre* méltó irodalmi alak, jónak látta igy czimezni müveit. Nyughatatlan ember volt, ki ugy látszik, a földi bilincsek terhét nehezen tudta elviselni. Állomásait gyakran megváltoztatta: nevelőből pap, papból tanár s tanárból magánzó lett. Midőn végre 300 forintnyi nyugdijt kapott, életét egészen tudományos buvárkodásra szentelte. Gyorsan követte egymást: „*Kitisztázottabb magyar nyelvtan előcsarnoka*“, „*Grammatica*“ és „*A magyar irodalom régiségei*“ czimü, az akkori igényekhez képest latin nyelven, de a magyar nyelv érdekében irt, korszakot alkotó három müve. Ezután adta ki „*Kitisztázottabb magyar nyelvtan*“-át, „*Előzmények*“ „*Tételek*“ cz. müveit, s megkezdte, de be nem fejezhette „*Irodalom-történetét.*“

Nem akarjuk itt életrajzát adni, ezt a „Vasárnapi Ujság“ immár régen (1859, 27. k. sz.) s illetékes toll által tétette meg. Csak fogalmat akarunk adni arról a roppant munkásságról, mely előtt, a balga kortársak szégyenére, bámulattal hajol meg, a messze előre haladt jelen. Eszméi később Kazinczy keblében jó földre találtak: a mag lombgazdag, terebélyes fává nött, s bár hosszu és elkeseredett irodalmi vitát idéztek elő, végre diadalra jutottak.

S ki egykor életének végső perczeiben azt mondta: „*elmegyek munkálkodásom minden különös jutalma nélkül*“, az, ha most föltámadhatna egy perczre, ha végig nézhetné a tudomány csarnokát, ha érezhetné a hullamzó sokaság lelkesültségét, bizonyára kárpótolva látná napjainak fájdalmát, perczeinek kinját, s a vágyak, remények halálát.

Szobra, a világ legnagyobb szellemeivel egy sorban, ott áll a palota homlokzatán, nemes arcza örök dicsőséget jelent. A szobor jeles szobrászunk Izsó Miklós mintázata szerint készült. Méltó tehát reá, hogy a tudomány diadalünnepének napjaiban lerójuk iránta kötelezettségünket, a kik mélyen érezzük sorsának sötétségét és fényét.

Z. I.

Hirlapirodalmunk a 19-ik században.

Negyedik közlés

1848 és 1849.

(Folytatás.)

„*Hazánk*“, kereskedelmi és szépirodalmi lap, kiadta Noisser Richard, szerkeszté Kovács Pál orvostanár Győrött. — Keletkezett 1847 nyiltával. Sajnálni lehet, hogy a márcziusi események után politikai alakot öltött magára; apr. 6-tól „Hazánk. Politikai s irodalmi közlöny“ czimet vevén föl, minek következtében a győri polgárok és a szerkesztő közt surlódások merültek föl, s jóllehet az utóbbi aug. 14-diki nyilatkozatával a közönség előtt tökéletesen igazolá magát, a „Hazánk“-at azonban többé nem folytatá; s igy ezen életerős organismussal biró vidéki lap augusztus elején végkép megszünt. Irtak e lapba a szerkesztőn kivül költeményeket: Arany, Garay, Gyulai, Hiador, Lévay, Lisznyay, Mentovich, Petőfi, Szász Kár., Szelestey, Tompa, Vajda János, Vecsey; novellaféléket: Bulyovszky, Hinár, Lauka, Szathmáry Pál, Szegfy Mór, Szilágyi Sándor, Vas Gereben; vegyes czikkeket: Csatáry Ottó, Királyi Pál, Kőváry, Ludvigh Samu, Pataky Ferencz, Pap Gábor, Remellay, Rónay Jáczint.

Megjelent hetenkint háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton magas 4-rét három hasábu féliven; előfizetési ára félévre 4 ft., póstán 5 ft. p. p.; nyomatott özvegy Streibig Klára betüivel Győrött. (I. félév: 155—230. sz., 617—922. lap.)

(Kossuth Hirlapja, 1848. 177. l. — Radical lap, 1848. 11. l. — Ferenczy: Magyar irod. története. 178. l. — Honi irod. Hirdető, 1848. 6. l.)

„*Katholikus iskolai lapok*, oktatás és nevelés-tani folyóirat,“ szerkeszté és kiadta Somogyi Károly Pesten, 1849. jan. 2-kától jun. 26-ig; megjelent belőle 24 másfélives heti-szám, 296 lap 4-rétben, nyomatott Lukács L. és társánál. Ára félévre helyben 2 ft. 30 kr., póstán 3 ft. p. p.

(Jelenkor. Encyclopaedia. Pest, 1858. 184. l.)

„*Közügyvéd.* Emberbaráti egyletalakitó jótékonyczélu néplap“, felelős szerkesztő: Jósa Ferencz, kiadó: Müller Adolf, Sütő József, vál. t. pénztárnoki minőséggel, mint kauczióért kezes. Ezen lap egyátalában nem tudott klienseket szerezni, máskülönben is az egészen a tavaszi zöldség éretlensége diszlett. Megjelent Pesten, hetenkint kétszer egy iven 4-rétben, 1848. máj. 2-tól azon hó 19-ig összesen 6 szám. Ára helyben máj.—decz.-ig 6 ft., póstán küldve 6 ft. 36 kr., egyes szám 6 kr. p. p.; nyomatott Trattner Károlyinál.

(Pesti Hirlap. 1848. I. 541. — Pesti Divatlap. 1848. I. 582.)

„*Törvényhozási és törvénykezési lapok* 1848-ra.“ Kiadta Landerer és Heckenast, szerkeszté Tóth Lőrincz. Megindult jul. 1 én. Foglalatja: törvényhozás, codificatio, hazai s külföldi köz- és magánjog, törvényszéki élet; ide tartozó irodalom, bírálat, életirások s hirdetések. A jó nevü szerkesztőn kivül dolgozótársak voltak: Fábián Gábor, Friebeisz István, Halászy Józsa, Horváth Ferencz, Jászay Pál, Sárossy Gyula, stb.

Megjelent Pesten, hetenkint kétszer: szerdán és szombaton egy-egy iven, nagy 4 rétben. Ára félévre Budapesten 4 ft., vidéken boritékban póstabérrel 5 ft., nyomatott a kiadónál.

(Pesti Hirlap. 1848. I. 408. 546. — Pesti Divatlap. 1848. I. 736. — Honi irod. Hirdető. 1848. I. 31. l.)

Időszaki folyóiratok:

„*Magyar Akademiai Értesitő*,“ szerkeszté Toldy Ferencz, titoknok. Az akademiai gyülésekben előforduló s közzétételre alkalmas tárgyakat foglalja magában, s minden hó 10-én egy-egy szám jelent meg, mely egy vagy több ivből állott. Az egész évi folyam ára 2 ft. p. p. Keletkezett 1841 elején; 1848-ban csak 3 szám jelent meg belőle 8-rétben; nyomatott Budán, az egyetem betüivel.

(Honi irod. Hirdető, 1848. 17. l.)

„*Erdélyi protestáns egyházi beszédek tára.*“ Szerkeszté Szász Károly, Demeter Sámuellel Kolozsvártt; 1848-ban jelent meg belőle a 2-dik s utolsó füzet Tilsch Ján. kiadásában; ára 48 kr. p. p.

(M. tudom. Akademiai Almanach. 1861. 123. l.)

„*Nevelési emléklapok.*“ Kiadó-tulajdonos és szerkesztő dr. Tavasi Lajos, a pesti prot.-evang. tanodák igazgató tanára. 1846-ban jelent meg az első füzet, 1848. aug. hó végén az 5-dik, melynek tartalma: értekezések, könyvbirálatok, szakbeli vegyes közlések, a prot. tanári gyülések munkálódásai stb. Közreműködtek a szerkesztőn kivül: Szabó János, Argay János, Seltenreich Károly, Magas Ernő s többen; nov. folytán jelent meg a 6-dik s utolsó füzet, mely magában foglalja a magyar tanitói első egyetemes gyülésnek jegyzőkönyvét, ugyane gyülés naplótöredékeit és némely vegyes közleményeket. Egyes füzet ára 40 kr. p. p. volt; nyomatott Trattner-Károlyi betüivel 8-rétben, Pesten.

(Kossuth Hirlapja. 1848. II. 259. 557. — Honi irod. Hirdető. 1848. 46. l.)

„*Honi irodalmi Hirdető.*“ Kiadták Eggenberger J. és fia, szerkeszté Eggenberger Ferdinánd Pesten, 1848. 6. év. Jegyzéke mind ez évben megjelent irodalmi és müvészeti tárgyaknak. — Megjelent az 1. sz. fél-, 2—10. negyed-, 11. és 12. együtt negyediven 8-rétben, összesen 47 lap, ára 20 kr. p. p., ezzel megszünt a nagy hiányt pótló vállalat.

(Magyar Mih.: Magyar Könyvészet. 1856. I. év. 89. l.)

„*Öreg ABC, vén emberek számára.*“ Vas Gereben bocsátá közre ezen népies röpiratot, melyben népszerü s elmés modorban magyarázta földmivelő népünknek a törvényeket azon iránynyal, hogy minél inkább megelégedjenek a nyert engedményekkel. Megjelent belőle 1848. márcz.—apr. négy szám, kis 4-rét iven, nyomatott Győrött. — Győrmegye minden számból 5000 példányt rendelt meg.

(Pesti Divatlap. 1848. I. 419. 480. 545. 583. l.)

„*Pénzügyi levelek.*“ 1—4. levél magában foglalja a pénzügyminiszter május 23—24-diki rendeleteit és eszmetöredékeket hazánk hitelviszonyairól. — Megjelent 1848. jun.—szept. Pesten, Landerer és Heckenastnál 8-rét, 38. és 94. lap, ára 18 kr. p. p.

(Honi irod. Hirdető. 1848. 27. 39. l.)

„*Különféle viszonyokra vonatkozó papi dolgozatok.*“ Szerkeszté Szenczi Fördős Lajos. I. kötet, Kecskeméten, Szilády Károly betüivel és költségén 1849. 188 lap, 1 ft. p. p.

(Magyar Mih.: Magyar Könyvészet. Pest, 1856. 11. sz., 166. lap.)

„*Forradalom.*“ Politikai szinezetü röpirat. 1849. jun. hóban kiadta Táncsics Mihály ivenkint, időhöz nem szabva, 6 krjával; 20 ivnek ára 1 ft. 20 kr. volt p. p.; a „Munkások Ujságát“ kárpótolta s csak nehány iv jelent meg belőle.

(Márczius tizenötödike. 1849. (Pálffi) I. 188. l.)

„*Az ausztriai birodalmat illető közönséges Birodalmi Törvény- és Kormánylap*,“ melynek német-magyar kiadása Bécsben 1849. nov. 1-jén jelent meg 4-rétben. Megjelent a következő nyelveken is: olasz, cseh (egyszersmind morva és tót irásmóddal), lengyel, orosz, szlovén (egyszersmind morva és tót irásmóddal), lengyel, orosz, szlovén (egyszersmind vend és krajnai irásmóddal), szerb-illyr (szerb polgári irásmóddal), szerb-illyr (egyszersmind horvát, latin betükkel), és román (moldva-oláhországi), mindenik mellett zsinórmértékül a német szöveg, és ez külön magára is. Ezeknek ára merő olcsóság volt: egy-egy szám nehány krajczár, de különben ingyen is osztogatták.

(Uj Magyar Muzeum Pest, 1850—51. I. 64. l.)

Német nyelven megjelent hirlapok és folyóiratok:

„*Städtische Pressburger Zeitung.*“ 1764. jul. 14-kén alapitva. Politikai hirlap, tulajdonos Pozsony városa; kiadta Barich Mihály, szerkeszté 1842-től Neustadt Adolf. 1848-diki márcz. 22-től jun. végeig Bangya János. — 1848. jul. 1-jével ifj. Wigand Károly Frigyes adta ki ezen lapot „*Pressburger Zeitung*“ czimmel, a szerkesztést pedig Pusztay Sándor szabadelvüleg vezette, ki ezt ismét okt. 1-jével Noisser Richardnak adta át, decz. 19-től pedig a kiadó felelőssége alatt szerkesztetett, igy jelent meg 1849. év folytán is.

Megjelent pedig a főlap hetenkint háromszor: hétfőn, szerdán és pénteken egy-egy iven 4-rétben; 1848 iki juliustól (vasárnapot kivéve) naponkint (négyszer egy-, kedden és pénteken fél-fél iven); melléklapja „*Pannonia*“, szépirodalmi s vegyes tartalommal szintén háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton; 1848-diki juliustól kétszer: kedden és pénteken 4-rét féliven. 1849. jan. végén ezen melléklap megszünt, e helyett a főlap ezentul nagyobb alakban, kis ivréten szépirodalmi s vegyes tartalmu tárczával jelent meg, nyomatott Schmid Ferencz és Busch nyomdájában; 1848-iki juliustól idősb Wigand Károly Frigyes betüivel. Előfizetési ára félévre helyben 5 ft., póstán 6 ft. 24 kr., naponkint küldve 7 ft. 24 kr. p. p. E lap főérdeme abban állott, ha ugyan érdemül lehet ezt neki felróni, hogy a politikai zivatar sértetlenül meghagyá és mindenféle változás daczára, megforgatva bár köpenyét, szakadatlanul megjelent.

(Honi irod. Hirdető. 1848. 8. l. — Der Ungar. 1848. II. 1226. — Der emancipirte Satanas. Ung.-Altenburg. 1848. 88. l. — Janotyck Adlerstein: Die letzten zwei Jahre Ungarns. Wien, 1850. II. 32. l.)

„*Der Siebenbürger Bothe.*“ Politikai lap, 1786-ban alapitva; — 1839-től „*Transilvania*, periodische Zeitschrift für Länderkunde“ melléklappal. Kiadták Hochmeister Márton örökösei saját nyomdájukban Nagy-Szebenben; szerkeszté Benigni József, előbb hadititoknok, Erdély statistikusa és historikusa, az erdélyi szászok túlbuzgó apostola, a magyarság és unio legdühösebb ellensége; 1849. márcz. 11-kén Szeben bevétele alkalmával egy Kossuth-huszár golyója annyi futó között egyedül Benignit találva, nemzeti viszályt szitó czikkeire a végzetes pontot föltevé. Ezután Schmidt Henrik szerkeszté a lapot és fömunkatársa Schuller J. volt.

Megjelent hetenkint két szám, a politikai lap egész rétben, a melléklap 4-rétben; félévi dija póstán 2 ft. 24 kr. p. p.

(Közlöny. 1848. II. 723. 739. — Pesti Divatlap. 1848. I. 699. — Kossuth Hirlapja. 1848. II. 501. — Pressburger Zeitung. 1849. II. 932. l. — Kőváry: Erdély történelme 1848—49-ben. 23. 53 201. l. — Honi irod. Hirdető. 1848. 8 l. — Credner: Bibliotheca transilvanica. 2 dik kiadás. Prag, 1865. 43. 44 l.)

„*K. k. priv. Agramer politische Zeitung*,“ 1826-ban keletkezett. Kiadó-szerkesztő: Stauduar Ferencz, egy melléklappal, „*Luna*“ czimmel. — Megjelent Zágrábban 1848-ban, a főlap hetenkint háromszor 4-rétben, a „Luna“ szintén kétszer 8-rétben. 1849-ben alakját a főlap ivrétre változtatá, jul. 1-től pedig, melléklapja megszüntével hatszor adatott ki: hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken fél, szerdán és szombaton egész iven; nyomatott a lap tulajdonosa, Gaj Lajos nyomdájában; félévi ára vidéken 4 forint; 1849-diki juliustól keresztboriték alatt hatszor küldve 5 ft. 10 kr. p. p.

(Közlöny. 1849. I. 172. — Pressburger Zeitung. 1849. I. 630. II. 1038. — Kossuth Hirlapja. 1848. II. 429 — Honi irod. Hirdető. 1848. 6. l.)

„*Pesther Zeitung.*“ Politikai hirlap. Kiadók: Landerer és Heckenast; keletkezett 1845. april hóban; szerkesztette: Glatz Ede. — A „P. Z.“-nak márczius előtt annyi bűne volt, hogy nagy bűnbánásra volt oka. A bűnök azonban nagy részint a lap szerkesztőjének valának tulajdonithatók; a márcziusi napok után szerkesztőt cserélt. Hugo Albert (máskép Schrott Hugo), ki több jeles német röpiratairól s a Pesti Hirlapban irt zalai leveleiről volt ismeretes a közönség előtt, vette át a lapot. Élénk tolla s terjedelmes publicistai ismeretei szép jövendőt igértek. A P. Z. a magyar miniszterelnök közlönye volt, kinek visszaléptével Hugo is visszalépett a szerkesztéstől, azt okt. 1-én Glatz-nak adván át; ennek visszaléptével a lap 1849. jan. első felében szünetelt, azon hó 16-kán dr. Seitz S. L. vezetése alatt ismét megjelent mint hivatalos lap, tervrajzában a Schwarzenberg-miniszterium, összbirodalom és gleichberechtigung hű bajnokának adván ki magát. Apr. 21-kén a 960. számmal bevégezte ezen elv melletti küzdelmét; apr. 25-kén a 961. szám Schwarz Ödön szerkesztése alatt látott napvilágot; jun. 15-től jul. 1-ig Mauksch B. lett szerkesztője, ek-

szakítani. Két megoldás jött tehát szóba. Egyik szerint a távíróvezetékeket több szomszédos oszlopról le kellett volna oldanunk s az átkelés közvetlen közelében lévő két távíróoszlopon megfelelő magasságra kitoldanunk. Ebben az esetben a vezetékdrótokat nem kellett volna elvágni. E megoldástól mégis el kellett tekinteni, mert a szükséges magasságra való oszloptoldás igen költségesnek mutatkozott.

A másik megoldás szerint a vezetékdrótokat kábelben fogták össze s az átkelés fölött a vezetékdrótokat elvágták.

Az utóbbi olcsóbb és kényelmesebb megoldást választották tehát s a vezetékeket mindkét oldalon egy-egy 14-es ökonit kábelbe fogták össze s a kábelt egyszerűen a pályatest mellett a földre fektették. A gépek átkelése után a vezetékdrótokat ismét összeforrasztották.

Az apavári átkelés, a kotrás abbanhagyásától a kotrás kezdetéig 10 napot vett igénybe. Az átkelés munkájában a gépek állandó személyzetével együtt 72 munkás volt foglalkoztatva.

A vasúti pályatesten át való vágányfektetést, valamint a távíróvezetékek le és felszerelését a Máv és m. kir. posta személyzete végezte, a Máv forgalmi intézősége, az osztálymérnökség s a m. kir. posta műszaki felügyelőség kiküldöttjei jelenlétében.

A harmadik átkelés a Hortobágy—Berettyó főcsatorna legfelső pontján, az Ágotai hídnál vált szükségessé. (11. ábra.) Itt vasúti keresztezés nincs, csupán közúton kellett átkelni. Az excavator, mellyel itt át

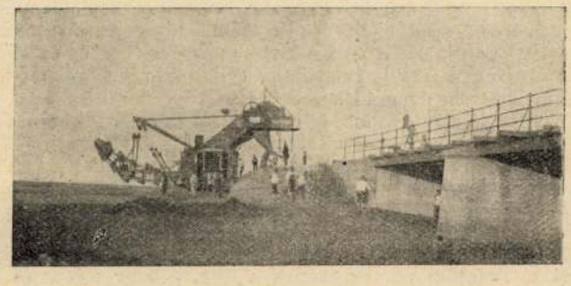

12. ábra. Caterpillar átkelése a közúton.

kellett kelni, a sinek nélkül járó, úgynevezett caterpillár volt. Az átkeléshez itt is feljárókat kellett előzetesen készíteni. A felmenő szakasz az árvédelmi töltéshez símulóan, a lemenő szakasz a közúthoz símulóan épült. A caterpillár a legkisebb sugarú körívben, mondhatjuk helyben is meg tud fordulni s így a feljárók a lehető legkisebb földmunkával voltak létesíthetők.

Az átkelés mult évi június hó 8-án történt. A kotrást az Ágotai híd előtt abbanhagyták, s az excavator kifordult a hullámtérre. Délután 6 órakor a gép megindult a feljárón, feljutva a közútra, egy kis fordulattal hátra irányt vett, majd a közút mellé épített lejárón lejött a csatornához. (12. ábra.) Az egész átkelés egy órai időt vett igénybe úgy, hogy 7 órakor már a híd fölött meg is volt kezdhető a kotrás.

Az átkelésnél csupán a Hortobágy—Berettyóvidéki Csatorna Társulat telefonvezetéke volt útban. Ezt a szomszédos támoszlopról leoldották s a caterpillár fölött átemelték.

Összehasonlítva már most a három átkelést, azt látjuk, hogy a feljárók földmunkáját — mit jóelőre el lehet végezni — figyelmen kívül hagyva, egy-egy átkelés maga igen kevés időt vesz igénybe. A sineken járó kotrók esetében legtöbb idő kell a kotrók vágányzatának felszedéséhez, előreszállításához s lefektetéséhez. Vasúti pályatesteken való áthaladást befolyásolja az is, hogy mikor, mennyi időre adnak vágányzárt. Amint az apavári átkelésből kitűnik azonban, még fővasúton is áll annyi idő rendelkezésre, hogy a kiválasztott vonatidő között ilyen nagy felszereléssel át lehessen kelni. Legfeltűnőbb a hernyótalpas kotró átkelése úgy a kivitel, mint a költségek tekintetében, ezzel újabb bizonyságát adva annak, hogy ott, ahol a gépnek gyakran kell helyét változtatnia, vagy a leírtakhoz hasonló akadályokkal kell megküzdenie, ott a caterpillár rendszerű excavator alkalmazása célszerű.

SZEMLE

Gőzhajóterv 1779-ből a selmeci gőzhengerek felhasználásával.[1] A bécsi állami, házi és udvari levéltárnak K. F. A. 85. jelzéssel ellátott iratcsomójában egy 15 lap terjedelmű ügyirat van, amelynek címe: *Anonymer Vorschlag durch Anwendung einer Maschine ohne Pferde gegen den Fluss zu fahren. 1779.*

A víz ellen való hajózásban az addigi lóerejű vontatás helyett gépi vontatást javaslatba hozó s névtelenül benyujtott tervezetnek második oldalán olvassuk a fenti cím megismétlése után, hogy Mária Terézia császárnő a javaslatot Kollowrat grófnak 1779 január 1-én kelt és az ügyirathoz csatolt jegyzéke alapján elvetette s hogy Kaunitz sajátkezű írása sem sok dícséretreméltót tartalmaz javaslattevőnek erkölcsi jellemét illetően.

A szóban forgó ügyirat a francia nyelven fogalmazott és *Memoire* felírással ellátott tulajdonképeni kérvényen, valamint Kollowrat grófnak magyarázó sorain kívül, amelyhez az emlékirat németnyelvű kivonata és egy szakvélemény is vannak csatolva, Mária Terézia királynő sajátkezű rövid kéziratát is tartalmazza.

Kollowrat gróf jegyzéke azonban 1779 január 11-éről van keltezve, úgyhogy a fent megadott január elsejei kelet nyilvánvalóan tévedés. Az emlékiratnak a jegyzékhez csatolt kivonatos fordításából megtudjuk, hogy javaslattevő 20 hónapig dolgozott tervén és vagyonának egy részét is feláldozta e célra. Majd arra kényszerült, hogy munkáját beszüntesse s miután most egy javított és újabb tervezettel is elkészült, kéri a géphez szükséges vörösréz előlegezését, valamint annak a két hengernek kölcsönképen való átengedését is, amelyek annak idején a selmecbányai gépeknek voltak alkatrészei.

A tervről szóló bírálat azonban nem volt a legkedvezőbb, mert azt olvassuk benne, hogy a szóbanforgó hajógép tulajdonképen tűzgép, amelynél fontolóra veendő Őfelsége korona országainak faállományát tekintve, hogy inkább famegtakarító, vagy pedig egy még nagyobb fafogyasztásra berendezett szerkezetre essék-e a választás (fol. 4 b).

Egyébiránt a szakvélemény a géphajtás sikerét kétségbevonja, mivel egy gépet nehezen lehetne úgy berendezni, hogy a folyó gyengébb vagy erősebb áramlása mellett, a vízmélységnek és a szélerőnek nagyon egyenetlen és pillanatnyilag folyton változó ellenállásához mérten a gépi erőt is folyton változtatni lehessen (fol. 4. a).

Mivel pedig a kért hengerek 10 láb (3·0 *m*) magasak, azért a felállításukhoz szükséges emelőmű elhelyezése céljából toronyszerű épületet kellene a hajón felállítani, ami a rakterületből is sok helyet foglalna el, tekintve, hogy a gép kiszolgálásához és üzemben tartásához szükséges famennyiséget is a hajón kellene elhelyezni (fol. 4. b).

Szó van a bírálatban végül még arról is, hogy mivel a két henger súlya együttesen mintegy 100 mázsára rúg s egy mázsa réznek az ára az öntés költségeivel együtt 50 forintot tesz ki, így a két henger együttesen mintegy 5000 forintnyi összeget képvisel, amit biztosítani kellene. Mindehhez még a hengerek nagy súlya miatt meglehetősen magas szállítási költségek is járulnának. A kért és rendelkezésre bocsátandó réz mennyiségét pedig nem lehetett költségelni, mivel ez a szükséglet a kérvényben nincs megadva (fol. 12. a és b).

Az emlékirat szerint azokról a Selmecbányán működésben volt hengerekről van szó, amelyek akkor már használaton kívül álltak s amelyeknek üzemét tudvalevően 1730-ban szüntették be (fol. 10. a). Megemlíti a kérvényező, hogy az első terv szerint készült hajómodell a bécsi Lipótvárosban, a mai II. kerületben látható.

Szól kérvényező arról is, hogy fémek hiányában eddig a hajó szerkezetét kellő gondossággal nem vitelezhette ki. Így például a kazán még burkolatlan (entouré), ez pedig szükséges volna a hő visszatartása és hatásfokának emelése céljából, valamint a külső hőmérséklet kedvezőtlen hatásától való megvédés céljából is. Ezért a hengert fém vagy öntött vas helyett egyelőre fából készítette el. (Itt azonban valószínűleg csak a henger modelljéről van szó, amely a gép szerkezetének és működésének bemutatása céljából készült és nyert a hajón felállítást. A kérvényezőnek azonban minden valószínűség szerint már ekkor az lehetett a terve, hogy a gőzgép hengerét fából készítse el, úgy, amint azt 1812-ben Buquoy gróf javasolta.)

[1] A szerkesztőségünkhöz beküldött német eredetiből fordította: Dr. Lósy-Schmidt Ede.

Amint említettük, az ügyirathoz Mária Terézia kézirata is mellékelve volt, amelyben a kérvényező erkölcsi jellemére vonatkozóan foglaltatnak megjegyzések. Bár Mária Terézia ilyen ügyekben meglehetősen kényes volt, azért a kérvényező elutasítását nem egyedül ennek a körülménynek lehet tulajdonítani, hanem főként a szakvéleményben foglalt és itt ismertetett indokoknak. *Dr. Hugó Th. Horwitz* (Bécs).

A szélerőműtelepek gyakorlati használhatósága és jelentősége. A szél energiáját általában nagyon kevéssé méltányolják. Ennek főoka abban rejlik, hogy nem állnak rendelkezésünkre a kellő tudományos alap- és alkalmas gazdasági táblázatok, mint más erőforrásokra. Feltéve, hogy valaki üzeme számára a legmegfelelőbb erőforrást akarná kiválasztani, úgy a legtöbb esetben a szélerő két okból nem kerül kombinációba: 1. Állhatatlan. 2. Alkalmatlan.

Vizsgáljuk meg, hogy mikép állunk tulajdonképen a szél állhatatlanságával. Általában az a vélemény van elterjedve, hogy a szél teljesen megbízhatatlan. E felfogást a Berlini Meteorologiai Intézet[1] szélstatisztikai táblázatai megcáfolják.

Egy évet 365×24 órával számítva 8760 órát kapunk. Ebből a 8760 összórából 7608 szélóra volt kihasználható. Ez azt jelenti, hogy ez idő alatt a szélnek másodpercenkénti sebessége nagyobb volt, mint 3 *m*, mert csupán ily szelek használhatók ki gazdaságosan. Zártabb vidékeken tehát 6—8 szélórára, tengerpartokon 8—10 szélórára számíthatunk naponként. Ezek az adatok megegyeznek *Betz*[2] kiváló könyvének adataival, ki különböző más vidékekre állított fel szélstatisztikai táblázatokat.

Ami a szélerőművek gyakorlati használhatóságát illeti, azokat megvizsgálásuk előtt két nagy csoportba kell osztanunk. Vannak művek, melyek effektusa 1000 *Kw* körül mozog s vannak kis telepek 1—100 *Kw* teljesítménnyel. Előbbiek mindeddig még nincsenek a valóságban képviselve s ezért róluk ítéletet nem mondhatunk.

Ezzel ellentétben a kis szélerőműtelepek igen nagy sikert arattak és — különösen a tengerentúli országokban — nagy mértékben el is terjedtek.

Fő alkalmazási területük a földmívelés, őstermelés. Azaz mindazok az üzemek, amelyeknél nem fontos az, hogy a soros munkát mikor és mely időpontban végzik el.

Mindenekelőtt szivattyúk hajtására, a mezők, legelők, rétek öntözésére (meliorátiók), szennyvíz emelésére, vízemelő szivattyúk hajtására alkalmazzák a köz- és magánellátásban egyaránt. A kisebb városok (500—3000 lakossal) nem nagy napi vízszükséglete legtöbb esetben nem nagy erőszükségletet igényel, melyet a szélmotorok leggazdaságosabban szolgáltathatnak. Ha napi 25 litert számítunk fejenkint, úgy ez valamely 3000 lakosú kisebb városban 75.000 *l* napi szükségletet jelent. Vegyük fel, hogy a medence más ipari célokra is szolgáltat vizet, úgy a tényleges napi vízszükséglet 125.000 *l* lesz. A 7 *m* kerékátmérőjű szélmotor 3 *m/sec* közepes szélsebesség és 5 *m* emelőmagasság mellett óránként 30.000 *l* vizet szolgáltat. Ha a napi üzemidőt 6—8 órával vesszük fel, úgy már a célnak ez a motor is teljesen megfelel. Ilyen motorok szennyvíztisztítóberendezésekhez is felhasználhatók. Így már 1907-ben Dillingen a. Saar városának szennyvíztisztítóberendezésénél két iszapszivattyú hajtásához, mely szivattyúk időlegesen tiszta vizet is szolgáltattak a derítőmedencék öblítésére, szélmotort alkalmaznak.[3]

A földmívelésben, őstermelésben mint erőgép nagymértékben alkalmazható a takarmánvvágógépek, olajnogácsatörők, szecskavágógépek, kukoricadarálók és más nem bizonyos időhöz kötött munkagépek hajtásához. Éppen úgy, mint ahogy a vígyüjtőmedencében a víz tárolható és alkalomadtán tetszés szerint felhasználható, a szeles napokon szecska és vágott takarmány tartalékul hosszabb időre előkészíthető.

A malomiparban a szélmotor kitűnően bevált, mint ezt az ősrégi őrlő- és fűrészmalmok bizonyítják.

Más használhatósági lehetőségek még a tejszeparátor, vajköpülőgép, prések, zúzógépek, cséplőgépek, körforgó- és gatterfűrészek hajtása. Tehát különböző iparágak is hasznossá tehetik a szél energiáját, amennyiben annak változékonyságához alkalmazkodnak.

A szélerő egyik legérdekesebb és legfontosabb alkalmazási területe az elektromos energia termelése. Miután az elektromos energiát akkumulátorokban gyüjthetjük s a szél energiája — beruházási költségeket nem tekintve — díjmentesen áll rendelkezésünkre, világítási és más ipari célokra gyakran felhasználható. Leginkább természetesen azokon a vidékeken, ahol távvezetékek nincsenek. Érdekesebb alkalmazása a szélelektromos műnek a bösumi (Holstein) világítótorony villanótüze.[4] A szélerőt már 1912-ben alkalmazták a drótnélküli telegráfiában is. Így Curacao, Bonaire és Aruba szigetek leadóállomásai, melyeknek hatóköre egyenként 500 *km*, szélmotorok hajtotta dinamókból nyerik energiájukat.[5]

Sőt a vasúti jelzőberendezések terén is tért hódítottak a szélmotorok, miként azt az Angliában épített 60 periodusos váltóárammal működésben tartott blokkjelzőberendezések bizonyítják.[6]

A szélerő tehát sokféleképen felhasználható energiaforrás, mely kellő szakértelemmel alkalmazva, igen gazdaságosnak mondható. Hazánkban, sajnos, a szél energiájának kihasználását eddig alig becsülték meg, holott energiaforrásokban és hordozókban mutatkozó szegénységünk megkövetelné azt, hogy ennek az energiaforrásnak kihasználása érdekében, teljes technikai felkészültséggel mindent megtegyünk. *Pártos Gy.*

[1] E. T. Z. 1915, 178. old.
[2] *Betz:* Windenergie. 55. old.
[3] *Stertz:* Windkraft oder Kleinmotoren. 27. old.
[4] *Stertz:* Windkraft oder Kleinmotoren. 27. old.
[5] El. Rew. & West. El. 1912 (60. kötet), 143. old. — E. T. Z. 1912, 218. old.
[6] Electrical World, 1925, 1004. old.

Szakirodalom.

Könyvismertetések, bírálatok.

Rovatvezető: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok

(Az ismertetésre szánt könyveket lehetőleg két példányban, úgyszintén az ismertető kéziratokat is szíveskedjenek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Könyvtára, illetőleg a rovatvezető címére: IV, Reáltanoda-u. 13—15. sz. II. em. küldeni.)

A mennykőnek mivoltáról s eltávoztatásáról való böltselkedés, mellyet deák nyelven írt és most feles másolásokkal és toldalékokkal megjobbított *Makó Pál*, magyarázta pedig *Révai Miklós*. Posonyban és Kassán 1781. Landerer Mihály költségével és betüivel. Kis 8°, 222 l.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium iskolán kívüli népművelési szervének, a Rádió-Szabadegyetemnek 1929 április 18-i óráján *Franklin Benjaminról és a villámhárítóról* tartottam harmadik rádióelőadásomat a Szabadegyetem elnökségének megtisztelő felkérésére abból az alkalomból, hogy 1929 április 17-én volt e kiváló amerikai fizikus és államférfiú halálának 139. évfordulója. Franklin ugyanis, kinek nevét világszerte ismeretessé és népszerűvé a villám és a villamosság teljesen azonos jelenségeinek végleges kimutatása, valamint a villamhárító felfedezése tették, 1790 április 17-én halt meg 83 éves korában Philadelphiában.

Mivel előadásom bevezető részében történeti áttekintést nyujtottam arról, hogy a művelt nemzetek mikor és hol szerelték fel a XVIII. század folyamán az első villámhárítókat, természetesen érdekelt az is, hogy Magyarországra mikor jutott el Franklin találmányának a híre, s hogy mikor és hol állították fel nálunk is az első villámhárítókat. Mint a magyar technika multját kutató történész tehát ez alkalommal is arra törekedtem, hogy a technika világtörténetével kapcsolatban a magyar vonatkozások se maradjanak megemlítetlenül s amennyiben ilyenekre bukkanok, azok kellő méltatásban is részesüljenek.

Feladatom meglehetősen nehéz volt, mert tekintve azt, hogy a magyar technika története ma még nagyrészt parlagon heverő és feldolgozásra váró terület s a legegyszerűbb kérdésekre sem találunk a magyar műszaki irodalomban feleletet, vagy legalább útbaigazítást, addig másrészt az előadásom kidolgozására rendelkezésre álló alig másfélheti idő igen rövid volt ahhoz, hogy a villámhárítóknak Magyarországon való első alkalmazását és elterjedését illetően önálló kutatásokat végezhessek.

E szorongatott helyzetemben azonban segítségemre volt az a körülmény, hogy a XVIII. századi magyar természettudományi és műszaki irodalmat régtőlfogva ismertem s így dr. *Makó Pál* egyetemi tanár fenti című munkájáról is tudomásom volt, amelyben a villámhárítóknak Magyarországon való első felállítására vonatkozóan adatokat reméltem találni. E feltevésemben nem is csalódtam, amint az ennek az érdekes könyvnek alábbi ismertetéséből is kitűnik.

Kerekgedei Makó Pál dr.-nak, előbb a nagyszombati, azután a bécsi, majd a budai s legutóbb a pesti egyetem tanárának (szül. 1724-ben Jászapátiban, megh. 1793-ban Budán) „*A villám természetéről és elhárításáról*" írt latin munkája 1772-ben és 1775-ben németnyelvű fordításban két kiadást ért meg egymásután Bécsben, 1773-ban pedig Olaszországban latin nyelven is megjelent. Magyarra *Révai Miklós* (szül. 1749-ben Nagyszentmiklóson, megh. 1807-ben Budán) fordította le Nagyváradon s adta ki 1781-ben Pozsonyban.

E 14 ívre terjedő, kis nyolcadrét alakú könyv a fordító ajánlásán, előszaván, valamint a szerző előszaván és beveze-

tőjén kívül két részből áll, jelesül *„A mennykőnek mivoltáról"* szóló, hosszabb első részből és *„Az oltalmakról a mennykő bévütés ellen"* című rövidebb második részből. A könyvet az akkor még fiatal, alig 31 éves Révai a szerzőnek, dr. Makó Pál apátnak, a budai egyetemen a bölcsészeti kar igazgatójának és királyi tanácsosnak ajánlja, kiemelve azt, hogy kötelességének tartotta ezt a munkát, amelyet hasznos voltáért más nemzetek fiai anyanyelvükre már lefordítottak, itthon azonban még alig ismernek, magyar nyelven is kiadni. Amíg a magyar irodalmat saját munkáival is módjában lesz gyarapítani, erre a fordítói munkára vállalkozott, ösztönöztetve Molnár István példaadásától is, ki fizikáját 1777-ben elsőül szóllaltatta meg magyar nyelven és így a magyarnyelvű tudományos irodalom megteremtése körül úttörő munkásságot fejtett ki.

Előszavában jelzi Révai, hogy a magyar kiadással, amely egyébiránt — amint a könyv címlapján maga a szerző is feltüntette — jobb és tökéletesebb a német és latin kiadásoknál, az volt a céljuk, hogy a természettudományok iránti érdeklődést Magyarországon is felkeltsék.

Az ezután következő szerzői előszavában Makó Pál professzor Franklin találmányát méltatja, ki a villám és villamosság azonosságának kimutatása mellett azokról a módokról és eszközökről is gondoskodott, amelyek az épületeknek a villámcsapás ellen való megvédésére szolgálnak. Fáradságának jutalmát megtalálta, ha sikerült könyvével azokat a téves felfogásokat eloszlatni és már-már meggyökeresedett balvéleked éseket kiirtani, amelyek a villámcsapás ellen való védekezést nemcsak céltalannak, hanem vakmerő dolognak is tartották, mert az akkori felfogás szerint bűn volt még a kísérlet is, hogy valaki Isten büntető kezét magáról elhárítani akarja. Hogy embertársait e felfogás tarthatatlanságáról meggyőzze, ezért először a villám természetével, majd elhárításának, illetve gyengítésének módjaival akar művében foglalkozni.

A bevezetőrészben Makó a villamosság általános tételeit ismerteti. A villamosságot (electricitas) Révai is *gyántázat*nak mondja, mint előtte Molnár János 1777-ben megjelent magyar fizikájában, melyet Révai mintául vett. Szól azután szerző a vezetőkről, vagyis a *gyántázatterjesztő testekről* és a szigetelőkről, illetve a *gyántázatgátoló testekről*, amelyek pozitív, illetve *feles gyántásúak* és negatív, illetve *megfogyott gyántásúak* lehetnek.

A mennykő mivoltáról szóló s a könyv nagyobbik felét kitevő első részben Makó mindenekelőtt azokról a természetvizsgálókról emlékezik meg, kik a légköri villamosság kérdésével foglalkoztak s ezek között Franklinról, ki 1751-ben elsőül vezette le a légkörből *(párázatkörnyék*-ből) a villamos szikrát, vagyis amint Révai írja: a *gyántás tűzfulánkokat.*

Ismerteti azután a légköri villamosság levezetésére szolgáló különféle kísérletek és tapasztalatok eredményeit. Így nevezetesen, hogy a villamosságot, vagyis *gyántás folyadék*-ot, melyet Révai helyenként *levegőgyántázat*-nak is nevez, a hegyesvégű vasrudak jobban vezetik, mint a tompavégűek. Szól arról a tapasztalatról is, hogy a *háborúpózná*-nak, *gyántázatelfolytató*-nak vagy röviden csak *elfolytató*-nak nevezett villámhárítóban éppúgy, miként a légkörben, hol *feles* (pozitív), hol *fogyott* (negatív) villamosság van jelen. Leírja a sárkánykísérleteket, amelyekhez selyemből vagy papirosból készült sárkányt használtak, s hegyes vasrúddal láttak el, valamint vékony vasdróttal körülcsavart lenzsinórhoz erősítettek, hogy rajta a *gyántás tűz* aláfolyhasson. Szól a Szent Elmo tüzéről is, amelyet a hajók árbocain szoktak a hajósok észlelni.

Általánosságban német, latin, francia és angol művek nyomán, pontos forrásidézéssel ismerteti a légköri villamosság mibenlétét, bírálja a természettudósoknak a villamosság keletkezéséről alkotott s egymástól eltérő felfogásait és fejtegeti, hogy melyik álláspont fogadható el és felel meg leginkább a valóságnak. Kimutatja, hogy a légkörben villamosság van jelen s hogy a viharos felhőtömegek hol pozitív, hol negatív villamossággal vannak telítve. 1761-ben Bécs környékén Makó is megfigyelte, hogy két egymás felett lebegő és ellenkező villamossággal telített felhőnek egymáshoz való közeledésekor kisülés jött létre és a két felleg között sűrű villámcsapás indult meg (84. és 85. l.).

Szól azután szerző a villám fizikai, kémiai és fiziológiai hatásairól is és ezekre részben külföldi, részben hazai példákat hoz fel. A hazaiak közül megemlíti báró Schaffrath Lipót egyetemi tanárnak *De electricitate coelesti* című munkája nyomán azt az esetet, hogy amikor Budán 1778 Szent Jakab havának (július hó) 30-án a villám a karmelitáknak bádoggal fedett tornyába ütött be, csak azokon a helyeken rombolt, ahol a bádog folytonossága megszűnt. Egy szerzetest a torony ablakában a villám agyonsujtott, majd a templom nedves falát járta meg s egy vasdrótba kapva, a földbe szaladt le. Igen megrongálta annak az ablaknak faragott kőből készült keretét is, anová a dróthuzal szorítókapcsa volt leerősítve (97. l.). Selmecen pedig egy szuronyt olvasztott meg, sértetlenül hagyva a hüvelyt, melyben az a falon lógott (116. l.).

Minket technikusokat azonban a *Mennyköről való bölcselkedés* második része érdekel jobban, amelyben Makó a villámhárítókról szól s berendezésüket és felszerelésüket írja le.

Ebben a részben Makó szakszerű ismertetését adja a céljának minden tekintetben megfelelő és jól felszerelt villámhárítónak.

A feltogó rúd felállítása, helyének célszerű megválasztása után az épületvezeték anyagának megválasztásáról, méretezéséről és célszerű vezetéséről szól, majd a földvezeték lefrása után a villámhárítónak különféle alkalmazásaira tér át, számos megtörtént eset példáin igazolva állításainak helyességét. Útmutatásokat ad, hogy miként lehet a templomokat, épületeket, puskaporos tornyokat s gyúlékony anyaggal fedett egyszerű falusi házakat is a villámcsapás ellen célszerűen és kevés költséggel megvédeni. Hallgatóinak pedig egy villámhárítóval felszerelt fatornyocskán szokta előadásai közben Makó professzor a villámcsapás hatásait bemutatni s azt, hogy miként lehet a villámot ártalom nélkül levezetni, vagy vele akár gyujtani és rombolni is.

Franklin találmányának rendkívüli jelentőségét az egész világ átérezte s kevéssel azután, hogy az első villámhárítót Franklin Benjamin Philadelphiában felállította, a találmány Amerikából Európába is átszármazott, hol az első villámhárítót Angliában, a plymouthi világítótornyon 1760-ban állították fel.

Neinsokára ezután Európa többi országaiban is megkezdik a középületeknek, templomtornyoknak, puskaporos tornyoknak villámhárítóval való felszerelését. Így Németországban 1769-ben szerelik fel az első villámhárítót Hamburgban, a Szent Jakab-templom tornyán (171. l.). Svájcban 1771-ben, Olaszországban 1772-ben a páduai csillagvizsgáló tornyán, Franciaországban 1773-ban állítják fel az első villámhárítókat.

Magyarországon pedig — Makó professzor szerint — *1777-ben látják el az akkor még Budán székelt királyi tudományegyetem, vagy amint a XVIII. században mondták: a „Királyi Oskola Mindenesség" palotáját villámhárítóval* (171. l.) s ugyanebben az évben szerelik fel az első villámhárítót Poroszország fővárosában, Berlinben, valamint Ausztria fővárosában, Bécsben is.

Annak bizonyítására, hogy az épületeknek, templomoknak villámhárítóval való ellátása mennyire üdvös és hasznos dolog, megemlíti Makó professzor a Journal de Physique 1777. évi novemberi száma nyomán, hogy a pesti Széna-téren, vagyis a mai Kálvin-téri református templomnak mindenütt szabadon álló tornyába is sokszor beütött a villám, amíg azt a szomszédos utcának csatornájába vezetett villámhárító-vezetékkel fel nem szerelték. „Az elfolytatóval felfegyverzett toronyba — amint Makó dr. könyvében olvassuk — 1777 Szentgyörgy havának (április) 18. napján ütött be a mennykő, éppen semmi kárt sem okozván abban, úgyannyira, hogy még a pókhálókat sem verte le, amelyek az elfolytatót befogták; csak a kénkőszag és a hirtelen való gőz adta jeleit a mennykőnek." (174. l.)

A hazai esetek közül még megemlíti Makó, hogy 1778-ban a villám a budai Szent György-térnek a mai miniszterelnöki palotával szemközt állott fegyvertárába is beütött, miként a közelében levő karmeliták templomát is megrongálta, amelyről már fentebb volt szó; megkímélte azonban a királyi palotában elhelyezett és a fentemlített épületekhez közel állott egyetemi épületeket, amelyek, bár fekvésük és magasságuk folytán a villámnak inkább álltak útjában, de ekkor már villámhárítóval voltak felszerelve. (175. l.)

Ezek igen értékes és becses adatok, mert kitűnik belőlük, hogy Magyarország Franklin találmányának alkalmazása terén is lépést tartott a művelt nyugateurópai nemzetekkel s amikor 1777-ben Berlinben és Bécsben felszerelik az első villámhárítókat, Budapesten a királyi várpalotában székelő egyetemi épületek és a Kálvin-téri református templom tornya már el voltak látva villámhárítókkal. Magyarország tehát ezzel is tanujelét adta a kultúra iránti hajlamának s annak, hogy a XVIII. század utolsó negyedében, amikor a nagyobb, gazdagabb és függetlenebb nemzetek először kezdik Franklin világhírű találmányát alkalmazásba venni, már Magyarországon is voltak a tudományok haladása és fejlődése iránt érzékkel bíró szakférfiak, kik terjedelmes szakkönyvekben igyekeztek honfitársaikat és a szakköröket az akkor még újdonságszámba ment találmány előnyeiről meggyőzni. Makó professzoron kívül ugyanis még báró Schaffrath Lipót egyetemi tanár is írt *De electricitate coelesti* címmel a légköri villamosságról és elhárításának módjairól 1778-ban könyvet.

Nem hagyhatom azonban ez alkalommal megemlítetlenül, hogy Bánóczi József dr. középiskolai tanár, filozófiai és irodalomtörténetíró, ki *Révai Miklós élete és munkái* című köny-

vével 1879-ben akadémiai díjat nyert, e könyvében kétségbevonja Makó Pál dr. itt ismertetett munkájának tudományos értékét (l. m. 69. l.). Bánóczi ugyanis azt írja könyvében Makó Pálnak a mennykövek mivoltáról szóló latin munkájáról, hogy ez a munka Bécsben *„kétszer német fordításban is megjelent — valószínűleg azért, mert nem volt tudományos. Mert csakugyan nem az"*. Majd így folytatta: „A Franklin találmánya ellen begyökerezett balvélekedéseket igyekszik eloszlatni; bizonyítja, hogy a villámhárító alkalmazása nem istentelenség, hogy igen hasznos, és közben számos — külföldi adatokat mond el a mennykövek pusztításáról. Ilyen a Makó Pál könyve, melynek egyik német fordítása Révainak 1779-ben ‚történetképen' kezébe került."

Majd egy másik helyen túlzásnak mondva Révainak a Makó könyve felett érzett örömében tett azt a kijelentését, hogy itthon is akadnak olyan szakférfiak, kik a külföldiekkel egybevethetők, még a következőket írja: „Valóban nem volt nálunk még e korban oly nemesebb ész, melyet a tudományok bármely terén a külföldiekkel egybevethetnénk. Makónak minden tudományos becs nélkül szükölködő munkáját lefordították; ebből azonban nem következik, hogy Makó számottevő tudományos erő — amint valóban nem volt az." (70. l.)

Amint az előttünk fekvő könyvismertetésből is megállapítható, Bánóczi Makó könyvének csak az előszavát olvasta el, s azt is a végén és felületesen, mert különben nem jutott volna ilyen igazságtalan és helyt nem álló megállapításokra. Makó ugyanis nemcsak a balvélekedések ellen foglal könyvében állást s emeli ki a villámhárítók hasznát, felsorolva egy csomó külföldi adatot a mennykövek pusztításairól, hanem két részre osztott munkájának első részében mindent elmond a légköri villamosságról, a források pontos idézésével s a szószerinti idézéseknek idézőjel közé való zárásával, amit ebben az időben erről a tárgykörről tudtak. A külföldi szakirodalomból vett számos példa felsorolásával sem az a célja, hogy a villámcsapások pusztításait írja le, hanem hogy a villám fizikai, kémiai és fiziológiai hatásait megtörtént esetek kapcsán is bemutathassa, érthetőbbé és szemlélhetőbbé tegye s állításait való tényekkel is igazolhassa. Ebből a célból pedig, mivel a külföldi szakirodalom ebben az időben is gazdagabb volt a hazainál, természetesen nagyrészt külföldi esetekre hivatkozik, de amint ismertetésem során láttuk, igen értékes hazai példákat is hoz fel.

Teljesen figyelmen kívül hagyta azonban Bánóczi Makó könyvének gyakorlati irányú második részét, melyben a villámhárítók berendezésének és alkalmazásának oly szakszerű leírását találjuk meg, melynél jobbat abban az időben erről a tárgykörről a külföldi szakirodalom sem tudott termelni s amelyben lefektetett elvek nagyrészt ma is helytállók. Ebben a részben Makó a villámhárítók berendezésének ismertetésén kívül tanácsokkal is szolgál, hogy mire kell a villámhárítók szerelésénél ügyelni, hogy céljának megfeleljen és sok költségbe se kerüljön. Útbaigazításokat ad, amelyeknek figyelembevételével bárki könnyűszerrel megvédheti házát a villámcsapások ellen.

Könyvének ez a gyakorlati irányú része tette tehát lehetővé és szükségessé azt, hogy Bécsben egymásután kétszer is megjelenhetett német nyelven, egyszer Olaszországban latin nyelven s végül Pozsonyban, illetve Kassán Révai fordításában magyar nyelven is. Ez a körülmény pedig csak a munka értéke és szakszerűsége mellett bizonyít, mert különben alig hihető el, hogy egy olyan speciális irányú és tárgyú szakmunkának, amilyen a Makóé volt, rövid idő alatt másodszori kiadására is sor kerülhetett volna.

Valamely munkának tudományos értékét és becsét pedig nem mindig az szabja meg, hogy valaki saját kísérleteivel, kutatásaival és megfigyeléseivel előbbre vitte e egy tudományszakot, hanem a munkában megnyilvánuló tudományos felfogás és az igénybevett eszközök mibenléte és milyensége is. Mert ha Makónak nincsenek is e tudománykör ismeretanyagának gyarapításában érdemei, azért könyvével mégis jó szolgálatokat tett a szakirodalomnak azzal, hogy rendszerbe szedte és összefoglalta e szakra vonatkozó akkori ismereteket. Ezt a munkát pedig becsületesen és nem tisztességtelen eszközök igénybevételével végezte el, amennyiben pontos forrásidézés mellett a szövegben sem hallgatta el sehol a szerzők, kutatók és megfigyelők neveit és érdemeit. Makó munkája korának tudományos színvonalán áll s boldog és megelégedett volnék, ha mai műszaki irodalmunkban is az a tudományos felfogás lenne általánossá, ami Makó könyvében is érvényre jut.

Makóról egyébiránt néhai Szily Kálmán is feljegyzi a „Magyar természettudósok száz évvel ezelőtt" című tanulmányában, hogyha nem is volt olyan világhírű és zseniális, mint Kempelen, de nagy tudásánál és felvilágosult szelleménél fogva nagy szerepet játszott a monarchia kultúrájában és testestől-lelkestől tanférfiú volt. *Dr. Lósy-Schmidt Ede.*

Egyleti közlemények.

A bányászati és kohászati szakosztály 1929 június hó 15-én tartott rendes ülésének jegyzőkönyve. Elnök: *Tassonyi Ernő.* Jegyző: *Jakóby László.* Jegyzőkönyvhitelesítők: *Brunovszky Sándor* és *Csanády László.*

Elnök üdvözli a szakosztályt s bejelenti, hogy a GyOSz megkereséssel fordult Egyletünkhöz a külföldi építőfa behozatalának csökkentése tárgyában. A választmány határozata értelmében az Egylet erre a célra bizottságot küld ki, amelybe a szakosztály részéről Henrich Viktor, Vizer Vilmos, Hoffmann Richárd és Denifleé Sándor kartársak küldettek ki.

Bejelenti továbbá, hogy a nemzetközi bányászati, kohászati és geológiai kongresszus 1930-ban tartja Lüttichben VI. ülését a *Die Association des Ingenieurs sortis de l'Ecole de Liege* és a *Soc. Geologique de Belgique Lüttich* rendezésében. A kongresszus együttes- és szakülésekből, ünnepélyes fogadtatásokból fog állni. A kongresszus részvételi díja 150 belga frank, amelynek ellenében a résztvevők egy valamely szakosztály összes közleményeit is megkapják. Az elnökség felkéri a résztvenni szándékozókat a jelentkezésre. Ez a jelentkezés még semmi kötelezettséggel nem jár s csak informatív jellegű. Részletes információt a titkári hivatal ad.

Majd Jakóby László okl. kohómérnök tartotta meg a *Magyar mérnök helyzete fémöntészetünkben* c. szabadelőadását. Előadó ismerteti a hazai fémöntészet jelenlegi állapotát, példákat hoz fel eme iparunk elmaradottságára, aminek okát a mérnökségnek az öntészeti iparban való csekély térfoglalásában látja. Kitér a fémöntőmérnökök kis számának okaira, párhuzamba hozza egyes gyáraink, illetve öntődéink áldozatkészségét, illetve annak hiányát, a mérnöki prakszis nyujtásának lehetőségét illetőleg, statisztikai adatokkal bizonyítja az öntészet terén a mérnöki elhelyeződés lehetőségét s végül megemlékszik a külföldi öntőszakemberek térhódításáról. Végül felhívást intéz az öntőmérnökök intenzívebb szaktömörülésére s erre vonatkozólag célszerűnek tartaná akár egy a bányászati, kohászati szakosztály kebelén belüli, akár egy teljesen önálló öntészeti szakosztály alakítását.

E célból a közlöny hasábjain a jövőben megjelenő s idevonatkozó felhívásokat a hallgatóság figyelmébe ajánlja.

Az előadáshoz elsőnek Brunovszky Sándor szól hozzá, aki örömmel üdvözli az előadó gondolatait s ugyancsak példákra hivatkozva kijelenti, hogy ezen a téren minden műszaki problémát meg tud oldani a magyar mérnök is. Mint armaturaiparos, Gombos Benő ismételten szól a tárgyhoz, majd a mérnökség jelenlegi helyzetét hosszabb és általánosabb okfejtés alakjában Fenyő mérnök teszi kritika tárgyává. A kohászok speciális helyzetét illetőleg Gálócsy Zsigmond kapcsolódik be felszólalásával az előadó gondolatmenetébe.

Az elnök nem lát nehézséget a megalakítandó öntészeti szakosztályban, csak kétli, hogy sikerülni fog-e a szakosztály kerete részére megfelelő számú tagnak az érdeklődését felkelteni. Ezután az elnök az ülést, mint évadzárót rekeszti be.

Az ülést követő vacsorán 16-an vettek részt.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

5385/1929.

Értesítés.

A Budapesti Mérnöki Kamara I. fokú tagdíjmegállapító bizottsága a Kamarába 1929. év I. felében s néhány korábban felvett tagra előirányzott 1929. évi tagdíj ellen beérkezett felszólamlásokat a Kamara hivatalos helyiségében (VIII, Scitovszky-tér 2. sz.) 1929. évi szeptember hó 19-én d. u. ½6 órakor veszi nyilvános tárgyalás alá. A tárgyaláson az érdekeltek megjelenhetnek.

Budapest, 1929. évi szeptember hó 9-én.

Budapesti Mérnöki Kamara.

5386/1929.

Értesítés.

A Budapesti Mérnöki Kamara II. fokú tagdíjmegállapító bizottsága az 1929. évre előirányzott tagdíjak ellen beérkezett fellebbezéseket a Kamara hivatalos helyiségében (VIII, Scitovszky-tér 2. sz.) 1929. évi szeptember hó 23-án d. u. 5 órakor nyilvános tárgyalás alá veszi. A tárgyaláson az érdekeltek megjelenhetnek.

Budapest, 1929. évi szeptember hó 9-én.

Budapesti Mérnöki Kamara.

A Kamara új helyisége: VIII, Scitovszky-tér 2.
A Kamara új telefonszáma: József 388—18.
A Kamara postatakarékpénztári csekkszámlájának száma: 28.844.

Révai Miklós

Pálos Ede: Révai Miklós mint rajztanító. Rajz-oktatás. X. 3.

(Művészet 1907. 216. l.)

Révai Miklós

Könyvismertetés. Révai Miklós két tankönyve. Írta Pálos Ede, u. o.

Rajzoktatás. X. 4.

(Művészet 1907. 216. l.)

HANS SCHOETZ & CO., GMBH., BERLIN W 57
BÜLOWSTRASSE 14 I

S ki egykor életének végső perczeiben azt mondta: „*elmegyek munkálkodásom minden különös jutalma nélkül*“, az, ha most föltámadhatna egy perczre, ha végig nézhetné a tudomány csarnokát, ha érezhetné a hullamzó sokaság lelkesültségét, bizonyára kárpótolva látná napjainak fájdalmát, perczeinek kinját, s a vágyak, remények halálát.

Szobra, a világ legnagyobb szellemeivel egy sorban, ott áll a palota homlokzatán, nemes arcza örök dicsőséget jelent. A szobor jeles szobrászunk Izsó Miklós mintázata szerint készült. Méltó tehát reá, hogy a tudomány diadalünnepének napjaiban lerójuk iránta kötelezettségünket, a kik mélyen érezzük sorsának sötétségét és fényét.

Z. I.

Hirlapirodalmunk a 19-ik században.

Negyedik közlés

1848 és 1849.

(Folytatás.)

„*Hazánk*“, kereskedelmi és szépirodalmi lap, kiadta Noisser Richard, szerkeszté Kovács Pál orvostanár Győrött. — Keletkezett 1847 nyiltával. Sajnálni lehet, hogy a márcziusi események után politikai alakot öltött magára; apr. 6-tól „Hazánk. Politikai s irodalmi közlöny“ czimet vevén föl, minek következtében a győri polgárok és a szerkesztő közt surlódások merültek föl, s jóllehet az utóbbi aug. 14-diki nyilatkozatával a közönség előtt tökéletesen igazolá magát, a „Hazánk“-at azonban többé nem folytatá; s igy ezen életerős organismussal biró vidéki lap augusztus elején végkép megszünt. Irtak e lapba a szerkesztőn kivül költeményeket: Arany, Garay, Gyulai, Hiador, Lévay, Lisznyay, Mentovich, Petőfi, Szász Kár., Szelestey, Tompa, Vajda János, Vecsey; novellaféléket: Bulyovszky, Hinár, Lauka, Szathmáry Pál, Szegfy Mór, Szilágyi Sándor, Vas Gereben; vegyes czikkeket: Csatáry Ottó, Királyi Pál, Kőváry, Ludvigh Samu, Pataky Ferencz, Pap Gábor, Remellay, Rónay Jáczint.

Megjelent hetenkint háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton magas 4-rét három hasábu féliven; előfizetési ára félévre 4 ft., póstán 5 ft. p. p.; nyomatott özvegy Streibig Klára betüivel Győrött. (I. félév: 155—230. sz., 617—922. lap.)

(Kossuth Hirlapja, 1848. 177. l. — Radical lap, 1848. 11. l. — Ferenczy: Magyar irod. története. 178. l. — Honi irod. Hirdető, 1848. 6. l.)

„*Katholikus iskolai lapok*, oktatás és neveléstani folyóirat,“ szerkeszté és kiadta Somogyi Károly Pesten, 1849. jan. 2-kától jun. 26-ig; megjelent belőle 24 másfélives heti-szám, 296 lap 4-rétben, nyomatott Lukács L. és társánál. Ára félévre helyben 2 ft. 30 kr., póstán 3 ft. p. p.

(Jelenkor. Encyclopaedia. Pest, 1858. 184. l.)

„*Közügyvéd.* Emberbaráti egyletalakitó jótékonyczélu néplap“, felelős szerkesztő: Jósa Ferencz, kiadó: Müller Adolf, Sütő József, vál. t. pénztárnoki minőséggel, mint kauczióért kezes. Ezen lap egyátalában nem tudott klienseket szerezni, máskülönben is az egészen a tavaszi zöldség éretlensége diszlett. Megjelent Pesten, hetenkint kétszer egy iven 4-rétben, 1848. máj. 2-tól azon hó 19-ig összesen 6 szám. Ára helyben máj.—decz.-ig 6 ft., póstán küldve 6 ft. 36 kr., egyes szám 6 kr. p. p.; nyomatott Trattner Károlyinál.

(Pesti Hirlap. 1848. I. 541. — Pesti Divatlap. 1848. I. 582.)

„*Törvényhozási és törvénykezési lapok* 1848-ra.“ Kiadta Landerer és Heckenast, szerkeszté Tóth Lőrincz. Megindult jul. 1 én. Foglalatja: törvényhozás, codificatio, hazai s külföldi köz- és magánjog, törvényszéki élet; ide tartozó irodalom, bírálat, életirások s hirdetések. A jó nevü szerkesztőn kivül dolgozótársak voltak: Fábián Gábor, Friebeisz István, Halászy Józsa, Horváth Ferencz, Jászay Pál, Sárossy Gyula, stb.

Megjelent Pesten, hetenkint kétszer: szerdán és szombaton egy-egy iven, nagy 4 rétben. Ára félévre Budapesten 4 ft., vidéken boritékban póstabérrel 5 ft., nyomatott a kiadónál.

(Pesti Hirlap. 1848. I. 408. 546. — Pesti Divatlap. 1848. I. 736. — Honi irod. Hirdető. 1848. I. 31. l.)

Időszaki folyóiratok:

„*Magyar Akademiai Értesitő*,“ szerkeszté Toldy Ferencz, titoknok. Az akademiai gyülésekben előforduló s közzétételre alkalmas tárgyakat foglalja magában, s minden hó 10-én egy-egy szám jelent meg, mely egy vagy több ivből állott. Az egész évi folyam ára 2 ft. p. p. Keletkezett 1841 elején; 1848-ban csak 3 szám jelent meg belőle 8-rétben; nyomatott Budán, az egyetem betüivel.

(Honi irod. Hirdető, 1848. 17. l.)

„*Erdélyi protestáns egyházi beszédek tára.*“ Szerkeszté Szász Károly, Demeter Sámuellel Kolozsvártt; 1848-ban jelent meg belőle a 2-dik s utolsó füzet Tilsch Ján. kiadásában; ára 48 kr. p. p.

(M. tudom. Akademiai Almanach. 1861. 123. l.)

„*Nevelési emléklapok.*“ Kiadó-tulajdonos és szerkesztő dr. Tavasi Lajos, a pesti prot.-evang. tanodák igazgató tanára. 1846-ban jelent meg az első füzet, 1848. aug. hó végén az 5-dik, melynek tartalma: értekezések, könyvbirálatok, szakbeli vegyes közlések, a prot. tanári gyülések munkálódásai stb. Közreműködtek a szerkesztőn kivül: Szabó János, Argay János, Seltenreich Károly, Magas Ernő s többen; nov. folytán jelent meg a 6-dik s utolsó füzet, mely magában foglalja a magyar tanitói első egyetemes gyülésnek jegyzőkönyvét, ugyane gyülés naplótöredékeit és némely vegyes közleményeket. Egyes füzet ára 40 kr. p. p. volt; nyomatott Trattner-Károlyi betüivel 8-rétben, Pesten.

(Kossuth Hirlapja. 1848. II. 259. 557. — Honi irod. Hirdető. 1848. 46. l.)

„*Honi irodalmi Hirdető.*“ Kiadták Eggenberger J. és fia, szerkeszté Eggenberger Ferdinánd Pesten, 1848. 6. év. Jegyzéke mind ez évben megjelent irodalmi és müvészeti tárgyaknak. — Megjelent az 1. sz. fél-, 2—10. negyed-, 11. és 12. együtt negyediven 8-rétben, összesen 47 lap, ára 20 kr. p. p., ezzel megszünt a nagy hiányt pótló vállalat.

(Magyar Mih.: Magyar Könyvészet. 1856. I. év. 89. l.)

„*Öreg ABC, vén emberek számára.*“ Vas Gereben bocsátá közre ezen népies röpiratot, melyben népszerü s elmés modorban magyarázta földmivelő népünknek a törvényeket azon iránynyal, hogy minél inkább megelégedjenek a nyert engedményekkel. Megjelent belőle 1848. márcz.—apr. négy szám, kis 4-rét iven, nyomatott Győrött. — Győrmegye minden számból 5000 példányt rendelt meg.

(Pesti Divatlap. 1848. I. 419. 480. 545. 583. l.)

„*Pénzügyi levelek.*“ 1—4. levél magában foglalja a pénzügyminiszter május 23—24-diki rendeleteit és eszmetöredékeket hazánk hitelviszonyairól. — Megjelent 1848. jun.—szept. Pesten, Landerer és Heckenastnál 8-rét, 38. és 94. lap, ára 18 kr. p. p.

(Honi irod. Hirdető. 1848. 27. 39. l.)

„*Különféle viszonyokra vonatkozó papi dolgozatok.*“ Szerkeszté Szenczi Fördős Lajos. I. kötet, Kecskeméten, Szilády Károly betüivel és költségén 1849. 188 lap, 1 ft. p. p.

(Magyar Mih.: Magyar Könyvészet. Pest, 1856. 11. sz., 166. lap.)

„*Forradalom.*“ Politikai szinezetü röpirat. 1849. jun. hóban kiadta Táncsics Mihály ivenkint, időhöz nem szabva, 6 krjával; 20 ivnek ára 1 ft. 20 kr. volt p. p.; a „Munkások Ujságát“ kárpótolta s csak nehány iv jelent meg belőle.

(Márczius tizenötödike. 1849. (Pálffi) I. 188. l.)

„*Az ausztriai birodalmat illető közönséges Birodalmi Törvény- és Kormánylap*,“ melynek német-magyar kiadása Bécsben 1849. nov. 1-jén jelent meg 4-rétben. Megjelent a következő nyelveken is: olasz, cseh (egyszersmind morva és tót irásmóddal), lengyel, orosz, szlovén (egyszersmind morva és tót irásmóddal), lengyel, orosz, szlovén (egyszersmind vend és krajnai irásmóddal), szerb-illyr (szerb polgári irásmóddal), szerb-illyr (egyszersmind horvát, latin betükkel), és román (moldva-oláhországi), mindenik mellett zsinórmértékül a német szöveg, és ez külön magára is. Ezeknek ára merő olcsóság volt: egy-egy szám nehány krajczár, de különben ingyen is osztogatták.

(Uj Magyar Muzeum Pest, 1850—51. I. 64. l.)

Német nyelven megjelent hirlapok és folyóiratok:

„*Städtische Pressburger Zeitung.*“ 1764. jul. 14-kén alapitva. Politikai hirlap, tulajdonos Pozsony városa; kiadta Barich Mihály, szerkeszté 1842-től Neustadt Adolf. 1848-diki márcz. 22-től jun. végeig Bangya János. — 1848. jul. 1-jével ifj. Wigand Károly Frigyes adta ki ezen lapot „*Pressburger Zeitung*“ czimmel, a szerkesztést pedig Pusztay Sándor szabadelvüleg vezette, ki ezt ismét okt. 1-jével Noisser Richardnak adta át, decz. 19-től pedig a kiadó felelőssége alatt szerkesztetett, igy jelent meg 1849. év folytán is.

Megjelent pedig a főlap hetenkint háromszor: hétfőn, szerdán és pénteken egy-egy iven 4-rétben; 1848 iki juliustól (vasárnapot kivéve) naponkint (négyszer egy-, kedden és pénteken fél-fél iven); melléklapja „*Pannonia*“, szépirodalmi s vegyes tartalommal szintén háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton; 1848-diki juliustól kétszer: kedden és pénteken 4-rét féliven. 1849. jan. végén ezen melléklap megszünt, e helyett a főlap ezentul nagyobb alakban, kis ivréten, szépirodalmi s vegyes tartalmu tárczával jelent meg, nyomatott Schmid Ferencz és Busch nyomdájában; 1848-iki juliustól idősb Wigand Károly Frigyes betüivel. Előfizetési ára félévre helyben 5 ft., póstán 6 ft. 24 kr., naponkint küldve 7 ft. 24 kr. p. p. E lap főérdeme abban állott, ha ugyan érdemül lehet ezt neki felróni, hogy a politikai zivatar sértetlenül meghagyá és mindenféle változás daczára, megforgatva bár köpenyét, szakadatlanul megjelent.

(Honi irod. Hirdető. 1848. 8. l. — Der Ungar. 1848. II. 1226. — Der emancipirte Satanas. Ung.-Altenburg. 1848. 88. l. — Janotyck Adlerstein: Die letzten zwei Jahre Ungarns. Wien, 1850. II. 32. l.)

„*Der Siebenbürger Bothe.*“ Politikai lap, 1786-ban alapitva; — 1839-től „*Transilvania*, periodische Zeitschrift für Länderkunde“ melléklappal. Kiadták Hochmeister Márton örökösei saját nyomdájukban Nagy-Szebenben; szerkeszté Benigni József, előbb hadititoknok, Erdély statistikusa és historikusa, az erdélyi szászok túlbuzgó apostola, a magyarság és unio legdühösebb ellensége; 1849. márcz. 11-kén Szeben bevétele alkalmával egy Kossuth-huszár golyója annyi futó között egyedül Benignit találva, nemzeti viszályt szitó czikkeire a végzetes pontot föltevé. Ezután Schmidt Henrik szerkeszté a lapot és főmunkatársa Schuller J. volt.

Megjelent hetenkint két szám, a politikai lap egész rétben, a melléklap 4-rétben; félévi dija póstán 2 ft. 24 kr. p. p.

(Közlöny. 1848. II. 723. 739. — Pesti Divatlap. 1848. I. 699. — Kossuth Hirlapja. 1848. II. 501. — Pressburger Zeitung. 1849. II. 932. l. — Kőváry: Erdély történelme 1848—49-ben. 23. 53 201. l. — Honi irod. Hirdető. 1848. 8 l. — Credner: Bibliotheca transilvanica. 2 dik kiadás. Prag, 1865. 43. 44 l.)

„*K. k. priv. Agramer politische Zeitung*,“ 1826-ban keletkezett. Kiadó-szerkesztő: Stauduar Ferencz, egy melléklappal, „*Luna*“ czimmel. — Megjelent Zágrábban 1848-ban, a főlap hetenkint háromszor 4-rétben, a „Luna“ szintén kétszer 8-rétben. 1849-ben alakját a főlap ivrétre változtatá, jul. 1-től pedig, melléklapja megszüntével hatszor adatott ki: hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken fél, szerdán és szombaton egész iven; nyomatott a lap tulajdonosa, Gaj Lajos nyomdájában; félévi ára vidéken 4 forint; 1849-diki juliustól keresztboriték alatt hatszor küldve 5 ft. 10 kr. p. p.

(Közlöny. 1849. I. 172. — Pressburger Zeitung. 1849. I 630. II. 1038. — Kossuth Hirlapja. 1848. II. 429 — Honi irod. Hirdető. 1848. 6. l.)

„*Pesther Zeitung.*“ Politikai hirlap. Kiadók: Landerer és Heckenast; keletkezett 1845. april hóban; szerkesztette: Glatz Ede. — A „P. Z.“-nak márczius előtt annyi bűne volt, hogy nagy bűnbánásra volt oka. A bűnök azonban nagy részint a lap szerkesztőjének valának tulajdonithatók; a márcziusi napok után szerkesztőt cserélt. Hugo Albert (máskép Schrott Hugo), ki több jeles német röpiratairól s a Pesti Hirlapban irt zalai leveleiről volt ismeretes a közönség előtt, vette át a lapot. Élénk tolla s terjedelmes publicistai ismeretei szép jövendőt igértek. A P. Z. a magyar miniszterelnök közlönye volt, kinek visszaléptével Hugo is visszalépett a szerkesztéstől, azt okt. 1-én Glatz-nak adván át; ennek visszaléptével a lap 1849. jan. első felében szünetelt, azon hó 16-kán dr. Seitz S. L. vezetése alatt ismét megjelent mint hivatalos lap, tervrajzában a Schwarzenberg-miniszterium, összbirodalom és gleichberechtigung hű bajnokának adván ki magát. Apr. 21-kén a 960. számmal bevégezte ezen elv melletti küzdelmét; apr. 25-kén a 961. szám Schwarz Ödön szerkesztése alatt látott napvilágot; jun. 15-től jul. 1-ig Mauksch B. lett szerkesztője, ek-

50-ik szám. Tizenkettedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, deczember 10-én 1865.

☛ Elöfizetési föltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. ☚
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

☛ Hirdetési dijak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Béesben: Oppelik Alajos, — és Pesten: a kertész-gazdászati ügynökség is. József-tér, 14 sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Révai Miklós emlékezete.

A magyar akademia diszes palotája hirdeti a világnak, hogy a nemzet, mely egykor a harczi dicsőség lobogóját lengette, leborult az uj kor eszméi előtt, s a tudományoknak áldozik. Hol egykor a tudomány az üldöztetés rongymezébe takarva bujdokolt, ott most büszkén emelkedik a közlelkesülés épülete.

De mig az eszme diadalra jutott, mig a nemzet elméjét Kárpátoktól Adriáig keresztül világitotta a nap uj sugára, addig hánynak lába vérzett az ut kövétül, hánynak ruháját tépte össze a tüske, hánynak forró könye omlott az imádott szent föld hálátlansága miatt! Ki tudja elmondani azon tört szivek történetét, kik egy örök láng martalékául dobva, kétségbeesett kebellel tértek az epedve várt sirba?!

Nincs ember, kinek martyr-haláláért méltóbb fájdalmat érezhessünk, mint Révai Miklósért.

Nincs ember, a kinek sirján a magyar akademia palotájának megnyitásakor méltóbb joggal gyujthatnók meg az emlékezet, a hála, az önvád fáklya-világát.

Egy egyszerü barát, kinek halvány arczán óriás törekvés tündökölt, ki szivében hordta a hazát, kinek szerencsétlenül kellett leélni egy dicső életet, ki már az éhséggel is küzködött, s kinek nevét most ünnepelve, magasztalva zengik a két haza völgyeiben és bérczeiben! Az ifju, kinek nagy vágy hullámzik kebelében, fölkeresi sirját és megtanulja, hogy nélkülözés, türés a nemesek élete, de örök fény haláluk.

E férfi volt az, kinek elméjében először fogamzott meg a magyar akademia gondolata, és oly időben, midőn az egyetlen magyar ujságnak 200 előzetője volt, midőn még a mult századok csatáitól kifáradtan, halálos álmot aludt Magyarország, tudóstársaságot akart teremteni! Tudta ő, hogy elvész az a nemzet, mely tudomány nélkül való, fájhatott is neki szerfölött, hogy titkos, gunyos mosoly volt a felelet lelkesültségére, buzgalmára. Ez elhagyatottság lehetett az oka, vagy a benn örökké forrongó lélek kiolthatatlan ösztöne, hogy egyedül akarta kivinni azt, minek érvényesitésére társaságot nem alapithatott.

Egy küzdő léleknek vannak érzelmei, melyeket elnyomnia lehetetlen. Irt tehát költeményeket; szépeket, mert minden szép, a mi egy nagy lélekbe vet világot.

Egy lángoló elménck vannak eszméi, melyek utat törnek maguknak, mint a föld

Révai Miklós állószobra a m. akad. palota homlokzatán.
Izsó Miklós mintázata után.

mélyéből a tüzhányó hegy eleme, s melyeket nem elég öntáplálásunkra forditani. Révai Miklós volt az, a ki a közösen féltett s gyakran annyi áldozat árán megoltalmazott bübájos magyar nyelv szellemébe először vetett mélyebb tekintetet; először állapitotta meg és tisztázta ki rendszerét, s hol mások homályos küzdelem között tapogatózva haladtak, oda ő sngárt szórt, mely fényével kellemesen lepett meg minden szemet.

Ő irta meg először a „*Magyar helyesirás és kimondás felől való tanuság*“-ot, s valóban nem ő az oka, ha majdnem száz évvel ezelőtt fölálitott szabályait maig sem fogta fel az utódok egy része. A lángész századokkal jár előre.

S a ki a szegénység végső fokára jutva, önérzetes lelkének megtört hangján, Paintner nevü barátjához, igy esdekelt: „*segits rajtam, kérlek az élő istenre!*“ az, mihelyt pénzhez jutott, azzal a nemzet irodalmának oltárán adózott és Faludi Ferencz „*Téli éjszakait*“ saját „*Elegyes verseivel*“ együtt nyomtatta ki. Majd Orczy Lőrincz müveit adta ki „*Költeményes holmi egy nagyságos elmétől*“ cz. alatt. Akkor még ő is azt hitte, hogy a nagyságos urnak *nagyságos* elméje van, s bár Orczy igazán *tekintetre* méltó irodalmi alak, jónak látta igy czimezni müveit. Nyughatatlan ember volt, ki ugy látszik, a földi bilincsek terhét nehezen tudta elviselni. Állomásait gyakran megváltoztatta: nevelőből pap, papból tanár s tanárból magánzó lett. Midőn végre 300 forintnyi nyugdijt kapott, életét egészen tudományos buvárkodásra szentelte. Gyorsan követte egymást: „*Kitisztázottabb magyar nyelvtan előcsarnoka*“, „*Grammatica*“ és „*A magyar irodalom régiségei*“ czimü, az akkori igényekhez képest latin nyelven, de a magyar nyelv érdekében irt, korszakot alkotó három müve. Ezután adta ki „*Kitisztázottabb magyar nyelvtan*“-át, „*Előzmények*“ „*Tételek*“ cz. müveit, s megkezdte, de be nem fejezhette „*Irodalom-történetét.*“

Nem akarjuk itt életrajzát adni, ezt a „Vasárnapi Ujság“ immár régen (1859, 27. k. sz.) s illetékes toll által tétette meg. Csak fogalmat akarunk adni arról a roppant munkásságról, mely előtt, a balga kortársak szégyenére, bámulattal hajol meg, a messze előre haladt jelen. Eszméi később Kazinczy keblében jó földre találtak: a mag lombgazdag, terebélyes fává nőtt, s bár hosszu és elkeseredett irodalmi vitát idéztek elő, végre diadalra jutottak.

14. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A *«Világkrónika»*-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

RÉVAI MIKLÓS.

Halálának százéves évfordulójára.

Révai miklós talentumát illetőleg megvan a közvéleménynek határozott és eddig soha meg nem ingatott meggyőződése. A közfelfogást és a tudományos alapon soha czáfolásra még csak meg sem kisérlett általános vélekedést kifejezi róla ez az idézet: «Soha Magyarországon még nem jelent meg mű magyar embertől, mely eljárásában ily tudományos, eredményeiben ily módszeres, fejtegetéseiben ily örökbecsű lett volna, mint Révai e két munkája» (Antiquitates és Elaboratior Grammatica). Valóban ezt az idézetet minden fentartás és kétségeskedés nélkül leirhatjuk, mert benne nemcsak a lángelménének járó hódolat van kifejezve, hanem e munkák tudományos értékének igazi rangja és jelentősége is megállapitást nyert. Ez a rövid idézet persze nem mondatainak gyér és komprimált voltánál fogva nagyjelentőségű, hanem a nyelvtudomány terén végbement kutatások, tanúlmányok és felfedezések amaz eredményei által, melyek a Révai studiumainak vizsgálatában azok értékére nézve kivétel nélkül ezt a megállapitást találták igazságosnak. Nem vitás tehát egyetlen vonatkozásban sem a Révai munkásságának korszakos értéke, nem vitásak érdemei sem és az a tulajdonsága, hogy a nagyság mindama kellékei megvoltak benne, melyek nemzetek életében az egyes embert az összesség leghasznosabb kiválasztottainak táborába emelik.

Így beszél az érem egyik oldala. De érdemes megfordítani ezt az érmet, hogy tanúlságúl meritsük belőle a koroknak és embereknek azt a mindig meglevő önzését, mely siralmakba, nyomorba, kimondhatatlan szenvedésbe fullasztja bele épen az olyannak életét, kinek még a következő nemzedékek is legnagyobb hálával tartoznak munkásságáért. Révai Miklós halálának századik évfordulóján egyéni sorsa, emberi viszontagságai érdekelnek ezúttal bennünket legjobban. Kulturális jelentősége, nyelvészeti lángelméje el van ismerve, két komoly és alapossággal irott életrajzi munka feltárja egész működését, kimagyarázatlanúl hagyott itélet vagy eldöntetlen viták tehát nem maradtak mögötte s ilyenek nem várnak megoldásra sem. Az emberről azonban érdemes tudni, hogy ennél szerencsétlenebb, hányatottabb és küzködésekkel rettenetesebben megterhelt pálya alig egy-két irónak jutott osztályrészeül. A Petőfi nyomora és küzdelme szinházi tréfa a fatális szerencsétlenségeknek ama lánczolatához képest, melyek a Révai léptei nyomán fakadtak. A magyar kultura becsületét szolgálta, de ez a kultura még csak nyugodt életet sem biztosított neki. Pénztelenség, nélkülözés, örökös szükség és szüntelen exaltáczió ezek miatt való aggodalmában: így indul és így is folyik le a Révai élete. Közbe operettszerű, komikus kisérletek, — melyekre önkéntelenül könny szökken szemünkbe, — hogy változtasson okkal-móddal a tűrhetetlen állapotokon. Papból lesz ujságiró, ujságiróból tanár, tanárból iró, közbe kosztosokat fogad, hogy jövedelmét így gyarapitsa, mikor pedig beleveszt, majorságtenyésztésre és házi kezelésű gazdálkodásra veti magát, de az anyagi bajok így is nőnek, a tyúkok megdöglenek, a tojások elromlanak, az üzlet roszra fordul, egyszóval csupa balszerencse, folytonos csalódás s tetejébe a pénznek állandó hiánya. Küzdő emberek életében ezek a szomorú jelenségek az ifjúkorral rendesen lezáródnak. Az éhező diákból szolid hivatalnok lesz, a zilált ifjú szerencsés házasság révén adósságmentes polgárrá válik, a sorstól üldözött Révainak azonban még férfikora előrehaladott éveiben, egyetemi professzor korában is vannak olyan napjai, hogy nincs mit ennie. Horváth István kéziratban maradt naplójában találjuk 1805 április 9-éről, vagyis Révai halála előtt két évről a következő jegyzetet: «Úgy kifogyott a pénzből, hogy kínos állapotában *kénytelenittetik már két napig koplalni.*» A három- és négykötetes tudós munkák szerzője így vegetált az irodalmi élet Mekkájában, Pesten, az első és fő kulturtelepén az országnak, éhinségben, mikor vármegyei pandurok és piócza módjára élősködő üzérek vidáman néztek jövőjük elébe. Nyomorúságos helyzetéről beszél meczenásához,

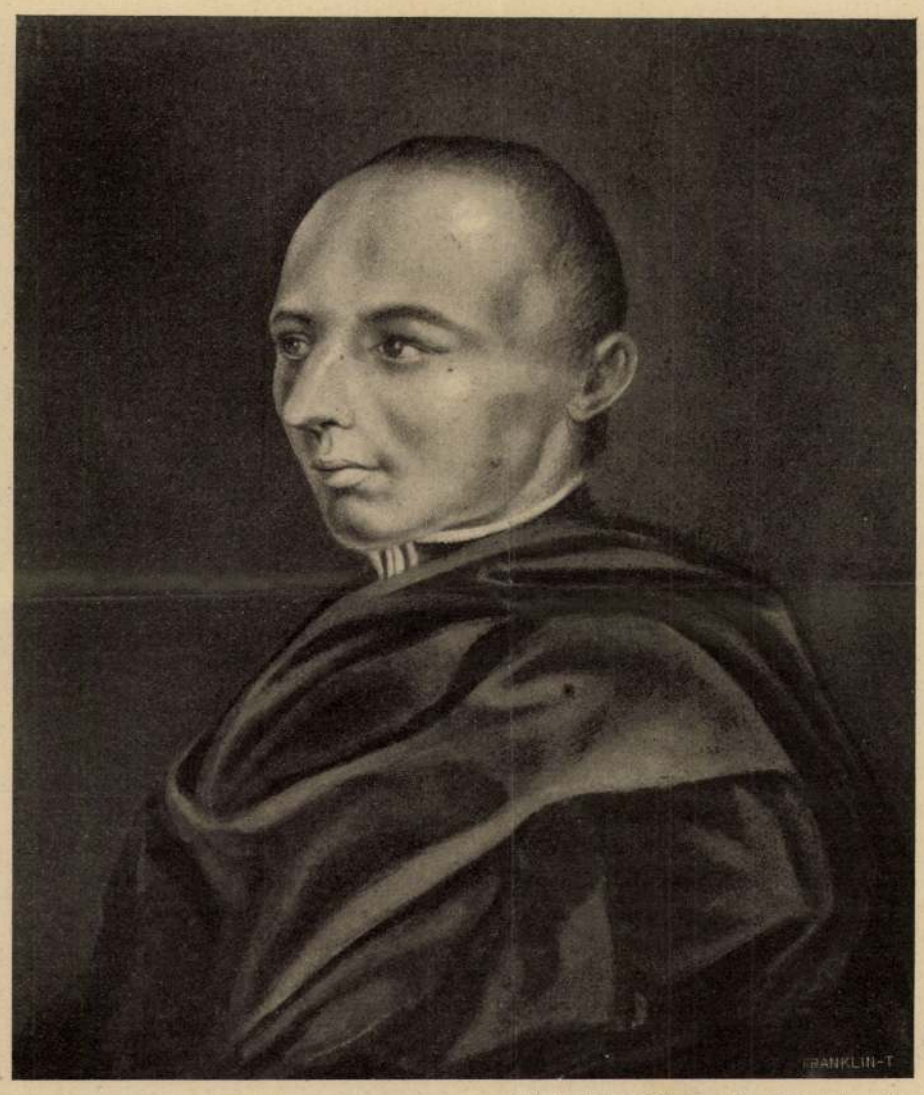

A Szépművészeti Muzeumban levő metszet után

RÉVAI MIKLÓS.

Mártonfi erdélyi püspökhöz küldött levelének az a része, melyben így ir: «Valami zsidó, örmény, rácz és német pénzfosztó, vérszopó, uzsora és fösvénység lehet a magyar világon, annak lángja mind itt vagyon Pesten. Hiában adott az Isten elég nagy bőséget. Mindennek az ára éktelen nagy. Még csak kenyérből is alig lakhatik jól a szegény ember. — Hallatlan dolog! Hat öl fám 104, azaz száznégy forintomba kerűlt. Bezzeg, ha fölmehettem volna a menynyei palotába, ott ingyen való fütés mellett jól melegedném most, boszúság nélkül.» Tudni kell, hogy a ki ezeket a sorokat irja, nemcsak azért érdekes ember, hogy iró, egyetemi professzor és a legkiválóbb hazafiak egyike, hanem ráadásul még tüdővészes beteg is, kinek olyan lelki hányattatások között fordulnak napjai, hogy még jómód mellett sem igérnek számára az orvosok hosszú életet. Tüdővésze és fojtogató insége azonban mind nem elegek arra, hogy a «Magyar Haza» menedékhelyet adjon az ő munkásának. Annyit legalább, a mennyi ma törvény szerint kijár bármelyik kórházban, bármelyik tüdővészes betegnek. Sajnos, Révairól nem így vélekednek. Izgága, kötekedő, indulatos, — mondják róla, — minélfogva kezdheti elölről a nyomorgást és a Mártonfihoz küldött panaszokat. 1803-ból való ez a jelentése is: «Mindenütt jól megtömtek, mint a hízni való ludat. Már féltettem magamat, hogy visszajöttömben elkapnak a pesti zsidók jó husomért. De szerencsére hideglelés jött rám, s csakhamar megapadtam.» 1806-ban irott levelét nyomorúságának jelképezésére «Koldusházi apátúr és Pusztafalvi prépost» aláírással küldi, de kiegészítő sorokat is mellékel hozzá: «Köröskörűl — irja — és hegyettem a nyomorúság fellege borong még ebben a vérszopó, telhetetlen rácz, görög és zsidó városban. A télen kőszénre szorúltam. Ártott gyenge egészségemnek: csakugyan fát kellett mégis vennem és mi égbekiáltó áron. — Ha jobb kenyeret akarok enni, czipócskámnak ára fél forint; s ha jobb borocskát akarok inni, annak is fél forint az itczéje. Nem tudom mi ize lehet a borjúhúsnak, oly régen nem ettem már belőle.» A panaszszavak így folynak a halála előtt való hónapokig. 1807 január 7-én, három hónappal halála előtt még egy jajkiáltást küld Mártonfihoz: «A pesti pogány fösvénység elnyeli 800 forint fizetésemet és még más 800 forintot is meghúz rajtam, akárhol vegyem, adósággal, koldulással, béresmunkával. Fáradozásaimban *nem segít a király, nem segít a Haza.* Az egészségem is teljességgel megbomlott. El kell veszнem a zsidóföldön.» Több panasz aztán nem jött ki belőle, mert a nyomorral való birkózásban Révai végre is letört. A legkiválóbb magyar elmék egyikének élete virágjában, alkotó ereje legjavában az volt a tragédiája, hogy nem levő borjúhúsokért, nehezen szerezhető fűtőanyagért, félforintos czipócskákért letörjön az útközépen s a még programmjában levő nagyszabású munkáknak felét se valósította meg. Lehetetlen, hogy az ilyen ember élete és életének óriási küzdései, méltatlan sanyargattatása fel ne keltsék még száz év múlva is az emberek legőszintébb részvétét iránta. 1807 április 1-én halt meg Révai tuberkulózisban, vagy a hogyan akkor nevezték: «hektikai kiszáradás»-ban. Sok évi nélkülözés, rendetlen és bizonytalan élet s még utolsó hónapjaiban sem ismeretlen koplalás, sírba kergették. Milyen furcsa és milyen megszégyenítő azonban most, száz év múlva azzal dicsekednünk, hogy ime ez az éhhalálba kergetett zseni, a ki a tudomány dolgain kívül naiv és gyermek volt minden egyébben, — kincseket érő szellemi vagyont hagyott hátra nemzetének, mialatt őt megölte a kicsinyes idők részvétlensége és szűkkeblűsége. *Zuboly.*

KÉT ÁLOM.

Oly furcsa álmom volt az éjjel . . .
Jó Isten, vajjon mit jelent?
Csillag csillagra hullt az égből,
Virág, lomb hervadt idelent.

S a földön a csillagsugár mind
Aranyfonállá dermedett . . :
Aranyfonálra fűzögettem
Hervadt szirmot, holt levelet.

S lehullt szirmokból, levelekből
Lehullt sugárral – mily csoda
Szárnyat kötöttem ott magamnak
S dalolva szálltam rajt' tova.

S vitt szárnyam, vitt mind magasabbra,
Hogy lelkem tán jobb honra lel . . .
Csillagra, mely le nem hanyatlik,
Hol lomb, virág nem hervad el . . .

S halottas ének lett dalomból,
Nagy temető volt a világ . . .
És minden csillag ím egy-egy sír . . .
Rajt hervadóban lomb s virág . . .

Tört szárnynyal s szívvel buktam én le
És ím fölébreszt édesem:
«Oly rosz álmom volt» — mondja súgva, —
«Elhagytál . . . Most is fáj szivem!» . . .

Telekes Béla.

EGY KIS DIÁKRÓL.

Ha végig nézek néha magamon,
Mikor rám száll a tiszta nyugalom,
Mely fátyolát szeliden rám takarja,
Hogy meg ne lássék lelkem nagy viharja,
Önkéntelen, félig mosolygva kérdem,
Ily csendes volt-e eddig is az éltem?
Egyszer csak lelkem messze multba téved,
Leráz magáról vagy tíz súlyos évet,
Úgy elfeled téged, zajos világ
S előttem áll egy boldog, kis diák!

E kis diák bizalmas környezetben
Vidám gyerek, de szótlan és ügyetlen,
Ha körülötte sok az idegen.
Minthogyha félne lelke mélyiben,
Hogy azok a rosz emberek kilopják
Ifju szivének minden drága titkát.
Pedig sok volt, mit félve, féltve zárt ott,
Ábrándokból egy csodaszép világot.
Ezért szeret maradni egyedül,
Mert akkor tüstént oda menekül,
Hol minden jó, szent, minden tiszta, szép.
Oly fényességes, gyönyörű e kép
Hogy most, midőn emlékben felidézte,
Itt áll bűvölve, itt áll megigézve,
Megcsuklik hangja, karjait kitárja
S könnytől nedves lesz két szeme pillája!

Tovább, ha nézem ezt a kis diákot,
Rajt érdekest nem oly sokat találok.
Azt, hogy félénk, érzékeny, szótalan,
Legtöbb dologba' kemény feje van.
Ki őt megbántja, annak megbocsát,
De ritkán kéri más bocsánatát.
Barátságból sok mindent tenni kész,
De a nagy hanggal szemben nem vitéz.
Nagyon fogékony, oly hamar befonják,
Csak egy kell hozzá: érteni a módját.
A míg van pénze, van másoknak is,
Ha nincs forintja, jó a garas is,
Van benne szenvedély, túláradó,
De kivülről ez ritkán látható.
Csak szeme villog, tűzben ég az arcza,
Nagyot nyel — aztán meg van víva harcza
Hazudni nem tud, hogyha néha füllent,
— Ilyen hibától már ma melyikünk ment?
Leolvassátok ezt vonásirul
Zavarba jön, fejbubjáig pirul!

Nem mondhatnám, hogy túl sokat tanul,
Inkább csak olvas szakadatlanul,
Teméntelen, mit összeirogat,
Legtöbbnyire szerelmi dalokat.
De ezeket nem látja senkisem,
Magának írja titkon, csendesen.
Rózsás szalmakalapos ideálja,
Kinek az első versfüzért ajánlja,
Ha rámosolyg — azt is csak szánalomból.
S ő erre mégis szerelemmel gondol,
Mely gyenge rímben szívéből fakad,
Hisz álmodozni róla csak szabad?!

S a mint az évek szállnak, egyre szállnak,
Fogy ideje a boldog álmodásnak,
Ábrándvilág lidércztüze helyett,
A munkás nap ád tiszta meleget.
S a mint körötte lüktet a világ,
Átalakul a régi kis, diák.
De hogyha néha, mikor maga van,
Lelkébe néz s vizsgálja szótalan,
A míg magának tükröt tartogat
Úgy érezi, nem változott sokat.
És rosz néven ne vegye senki néki,
Csak neve más, ő még ma is a régi.

Miklós Elemér.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Máskülönben minden rútsága mellett csupa chic volt a kutyafejű herczegnő, csupa kellem, csupa ruganyosság, minden szavánál minden arczizma mozgott s mosolyánál szinte megvilágosodott, mint a napfénynyel elöntött tájak. Még az apró fülei is beszélni látszottak.

Végighallgatván Pál urat, kicsiny fekete szemei ugráltak az élvezettől.

— A vadászt ismerem, de a vadat nem, — mondá szaporán, aztán szétnézvén a teremben, odaintette Ferit, a ki valami albumokban lapozgatott. — Végeztünk. Jó helyre fordult. A dolog meglesz. Most hagyjon beszélni a fiúval. Gyere, gyere te pernahajder. Hát csakugyan igaz, a mit az apád beszélt?

— Attól függ, mit beszélt.

— Hogy szeretnél megházasodni.

— Ha ugyanis hozzám jönne valaki, — felelte Feri könnyedén.

— Tudod-e a persa közmondást, hogy a ki háborúba megy, imádkozzék egyszer, a ki tengerre száll, imádkozzék kétszer, a ki házasodik, imádkozzék háromszor. Hát imádkoztál te már háromszor?

— Még annyira nem jutottam, kedves tanti.

— No hát jó lesz legalább egyszer imádkoznod, — ötször hadd imádkozzék a jövendőbelid. Nem tudom, elég lesz-e neki?

— Atyám tehát közbejárt Máli néninél?

— Atyád ismeri az illetékességi helyeket.

— Megnevezte az illetőt?

— Természetesen. Csak a legnagyobb bizalom vezet czélhoz. És a legnagyobb óvatosság. Mert jegyezd meg magadnak, hogy úgynevezett tapasztalatlan lányok nincsenek, csak a meddig nem szerelmesek. A róka is tud valamit, de a szerelmes leány többet tud.

— Hiszen az a baj, hogy nem szerelmes. Még nem is ismer.

— Ez csak előny, mert így még semmi sincs elrontva. Úgy hallom, te is csak ma láttad először. Tetszik?

Feri úr vállat vont.

— Hát úgy, úgy.

— És mi lesz a jutalmam, ha révbe segítlek? — kérdezte incselkedőn.

— Egy mázsa bonbon.

— Top. A mi madarunk lesz ő, ne félj, — ha csak nincs már másnak a lépén. Mert egyelőre semmit sem tudok. Magát a kisasszonyt sem ismerem. Mindössze is csak két év óta laknak itt s nem a mi fajtánkbeliek. Hallottam egyet-mást Tóthék felől, de nem érdekelt az anyag. Hát várj egy kicsit, egy-két napot, míg a titkos detektivjeim meghozzák a koczkákat, a melyekből kirakom az utadat. Mert tudd meg, hogy vannak olyan koboldjaim, a kik kulcslyukon, ablakhasadékon mindenüvé szétszállnak, a hova én küldöm és meghoznak mindent, a mit én akarok. No ne bámulj úgy rám, nem vagyok én varázsló boszorkány, ha-

Révai Miklós

Csaplár Benedek: Révai Miklós élete. 4 kötet.
Bp., 1881-89 8.—

SZEPTEMBER

30 nap — 39. hét

24 Vasárnap	
25 Hétfő	
26 Kedd	
27 Szerda	
28 Csütörtök	
29 Péntek	
30 Szombat	

Révai Miklós

Vas. Lyc. 1893. 576. l.

Révai-ünnep. Torontálmegyében, Nagy-Szentmiklóson, Révai szülőhelyén e hó 25-én leplezik le az emléket, melyet a torontálmegyei közművelődési egylet és a délmagyarországi tanítóegylet hazafias adományokból emelt Révai Miklósnak, a nagynevű nyelvésznek. Az ünnepélyt a délmagyarországi tanító-egylet XXVII-ik nagygyűlésével kapcsolatban tartják. Dr. *Kiss* Sándor főgymn. tanár, a torontálmegyei közműv. egylet aligazgatója, emlékbeszédet tart Révai fölött, *Bányai* J. a délmagyarországi tanító-egylet alelnöke ünnepi beszédet mond, alkalmi ódát szavalnak, s az emléket a község gondjaira bizzák.

BUDAPEST
939 SEP. -1.2
4 LFT

Hanem azután, mikor biró uram kézen fogva a lovagot az üresen álló székhez vezeté, a honnan Igyártó uram hiányzik s oda, nyájasan kinálkozva, leültette maga mellé, már akkor Káva János uram türelmének csakugyan vége szakadt.

Káva János uram város fürmendére volt, s ilyenformán megilletőnek vélte, hogy ő intézze ezen kérdést biró uramhoz.

— Avagy és valjontén nem volnának-e nekünk olyan statutumaink, melyek megtiltják katonarendbelinek a tanács üléseiben résztvehetni és székkel birni? (Folytatjuk.)

Erdélyi magyar levelek a XVII-dik századból.

(Eredeti példányokról hiven másolva közli *Vass József.*)

(Folytatás.)

I. Basta György levele. — Generosi, Egregii, nobis honorandi, salutem et benevolentiae commendationem. — Hadjuk és parancsoljuk authoritate nobis plenipontialter attributa, hogy kegyelmetek ezen levelünk látván, mingyárást onnan Besztercze vidékéről elmenjen; mert azt az helyt az ő felsége gyaloginak rendeltük; elmenvén penig, az szegénységen kárt ne tegyen. Secus non facturus. Datum Claudiopoli, die 12 mensis Januarii. anno 1604. *G. Basta* m. p. — (A boritékczim : Egregio Joanni Kis ac Universitati militum, sub capitaneatu ipsius existen. etc. nobis honoran. — Eo absente univers. gens.)

II. Bocskai István fejedelem és székelyek grófja levele az udvarhelyszékiekhez. — Stephanus, Dei gratia Hungariae Transylvaniaeque Princeps et Siculorum Comes et. — Generosi, Egregii, Nobiles, Agiles, Fideles, sincere nobis dilecti. Salutem ac gratiam nostram. — Noha az ittben való ellenség ellen, mint ez egész nyáron is, kegyelmeteknek sok nyughatatlanságának kelletett lenni, melyben hogy sem minekünk, sem az szegény megromlott hazának kegyelmetek eddig meg nem fogyatkozott, azt kegyelmetektől minden üdőbeli jóakarattal veszszük. De minthogy az egész magyar nemzetségnek közönséges java azt kivánja, hogy azt az szent Istentől mutatott jó szerencsés ügyünket magunknak örökösen megmaradandó békeségünkért kezünkből ki ne ejtsük, hanem inkább teljes tehetségünkkel continuáljuk és előmenjünk benne; arra való tekintetből bocsátottuk oda hadaink és kegyelmetek közibe tanácsunkot, az mindenféle sereginknek Generalis főkapitányát, az tekéntetes és nagyságos Csáky István uramot. Hadjuk azért és parancsoljuk, hogy mind azok, kik most ott táborunkban jelenvadnak s mind penig az kik még házzoknál otthon vadnak, fejenként jó készülettel mindenek, az lovagok kopjákkal, az gyalogok puskákkal, országos hadunkban késedelem nélkül jelenlegyenek. és valamit az mi Generálisunk kegyelmetek eleibe ád, minden rendek tartsák ahoz magokat. Secus nulla ratione facturi. Datum ex civitate nostra Kolosvár, die 18. mensis Aug. 1605. — Stephanus, m. p. Michael Káthay, m. p. canc. Simon Péchy, m. p. — (A boritékczim : Generosis, Egregiis, Nobilibus, Agilibus, Capitaneo, Judicibus, Vice-Judicibus Regiis, Primoribus, Primipilis, ac Universitati Libertinorum nostrorum Siculorum Sedis Siculicalis Udvarhely etc Fidelibus sincera nobis dilectis.)

III. Ugyanannak levele Petky Jánoshoz, a szék-lyság generalisához s Udvarhelyszék kap tányához. — Stephanus, Dei gratia Hungariae Transylvanieque Princeps et Siculorum Comes etc. — Generose domine, fidelis sincere nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. — Noha az üdőnek rövid voltához képest hiszszük, hogy kegyelmed az reá bizatott dologban szorgalmatos volt; mégis akarok inteni kegyelmedet, hogy az minémü subsidiumot az Udvarhelyszék igért, kegyelmed annak felszedésében legyen felette szorgalmatos. Szuhay uram is most kegyelmed mellé oda érkezik. Az hadakot is, a mint minden székről rendeltük vala, mind lovagot, gyalogot, mennél nagyobb szorgalmatossággal lehet, siettesse, és inditsa utánnunk jó készülettel. Bogáty Menyhárt uramnak tanusága vagyon tőllünk az kihozása felől, csak azokat várja, hogy érkezzenek. Az pénzt is, melyet kegyelmed az Székelységben szed, azt is ugyanakkor haladék nélkül Bogáty Menyhárt uram kezébe szolgáltatván, küldje ki ő kegyelme által mi kezünkbe kegyelmed. Secus nulla ratione facturus. Datum ex civitate nostra, Kolosvár, die 25. mensis Septembris, anno Domini 1605. Stephanus, m p. — (A boritékczim : Generoso Domino Joanni Petky, Generali Universitt. Siculor. Sedisque Udvarhely Capitaneo, ac ejusd. Sedis Udvarhely Judici Regio Fideli sintere nobis dilecto.) (Folytatjuk.)

TÁRHÁZ.

Révay Miklós emlékszobra ügyében.

A legnagyobb magyar nyelvtudós, a sokat szenvedett, de törhetlen lelkü hazafi, Révay Miklós halhatatlan érdemeinek méltatása bövebben olvasható a Vasárnapi Ujság 1859. évi 27 számában, mely alkalommal a nagy férfiu arczképét is közöltük. Elég legyen ezuttal az ott mondottakra utalnunk, midön a feletti örömünket fejezzük ki, hogy az utókor hálája és elismerése végre a magyar nyelv ezen Kolumbusa iránt is méltó alakban kiván nyilatkozni. Emlitve volt lapjainkban, hogy a mult nyáron a tudós férfiu születéshelyén, torontálmegyei Nagy-Szent-Miklóson több buzgó hazánkfia oly czélból egyesült, hogy nagy földijök emlékének szobrot emeljenek. A szép eszme kegyeletes pártolókra talált s mint tudjuk, egy nem régiben N.-Szt.-Miklóson tartott hangverseny jövedelme már is első alapköveül szolgál az eszme valósitásának. Nincs magyar ember, ki őszintén ne ohajtana az ügynek sikeres előmenetelt, s épen azért hiszszük, hogy mindenki örömest fog értesülni a dolog mibenlétéről s érdekkel kisérendi azon mozzanatokat, melyek az ügy kifejlődésének lendületet adnak. Az eszme keletkezésének történetéhez tartozik azon két levél, melyet ezuttal közlünk olvasóinkkal, — igérvén, hogy az ügy ezutáni folyamát is figyelemmel kisérendjük.

I. Máttiassits Ferencz levele Toldy Ferenczhez.

Tekintetes tudós tanár ur! A ritka tudományu nagy Révay Miklós emléke iránt, mióta csak a magyar irodalom avatottabb olvasója vagyok, a legnagyobb tisztelettel s kegyelettel viseltetem, arra pedig, hogy ő ugyanazon városban született, a hol én, mindig, de mindig kimondhatatlanul büszke valék. — Már rég él szivemben egy titkos vágy, azon vágy, valósitva látni azt, mit tek. ur mult hó 13-án kir. egyetemünknél a magyar irodalom kitünő tanszékébe való ünnepélyes beiktatásakor — a nagy Révayról dicsőitőleg megemlékezvén — látnokilag igy fejezett ki : „*Meglássák uraim, még rá fogunk menni arra, hogy szegény Révaynak szobrot állitsunk.*“ Áthatva ezen szavaktól, megbarátkozva ez eszmével, városunk lelkesb fiataljait. jelesen : Dreisiger Máté káplánt, Kun L. végzett pázmánitát, Duka L., Dániel E. és Dániel B jogász urakat e tárgybani tanácskozásra hittam meg, ugy lőn inditványom, hogy tek. ur fentebbi szavai valósitásához mint n.-szt.-miklósiak kezdeményezőleg fogjunk hozzá — határozattá lőn, s azonnal műkedvelő zene-ének s szavalati estélyt rendeztünk. Kun László ur inditványozá; a sorok irója, mint t. Torontálmegye t. aljegyzője, megbizatott a legközelebbi közgyülésben e szent ügyet a nemes megye pártfogásába ajánlani, sőt megkérni a t. megyei bizottmányt, hogy e szent ügy kivételét sajátjává vallja.

Ezen határozatunkat nyomban közöltük főt. Szalay kanonok és plébános ur, és igen tisztelt t. Buócz szolgabiró urral, kik e vállalatunk iránt a legnagyobb melegséggel, kitelhető támogatást — s közreműködést igértek. Eddig érkeztünk ez ügyben, a hangverseny f. hó 31-én valószinüleg meg fog tartatni. A programmok már sajtó alá bocsáttattak. Vidékünkön Révaynak átalánosb megismertetése végett emlékbeszéd is fog tartatni — sikert remélünk. A kutatások Révaynk születése házának föllelése ügyében, nehány nap óta a legbuzgóbb kitartással folynak. Adja az ég, hogy szerencsés eredménynyel. Mindezeket tek. urral kettős okból közöljük, először : tudatjuk mint Révaynak legnagyobb tisztelőjével, másodszor : tapasztalatlanok lévén jóakaratu vállalatunkban, tekintetes ur bölcs tanácsát, utmutatását s netaláni észrevételeit kikérjük. N.-Szt.-Miklóson, augusztus hó 22-kén 1861, tisztelő szolgája *Máttiass ts Ferencz*, főrendező s t. aljegyző.

II. Toldy Ferencz válasza.

Pest, sept. 19. 1861. Tisztelt aljegyző ur! Mult hó 26-án vettem élénk hazafiui örömmel a kegyed még 22-én kelt bizalmas levelét. Mindjárt más nap felkerestem idevaló legjobb, s mindenkép jeles szobrászunkat Dunaiszky Lászlót, ki a kecskeméti Katona-mellszobrot és a pesti Lendvay-szobrot készitette, hogy a költség iránt tudomást vevén, kegyeddel az emlék iránti eszméimet közölhessem. De ő akkor Münchenben volt, s nekem váratlanul le kelle 28-án rándulnom az uj-vidéki ünnepélyre, majd ismét a szobrászt kivánván bevárni — csak most vagyok képes a dologhoz szabatosabban szólani.

A mi az emlék felállitása helyét illeti, ugy hiszem, eziránt nem lehet kérdés. — Pesten kell annak állani, hol nemcsak számos külföldi fordul meg naponkint, hanem látja minden müvelt magyar is — mert ki nem jő ide egyszer életében, vagy nem lakja Pestet egyideig legalább? S igy az emlék nemcsak a nagy ember dicsőitésének felel itt meg leginkább, hanem azt a gerjesztő s buzditó hatást is gyakorolhatja mindennap a haza serdülő jeles fiatalságára, melyet Themistoklesre a Miltiades trophaeumai. Ha az Akademia épülete már állana, azt mondanám : állitsák fel önök a Révay-szobrot az épület csarnokában; igy azt mondom : a muzeum kertében, hol Kazinczy s Berzsenyi mellszobrai állanak, s mely leglátogatottabb hely azok által, kiket a tudomány s müvészet érdekel. Azonban, miután a mű elkészülése egy pár évet ugy is igényel és az akademiai palota 1863-ban jóformán elkészül, e kérdést nyilt kérdésnek lehet hagyni. Ez a helyről.

Az emlék miségére nézve, lehetne az mellszobor vagy állószobor. Az első 700 fttal eszközölhető lenne. De uram, paulo maiora canamus!

Én állószobor mellett vagyok ámbár az horganyércből a természetes test valamivel fölülhaladó nagyságban, mindenestől, a felállitást is ide

tudva, 2500 ftba jő. A magyar papi ruhája felett hosszu mentét viselő alak (ezt ő kezdette Győrben 1790) egy oszlopra támaszkodnék, melyen több könyv és tekercs ily felirásokkal : „*Antiquitates Litteraturae Hung.* — *Elaboratior Grammatica*, — *Elegyes versek*, — *Magyar akademia.* — Lábai előtt *codexek* (melyeken nagy fölfedezései nyugszanak) : *Bécsi Biblia* — *Legendák* — *Halotti beszéd.* Felirás : „*Hiveim sorában nem volt még nagyobb*“ s a t.

Az eszközlésre nézve ezt tartom : kegyetek, földiei, mint inditványozák, vegyék az ügyet ezentulra is, kezökbe. A torontáli résztvevők, képezzenek egy torontáli, vagyis egy középponti bizottmányt, mely Torontálvármegye pártfogása alá helyeztetvén, az alispánt kérje, hogy az első elnökséget vállalja fel; e bizottmány eszközölje, hogy e megye a haza minden megyéinek küldje meg hivatalosan a bizottmány felhivását s aláirási iveit; ez a pénzeket a mint gyülnek, vagy egy torontáli takarékpénztárba tegye le, ha ilyen van, vagy a mit kéznéllevőség ajánl, a pestibe, megbizván talán az Akademia pénztárnokát e pénzek betételével. E bizottmány a szerződés ratificatióját magának tartván fenn, bizzon meg Pesten 2. v. 3 férfiut, kik a szerződést a müvészszel megkössék, a müvészt a kellő utasitással és segédeszközökkel ellássák; a müvet különféle stadiumaiban megtekintsék, és észrevételeket tegyenek, a hely dolgában eljárjanak, s általában a kivitel felett őrködjenek. — A leleplezésnél a torontáli középponti s a pesti műbizottmány együtt működjék, s ez gondoskodjék névszerint az ünnepély indokolt részleteiről s a t.

Ha 50 vármegye s a magyarabb városok egyre-másra csak 50 ftot adnak össze, fedezve van a javaslott állószobor; ha két annyit, 5000—5500 fttal, a szobor nemes érczből (bronzból) lehet.

Ha vagy az egyik, vagy a másik sommából marad csak vagy 600 ft., a már kész szobor mintázatát fel lehetne használni egy bronz-mellszoborra, mely Nagy-Sz.-Miklóson állittathatnék fel.

Ha Révay szülőháza, mit nagyon kétlek, még áll, s kikutatható, annak falába egy csinos emléktábla volna eresztendő.

Ezek a torontáli bizottmány teendőire nézve gondolatim, — vegyék kegyetek szivesen.

Valóban kegyed és társai nemes feladást tüztek ki maguknak. Nemcsak nagyot tenni, hanem a nagyot elismerni és dicsőiteni is érdem. — Egy ily emlék propagandája azon iránynak, azon eszméknek, azon tetteknek, melyek a dicsőültet nagygyá tették; magvetés, melynek gyümölcsei — ha néha lassan érnek is — de az erkölcsi törvények által feltételezett szükségesség szerint elmaradhatlanok. Kegyetek nemcsak a hála adóját róják le nagy földijök irányában : kegyetek uj szárnyakat tűznek azon valóban nagy szellemnek, mely Révay tudományos munkáit s tetteit átlengi.

Isten adjon sikert szép buzgósággal kezdett működésöknek!

Teljes készségemben, mindenben eljárni, a miben önök meg kivánnának bizni, üdvözlöm a Révay-emlékbizottmány minden tagját s az ő s kegyed hazafiui szives bizodalmukba továbbra is ajánlott őszinte nagyrabecsüléssel vagyok kegyeteknek alázatos szolgájok — *Toldy Ferencz.*

Szózat

Magyar- és Erdélyország összes lakosságához a budai magyar népszinház ügyében.

„Hazafiság a nemzetiségnek.“

Hogy a budai magyar népszinház — habár eddig csak részben elkészülve és fölszerelve — a magasztos czélt és magában e népszinház jövőjében fekvő nagy eszmét : a hazafias érzelmü lakosság magyarositását, és a nemzeti müvelődésnek népies iránybani terjesztését hova hamarább megközelithesse és valósithassa : mindenekelőtt azt alapjában kell megerősiteni és annak jövőjét biztositani.

Minthogy ez intézet eddig is a két testvérhaza összes lakosságának áldozatfilléreiből kelt ki a semmiségből; annak jövőrei biztositása is egyedül csak az összes nemzet áldozatkészségétől remélhető.

A szinház folyó évi septemberhó 14-én közlelkesedés közt a testvérváros és a vidék nagy számmal egybegyült közönsége előtt megnyilt, s igy sokan azon hitben élnek, hogy az épület elkészült, a czél el van érve, s egyéb teendő nincs, mint annak számos látogatás általi pártolása. — Minthogy azonban koránsem gyült be annyi alap, a mennyi szükséges arra, hogy egy intézet, melynek oly nagy fennérintett czélt kell kiküzdenie, jövőjének biztosan eléje is nézhessen; még több hazafiui adakozásra van szükség.

Ugyanis a napi jövedelmek a szinházi személyzet illő fizetésére, a szinpad belső berendezésére s arra forditandók, hogy mindig ujabb és ujabb darabok szinre kerülése — s kellő kiállitása által az annyira szükséges változatosság elérhető legyen.

De mig a napi jövedelmek határozott része az eddig még fönnmaradt adósságok törlesztésére, az épitkezés további folytatására és illetőleg befejezésére, de leginkább Buda főváros közönsége által a lánczhidtársulattól átvett és a bizottmánynak csak bérbe adott telek 82,000 ft. ára után a bizottmány által évenként fizetendő 4% pontos fizetésére fordittatik : a fönnebbi czél tökéletesen el nem érhető.

Hogy pedig ezen felhivás kellőleg okadatolva legyen; a bizottmány kötelességének ismeri, az eddig begyült összegeknek és tett kiadásoknak pontos számbeli kimutatását a nagy közönség elé terjeszteni. — Mely is a következőkben áll :

Bevétel:	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.
1. Az összes adakozások			19802	51½		
2. Fölvett kölcsön			8750	—		
Az összes bevétel					28552	51½

Kiadás:	ft.	kr.		ft.	kr.	ft.	kr.
1. Az összes ácsmunkáért jár	14250	85	Erre fizettetett	8450	—		
2. A légszesz bevezetésért és készületért jár .	3444	—	„	2279	—		
3. Kőműves, földmunka, tégla, mész és műszer .	9885	—	„	7507	76½		

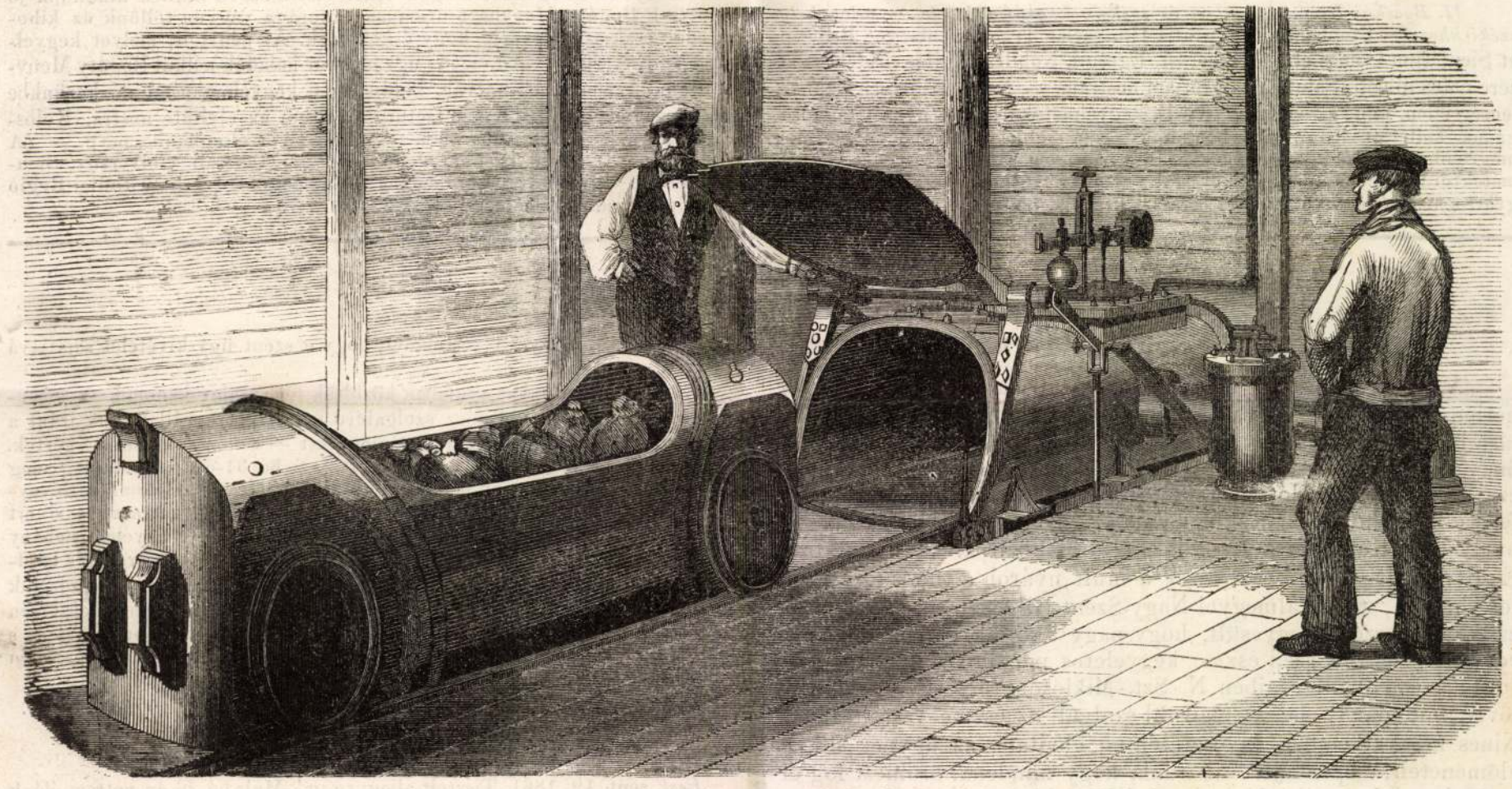

Csomagszállitás légnyomás által Londonban : A cső belseje. (A szöveget lásd az 508. oldalon.)

Révai Miklós

Csaplai Benedek
könyvének ismertetése

Vas. Füz. 1881. 717. l

Rēvai Miklós

Vas. Ujs. 1893. 605, 606. l (Rēvai Miklós emlékoszlopának leleplezése Nagyszentmiklóson, képpel.)

Nincs meg mondva, hogy az egyszerű sírem-déket, melyen Rēvai arcképp plahettye van, ki csinálta. A cikk Alpár Ignácz csomagjaban

r és Kishont vármegye Alispánjától

7079/3,

GOMOR ÉS KISHONT VÁRMEGYE ALISPÁNJA

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest.

IX., Ibegyös Endre u. 1

Hivatalból,
lányozva.

MDK

Révay Miklós

(a győri Nemzeti Rajziskolában ta-
nított 1766-ban.)

Borbíró-vallás: Győr, Bp. 1956. 209. l.

MDK

Révay Ödön

Művét sorsolásra bocsátotta a Szinyei Társ. 1925.máj.20.-án rend.majálisán.

Magy.Művészet, 1925. 1.sz. 60.l.

Révay Péter

XVII. századi magyar rajzoló eddig ismeretlen alakját mutatja be Rózsa György. Említi

Vayer Lajos opponensi véleménye Rózsa György kandidátusi értekezéséhez /Magyar történetábrázolás a XVII. században/.- Művtört.Ért.1972.2.sz.141-148.l.

142.l.

STEPH.RÉVAY, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez 46 helység 88 mestere tartozott, több Galiciai is, 1701-1848 közt. Mesterjegyzék nem maradt. Levelezés és "Protokol farbiarskeho cechu, 1801-1864" alapján ismerjük őket.
E mesterek egyike volt, céh-határozat aláírójaként szerepelt:
83.- Steph.Révay, 1837. Szeben. 154.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Révay. W.

Révay W., (XVIII. sz.).
242. LOYOLAI SZENT IGNÁC HALÁLA. Jelezve: W. Révay 1794.
Akvarel. 20×15 cm. 150.—

Ernst Muzeum aukcioi

49. 24. II. r.

BERNÁTH AURÉL KMETTY JÁNOS

MEDGYESSY FERENC

IGAZGATÓ

Dr. GERGELY PÁL

TITKÁR:

VARGA OSZKÁR

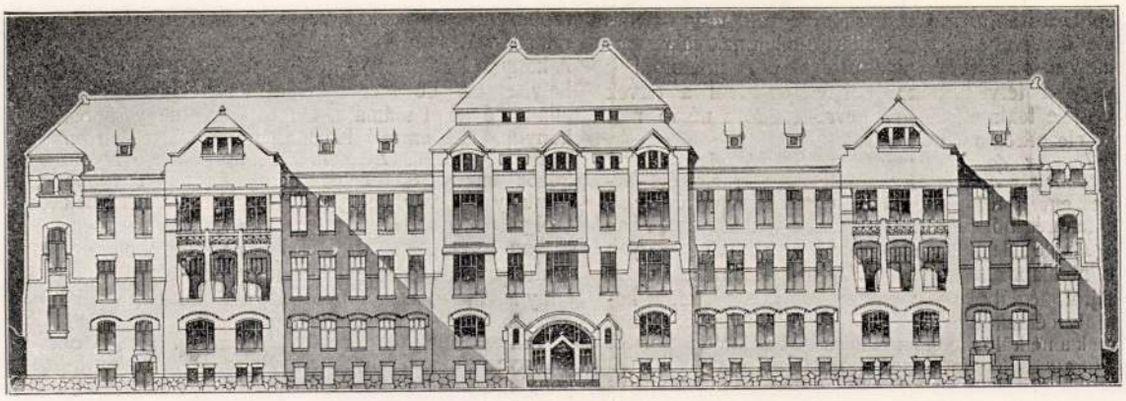

FŐHOMLOKZAT.

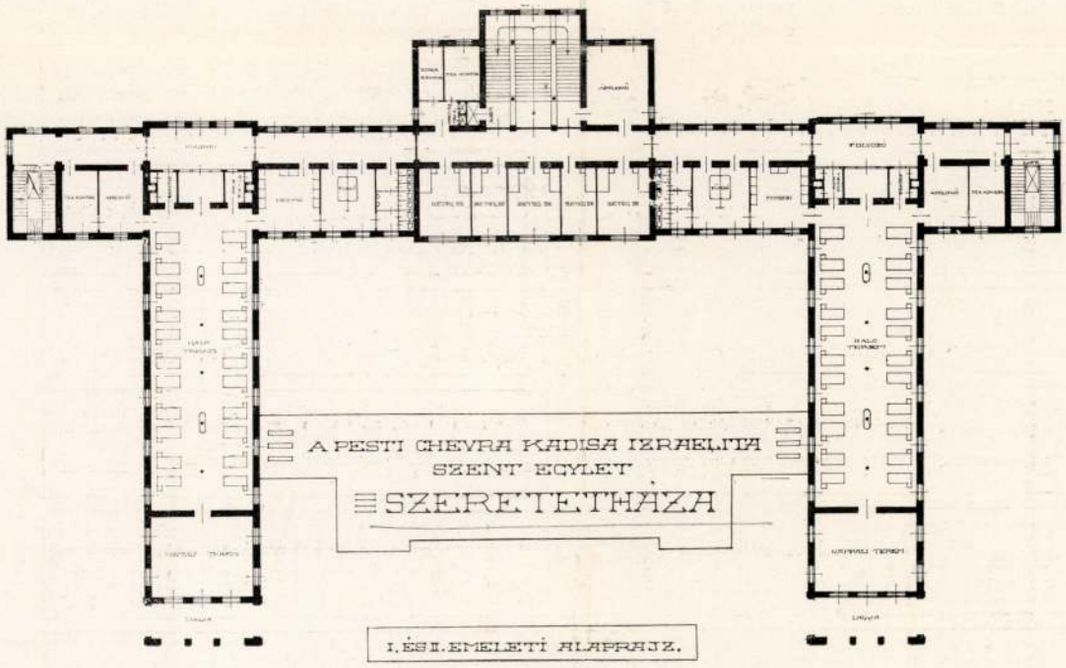

I. ÉS II. EM. ALAPRAJZ.

MEGVETT TERV.

RÉVÉSZ ÉS KOLLÁR BUDAPEST.

Magyar Építőművészet
1907. 12. sz.

építkezés a jutalmazott vagy megvett tervek teljes mellőzésével a Chevra-Kadisa által jónak talált bármely más alapon foganatosíthassák. A jutalomdíjak vagy a tervek árának kifizetésén kívül a tervek kivitele tekintetében a Chevra-Kadisára nézve más kötelezettség nem hárulhat.

II. Az építési programm. Szeretetház (betegek otthona) számára. Az épület két emeletsort képezzen, a földszint pedig egy alacsony és felső emeletrészből álljon. Az alacsony földszint alatt az egész épületen át megfelelő betonréteg legyen mint alapozás kontemplálva. A homlokzat nyers sajtolt téglából a legegyszerűbb modorban, a komoly célnak megfelelően legyen kiképezve. Pince csak a nélkülözhetetlen gazdasági célokra tervelendő. *Magas földszint.* Gondnoki lakás, mely álljon 3 szobából, előszobából, éléskamrából, konyhából és fürdőszobából. Bennlakó orvosnak egy háló- és nappali szoba. Egy orvosi rendelőszoba várószobával, házi gyógytár és gyógyeszközöknek külön hely. Egy nagy irodaszoba. A betegápoló-nővérek részére 4—5 szoba egy személyre, 10 két személyre; ezeknek közös ebédlője és fürdője az alsó földszinten helyezendők el. Amennyiben a nővérek lakszobái a magas földszinten nem találnak elég helyet, részben az alsó földszinten helyezendők el. A nővérek otthonához teljesen külön kis lépcső vezetendő. Megfelelő closettek és pissoir. *Alsó földszint.* Portás lakása és szolgálati helye. Nagy intézeti konyha mosogatókonyhával, éléskamra, 3—4 cseléd-szoba, fa- és szénkamra, szennyes- és tisztaruha-raktárak. Varrónő helyisége. Gazdaasszony szobája. A konyha közelében teljes külön bejárattal ebédlőhelyiség 50—60 személyre, a menedékház esetleg ellátandó lakói számára. Gépész-lakás, nagy szoba, konyha, éléskamra. Házmester-lakás. Két-három férficseléd-szoba. *Első és második emelet.* Nyolc közös terem, 80 beteg befogadására. Továbbá mintegy 6 egyes betegnek, négy két-két betegnek szolgáló szoba. Két-két teremhez egy ápolónő-szoba, teakonyka, closet, fürdő és közös mosdóhelyiség. Külön szobákhoz megfelelő ápolónő-szoba és teakonyha, lift és ételfelhúzó. Megfelelő fő- és mellék-lépcsők. Két-két teremhez nyílt, valamint fedett és fűthető nappali tartózkodási helyek. Tiszta- és szennyesruha-szekrényeknek fülkék. *Padlás.* Mosókonyha, mángorló-, szárító- és vasalóhelyiség. Mosónőknek lakóhelyiség.

A pályázatra a kitűzött határidőig 8 pályaterv érkezett be. A bíráló-bizottság, melynek tagjai voltak *Freund Vilmos*, toronyi *Fellner Sándor*, *Grünwald Mór*, vágfalvi *Quittner Zsigmond* és *Wellisch Alfréd* műépítészek, akképpen határozott, hogy a három díj összege egyenlő részekre osztva, *Leitersdorfer Béla*, *Bálint és Jámbor*, *Vágó József és László* építészeknek ítéltessenek oda, a többi beérkezett terveket egyenként 300 koronáért való megvételre ajánlották. A díjat nyert műépítészek újabb, szűkebbkörű pályázatra szólíttattak fel, amelyen az építéssel való megbízást *Leitersdorfer Béla* nyerte el.

RELLA VASBETON Telefon 69—77.
Budapest, VIII., Sándor-tér 3. szám.

ANTONY és LUX
ácsmesterek.
BUDAPEST, IX. ker., Ipar-utca 15-21. sz.

BÁNYAY VIKTOR műasztalos
Mintatermek: V., Lipót-körut 20.
Gyár: V., Váci-út 74. Telefon 65—82.

RÁKOS MANÓ szobrász
Budapest, VII., Rottenbiller-u. 13.
Készít: mindennemű gipsz-, kő-, műkő-, stuccatur-, Rabitz-műmárvány-munkákat. Telefon 52—52.

SOMLÓ JENŐ műasztalos
Budapest, VII., Amazon-u. 6.

SZABÓ ANTAL szobrász
VII. KER., VÁROSLIGETI-FASOR 39—41.

RADÓ I. vízvezetéki-, légszesz- és csatornázási-, closetek, fürdőszobák, mindennemű fűtések és szellőztetések, valamint épület- és horgany díszítményű bádogosmunkák vállalata.
BUDAPEST, VII., Valeró-u. 12., aug. 1-től Hunyadi-u. 43. Telefon 55—15.

HERZL L. M. épület üvegezési vállalat,
BUDAPEST, VII., Károly-körút 7. sz.

REITZER FERENC festő és mázoló.
BUDAPEST, VII., RÓZSA-UTCA 32. SZ.
TELEFON-SZÁM 11—81.

Krisztián és Novák szobrászok Telefon 80-00
műterem: Budapest, VI., Kmetty-utca 20. sz.
Ajánlják magukat homlokzat, teremdíszítmények s iparművészeti tárgyak kivitelére minden stílben.

WAGNER HERMAN, Budapest, IV., Sütő-utca 6. sz.
Fényképészeti cikkek legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása.

Ehrlich L. Ferenc
Budapest, VII. ker.,
Dohány-utca 12. szám.
Legjobb fűtési szerkezet minden fűtési anyagra
kályha és tűzhely.
Árjegyzék és költségvetés díjtalan.

TERVEZŐK: RÉVÉSZ ÉS KOLLÁR

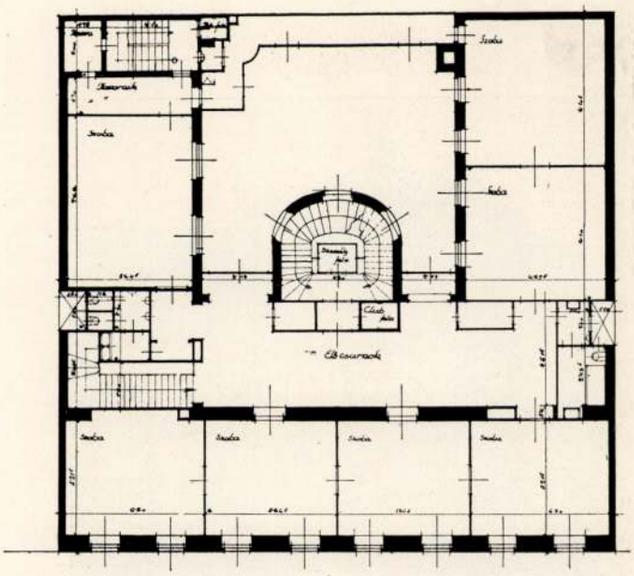

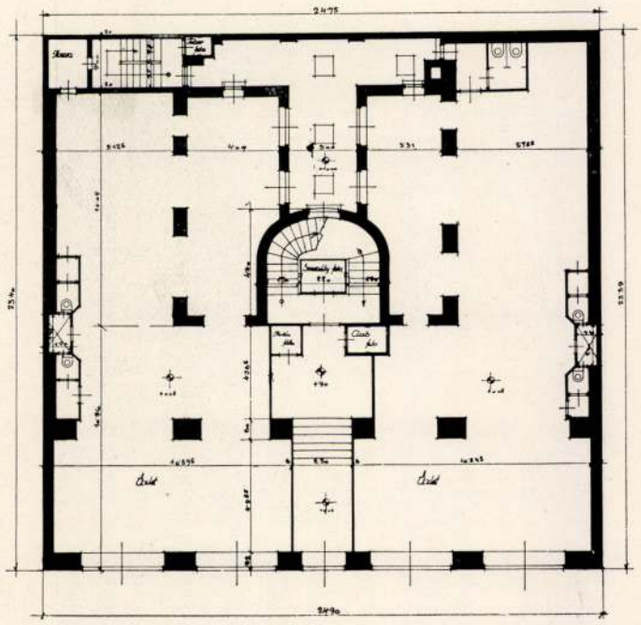

Az épület tulajdonosa dr. Budai Goldberger Leó textilgyáros és neje.

Az épület pince, földszint és hat emeletsorral épült. A pince és földszint üzleti céloknak szolgál, a felette lévő félemelet szintén. A félemeleten van elrendezve a házmester lakása. Az ezek fölötti két emeletsorban van elhelyezve a Magyar Unio Club, belső tölgyfalépcsővel, amely a két emeletsor közötti intern-közlekedést biztosítja. Ezen két emeletsor úgy van beosztva, hogy az alsó emeletsoron van elrendezve a társalgó, írószoba, olvasószoba, hall és nagy ebédlő, valamint a konyha is. A felső emeletsoron vannak elhelyezve az összes kártyaszobák. Az Unio Club részére külön lift épült, ezen felül van még egy másik személyszállító lift a ház többi lakói részére a főlépcsőházban és cseléd-, valamint teherlift a melléklépcsőházban.

A klub helyiségei fölött egy lakásemelet terül el két lakással. Az efölött lévő emeleten van elrendezve a Förstner nővérek női divatszalon cég szalónja és munkatermei. E fölött ismét lakásemelet van két lakás elrendezésével. A legfelső emelet fölött pedig tetőterasz készült, amelyet valószínüleg az Unio Club fog elfoglalni és tetőkert (Roof garden) céljaira berendezni. Ezen tetőteraszig fölvezet a főlépcső, a személylift és az ételfelvonó is.

Az egész épület kiállítása és alkalmazott anyagai a modern technika legújabb vívmányainak felhasználásával történt.

A földszinten levő kapubejárat bleubelge és scyros márványból van készítve és a padlózata is márvány.

Az egész épület központi fűtéssel és központi melegvízszolgáltatással van ellátva, a mosókonyha is gázzal fűthető. A főlépcsőház teljes magasságában műmárvánnyal van borítva.

A klub helyiségei külön központból a pincében fűthetők és külön központból vannak melegvízszolgáltatással ellátva. A földszinti kapubejáró alatt két bronzból készült kirakatszekrény van elrendezve a házban levő üzlettulajdonosok rendelkezésére. Az Unio Club bérleti területén fürdőszobák, borotváló-, manikür- és pedikürhelyiségek stb. kényelmi alkalmatosságok vannak elhelyezve.

A telek a pincében teljesen beépített, a földszinten csupán a főlépcső és melléklépcsőt összekötő udvartér van beépítetlenül hagyva, míg a magasföldszinttől kb. az egész terület 15 százaléka van udvarnak hagyva.

Az építkezés 1928 január 15-én kezdődött meg és ugyanezen év november 1-én a lakóknak nagy része már be is költözött. A homlokzat sóskúti kőből készült és neobarok stílben van tartva. Az egész kivitel Révész és Kollár budapesti műépítészek tervei szerint készült.

Tér és Forma
1928, I. évf. 7 sz.

TERVEZŐ: RERRICH BÉLA

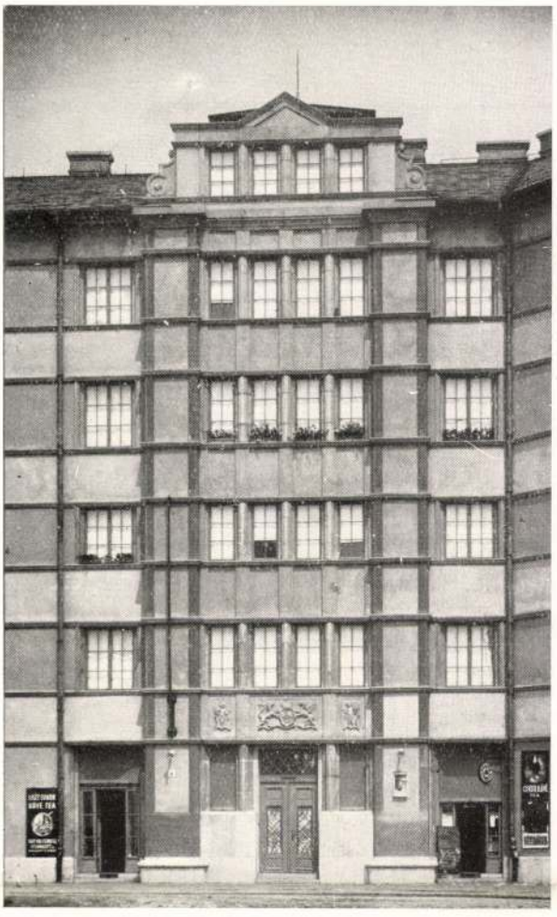

TERVEZŐK: RÉVÉSZ ÉS KOLLÁR

TERVEZŐ: VIDOR EMIL

a Budapest IV. ker. Váci-utca 24 sz. ház alaprajzai.

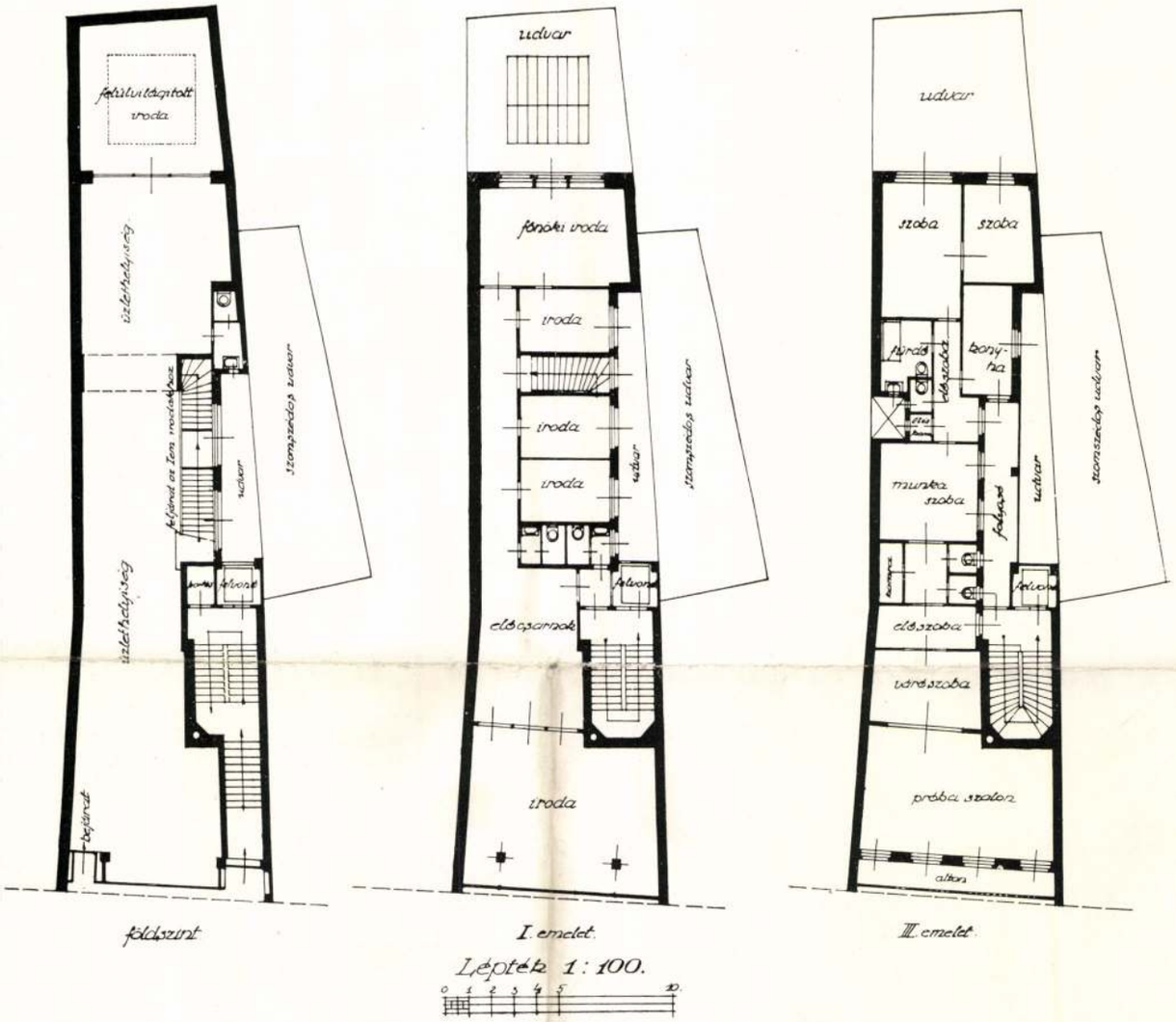

Léptékek 1 : 100.

Az építtető neve és a ház címe: építtetők: tószegi Tószeghy Emil és Vidor Emil. Budapest, IV, Váci ucca 24.

Az általános elrendezés körülírása: Tisztán áruháznak terveztetett, de a bérbeadási tárgyalások a felső emeleteken erősebb alaprajzi elaprózásra vezettek. A földszintre autóüzlet, az I. emeletre annak irodái, a többire divatáruüzletek s ezek lakásfüggelékei, a manzardra fényképészeti műterem kerültek. A kirakat pillérmentesítése céljából s azért, hogy a manzard előíráskövetelte hátratolt fala alá főfal s ne kiváltás kerüljön, a homlokzatot a tervező kerek másfél méterrel tolta hátra. Ez adja meg az épület tagolását és árnyékhatását is.

Az épület kivitele: Kibetonozott szegecselt vasoszlopok. Töltő falazat. Vastartók közti vasbeton lemezfödémek, 450 kg m²-kénti terhelésre számítva. Amerikai tölgyfapadlók. Mettlachi padlóburkolatok, opulens falcsempezés. Elsőrangú egészségügyi felszerelés. Gáztűzhelyek. Melegvízfűtés. Autogeyzerek. Portálok vasból, időálló mázolással.

Az épület gépészeti felszerelése: Személyfelvonó.

A telek hányadrésze építtetett be: Nyolcvan százaléka. Főudvar alig van, de a szomszédéval való egysítés révén sikerült úgy a lépcsőháznak, mint az emeleti halyiségeknek tökéletes világosságot adni.

Az építés ideje: 1927 július—1928 február 1-ig.

A beépített köbméter egységára a leszámolás alapján: 55.80 pengő.

Révész és Kollár

Révész és Kollár műépítészek
VI. Vilma királynő-út 40. 220-268

Bptávb 1940 szept.

Paolo Calliari il Veronese (született Veron

hadvezér

Jézus és a ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

előtt ~~[illegible]~~ a

kivel tanítványai kö

térdre. ~~[illegible]~~ A vezér szavaira

két katona segédkezik.

~~[illegible]~~ másik a, (ki a ra

még egy katonát látn

térben épületek kötik

Olajfestés, vászon

~~P. Calliari (Veron~~

Ltha: 1

153

4485
12
8970
4485
5382

82/2

279.

ARCHÆOLOGIAI ÉRTESITŐ.

A M. TUD. AKADÉMIA ARCH. BIZOTTSÁGÁNAK
ÉS
AZ ORSZ. RÉGÉSZETI S EMB. TÁRSULATNAK
KÖZLÖNYE

SZERKESZTI

HAMPEL JÓZSEF.

K Révész és Kollár

Mocca-bár, pozsáléja. –

Portál terv.

Tér és Forma

1938. 331. 334. l.

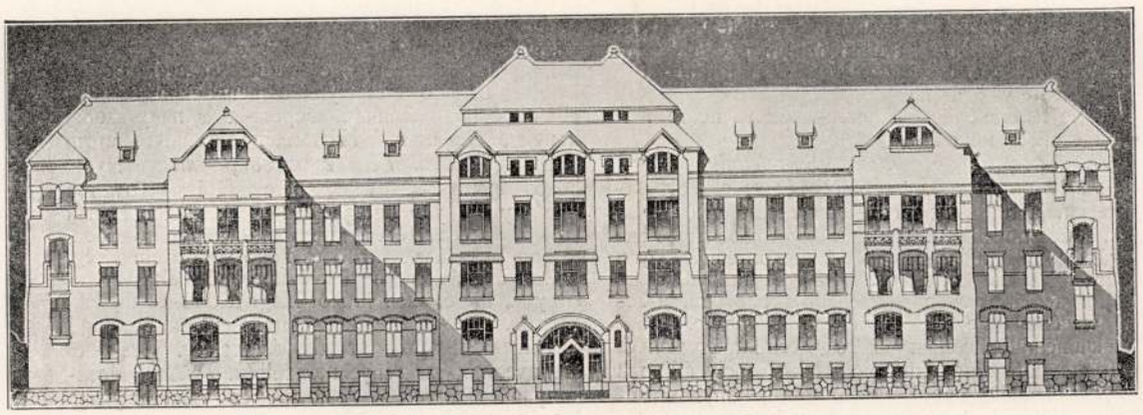

FŐHOMLOKZAT.

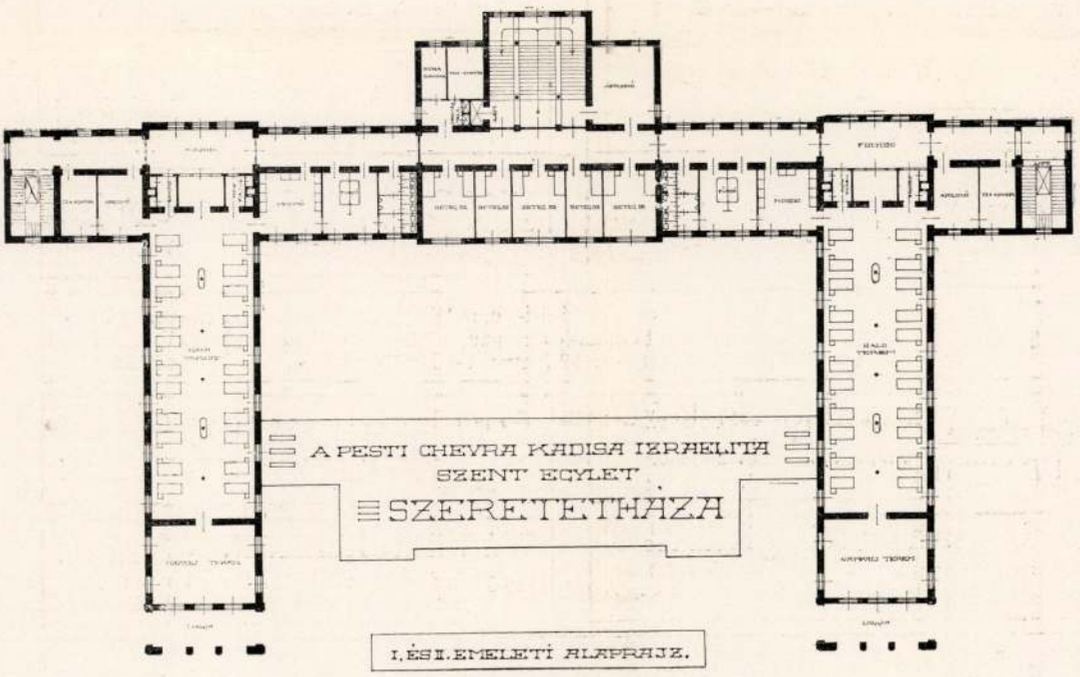

I. ÉS II. EM. ALAPRAJZ.

MEGVETT TERV.

RÉVÉSZ ÉS KOLLÁR BUDAPEST.

Magyar Építőművészet
1907. 12. 4.

Rövész és Kollár K

építkezés a jutalmazott vagy megvett tervek teljes mellőzésével a Chevra-Kadisa által jónak talált bármely más alapon foganatosíthassák. A jutalomdíjak vagy a tervek árának kifizetésén kívül a tervek kivitele tekintetében a Chevra-Kadisára nézve más kötelezettség nem hárulhat.

II. Az építési programm. Szeretetház (betegek otthona) számára. Az épület két emeletsort képezzen, a földszint pedig egy alacsony és felső emeletrészből álljon. Az alacsony földszint alatt az egész épületen át megfelelő betonréteg legyen mint alapozás kontemplálva. A homlokzat nyers sajtolt téglából a legegyszerűbb modorban, a komoly célnak megfelelően legyen kiképezve. Pince csak a nélkülözhetetlen gazdasági célokra tervelendő. *Magas földszint.* Gondnoki lakás, mely álljon 3 szobából, előszobából, éléskamrából, konyhából és fürdőszobából. Bennlakó orvosnak egy háló- és nappali szoba. Egy orvosi rendelőszoba várószobával, házi gyógytár és gyógyeszközöknek külön hely. Egy nagy irodaszoba. A betegápoló-nővérek részére 4—5 szoba egy személyre, 10 két személyre; ezeknek közös ebédlője és fürdője az alsó földszinten helyezendők el. Amennyiben a nővérek lakszobái a magas földszinten nem találnak elég helyet, részben az alsó földszinten helyezendők el. A nővérek otthonához teljesen külön kis lépcső vezetendő. Megfelelő closettek és pissoir. *Alsó földszint.* Portás lakása és szolgálati helye. Nagy intézeti konyha mosogatókonyhával, éléskamra, 3—4 cseléd-szoba, fa- és szénkamra, szennyes- és tisztaruha-raktárak. Varrónő helyisége. Gazdaasszony szobája. A konyha közelében teljes külön bejárattal ebédlőhelyiség 50—60 személyre, a menedékház esetleg ellátandó lakói számára. Gépész-lakás, nagyszoba, konyha, éléskamra. Házmester-lakás. Két-három férficseléd-szoba. *Első és második emelet.* Nyolc közös terem, 80 beteg befogadására. Továbbá mintegy 6 egyes betegnek, négy két-két betegnek szolgáló szoba. Két-két teremhez egy ápolónő-szoba, teakonyka, closet, fürdő és közös mosdóhelyiség. Külön szobákhoz megfelelő ápolónő-szoba és teakonyha, lift és ételfelhúzó. Megfelelő fő- és mellék-lépcsők. Két-két teremhez nyílt, valamint fedett és fűthető nappali tartózkodási helyek. Tiszta- és szennyesruha-szekrényeknek fülkék. *Padlás.* Mosókonyha, mángorló-, szárító- és vasalóhelyiség. Mosónőknek lakóhelyiség.

A pályázatra a kitűzött határidőig 8 pályaterv érkezett be. A bíráló-bizottság, melynek tagjai voltak *Freund Vilmos*, toronyi *Fellner Sándor*, *Grünwald Mór*, vágfalvi *Quittner Zsigmond* és *Wellisch Alfréd* műépítészek, akképpen határozott, hogy a három díj összege egyenlő részekre osztva, *Leitersdorfer Béla*, *Bálint és Jámbor*, *Vágó József és László* építészeknek ítéltessenek oda, a többi beérkezett terveket egyenként 300 koronáért való megvételre ajánlották. A díjat nyert műépítészek újabb, szűkebbkörű pályázatra szólíttattak fel, amelyen az építéssel való megbízást *Leitersdorfer Béla* nyerte el.

RELLA VASBETON Telefon 69—77.
Budapest, VIII., Sándor-tér 3. szám.

ANTONY és LUX
ácsmesterek.
BUDAPEST, IX. ker., Ipar-utca 15-21. sz.

BÁNYAY VIKTOR műasztalos
Mintatermek: V., Lipót-körut 20.
Gyár: V., Váci-út 74. Telefon 65—82.

RÁKOS MANÓ szobrász
Budapest, VII., Rottenbiller-u. 13.
Készít: mindennemű gipsz-, kő-, műkő-, stuccatur-, Rabitz-műmárvány-munkákat. Telefon 52—52.

SOMLÓ JENŐ műasztalos
Budapest, VII., Amazon-u. 6.

SZABÓ ANTAL szobrász
VII. KER., VÁROSLIGETI-FASOR 39—41.

RADÓ I. vízvezetéki-, légszesz- és csatornázási-, closetek, fürdőszobák, mindennemű fűtések és szellőztetések, valamint épület- és horgany díszítményű bádogosmunkák vállalata.
BUDAPEST, VII., Valeró-u. 12., aug. 1-től Hunyadi-u. 43. Telefon 55—15.

HERZL L. M. épület üvegezési vállalat,
BUDAPEST, VII., Károly-körút 7. sz.

REITZER FERENC festő és mázoló.
BUDAPEST, VII., RÓZSA-UTCA 32. SZ.
TELEFON-SZÁM 11—81.

Krisztián és Novák szobrászok Telefon 80-00
műterem: Budapest, VI., Kmetty-utca 20. sz.
Ajánlják magukat homlokzat, teremdíszítmények s iparművészeti tárgyak kivitelére minden stílben.

WAGNER HERMAN, Budapest, IV., Sütő-utca 6. sz.
Fényképészeti cikkek legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása.

Ehrlich L. Ferenc
Budapest, VII. ker.,
Dohány-utca 12. szám.
Legjobb fűtési szerkezet minden fűtési anyagra
kályha és tűzhely.
Árjegyzék és költségvetés díjtalan.

K Revész és L Kollár

terverték a m.
kir. központi zálog-
házat.

műszaki rapok
rejt.

Építő Ipar

1902. 14. 15. sz.

vasvázat aránylag pontosan lehetett
tte tanulságos és aránylag egyértelmü
sz felépitésére. Csak ott, ahol ezek a
a baldachinnál hipotétikus megoldások-
több lehetséges megoldás közül a leg-
áz körül rakodott most a tulajdonké-
igy hogy a csillogó márványfelület
tökéletesen beburkolta. Talán egy
még pedig a talapzat sarkainál.
tt és a külvilággal vékony rések révén
ságos szerepre utalnak. Mivel a ferde
oldallapjainál a szélső sarkokon nem
illenek, hanem derékszögben végződnek,
keletkeztek, melyek valószinüleg
ott sarokoszlopocskák befogadására
tésére készültek a már emlitett

Révész és Kollár

céd

Tér és Forma

1941. 25–26. l.

(Az olasz hajózás utazási irodája Budapesten, képekkel.)

tervezték fentiek

Révész és Kollár

Vörösmarty-tér 4. sz.
bérpalota.

Nádor u. 38. sz. bérpalota

Báthory u. 7. sz "

Szefeltlex. 352. l.

Révlíró Tamás

grafikus

Illusztráció

Révlíró Tamás: Szófejtő

Tükör, 1976. jun 22. – 39. oldal

Révbíró Tamás

Illusztráció

Révbíró Tamás: Szófyső.
Tükör, 1976. jun. 8 – 4 oldal.

MDK

Révész

Révész és Kollár közös terv Mocca-bár portáléja.

Tér és Forma, 1938. 331, 334.l.

MDK

Révész

Révész és Biró reklámprospektus.

Reklámélet, 1935.1.sz.

MDK

Révész

Révész és Biró Phóbus villamosművek reklámja 1932. Repr.

Reklámélet, 1934. 9.sz.

MDK

Révész

Révész és Kollár közösen tervezték a pesti Chevra Kadisa izr.szent egylet szeretetházát.Megvett terv. I.és II.em.alaprajz repr.Főhomlokzat.Repr.

Magyar Epitőművészet, 1907. 12.sz. 31.l.

MDK

Révész

Révész és Kollár Bérpalota /Vörösmarty-tér 4.sz./
Révész és Kollár bérpalota /Nador u.38.sz./
Révész és Kollár bérpalota/Bathory u. 7.sz/

Szefeltlex. 352.1.

MDK

Révész

Révész és Kollár tervezték a m.kir.központi
zálogházat.Műszaki rajzok.Repr.

Épitő Ipar, 1902. 14, 15.sz.

MDK

Révész

Kollárrral közös terv az olasz hajozás utazási irodája Bpesten./Képekkel/

Tér és Forma, 1941. 25-26.l.

MDK

Révész

Lyka: Nüv. Krónika. Új Idők, 1901. VII. 543. l.

Révész MDK

művei megtekinthetők lesznek a kecskeméti Katona József Múzeum képkiállitásn, mely 1957 aug. 20-án nyilik meg.

Petőfi Népe, 1957, aug. 15.

Révész MDK

II. Rákóczi Ferenc siremléke.
Vállalkozók Közlönye, 1909. nov. 3. 4.o.

MDK

Révész

Portál terv. Kollár együtt. Kép a 334.oldalon.

Tér és Forma 1938.11.sz. 334.o.

MDK

Révész

reklámgrafikai munkák.

Rosner K: A milanói Triennale. Magy. Iparművészet.
1933. 94 l.

MDK

Révész-Nemes

dr.L.Ö: Magy. művészek a Commercial Art-ban.
Reklámélet, 1933. 12.sz. 12 l.

MDK

Révész

A Budapesti Nemzetközi Vásár kiállitási-stand pályázata. I.dij. A.csoport. Révész és Nemes. Repr.

Magy.Iparművészet, 1932. 74.lap

MDK

Révész

Az 1932.évi nemzetk.vásáron terve alapján készített stand, a textilszakmában.

Lakatos Artúr: Az idei nemzetk.vásár...

Magy.Iparművészet, 1932. 81-83.lap

MDK

Révész és Kollár

Tér és Forma 1928. I. évf. 7. sz. 17.l.

MDK

Révész

Mocca espresso-portál - Terv.: Révész és Kollár.
Repr.

Tér és Forma, 1938. 11.sz.331.lap

MDK

Révész

A mozgóképszinház előcsarnoka. Tervezték: Preisich, Vadász és Révész. Repr.

Tér és Forma, 1934. 10.sz. 284.lap

Rézvész

Portré.

Festmény, reprodukció.

Népművelés, 1964/január, XI. évf. 1. szám 35. lap.

MDK

Révész,

"Petöfi összes költeményei" c. diszmü illusztrálásához hozzájárult müvészetével.
Félszázados dicsöséges multhoz méltó uj kiadás.

Athenaeum: "Petöfi összes költeményei" c. diszmü.
Magy.Iparmüvészet.1900. 71,72.l.

MDK

Révész

Műveivel résztvett az 1901.évi tav.nemzetk. kiállitáson.

Lyka Károly: Tavaszi műtárlat.

Uj Idők, 1901. VII. 50, 51.l.

MDA

Révész

Művelvel részletvett az 1901. évi tav. honosítás
kiállításon.

Lyka Károly: Tavaszi mulatság.

Új idők, 1901. VII. 20, 21. l.

Révész:

Külváros (metnet, repró)

Magyar Hírlap 1966 VI. 25

MDK

80498. -Révész és Kollár nev.

az L., Normafa-ut 9054 hrsz.a nyaraló.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye. Dp. 1909.okt. 6. b.l.

Reklámlet
1934. 9. n.

UNICUM

4+1 csöves superheterodyn kapcsolású hálózati rádióvevő készülék, beépített dynamikus hangszóróval, a rádiótechnika legújabb vívmányai alapján készült. Teljesítménye a legnagyobb igényeket is minden tekintetben kielégíteni alkalmas.

Kezelése a legegyszerűbb.

Az állomások behangolása **egy gomb elfordításával** történik. Az állomások neveivel (tehát nem számozással) ellátott átvilágító tárcsa a beállítás minden gondját elveti.

Az **UNICUM** készülék kb. 15—20 méter hosszú antennával **Európa összes** (200—2000 méter hullámhosszal biró) **állomásainak műsorát** nagy **hangerővel** és tökéletes **hangtisztasággal** adja.

Révész – Biró

A készülék **szelektivitása** kiváló. Az egymáshoz közel fekvő állomások zavartalan vétele is biztosítva van.

A készülék **hangszürése** a legjobb. A hálózati zörej és a légköri zavarok kiküszöböléséről megfelelő berendezések gondoskodnak.

A hangerő és a hangszínezet a legtágabb határok között is **torzításmentesen** szabályozható.

Bármely feszültségre könnyen **átkapcsolható.**

A készülék és a hangszóró 470×385×265 milliméter nagyságú, modern formájú, kaukázusi diófából készült szekrényben egybeépítve nyertek elhelyezést.

Az **UNICUM** készülék tehát **külsőleg** is a legtöbbet nyujtja.

Phöbus villamos müvek reklám
ca 1932

RÉVÉSZ, festő

1968. XIII. megyei őszi tárlat.-A csoport dojenje Z.Szalai lai Pál. Aba-Novák, Molnár c. Pál, Révész neveltje volt. a Főiskolán. Izes, realisztikus jelenettel szerepel.-"NAPSUTÉSBEN", cimü képét erős fény-árnyék hatásokra épitette. 85.old

TELEPY KATALIN: A Nyirség festői 79.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1969. IV. 2.sz

Révész

Panem,1899

Agrárproletárok összegyült,várakozó csoportját ábrázolja a festmény:tartalmilag sztrajk ábrázolás.

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 232.o.

Révész

tanulótársa Vasarely Victornak a „Mühely"-ben.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest, -Lugano 1972 961

81

Festészet. XIX. sz. Táblakép.
Életkép (Révész)

Pesti Hirlap. 1886. VIII. é. ápr. 6. 5 o.

Magyar művészek a párisi
Salonban

Revész

Árverési Csarnok aukció hat.

34. sz. 1926. okt.

1215. *I. Ferencz Józs*

Az 1906. évi schönbrunn
ezen sima karimájú érem el
melyen szárnyas kalapot vis
jobbra és a mely mögül a fe
szemlélhető a két uralkodó
ábrázolt feje, a melyeket b
melyek akképen nyertek
császár van I. Ferencz Jó
babérgalyak előtt, tábla v
Felirata a képlapon félkör
HELM . II.« és a hátlapon
1907.«.

Bronz, átmérője 5·4 cm. -
1907 november 15-iki ajánla
(1238–907). — Kifizettetett 1
moltatott 1908 április 22-én (2
hagyta az 1910 május 11-i
(942–910).

Révész

l.

LykaMagyműI300-50

434. l.

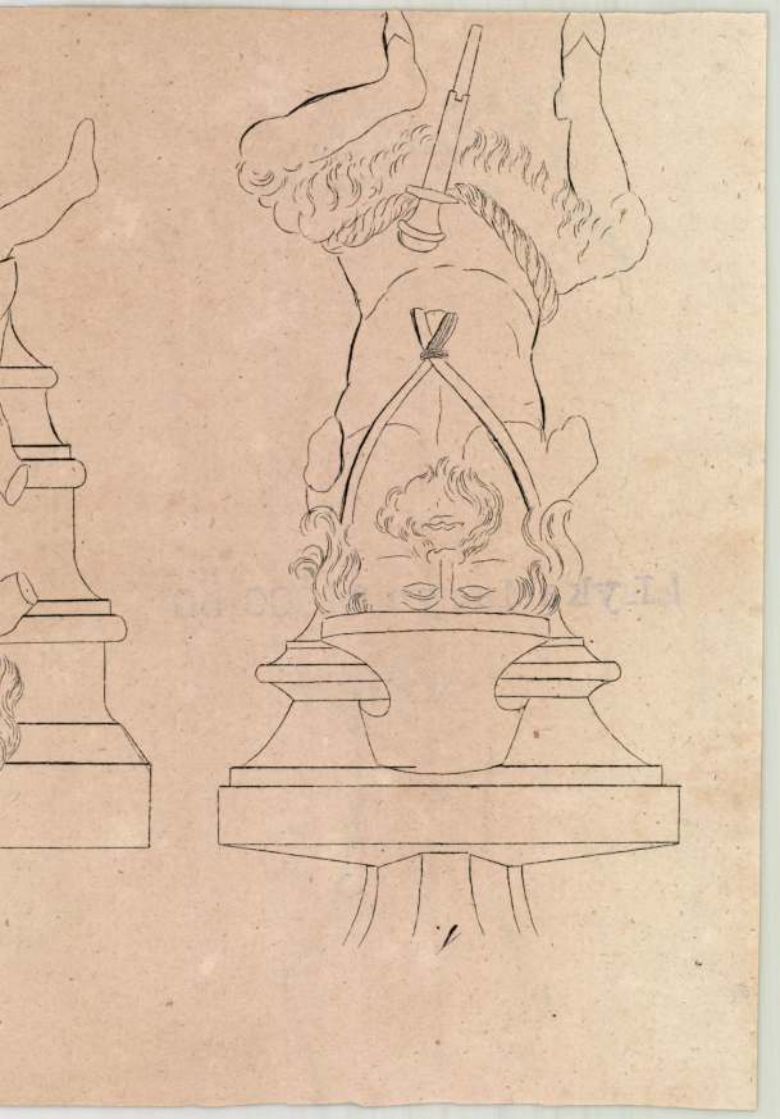

Révész

l.

Lykanemzromantika
186.210.1.

Europa

V. Visegrádi-u 36. IV. 1.

Budapest.

Révész

lásd

Ellik

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta,

Révész

Petőfi a táborban.
rajz.

Ernst

Revett

festo

1889. Pärsi kiall.
ermit ärem.

Vastup 1889. 652 l.

Révész

Műcsarnok reprezentatív kiállításán neve szerepelt.

PN.932.II.20.

Révész

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

8 órai Ujság
193[illegible].III. 1.

MDK

Révész

Modern magyar reklámkulturát! Magyar Grafika 1929. 3-4. sz. 49-52.l.

MDK

Révász és Kollár építész

magánépitési eng.

Épitő Ipar-Épitő Müvészet, 1922. okt. 15. 152 l.

M.D.K.

Révész és Kollár müépitészek

Tervezték a Parlament melletti, Kossuth Lajos téri bérpalotát.
A palotáról öt fényképfelvételt közöl a lap.

Az Otthon müvészete c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 193o. márc. 23-29. XX. évf. 13. sz.98-1oo. lap.

MDK

Révész műépitész

Révész és Kollár hat emeletes épület tervezése, neobarok stilus.Tul.: dr.Budai Goldberger Leó textilgyáros./1928/
Két alaprajz repr.

Tér és Forma 1928. I.évf. 7.sz. 16.l.

MDK

Révész műépitész

Révész és Kollár műépitészek tervei szerint hat emeletes épület építkezése 1928 jan.15.-én kezdődött meg és ugyanezen év nov.1.-én beköltözhető./Képpel./

Tér és Forma, 1928. I.évf. 7.sz. 16,17.l.

MDK

Révész és Kollár épitészek

Magánépitési eng. Bp. Vállalkozók Közlönye,

1909, dec. 29. 4.l.

MDK

Révész építész

Magánép.ong. Bp. Vállalk. Közl. 1907. aug. 28. 6.l.

M.D.K.

Révész és Kollár, építészet

nevét a méltatlanul agonhallgatok építészeinek tőrök említi a szerző. Ch terverter a Deák Ferenc utca és Deák tér sarkán álló ún. Modern és Breitner laró- és üzletházat.

Hoch István: Század eleji építészetünk

BUDAPEST, 1968. VI.évf. szept. sz. 27 old.

MDK

építész

Révész

Magánép. eng. Bp. Építő Ipar 1910. jun.26. 267 l.

MDK

Révész épitész

Épitő Ipar, 1909. jul. 11. 294 l.

MDK

Révész épitész

Magánépitési engedélyek. Épitő Ipar 1910. jan. 2. lo 1.

M.D.K.

Révész müépitész

A lap néhány épületet mutat be fényképfelvételeken, amelyeket Révész és Kollár müépitészek készitettek.
/Sajnos a lap hiányos, igy a kisérő beszámoló is, igy nem lehet pontosan megállapitani sem a cimet, sem azt, hogy csupán tervezték-e a házakat a müépitészek, vagy épitették is./

Sz inházi Élet. Bp. 1928. dec. 2-8. XVIII. évf. 49. sz. Valószinüleg 102. oldaltól kezdődik, illetve kezdődnek az épületekre vonatkozó cikkek és a 128. oldalon érnek véget.

M.D.K.

Révész és Kollár müépitészek

Tervezték a Fillér utcai Korányi villát, amelyet fényképfelvételeken bemutat a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1929. nov. 10-16. XIX. évf. 46. sz. 94-95. lap.

M.D.K.

Révén és Kollár, építészek

tervei nyomán épült Központi Zálogházat, a felavatási ünnepély alkalmából, részletesen ismerteti névtelen cikkíró.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.
jan. 15. sz. 4. old.

M.D.K.

Révész , építész

Kollárral körösen hészi-
tett terve alapján épül fel
a Központi Zálogház négyeme-
letes épülete a Lónyai- és Ki-
nizsi-utcák sarkán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

jun. 12. sz. 5 old.

MDK

Kollár és Révész építészek

Kossuth Lajos -téri bérpalotája.
Képpel.

Magyar Építőművészet. 1929. 7-8 sz. 3o.l.

MDK

Kollár és Révész, építészek

Vörösmarty-téri bérpalota. Neobarokk.

Képekkel és alaprajzokkal.

Magy. Építőművészet. 1929. 2.sz. 20,21,32.l.

Kollár és Révész, építészek. MDK

Vadász Zsigmond részére Váci-ut

Építő Ipar. 1912. 523.l.

Magánépitési engedélyek.

MDK

Kollár és Révész építészek.

Neuschloss rt.részére Arany János utca

4 emeletes ház.

Épitő Ipar. 1912.442.l.

Magánépitési engedélyek.

Kollár és Társaságépítészek.

Neuschloss et Associés Architectes Ingénieurs

4 emeletes ház.

Építő Ipar. 1912.442.l.

Magánépítészet engedélyek.

MDK.

Révész és Kollár építészek

149711. Vadász Zsigmond, Váci-út 1283 hrsz. négyemeletes ház.

Uj épitkezésre nyert engedélyt:

Építőipar, 51. sz. 1912. dec. 22. 523.l..

MDK.

Révész és Kollár épitészek

149711. Vadász Zsigmond, Váci-út 1283 hrsz.
négyemeletes ház.

Uj épitkezésre nyert engedélyt:

Épitőipar, 51 sz. 1912. dec. 22. 523.1.

MDK.

Révész és Kollár épitészek

tervezték: 109387. Fischer Zsigmond

Egyetem utca 275. hrsz. háromeletes ház.

Uj épitkezésre nyert engedély.

ÉPITŐIPAR, 52 sz. 1910 december 25. 525.l.

Révéus ds Kollèt épitèzeek

terveztèk: 109387. Pinober Zeimmond

Kévetem utea 275. Hrez. Hèromeleteo hèz.

Uj épitkezésre nyert engedély.

ÉPITÉIPAR, 52 sz. 1910 december 25. 385.l.

MDCK

Révész festő

(Futólag említve.)

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete az ellenforradalom után.

Tiszatáj, Szeged, 1958. július. 5. l.

Révész

Festő

Heitler László: Művének, művek és mögyüptatt

Jelentés 965. 9 sz. 857. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

MDK

Révész, festö

a figurális munkákban kitünik.

Pipics Zoltán dr.:A képzömüvészek egyesületének jubileumi kiállitása. -Mücsarnok.-U.M.1934 dec.8. 21.1.

Révész festőművész
Olvasó öregasszony.Olajf.
Képkiállitás Nyitrán, 1916

Költségelőirányzatott

Nagytekintetű

Müemlékek Országos Bizottsága.

A gödöllői Immaculata szobornál a munka folytatásához czéljából szükséges állvány.

MDK

Révész festőművész.

Magyar művészet Párisban.

Műcsarnok, 1899. 24.sz. 383-84 l.

MDK

Révész-Biró ,fotóm.

rutinos és változatos reklámfotókkal szerepel.

Rosner Károly: Reklámgrafika. -Magy. Iparmüv. 1934.
Iparmüv. Társ. kiállitása. 94-96.l.

Költség-

191		Tárgy
Hó	Nap	
1		Az álvány hoz szükség
		gok helszinre szálitás
2		Az álvány nyolcz mé
		gas három esetleg n
		kal készitendő kap
		és csovarok hozá adás
3		napi használatidi
		anyagokér
4		az álvány elbonta
5		anyagok elszálitás

Révész festőművész
Aggastyán.Olaj.
Képkiállitás Nyitrán, 1916

	Bevétel		Munkadij		Kiadás	
	korona	fillér	korona	fillér	korona	fillér

Révész András, ografikus

L: Gábor Áron

–: Lóska Lajos: Rózsamú – czúst – arany 22

Új Tükör, B p. 1986 máj. 18. XXIII/20

MDK

Révész Antal

Szörpfőző, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 1964. máj.

MDK.

Révész Antal

Plakátterv

Magyar Hirek 1967 jan.1.

Fénykép.

Mislyné.

Képzőművészeti Főiskola: 378 ltsz.

Révész Antal: Francia kikötőmunkások sztrajkja.

Diplomamunka: 1952/53.

Grafika

Negatívnincs.

MDK

Révész Antal

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakátművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

MDK

Révész Antal

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Műcs. 1966. dec.

Révész Antal

Szerepel a Szegedi Terverő Vál.
Képzőművészeti kiállításán

N.N.: Házi kiállítás az Ifjúsági
Házban

Délmagyarország 1969 X. 15

Révész Antal

Naptárterved szerepelt.

Tölgyesi János: Reklám '71; Ipari Művészet, 1971. 3. sz. 34. l.

Révész Antal

Naptástervekkel szerepel az alábbi kiállításon

F. L.: Megnyílt a Reklám 71 kiállítás

Magyar Hírlap 1971 III. 11

Révész Antal, grafikus

MDK

Moziplakátja.

Repr.

–: Plakátművészeti Kiállítás a Műcsarnok-
ban 10.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. dec. 11.

MDK.

Révész Antal

Moziplakát

Népszabadság 1966 dec.11.

Revész Antal
Grafikus

Részt vett a tárlaton

Bauer Jenő: Reklám '70.
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 39.lap

MDE

Révész Antal

Plakátművészeti Kiállitás Ernst Museum 1933.
Kat.

Révész Antal

grafikus

Sztrájk Marseillesben c. diplomamunkája.

Gerszi T.: A Képzőművészeti Főiskola 1952-53. évi diplomamunkái.

=Szabad Művészet=

1953. 115. l. (Képpel)

MDK

Révész Antal

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

Heaven Bound

V. M. Bynum Kirby. Miss. 1961.

Prospektus

Révész Antal:
Erpőnagykor. V.

1963. M. H. Hrch.

PLAKÁT

RÉVÉSZ ANTAL

ORSZ. TAK. BÉLZTÁR
USÉVI KŐSZONTÖSE
(25 x 40)

1963. M. H. ARCH.

Plakát

Révész antal:
Beethovenyvek
forsolása

1963. M. H. Hsch.

[illegible] nyert.

Művészeti életünk.

Művészet, 1961. április – 41 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Révész Antal

MAGYAR NEMZET

1965 NOV -6.

1021

Magyar Nemzet

Két plakátkiállítás

Külföldi plakátok egy budapesti diákklubban

Aki az utóbbi tíz évben nem járt a Budapesti Műszaki Egyetem területén, ma nem ismerne rá. Ez a korábban néhány épületre terjedő, történelmi stílusokat tükröztető épületkomplexus egész egyetemi várossá bővült. Tíz emeletnél magasabb toronyépület, vöröstéglás épületkocka, Brazília legmodernebb épületeire emlékeztető üvegnikkel palota váltakozik neoklasszicista stílusú diákkollégiumokkal, adminisztratív épületekkel. A Bercsényi utca során, ahol még néhány éve amatőr diákfutballisták »grundja« terült el, emelkedik az *Építőipari Egyetem négyemeletes diákotthona*. A Rózsa Ferenc Kollégium *»Bercsényi 28—30«* néven pezsgő életű diákklubot szervezett, amely érdekes, kísérletező művészeti irányok kiállításainak színhelye.

Most külföldi *kiállítás-plakátokból* nyílt érdekes gyűjtemény, melyen *Picassótól Vasarelyig*, George *Grosstól* a svájci *Falkig* és a nemrég elhunyt *Keményig* a legmerészebb plakátstílus-kísérletek jutottak szóhoz. Megszólal a »pop-art« és az »op-art« is, amely a trükkfilm mozgáslehetőségeit megirigyelve, most a plakát számára is az optikai cselfogásokon, szemkápráztató srafírozásokon, raszter-kompozíciókon és fotómontázsokon keresztül kelti a mozgás illúzióját, sőt, olykor — meleg által lebegtetett interiőr plakátok esetében — azt meg is valósítja.

A kiállítás új hangot hoz a plakátművészetbe, amely a harmincas évek nagy fellendülései után máig világviszonylatban is a legtöbb helyen rutinná, technikává szürkült, jeléül annak, hogy a propaganda tudománya, a film, a televízió, a rádió és sok más új eszköz birtokában már nem értékelte annyira a plakát reklám-erejét mint néhány évtizeddel ezelőtt. Kiállítások, kultúrrendezvények, utazások, idegenforgalmi látnivalók nyújtják ma is a legszínvonalasabb témákat az egyébként kimerülni látszó plakátművészetnek. A magyar újítók, Berény, Bortnyik korábbi vívmányai ma sok tekintetben újraélednek és előbbre lépnek e nyomdatechnikailag is bravúrosan kivitelezett külföldi plakátokon. És ezek a plakátok nemcsak azt mutatják, hogy tökéletes és igényes nyomdatechnikával lehet és kell is visszaadni egy-egy kitűnő művész meggyőző műalkotását, de azt is, hogy a szélsőséges művészeti irányzatok, az absztrakton túli erőszakolt stíluskísérletek, formabontó »játékok«, elvont és geometrikus, máskor meg mikroszkóp-nagyításokra emlékeztető ábrarendszerükkel szerepet kaphatnak a plakátművészetben, ahol szemrögzítő kontrasztjaikkal, ritmusaikkal, meglepő, sőt megdöbbentő ellentéteikkel *sikeres »blickfangot«*, tekintetrögzítő hatást biztosítanak.

Dr. Bauer Jenő

Nemzetközi takarékossági plakátok

dotta a többi közötti — a kormányzat, *az állami és a társadalmi szervek fokozzák erőfeszítéseiket a közúti közlekedés biztonságosabbá tételére.* Kormányzatunk jelentős erőfeszítéseket tesz, több kormányha-

yártás
k között

llapodásra épül
ve

Gépgyárban a motorok és egyéb közúti járműfelszerelések gyártásának fokozására. Új csavargyárat létesítenek és befejezik az ongai csavargyár bővítését. *Ezzel végre megoldódik a csavarellátás problémája.*

Új beruházást a következő öt évben *csak vidéken* indít a kohó- és gépipar, s a korábban vidékre telepített üzemeknek is *nagyobb támogatást nyújt*, mint eddig. Ily módon, a következő öt évben a KGM budapesti üzemei 48, a vidéki üzemek 78 százalékkal növelik a termelésüket. A KGM termelésének 59 százalékát pillanatnyilag a budapesti üzemek adják, ez az arány 1970-re 54 százalékra csökken, a vidék részesedése pedig 41-ről 46 százalékra növekszik.

Az említett terveket különböző fórumoknak még jóvá kell hagyniuk, végrehajtásuk nagyrészt az 1967—1970-es évek feladata.

gbízólevelét
nagykövet

szellemében munkálkodnak a

Jelentősen kiszélesedik a magyar—osztrák áruforgalom

A Magyarország és Ausztria között érvényben levő hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodás alapján október 18-tól november 5-ig Budapesten folytatott vegyes bizottsági tárgyalások után pénteken a Külkereskedelmi Minisztériumban jegyzőkönyvet írtak alá, amely a két ország közötti árucsere-forgalmat az 1965. október 1-től 1966. szeptember 30-ig szóló szerződéses évre szabályozza. A jegyzőkönyv az eddigi áruforgalom mindkét irányú *jelentős kiszélesítését* irányozza elő.

A jegyzőkönyv értelmében Magyarországon elsősorban mezőgazdasági és élelmiszeripari cikkeket, ásványolajipari termékeket, kokszot, timföldet, vegyianyagokat, elektromosipari cikkeket, textilárukat és különböző egyéb fogyasztási iparcikkeket szállít Ausztriának, ugyanakkor onnan főleg papírféléket, faféleségeket, magnezitárukat, műrostot, nemesacélt, gépi felszereléseket, vas- és fémipari cikkeket, acélhuzalokat, vegyianyagokat és különböző fogyasztási cikkeket vásárol.

A jegyzőkönyvet magyar részről *Mádai* István, a Külkereskedelmi Minisztérium főosztályvezető helyettese, osztrák részről pedig dr. Maximilian Fälbl, az osztrák szövetségi kereskedelmi és újjáépítésügyi minisztérium osztálytanácsosa írta alá. Jelen volt az aláírásnál *Karádi* Gyula, a külkereskedelmi miniszter első helyettese, *Beck* István nagykövet, a Külügyminisztérium főosztályvezetője, osztrák részről dr. Simon *Koller*, az Osztrák Köztársaság budapesti nagykövete.

Az osztrák küldöttség pénteken elutazott Magyarországról.

Egymillió forint értékű társadalmi munka

Százötvennél több társadalmi munkással dolgozik a Hazafias Népfront Nógrád megyei titkársága mellett három éve alakult műszaki akcióbizottság, amelynek *Lizsnyánszki* Antal nyugalmazott kohászmérnök a vezetője. Ez a népes, főleg műszaki szakemberekből álló bizottság Nógrád megye egyik legnagyobb problémát adó területén, a beruházásokat előkészítő tervkészítésben segédkezik társadalmi munkaként.

Az idén — két hónappal az év vége előtt — egymillió forint értékű tervezőmunkát végzett a műszaki akcióbizottság. E társadalmi munkaként készült műszaki-beruházási tervek alapján összesen tizenötmillió forintos beruházási költséggel készülnek iskolák, óvodák, pedagógus-lakások, gazdasági épületek, járdák, bekötőutak, csatornák, sőt műemlékek felújításai, restaurálásai is.

belügyminiszter
ejeződött a közúti
sági konferencia

A konferencia *Benkei* András belügyminiszter zárszavával fejeződött be.

— Az utóbbi években — mon-

Révész András

Révész András Kép-mutatás No. 1. című, színészportrékat bemutató fotókiállítása február 28-ig látható a budakeszi művelődési házban.

Magyar Nemzet 1985. II. 13.

Révész Antal
grafikusművész

RÉVÉSZ ANTAL

grafikusművész kiállítása

1982. augusztus 22-ig

Látható a Helikon Galéria-ban, V. Eötvös Loránd u. 1.

Műcsarnok és Kamaraterme
1982. aug. hó.

NKIG

ber 26.

Ez a kiállítás a dokumentumfotótól kezdve a riport-, az újság- és reklámfotón keresztül az önálló képi ábrázolásig bemutatja a francia fotográfia történetét a legnevesebb művészek munkásságán keresztül, korszakokra bontva; érdekes összehasonlításra ad alkalmat a Műcsarnokban ez év elején bemutatott magyar fotótörténeti kiállítással.

délután 17 órakor

Révész Antal - Wiegner Judit

A Sacco és Vanzetti filmhez készült, megdöbbentő társadalmi-politikai feszültségű plakátja.

Ország - Világ 1972/17 16 old.

Révén Antal:

Lyszenő és nellemes naptárterovvel vett
vént a Derlám '71 kiállításon

F.L: Megnyílt a Derlám '71 kiállítás

Magyar Hírlap 1971/10. 6. old

Révész Antal - Wigner Judit

"Sacco és Vanzetti" felirattal, "Plakát" cimmel mutatja be a lap a két müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. márc. 25.
XVI. évf. 13. sz. 12. lap.

Révész Antal.

„Plakát" (vers.)

(Wigner Judit – Révész Antal műve)

Élet és Irodalom, 1942. márc. 25

Révész Antal – Wágner Judit

Résztvesz a kiállításon

Jubileumi Plakátkiállítás
Bp. Szépműv. Múz. 1975.

Révész Antal grafikus

A Petőfi Irodalmi Múzeumban filmplakátok kiállítása nyílt meg, melyen szerepel „Öreg rabló nem vén rabló" c. plakátja a régi metszetek hangulatában ügyefogyott tolvajokat ábrázol, amint éppen olajra lépnek a festmennyel. (ecultve)

Fekete Judit: Magyar, lengyel, csehszlovák filmplakátok.

Magyar Nemzet, 1974. szept. 6.

Révész Antal

A. M.: Révész Antal

Művészet, 1982. július

Révész Antal grafikus

Helikon Galéria, VII.29–VIII. 22.
Révész Antal: Köpeny, tollrajz, 38x28 cm, 1981 (fotó Révész A.)

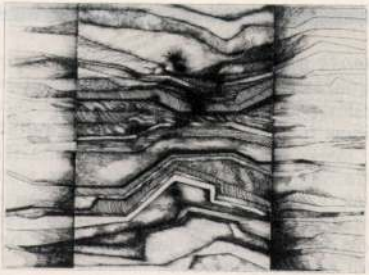

Révész Antal

Művészet, 1982. júl. 6odd.

Révész Antal, grafikusművész

RÉVÉSZ ANTAL

grafikusművész kiállítása

1982. július 29
–augusztus 22.

Történelmi és filozófiai átéléseket sűrít, rejtett átélésekre hívja fel a figyelmünket. Ez munkáiban a katarzis forrása. Mindez többrétegű, de érthető művészi nyelvezettel történik. Nem kísérletezik különféle technikákkal, műveiben a toll és a tus a megmunkálás fő eszköze. Révész alkalmazott grafikusként közismert, most képgrafikusként lép a közönség elé.

Megnyitja: Jancsó Miklós filmrendező

1982. július 29-én, csütörtökön délután 5 órakor

a Helikon Galériában (v. Eötvös Loránd u. S.) látható a kiállítás

Műcsarnok és kamaratermei, 1982. július.

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Révész Antal

VAS NÉPE

grafikus

1983 SEP 10

Révész Antal két grafikája

1021

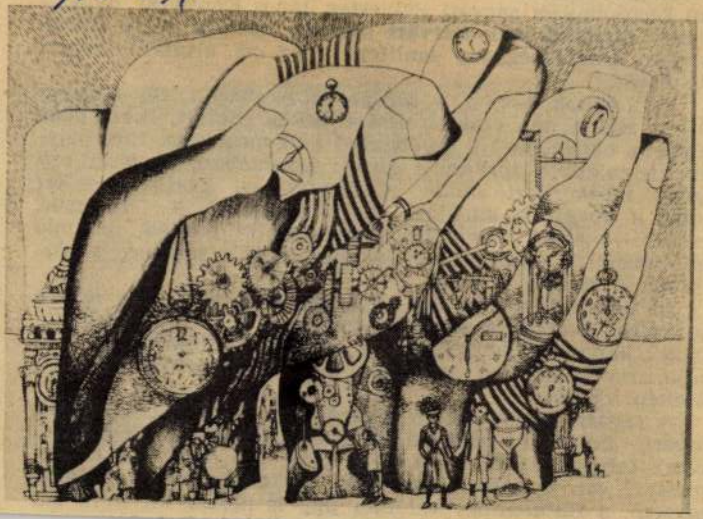

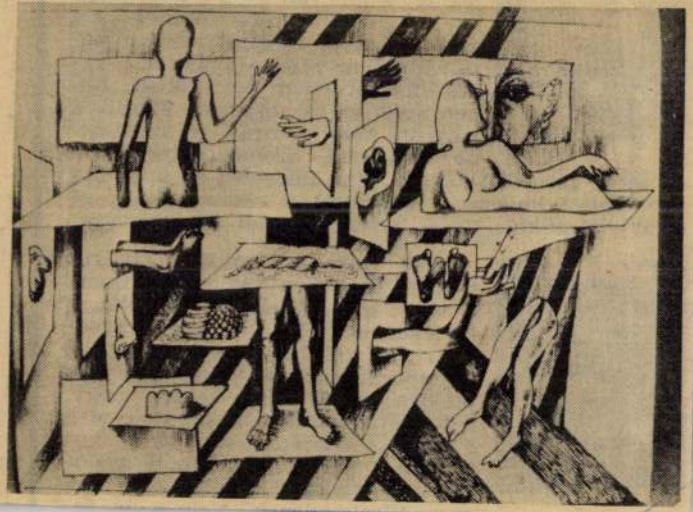

az utolsó két méteren lehet észrevenni, de az is gyakori, hogy a sebességkorlátozási táblákat hónapokig indokolatlanul kint felejtik.

Rábai Ferencné programozó: A férjem vezeti az autónkat, mellette ülve látom: tábla tábla hátán van, de nyilván nem véletlenül helyezték el őket. Van olyan autós, aki segíti a másikat, de a többség csak saját magával törődik és nem körültekintően vezet. Éppen a Vas Népében olvastam egy cikket. Ebben megírta az újságíró: másutt a városon kívül vezetik el az átmenő forgalmat, Szombathelyen meg az egész várost át kell autózni. Rengeteg az autó, éppen emiatt kellene a forgalomban résztvevőknek — saját érdekükben is — udvariasabban közlekedniük.

Sásdi Imre nyolcadik osztályos tanuló: Tizenöten vagyunk a Dózsa György utcai általános iskolában közlekedési úttörők. Reggelente negyed nyolctól háromnegyed nyolcig teljesítünk szolgálatot két útkereszteződésben. Én úgy vettem észre, a felnőttek közül a gyalogosok, meg egy-két kerékpáros nem vesz komolyan minket és a felnőtt gyalogosok — ha meg is állnak — nagyon türelmetlenek. Nekem jó ér-

Csak

Megyei lapu
bán Lászlónak,
mazott igazgató
Csupán érdekes
anekdotát.

Volt annak idején a sárvári községházán egy kozsegi altiszt, akit a nép csak őrmester úrnak titulált, mert piaci helypénz beszedéssel s egyebekkel volt megbízva. Sok helypénz leszaladt a torkán, a közeli kocsmában. Egyszer egy legény megkérdezte tőle: „Őrmester úr! Tudja-e, miért mutat a huszár a kardjával a városházára? — No mér, öcsém? — Azért, hogy ami helypénzt itt beszed, azt oda kell bevinni." Aztán iszkolt is, mert erre a sértésre az őrmester úr emelte a kezét.

Az említett lapszámban még egy érdekes írásra lettem figyelmes, **Nemlétező mellény** volt a címe. A feliratos trikókkal kapcsolatban állítom, a fiatalok legtöbbje nem is tudja, mit jelentenek az idegen nyelvű feliratok, de azért büszkén viselik.

A sárvári utcán láttam nemrég egy 25 év körüli fiatalembert, akinek a trikóján közismert amerikai fegyházak voltak felsorolva: Alcatraz, Sing-Sing, stb., meg ez a kijelentés: I am fugitive, magyarul, szökevény vagyok. Megjegyzem, a fiatalember valóban úgy is nézett ki, mint aki

Révész Béla MDK

Délutáni napsugár, olf.

Tanyán, olf.

Gyanus alak, olf.

Alkonyatkor, olf.

Műcsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Révész Béla, festőm.

Osztozkodó cigányok.			Olf. 86x72. J.l.j.
Körmöcbánya.	Olf.	5ocx35	-
Etetés.	"	48x33.	J.l.j.
Panem.	"	1oox75.	J.l.j.

Árv. Közl. 193o. 4.rk.sz. 55.szám. 32.l.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Révész Béla, grafikus

DOLGOZÓK LAPJA

1984 JUL 2 8

1021

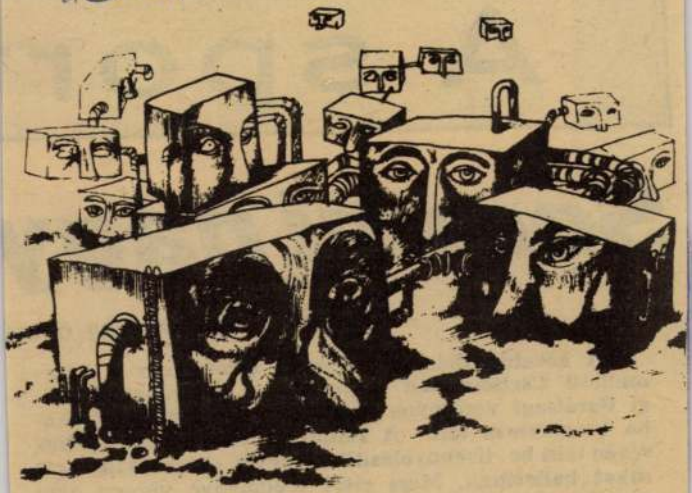

Révész Béla grafikája

Semmi nagy

CSernoviczky a csú

A közelmúltban hírt adtunk arról, hogy a Kijev melletti Cserkasziban megrendezett cselgáncs Ifjúsági Barátsági versenyen a 60 kg-os Csernoviczky Csaba bronzérmes lett. A fiatalemberről — aki július végén tölti be tizennyolcadik életévét — ez idáig nem sokat hallottunk. Most elért eredménye viszont arra enged következtetni, hogy a jövőben újabb babérokat aratva a sportág egyik jeles versenyzőjévé nőheti ki magát.